SOMADEVA

MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU I

-KATHĀSARİTSĀGARA-

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

SANSKRİT VE İNGİLİZCE DİLLERİNDEN ÇEVİREN:
KORHAN KAYA

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları



SOMADEVA

MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU

I

-KATHĀSARİTSĀGARA-

SANSKRİT VE İNGİLİZCE DİLLERİNDEN ÇEVİREN:
KORHAN KAYA

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Önsöz vii
Kathāsaritsāgara'nın Bölümleri xix
Kathāpītha 1
Kathāmukha 55
Lāvānaka 107
Naravāhanadattacanana 179
Çaturdārīka 209
Madanamançukā 255
Ratnaprabhā 347
Sūryaprabha 441
Alankāravatī 531

Önsöz

Keşmirli yazar Somadeva'nın 22.000 beyitten ve iç içe geçmiş yaklaşık 350 masaldan oluşan bu eseri, sadece Hint edebiyatı için değil, dünya edebiyatı için de çok önemlidir. Eser İlyada ve Odysseia destanlarının toplamının neredeyse iki katı büyüklüğündedir* ve 24.000 beyitlik Rāmāyana Destanı'na yaklaşan uzunluktadır. Birbirine eşit olmayan on sekiz bölümden, daha doğrusu kitaptan oluşur. Bu kitaplara lambaka denir. Her kitapta yer alan bölümlere ise, "dalga" anlamında taranga adı verilmiştir. Dolayısıyla eser, 18 lambaka ve 124 tarangadan oluşuyor diyebiliriz. En uzun kitap 36 taranga ile on ikinci lambaka olan Şaşānkavatī'dir. Velā ve Madirāvatī'de ise birer taranga vardır.

Eser yüksek dağlarla çevrili Keşmir bölgesine aittir. Somadeva da bu bölgede yaşayan Brahman bir aileden gelmektedir. Yazılışı yaklaşık 1070 yılına tarihlendirilen eserini, Keşmir kralı Ananta'nın ilk karısı Sūryavatī'ye ithaf etmişti.

Aslında Kathāsaritsāgara, Gunādhya'nın Brihatkathā (Büyük Öykü) adlı eserinden alınmıştır. Muhtemelen bu orijinal eserden yararlanan bir diğer şair de, Somadeva'dan kısa bir süre önce yaşamış olan Kshemendra'dır ve onun 1048'de yazdığı eserinin adı da Brihatkathāmancarī'dir. Bu

* Penzer, N.M., The Ocean of Story, Introduction, s: XXXI. (Delhi, 2001). (ç.n.)

iki şair olasılıkla birbirlerinden habersiz olarak aynı metni, yani Brihatkathā'yı kullanmışlardı.* Gunādhya'nın yaşadığı tarih konusunda bilim insanları çeşitli görüşler öne sürerler. Buna göre o MS 1-6. yüzyıllar arasında bir tarihte yaşamış olmalıdır. Kaybolmuş ve hiçbir zaman bulunamamış bu eser, aşağı mitolojik yaratıklar olarak kabul edilen Pişāçaların Paişaçi diliyle yazılmıştır ve mürekkep olarak da kan kullanılmıştır. Eserin giriş bölümünden de anlaşılacağı üzere, Brihatkathā'yı asıl anlatanın Tanrı Şiva olduğu görülür. Bu, hiç kuşkusuz, Şiva inananı olan yazarın dinsel görüşüyle ilgili bir durumdur. Şiva'dan Pushpadanta ve sırasıyla Kānabhūti, Gunādhya ve Kral Sātavāhana öğrenmişlerdir. Bu sonuncu kişi, eserin aşağı yaratıkların diliyle ve kanla yazıldığını öne sürerek burun kıvırmış ve kaldırıp bir kenara atmış. Buna çok içerleyen Gunādhya yaktığı büyük bir ateşe eserini sayfa sayfa atmaya başlamış. Bu şekilde 600.000 beyitin kaybolduğu söylenir. Derken Sātavāhana yaptığı hatayı anlar ve 100.000 beyitten oluşan kalan kısım kurtarılır ki bu Brihatkathā diye bilinen eserdir. Hindologlar, bu metni kaleme alanlar içinde en iyisinin Somadeva olduğu konusunda görüş birliği içindedirler.

Eserde o kadar çok ve değişik masal bir araya toplanmıştır ki şair bunu büyüklü küçüklü ve türlü yönlerden gelen ırmakların bir okyanusta birleşmesine benzetmiştir. Eserde vedik dönem mitlerinden Rāmāyana ve Mahābhārata'dan alınmış öykü ve efsanelere, Pançatantra masallarından Vetālapançavimşati masallarına kadar çok sayıda öykü, efsane ve masal serisine yer verilmiştir. Ama ana konu, Vatsa kralı Udayana ile eşleri Vāsavadattā ve Padmāvatī'nin başlarından geçen maceralar, daha sonra da Vatsa kralının oğlu Naravā-

* Brihatkathā'nın üçüncü kopyası, Somadeva ve Kshemendra'dan çok farklılıklar gösteren, Buddhasvāmin'in Brihatkathāşlokasamgraha'sıdır. (ç.n.)

hanadatta'nın yaptığı çok sayıda evlilikle örgülenmiş olan maceralarıdır.

Her kitap başında bir dua vardır ve sonra bölümler halinde konu anlatılır. Ana konu anlatılırken sık sık kesintiye uğrar, tali masallar, öyküler araya girer, sonra tekrar ana konuya dönülür. Okuyucunun rahat okuyabilmesi için, tıpkı Penzer çevirisinde olduğu gibi, ana konuya dönüldüğünde paragraf başına (A) işaretinin konmasının nedeni budur.

Kathāsaritsāgara, önsöz sayılabilecek Kathāpītha kitabıyla başlar. Burada, Şiva ve Pārvatī'den hareketle Gunādhya efsanesi ve Brihatkathā'nın doğuşu anlatılır. Kathāmukha ile ana konuya giriş yapılır. Vatsa kralının doğuşu, çocukluğu, Vāsavadattā ile evliliği ve başka kadınlarla olan aşkları anlatılır.

Lāvānaka Lambaka'da, zamanını aşk, kumar ve av partileriyle geçirmekte olan ve devlet işlerini aksatan kral için endişe duyan vezirleri çeşitli önlemler almaya çalışırlar. Ülkenin çıkarı için Kral Udayana'nın Magadha kralının kızı Padmāvatī ile evlenmesi gerekmektedir. Sonra bir dizi fetih hareketlerine girişilir. Böylece kral tembellikten kurtulmuş olur. Her yönde zaferler kazanır, ülkesini genişletir, gücünü artırır. Yendiği uluslar arasında Mleççhalar'dan başka, Persler, Hunlar, hatta Türkler bile vardır.* Daha sonra Kral Udayana, Tanrı Kuvera'nın şehri olan Alakā'yı ziyaret eder. Bu şehre nereden ve nasıl geldiği belirsizdir. Bu kitapta bulunan birçok alt öyküde, "uçarak" bir yerden başka yere gidiş betimlemeleri vardır. Esasen bu tür uçuşlar ve uçan araçlar eserin birçok bölümünde mevcuttur ve bunun ayrıca incelenmesi gerekir.

Naravāhanadattacanana ile artık Vatsa kralı konusundan ayrılıp oğlu Naravāhanadatta'nın öyküsüne geçilir. Prensin doğuşu, büyümesi ve çeşitli alt öyküler anlatılır.

---

* Lāvānaka, 19, 108-111. (ç.n.)

Çaturdārikā'da Udayana tarihi tamamen bitmiştir ve artık Naravāhanadatta'nınki başlamıştır. Prens, Vidyādharalara kral olacaktır. Bu arada, Vidyādhara prensi Şaktivega bu bahaneyle nasıl kral olduğunu birçok alt öykü ekleyerek anlatır.

Madanamançukā Lambaka, Naravāhanadatta'nın nasıl Vidyādhara kralı olduğunu anlatmasıyla başlar. Udayana'nın ölümünden sonra Naravāhanadatta, yağmur mevsimini Kaşyapa'nın çile yerinde dayısı Gopālaka ile birlikte geçirir. Orada ermişler ona çeşitli sorular sorarlar ve Naravāhanadatta da onlara cevap vererek maceralarını anlatır. Aslında bu bilgileri 16. kitaptan öğreniyoruz, yani 16. kitaba bakılmasa konu tam olarak anlaşılamaz. Aslında 16. kitap 6.'dan sonra gelse daha iyi olacaktır. Penzer'e göre bu, Somadeva'nın değil, Keşmirli derlemecilerin hatasıdır.* Kitabın ilk kısmı Buddhist kral Kalingadatta ile kızı Kalingasenā'nın öyküsüne ayrılmıştır. Birçok alt öykü vardır ve bunların çoğu açıkça Buddhist kökenlidir. Öykü Kalingasenā'nın çevresinde geçer. Kalingasenā bir Apsaras olan arkadaşı Somaprabhā'nın yardımıyla Udayana'yı görür ve Udayana hemen ona âşık olur. Bununla beraber sadık veziri Yaugandharāyana böyle bir evliliği devlet için sakıncalı bulur ve sonuçta Kalingasenā'nın iffetsiz olduğunu ispatlamaya çalışarak bunun olanaksız olduğunu ileri sürer. Kadın, sevgilisi Vidyādhara Madanavega'dan bir kız doğurur. Adı Madanamançukā olarak konur ve o Naravāhanadatta'nın karısı olarak belirlenir. Bütün bunlar ayrıntılı olarak anlatılmasına rağmen, kitabın geri kalan kısmı çok kısa geçilmiştir. Gelecek on, on iki yıl içindeki olaylar 34. tarangaya sıkıştırılmıştır. Kitabın büyük bölümü Kalingasenā'ya ait olmasına rağmen başlığını Madanamançukā'dan almıştır. Penzer'e göre orijinal eser çok daha uzun

* Penzer, N.M., The Ocean of Story, cilt 9, s: 106. (ç.n.)

olmalıdır. Keşmirli derlemeciler bazı yerlerde eserin özüne zarar verecek derecede kısaltmalar yapmışlardır.*

Ratnaprabhā Lambaka, Naravāhanadatta'nın kitaba adını veren bir Vidyādharī ile evlenmesiyle başlar. Evlenmek için sihirli bir arabayla gökyüzüne alınır. Bu, Naravāhanadatta'nın yeryüzünden ilk ayrılışıdır. Bu macerayla öteki kitap arasında bir bağ yoktur. Kırk ikinci tarangadan itibaren Naravāhanadatta'nın Prenses Karpūrikā'yı arayışı macerası başlar. Bunların Ratnaprabhā ile ilgisi yoktur. Belki de bu lambakaya başka ad verilmesi daha uygun olurdu.

Sūryaprabha Lambaka da ayrı bir konudadır. Coşkun bir hayal gücünün yarattığı konu Buddhist mitleriyle en ünlü Hindu inançlarının büyük bir karışımıdır.

Alankāravatī, Naravāhanadatta'nın başka bir Vidyādharī ile evliliğini anlatır. Kitabın adı, evlenen kadının adıdır. Bir önceki kitapla bağlantısı yoktur. 54. bölümden itibaren değişik bir konudan söz edilir. Bu, Naravāhanadatta'nın Beyaz Ülke'ye Vishnu'yu ziyaret için gidişidir ki Mahābhārata'da (XII, 138-139) da buna benzer bir ziyaret vardır.

Şaktiyaşas Lambaka ile bir önceki arasında bir bağlantı yoktur. "Kadınların İffetsizliği" gibi dikkati çeken bir konuya ait bir dizi öykü, önemsiz bir bahaneye dayandırılarak anlatılır. Naravāhanadatta yeniden bir Vidyādharī ile evlenir. Düğün bir ayda tamamlanamaz ve böylece çok meşhur bir masal koleksiyonu olan Pançatantra bazı eksiklerine rağmen başarıyla araya sıkıştırılır.

Velā, Naravāhanadatta'nın Vaişākha şehrini ziyareti, sonra da Cayendrasenā ile evliliğiyle ilgilidir. Tüccar ve tüccarın karısı Velā'nın öyküsü kitaba adını vermiştir. Oldukça kısadır.

Şaşānkavatī Lambaka'da karışık bir durum vardır. Madanamançukā bölüm boyunca ortalıkta görünmez. Narava-

* Penzer, N.M., a.g.e., s:107. (ç.n.)

hanadatta kimliğini gizleyerek yaklaşan Lalitaloçanā ile evlenir ve okuyucunun dikkati Ermiş Pişangacata'nın anlattığı Mrigānkadatta öyküsüne kayar. Madanamançuka'nın kayıp olduğu Pança Lambaka'da öğrenilir.

Madirāvatī Lambaka'da önceki konu devam eder. Naravāhanadatta ortada görünmeyen sevgilisi Madanamançukā için üzüntülüdür. Lalitaloçanā da ortada yoktur, fakat Naravāhanadatta öteki karısı için daha çok endişelidir. İki Brahman ona güç verici öyküler anlatırlar. Birinci Brahmanın öyküsündeki kadın kahraman kitaba adını verir. Öyküler bittiği anda Naravāhanadatta'nın vezirleri Lalitaloçanā ile birlikte ortaya çıkarlar. Sonra hepsi birlikte Kauşāmbī'ye doğru yol alırlar.

Pança Lambaka, adından da anlaşılacağı gibi, Naravāhanadatta'nın beş Vidyādharī ile evlenmesiyle ilgilidir. Naravāhanadatta keder içinde birinci karısı Madanamançukā'yı aramaktadır. Bekâr bir Vidyādharī olan Vegavatī, Naravāhanadatta ile evlenmek istemektedir. Sihir gücünü kullanarak kayıp Madanamançukā'nın şekline bürünür ve Naravāhanadatta ile evlenmek için bir tuzak hazırlar. Ancak hile çok geçmeden anlaşılır ve Naravāhanadatta, gerçek Madanamançukā'yı bulacağına dair söz vermesi üzerine onu serbest bırakır. Zaten Madanamançukā'yı kaçıran, bu kadının ağabeyi Mānasavega'dır. Bu uğraşlar boyunca Naravāhanadatta birçok evlilik yapar. Beş (pança) Vidyādharī ile evlendiği için kitaba bu ad verilmiştir.

Mahābhişeka Lambaka, önceki kitabın devamıdır. İrili ufaklı maceralardan sonra Naravāhanadatta düşmanı Mānasavega'yı ortadan kaldırır. Ülkesini genişletir. Bir önceki kitaptakine benzer şekilde beş Vidyādharī ile daha evlenir. Sonra kurtarılmış olan Madanamançukā ile birlikte Rishabha dağında taç giyer. Törende iki düzine karısı yer alır. Ayrıca Udayana, Vāsavadattā ve Padmāvatī de davet edilir. Hem bu kitap, hem de bütün eser mutlu bir şekilde sona erer, fakat hâlâ açılmamış üç kitap vardır.

Suratamancarī Lambaka'da yıllar geçmiştir. Naravāhanadatta Kauşāmbī'deki ailesiyle ilgili haberler alır. Babası Udayana, karıları ve vezirleri ölmüştür. Gopālaka, krallığı Pālaka'ya devreder, sonra Kaşyapa'nın ermişleriyle birlikte Kara Dağ'a çekilir. Naravāhanadatta dayısını görmek isteğiyle oraya gider ve yağmur mevsimini orada geçirir. 114. bölüm, kitaba adını veren Suratamancarī'ye İtyaka'nın saldırmasıyla başlar. Bir soruşturma başlatılır. Bu bir aile meselesi olur, Pālaka ile oğlu ve vezirinin tanıklığına ihtiyaç duyulur. Onlar çağırılırlar ve mahkeme kurulur. İtyaka suçlu bulunur ve ermişlerin ricasıyla bağışlanır. Bu kitabın son kısmı, Tārāvaloka bölümü, bağımsız bir bölümdür. Kitabın sonunda Naravāhanadatta hâlâ Kara Dağ'da ermişlerin arasındadır. Daha sonra burada, 6. kitapta da görüldüğü üzere, kendi öyküsünü ermişlere anlatmaya başlar.

Padmāvatī Lambaka'da ermişler Naravāhanadatta'ya Madanamançukā'dan ayrı kalmaya nasıl dayandığını sorarlar. Kitabın geri kalan kısmı Muktāphalaketu ve Padmāvatī öyküsüdür ki aslında 14. kitapta anlatılması gereken bir öyküdür.

Vishamaşīla Lambaka da pek fazla gerekli olmayan bir kitaptır. Konusu, Udayana ve Naravāhanadatta'nın tahta çıktığı tarihten çok sonraki bir zamana ait olan Vikramāditya'dır. Vishamaşīla Vikramāditya'nın başka bir adıdır.

Bu ana öykünün çevresinde yer alan büyüklü küçüklü pek çok masal ve öyküde Rigveda efsaneleri, hayvan masalları, hortlakların, et yiyen canlıların öyküleri, şiirsel aşk öyküleri, tanrılar, ifritler ve insanlar arasında geçen korkunç savaşlar anlatılır. Somadeva eserine boşuna "Masal Okyanusu" dememiştir, çünkü bu okyanus iffetsiz kadınların ve onların cüretkâr sevgililerinin, kralların ve şehirlerin, devlet idaresi ve entrikanın, sihir ve büyünün, hile ve desisenin, savaş ve ölümün, kan emici vampirlerin, ifritlerin, hayaletlerin, gulyabanilerin, hayvanların, dilencilerin, çilecilerin, sarhoşların,

kumarbazların, hayat kadınlarının öyküleriyle doludur. Güçlü betimlemeleri, eğlendirici ve açık üslubu, vecizelerindeki yerindelik ve konu yaratıcılığı onu tüm Hint şairleri arasında çok yüksek bir yere koymaktadır. Okuyucu aşk öykülerinin ve kadın erkek ilişkilerinin sıkça yer aldığı bu eseri okuduktan sonra, neden Hint yaşamında ve Hint filmlerinde "aşk temasının" bu kadar çok işlendiğini daha iyi anlayacaktır. Eserden, bir önceki yaşamda yapılan işlerin meyvelerinin toplandığı inancının, yani Karma kanununun toplumda tamamen yer ettiğini anlıyoruz. Siyaset bilimi (nīti) ile ilgili kısımlar da dikkat çekicidir. Rüyaların nedeni bilinmediği için, bunlar üzerine çok sayıda hayal ve varsayımsal öykü uydurulmuştur. Kralın tanrıya bağlı olduğu şeklindeki ilkel düşünce biçimi devam eder. Bhillalar, Şavaralar, Pulindalar gibi kabileler eserde eş anlamlı kullanılmıştır ve bunların yaşamları hakkında bilgiler edinmek de olanaklıdır. Kathāsaritsāgara, Hindologların yanı sıra halk bilimciler için de eşsiz bir kaynaktır.

Eser Şivacıdır. Kitapların baş kısımlarında onunla birlikte bazen eşine, sıklıkla da oğlu fil başlı Tanrı Ganeşa'ya dualar edilir. Şiva'dan Bhairava, Paşupati, Mahākāla gibi başka adlarla söz edilebildiği gibi, karısı Devī'den de Pārvatī, Dūrgā, Gaurī, Çamundā, Bhavanī, Ambikā gibi çok çeşitli adlarla söz edilir. Eserin Şivacı olması, başta Vishnu olmak üzere, başka tanrıların övülmesine bir engel teşkil etmez. Eserde ayrıca Buddha inancının da etkileri vardır ve "Bodhisattva" doğuşlu insanlardan ya da erdemli Buddhist krallardan övgüyle söz eden yerlerden, Cīmūtavāhana gibi masallardan bunu açıkça anlayabiliriz.

Kathāsaritsāgara'da aşağı mitolojik yaratıklar çok çeşitlidir. İlk sırayı tanrıların düşmanları olan Asuralar, Daityalar ve Dānavalar alır. Eserde bunlar anlamdaş olarak kullanılmıştır. Bir cümle Asura ile başladıysa, devamında Daitya veya Dānava yazabilir, buna şaşırmamak gerekir. Nadiren iyi olanları vardır. Bunların yaşadıkları yerler, Nāgaların da

yaşadığı yeraltı dünyası Pātāla'dır. Yeraltında çok zengin sarayları, güzel kızları olan varlıklar olarak düşünülmüşlerdir.

Vidyādharalar ise, Nāgalar ve Siddhalar gibi canlılarla birlikte insanlarla daha iç içe olan, kötüleri olmakla birlikte daha çok iyi sayabileceğimiz varlıklardır. Vidyādharalar eserde çok önemli bir rol oynarlar. Yönetim şekilleri dünyadaki büyük şehirlerin yönetim şekline benzer. Kralları, vezirleri, karıları, çocukları vardır. Özellikle sihir bilgilerine hâkimdirler ve istedikleri şekle girebilirler. Naravāhanadatta bunların hükümdarı olmak için uğraşır.

Nāgalar bazı öykülerde sürüngen karakterlerini korurken, bazılarında insan başlı veya belden yukarısı insan şeklindeki hallerine bürünürler. Kötü davranılmadığı sürece insanların dostudurlar. Kötü bir davranışta intikam alırlar. Bunların yılanların gözlemlenmesi sonucu mitolojiye sokulduklarından hiç kuşku yoktur. Siddhalar ise Hint mitolojisinde çok önemsiz bir rol oynarlar. İnsanlara daima iyi davranan dost varlıklardır.

Tanrıların hizmetçileri olan en önemli mitolojik varlıklar, Apsaraslar, Gandharvalar, Ganalar, Yakshalar, Kinnaralar ve Guhyakalardır. Apsaraslar eserde zaman zaman insanlarla aşk yaşarlar, ancak bu daha çok geçmişte yapılan kötü bir davranışın laneti altında olur. Ganalar, Şiva ve Pārvatī'nin başhizmetçileridirler. Şiva'nın öküzü Nandi (Nandin) bunların başıdır. Ganeşa (Ganapati) da yine bunların başı olarak görülür.

Eserde bir de insanların düşmanları olan ifritler vardır. Bunlar Rākshasalar, Pişāçalar, Vetālalar, Bhūtalar, Dasyular, Kumbhandalar ve Kushmandalar'dır. Ancak bazen bunlardan insanlara yardım edenler, iyilik yapanlar da çıkar. Korkunç görünüşlü Rākshasaların geceleyin güçleri doruk noktasına çıkar. Havada uçabilirler. En çok kurban törenlerini bozmaktan hoşlanırlar. Ateş olan yerlerde ceset veya insan arayarak sinsi sinsi dolaşırlar. Hatırı sayılır zenginlikleri de olabilir.

Vetālalar mezarlıklarda dolaşırlar, ölülerin bedenine girip onları canlandırırlar. Pişāçalar da bunlara benzer. Uyuşturucu maddeyle sersemlemiş, delirmiş veya uykuya dalmış bir kadını elde ederek yapılan evlilik türüne "Pişāça evliliği" denmektedir. Bhūtalar da benzer varlıklardır. Bunlar genellikle kaza sonucu ölmüş bir insanın ruhu olduklarından yaşayan her şeye kin ve nefret duyarlar.

Penzer'e göre Kathāsaritsāgara, dünyanın görüp göreceği en büyük masal külliyatı ve bir başyapıt, şairi ise Avrupa edebiyatını Boccaccio, Goethe, La Fontaine, Chaucer ve Shakespeare'e kadar etkileyen bir şair, roman türünün babası olarak tanımlayacağımız bir Kavya üstadıdır.* Arap Binbir Gece Masalları'nın da kaynağı bu eser yahut da Brihatkathā olmalıdır. Çerçeve öykü içinde, iç içe geçmiş masal tekniğinin mucidi Hintlilerdir zaten.

Bu çeviriyi Somadeva'nın orijinal Kathāsaritsāgara metni ve Penzer'in Tawney çevirisini genişleterek yaptığı İngilizce metnini kullanarak yaptım. Yararlandığım öteki kaynakları kaynakçada belirttim. Sanskrit özel adları yazarken, sesli harflerin uzunluk belirten imlerini kullandım, ancak okuyucuyu yormamak için noktalamaları kullanmadım. Bundan başka, örneğin eril olan Brahma kelimesini sondaki "a"nın uzun yazılması gerektiği halde, kafa karışıklığına neden olmaması için kısa "a" ile yazmayı tercih ettim. Buna benzer tasarruflarda bulundum, bununla birlikte elimden geldiğince metne en yüksek ölçüde sadık kaldım.

2003 yılında başladığım bu çeviriyi 2010 yılında bitirmemin nedeni, eserin uzun ve zorlu bir metin olmasının yanı sıra, bu süre zarfında *Şakuntalā*, *Hitopadeşa*, *Toprak Arabacık* ve *Upanishadlar* gibi önemli eserlerin çevirilerini yapmış olmam, ayrıca *Hindistan'da Diller* ve *Sanskrit-Türkçe Sözlük* gibi özgün eserler ortaya koymuş olmamdır. Bu özürlere akademik

* Penzer, N.M., a.g.e., s: 121. (ç.n.)

bürokrasiyi, lisans ve yüksek lisans düzeyinde yıllardır verdiğim yorucu dersleri ekleyebilirim. Geç de olsa bu devasa eseri Türkçe'ye kazandırmış olmaktan dolayı çok sevinçliyim. Birinci kitabın yarısına kadar bana yardım eden Doç. Dr. H. Derya Can'a, teknik yönden yardımcı olan Yard. Doç. Dr. Ali Küçükler'e, bana destek olan öğrencilerime, ilgiyle bekleyen Yoga hocalarına ve öğrencilerine, İş Bankası Kültür Yayınları'nın editörü Ali Alkan İnal'a ve yayınevi çalışanlarına teşekkür ederim.

Bu büyük eseri bir kişiye ithaf etmek yetmez, bu yüzden en başta rahmetli babam Bahtiyar'ın, sonra sevgili annem Semiha'nın, ağabeylerim Beyhan, Günhan, İlhan, Ferhan ve kız kardeşim Ruhan'ın, yeğenlerim Neslihan, Ege, Arat ve Ekin'in, ayrıca Cemil, Vedia ve Yeter'in adına sunarım.

Kathāsaritsāgara'da en çok görülen motiflerden biri, bir lanet sonucu dünyada yaşayan bir Vidyādharanın lanet sona erince ölümlü bedenini bırakıp gökyüzündeki Vidyādhara bedenine geri dönmesi motifidir. Bunun için biçilen süre, lanetin hangi nedenle sona ereceği ayrıntısıyla açıklanır. Ben de, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan bu Kathāsaritsāgara çevirisi binlerce kişi tarafından okunup birkaç baskı yaptıktan sonra, insan bedenimi bırakıp Vidyādhara bedenime kavuşarak yeryüzünden ayrılacağımı düşünüyorum. Son olarak, eserin sonunda Tanrı Şiva tarafından söylenmiş olan sözleri tekrarlayalım: "Her kim bu eseri okur, anlatır, dinlerse ve her kim ona sahip olursa tüm günahlarından arınır, bir Vidyādhara haline gelir ve benim sonsuz dünyama girer."

Eserin beğenilmesi ve çok okunması umuduyla.

Korhan Kaya
Ankara, 2010

Kathāsaritsāgara'nın Bölümleri

Kitap (Lambaka) Adı	Bölüm (Taranga) Sayısı
1. Kathāpītha (Önsöz)	8
2. Kathāmukha (Eserin Başlangıcı)	6
3. Lāvānaka (Bölge Adı)	6
4. Naravāhanadattacanana (Naravāhanadatta'nın Doğuşu)	3
5. Çaturdārīka (Dört Kız)	3
6. Madanamançukā (Kişi Adı)	8
7. Ratnaprabhā (Kişi Adı)	9
8. Sūryaprabha (Kişi Adı)	7
9. Alankāravatī (Kişi Adı)	6
10. Şaktiyaşas (Kişi Adı)	10
11. Velā (Kişi Adı)	1
12. Şaşānkavatī (Kişi Adı)	36
13. Madirāvatī (Kişi Adı)	1
14. Pança (Beş)	4
15. Mahābhisheka (Büyük Taç Giyme Töreni)	2
16. Suratamancarī (Kişi Adı)	3
17. Padmāvatī (Kişi Adı)	6
18. Vishamaşīla (Kişi Adı)	5
Toplam:	124

I

KATHĀPĪTHA

I. Bölüm

Dua

Aşk Tanrısı'nın, göğsüne yaslanıp kendisine cezbedici bakışlarla bakan Pārvatī şeklinde görünmesi yüzünden aşk bağlarıyla bağlanan mavi boğazlı Şiva size mutluluk versin.

Akşam dansının baş döndürücü zevkiyle kendinden geçip hortumuyla yıldızları silip süpüren, tıslayan ağzıyla öteki canlıları da yaratan engeller fatihi sizi korusun.

Sayısız nesneyi aydınlatan bir ışık olan Söz Tanrıçası'na tapındıktan sonra, Brihatkathā'nın özünü oluşturan bu birikimi yazdım.

Eserin Planı

Eserin birinci kitabına Kathāpītha denir. Bunu Kathāmukha izler. Sonra üçüncü kitap olan Lāvanaka gelir. Bunu Naravāhanadattacanana, Çaturdārikā, Madanamançukā izler. Yedinci kitap Ratnaprabhā, sekizinci Sūryaprabha'dır. Sonra Alankāravatī ve Şaktiyaşas gelir. On birinci kitap Velā'dır, bunu Şaşānkavatī, Madirāvatī, Pança, Mahābhisheka, Suratamancarī, Padmāvatī izler. On sekizinci kitap Vishamaşīla'dır.

Bu kitap alındığı aslına kesin olarak uygundur. En ufak bir değişiklik dahi yapılmamıştır. Eserin uzunluğu göz önüne alı-

narak bir özetleme dili seçilmiştir. Parçaların uygun biçimde bir araya getirilmelerinde öykünün ruhunun kaybolmamasına özen gösterilmiştir. Bu denemeye kalkışmanın nedeni şöhret kazanmak değil, çok sayıda öykünün hatırlanmasını kolaylaştırmak içindir.

Giriş

İçinde Kinnaraların, Gandharvaların ve Vidyādharaların dolaştığı, üç dünyanın anası Tanrıça Bhavānī'nin babası olan, dağların kralı Himālaya* adlı kutlu bir dağ varmış. Onun kuzey doruğunda bin yocana** yüksekliğinde Kailāsa adlı bir dağ bulunurmuş. Bu dağ beyaz parlaklığıyla şöyle övünür gibiymiş: "Okyanus çalkalanırken kullanılan Mandara dağı onca zahmetten sonra beyazlaşmıştı, oysa ben hiç çabalamadan beyazım." O dağda Pārvatī'nin kocası, canlı cansız her şeyin başı, Ganaların, Vidhyādharaların ve Siddhaların efendisi Şiva*** yaşarmış. Keçeleşmiş saçlarının yukarısında sararmış öbeklerde duran hilal, akşam alacakaranlığında sararmış dağın doğu yönüne dokunmaktan zevk alırmış. Şiva üç uçlu mızrağını Asuralar kralı Andhaka'nın kalbine sapladığında, ifritin üç dünyanın merkezine sapladığı ok da çıkarılmış. Onun tanrılar ve Asuraların mücevher kaplı taçlarında yansıyan ayak başparmaklarının tırnakları sanki yarımay zamanı gibi onları görünür kılıyormuş.

Zamanın birinde Tanrı Şiva, karısı Tanrıça Pārvatī'nin dualarından oldukça hoşnut kalmış. Başında hilal taşıyan tanrı mutlulukla eşini kucağına alıp, "Seni mutlu etmek için ne yapabilirim?" diye sormuş. Dağın kızı cevap vermiş: "Efendim, ben-

---

* Orijinal metinde Himavat olarak geçmektedir. Bu, Himalaya ile aynıdır. (ç.n.)

** Bir uzunluk ölçüsü birimi (1 yocana yaklaşık 13,5 km.) (ç.n.)

*** Orijinal metinde Maheşvara olarak geçmektedir. Maheşvara, "büyük tanrı" demektir ve Şiva'nın bir adıdır. (ç.n.)

den hoşnutsanız yeni ve güzel bir öykü anlatınız." Şiva demiş ki: "Sevgilim, senin bu dünyada, şimdi, geçmişte ya da gelecekte bilmediğin ne olabilir ki?" Ancak Şiva'yı çok seven karısı bu isteğinde ısrar etmiş.

Bunun üzerine Şiva, karısını memnun etmek için öz gücünü ona aktararak şu kısa öyküyü anlatmış:

"Bir zamanlar Brahma ve Vishnu* yeryüzünde beni arayarak dolaşırken Himālayalar'ın yakınına gelmişlerdi. Orada önlerinde alevli büyük bir linga** gördüler. Onun sonunu bulmak için birisi yukarı, öteki aşağıya gitti, fakat ikisi de sonunu bulamayınca tövbe edip bana tapındılar. Onlara göründüm ve benden bir lütufta bulunmamı dilemelerini istedim. Brahma benden oğlu olmamı istedi. Bu cüretkâr ve kibirli tavrı yüzünden tapınılmaya değer niteliğini yitirdi.

Sonra Tanrı Vishnu, 'Ey saygıdeğer kişi, sizin emrinize girebilir miyim?' diye lütfumu diledi. Bunun üzerine bedenlendi ve sen olarak doğdu, çünkü sen Vishnu ile aynısın, yani her şeyden güçlü olan benim gücümsün. Bundan başka sen önceki yaşamlardan da karımsın." Şiva böyle söyleyince Pārvatī sordu: "Önceki yaşamdan nasıl karın oluyorum?" Şiva cevap verdi: "Uzun zaman önce Pracāpati Daksha'nın birçok kızı olmuştu, sen onlardan birisin ey tanrıça! O seni benimle evlendirdi, diğerlerini de Dharma*** ve öteki tanrılarla evlendirdi. Bir keresinde bütün damatlarını kurban törenine davet etti. Ancak sadece ben bu davete çağrılmadım. Bunun üzerine sen neden kocanın davet edilmediğini sordun. O ise kulaklara zehirli bir iğne gibi batan şu sözleri söyledi: 'Kocan kafataslarından yapılmış bir kolye taşıyor. Kurban törenine nasıl davet edilebilir ki?'

Bunun üzerine sevgilim, öfkeyle bedenini terk ettin ve şöyle dedin: 'Benim babam alçak bir adam, ondan çıkmış bu bedenin yaşamasının ne yararı var?'

---

* Orijinal metinde Vishnu için Narayana yazmaktadır. (ç.n.)

** Tanrı Şiva'nın erkeklik organı. (ç.n.)

*** Dharma: Adalet ve Erdem Tanrısı. (ç.n.)

Ben de bunun üzerine öfkeyle Daksha'nın kurbanını yok ettim. Sonra tıpkı ayın denizden doğması gibi sen de karlı dağların kızı olarak doğdun. Çile doldurmak için nasıl Himālayalar'a geldiğimi hatırla. Baban bir misafir olarak bana hizmet etmen için seni görevlendirmişti. Aşk Tanrısı bana okunu saplamak için uygun bir fırsat arayarak yanıp tutuşuyordu, çünkü ifrit Tāraka'yı ortadan kaldırmak üzere bir oğul edinmem için tanrılar tarafından gönderilmişti. Sonra katı bir çileciliği sürdürmekte olan ben, neslimin yararı için senin evlilik teklifini kabul ettim ve senin tarafından kabul edildim. Şurası açık ki sen daha önceki yaşamdan benim karımsın."

Şiva, "Sana daha başka ne anlatabilirim ki," dedikten sonra susmuş. Tanrıça öfkelenmiş ve şöyle bağırmış: "Sen hilekârsın. Hani bana hoş bir öykü anlatacaktın, senin Sandhya'ya tapındığını ve başından Ganj nehrini akıttığını bilmiyor muyum?" Bunun üzerine Şiva harika bir öykü anlatmaya söz vererek onu yatıştırmış, tanrıçanın da öfkesi geçmiş, bulundukları yere kimsenin gelmemesini emretmiş. Bunun üzerine Nandin* kapıda nöbet tutmuş, Şiva da anlatmaya başlamış:

"Tanrılar fazlasıyla mutlu, insanlar her zaman sefil, yarıtanrıların işleri çok cazip olduğu için sana şimdi Vidyādharaların öyküsünü anlatacağım." Şiva eşiyle böyle konuşurken oraya başhizmetçilerinden biri olan, Ganaların en iyisi Pushpadanta çıkagelmiş. Kapıda bekleyen Nandin onun girişini engellemiş. Pushpadanta ortada bir sebep yokken içeri girmiş ve üç uçlu mızrak taşıyan Tanrı Şiva'nın anlattığı yedi Vidyādharanın olağanüstü maceralarının hepsini dinlemiş, oradan ayrıldıktan sonra gidip onları karısı Cayā'ya anlatmış, çünkü kim zenginliği ya da bir sırrı kadınlardan saklayabilir? Görevi kapı beklemek olan Cayā çok etkilendiği için gitmiş öğrendiklerini Pārvatī'ye anlatmış. Zaten kadınlardan sır saklamalarını nasıl bekleyebilirsiniz ki? Bunun üzerine dağın kızı Pārvatī öfke-

* Şiva'nın öküzü. (ç.n.)

ye kapılıp kocasına şöyle demiş: "Bana kimsenin bilmediği bir öykü anlatmamışsın, Cayā onu biliyor." Meditasyon gücüyle gerçeği kavrayan Umā'nın* kocası Şiva şöyle söylemiş: "Pushpadanta sihir gücünü kullanarak buraya gelip gizlice anlattıklarımı dinlemiş. Onları da gidip Cayā'ya anlatmış. Yoksa hiç kimse bilmiyor karıcığım."

Bunu işiten tanrıça fazlasıyla öfkelenmiş, Pushpadanta'yı çağırtmış ve karşısında titremekte olan ona şöyle demiş: "Seni gidi itaatsiz hizmetkâr, bir ölümlü haline gelesin." Tanrıça ona yardımcı olan Gana Mālyavān'a da lanet okumuş. O ikisi Cayā ile beraber tanrıçanın ayaklarına kapanmışlar ve lanetin ne zaman sona ereceğini sormuşlar. Şiva'nın karısı şöyle demiş: "Kuvera tarafından bir lanet sonucu Pişāça haline getirilmiş Supratīka adlı bir Yaksha var. Kānabhūti adıyla Vindhya ormanlarında yaşamaktadır. Karşılaştığınız zaman ona kökeninizi hatırlatıp bu öyküyü anlatın. O zaman sen Pushpadanta, lanetten kurtulacaksın. Mālyavān bu öyküyü Kānabhūti'den işittiğinde Kānabhūti kurtulacak ve sen Mālyavān, sen de onu etrafa yaydığın zaman lanetten kurtulacaksın." Bunları söyledikten sonra dağların kızı ortadan kaybolmuş, Ganalar da bir şimşek çakması gibi ortadan kaybolmuşlar. Aradan bir süre geçmiş ve merhamete gelen Gaurī** Şiva'ya sormuş: "Efendim, o lanet ettiğim mükemmel Pramathalar*** dünyanın neresinde doğdular." Başında ay taşıyan tanrı cevap vermiş: "Sevgilim, Pushpadanta, Vararuçi adıyla Kauşāmbī'de doğdu. Mālyavān ise Gunādhya adıyla görkemli şehir Supratishthita'da doğdu. Ey tanrıça, işte onların başına gelen budur." Bu bilgileri edindikten sonra tanrıça kendilerine her zaman itaat etmiş hizmetçilerini bir kere daha hatırlamış. Tanrı Şiva karısıyla birlikte Kailāsa dağında, kalpa ağacının**** yapraklarından yapılmış çardaklarda yaşamını sürdürmeye devam etmiş.

---

* Şiva'nın karısının isimlerinden biri. (ç.n.)

** Şiva'nın karısının isimlerinden biri. (ç.n.)

*** Tanrı Şiva'nın hizmetçileri. (ç.n.)

**** Tanrı İndra'nın cennetinde tüm istekleri yerine getiren bir ağaç. (ç.n.)

II. Bölüm

Bu sırada yeryüzünde bir insan biçiminde dolaşan Pushpadanta, Vararuçi ve Kātyāyana adlarıyla tanınmış. Bütün bilimlerde mükemmel derecede ilerlemiş ve vezir olarak Nanda'ya hizmet etmiş. Yorulduğu bir sırada Dūrgā'nın tapınağını ziyarete gitmiş. Onun sofuluğundan memnun olan tanrıça rüyada ona görünüp Kānabhūti'yi bulması için Vindhya dağlarındaki ormanlara gitmesini emretmiş. Kaplanlar ve maymunlarla dolu, susuz ve yabani ormanda dolaşırken, yüksek bir nyagrodha ağacı* görmüş. Çevresi yüzlerce Pişāça ile dolu olan ağacın yanında, tıpkı şāla ağacı** gibi duran Pişāça Kānabhūti'yi görmüş. Kānabhūti onu görünce saygıyla ayağına dokunmuş. Aceleyle yere oturan Kātyāyana demiş ki: "Sen geleneklerine bağlı bir insansın, bu duruma nasıl düştün?" Bunları işiten Kānabhūti, kendisine sevgi gösteren Kātyāyana'ya şöyle söylemiş: "Bunu ben biliyorum, fakat Uccayinī'de, cesetlerin yakıldığı yerde Şiva'dan işittiklerimi anlatabilirim: Yüce tanrıya Dūrgā tarafından sorulmuş: 'Efendimiz, ceset yakma yerlerinden ve kafataslarından hoşlanmanızın sebebi nedir?' Bunun üzerine o cevap vermiş: 'Uzun zaman önce her şey bir kalpanın*** sonunda yok edildiğinde evren su haline geldi. Sonra kalçamda bir yarık açıp bir kan damlası damlattım. Bu damla suya düştüğünde bir yumurtaya dönüştü ve bundan düzenleyici En Yüce Ruh ortaya çıktı. Benim tarafımdan sonraki yaratılışta amaç olması için ondan Doğa türedi. Sonra canlıların diğer efendileri yaratıldı, sonra canlılar, nedendir bilmem, En Yüce Ruh'a dünyada büyükbaba demeye başladılar. Canlı cansız her şeyiyle yaratılan bu ruh zamanla kibre kapıldı. Ben de onun kafasını kestim. Ancak pişman olduğum için zor bir yemin ettim. İşte o zamandan beri kafataslarını elimde taşırım

---

* Hint inciri ağacı (Ficus Indica) (ç.n.)

** Şala ağacı ahşap olarak çok değerli bir ağaçtır. (Vatica Robusta) (ç.n.)

*** Tanrı Brahma'nın bir gün ve gecesi, yani 8.640.000.000 yıl. (ç.n.)

ve cesetlerin yakıldığı yerlerden hoşlanırım. Ayrıca bir kurukafaya benzeyen bu dünya ellerimde dinlenir. Çünkü yukarıda anılan yumurtanın kurukafa biçimindeki iki yarısına cennet ve dünya denir.' Şiva böyle söyleyince içim merakla doldu ve dinlemeye devam ettim. Bu defa Pārvatī kocasına sordu: 'Pushpadanta ne kadar zaman sonra bize geri dönecek?' Bunu işiten Şiva beni ona göstererek tanrıçaya dedi ki: 'Şu gördüğün Pişāça bir zamanlar Zenginlik Tanrısı Kuvera'nın hizmetinde olan bir Rākshasaydı ve Sthūlaşiras adlı bir arkadaşı vardı. Tanrı bir ifritle birlikte olduğunu görünce onu Vindhya dağlarındaki ormana sürgün etti. Ancak kardeşi Dīrghacangha tanrının ayaklarına kapandı ve yalvaran bir sesle lanetin ne zaman sona ereceğini sordu. Sonra Zenginlik Tanrısı Kuvera dedi ki: "Kardeşin bu dünyaya bir lanet sonucu doğmuş olan Pushpadanta'dan 'Büyük Öykü'yü* işittikten ve bir lanet sonucu insan olarak doğmuş olan Mālyavān'a anlattıktan sonra şu iki Ganayla birlikte lanetten kurtulacak." İşte Zenginlik Tanrısı bu şekilde Mālyavān'ın cezasını hafifletilmiş olarak takdir etti ve sen de aynısını Pushpadanta'ya uyguladın. Hatırla bunu sevgilim.' Ben Şiva'nın bu sözünü işittikten sonra mutlulukla buraya geldim, çünkü üzerimdeki lanet Pushpadanta'nın buraya gelmesiyle sona erecekti."

Kānabhūti bu öyküyü bitirdiğinde Vararuçi kendi kökenini hatırlamış ve tıpkı uykudan uyanır gibi bağırarak şöyle söylemiş: "Ben o Pushpadanta'yım işte, o öyküyü benden dinle." Bunun üzerine Kātyāyana yedi yüz beyitten oluşan yedi büyük öykü anlatmış, sonra Kānabhūti ona demiş ki: "Efendim, siz Şiva'nın bedenlenmiş halisiniz, başka kim bu öyküyü bilebilir ki? Sayenizde lanet bedenimden uzaklaştı. Artık bana doğumunuzdan başlayarak kendi öykünüzü anlatın, benim gibi birine bunu anlatarak günahlarımdan arındırın ey güçlü kişi!" Bunun üzerine Vararuçi, önünde ayağına kapanmış olan

* Brihatkātha ve onun bir tür kopyası olan Kathāsaritsāgara'yı kastetmektedir. (ç.n.)

Kānabhūti'yi memnun etmek için kendi öyküsünü doğumundan itibaren bütün ayrıntılarıyla aşağıdaki gibi anlatmış:

"Kauşāmbī şehrinde Somadatta adlı bir Brahman yaşamış. Bir başka adı Agnişikha, karısının adı da Vasudattā imiş. Kadın bir çilecinin kızıymış ve bir lanet sonucu dünyaya gelmiş. Ben de bu mükemmel Brahmanla bu kadından bir lanet sonucu doğmuşum. Daha çocukken babam ölmüş ve beni annem büyütmüş. Çok büyük zorluklar çekerek büyüdükten sonra bir gün evimize bir geceliğine kalmak üzere iki Brahman çıka geldi. Uzun bir yoldan geldikleri için üstleri başları toz içindeydi. Evimizde kaldıkları sırada bir dümbelek sesi duyuldu. Annem ağlayarak bana kocasını hatırladığını söyleyip, 'İşte oğlum, gösteriyi yapan babanın dostu Bhavananda'dır,' dedi. Ben, 'Gidip onu izleyeceğim ve bütün sözleri ezberledikten sonra geri dönüp sana anlatacağım,' diye cevap verdim. Bu sözlerimi işiten Brahmanlar çok şaşırdılar, ancak annem onlara şöyle dedi: 'Gelin çocuklarım, onun söylediklerinden hiç şüphe etmeyin, bu çocuk bir kere işittiği her şeyi hatırlar.' Bunun üzerine beni denemek için bir Prātişakhya* okudular. Ben hemen onlara aynısını söyledim. Sonra iki Brahmanla birlikte oyunu izlemeye gittik. Eve döndüğüm zaman oyunun hepsini annemin önünde canlandırdım. Vyādi adlı Brahmanlardan biri beni tekrar denemek istercesine anneme saygıyla şu öyküyü anlattı:

'Ana, Vetasa şehrinde birbirlerini çok seven Devasvāmin ve Karambaka adlı iki Brahman kardeş vardı, bu İndradatta onlardan birinin oğludur, ben de ötekinin oğluyum, adım Vyādi'dir. Bir süre sonra babam öldü. Onu kaybetmenin verdiği acıyla İndradatta'nın babası da öldü, bunun üzerine annelerimiz de kederden perişan oldular. Biz de hiçbir varlığı olmayan birer yetim olarak, bilgi kazanmak isteğiyle tanrı Kārttikeya'ya dua etmek için güneye gittik. Orada çilecilikle meşgulken, tanrı rüyamızda bize şu gizi açıkladı: "Kral Nanda'nın baş-

* Belirli Vedalardan seçilmiş çok uyumlu parçalar. (ç.n.)

kenti olan Pātaliputra adlı bir şehir var. Orada Varsha adlı bir Brahman yaşar. İstediğiniz bilgileri ondan öğreneceksiniz, oraya gidin." Bu nedenle biz de o şehre gittik ve Brahmanı sorduğumuzda insanlar dedi ki: "Bu şehirde Varsha adlı kalın kafalı bir Brahman var." Şaşkınlık ve merak içinde hemen oraya gittik. Varsha'nın sefil durumdaki evini gördük. Burası tepeleme fare dolu, duvarları çatlamış, düzensiz, adeta ıstırabın kaynağı olan bir yerdi.

Varsha evde meditasyona dalmış oturuyordu. Karısı bizi çok misafirperverce karşıladı. Kadının bedeni çok zayıf ve kirliydi, elbisesi parçalanmış ve kir içindeydi. Yoksulluğun bedenlenmiş hali gibiydi, cazibesi Brahman erdemlerini kendisine çekecek bir cazibeydi. Önünde saygıyla eğildikten sonra durumumuzu anlattık ve şehirde kocasıyla ilgili duyduğumuz kalın kafalılığın ne olduğunu sorduk. Kadın bize şöyle açıklamada bulundu: "Evlatlar, size gerçeği söylemekten utanmıyorum. Dinleyin! Size tüm öyküyü anlatacağım." Böylece erdemli kadın bize aşağıdaki öyküyü anlatmaya başladı:

"Bu şehirde Şankarasvāmin adlı mükemmel bir Brahman yaşardı. Onun iki oğlu vardı, biri kocam Varsha, diğeri de Upavarsha idi. Kocam aptal ve fakirdi, kardeşi ise bunun tam tersiydi. Upavarsha, ortalığı çekip çevirmesi için karısını ağabeyinin evine gönderdi. Bir süre sonra yağmur mevsimi geldi. Bu mevsimde kadınlar artık şekeri unla karıştırıp şekilsiz ve iğrenç bir kek yaparlar ve kalın kafalı olduğu söylenen herhangi bir Brahmana verirlerdi. Böyle yaptıkları zaman kekin soğuk havada yıkanmaktan kaynaklanan rahatsızlığı ve sıcak havada yıkanmaktan kaynaklanan yorgunluğu giderdiğine inanırlardı. Ancak Brahmanlar böyle tiksindirici bir âdet yüzünden keki almayı reddederlerdi. Eltim tarafından hazırlanmış böyle bir kek, bir ücretle birlikte kocama verildi. Kocam keki alıp eve getirdi ve benden müthiş bir azar işitti. Böyle bir aptallık yaptığı için içi içini yedi ve Tanrı Kārttikeya'nın ayaklarına kapanmaya gitti. Tanrı, onun inançlılığından hoşnut kaldı ve tüm bil-

gileri kazandırdı, sonra da şu talimatı verdi: 'Tek bir kere işittiği şeyi bile hemen hatırlayan bir Brahman bulduğunda bu bilgileri ona açıklayabilirsin.' Sonra kocam mutluluk içinde eve geri döndü ve olup bitenleri bana anlattı. O günden beri de sürekli mırıldanarak dua edip meditasyon yapar. Böyle hafızası güçlü birini bulursanız derhal buraya getirin. Bunu yaparsanız istediğiniz her şeye kavuşursunuz."

Varsha'nın karısından bunları işittikten sonra onu yoksulluktan kurtaracak bin altın verdik ve şehirden ayrıldık. Diyar diyar dolaştık, ama söylenileni hemen hatırlayan bir Brahman bulamadık. En sonunda yorgunluktan tükenmiş bir halde bugün sizin evinize geldik ve oğlunuzu gördük. O işittiği her şeyi hemen hatırlıyor. Bu nedenle onu bize verin ve hemen gidip yararlı bilgileri elde edelim.'

Vyadi'nin bu sözlerini işittikten sonra annem saygıyla şöyle dedi: 'Her şey yerine oturuyor. Anlattıklarınıza inanıyorum. Çünkü uzun yıllar önce oğlumun doğumunda gökten bir ses gelmiş ve şöyle demişti: "İşittiği şeyi hemen hatırlayan bir oğul doğuracaksın, o Varsha'dan bilgi edinecek ve dünyaca ünlü gramer bilgisini hazırlayacak. Adı Vararuçi* olacak, çünkü mükemmel olan her şey onu memnun edecek." Bunu söyledikten sonra ses kayboldu. İşte o günden beri gece gündüz bu Varsha'yı nerede bulacağımı düşünüp durmuşumdur. Şimdi ne mutlu bana ki bunu sizin ağzınızdan işitiyorum. Oğlumu alabilirsiniz. O sizin kardeşiniz olduğuna göre ne zarar gelebilir ki?' Annemin bu sözlerini işittikleri zaman Vyadi ve İndradatta mutluluktan havaya uçtular ve gece bir an kadar kısa sürdü. Vyadi bir ziyafet düzenlemesi için anneme varını yoğunu verdi, Vedaları iyi okuduğum için bana Brahman ipi** taktı. Sonra Vyadi ve İndradatta beni aldılar. Ben üzüntümü bastırmaya çalı-

---

* Vara "mükemmel", ruç "memnun olmak" demektir. (ç.n.)

** Hindu geleneğinde Vedaları ezberden okuyan yedi-sekiz yaşlarındaki erkek çocuklarına Brahman ipi takarlardı. Bu törene Upanayana adı verilir. (ç.n.)

şırken annem de benden ayrı düşeceği için gözyaşlarına zor engel oluyordu. Kārttikeya'nın lütfunun çiçek gibi yağdığını düşünerek hızla yola koyulduk. Bir süre sonra öğretmen Varsha'nın evine varmıştık. O da benim Kārttikeya'nın lütfunun bedenlenmiş hali olduğumu düşündü. Ertesi gün bizi karşısında topladı ve kutsanmış bir yerde oturarak göksel bir sesle kutsal om hecesini* okumaya başladı. Hemen o anda Vedalar ile onlara ek olarak yazılmış altı bilim dalı zihnine geliverdi ve onları bize öğretmeye başladı. Ben hocamın söylediklerini hemen aklımda tutuyordum, Vyadi iki kere söylenince, İndradatta da üç kere söylenince tutuyorlardı. Derken bu beklenmedik kutlu sesi işiten şehrin Brahmanları ne olup bittiğini görmek için dört bir yandan koşup geldiler, kutlu ağızlarıyla dualar edip Varsha'nın önünde saygıyla eğildiler. Bu mucizeyi gören Upavarsha ve Pātaliputra şehrinin tüm sakinleri bir ziyafet düzenlediler. Bundan başka Tanrı Şiva'nın oğlunun** yarattığı gücü gören Kral Nanda çok mutlu oldu ve her türlü saygıya layık olarak gördüğü Varsha'nın evini zenginlikle doldurdu."

III. Bölüm

Konuşulanları Kānabhūti'nin ilgiyle dinlediği sırada, Vararuçi ormandaki öyküsünü anlatmayı sürdürmüş:

"Zamanın birinde bir gün Veda okumaları tamamlandığı sırada, günlük uygulamalarını bitirmiş olan öğretmen Varsha'ya sorduk: 'Tanrıça Sarasvatī ve Lakshmī'ye barınak olan bu şehir nasıl kuruldu sayın hocam, bize anlatır mısınız?' Bunun üzerine Varsha anlatmaya başladı: 'Ganj'ın tepelerden akıp geldiği Kanakhala adı verilen yerde kutsal bir hac yeri vardır. Kutsal nehir Kānçanapāta'daki Uşīnara dağından ayrılıp gelir. İşte burada Dekkanlı bir Brahman karısıyla birlikte çile doldura-

* Dua ve yemin ederken kullanılan kutsal söz. (ç.n.)

** Kārttikeya, Şiva'nın oğludur. (ç.n.)

rak yaşardı. Onların üç oğlu olmuştu. Zaman içinde Brahman ve karısı öldüler, çocukları ise bir şeyler öğrenmek için Rācagriha şehrine gittiler. Orada biraz bilgi edinen üç kardeş uygun olmayan koşullar nedeniyle Tanrı Kārttikeya'nın tapınağını ziyarete Dekkan'a gittiler. Orada, deniz kenarında Çinçinī adlı bir şehre vardılar. O şehirde Bhocika adlı bir Brahmanın evine yerleştiler. Brahman üç kızını onlarla evlendirdi ve bütün servetini onlara verdi. Başka çocuğu olmadığı için Ganj nehrine çile doldurmaya gitti. Onlar kayınpederlerinin evinde yaşarken, kuraklıktan kaynaklanan korkunç bir kıtlık baş gösterdi. Bunun üzerine Brahmanlar erdemli karılarını terk ederek kaçtılar. Derken üç kız kardeşten ortanca olanı hamile kaldı. Kadınlar babalarının bir arkadaşı olan Yacnadatta'nın evini onarıp sefil bir halde, her biri kendi kocasını düşünerek yaşamaya başladılar. Zamanı gelince ortanca kız bir oğlan doğurdu ve üç kız kardeş çocuğa sevgi göstermekte birbirleriyle yarıştılar. Bir gün Tanrı Şiva kucağında karısıyla gökte dolaşırken, tanrıça kızların çocuğa gösterdikleri sevgiden etkilenerek kocasına şöyle dedi: "Efendim, bakın, şu üç kadın çocuğa nasıl da sevgi gösteriyor. Ona umut verin ki, bir gün onları geçindirsin, hatta onları bebeliğinden itibaren geçindirsin." Karısı tarafından kendisine böyle yalvarılan iyilik bahşedici Şiva şu cevabı verdi: "Onu korumam altına alıyorum, çünkü o ve karısı bir önceki yaşamlarında bana hep tapınırlardı. Bu yüzden daha önceki iyiliklerinin meyvelerini toplamak üzere bu dünyaya getirildiler. Onun bir önceki yaşamında karısı, Kral Mahendravarman'ın kızı Pātalī adıyla doğdu, bu yaşamda da yeniden onun karısı olacak." Bunları söyleyen güçlü tanrı üç erdemli kadına rüyada görünüp şöyle dedi: "Sizin yavrunuz Putraka adıyla çağrılacak. Her gün, her uykudan uyandığında yastığının altında yüz bin altın olacak ve sonunda bir kral haline gelecek." Gerçekten de öyle oldu. Oğlanın her uyanışında Yacnadatta'nın erdemli kızları altınları buldular ve dualarının kabul olmasından dolayı mutlu oldular. Derken kısa

zamanda Putraka sayesinde büyük bir hazine oluştu ve bir önceki yaşamındaki sofuluğu sayesinde kral oldu. Bir keresinde Yacnadatta, Putraka'ya özel olarak şöyle demişti: "Kralım, baban ve amcaların kıtlık nedeniyle başka diyarlara göç ettiler. Brahmanlara sürekli hediyeler verin ki belki işitip geri dönerler. Şimdi size Brahmadatta'nın öyküsünü anlatacağım:

Bir zamanlar Benares'te Brahmadatta adlı bir kral yaşarmış. Bir gece gökte uçmakta olan bir kuğu çifti görmüş. Altın gibi parlıyorlarmış, çevrelerinde de yüzlerce beyaz kuğu varmış. Onların görüntüsü beyaz bulutlardan oluşan ani bir ışık patlaması gibiymiş. İçinde onları tekrar görme isteği öyle büyümüş ki, krallığın zevklerinden tat almaz olmuş. Vezirlerini toplamış ve kuğuların güvenle yaşayacağı şekilde düzenlenmiş güzel bir havuz yaptırmış. Kısa bir süre sonra o iki kuğunun bu havuza yerleştiğini görmüş. Kuğular evcilleştiği zaman kral onlara altın tüylerinin nedenini sormuş. Kuğular da krala içtenlikle anlatmışlar: 'Ey kral, bir önceki hayatımızda kargaydık. Boş bir Şiva tapınağında hayvanlar için atılan günlük yiyecekler için kavga ederken, bu kutsal yere ait bir kutsal kaba düşerek öldük. Bu sebepten bir önceki yaşamımızı hatırlayalım diye altın tüylü olarak doğduk.' Bunları işiten kral onlara yürekten bir sıcaklık duymuş ve onları izlemekten büyük zevk almış.

Siz de babanıza ve amcalarınıza eşsiz bir hediye kazandıracaksınız." Yacnadatta'nın bu tavsiyesi üzerine Putraka denildiği gibi yapmış. Hediyeler dağıtıldığını duyan Brahmanlar koşup gelmişler ve büyük zenginliklere ulaşırken karılarıyla da tekrar birleşmişler. Belki inanmayacaksınız, bütün belaları savuşturmuş olan bu kötü adamlar, akıl yoksunluğundan körleşmiş beyinleriyle kötü tabiatlarının önüne geçecek halde değillerdi. Krallığın gücünü istiyorlardı. Putraka'yı ortadan kaldırmak isteğiyle onu Dūrgā tapınağını ziyaret etmesi için kandırdılar. Tapınağa suikastçılar yerleştirdiler, sonra içeri yalnız girip tanrıçaya tek başına tapınmasını söylediler. Genç adam cesaretle içeri girdi ve orada hazır bekleyen suikastçıları görün-

ce kendisini neden öldürmek istediklerini sordu. Onlar da babası ve amcaları tarafından bu iş için kiralandıklarını söylediler. Akıllı Putraka, duyuları tanrıça tarafından sersemletilmiş olan suikastçılara şöyle dedi: "Size bu paha biçilmez mücevheri veriyorum. Beni serbest bırakın. Uzak bir diyara giderim ve sırrınızı kimseye anlatmam." Suikastçılar, "Öyle olsun," diyerek mücevheri alıp oradan ayrıldılar, Putraka'nın babasına ve amcalarına onun öldüğü yalanını söylediler. Bunun üzerine Brahmanlar geri dönüp tahtın nimetlerinden yararlanmaya çalıştılar. Ancak vezirler onları hainlikle suçlayıp öldürdüler. İyilik bilmeyen iyiliğe kavuşabilir mi?

Öte yandan sözüne bağlı Kral Putraka, akrabalarına duyduğu kızgınlıkla Vindhya dağlarının vahşi ormanlarına gitmişti. Orada dolaşırken kendilerini kaptırmış, birbirleriyle güreşen iki yiğit gördü ve onlara kim olduklarını sordu. Onlar cevap verdiler: "Biz Asura Maya'nın oğullarıyız. Şu tas, şu değnek ve şu ayakkabılardan oluşan serveti bizimdir. Biz onun için güreşiyoruz. Hangimiz kazanırsa bunlara sahip olacak." Onların bu sözünü işiten Putraka gülümseyerek dedi ki: "Şimdi bunlar iyi bir miras mı?" Onlar da, "Bu ayakkabıları giydiğin zaman uçma gücü elde edersin, bu değnekle yazdığın her şey gerçek olur, hangi yiyeceği istersen bu tasın içinde ortaya çıkar," dediler. Bunu işiten Putraka: "Kavga etmenin ne yararı var ki? Şöyle yapın, kim daha hızlı koşarsa miras onun olsun," dedi. Budalalar, "Tamam," dedikten sonra koşmaya başladılar. Kral ise değnek ve tası aldıktan sonra ayakkabıları giyip göğe yükseldi. Kısa sürede uzunca bir yol kat etti ve aşağıda Akarshikā adlı güzel bir şehir görüp gökten oraya indi ve şöyle düşündü: "Hayat kadınları yalancı olur, Brahmanlar babam ve amcalarım gibidirler, tüccarlar açgözlü olur, şimdi ben kimin evinde kalayım?" Böyle düşünürken harap bir eve vardı ve evde tek başına yaşayan yaşlı bir kadın gördü. Yaşlı kadını bir hediyeyle memnun etti ve o harap evde kendisine saygı gösteren yaşlı kadınla birlikte kimseye görünmeden kaldı.

Günün birinde yaşlı kadın sevecen bir sesle Putraka'ya dedi ki: "Evladım, seni bekleyen bir karın olmadığı için çok üzülüyorum. Kralın kızı olan Pātalī adlı genç kızı öneririm, o sarayın üst katında tıpkı bir mücevher gibi korunmaktadır." Genç adam kulağını açmış kadını dinlerken, Aşk Tanrısı boş bulduğu yerden kalbine giriverdi. O gün genç kızı görmeye karar verdi ve geceleyin sihirli ayakkabıların yardımıyla kızın bulunduğu yere yükseldi. Bir dağın doruğu kadar yüksekte olan pencereden içeri girdi ve sarayın gizli köşesinde uyumakta olan Pātalī'yi gördü. Ay ışığı kollarını ve bacaklarını öyle bir yıkıyordu ki ete kemiğe bürünen aşk dünyayı ele geçirmiş, dinleniyor sanırdınız. Kızı nasıl uyandıracağını düşünürken, nöbetçinin biri dışarıdan şarkı söylemeye başladı: "Genç erkekler uyuyan güzeli uyandırıp gözlerini yavaş yavaş açan ve tatlı dille azarlayan o güzele sarıldıklarında, yeniden doğuşlarının meyvesini kazanmış olurlar." Bu cesaret veren şarkı üzerine genç adam heyecandan titreyen kollarıyla kıza sarıldı ve kız uyandı. Kız, prensi görünce gözlerinde utanç ve aşk yarışa başladı. Bu yüzüne yansıdı, sonra kayboldu. Biraz konuştuktan sonra Gandharva usulüyle* evlendiler ve gece sabaha kadar aşklarını tazelediler. Sonra Putraka, aklı üzgün karısında kaldığı halde sabah ayrılıp yaşlı kadının evine döndü. Derken prens her gece karısının yanına gidip gelmeye başladı. Sonunda bir gün bu gizli aşk macerası sarayın muhafızları tarafından fark edildi. Durumu kızın babasından sakladılar. Kral sarayda gözcülük etmek üzere bir kadını görevlendirdi. Kadın uyumakta olan prensesin elbisesinin üzerinde kırmızı bir leke gördü, sabah olunca bunu krala bildirdi. Kral dört bir yana casuslar gönderdi ve çok geçmeden Putraka bulundu ve harabe halindeki evden çıkarılıp kralın huzuruna getirildi. Ama kralın öfkeli olduğunu görünce ayakkabılarının yardımıyla göğe yükseldi ve

* Çiftlerin hiçbir tanık olmaksızın birbirleriyle sevişerek yaptıkları evlilik çeşidi. (ç.n.)

Pātalī'nin bulunduğu saraydan içeri girdi. Kıza, "Fark edildik, kalk, bu ayakkabıların yardımıyla kaçalım," diyerek onu kucağına aldı ve gökyüzünde uçarak oradan kaçtı. Ganj nehri kenarına indiler. Putraka orada sihirli tasın yardımıyla yorgun sevgilisine kekler hazırladı. Pātalī, genç adamın gücünü görünce ondan değneğiyle dört başı mamur bir şehir çizmesini istedi. Putraka bu şehre kral oldu, gücü bir kat daha arttı, kayınpederine boyun eğdirdi ve suyla çevrili dünyanın yöneticisi oldu. İşte bu Pātaliputra denilen zenginlik ve bilgelik şehri halkıyla birlikte sihirle oluşturulmuş böyle bir şehirdir.'

Ey Kānabhūti, Varsha'nın ağzından işittiğimiz bu garip ve olağanüstü öykü zihnimize uzun süre heyecan ve mutluluk verdi."

IV. Bölüm

Kānabhūti'ye Vindhya ormanındaki bu bölümü anlatan Vararuçi ana öyküsünü anlatmayı sürdürmüş:

"Vyādi ve İndradatta ile birlikte yaşarken, zamanla tüm bilimlerde müthiş ilerleme kaydettim ve çocukluk dönemimi geride bıraktım. Bir gün bir İndra bayramını izlemeye gittiğimizde öyle bir kız gördük ki, Aşk Tanrısı Kāma'nın oku gibiydi. Ben bu kızın kim olduğunu sorunca İndradatta, 'O, Upavarsha'nın kızı Upakoşā'dır,' cevabını verdi. Kız da hizmetçilerinin yardımıyla benim kim olduğumu soruyordu. Bakışlarıyla ruhumu kendine doğru çekti, kendisi de evine zorlukla gitti. Yüzü dolunay, gözleri mavi lotus gibiydi. Kolları lotus sapı gibi zarif, göğüsleri dolgundu. Boynunda istiridye kabuğu gibi üç çizgi vardı ve mercan dudakları muhteşemdi, tıpkı Aşk Tanrısı'nın güzellik ambarı, sanki ikinci bir Lakshmī gibiydi. Kalbim aşk okuyla ortadan ikiye ayrılmış, onun bimba* dudaklarından öpmenin hayaliyle uykularım kaçmıştı. Bin bir zorlukla uyudu-

* Hindistan'da yetişen bir tür meyve. (ç.n.)

ğum zaman beyaz elbiseli göksel bir kadın göründü ve bana dedi ki: 'Upakoşā senin bir önceki yaşamdan karındır, o senden başka kimseyi istemez. Bu konuda hiç üzüntüye kapılma evladım. Ben Tanrıça Sarasvatī'yim. Sürekli senin bedeninde yaşıyorum, bu yüzden senin acı çekmene dayanamam.' Bunları söyledikten sonra tanrıça ortadan kayboldu. Sonra uyandım ve cesaretle gidip sevdiğimin evinin yakınındaki genç mango ağacının altında durdum. Derken sırdaşı gelip onun bana olan ateşli bağlılığını bildirdi. Acısı iki katına çıkmış olan ben dedim ki: 'Doğal koruyucuları onu isteyerek bana vermedikçe, ben Upakoşā'yı nasıl elde edebilirim ki? Çünkü ölüm onursuzluktan daha iyidir. Eğer arkadaşınızın kalbi ailesi tarafından bilinmiyorsa, ölmek o zaman daha iyidir. Bu nedenle saygıdeğer hanımefendiye bunları bildirin, benim ve değerli arkadaşınızın hayatını kurtarın.'

Bunları işiten kadın gidip onları arkadaşının annesine anlattı. O da kocası Upavarsha'ya, Upavarsha da kardeşi Varsha'ya anlattı. Varsha da evliliği onayladı. Evliliğim kararlaştırıldı ve öğretmenimin emriyle Vyādi gidip Kauşāmbī'den annemi getirdi. Sonra Upakoşā uygun törenlerle babası tarafından bana verildi. Ben de karım ve annemle birlikte Pātaliputra'da mutlulukla yaşadım.

Gel zaman git zaman Varsha'nın çok sayıda öğrencisi oldu. Bunlardan Pānini çok aptaldı. Aptallığından bıkmış olan öğretmenin karısı onu uzaklaştırdı. O da bilgi edinmek amacıyla çile doldurmaya Himālayalar'a gitti. Orada başında hilal taşıyan Tanrı Şiva'dan ağır çileciliğe karşılık tüm bilimlerin kaynağı olan gramer bilgisini aldı. Sonra geri gelip bana meydan okudu ve tartışmaya başladı. Yedi gün boyunca tartıştık. Sekizinci gün onu yendim, fakat o anda gökten Şiva'nın tehdit edici sesi işitildi. Bizim Aindra gramerimiz geçersizmiş, bu yüzden Pānini tarafından yenilmiş olan biz aptalmışız. İyice kedere kapıldığım için, evimi geçindirmek üzere Tüccar Hiranyadatta'ya tüm servetimi verdim ve Upakoşā'ya bunu haber ver-

dikten sonra oruç tutup Şiva'ya tövbe etmek için Himālaya dağına gittim.

Başarımdan kendi adına endişeli olan Upakoşā, her gün Ganj nehrinde yıkanarak kendi evinde kaldı. Bahar geldiğinde bir gün, ince ve solgun haline rağmen hâlâ güzel olan ve yeniay gibi erkeklerin dikkatini çeken o kız, kralın din adamı tarafından Ganj'da yıkanırken görüldü. Aynı zamanda başyargıç ve kralın veziri de gördüler. Hemen o anda hepsi aşk oklarının hedefi oldular. Öyle oldu ki, o gün kız her zamankinden daha uzun yıkandı ve akşamleyin eve dönerken vezir onu sertçe yere yatırdı. Ancak kız soğukkanlılığını kaybetmeden ona dedi ki: 'Efendim, ben de bunu sizin kadar istiyorum, ama soylu bir ailedenim ve kocam evden uzaktadır. Nasıl bu şekilde davranabilirim? Birileri bizi görebilir, sizin de benim de başımıza bela açılır. Bu nedenle bahar bayramının ilk gecesi herkes kendinden geçmişken evime gelmelisiniz.' Böyle söyledikten sonra vezir gitti, fakat talih bu ya, kız daha birkaç adım atmadan kralın din adamı tarafından durduruldu. Kız onunla da aynı gecenin ikinci saati için randevulaştı ve zorlukla da olsa onu gitmeye ikna etti. Biraz yol almıştı ki üçüncü kişi, yani başyargıç titremekte olan kadının karşısına çıktı. Kadın onunla da aynı gecenin üçüncü saati için randevulaştı ve ellerinden kurtularak korku içinde evine gitti. Yaptığı anlaşmaları hizmetçilerine anlattı ve şöyle düşündü: 'Kocası uzaklara gitmiş, soylu bir kadın için şehvetli insanlarla birlikte olmaktansa ölmek daha iyidir.' Bu düşüncelerle beni üzen erdemli kadın güzelliğine ağlayarak, hiçbir şey yiyip içmeden geceyi geçirdi. Ertesi sabah erkenden Brahmanları onurlandırmak için para istemek üzere Tüccar Hiranyagupta'ya bir hizmetçi gönderdi. Bu tüccar gelip kadına dedi ki: 'Benimle birlikte olursan, kocanın bana bıraktığı parayı veririm.' Bunu işiten kadın, kocasının servetini emanet etmesiyle ilgili bir tanık olmadığını ve adamın bir alçak olduğunu düşündü. Üzüntüden çok acı çekti ve onunla da aynı gecenin dördüncü saati için randevulaştı. Adam gitti. Ka-

dın hizmetçilerinin de yardımıyla bir fıçıda kandil isi ve yağı karıştırıp, misk ve başka güzel kokuları da katarak bir karışım hazırladı ve dört ayrı paçavraya bunları buladı. Sonra dışından bağlanan büyük bir sandık ayarladı. Bahar bayramı geldiğinde ilk gece vezir büyük bir ihtişam içinde göründü. Kimseye görünmeden içeri girdi. Upakoşā, ona dedi ki: 'Yıkanmadıkça seni kabul edemem, hemen gir ve yıkan.' Budala adam bunu kabul etti ve Upakoşā'nın hizmetçileri tarafından karanlık bir odaya götürüldü. Orada çamaşırlarını ve mücevherlerini çıkardı ve çamaşır olarak ona paçavralardan birini verdiler. Onunla budalayı başından ayağına kadar kandil isi ve yağla iyice boyadılar, adam durumu fark etmedi. Onlar adamı bütün organlarına varıncaya kadar boyarken, gecenin ikinci saati oldu ve din adamı çıkageldi. Bunun üzerine hizmetçiler vezire dediler ki: 'Vararuçi'nin en iyi dostu olan kralın din adamı burada, hemen şu sandığa gir.' Böyle deyip onu apar topar sarıp sarmaladılar ve çıplak olarak sandığa atıp kilitlediler. Din adamı da aynı şekilde yıkanma bahanesiyle karanlık odaya götürüldü, elbiseleri ve mücevherleri çıkartıldı, hizmetçiler tarafından kandil isi ve yağla boyandı. Üçüncü saatte başyargıç çıkageldi. Hizmetçiler onun geldiğini söyleyip din adamını korkuttular ve onu da sandığa itekliediler. Din adamı da kilitlendikten sonra başyargıcı da sözde yıkanma yerine getirip aynı aldatmacayı ona da yaptılar. Gecenin dördüncü saatinde tüccar çıkageldi. Hizmetçiler yargıcı onun gelişiyle korkuttular ve onu da sarıp sarmalayarak sandığa atıp üstünden kilitlediler. Sandıkta kapalı kalan üçü birbirlerine dokundukları halde, sanki kör karanlık bir cehenneme kendilerini inandırmaya çalışır gibi, korkudan konuşmaya cesaret edemiyorlardı. Upakoşā içeriden bir kandil aldı ve tüccarı buyur edip, 'Kocamın size emanet ettiği parayı bana verin,' dedi. Odada kimsenin olmadığını gören alçak adam, 'Kocanın bana emanet ettiği parayı sana vereceğimi söylemiştim,' dedi. Upakoşā sandığın içindekilere doğru seslenerek, 'Ey tanrılar, dinleyin, Hiranyagupta böyle söy-

lüyor,' dedi. Böyle der demez kandili söndürdü ve tüccar tıpkı diğerleri gibi sözde banyo yaptırılarak hizmetçiler tarafından uzun süre lamba isiyle ovalandı, sonra hizmetçiler karanlıkta onu boynundan çekip kapının dışına tekmelediler. Sefil adam, üstünde bir parça bezle, her tarafı siyaha boyanmış olarak evinin yolunu tuttu. Yürürken köpekler ısırdı, utana sıkıla evine vardı. Üzerindeki siyah boyaları yıkayan kölelerinin yüzüne bakamadı. Doğrusu kötülüğün yolu acı doludur. Sabahleyin erkenden Upakoşā hizmetçileriyle birlikte, anne babasına haber vermeden Kral Nanda'nın sarayına gitti. Orada krala Tüccar Hiranyagupta'nın kocasının emanet ettiği paraya el koymaya çalıştığını söyledi. Kral olanları anlamak için hemen tüccarı getirtti ve sordu. Tüccar, 'Bende bu kadına ait hiçbir şey yok,' dedi. Upakoşā dedi ki: 'Efendimiz, tanıklarım var. Kocam gitmeden önce ev tanrılarını bir sandığa koymuştu ve bu tüccar kendi ağzıyla bu tanrıların huzurunda elinde benim param olduğunu kabul etti. Sandığı buraya getirtip tanrılara kendiniz de sorabilirsiniz.' Bunları işiten kral şaşkınlık içinde sandığın getirilmesini emretti.

Bunun üzerine kralın adamları çabucak sandığı getirdiler. Upakoşā dedi ki: 'Ey tanrılar, gerçeği, yani tüccarın söylediklerini söyleyin, sonra evlerinize gidin. Böyle yapmazsanız, sandığı yakarım veya mahkemenin ortasında kapağını açarım.' Sandığın içindeki adamlar korkuyla şöyle dediler: 'Evet, doğrudur. Tüccar bizim önümüzde emanete el koyduğunu söyledi.' Fazlasıyla şaşıran tüccar, bütün suçunu itiraf etti. Kral ise merakını yenemediği için Upakoşā'nın iznini alarak kilitlerini kırdırıp sandığı açtırdı, içinden kendisinin de vezirlerinin de güçlükle tanıdığı, siyaha boyanmış üç ahmağı çıkardı. Salondaki herkes kahkahaya boğuldu, kral bütün bunların ne anlama geldiğini Upakoşā'ya sordu. Erdemli kadın da olan biten her şeyi anlattı. Salonda bulunan herkes Upakoşā'nın bu davranışını takdirle karşıladı ve şöyle düşündü: 'İyi aileden gelen erdemli kadınları kendi doğaları korur.'

Kadına sarkıntılık eden adamların aynı yerde yaşamalarına izin verilmedi, bunlar şehirden kovuldular. Ahlaksızlıkla kim başarılı olmuştur ki? Kral, Upakoşā'ya değerli şeyler vererek, ona saygı gösterdi ve 'Bundan sonra benim kardeşimsin,' diyerek evine gönderdi. Bunu işiten Varsha ve Upavarsha erdemli kadını kutladılar ve şehirdeki herkesin yüzünde bir hayranlık gülücüğü oluştu.

Öte yandan ben karlı dağda katı bir çileciliği sürdürürken, Parvatī'nin kocası, tüm iyi şeylerin vericisi olan tanrıya tövbe ettim, o da bana Pānini'nin bilgisini açıkladı ve onun isteğine uygun olarak bu bilgiyi tamamladım. Sonra yolculuktan hiçbir yorgunluk duymadan başında hilal taşıyan tanrının lütfunun rahatlığıyla eve döndüm. Annemin ve ruhsal önderlerimin ayaklarına kapandım, onlardan Upakoşā'nın olağanüstü davranışını işittim. Mutluluktan göğsüm kabardı, karıma karşı sevgi ve büyük saygı duydum.

Varsha benden gramer öğrenmek istedi. Tanrı Kārttikeya da bunu ona açıkladı. Bir süre sonra Vyādi ve İndradatta, hocaları Varsha'ya ne kadar ücret ödeyeceklerini sordular. O, 'Bana on milyon altın verin,' dedi. Onlar da bunu kabul edip bana dediler ki: 'Dostum, bizimle gel. Gidip Kral Nanda'dan hocamızın istediği ücreti isteyelim. Bu kadar çok altını başka bir yerden karşılayamayız. Onun dokuz yüz doksan milyon altını var ve bir süre önce kral, karın Upakoşā'ya kardeşi olduğunu söylemişti, dolayısıyla kayınbiraderi sayılırsın. Böylelikle senin sayende bir şeyler alabiliriz.' Bu karara vardıktan sonra üç arkadaş Ayodhyā'ya Kral Nanda'nın yanına gittik, ama biz gittiğimizde kral ölmüştü ve krallıkta müthiş bir ağlaşma vardı. Sihir yapmakta oldukça hünerli olan İndradatta dedi ki: 'Ben bu ölü kralın bedenine gireyim, Vararuçi benden istesin, ben de altınları vereyim ve dönene kadar da Vyādi bedenimi korusun.' Bunu söyledikten sonra İndradatta Kral Nanda'nın bedenine girdi ve kral tekrar yaşama döndüğü için krallık büyük bir sevince kapıldı. Vyādi boş bir tapınakta İndradatta'nın bedenini korurken, ben kralın sarayına gittim. İçeri girdim, gerekli

selamları verdikten sonra sözde Kral Nanda'dan hocam için on milyon altın istedim. O da Nanda'nın veziri olan Şakatāla adlı kişiye bana on milyon altın vermesini emretti. Ölü kralın yaşama döndüğünü ve isteklinin isteğinin hemen yerine getirildiğini gören vezir durumdan şüphelendi. Bilge kişinin anlayamayacağı şey var mı? Vezir, 'Emredersiniz efendim,' dedikten sonra kendi kendine: 'Nanda'nın oğlu çocuktan başka bir şey değil ve ülkemiz birçok düşmanın tehdidi altında, bu yüzden en iyisi kralın bedeninin tahta görünmesidir.' Böyle düşündükten sonra casuslar yardımıyla hemen bütün ölü bedenlerin yakılmasını istedi. Bu bedenlerden biri de İndradatta'nınkiydi. Vyādi yaka paça tapınaktan çıkarıldıktan sonra ölü beden yakıldı. Öte yandan kral paranın ödenmesi için sıkıştırıyor, Şakatāla ise hâlâ şüphe içinde şöyle diyordu: 'Bütün hizmetkârlar mutluluktan başları dönmüş halde, o nedenle Brahmanı biraz daha bekleteceğim.' Bu sırada Vyādi içeri girdi ve yüksek sesle sözde Nanda'nın huzurunda bağırdı: 'İmdat, yardım edin, sihirle uğraşan bir Brahmanın bedeni doğal yoldan sona erişmediği halde zorla yakıldı.' Bunu işiten sözde Nanda tarifsiz bir kedere düştü. İndradatta bedeni yakılıp Nanda'nın bedeninde hapis kalınca, akıllı Şakatāla gitti ve bana on milyon altını getirdi verdi.

Keder içinde olan sahte Nanda, gizlice Vyādi'ye dedi ki: 'Doğuştan bir Brahman olmama rağmen, bir Şūdra haline geldim. Çok kuvvetli bile olsa krallığın bana ne yararı var?' Bunu işiten Vyādi onu sakinleştirdi ve şu yerinde öğüdü verdi: 'Şakatāla, senin kim olduğunu anladı. Kendini ona karşı korumalısın. O iyi bir vezir, çok geçmeden seni öldürüp gerçek Nanda'nın oğullarından Çandragupta'yı kral yapacaktır. Yönetiminin güçlü olabilmesi için, tanrılar kadar zeki Vararuçi'yi hemen vezir yapmalısın.' Bunları söyledikten sonra, Vyādi ayrıldı ve gidip kazandıklarını hocasına verdi. Yogananda* da

* Yogananda=Nanda (ç.n.)

hemen beni vezir yaptı. Ben de krala dedim ki: 'Madem yüksek Brahman sınıfından edildiniz, Şakatāla görevde olduğu sürece tahtınızın da güvende olacağını sanmıyorum, bir yolunu bulup onu ortadan kaldırın.' Ben bu öneriyi yapınca, Yogananda, Şakatāla'yı yüz oğluyla birlikte karanlık bir zindana attırdı ve suçunun bir Brahmanı öldürmek olduğunu söyledi. Şakatāla ve oğullarına zindanda her gün bir kâse arpa yemeği ve su verilince adam oğullarına dedi ki: 'Evlatlarım, bir kâse arpa yemeğiyle, bir insan bile yaşamını sürdüremezken, bu kadar adam nasıl sürdürsün? Bu nedenle içimizden sadece Yogananda'dan intikam alabilecek olan arpayı ve suyu tüketsin.' Oğulları ona cevap verdi: 'Ondan intikam alabilecek tek kişi sensin, bunları sen ye. Zira intikam duygusu yaşamdan bile güçlüdür.' Böylece, Şakatāla yemeği ve suyu tek başına tüketti. Ah! Ruhları zafer için çırpınan zalimler! Karanlık zindanda açlıktan can çekişerek ölen oğullarına bakan Şakatāla şöyle düşündü: 'Kendi iyiliğini düşünen birisi, kişiliklerini anlamadan ve güvenlerini kazanmadan, güçlü insanlara karşı rasgele davranışlarda bulunmamalı.' Yüz oğlu gözlerinin önünde can verdi ve çevresi iskeletlerle dolu olarak sadece kendisi sağ kaldı. Bu arada Yogananda krallığını güçlendirmişti. Vyādi hocasına hediyeyi verdikten sonra kralın yanına geldi ve dedi ki: 'Hükümdarlığın uzun olsun dostum! Senden ayrılıyorum, bir yerlere gidip çile dolduracağım.' Bunu işiten Yogananda, gözyaşlarına boğulup şöyle söyledi: 'Gitme, burada kal ve krallığın zevklerinden yararlan, beni terk etme.' Vyādi cevap verdi: 'Kral bir zaman sonra yaşam sona eriyor. Söyler misin bana, bilgili bir kişi bu geçici ve sahte zevklere nasıl kendini kaptırabilir? Mutluluk bir seraptır ve bilge kişinin başını döndürmez.' Bunları söyledikten sonra, çilecilik yapıp etini çürütmeye kararlı olarak oradan ayrıldı. Yogananda da benimle birlikte, etrafında ordusuyla iyi vakit geçirmek için başkent Pātaliputra'ya çekildi. Mutluluğa kavuşmuş olan ben de Upakoşā'yla birlikte uzun süre bu şehirde yaşadım. Annem

ve hocalarım da benimle birlikteydi ve bu kralın başveziri olarak görev yaptım. Burada çile doldurup yalvardığım için, Ganj bana her gün zenginlik verdi ve Sarasvatī sürekli olarak ne yapıp ne yapmayacağımı belirledi."

V. Bölüm

Bunları söyledikten sonra Vararuçi öyküsüne aşağıdaki gibi devam etmiş:

"Zamanla Yogananda tutkularının esiri oldu ve tıpkı kudurmuş bir fil gibi her türlü sınırı aştı. Ani kazançlar insanı ne oldum delisi yapmaz mı? Ben de düşündüm: 'Kral tüm bağları kopardı, kendi dinsel görevlerimi yapamaz oldum, devlet işleri yürümez oldu, o nedenle Şakatāla'yı zindandan çıkartıp vezirlikte kendime yardımcı yapayım. Bana karşıt olmaya yeltense bile görevde olduğum sürece ne zarar verebilir ki?' Böyle düşündükten sonra kralın iznini aldım ve Şakatāla'yı zindandan çıkardım. Brahmanlar her zaman yufka yürekli olurlar. Kurnaz Şakatāla, görevde olduğum sürece Yogananda'yı alaşağı etmenin ne kadar zor olduğunu anladı. O, akıntının etkisiyle eğilen bambu kamışlarına benziyor. İntikam için uygun bir an gözetleyecektir, ama yine de onu kralın işlerini görmesi için vezirlik görevine getirdim.

Bir keresinde Yogananda şehirden dışarı çıktı ve Ganj nehrinin ortasında beş parmağını birleştirip sıkıştırmış bir el gördü. O anda bana, 'Bunun anlamı nedir?' diye sordu. Ben de iki parmağımı olduğu yere doğru uzatıp ele gösterdim. Bunun üzerine el kayboldu ve kral çok şaşırıp bunun anlamını da sordu. Ben de cevap verdim: 'El, beş parmağını göstermekle, "Bu dünyada beş kişi bir araya gelse ne yapamaz!" demek istedi. Ben de ona iki parmağı göstererek, iki kişinin tek vücut olması halinde imkânsız hiçbir şeyin olmayacağını anlattım,'* Ben

* Burada işaret dili dikkatimizi çekiyor. (ç.n.)

bu bilmeceyi böyle çözünce, kral çok sevindi, Şakatāla ise benim ne kadar zor tuzağa düşürülecek bir insan olduğumu görerek üzüldü.

Bir gün Yogananda, kraliçeyi pencereden eğilmiş, bir Brahmanla konuşurken gördü. Bu sıradan konuşma kralı kıskançlığa itti ve kral bu Brahmanın öldürülmesini emretti, zira kıskançlık aklı karıştırır. Brahman öldürüleceği yere doğru götürülürken, pazardaki ölü balık yüksek sesle güldü. Kral hemen Brahmanın infazını durdurdu ve bana balığın neden güldüğünü sordu. Ben de konu üzerine düşündükten sonra açıklayacağımı söyledim. Sonra Sarasvatī benim düşüncelerime girdi ve bana şunu tavsiye etti: 'Şu palmiye ağacının tepesinde geceleyin gizlice saklan, o zaman balığın neden güldüğünü anlayacaksın.' Bunu işittikten sonra oraya gittim, palmiye ağacının tepesine çıktım. Derken, çocuklarıyla birlikte korkunç bir Rākshasī* yaklaştı. Çocuklar yiyecek isteyince, onlara dedi ki: 'Bekleyin, yarın sabah size Brahman eti vereceğim, o henüz bugün öldürülmedi.' Çocuklar analarına, 'Neden bugün öldürülmedi?' diye sordular. Dişi ifrit cevapladı: 'Çünkü cezası infaz edileceği sırada şehirdeki ölü bir balık onu görünce güldü.' Çocuklar balığın neden güldüğünü sordular. İfrit anlatmaya devam etti: 'Balık kendi kendine dedi ki: "Kralın bütün karıları ahlaksız, çünkü hareminin her yanında kadın gibi giyinmiş erkekler var, ama şu masum Brahmanı ölüme gönderiyorlar." İşte bu durum yüzünden balık güldü. Çünkü ifritler kılık değiştirip her şeyin içine girerler ve kralların tutkularına gülerler.' Dişi ifritin bu sözlerini işittikten sonra oradan ayrıldım ve sabahleyin krala balığın neden güldüğünü anlattım. Kral, hareminde kadın kılığında dolaşan erkekleri gördükten sonra bana büyük saygı duydu ve Brahmanın ölüm cezasını iptal etti.

Ben saraydaki bu ve bunun gibi hukuk dışı işlerden nefret etmiştim ki, o sırada saraya yeni bir ressam geldi. Baş kraliçey-

* Dişi ifritlere Rakshasī adı verilir. Rākshasa ise erkek ifrittir. (ç.n.)

le Yogananda'nın gerçek gibi bir resmini yaptı. Tek eksiği resimdekilerin konuşup hareket etmemeleriydi. Çok memnun kalan kral, ressama yığınla para verdi ve resmi özel dairesinin duvarına astı. Bir gün ben kralın özel dairesine girdiğimde, resimde kraliçenin uğurlu işaretlerden birini tahminen olması gereken yere kendim yaptım. Kraliçenin bütün uğurlu işaretleri taşıdığına emin olduktan sonra oradan ayrıldım. Daha sonra oraya gelen Yogananda hizmetçilerine bunu kimin boyadığını sordu. Onlar da benim yaptığımı söylediler. Buna çok sinirlenen Yogananda öfkeyle şöyle bağırdı: 'Benden başka kimse bu noktayı bilmiyor. Kraliçenin bedeni bütünüyle gizli olduğu halde bu Vararuçi bunu nereden biliyor? Şüphe yok ki gizlice haremime giriyor ve haremimdeki kadın kılığındaki erkekleri de bu nedenle biliyor.' Budala kişiler sık sık böyle şeyler uydururlar. Şakatāla'yı çağırdı ve şu emri verdi: 'Kraliçeyi baştan çıkardığı için Vararuçi'yi öldürmelisin.' Şakatāla, 'Efendimizin emirleri yerine getirilecektir,' diyerek saraydan ayrıldı ve şöyle düşündü: 'Vararuçi'yi öldürecek gücüm yok, çünkü onun tanrısal bir zekâsı var. O beni beladan kurtardı, üstelik bir Brahman. Bu nedenle onu saklayıp kendi tarafıma çekmeliyim.' Bu karara vardıktan sonra geldi ve bana kralın lüzumsuz öfkesini anlattı. Emri yerine getirmeyeceğini söyleyerek şöyle dedi: 'Bir başkasını öldüreceğim ve haber hemen yayılacak, sen de benim evimde saklanacak ve beni bu hiddetli kraldan koruyacaksın.' Önerisini kabul ettikten sonra evinde gizlendim, o da bir başkasını öldürdü ve etrafa benim öldüğüm haberini yaydı. Böyle yaptığı için onu çok sevdim ve dedim ki: 'Beni öldürmeyerek eşsiz bir vezir olduğunu gösterdin. Aslında ben öldürülemem, çünkü benim düşününce yanımda olan bir Rākshasa dostum var. Dilersem, tüm dünyayı yer bitirir. Bununla beraber, dostum kral, yani İndradatta adlı Brahman da öldürülemez.' Bunu işiten vezir, 'Bana Rākshasayı göster,' dedi. Ben de ona düşünceyle gelen Rākshasayı gösterdim. Onu gören Şakatāla Rākshasayla nasıl arkadaş olduğumuzu sordu. Ben de

anlattım: "Uzun süre önce muhafızların başındakiler şehir dışında göreve gittiklerinde teker teker yok oldular. Bunu duyan Yogananda muhafızların başına beni getirdi. Geceleyin dolaşırken bir Rākshasa gördüm, bana dedi ki: 'Söyle bakalım, bu şehirdeki en güzel kadın kimdir?' Bunu duyunca kahkahayla gülmeye başladım ve dedim ki: 'Seni aptal, kim hangi kadını beğeniyorsa güzel odur.' Cevabım üzerine dedi ki: 'Beni yenen tek kişi sen oldun.' Böylece, onun bilmecesini çözerek ölümden kurtuldum. O da beni sevdiğini, bundan sonra dost olduğumuzu ve hatırıma getirdiğim zaman hemen yanımda olacağını söyledi. Böyle dedikten sonra kayboldu, ben de geldiğim yere geri döndüm. Bundan sonra Rākshasa dostum her sıkıntıda yardımcım oldu.' Bunu anlattıktan sonra Şakatāla benden ikinci bir dilekte bulundu. Ben de ona düşünceyle çağırdığım Ganj Tanrıçası'nın insan bedenini gösterdim. Tanrıça, kendisine okuduğum dualardan sonra ortadan kayboldu. Şakatāla ise artık benim itaatkâr dostum olmuştu.

Bir gün vezir, gizli yaşamanın ruhumda yarattığı ağırlığı hissederek bana şöyle dedi: 'Her şeyi bildiğin halde neden kendini kederden kurtarmıyorsun? Kralların anlayışının kıt olduğunu bilmiyor musun? Kısa bir süre sonra bütün suçlamalardan kurtulacaksın. Bunu kanıtlamak için sana şu öyküyü anlatayım:

Uzun zaman önce, Adityavarman adlı bir kral yaşadı. Onun Şivavarman adlı çok bilge bir veziri vardı. Bir süre sonra kralın karılarından biri hamile kaldı. Bunu gören kral harem muhafızlarına dedi ki: "İki yıldır buraya girmiyorum, bu kadın nasıl hamile kalabiliyor, söyleyin bana?" Onlar dediler ki: "Buraya veziriniz Şivavarman'dan başka kimse girmedi, o hiçbir sınırlama olmadan buraya girer." Bunu işiten kral şöyle düşündü: "Kuşkusuz bana karşı bir ihanet içinde, ancak onu herkesin önünde öldürtürsem herkes beni ayıplayacak." Böyle düşünen kral, Şivavarman'ı bir bahaneyle müttefiki olan komşu derebeyi Bhogavarman'a yolladı, hemen arkasından aynı de-

rebeyine vezirin öldürülmesini emreden bir mektubu bir elçiyle gönderdi. Vezirin ayrılışından bir hafta sonra korktuğu için kaçmaya çalışan kraliçe, yanında kadın kılığındaki bir erkekle birlikte nöbetçiler tarafından yakalandı. Bunu duyan Adityavarman pişman oldu ve kendi kendine neden böyle mükemmel bir veziri ölüme gönderdiğini düşündü. Bu sırada Şivavarman, Bhogavarman'ın sarayına varmıştı. Elçi de mektubu getirdi. Ancak Bhogavarman mektubu okuduktan sonra gizlice Şivavarman'a kendisini öldürmek zorunda olduğunu söyledi.

Akıllı vezir Şivavarman, derebeyine dedi ki: "Öldür beni. Eğer öldürmezsen, ben kendi ellerimle öldüreceğim." Bunu işiten Bhogavarman hayret etti ve dedi ki: "Bütün bunlar ne demek? Anlat bana Brahman. Anlatmazsan lanetime uğrarsın." Sonra vezir şöyle dedi: "Efendim, hangi ülkede öldürülürsem, tanrı o ülkeye on iki yıl yağmur göndermeyecek." Bunu işiten Bhogavarman, durumu veziriyle müzakere etti ve şöyle dedi: "Bu kötü kalpli kral ülkemizin yok olmasını istiyor, yoksa hiç vezirini gizlice öldürtmek ister miydi? Bu veziri öldürmemeliyiz. Ayrıca onu şiddetten korumalıyız." Böylece Bhogavarman, Şivavarman'ı özgürlüğüne kavuşturduktan sonra hemen ülke dışına çıkardı. Akıllı vezir bu sayede ölümden döndü ve suçsuzluğu başka bir yerde de olsa kanıtlandı, zira doğruluk hiçbir zaman alt edilemez. Ey Kātyāyana* bir süre benim evimde kal. Bu kral da yaptığından pişmanlık duyacaktır.'

Şakatāla, bana bunları söyledikten sonra günleri onun evinde gizlenerek geçirdim.

Ey Kānabhūti, günler böyle gelip geçti. Bir gün Yogananda'nın oğlu Hiranyagupta avlanmaya gitti. Süratli atları onu oldukça uzak mesafelere götürdü ve ormanda yalnız dolaşırken akşam oldu. O da geceyi geçirmek için bir ağaca tırmandı. O sırada bir aslan tarafından kovalanan bir ayı da aynı ağaca çıktı ve prensi görünce insan gibi konuşarak dedi ki: 'Kork-

* Vararuçi'nin diğer adı. (ç.n.)

ma, sen benim dostumsun.' Böylece ona zarar vermeyeceğini belirtti. Prens, ayının sözüne güvenerek uyudu, ayı ise uyanık kaldı. Aşağıdaki aslan ayıya seslendi: 'Ayı, şu adamı aşağı at, çekip gideyim.' Ayı cevap verdi: 'Alçak, ben dostumu ölüme gönderemem.' Zaman geçti, bu defa ayı uyudu, prens uyanık kaldı. Aslan yine seslendi: 'Hey insan, şu ayıyı aşağı at.' Bunu işiten prens korktuğu için aslanın istediğini yapmaya çalışarak ayıyı aşağı atmaya kalkıştı. Ancak şans eseri uyanan ayı aşağı düşmedi. Ayı, prense dedi ki: 'Sen arkadaşına ihanet eden birisin, deliresin!' Bu lanet, üçüncü bir kişi olup bitene tanıklık ettiğini söyleyene kadar sürecekti. Prens sabahleyin saraya döndüğünde çok üzgündü. Yogananda onun düşünceye dalmış halini görünce dedi ki: 'Vararuçi burada olsaydı hemen sorunu hallederdi, onu öldürttüğüm için lanet olsun bana.' Şakatāla, kralın yakınışını işitince şöyle düşündü: 'Hah! Kātyāyana'yı ortaya çıkarmak için bir fırsat doğdu. Onurlu bir insan olduğu için burada kalmayacak, kral da bana güvenecektir.' Böyle düşündükten sonra, özür dileyerek araya girdi ve krala dedi ki: 'Kralım, kederlenmeyi bırakın, Vararuçi yaşayacak.' Sonra Yogananda dedi ki: 'Hemen onu buraya getir.' Bunun üzerine Şakatāla tarafından Yogananda'nın huzuruna getirildim, prensin de üzgün olduğunu gördüm. Sarasvatī'nin lütfuyla olup biten her şeyi açıkladım ve krala oğlunun arkadaşına ihanet ettiğini anlattım. Lanetten kurtulan prens bana dua etti. Kral bunları nasıl bildiğimi sordu, ben de şöyle dedim: 'Ey kral, bilge kişiler her türlü işaretten sonuç çıkartırlar, tıpkı eşinizin resmine koyduğum işaret gibi.' Ben böyle söyleyince kral çok utandı. Sonra onun cömertliğini kabul etmeden oradan ayrılıp evime döndüm, çünkü itibarımı korumuş, tüm isteğime kavuşmuştum. Zira bilgelik en büyük hazinedir. Evime vardığımda tüm hizmetçiler önümde ağlamaya başladılar. Sonra Upavarsha geldi ve dedi ki: 'Kralın seni öldürdüğünü duyunca Upakoşā kendini ateşe attı ve annenizin kalbi kederden paramparça oldu.' Bu ağlaşmalar arasında şaşkınlıktan donakaldım ve

tıpkı rüzgârdan devrilen bir ağaç gibi yere düştüm. Ağlaşmalar bir an için bende ferahlama yarattı ve kendimi toparladım. Sevdiği bir yakınının kaybı yüzünden oluşan keder ateşinden kim kavrulmaz? Varsha yaklaştı ve şu sözlerle öğütte bana bulundu: 'Bu sürekli değişen dünyada değişmeyen tek şey değişmenin kendisidir, yaratıcının yaptığı hile seni neden bu kadar sersemletiyor?' Bu ve benzeri yatıştırıcı sözlerden sonra, zorlukla da olsa kendime geldim. Sonra dünyadan nefret ettim ve dünyevi bütün işleri bir kenara atıp terk yolunu benimseyerek çile doldurmak üzere bir ormana gittim.

Sonra, günlerden bir gün benim bulunduğum çileci ormanına Ayodhya'dan bir Brahman çıkageldi. Ona Yogananda'nın hükümdarlığının nasıl gittiğini sordum. Beni tanıyan Brahman üzgün sesle şunları anlattı:

'Sen gittikten sonra Nanda'ya ne olduğunu anlatayım. Uzun bir süredir beklemekte olan Şakatāla ondan intikam almak için bir fırsat yakaladı. Yogananda'yı nasıl öldüreceğini tasarlarken yolu üstünde toprağı kazmakta olan Çānakya adlı bir Brahmana rastladı. Ona toprağı neden kazdığını sordu. Brahman, "Ayağımı delen darbha otunu* kökünden söküyorum," dedi. Bunu işiten vezir şöyle düşündü, Nanda'yı ortadan kaldırmak için en uygun yol öfkeyle sert davranışlarda bulunan Brahmandır. Onun adını öğrendikten sonra ona dedi ki: "Brahman, seni ayın on üçüncü günü Kral Nanda'nın evinde yapılacak olan Śrāddha törenini** yönetmekle görevlendiriyorum. Ücret olarak sana yüz bin altın vereceğim ve sen masanın başında oturacaksın, şimdi benim evime gel." Bunu söyleyen Şakatāla, Brahmanı kralın önüne çıkardı, o da törene başladı. Çānakya tören sırasında masanın başına oturdu, ancak Subandhu adlı bir Brahman onur yerinin kendisine ait olduğunu iddia etti. Şakatāla gitti ve sorunu Kral Nanda'ya anlattı. Sonra dönüp kralın

* Çeşitli dinsel törenlerde kullanılan kutsal bir ot. (ç.n.)

** Hinduların atalarına tapınmalarıyla ilgili yaptıkları törenlerin en önemlisi. (ç.n.)

emrini Çānakya'ya bildirdi ve "Bu benim suçum değil," diye de ekledi. Çok sinirlenen Çānakya bağladığı saçlarını dağıtarak şöyle bağırdı: "Bu Nanda yedi gün içinde öldürülmeli, öfkem geçtiği zaman saçlarımı tekrar bağlayacağım." O böyle deyince Yogananda öfkelendi, bunun üzerine Çānakya kimseye görünmeden kaçtı ve Şakatāla onu evinde sakladı. Sonra Şakatāla gerekli şeyleri sağladı ve Brahman Çānakya uygun bir yerde sihir yaptı, bu sihirin sonucunda Yogananda ateşli bir hastalığa yakalandı ve yedinci gün öldü. Şakatāla, Nanda'nın oğlu Hiranyagupta'yı da öldürdükten sonra krallık önceki Nanda'nın oğlu Çandragupta'ya kaldı. Yeteneği Tanrı Brihaspati gibi olan Çānakya'dan Çandragupta'nın başveziri olmasını isteyip onu görevlendirdikten sonra, Yogananda'dan öcünü almanın yarattığı boşluk içinde oğullarının ölümlerine duyduğu acıyla Vezir Şakatāla ormana çekildi.'

Ey Kānabhūti, tüm bunları o Brahmanın ağzından işittikten sonra çok üzüldüm ve her şeyin değiştiğini anladım. Üzüntüm dolayısıyla Dürgā tapınağına geldim ve onun lütfuyla önceki yaşamımı hatırladım ey dostum.

Kutsal algılama gücünü kazandıktan sonra bu büyük öyküyü sana anlattım. Şimdi üzerimdeki lanet etkisini kaybetti, bedenimden ayrılmaya çalışacağım. Gunādhya adlı Brahman gelene kadar burada bekle. O üç dili* kullanmayı bırakmış, çevresi öğrencileriyle sarılı, benim gibi tanrıça tarafından lanetlenmiş, Mālyavān adlı mükemmel bir Ganadır. Benden parça alarak bir ölümlü haline geldi. Şiva tarafından anlatılmış öyküyü ona anlatmalısın ve sen de lanetten kurtulmalısın, o da."

Bütün bunları Kānabhūti'ye söyledikten sonra, Vararuçi bedenini bırakmak üzere Badarikā'nın kutsal çile yerine doğru yola çıkmış. Ganj nehri boyunca yürürken sebze yiyen bir çileci görmüş. Ona baktığı sırada ermişin eline kuşa otu** sap-

* Sanskrit, Prakrit ve kendi yerel dili. (ç.n.)

** Dinsel törenlerde kullanılan bir ot. Genellikle darbha otu ile eş tutulur. (ç.n.)

lanmış. O anda Vararuçi ermişten akan kanı sihir gücüyle bitki özüne dönüştürmüş. Kendisiyle övünen ermiş, "Hah, mükemmelliğe eriştim." demiş ve kibirle şişinmiş. Vararuçi gülmüş ve demiş ki: "Ey çileci, kanını seni denemek için bitki özüne dönüştürdüm. Çünkü sevgili ermiş, sen övünmekten vazgeçmiyorsun. Övüngenlik yakalanması zor olan bilginin önünde bir engeldir. Bilgi olmadan yüzlerce oruç tutsan bile kurtuluşa erişemezsin. Ancak cennetin gelip geçici zevkleri de kurtuluşu isteyenlerin kalplerini cezbedemez. Bu yüzden, övünmekten kurtulmanın yolunu öğrenmelisin." Ermişe böyle ders verip duasını aldıktan sonra Vararuçi, Badarī'nin huzurlu çile yerine gitmiş. Orada ölümlülükten kurtulmak isteğiyle, kendisini koruyacak olan tanrıçaya sürekli tapınarak yaşamış. Tanrıça ona gerçek biçimiyle görünmüş ve bedeninden ayrılmasına yardımcı olmak için ateşten doğan meditasyonla katkıda bulunmuş, o da kendi göksel evine ulaşmış. Bu andan sonra Kānabhūti, Gunādhya'nın gelmesini bekleyerek Vindhya ormanında yaşamını sürdürmüş.

VI. Bölüm

Mālyavān, Kral Sātavāhana'ya hizmet ederek, Gunādhya adıyla, verdiği söze uygun olarak Sanskrit ve öteki iki dili konuşmadan ormanda üzgün üzgün dolaşırken, Vindhya dağlarında yaşayan Tanrıça Dūrgā'nın yanına gelmiş, onun emirleriyle gitmiş Kānabhūti'yi bulmuş. Sonra tıpkı uykudan uyanırcasına, kendi kökenini hatırlamış. Kendi adını söyledikten sonra Kānabhūti'ye öteki üç dilden farklı olan Pişāça diliyle seslenmiş: "Dostum, çabuk Pushpadanta'dan duyduğun öyküyü anlat ki, sen de, ben de üzerimizdeki lanetten kurtulalım." Bunu işiten Kānabhūti, onun önünde eğildikten sonra, tatlı bir ruh hali içinde şöyle demiş: "Efendim, size öyküyü anlatacağım, ancak çok merak ettim, önce siz bana doğumunuzdan itibaren başınızdan geçenleri anlatmak lütfunda bu-

lunur musunuz?" Kendisine böyle yalvarılan Gunādhya şöyle anlatmaya başlamış:

"Pratishthāna'da Supratishthita adlı bir şehir vardır. Bir zamanlar orada Somaşarman adlı kusursuz bir Brahman yaşardı. Dostum, onun Vatsa ve Gulma adlı iki oğlu vardı ve Şrutārthā adlı bir de kızı oldu. Bir süre sonra Brahman ve karısı öldüler, geride kız kardeşlerine bakan iki oğlan kaldı. Kız da gebe kaldı. Vatsa ve Gulma birbirlerinden şüphelendiler, çünkü kız kardeşleriyle kimse görüşmemişti. Bunun üzerine, onların akıllarından geçenleri anlayan Şrutārthā ağabeylerine dedi ki: 'Kötü düşüncelere kapılmayın! Dinleyin. Size gerçeği anlatacağım. Nāgalar kralı Vāsuki'nin yeğeni, Kīrtisena adlı bir prens var. Yıkanmaya giderken beni gördü, âşık oldu, adını söyleyip soyunu tanıttı ve beni Gāndharva usulüyle karısı yaptı. O Brahman kastındandır. Ben ondan gebeyim.' Kız kardeşlerinin bu sözlerini dinleyen Vatsa ve Gulma, 'Bütün bunlara nasıl inanalım?' dediler. Kız aklına Nāga prensi getirdi, prens derhal orada bitiverdi ve kardeşlere şöyle seslendi: 'Gerçekten de kız kardeşiniz benim karımdır. O bir lanet sonucu bu dünyaya inmiş bir göksel peridir. Siz de aynı şekilde gökten yeryüzüne indiniz. Burada kardeşinizin bir oğlu olduğu zaman o ve siz lanetten kurtulup özgür olacaksınız.' Böyle dedikten sonra kayboldu ve birkaç gün sonra Şrutārthā'nın bir oğlu oldu. İşte o oğlan benim! O anda gökten bir ses işitildi: 'Gunādhya adlı bu çocuk Brahman kastından olup, erdemli oluşun bedenlenmiş bir halidir.' Ardından annem ve amcalarım lanet sona erdiği için öldüler, bense yalnızlığın acısı içinde kaldım. Sonra kederi bir kenara atıp, çocuk olmama rağmen kendime güvenimi toplayarak bilgi edinmek üzere Dekkan'a gittim. Orada tüm bilimleri öğrenerek ünlü oldum ve ülkeme dönerek hünerlerimi sergiledim. Uzun bir süreden sonra Supratishthita şehrine çevremde müritlerimle girdiğimde çok görkemli bir sahneyle karşılaştım. Bir yerde şarkıcılar Sāma Veda ilahileri okuyorlar, bir başka yerde Brahmanlar kutsal kitapların yorumları üze-

rine tartışmalar yapıyorlardı. Bir tarafta kumarbazlar, 'Kumar oynamayı bilen, hazineler kazanır,' türünden aldatıcı sözlerle kumar oynuyorlar, bir başka tarafta ise tüccarlardan oluşan bir kalabalık içinde tüccarlar para kazanmaktaki hünerlerini birbirlerine anlatıyorlardı. Tüccarlardan biri şöyle söyledi:

'Tutumlu bir kimsenin zenginlik üzerine zenginlik edinmesi çok hayret edilecek bir şey değildir. Ben ise daha başlangıçtan çok zenginlik edinmiştim. Babam ben daha doğmadan ölmüştü, annem ise akrabalarımızın kötülüğü yüzünden malından mülkünden olmuştu. Karnındaki çocuğun güvenliği için korkup kaçmış ve babamın bir dostu olan Kumāradatta'nın evine sığınmıştı. Gelecekte onu geçindirecek olan çocuğunu, yani beni orada doğurdu. Annem beni ağır hizmet işlerinde çalıştırarak yetiştirdi. Fakir olduğu için, bir öğretmeni bana yazma ve yontma bilgisini hayrına öğretmeye ikna etti. Sonra annem bana dedi ki: "Sen bir tüccarın oğlusun, bu yüzden ticaretle uğraşmalısın. Şehirde Viśākhila adlı zengin bir tüccar var. İyi aileden gelen yoksul insanlara borç sermaye vermektedir. Git ve başlangıç için ondan bir şeyler iste." Tüccarın evine gittim. Tam içeri adımımı atmıştım ki, adamın bir tüccar oğluna öfkeyle şöyle söylediğini duydum: "Şu ölü fareyi görüyor musun? Yetenekli bir insana versem, onunla bile zengin olurdu. Beş para etmeyen sana ise çok para verdim, ama artırmak şöyle dursun, ortada hiçbir şey bırakmadın." Bunu işitince hemen atılıp Viśākhila'ya dedim ki: "Ölü fareyi sermaye olarak ben alabilirim." Fareyi alarak bir borç senedi imzaladım, o da bunu kasasına koydu, çıkıp gittim. Tüccar arkamdan gülüyordu. Ben ise fareyi kedi yiyeceği olarak iki avuç nohut karşılığında bir tüccara sattım. Sonra bir testi su aldım ve şehrin dışında, karşı yolda gölgelik bir yere gidip bekledim. Orada su ve nohutları laf yaparak satmaya çalıştım. Ormancılar minnettar kalıp bana iki parça odun verdiler. Odunları alıp pazarda sattım. Kazandığım parayla tekrar nohut aldım ve aynı yolla ormancılardan yine odun aldım, her gün bu şekilde sermayemi büyüttüm, son-

ra üç gün içinde ormancıların bütün odunlarını satın aldım. Sonra bir anda aşırı yağmurdan dolayı odun kıtlığı baş gösterdi. Odunları çok yüksek fiyata sattım, o zenginlikle bir dükkân açtım ve bu işi sürdürerek yeteneğim sayesinde çok zengin bir adam olup çıktım. Sonra altından bir fare yapıp Viśākhila'ya verdim. O da bana kızını verdi. Bu yaşadıklarımdan dolayı her yerde "Fare" adıyla tanınır oldum. Görüldüğü gibi, meteliğim olmadan bu dünyada zengin oldum.' Bunu dinleyen tüccarlar çok şaşırdılar. Zira sermaye olmadan zengin olmak, duvar olmadan üstüne resim çizmek gibi bir şeydi.

Bir başka tarafta Sāma Veda okuyan bir Brahman hediye olarak sekiz altın parçası kazanmıştı. Biraz çapkınca olan adamın biri ona şöyle akıl verdi: 'Brahman konumunda yeterince yaşadın. Artık bu altınları dünyayı tanımak için harcamalısın.' Budala adam dedi ki: 'Bana dünyayı kim öğretecek?' Çapkın adam dedi ki: 'Çaturikā adlı kadın öğretir, onun evine git.' Brahman dedi ki: 'Orada ne yapacağım?' Çapkın cevap verdi: 'Altın ver ve onu mutlu etmek için Sāma oku.' Bunu işiten şarkıcı hemen Çaturikā'nın evine gitti. Kadın onu içeri buyur edip oturttu. Brahman ona altın verdi ve duraksayarak şöyle dedi: 'Hadi bu ücret karşılığında bana dünyayı öğret.' Bu söz üzerine oradaki herkes kıkır kıkır güldü. Adam biraz düşünüp ellerini inek kulağı gibi kıvırdı ve böyle kaval çalar gibi yaptı, bu aptal sonra da tiz sesiyle Sāma Veda okumaya başladı. Bunu duyan genelevdeki bütün çapkınlar koşup eğlenceyi seyrettiler ve şöyle dediler: 'Bu çakal burada ne saçmalıyor? Gelin, yarımay yaptığımız ellerimizle şunun boğazını sıkalım.' Brahman bu lafı duyunca yarımay uçlu oklar aklına geldi, kafasının uçurulacağını düşünerek, 'Dünyayı tanıdım,' diye avaz avaz bağırarak evden kaçtı. Sonra kendisini oraya gönderen adamın yanına gitti ve olan biten her şeyi anlattı. Adam da dedi ki: 'Ben sana Sāmaları oku derken, dil döküp yaltaklanmanı kastetmiştim. Böyle Veda okumanın ne yararı var? Ama sanırım sorun Vedaları eline yüzüne bulaştıran budalalarda.' Adam böyle söy-

leyip katılırcasına gülerek o kadının evine gitti ve dedi ki: 'Bu iki ayaklı öküze altından yemini geri ver.' Kadın güldü ve Brahmanın verdiği paraları iade etti. Brahman da yeniden hayata dönmüş gibi neşeyle evine gitti.

Her adımda böyle ilginç manzaralarla karşılaşa karşılaşa kralın İndra'nın sarayına benzeyen sarayına vardım. Önümde gelişimi haber veren öğrencilerimle birlikte saraya girdim ve tıpkı çevresi tanrılarla çevrili İndra gibi oturan Kral Sātavāhana'yı mücevherlerle kaplı bir tahtta vezirleri, Şarvavarman ve meslektaşlarıyla sarılı olarak otururken gördüm. Onu kutsayıp bir yere oturduktan ve kral tarafından onurlandırıldıktan sonra, Şarvavarman ve öteki vezirler beni şu sözlerle övdüler: 'Ey kral, bu kişi dünyadaki bütün bilgileri bilir, bu yüzden adı doğal kişiliğini yansıtan Guṇādhya'dır.'* Vezirleri tarafından övüldüğümü işiten Sātavāhana, benden memnun kaldı ve beni onurlandırdıktan sonra vezirlik görevine getirdi. Sonra evlendim ve orada kralın devlet işlerine bakarak, öğrencilerime ders vererek zamanımı geçirdim.

Bir keresinde Godāvarī nehri kıyısında boş boş dolaşıyordum. Orada Devīkçiti adlı bir bahçe gördüm. Bahçe o kadar güzeldi ki Nandana'nın** yeryüzünde kurulmuşu gibiydi. Bahçıvana bunun nasıl oluştuğunu sorunca dedi ki: 'Efendim, eskilerden duyduğumuza göre, bir zamanlar buraya bir Brahman gelmiş, hem söz orucu tutmuş, hem de yiyecek orucu. İçinde tapınağıyla birlikte bu bahçeyi yapmış. Bütün Brahmanlar merakla burada toplanmışlar ve ısrarla sorunca Brahman kendi öyküsünü şöyle anlatmış:

"Bu ülkede Narmadā ırmağının kenarında Bakakaççha adlı bir şehir vardı. Ben o şehirde bir Brahman olarak doğdum. Tembel ve fakir olmama rağmen kimse bana sadaka vermedi. Ben de benden bıkmış olan karımdan ve evimden ayrılıp kutsal yer-

---

* Nitelik Taşıyan. (ç.n.)

** Tanrı İndra'nın cennetteki zevk bahçesi. (ç.n.)

leri dolaşmaya başladım. Vindhya dağlarının sakini olan Tanrıça Dürgā'nın tapınağına geldim ve tanrıçaya bakarak düşündüm: 'Herkes lütuflarda bulunan bu tanrıçaya hayvan kurban eder, ben ise kendimi kurban edeceğim, çünkü ben aptal bir hayvanım.' Böyle düşündükten sonra kafamı uçurmak için elime bir kılıç aldım. Lütufkâr tanrıça dile geldi ve dedi ki: 'Evladım, sen mükemmelsin, kendini öldürme, benimle kal.' Tanrıçanın bu lütfundan sonra kutsal bir doğaya büründüm. O günden sonra açlığım ve susuzluğum kayboldu. Orada kalmaktayken, bir gün tanrıça bana dedi ki: 'Evladım, git ve Pratishthāna'da görkemli bir bahçe yap.' Böyle dedikten sonra, kendi elleriyle göksel tohumlar verdi, ben de buraya gelip tanrıçanın gücüyle bu bahçeyi yaptım. Bu bahçeyi özenle korumalısınız." Böyle dedikten sonra ortadan kaybolmuş. İşte bu bahçe, uzun zaman önce tanrıça sayesinde bu hale gelmiş efendim.'

Tanrıçanın lütfunun açık bir belirtisi olan bu bahçenin öyküsünü bahçıvandan işittikten sonra hayret içinde eve gittim."

Gunādhya bunu dedikten sonra Kānabhūti sormuş: "Efendim, krala neden Śātavāhana adı verilmiş?" Bunun üzerine Gunādhya sebebini açıklayacağını söyleyerek anlatmış:

"Dvīpikarni adlı çok güçlü bir kral vardı. Onun canından çok sevdiği Şaktimatī adlı bir karısı vardı. Bir gün bahçede uyurken kadını bir yılan ısırdı. Kadın öldü ve kral sürekli onu düşündüğü için, hiç çocuğu olmamasına rağmen bir daha evlenmeme sözü verdi. Bir gün başında ay taşıyan Tanrı Şiva rüyasında ona görünüp dedi ki: 'Ormanda dolaşırken, aslana binmiş bir çocuk göreceksin, çocuğu al ve eve git, o senin oğlun olacak.' Kral uyandı ve gördüğü rüyayı hatırlayarak sevindi. Günün birinde avlanmak isteğiyle uzak bir ormana gitti. Kral gün ortasında lotus gölünün kıyısında güneş gibi parlak bir çocuğun bir aslana bindiğini gördü. Aslan su içmek için çocuğu yere indirdi. Kral rüyasını hatırlayarak bir okla aslanı öldürdü. Yaratık aslan biçimini bıraktı ve bir anda insan biçimine büründü. Kral hayretle bağırdı: 'Hey, bunun anlamı nedir, söy-

le bana?' Adam ona cevap verdi: 'Ey kral, ben Zenginlik Tanrısı'nın hizmetinde çalışan Sāta adlı bir Yakshayım. Uzun süre önce, bir ermişin kızını yıkanırken izlemiştim. O da beni görmüş ve birbirimize âşık olmuştuk. Sonra ben onu Gandharva usulüyle karım yaptım. Bunu öğrenen akrabaları bize, "Siz kötü kalpliler, aslan haline gelesiniz," diye lanet okudular. Ermişler lanetin süresini karımın doğum yapmasıyla sınırladılar, benimki daha uzun sürecekti, ta sen beni okla vurana kadar. Sonra biz bir aslan çifti haline geldik. Karım zamanı geldiğinde doğum yaptı ve bu çocuğu doğurup öldü. Ben onu başka dişi aslanların sütüyle büyüttüm ve işte şimdi senin attığın okla bu lanetten kurtuluyorum. Bu soylu çocuğu al, senin olsun, zira ermişlerin söylediği her şey oluyor.' Bunu söyledikten sonra Sāta adlı Guhyaka* kayboldu ve kral çocuğu alıp eve gitti. Kral, çocuğa Sātavāhana** adını verdi, çünkü onu Sāta adlı Yaksha sırtında taşımıştı. Kral Dvīpikarni ormana çekildiği zaman bu Sātavāhana hükümdar oldu ve tüm dünyayı yönetti."

Kānabhūti'nin sorusuna bu şekilde cevap vermiş olan bilge Gunādhya konuşmayı bir başka öykü anlatarak sürdürmüş:

"Bir zamanlar bir bahar bayramı sırasında Kral Sātavāhana daha önce sözünü ettiğim tanrıçanın yaptırdığı bahçeye gitti. Orada İndra'nın Nandana bahçesinde dolaştığı gibi dolaştı ve karılarıyla birlikte eğlenmek için göle indi. Orada sevgililerine su sıçratarak ıslattı, onlar da aynı şekilde karşılık verdiler. Yüzleri ıslanan kadınların boyaları aktı, vücutlarındaki elbiseler sarktı. Rüzgâr ormandaki sarmaşıkların çiçeklerini, yapraklarını nasıl yolarsa, kral da sevgililerini öyle soyuyordu. Alınlarındaki işaretlerini ve süslerini kaybeden kadınlar, yakındaki çalılıklara kaçıyorlardı. Derken, kraliçelerinden göğüslerinin ağırlığı yüzünden yavaş hareket eden ve vücudu şirīsha çiçeği gibi narin olan biri eğlenceden usandı ve daha fazla da-

---

* Guhyaka burada Yaksha ile aynı anlamda (ç.n.)

** "Sāta tarafından taşınan, Sāta'nın taşıdığı" (ç.n.)

yanamayarak kendisini ıslatan krala şöyle dedi: 'Beni artık daha fazla ıslatma.' Bunu işiten kral, hemen bir miktar şekerleme getirtti. Kraliçe kahkahayla güldü ve dedi ki: 'Kralım, şekerlemeleri suyun içinde ne yapayım? Ben size, "Beni daha fazla ıslatmayın," dedim. Siz mā ve udaka* sözcüklerinin kaynaşmasını bilmiyor musunuz, sizin gramerden haberiniz yok mu? Nasıl böyle kalın kafalı olabiliyorsunuz?' Grameri çok iyi bilen kraliçe böyle söyleyince bütün hizmetçiler güldüler, kral ise utandı. Suda oynamayı bıraktı ve başı önüne eğik, kendini aşağılanmış hissederek hızla sarayına gitti. Aklı karışmış olarak düşünceye daldı ve yemeden içmeden kesildi, sorulan sorulara cevap vermiyor, sanki bir resim gibi duruyordu. Tek çaresinin bilgi edinmek veya ölmek olduğunu düşünerek, derin keder içinde yataklara düştü. Aniden ortaya çıkan bu durumu gören kralın hizmetçileri durumu kendilerince anlamaya çalıştılar. Derken ben ve Şarvavarman kralın durumuyla ilgilenmek için oraya geldik ve bu arada gün sona erdi. Kralın kötü durumda olduğunu görünce onun Rācahansa adlı hizmetçisini çağırttık. Kralın sağlık durumunu sorduğumuzda bize şöyle söyledi: 'Hayatımda kralı hiç böyle yıkılmış görmedim. Öteki kraliçeler öfkeyle bana Vishnuşakti'nin kızının yarım yamalak bilgilerle bugün onu aşağıladığını söylediler.' Ben ve Şarvavarman kralın hizmetçisinden bunları duyduğumuz zaman üzüntüye kapıldık ve önümüzdeki ikilem hakkında şöyle düşündük: 'Eğer kralın bedensel bir rahatsızlığı olsaydı doktorları çağırırdık, ancak onun hastalığı düşüncelerindeyse, sebebini bulmak imkânsızdır. Ülkede üzüntüsü çekilecek herhangi bir düşman yok, herhangi bir şeyin kıtlığı da çekilmiyor, kraldaki bu ani keder nereden çıktı?' Böyle düşündükten sonra bilge Şarvavarman dedi ki: 'Sebebini biliyorum, kral cehaleti yüzünden kederli, zira her zaman, "Ben kalın kafalının tekiyim,"

---

* Mā olumsuzluk eki, udakaih ise "su ile" anlamına gelir. İkisi birlikte "su ile ıslatma!" demektir. Ancak birlikte yazıldıklarında modakaih haline gelir ki bu "şekerlemeler ile" anlamındadır (modaka=şekerleme). (ç.n.)

diyerek bilgi edinme isteğini dile getirdi. Ben uzun zamandır onun bu isteğinin farkındayım. Kraliçenin onu küçük düşürmesi bu iş için uygun bir ortam yarattı.' Karşılıklı böyle düşündükten sonra gece sona erdi, sabahleyin kralın özel dairesine gittik. Sıkı emirler yüzünden oraya girmek imkânsız olduğu halde, zorlukla girdim, ardımdan da Şarvavarman giriverdi. Kralın yanına oturdum ve ona, 'Kralım, sebepsiz yere neden bu kadar üzgünsünüz?' diye sordum. İşitmesine rağmen kral cevap vermedi. Bunun üzerine Şarvavarman şu güzel konuşmayı yaptı: 'Kralım, uzun zaman önce bana, "Beni bilgili bir adam yap," demiştiniz. Bunun üzerinde düşünürken, geçen gece rüya yaratan bir sihir uyguladım. Rüyamda gökten düşen bir lotus gördüm. Onu bir genç açtı ve içinden beyaz elbiseler içinde göksel bir kadın çıktı. O sizin ağzınıza girdi. Bunları gördükten sonra uyandım ve düşündüm ki hiç şüphesiz, sizin ağzınıza giren tanrıça Sarasvatī'ydi.' Şarvavarman bu şekilde rüyasını anlatır anlatmaz, kral sessizliğini bozdu ve çok istekli bir şekilde bana dedi ki: 'Gayretle çalışan bir insan ne kadar zamanda bilgili olabilir? Bunu bana söyle. Bilgi olmadan krallığın bütün bu görkeminin ne çekiciliği var? Bir kalın kafalının iktidar ve güç sahibi olmasının ne yararı var? Bunlar bir kütüğün üstündeki süslere benzer.' Ben cevap verdim: 'Kralım, tüm bilgilerin giriş kapısı olan grameri öğrenmek için, hiç tartışmasız on iki yıl gereklidir. Ancak ben kendi çabamla onu size altı yılda öğretirim.' Bunu duyan Şarvavarman kıskançlıkla atıldı: 'Eğlenceye düşkün bir insanı bu kadar uzun süre zora sokmaya ne gerek var? Grameri ben size altı ayda öğretirim kralım.' Bu tutulması olanaksız görünen iddialı sözü duyunca sinirlendim ve dedim ki: 'Eğer altı ayda krala bunu öğretirsen, ben de insanlar arasında geçerli olan üç dili, yani ne Sanskrit'i, ne Prakrit'i, ne de anadilimi kullanacağım.' Buna Şarvavarman şöyle karşılık verdi: 'Ben de bu dediğimi yapamazsam, senin ayakkabılarını on iki yıl başımın üstünde taşıyacağım.' Bunu dedikten sonra gitti, ben de eve gittim, kral da ikimizden birinden iste-

diğini öğreneceği için rahatladı. Şarvavarman, yerine getirilmesi çok zor olan sözünden dolayı pişmanlık duymaya başladı ve olan biten her şeyi karısına anlattı. Duyduklarına üzülen kadın, kocasına dedi ki: 'Efendim, bu durumda Tanrı Kārttikeya'nın* lütfuna sığınmaktan başka çareniz yok.' Şarvavarman, 'Doğru,' diyerek tanrıya tapınmaya karar verdi. Gecenin bir yarısı tanrının tapınağına gitti. Ben de casuslarla onu izlettim ve sabahleyin durumu krala bildirdim. Kral, işittiklerine çok şaşırdı. Derken, güvenilir bir Rācpūt olan Sinhagupta ona dedi ki: 'Ey kral, sizin kederli olduğunuzu duyunca çok büyük üzüntüye kapıldım. Şehri terk ettim ve sizin mutluluğunuzu sağlamak için, Tanrıça Dūrgā'nın huzurunda kafamı uçurmaya hazırlandım. O sırada gökten bir ses duydum. Ses, "Başını kesme, kralın istediği olacak," dedi.' Bunları krala söyledikten sonra, Sinhagupta kralın yanından ayrıldı ve hemen Şarvavarman'nın arkasından iki casus gönderdi. O sırada Şarvavarman, Kārttikeya'nın tapınağına varmış, orada aç susuz oruç tutuyor, kararlılık içinde kimseyle konuşmadan bekliyordu. Derken, bu çileci tutumundan hoşlanan tanrı, ona istediğini sağladı. Bunu izleyen Sinhagupta'nın iki casusu krala gelip vezirinin başarısını anlattılar. Bunu işiten kral çok mutlu oldu, ben ise kedere kapıldım. Bulutu gören çātaka kuşu sevinir, kuğu ise üzülür.** Sonra Kārttikeya'nın lütfuyla başarıya ulaşan Şarvavarman geri döndü ve öğrendiği tüm bilgileri krala aktardı. Artık Kral Sātavāhana bilgiliydi. Yüce tanrının yapamayacağı ne var ki? Kralın her türlü bilgiye ulaştığını duyan halk coşkuya kapıldı ve bunun için bayramlar düzenlendi. Her evden bayraklar çıkartıldı ve dans eder gibi bir oraya bir buraya sallandı. Kral, Vezir Şarvavarman'a krallara layık mücevher takarak onurlandırdı, o da kralın önünde alçakgönüllülükle eğildi. Kral

---

* Kārttikeya'nın diğer adı Kumāra'dır. Kumāra "oğlan" anlamına gelir ve bu Şarvavarman'ın rüyasında lotusu açarken gördüğü gençtir. (ç.n.)

** Çātaka yağmuru sever, kuğu ise yağmur mevsimi geldiğinde uzun yolculuklara çıkmak zorunda kalır. (ç.n.)

onu Narmadā ırmağı boyunca uzanan Bakakaççha bölgesine vali yaptı. Kral, altı yüzlü tanrının* bu lütufta bulunacağını casusları vasıtasıyla öğrenip kendisine bildiren Rācpūt Sinhagupta'dan da çok hoşnut kaldığı için, onu da kendisi gibi görkem ve güç sahibi yaptı. Vishnuşakti'nin kızı olan ve kralın bilgi sahibi olmasını sağlayan kraliçe de öteki kraliçelerden daha üst düzeye getirildi ve kral onu kendi elleriyle yıkayıp yağladı.

VII. Bölüm

Derken, söz orucu tutmakta olan ben kralın huzuruna geldim. Orada Brahmanın biri düzdüğü bir beyiti okudu, kral da ona Sanskrit dilinde uygun biçimde cevap verdi. Sarayda buna tanık olan insanlar pek hoşlandılar. Sonra kral, Şarvavarman'a saygıyla dedi ki: 'Tanrının hangi biçimde sana lütufta bulunduğunu bana anlat.' Bunu işiten Şarvavarman krala Tanrı Kārttikeya'nın kendisini kabul ettiğinde bulunduğu lütfu anlatmaya başladı.

'Ey kral, yeme içme orucu ve söz orucu zamanı sona erdiğinde, bir deri bir kemik kalmış ve çileden bitip tükenmiş olarak bayılıp yere yapıştım. Sonra elinde mızrakla bir adam geldi ve beni dürterek farklı bir aksanla, "Kalk evladım, senin için her şey düzelecek," dedi. Bu sözler bana abıhayat gibi geldi, doğruldum, açlık ve susuzluk hissetmediğimi, iyi olduğumu fark ettim. Sonra dindarca bağlılığımdan dolayı, tanrının tapınağına yaklaştım, yıkanıp karışık duygular içinde tapınağa girdim. Orada Tanrı Skanda** bana göründü ve bunun üzerine Sarasvatī açık biçimde ağzımdan içeri girdi. Öyle oldu ki önümde duran tanrı, "harflerin geleneksel öğretisi" ile başlayan vecizeyi okudu. Bunu işitince kendi kendime, insanlara özgü bir düşüncesizlikle, bir sonraki beyiti tahmin edip söyledim. Son-

* Tanrı Kārttikeya'nın altı yüzü vardır. (ç.n.)

** Skanda, Savaş Tanrısı Kārttikeya'nın diğer adıdır. (ç.n.)

ra tanrı bana dedi ki: "Eğer onu kendi kendine söylemeseydin, bu gramatik çalışma Pānini'ninkinin yerine geçecekti. Özlü olmasından dolayı ona Kātantra, üstüne binmekte olduğum tavus kuşunun kuyruğundan dolayı da Kālāpaka denecek." Bunları söyleyen tanrı önümde kısa ve yeni grameri açıkladı ve şunları ekledi: "Senin kralın bir önceki yaşamında Ermiş Bharadvāca'nın müridi idi. Adı Krishna'ydı ve çok ağır çileler doldururdu. O bir ermişin kızıyla aşk yaşadı ve Aşk Tanrısı'nın oklarından çok acı çekti. Ermişler ona lanet okudular, o da burada bedenlendi, âşık olduğu ermişin kızı da kraliçesi olarak bedenlendi. Öyle ki, bir kutlu ermişin bedenlenmiş hali olan Kral Sātavāhana sana baktığında, ona istediğin herhangi bir bilgiyi yükleyebileceksin. Çünkü yüce ruhlu kişiler, önceki yaşamlarında öğrendiklerini güçlü bellekleri sayesinde hatırlayarak en büyük şeyleri bile kolayca elde ederler." Tanrı bunları söyledikten sonra ortadan kayboldu, ben de oradan ayrıldım ve tanrının hizmetçileri tarafından bana pirinç taneleri sunuldu. Sonra kralım, geri dönüş yolunu tuttum ve ne gariptir ki yolculuk sırasında günlerce o pirinçleri tükettiğim halde hiç azalmadan kaldılar.'

Şarvavarman öyküsünü bitirerek sustu. Kral Sātavāhana mutlu bir ruh hali içinde kalktı ve yıkanmaya gitti.

Söz orucu yüzünden işinden gücünden olmuş olan ben de benden ayrılmayı hiç istemeyen kralın önünde nezaketle eğilip oradan ayrıldım. İki müridimle şehri terk ettim. Kafamda hep çilecilik vardı. Vindhya dağlarındaki türbeyi ziyaret ettim. Tanrıça rüyamda görünüp seni görmemi emrettiği için bu korkunç Vindhya ormanına gelmiş oldum. Pulinda bir kervan bulmam konusunda yardımcı oldu ve nasıl olduysa, talihin de yardımıyla buraya varmayı ve bu Pişāça kalabalığını görmeyi başardım. Uzaktan onların birbirleriyle konuşmalarını işittiğim zaman, söz orucunu bozmamı sağlayan bu Pişāça dilini öğrenmeye karar verdim. Sonra bu dili kullanarak soruşturup senin Uccayinī'ye gittiğini öğrendim. Burada sen gelene kadar bek-

ledim. Seni dördüncü dilim olan Pişāça diliyle karşıladım, sonra da kendi kökenimi hatırladım. İşte benim bu doğuşumdaki macera budur."

Gunādhya bunları anlattıktan sonra Kānabhūti ona cevap verdi: "Gelişini geçen gece nasıl bildiğimi anlatayım sana. Benim Bhūtivarman adlı olağandışı sezgileri olan bir Rākshasa dostum var. Ben Uccayinī'ye, onun yaşadığı bahçeye gittim. Üzerimdeki lanetin ne zaman sona ereceğini sordum. O da, 'Gündüz hiç gücümüz yok, geceyi bekle anlatayım,' dedi. Ben de bekledim. Gece olunca ona, ifritlerin neden geceleyin oynaşmaya başladıklarını sordum. Bhūtivarman şöyle söyledi: 'Dinle, sana Şiva ile Brahma arasında geçen konuşmayı nakledeyim: Güneşten rahatsız oldukları için Rākshasalar, Yakshalar ve Pişāçalar gündüz güçsüz olurlar, o nedenle geceyi severler. Tanrılara nerede tapınılmıyorsa, nerede Brahmanlar sayılmıyorsa ve insanlar nerede kutsal kanunların aksine, yiyip içiyorlarsa, orada bunlar güç bulurlar. Et yemekten kaçınan bir erkeğin ya da iffetli bir kadının bulunduğu yere gitmezler. Asla erdemli insanlara, kahraman kişilere ve bilge kimselere saldırmazlar.' Bunları söyleyen Bhūtivarman konuşmayı şöyle sürdürdü: 'Git, Gunādhya geldi, lanetten kurtulmak için onun yanına gitmelisin.' Bunu işitince hemen geldim ve sizi gördüm efendim. Şimdi size Pushpadanta'nın anlattığı öyküyü nakledeceğim. Ancak bir noktayı merak ediyorum. Söyler misiniz, neden o Pushpadanta ve siz Mālyavān tarafından çağrıldınız?" Kānabhūti'nin bu sorusuna Gunādhya şöyle cevap verdi:

"Ganj kıyısında Bahusuvarnaka adlı Brahmanlara adanmış bir krallık varmış. Orada Govindadatta adlı çok bilgili bir Brahman ile kocasına sadık Agnidatta adlı karısı birlikte yaşarlarmış. Brahmanın bu kadından beş oğlu olmuş. Yakışıklı olmasına rağmen aptal olan bu çocuklar terbiyesiz birer adam olup çıkmışlar. Bir gün Govindadatta'nın evine Vaişvānara* adlı Ateş

* Vaişvanara, Ateş Tanrısı Agni'nin lakaplarından biridir. (ç.n.)

Tanrısı benzeri bir Brahman misafir olarak gelmiş. O geldiğinde Govindadatta dışarıda olduğu için, adam içeri girip çocukları selamlamış. Fakat oğlanlar bu selama gülerek karşılık vermişler. Brahman öfkelenip oradan gitmek istemiş, ancak tam o sırada Govindadatta gelmiş ve onu yatıştırmak için çok çaba göstermiş. Buna rağmen Brahman şöyle demiş: 'Kalın kafalı oldukları için oğulların kast dışı sayılırlar ve onlarla birlikte olduğun için sen de öyle sayılırsın, bu yüzden senin evinde yiyip içemem. Eğer böyle yaparsam hiçbir tören beni arıtamaz.' Bunun üzerine Govindadatta şu sözü vermiş: 'Bu kötü kalpli çocuklarıma bir daha asla dokunmayacağım.' Sonra misafirperver karısı gelip aynı sözü vermiş ve Vaişvānara güçlükle yatıştırılıp kendisine gösterilen misafirperverliği kabul etmiş. Govindadatta'nın oğullarından biri olan Devadatta durumu görmüş, babasının takındığı sert tutumdan dolayı çok üzülmüş ve anne babası tarafından reddedilmiş bir insanın yaşamının hiçbir değeri olmadığını düşünerek keder içinde, çile doldurmak üzere Badarikā'nın çile yerine gitmiş. Orada önce yaprak yemiş, sonra sadece dumanla beslenmeye başlamış. Umā'nın kocası Tanrı Şiva'nın gözüne girmek için azimle çilesini sürdürmüş. Sonunda Şiva* ondan memnun kalmış ve önünde belirmiş. Genç adam tanrıya yalvarmış ve ondan bir lütufta bulunmasını istemiş. Şiva da ona şöyle söylemiş: 'Bilgi edin, yeryüzünün zevklerinden yararlan, böylece tüm isteklerine kavuşacaksın.' Bunun üzerine Devadatta bilgi edinmek isteğiyle Pātaliputra şehrine gitmiş ve âdet üzere Vedakumbha adlı hocanın yanında kalmış. O sırada hocanın karısı tutkuya kapılıp genç adama sırılsıklam âşık olmuş. Heyhat! Kadınlar isteklerinde ne kadar da uçarıdırlar! Eğitimi Aşk Tanrısı tarafından sekteye uğratılan Devadatta oradan ayrılmış ve bitmez bir çabayla Pratishthana'ya gitmiş. Orada yaşlı bir karısı olan Mantras-

* Orijinal metinde Şiva yerine Şambhu yazar. Şambhu, Şiva'nın binlerce adından biridir. (ç.n.)

vamin adlı hocanın yanında kalıp birçok bilim dalını başarıyla öğrenmiş. O böyle bilgili olduktan sonra Kral Suşarman'ın kızı Şrī, tıpkı karısı Şrī'nin Tanrı Vishnu'ya göz koyması gibi genç ve yakışıklı adama göz koymuş. Adam da onu pencerede görmüş. Kız Ay Tanrıçası'na sihirli bir arabanın içinde eşlik ediyor gibi görünüyormuş. İki genç birbirlerine ayrılmaz bir bağla bağlanmışlar. Kralın kızı parmağıyla aşka davet eden bir işaret yapmış. Genç adam yakına gelmiş, kız da bulunduğu odadan dışarı çıkıp dişlerinin arasında tuttuğu bir çiçeği ona doğru fırlatmış. Genç adam bu sır dolu hareketin ne anlama geldiğini anlayamamış ve doğruca hocasının yanına gitmiş. Orada dilsiz bir deli gibi, aşk ateşiyle yana yana kendisini yerden yere atmış. Bilge hocası bunun aşk belirtisi olduğunu tahmin etmiş. Ona ustalıkla yaklaşıp zorlukla da olsa başından geçenleri öğrenmiş. Kurnaz hoca bilmeceyi çözmüş ve demiş ki: 'Kız dişleriyle tuttuğu çiçeği fırlatarak, "Çiçeklerle dolu Pushpadanta tapınağına git ve orada bekle," demek istemiş, en iyisi hemen oraya git.' İşaretin anlamını öğrenen delikanlı kederinden kurtulmuş. Hemen o tapınağa gitmiş ve orada beklemiş. Kralın kızı da ayın sekizinci günü olmasını bahane ederek oraya gelmiş. Tanrının huzuruna çıkmak için tapınağa girmiş. Kapının arkasında duran âşığına dokunmuş ve delikanlı aniden kollarını onun boynuna dolamış. Kız bağırmış: 'Bu çok garip, benim işaret dilimi nasıl çözdün?' Delikanlı cevaplamış: 'Onu hocam buldu, ben değil.' Kralın kızı üzülmüş, 'Bırak beni gideyim, sen ahmağın tekisin,' diyerek hemen tapınaktan ayrılmış ve sırrının keşfedilmesinden korkuya kapılmış. Devadatta da oradan uzaklaşmış ve sevgilisinden yoksun kalmanın ateşiyle eriyip yaşamından vazgeçmeyi düşünmeye başlamış. Şiva'ya yalvarmış ve Tanrı Şiva, Pançaşikha adlı hizmetçisine onun gönlünün isteğini yerine getirmesini emretmiş. Bu emri alan üstün nitelikli Gana* gelip delikanlıyı yatıştırmış, onu bir kadın gibi

* Şiva'nın hizmetinde bulunan mitolojik yaratıklar. (ç.n.)

giydirmiş, kendisi de yaşlı bir Brahman kılığına bürünmüş. Sonra bu bilge Gana, genç adamla birlikte o güzel gözlü kızın babası olan Suşarman'ın yanına gitmiş ve demiş ki: 'Kralım, oğlum bir yerlere kayboldu, ben de onu aramaya gideceğim, gelinimi size emanet ediyorum, lütfen ona iyi bakın.' Bunu duyan kral, Brahmanların lanetinden korkan birisi olduğu için, genç adamı almış ve bir kadın sanarak sarayda kızının bulunduğu yere kapatmış. Pançaşikha gitmiş, kadın kılığındaki Brahman genç ise kısa zamanda sarayda sevdiğinin en yakın sırdaşı haline gelivermiş. Sonra bir gece kızın aşk özlemiyle dolduğu bir anda delikanlı onunla sevişmiş ve Gandharva usulüyle evlenmişler. Kız hamile kalmış. Cin fikirli Gana Pançaşikha yine ortaya çıkıp gelmiş ve delikanlıyı geceleyin kimseye sezdirmeden kaçırmış. Hemen genç adamın üstündeki kadın elbiselerini çekip çıkarmış, sabahleyin Brahman kılığına girip onunla birlikte saraya gitmiş ve Kral Suşarman'a demiş ki: 'Ey kral, bugün oğlumu buldum, şimdi gelinimi geri verebilirsiniz.' Kızın geceleyin bir yerlere kaçtığını düşünen kral, Brahman tarafından lanetlenmekten korkup telaşa kapılmış ve vezirlerine şöyle söylemiş: 'Bu Brahman olamaz, bu beni denemeye gelmiş bir tanrı olmalı, zira böyle şeyler yeryüzünde hep olur.

Mesela bir zamanlar Şivi adlı, tüm canlıları koruyan, yiğit, cömert, merhametli, özverili bir kral varmış. Onu denemek için, Tanrı İndra bir şahin biçimine bürünmüş ve bir güvercin biçimine girmiş olan Erdem Tanrısı Dharma'ya doğru dalışa geçmiş. Güvercin korkmuş ve korunmak için Şivi'nin kucağına sokulmuş. Şahin bir insan gibi konuşup dile gelmiş: "Ey kral, bu hayvan benim doğal yiyeceğimdir, onu bana ver, zira çok açım. Bu dileğimi yerine getirmezsen açlıktan ölürüm, sen de erdemsiz bir insan olursun!" Şivi tanrıya cevap vermiş: "Bu canlı korunmak için bana geldi, onu sana veremem, ama ona eş değerde başka et verebilirim." Şahin şöyle demiş: "Öyleyse bana kendi etinden ver." Kral bunu memnuniyetle kabul etmiş. Ancak o etini kesip tartıya vuracağı sırada, güvercin büyüdükçe

büyümüş ve terazinin dengesini bozmuş. Bunun üzerine kral tüm bedenini tartıya koymuş, o anda gökten bir ses işitilmiş: "Aferin! Bu, ağırlıkta güvercine eşittir işte." Sonra İndra ve Dharma, şahin ve güvercin bedenlerinden çıkıp duydukları memnuniyetle Kral Şivi'nin bedenini ona geri vermişler, ayrıca başka lütuflarda da bulunup ortadan kaybolmuşlar. İşte bu Brahman da bunlar gibi beni denemeye gelmiş bir tanrı olmalı.'

Kral Suşarman vezirlerine bunları anlattıktan sonra, Brahman kılığına girmiş olan zeki Gananın önünde eğilerek korkuyla konuşmuş: 'Beni bağışlayın. Gelininiz geçen gece kayboldu. Gece gündüz korunduğu halde esrarengiz bir şekilde yok oldu.' Bunu işiten Brahman görünüşlü Gana çok üzülmüş gibi yapmış ve yapıştırmış lafı: 'O zaman kral hazretleri, oğluma kızınızı verirsiniz!' Lanete uğramaktan çok korkan kral, kızını Devadatta'ya vermiş. Pançaşikha oradan ayrılmış. Sevdiği kızı böylelikle elde eden Devadatta, açık sözlülükle, hiç oğlu olmayan kayınpederinin şanını ve gücünü artırmış. Zamanla onların Mahidhara adlı bir çocukları olmuş ve Kral Suşarman onun tahtın gelecekteki sahibi olduğunu ilan edip ormana çekilmiş. Devadatta da oğlundaki cevheri görerek tüm isteklerine ulaşmış olmanın doygunluğu içinde prensesle birlikte ormana çekilmiş. Orada yine Tanrı Şiva'ya yalvarıp yakarmış ve ölümlü bedenini bırakıp tanrının lütfuyla bir Gana haline gelmiş. Sevgilisinin ağzından düşürdüğü çiçeğin anlamını bilemediği için ona Ganalar tarafından Pushpadanta* adı verilmiş. Karısı, tanrıçanın evine Cayā adıyla kapı bekçisi olmuş. İşte Pushpadanta adının kökeni böyledir. Şimdi de benim adımın kökenini dinleyin.

Uzun süre önce ben, Devadatta'nın babası olan bu Govindadatta adlı Brahmanın Somadatta adlı oğluydum. Ben de Devadatta ile aynı sebepten kızıp evi terk etmiş ve Himālayalar'da çok sayıda çiçek çelengiyle Tanrı Şiva'yı memnun etmeye ça-

* Pushpadanta "çiçek dişli" gibi bir anlama gelir. (ç.n.)

lışmıştım. Başında hilal taşıyan Tanrı Şiva benden hoşnut kalmış ve tıpkı kardeşime göründüğü gibi, bana da görünmüştü. Ben de ondan aşağılık zevkler edinmeyi değil, bir Gana olmanın ayrıcalığını dinlemiştim. Dağın kızının efendisi olan güçlü tanrı, 'Madem sen bana ıssız ormanlarda yetişen çiçeklerden yapılmış çelenklerle tapındın, Ganalarımdan biri olasın ve Mālyavān adını taşıyasın,' demişti. O andan sonra ölümlü bedenimi bırakıp tanrının emrinde kutsal konumuma geçiverdim. Adım Mālyavān da saçları keçeleşmiş tanrının bana gösterdiği özel ilginin bir işareti olarak kaldı ve ben gördüğün gibi dağın kızının ettiği lanet yüzünden tekrar bir insan olarak bedenlenmek zorunda kaldım, ey Kānabhūti! Üzerimizdeki lanetten kurtulabilmemiz için Şiva'nın anlattığı o öyküyü anlatmalısın."

VIII. Bölüm

Gunādhya'nın dileği üzerine Kānabhūti, yedi öyküden oluşan göksel öyküyü kendi dilinde anlatmış. Gunādhya da aynı dili, yani Pişāça dilini kullanarak yedi yılda yedi yüz bin beyitten oluşacak şekilde onu kaleme almış. Bu büyük şair, Vidyādharaların eserini çalmaması için onu ormanda gizlice, mürekkep kullanmadan, kendi kanıyla yazmış. Onu Vidyādharalar, Siddhalar ve öteki yarı tanrılar dinlemeye gelmiş, öyle ki Kānabhūti'nin öyküyü okuduğu yerde gökyüzü sanki bir çadır tentesiyle kaplı gibi olmuş. Gunādhya'nın yazdığı eseri okuyan Kānabhūti üzerindeki lanetten kurtulmuş ve ait olduğu yere gitmiş. Dolaştığı yerlerde ona Pişāçalar eşlik etmiş ve hepsi de bu göksel öyküyü işitmişler. Sonra büyük şair Gunādhya düşünmeye başlamış: "Bu büyük öyküyü* yeryüzünde tanınır kılmalıyım, çünkü tanrıça lanetten böyle kurtulacağımı söylemişti. Fakat onu nasıl tanınır hale getireceğim? Onu kime teslim edeceğim?" Onu izlemekte olan Gunadeva ve Nandideva adlı

* Brihatkathā kastediliyor. (ç.n.)

öğrencileri demişler ki: "Bu şiirsel eseri verebileceğin yegâne kişi şanlı Sātavāhana'dır. O tıpkı rüzgârın çiçek kokularını yayması gibi, bu eseri en uzak noktalara kadar yayacaktır." Gunādhya, "Pekâlâ" demiş ve eserini bu iki öğrencisine vermiş, onları krala göndermiş. Kendisi de Pratishthana'ya gitmiş, ancak şehre girmeyerek tanrıçanın şehir dışında yaptırdığı bahçede kalmış. Orada buluşmayı kararlaştırmışlar. Öğrenciler gitmiş, eseri Kral Sātavāhana'ya göstermişler ve onun Gunādhya'ya ait olduğunu söylemişler. Kral, Pişāça dilini işitip onların Pişāça gibi görünüşlerine bakınca köpürmüş ve onları küçümseyerek şöyle demiş: "Yedi yüz bin beyit oldukça hacimli bir çalışma, ancak Pişāça dili barbarların dilidir ve eser kanla yazılmış. Bu Pişāça öyküsünü benden uzak tutun." İki öğrenci eseri alıp, geldikleri gibi dönmüşler ve olanları Gunādhya'ya anlatmışlar. Gunādhya çok büyük kedere kapılmış. Önemli birisi tarafından küçümsenir de kim kederlenmez? Sonra öğrencileriyle birlikte, çok uzakta olmayan sarp bir tepeye çıkmış ve orada büyük bir ateş yakmış. Eserin sayfalarını bir bir eline alıp yüksek sesle hayvanlara ve kuşlara okuduktan sonra ateşe atmaya başlamış. Öğrencileri ise yaşlı gözlerle onu izliyorlarmış. O öğrencilerinin özellikle sevdiği bir öykü olan ve yüz bin beyitten oluşan Naravāhanadatta öyküsünü sona saklamış. Bu güzel öyküyü okuyup yakarken, otlaklardan ayrılıp gelmiş olan bütün geyikler, domuzlar, sığırlar ve vahşi hayvanlar çevresinde bir çember oluşturup hiçbir yere kıpırdamadan gözyaşları içinde öyküyü dinlemişler.

O sırada Sātavāhana hastalanmış. Doktorlar hastalığın besleyici değeri olmayan etten kaynaklandığını söylemişler. Azarlanan aşçılar, "Avcıların bize getirdikleri etler böyle," demişler. Azarlanan avcılar da şöyle demişler: "Buraya yakın bir tepede bir Brahman öykü okuyor ve okuduğu kâğıtları ateşe atıyor, tüm hayvanlar onu dinlemek için oraya toplandılar ve otlamayı bıraktılar. O nedenle etleri besleyiciliğini kaybetti." Avcıların sözlerini işiten kral merak etmiş ve Gunādhya'yı gör-

mek için kendisine yolu göstermelerini emretmiş. Sonra onu bulmuş. Ormanda yaşamaktan saçları lanet ateşinin dumanı gibiymiş ve bitip tükenmiş bir haldeymiş.

Ağlaşmakta olan hayvanların arasında duran kral, onu saygıyla selamlamış ve olup bitenlerin anlamını sormuş. Bilge Brahman, Pushpadanta olarak yaşadıklarını, nasıl lanete uğradığını, nasıl dünyaya geldiğini krala ifritlerin diliyle bir bir anlatmış. Onun bir Gana olduğunu ve yeryüzüne bedenlenip geldiğini anlayan kral, ayaklarına kapanmış ve Şiva'nın ağzından çıkmış olan göksel öyküyü anlatmasını istemiş. Gunādhya, Kral Sātavāhana'ya şöyle söylemiş: "Ey kral! Altı yüz bin beyitten oluşan altı öyküyü yaktım, ancak yüz bin beyitten oluşan tek öykü kaldı. Al onu, iki öğrencim de sana açıklasınlar." Böyle dedikten sonra kraldan ayrılan Gunādhya ölümlü bedeniyle katlandığı çilenin sonuna gelmiş ve lanetten kurtulup bedenini yeryüzünde bırakarak ait olduğu göksel ülkeye uçup gitmiş. Kral, Gunādhya'nın bıraktığı ve Naravāhanadatta'nın maceralarını içeren Brihatkathā adlı kitabı alarak şehrine geri dönmüş. Orada şairin öğrencileri olan ve eseri kaleme alan Gunadeva ile Nandideva'ya araziler, altınlar, elbiseler, yük hayvanları, saraylar ve hazineler bağışlamış. Onların yardımıyla öyküyü anlayan Sātavāhana, öykünün ilkin nasıl Pişāça diliyle yazıldığını gösterebilmek için Kathāpītha denilen kitabı yazmış. Bu öykü o kadar ilginç olmuş ki, insanlar tanrıların öykülerini unutmuşlar. Bu öykü ülkede öyle bir etki yapmış ki, ünü üç dünyada bile tanınır hale gelmiş.

II

KATHĀMUKHA

Bu güzel öykü kadim zamanda Tanrı Şiva'nın ağzından döküldü, o Şiva ki Himālaya'nın kızına duyduğu aşkla, tıpkı Mandara dağı sayesinde çalkalanan okyanustan çıkan ölümsüzlük iksiri gibi, bu ölümsüz öyküleri anlattı. Bu öykü nektarından içenlerin önlerindeki tüm engeller kalkar ve huzur onların olur, Şiva'nın lütfuyla bu dünyada tanrıların eriştiği düzeye erişirler.

IX. Bölüm

Dua

Aşk Tanrısı'nın, gözünden çıkan ateşten çok korktuğu sevgilisi Gaurī'ye sarılan Şiva'nın terinin temiz suyu seni korusun.

Vidyādharaların aşağıda anlatılan öyküsünü dinle. Onu olağanüstü bir Gana olan Pushpadanta, Kailāsa dağında keçeleşmiş saçlı tanrıdan işitti. Kānabhūti Pushpadanta'dan, Gunādhya Kānabhūti'den, Satavāhana da Gunādhya'dan işitti.

Kathāsaritsāgara'nın Asıl Başlangıcı

(A) Vatsa adlı bir ülke varmış. Yaratıcı bu ülkeyi sanki cennetin gururunu kırmak için yaratmışmış. Bu ülkenin merkezinde sanki dünyanın küpesi gibi duran, Zenginlik Tanrıçası'nın

barındığı Kauşāmbī adlı büyük bir şehir varmış. Orada Pāndava soyundan gelen Şatānīka adlı bir kral yaşamış. O, Canamecaya'nın oğlu, Abhimanyu'nun torunu olan Kral Pariksh-hit'in torunuymuş. Onun soyunun başlatıcısı gücünü Şiva ile karşılaştırmış olan güçlü Arcuna* imiş. Karısı toprakmış ve kraliçesi de Vishnumati imiş. Birincisi mücevherler vermiş, ama ikincisi bir çocuk verememiş. Bir seferinde kral av peşinde koşarken ormanda Şandilya adlı bir ermişle tanışmış. Bu değerli ermiş, kralın bir oğul istediğini anlayarak Kauşāmbī'ye gelmiş. Orada kraliçeye hizmet ederek büyülü sözler yardımıyla ustaca bir sunu hazırlamış.** Derken, bir oğlan doğmuş ve adını Sahasrānīka koymuşlar. Oğlanın tatlılığı babası için bir süs gibiymiş. Şatānīka her ne kadar krallık zevklerini sürse de, zamanı gelince yönetim derdinden kurtulmak için oğlunu tahta çıkarmış. O sırada tanrılarla Asuralar arasında bir savaş çıkmış. Tanrı İndra yardım istemek üzere arabacısı Mātali'yi bu krala göndermiş. Kral, oğlunu ve krallığını Yogandhara adlı başvezirine ve Supratīka adlı ordu komutanına emanet ederek Mātali ile birlikte Asuraları öldürmek için Tanrı İndra'nın yanına gitmiş. Kral, Yamadamshtra önderliğindeki Asuralar tarafından İndra'nın gözleri önünde öldürülmüş. Kralın cesedini Mātali geri getirmiş, kraliçe de kendisini onunla birlikte yakmış ve krallık oğlu Sahasrānīka'ya kalmış. Neyse ki o babasının tahtına çıktığında, kendisine bağlı tüm krallar itaatkârlık göstermişler. Bir süre sonra İndra düşmanlarını yenmesi şerefine düzenlediği şölene dostunun oğlu olan Sahasrānīka'yı getirmesi için Mātali'yi göndermiş. Kral, İndra'nın cennetine gittiğinde orada Nandana bahçesinde eğlenmekte olan tanrıları ve sevgililerini görmüş. Kendisi de kendine uygun bir kadın isteğiyle üzüntüye kapılmış. İndra onun isteğini hemen anlamış

---

* Arcuna Mahābhārata Destanı'nın kahramanıdır. Her tür savaş tekniğini bilen, çok güçlü bir savaşçıdır. Dağda bir dağlı gibi dolaşan tanrı Şiva ile güreşip gücünü onunla karşılaştırmıştı. (ç.n.)

** Pirinç, süt, şeker ve baharattan oluşan bir sunu. (ç.n.)

ve demiş ki: "Ey kral, üzülme! İsteğin yerine gelecek. Yeryüzünde çok uzun zaman öncesinden senin için ayarlanmış, uygun bir eş var. Sana anlatacağım şu hadiseyi dinle:

Uzun bir süre önce Brahma'yı ziyaret etmek için onun sarayına gittim. Vidhūma adlı bir Vasu da benimle birlikte geldi. Biz oradayken Alambushā adlı bir Apsaras* da Brahma'yı görmeye geldi ve o anda esen bir rüzgârla elbisesi havalandı. Bunu gören Vasu aşkla çarpıldı, Apsaras da onun bu halinden etkilendiğini belli etti. Lotusdan doğan Tanrı Brahma yüzünü bana çevirince, bunun ne anlama geldiğini anladım. Brahma öfkeyle ikisine de lanet etti: 'Siz iki utanmaz yaratık, ölümlülerin dünyasında doğasınız, orada erkek ve kadın olasınız.' İşte o Vasu sen olarak doğdun, yani ay hanedanının süsü Şatānika oğlu Sahasrānika olarak. O Apsaras da Mrigāvatī adıyla Kral Kritavarman'ın kızı olarak Ayodhyā'da doğdu. Senin karın o olacak."

İndra'nın bu sözleri kralın kalbindeki aşk ateşini iyice körüklemiş ve yanıp tutuşmaya başlamış. İndra onu gerektiği şekilde ağırladıktan sonra, arabası ve arabacısı Mātali ile yeryüzüne geri göndermiş. Fakat tam oradan ayrılacakları sırada Apsaras Tilottamā seslenmiş: "Kralım bir dakika, size bir şey söyleyeceğim." Ancak düşüncesi tamamen Mrigāvatī ile meşgul olan kral bunu duymadan çıkmış. Öfkelenen Tilottamā ona lanet okumuş: "Kral efendi, beni duymadığın için, ondan başka bir şey düşünemeden on dört yıl ayrı kalasın." Bu laneti Mātali duymuş, ama aşk ateşiyle yanan kral duymamış. Arabayla bedeni Kauşāmbī'ye, ruhu ise Ayodhyā'ya gitmiş. Kral, Tanrı İndra'dan duyduklarını, Mrigāvatī'yi ne kadar çok arzuladığını, başveziri Yogandhara'ya ve öteki vezirlerine söylemiş. Babası Kritavarman'dan kızını istemek için hiç vakit kaybetmeden Ayodhyā'ya bir elçi göndermişler. Kritavarman elçiden duyduğu habere çok sevinmiş ve eşi Kraliçe Kalāvatī'ye bildir-

* Peri kızı. (ç.n.)

miş. Kadın da, "Biz Mrigāvatī'yi gerçekten de Sahasrānīka'ya vermeliyiz, çünkü rüyamda bir Brahman görünüp bana böyle olacağını söylemişti," diye cevap vermiş. Çok mutlu olan kral, elçiye kızının güzelliğini, nasıl şarkı söyleyip dans ettiğini ve öteki hünerlerini bir bir göstermiş. Sonra Kral Kritavarman, bedenlenmiş ay gibi parlayan ve güzel sanatlarda eşi benzeri olmayan kızını Sahasrānīka'ya vermiş. Sahasrānīka ile Mrigāvatī'nin evliliği, zekâ ve öğrenme gibi birbirini tamamlayan iki parçanın birleşmesi gibiymiş.

Bir süre sonra, kralın vezirlerinden Yogandhara'nın Yaugandharāyana, Supratika'nın da Rumanvat adlı birer oğulları olmuş. Kralın kutlamacıbaşının da Vasantaka adlı bir oğlu olmuş. Derken, birkaç gündür biraz solgun gezen Mrigāvatī, Kral Sahasrānīka'ya bir çocuk doğuracağına dair söz vermiş. Sonra kendisini izlemekten hiç bıkmayan kraldan isteğinin yerine gelmesi için, içi kan dolu bir havuz hazırlamasını istemiş. Karısının isteğini yerine getirmek isteyen kral, kırmızı renk veren birtakım boyalarla içi kan dolu gibi görünen bir havuz hazırlatmış. Kadın her tarafı kırmızı boyaya batmış olarak yıkanırken, aniden Garuda soyundan bir kuş çıkagelmiş ve onu yeni kesilmiş et sanarak kapıp götürmüş. Kuş, kadını bilinmeyen bir yöne doğru götürünce, kralın aklı başından gitmiş ve kendini kaybedip tuhaf hareketler yapmaya başlamış. Karısına o kadar yürekten bağlıymış ki dayanamayıp düşmüş bayılmış. Kendisine geldiğinde her şeyi tanrısal gücüyle görmüş olan Mātali karşısında duruyormuş. Mātali kralı yatıştırmış ve Tilottamā'nın ona lanet ettiğini söyleyip oradan ayrılmış. Kedere boğulan kral, "Ah sevgilim ah, kötü kalpli Tilottamā'nın istediği oldu işte," diyerek ağlamış. Ancak lanetin bir gün sona ereceğini ve gelecekte eşine kavuşacağını düşünerek ve vezirlerinin tavsiyelerini dinleyerek zorlukla da olsa yaşamını sürdürecek gücü toplamış.

Bu sırada Mrigāvatī'yi götüren kuş, sağ olduğunu anlayınca onu güneşin doğduğu yönde bir dağa bırakıvermiş. Kuş bı-

rakıp gittikten sonra korku ve kedere kapılan kraliçe, ıssız bir dağın tepesinde savunmasız bir halde olduğunu fark etmiş. Üzerinde bir parça elbiseyle tek başına ormanda ağlarken, irice bir yılan onu yutmak için hazırlanmaktaymış. Kaderine gelecek günleri görmesi yazıldığından, o anda gökten bir kahraman gelmiş, yılanı öldürmesiyle kaybolması bir olmuş. Bunun üzerine, ölmek isteyen kadın kendini vahşi bir filin önüne atmış, ancak merhametli fil kadını ezmemiş. Ne güzel bir şey ki vahşi bir hayvan önüne çıkan bir kadını öldürmüyor! Ama buna şaşmamalı. Aksi halde Şiva'nın istekleri nasıl yerine gelebilir ki?

Karnının ağırlığından yavaş hareket eden kadın kendisini bir yardan aşağı atmayı düşünmüş, ama kocası aklına gelince oturup ağlamaya devam etmiş. O sırada meyve ve bitki kökü toplamakta olan bir çileci çocuğu onun sesini duymuş ve kederin bedenlenmiş hali gibi olan kadını bulmuş. Başına gelenleri öğrendikten ve elinden geldiğince yatıştırdıktan sonra, merhametten kalbi eriyerek onu almış, Camadagni'nin çile yerine götürmüş. Kadın orada huzurun bedenlenmiş hali gibi olan Camadagni'yi görmüş. Ermişin parlaklığı doğu dağını öyle bir aydınlatıyormuş ki doğan güneş onun üstünde dinleniyor sanırsınız. Kadın ermişin ayalarına kapanmış. Herkese karşı nazik olan ermiş ona da yardım etmek istemiş. Tanrısal bir görüş gücüne sahip olduğu için, ayrılık acısıyla işkence çeken kadına şöyle söylemiş: "Kızım, babasının soyunu yüceltecek oğlunu buralarda bir yerlerde doğurursun. Daha sonra da kocanla yeniden birleşirsin, artık ağlama." Erdemli kadın, ermişin bu sözlerini işitince, o çile yerini mesken edinmiş ve kocasına kavuşacağı günün umuduyla yaşamını sürdürmüş. Günler geçip gitmiş ve günahsız kadın iyi işaretler taşıyan büyüleyici güzellikte bir oğlan doğurmuş. O anda gökten bir ses işitilmiş: "Udayana adlı saygıdeğer bir kral doğdu, onun oğlu tüm Vidyādharaların kralı olacaktır." Bu ses Mrigāvatī'nin kalbine uzun süredir unuttuğu mutluluğu getirmiş. Bu oğlan bu çile ormanında üstün niteliklerle büyüyüp güç kuvvet kazanmış. Cama-

dagni, savaşçı sınıfından bu yiğit çocuğa gerekli dinsel törenleri yapmış, ok ve yay kullanmayı öğretmiş ve her türlü bilgiyi vermiş. Onu çok seven Mrigāvatī de kendi bileğinden çıkardığı ve üstünde Sahasrānīka yazan bileziği onun koluna takmış.

Udayana bir gün geyik peşinde ormanda dolaşırken bir Şavaranın* yakalamış olduğu bir yılan görmüş. Güzel görünen yılana merhamet ederek Şavaraya şöyle seslenmiş: "Lütfen bu yılanı serbest bırakın." Şavara cevap vermiş: "Efendim, bu benim geçim kaynağım, ben fakir bir insanım ve hayatımı yılan oynatarak kazanıyorum. Beni daha önce yılan sokmuştu, ben de ormanda yılan aradım, bunu buldum. Onu sihirli sözlerle etkisiz hale getirip yakaladım." Bunu işiten cömert Udayana, koluna annesinin taktığı bileziği çıkartıp Şavaraya vermiş ve ondan yılanı serbest bırakmasını istemiş. Şavara bileziği alıp gitmiş. Udayana'yı çok seven yılan, onun önünde eğilip dile gelmiş: "Ben Vāsuki'nin** ağabeyi Vāsunemi'yim. Sana şu tatlı sesli, çeyrek tonlamalı sesleri veren vīnāyı***, betel**** yaprağını, solmayan çiçek kolyeleri yapma sanatını veriyorum ve alnını hiçbir şekilde görünmeyecek olan işaretlerle süslüyorum." Udayana bunları aldıktan sonra yılanı göndermiş ve Camadagni'nin çile yerine, biricik annesinin yanına dönmüş.

Bu sırada ormanda yoluna devam eden Şavara, Udayana'nın verdiği bileziği satmak istemiş. Pazara gittiğinde, üzerinde kralın adı yazılı bilezik yüzünden tutuklanmış ve sarayda kralın huzuruna çıkarılmış. Kral Sahasrānīka bu bileziği nereden bul-

---

* Bir vahşi dağlı kabilesi ve bu kabileden olan kimse. Kathāsaritsāgara'da sık sık Bhillalar, Pulindalar ve Şavaralardan (yahut Savaralar) aynı topluluk muş gibi söz edilmiştir. (ç.n.)

** Yılanların kralı. (ç.n.)

*** İki büyük boş sukabağı üzerine gerilmiş tellerden oluşan çok eski bir müzik aleti. (ç.n.)

**** Betel bitkisinin keskin tatlı ve kokulu yaprağının içine, bir tür hurma ağacının (Areca catechu) cevize benzer meyvesi (nut) konulur. Buna Hint helvası otu (catechu), sindirime iyi gelen bazı bitki ve baharatlar katılarak çiğnenir. Beteli soyluların, beylerin ve kralların çiğnediği söylenir. (ç.n.)

duğunu sormuş. Şavara da doğu dağında bulduğu yılandan başlayarak olanların hepsini anlatmış. Şavaranın sözlerini dinleyen ve bileziğe bakan kral şüphe ve tereddüde düşmüş.

O anda gökten, sıcaktan kavrulan tavus kuşunu rahatlatan yağmur damlaları gibi, ayrılık acısından kavrulan kralı rahatlatan şu sözler dökülmüş: "Ey kral, üzerindeki lanetin süresi sona erdi. Kanın Mrigāvatī oğlunla birlikte Camadagni'nin çile yerinde bulunuyor." Nihayet endişeli günler sona ermiş ve ertesi gün kral, Şavarayı önüne katarak doğu dağındaki çile yerine varıp sevgili karısına bir an önce kavuşmak için ordusuyla birlikte yola koyulmuş.

X. Bölüm

Uzun bir mesafe kat ettikten sonra kral ormanın birinde, bir göl kenarında konaklamış. Yorgunluktan serilip yatmış. Akşam olunca kendisini rahatlatmakla görevli öykü anlatıcısı Sangataka'ya demiş ki: "İçime ferahlık verecek bir öykü anlat, zira lotus yüzlü Mrigāvatī'nin özlemiyle yanıyorum." Sangataka cevap vermiş: "Kralım, niçin sebepsiz yere üzülüyorsunuz ki? Nerdeyse kraliçeye kavuştunuz sayılır. İnsanlar ayrılır ve kavuşurlar. Size bunu konu edinen bir öykü anlatayım, lütfen kulak verin efendim:

Bir zamanlar Mālava ülkesinde Yacnasoma adlı bir Brahman yaşarmış. Bu iyi kalpli adamın herkes tarafından sevilen iki oğlu olmuş. Birinin adı Kalanemi, diğerininki Vigatabhaya imiş. Babaları cennete gittiği zaman çocukluk çağını aşmış olan iki kardeş de eğitim almak üzere Pātaliputra şehrine gitmiş. Öğrenimlerini tamamladıktan sonra, hocaları Devaşarman bilginin bedenlenmiş hali gibi olan kızlarını bu iki genç vermiş.

Çevresindeki herkesin zengin olduğunu gören Kalanemi onlara gıpta etmiş ve kendisi de zengin olabilmek için sunularla Şans Tanrıçası'na yakarmış. Hoşnut kalan tanrıça ortaya çı-

kıp ona şöyle söylemiş: 'Çok büyük zenginliğin ve dünyayı yöneten bir oğlun olacak. Ancak sonunda bir hırsız gibi öldürüleceksin, çünkü sen ateşe pis bir şekilde et sundun.'

Tanrıça böyle söyledikten sonra gözden kaybolmuş. Kalanemi zamanla çok zengin olmuş ve bir süre sonra bir oğlu doğmuş. İstekleri yerine gelmiş olan baba, Şans Tanrıçası'nın lütfuyla oğluna Şridatta* adını vermiş. Şridatta zamanla büyümüş ve bir Brahman olmasına rağmen, silah kullanmakta ve dövüşte rakipsiz bir insan haline gelmiş.

Kalanemi'nin kardeşi Vigatabhaya, bir yılan sokması sonucu ölmüş olan karısının yasıyla kutsal hac yerlerini gezmek üzere yabancı bir ülkeye gitmiş.

Bu sırada, iyi şeylerin değerini bilen ülkenin kralı Vallabhaşakti, Şridatta'yı kendi oğlu Vişramaşakti ile arkadaş yapmış. Böylece oğlan kendini beğenmiş prensle, Bhīma'nın Duryodhana** ile beraber büyüdüğü gibi beraber büyümüş. Derken Avanti'nin yerlilerinden Bahuşalin ve Vacramushti adlı iki Kshatriya bu Brahmanla dost olmuşlar. Dekkan'dan vezirin oğulları onunla güreş tutmuşlar. Bu işte ne kadar hüner sahibi olduğunu görünce onunla dost olmuşlar. Mahabala, Vyaghrabhata, Upendrabala ve Nishthuraka adlı kişiler de onunla dost olmuşlar. Aradan yıllar geçmiş ve bir gün Şridatta, beraber büyüdükleri prens ve dostları talim için Ganj nehri kıyısına gitmişler. Prensin kendi hizmetçileri prensi, dostları da Şridatta'yı kral seçmişler. Prens bu duruma çok kızmış ve kendine çok güvenerek yiğit Brahmanı dövüşe davet etmiş. Tutulan güreşte yenilip mahcup duruma düşünce, prens bu yiğit kişinin öldürülmesi gerektiğini düşünmüş. Prensin niyetini anlayan Şridatta, arkadaşlarıyla birlikte oradan kaçıp kaybolmuş.

---

* Şans tanrıçasının adı Şri'dir. Şridatta "Şri tarafından verilmiş" anlamına gelir. (ç.n.)

** Mahābhārata destanının düşman kahramanları. (ç.n.)

Yolda giderken, Ganj nehrinin ortasında, Şans Tanrıçası gibi görünen ve akıntıyla sürüklenip giden bir kadın görmüş. Bahuşalin'den ve diğer beş arkadaşından ayrılıp kadını kurtarmak için suya dalmış. Saçlarından yakaladıysa da kadın suyun dibine batmış, o da peşinden dibe doğru sürüklenmiş. Epeyce bir dibe battıktan sonra aniden, görkemli bir Şiva tapınağı görmüş. Ancak etrafta ne su, ne de kadından eser varmış. Yorgunluk ve hayretle bu muhteşem görüntüye bakmış. Kutsal hayvanı öküz olan tanrıya tapındıktan sonra, geceyi tapınağın güzel bahçesinde geçirmiş. Sabahleyin bütün güzelliklerle donanmış olan kadının Tanrı Şiva'ya tapınmak üzere geldiğini görmüş. Tapındıktan sonra ay yüzlü güzel evine gitmiş, Şridatta da onu izlemiş. Kadının sarayı tanrıların şehri gibi görkemliymiş. Kadın kendini beğenmiş bir edayla, hemen saraya girmiş. Adama seslenmeye tenezzül bile etmeden, zarif kadın evde binlerce kadının beklediği bir odadaki sedire oturmuş. Şridatta da onun yanına oturmuş. Derken, kadın ağlamaya başlamış. Gözyaşları ardı arkası kesilmeden akıyormuş. O anda Şridatta'nın kalbi cız etmiş ve demiş ki: 'Kimsin sen ve üzüntünün sebebi nedir? Söyle bana güzel kadın, belki üzüntünü giderebilirim.' Kadın gönülsüzce konuşmuş: 'Biz Daitya kralı Balin'in bin torunuyuz. Ben hepsinin en büyüğüyüm, adım Vidyutprabha'dır. Vishnu, büyükbabamızı uzun bir esarete mahkûm etti, babamızı da bir güreş karşılaşmasında öldürdü. Onu öldürdükten sonra bizi şehrin dışına çıkardı ve şehrin kapısına bir aslan koyarak içeri girmemize engel oldu. Aslan orayı korudukça biz de kederimizden kahrolduk. Bu aslan aslında Kuvera'nın lanetlemesi yüzünden dönüşüme uğramış bir Yakshadır ve bir ölümlü onu yenerse öyle edildiği için lanet sona erecektir. Bunları şehre nasıl gireceğimizi sorunca lütfedip Vishnu söylemişti. Ey yiğit kişi, düşmanımız olan aslanı yen. Seni bu yüzden ayartıp buraya kadar getirdim. Yendiğin zaman ondan Mriganka adlı bir kılıç kazanacaksın ve bu sayede bir kral olup tüm dünyaya hükme-

deceksin.' Şridatta bu işi kabul etmiş ve sabah olunca Daitya kadınları önüne katıp o şehre gitmiş. Orada kibirli aslanla güreş tutup onu yenmiş. Aslan yenilince üzerindeki lanet gitmiş ve bir insana dönüşmüş. Üzerindeki laneti kaldırdığı için ona şükranla kılıcını vermiş ve ortadan kaybolmuş. Asura kız da kederinden kurtulmuş. Sonra Şridatta, Daitya kızı ve onun kız kardeşleriyle birlikte yılan Ananta'ya* benzeyen bu görkemli şehre girmiş. Daitya kız ona zehirin etkisini yok eden bir yüzük vermiş. Orada kalan genç adam ona âşık olmuş. Kız kurnazlıkla ona demiş ki: 'Şu göle gir ve suyun dibine dalarken timsahlardan korunmak için şu kılıcı al.' Adam kabul etmiş ve Ganj kıyısında bulunan göle dalmış. Elindeki yüzük ve kılıca bakarken, aşağı diyarların şaşkınlığına kapılmış ve Asura kızın oynadığı oyundan dolayı kedere gömülmüş. Sonra adam dostlarını bulmak için evine doğru gitmiş ve yol üstünde Nishthuraka'ya rastlamış. Nishthuraka onu selamlamış, onu ıssız bir yere çekerek hısım akrabayı sorması üzerine, şu cevabı vermiş: 'Sen Ganj nehrine vardığın zaman günlerce seni aradık ve üzüntüden tam kafalarımızı kesiyorduk ki gökten gelen bir ses, "Evlatlarım, aceleci davranmayın, arkadaşınız yaşıyor," diyerek bizi engelledi. Babana doğru giderken yol üzerinde bir adam bize şu haberi getirdi: "Şimdi bu şehre girmeyin çünkü Kral Vallabhaşakti öldü ve vezirler krallığı Vikramaşakti'ye devrettiler. O kral olur olmaz öfkeyle Kalanemi'nin evine gitti ve oğlu Şridatta'nın nerede olduğunu sordu. O da bilmediğini söyledi. Kral da oğlunu sakladığını düşündü, onu bir hırsız gibi kazığa oturtarak öldürdü. Bunu görünce karısının kalbi parça parça oldu. Kötülük yapan insanlar her zaman bir kötülüğü ötekine ekleyerek biriktirirler. Vikramaşakti de öldürmek için Şridatta'yı ararken onun arkadaşı olan kişileri de ülkesinden kovdu." Adam bizi

---

* Ananta "sonsuzluk" anlamına gelir. Tanrı Vishnu'nun üzerinde dinlendiği çok başlı yılandır. Şesha da denir. (ç.n.)

böyle uyarınca, Bahuşalin ve dört arkadaşı üzüntüyle Uccayini'deki evlerine kaçtılar. Beni de sana haber vermem için burada gizlediler. Haydi şimdi gel, arkadaşlarımızın yanına gidelim.' Nishthuraka'dan bu sözleri işiten Şridatta anne ve babası için gözyaşı dökmüş. İntikam umudu veren kılıcına şöyle bir göz atan yiğit adam, uygun zamanı beklemeye karar vererek arkadaşı Nishthuraka ile birlikte dostlarıyla buluşmak üzere Uccayini'ye doğru yola çıkmış.

Arkadaşına suya daldığı zaman başından geçenleri anlatırken, Şridatta yol üzerinde ağlayan bir kadın görmüş. Kadın, 'Ben Uccayini'ye gidiyorum, fakat yolumu kaybettim,' deyince, haline acıyan Şridatta onu da yanlarına almış. O, Nishthuraka ve kadın o gün terk edilmiş bir kasabada mola vermişler. Geceleyin adam aniden uyanmış ve kadının Nishthuraka'yı öldürüp keyifle etini yemekte olduğunu görmüş. Bunun üzerine ayağa kalkmış, Mriganka adlı kılıcını çekmiş. Gerçek biçimine dönüşüp bir Rākshasī haline gelmiş olan kadını öldürmek üzere saçlarından tutmuş. O anda kadın göksel bir biçime girmiş ve demiş ki: 'Yiğit kişi beni öldürme, bırak gideyim. Ben bir Rākshasī değilim. Ermiş Vişvamitra lanetleyerek beni bu hale soktu. Çünkü bir keresinde Zenginlik Tanrısı gibi olmak için çile doldururken, tanrı onu ayartmak için beni gönderdi. Cazibemle ayartamayınca, korkunç bir hal alıp korkutmayı denedim. Bunu görünce, "Ey cadı! Bir Rākshasī ol ve insanları öldür," diye beni lanetledi. Sen saçlarımdan tuttuğun zaman lanet sona erdi. Ben Rākshasī iken bu kasabanın bütün sakinlerini yedim. Uzun bir zamandan sonra bugün sen laneti sona erdirdin, şimdi benden bir dilekte bulun.' Onun sözlerini duyan Şridatta saygıyla şöyle demiş: 'Ana, ölmüş olan arkadaşımı yeniden diriltmeni isterim. Başka ne gibi bir lutüf bekleyebilirim ki?' Kadın, 'Pekâlâ,' dedikten sonra istenileni yapıp gözden kaybolmuş. Nishthuraka, vücudunda bir çizik dahi olmadan ayağa kalkmış. Ertesi sabah Şridatta arkadaşıyla birlikte mutluluk içinde yola çıkıp sonunda Uccayini'ye var-

mış. Orada beklemekte olan arkadaşları, tıpkı tavus kuşlarının bulut görünce sevinmeleri gibi sevinmişler. Şridatta onlara başlarından geçen her şeyi anlatmış. Bahuşalin gerekli misafirperverliği gösterip onu evine almış. Orada Bahuşalin'in anne ve babası Şridatta'ya ilgi göstermişler, Şridatta da kendi evindeymiş gibi rahat yaşamış.

Bir süre sonra bahar bayramı geldiğinde arkadaşıyla birlikte bahar kutlamalarını izlemeye gitmiş. Orada kutlamaları izlemeye gelmiş olan Kral Bimbaki'nin kızını görmüş. Kız Bahar Tanrıçası gibi görünüyormuş. Mriganka vati adlı kız o anda onun kalbine girmiş. Kızın gidip gelen tutkulu bakışları, aşkın başlamakta olduğunu haber vermekteymiş. Şridatta'nın bakmadığı bir anda kız sık ağaçların arkasında kaybolmuş. Kızı göremeyen adam içinde müthiş bir boşluk hissetmiş. İşaretlerin dilinden anlayan arkadaşı Bahuşalin ona, 'Dostum hislerini anlıyorum, tutkundan vazgeçme, gel kralın kızının gittiği yere gidelim.' demiş. Adam kabul edip arkadaşıyla birlikte kızın peşinden gitmiş. O anda Şridatta'nın yüreğini yakan bir çığlık duyulmuş: 'Eyvah! Prensesi bir yılan ısırdı.' Bahuşalin koşup prensesin yardımcısına demiş ki: 'Dostum, burada yılan zehirini gideren bir yüzük var.' Yardımcısı hemen gelmiş ve ayaklarına kapandıktan sonra Şridatta'yı prensese götürmüş. Adam yüzüğü onun parmağına takmış, büyülü sözler okumuş ve kız canlanmış. Bütün hizmetkârlar çok sevinip coşkuyla Şridatta'yı kutlamışlar. Olanları işiten Kral Bimbaki oraya gelmiş. Şridatta yüzüğü geri almadan, dostlarıyla birlikte Bahuşalin'in evine geri dönmüş. Kralın gönderdiği bütün altınları ve hediyeleri Bahuşalin'in babasına vermiş. Onun âşık olduğu kızı düşündüğünü gören arkadaşları ne yapacaklarını şaşırmışlar. Sonra prensesin Bhavanika adlı yakın arkadaşı yüzüğü getirme bahanesiyle gelip ona demiş ki: 'Ey şanlı kişi, dostum kocası olup hayatını kurtarmanızı istiyor, aksi halde ölecek.' Bhavanika bunu söyleyince Şridatta, Bahuşalin ve diğerleri düşünüp şu karara varmışlar: 'Bu prensesi kaçıralım ve kimseye görünmeden Mat-

hura'ya gidip orada yaşayalım.' Her şey iyice konuşulup kimin ne yapacağı tam olarak kararlaştırıldıktan sonra Bhavanika oradan ayrılmış. Ertesi gün Bahuşalin üç arkadaşıyla birlikte yolculuk yapma bahanesiyle Mathura'ya gitmiş. Giderken hızlı atların çektiği prensesin arabasını zaman zaman gizlemişler. Şridatta akşamleyin prensesin sarayına kızıyla birlikte bir kadın getirmiş ve onları sarhoş etmiş. Bhavanika, prensesi gizlice dışarı çıkardıktan sonra sarayı ateşe vermiş. Dışarıda beklemekte olan Şridatta prensesi karşılamış ve onu sabahleyin yola çıkmış olan Bahuşalin'e göndermiş. Ona ve Bhavanika'ya göz kulak olmaları için de iki arkadaşını ayarlamış. Sarayda bulunan sarhoş kadın ve kızı çıkan yangında kömür haline gelmişler. Halk prenses ve arkadaşının yandığını sanmış. Sabahleyin Şridatta şehirde boy göstermiş ve gece olunca Mriganka adlı kılıcını alarak kendinden önce yola çıkmış olan sevgilisinin peşine düşmüş. Özleminden geceleyin çok yol almış. Sabah olduğunda Vindhya ormanına ulaşmış. Orada önce uğursuz belirtiler görmüş. Daha sonra Bhavanika ile birlikte bütün arkadaşlarını yaralanmış olarak yerde arken bulmuş. Aklı başından gittiği sırada arkadaşları demiş ki: 'Bir grup atlı tarafından soyulduk. Bizi bu hale getirdikten sonra, atlılardan biri prensesi alarak kaçtı. Şu yöne gittiler, çok uzağa gitmeden onları yakala. Bizi düşünme, şüphesiz prenses bizden daha önemlidir.' Arkadaşları böyle uyarınca, Şridatta hemen prensesin peşine düşmüş. Epey bir yol aldıktan sonra atlılardan oluşan bir kalabalık görmüş. Aralarında savaşçı sınıftan genç bir adam varmış. Prensesin onun atının üstünde olduğunu görmüş. Yavaşça genç savaşçıya yaklaşmış, yumuşak sözlerle prensesi geri alamayınca, atının üstünden salladığı ayağıyla onu kayalara yapıştırıp öldürmüş. Sonra onun atına binip öfkeyle öteki atlıları da kılıçtan geçirmiş. Onun insanüstü gücünü gören diğerleri korkuyla kaçmışlar. Şridatta, Prenses Mrigankavati ile birlikte at üstünde dostlarını aramaya başlamış. Kısa bir süre yol aldıktan sonra, dövüş sırasında çeşitli yaralar almış olan attan

inmişler ve çok geçmeden at yere yıkılıp ölmüş. Sonra yorgunluk ve korkudan bitip tükenmiş olan sevgilisi Mriganka vati çok susamış. Adam onu orada bırakıp uzaklaşarak her yerde su aramaya başlamış, güneş batana kadar da aramayı sürdürmüş. Çok geçmeden, su bulsa bile yolunu kaybetmiş olduğunu fark etmiş. Geceyi ormanda dolaşarak ve inleyerek geçirmiş. Sabahleyin atın ölüsünün olduğu yere gelmiş, ancak sevgili prensesini orada görememiş. Ümitsizlikten ne yapacağını şaşırmış, kılıcı Mriganka'yı yere koyup etrafa bir göz atmak için bir ağacın tepesine tırmanmış. O sırada bir Şavara reisi yoldan geçmekteymiş. Adam gelip ağacın dibindeki kılıcı almış. Şavara reisini gören Şridatta ağaçtan inmiş ve büyük bir keder içinde ona sevgilisini sormuş. Şavara reisi demiş ki: 'Buradan ayrıl ve köyüme gel. Aradığın kadın mutlaka oraya gitmiştir. Ben de seninle geleceğim ve kılıcı sana geri vereceğim.' Şavara reisi böyle söyleyince, Şridatta büyük bir memnuniyetle reisin adamlarıyla birlikte köye gitmiş. Orada adamlar, 'Yorgunsun, uyu,' demişler. O da köyde reisin evine varır varmaz yorgunluktan hemen uyumuş. Uyandığında ayaklarının bağlı olduğunu görmüş. Kâh umutlanıp kâh umutlarını yitirerek, sevgilisini düşünüp düşünüp ağlamış.

Bir gün Moçanika adlı bir hizmetçi gelip ona demiş ki: 'Sevgili efendim, buraya farkında olmadan ölmeye geldin. Şavara reisinin şu anda önemli işleri var, fakat işlerini bitirdikten sonra seni Çandikā'ya* kurban edecek. Bu yüzden seni hileyle vahşi Vindhya dağından buraya getirdi ve bağladı. Çünkü sen tanrıya sunulmak için uygun bir kurban olarak düşünüldün. Eğer kabul edersen, seni kurtarmanın bir yolunu biliyorum. Bu Şavara reisinin Sundari adlı bir kızı var. O kız gördüğü ilk andan beri sana âşık. Dostum olan bu kızla evlenirsen kurtulursun.' Şridatta kabul etmiş ve kurtulma ümidiyle, adı geçen Sundari ile Gandharva usulü evlenmiş. Her gece kız onun zincirleri-

* Tanrıça Dürgā'nın bir adı. (ç.n.)

ni çözmüş ve kısa bir süre sonra Sundari gebe kalmış. Derken, kızın annesi olup bitenleri Moçanika'dan duymuş ve damadı Şridatta'ya duyduğu sevgiden dolayı gelip ona demiş ki: 'Evladım, Sundari'nin babası Şriçanda öfkeli bir adamdır. Hiç acıması yoktur. Buradan git, fakat Sundari'yi unutma.' Kaynanası böyle söyleyince, kızın yardımıyla kurtulan Şridatta, Sundari'ye babasındaki kılıcın kendisine ait olduğunu söyledikten sonra oradan ayrılmış.

Adam Mriganka vatī'nin izini aramak için dolaştığı ormana büyük endişeler duyarak tekrar girmiş. Tesadüfen, atının öldüğü ve karısının kaçırıldığı yere gelmiş. Orada yaklaşmakta olan bir avcı görmüş. Ona ceylan gözlü sevgilisini sormuş. Avcı, 'Sen Şridatta mısın?' diye sormuş. Adam içini çekerek, 'Evet, o talihsiz kişi benim,' diye karşılık vermiş. Avcı şöyle demiş: 'Dinle dostum, sana söyleyeceklerim var. Karını gördüm. Ağlayarak sağda solda dolaşıyordu. Başından geçenleri öğrendikten sonra onu yatıştırdım. Bu ormandan kendi köyüme götürüyordum ki, vahşi Pulindaları görünce korkuya kapıldım ve Mathura yakınındaki Nagasthala köyüne getirdim. Sonra göz kulak olsunlar diye onu Viṣvadatta adlı yaşlı bir Brahmanın evinde bıraktım. Ondan senin adını öğrendikten sonra ayrılıp buraya geldim. En iyisi bir an önce Nagasthala'ya gitmendir.' Avcı bunu söyler söylemez Şridatta hemen yola çıkmış ve ikinci günün akşamı Nagasthala'ya ulaşmış. Hemen Viṣvadatta'nın evine gitmiş ve 'Avcının buraya bıraktığı karımı ver,' demiş. Viṣvadatta şöyle cevap vermiş: 'Mathura'da Kral Şurasena'nın danışmanı ve ruhsal önderi olan çok erdemli bir Brahman dostum var. Karını onun korumasına bıraktım, zira gözden uzakta olan bu köy korunmak için uygun değil. Yarın sabah şehre git, ama bugün burada kal.' Viṣvadatta böyle söyleyince geceyi orada geçirmiş, ertesi sabah yola çıkarak ikinci gün Mathura'ya varmış. Yolun yorgunluğu ve kirinden kurtulmak için şehrin dışındaki temiz gölde yıkanmış. Gölün kıyısında duran ve hırsızların bıraktığı bir

elbiseyi almakta sakınca görmemiş, ancak elbisenin köşesinde bir kolye gizliymiş. Şridatta karısına kavuşmanın heyecanı yüzünden kolyenin farkına varmamış, öylece Mathura'ya girmiş. Şehir muhafızı elbiseyi tanımış, kolyeyi bulduktan sonra Şridatta'yı hırsız diye tutuklamışlar. Onu elbiseyle birlikte hemen yargıcın karşısına götürmüşler. İş krala yansımış, kral da onun öldürülmesini emretmiş.

Davullar eşliğinde idam yerine götürülürken, karısı Mrigankavatī uzaktan onu görmüş. Kadın çok şaşırmış ve evinde kaldığı başvezire demiş ki: 'Bu idama götürülen benim kocamdır.' Bunu üzerine vezir gitmiş, cellatlara adamı serbest bırakmalarını söylemiş. Kral Şridatta'yı özür dileyerek bırakmış ve evine göndermiş. Eve gelen Şridatta vezire dikkatle bakınca onu tanımış ve ayaklarına kapanmış: 'Hey! Bu benim amcam Vigatabhaya değil mi? Uzun zaman önce yabancı bir ülkeye gitmişti. Şu bendeki talihe bak ki onu bir vezir olarak buldum.' Amcası da Şridatta'yı tanımış, şaşkınlıkla ona sarılıp başından neler geçtiğini sormuş. Şridatta da babasının kral tarafından öldürülüşünden başlayarak bütün olanları amcasına anlatmış. Amca biraz ağladıktan sonra yeğenine demiş ki: 'Üzülme evladım, çünkü bir keresinde hükmüm altına aldığım bir Yakshinī* bana beş bin at ve milyonlarca altın vermişti, bütün bunların hepsi senindir.' Bunları söyledikten sonra amcası ona sevgilisini getirmiş ve birbirlerine orada kavuşmuşlar. Birlikte mutluluk içinde yaşamışlar. Ama mutluluğunun zirvesindeyken içine Bahuşalin'in ve arkadaşlarının derdi çökmüş. Bir gün amcası Şridatta'ya gizlice demiş ki: 'Evladım, Kral Şurasena'nın bakire bir kızı var, emirleri doğrultusunda o kızı Avanti ülkesine götürüp evlendirmem gerekir. Onu bu bahaneyle getirip seninle evlendireceğim. Onun gücünü benim verdiklerimle birleştirirsen, Tanrıça Śrī'nin sana söz verdiği krallığı kazanırsın.' Böyle kararlaştırdıktan sonra Şridatta'yla amcası kızı da ala-

* Dişi Yakshalara, "Yakshinī" denir. (ç.n.)

rak orduları ve hizmetçileriyle birlikte yola çıkmışlar. Vindhya ormanına geldiklerinde, bildikleri tehlike, yani büyük bir haydut ordusu ok yağdırarak karşılarına çıkmış, Şridatta'nın güçleri bozguna uğradıktan sonra haydutlar bütün zenginliği ele geçirmişler. Aldığı yaralarla baygın düşen Şridatta'yı bağlayıp köylerine götürmüşler. Onu kurban etmek üzere korkunç Dürgā tapınağına kapatmışlar. Tapınak gongunun sesi ölümün habercisi gibiymiş. Orada köyün reisinin kızı ve Şridatta'nın karılarından biri olan Sundari küçük oğluyla birlikte tanrıçanın tapınağına ziyarete gelmiş. Kadın orada kocasını görünce haydutlara kenara çekilmelerini söylemiş, onu alıp mutluluk içinde kendi sarayına götürmüş. Şridatta, çok geçmeden köyün hâkimiyetini ele geçirmiş. Çünkü Sundari'nin babasının miras bırakabileceği bir oğlu yokmuş. Böylece Şridatta karısına, kılıcı Mriganka'ya, haydutlar tarafından alıkonulan amcasına ve beraberindekilere kavuşmuş. Bu köyde Kral Şurasena'nın kızıyla da evlenmiş ve büyük bir kral haline gelmiş. Oradan kayınpederleri Bimbaki ve Kral Şurasena'ya elçiler göndermiş. Kızlarını çok seven babalar onların evliliklerini onaylamışlar ve ordularıyla birlikte Şridatta'nın yanına gelmişler. Şridatta'nın ayrı düştüğü Bahuşalin ve öteki arkadaşları olanları işitince yaraları iyileşmiş ve sağlıklarına kavuşmuş olarak çıkıp gelmişler. Kayınpederleriyle birlik olan yiğit Şridatta, babasını öldüren Vikramaşakti'nin üstüne yürüyerek intikamını almış. Şridatta ayrılık acısından kurtularak tüm dünyanın hükümdarlığını elde etmiş ve Mriganka vatī ile birlikte mutluluk içinde yaşamış.

İşte böyle kralım, siz de ayrılığın yarattığı keder denizini geçerek mutluluğa kavuşacaksınız."

(A) Sangataka'dan bu öyküyü dinleyen Kral Sahasrānīka, sevdiğini çok özlemiş olmasına rağmen, kendinde o geceyi geçirecek gücü bulmuş. Kendisini engelleyen duygu ve düşünceleri biraz olsun dağıtarak ertesi sabah sevgilisine kavuşmak üzere yola çıkmış. Birkaç gün içinde geyiklerin bile şehvetten kurtuldukları Camadagni'nin huzur dolu çile yerine varmış.

Orada tapınan, çileciliğin ve günahtan arınmanın bedenlenmiş hali gibi olan ermişi saygıyla selamlamış, o da onu dostça karşılamış. Ermiş, uzun bir ayrılık geçirmiş olan krala, Kraliçe Mrigāvatī ile oğlunu verirken adeta sükûnet ve mutluluğu da veriyormuş. Lanetin sona ermesiyle birbirine kavuşan karı koca mutluluk gözyaşlarına boğulmuşlar. Kral, ilk kez gördüğü oğlu Udayana'ya sarılırken mutluluktan tüyleri diken diken olmuş. Kral Sahasrānīka, karısı Mrigāvatī ve oğlu Udayana'yı alarak Camadagni'ye veda etmiş ve o huzur dolu çile yerinden ayrılıp ülkesinin yolunu tutmuş. Gözleri yaşlı ceylanlar onları çile yerinin sınırına kadar geçirmişler. Yolda karısından, ayrı kaldıkları süre boyunca neler yaptığını dinlemiş, kendi yaptıklarını anlatmış ve nihayet Kauşāmbī'ye varmışlar. Şehir zafer takları ve bayraklarla donatılmışmış. Gözlerini açmış hayranlıkla bakan halkının arasından karısı ve çocuğuyla birlikte şehre girmiş. Kral hiç zaman kaybetmeden oğlu Udayana'yı tahta çıkarmış. Yardımcılıklarına da kendi vezirlerinin oğulları Vasantaka, Rumanvat ve Yaugandharāyana'yı getirmiş. Gökten çiçek yağmuru yağmış ve bir ses işitilmiş: "Bu mükemmel vezirler sayesinde prens tüm dünyaya egemen olacaktır." Kral, krallığın tüm işlerini oğluna devretmiş ve Mrigāvatī ile dünya zevklerine dalmış. Sonunda yaşlılık, şakağında ağaran saçlarla kralın kulağına dinginliğin ilk haberini fısıldadığında, dünya zevkleri öfkelenip uzağa kaçmışlar. Kral, halkın pek sevdiği Kral Udayana'yı dünya hâkimi olarak tahtta bırakıp, vezirleri ve sevgili karısıyla birlikte son yolculuğuna çıkmak üzere Himālaya dağlarına çekilmiş.

XI. Bölüm

Udayana babasından devraldığı Vatsa tahtına çıkmış ve halkını Kauşāmbī'den yönetmeye başlamış. Ancak zamanla krallığın tüm işlerini başta Yaugandharāyana olmak üzere vezirlerine bırakıp kendini bütünüyle zevk ve sefaya kaptırmış. Sürek-

li avlanıyor, gece gündüz Vāsuki'nin* bir süre önce kendisine verdiği vînâyı çalıyormuş. Vînânın tellerinden çıkan büyüleyici sesle vahşi filleri uysallaştırıp onları ahırına getiriyormuş.

Vatsa kralı, güzel kadınların görüntülerinin yansıdığı şarapları içermiş, bu duruma canları sıkılan vezirlerin ise suratlarının rengi değişirmiş. Kralın tek bir sıkıntısı varmış. "Doğuşu ve görünüşü itibariyle bana eşdeğerde bir kadın yok. Sadece Vāsavadattā adlı kız bana uygun, onu da nasıl elde edebilirim bilmiyorum?" diye düşünürmüş.

Bu sırada Uccayini'de Çandamahāsena şöyle düşünmekteymiş: "Bu dünyada kızıma Udayana'dan başka uygun bir koca yok, o da benim düşmanım. Onunla nasıl barış yaparım, damadım olmasını nasıl sağlarım? Bunun için bir oyun oynamam gerek! Av hastası olduğundan fil yakalamak için ormanda dolaşıp duruyor. Bu zaafından yararlanıp bir tuzak kurmalıyım. Veya o iyi bir müzisyen olduğu için kızımı yanına veririm, kızın gözlerini görünce çarpılacaktır. Böylece damadım ve ebedi müttefikim olacaktır. Bundan daha uygun bir yol göremiyorum."

Böyle düşündükten sonra, aklından geçirdiklerinin mutlaka başarıya ulaşması için Dūrgā tapınağına gitmiş ve tanrıçaya tapınıp kurban sunmuş. Orada bir ses işitmiş. Ses, "Ey kral, bu isteğin en kısa zamanda yerine gelecek," demiş. Kral memnun olmuş, gelip konuyu veziri Buddhadatta ile görüşmüş ve demiş ki: "Bu prens hem gururlu, hem hırstan uzak, hem halkının sevdiği bir kişi. Çok da güçlü. Bu nedenle bu dört özellikten biriyle ona yaklaşmak yararsız, ama yine de ilkönce bir görüşme isteğiyle yaklaşmak gerekir." Böyle görüşüldükten sonra kral bir elçisini çağırıp şu emri vermiş: "Git ve Vatsa kralına şu mesajı ilet: Kızım senden müzik dersi almak istiyor. Bizi seviyorsan buraya gel ve ona müzik öğret."

---

* Lavtayı veren Vāsuki değil, ağabeyi idi. Ama buradan itibaren böyle yazıyor. (ç.n.)

Bu sözlerle gönderilen elçi Kauşāmbī'ye gitmiş ve mesajı Vatsa kralına iletmiş. Vatsa kralı bu pek nazik olmayan bu sözleri kendi veziri Yaugandharāyana'ya bildirmiş ve şöyle sormuş: "Bu kral beni küçük düşüren böyle bir mesajı neden göndermiş ki? Bu alçak adamın böyle bir teklifte bulunmasının sebebi ne olabilir?"

Kral bu şekilde sorunca, efendisinin iyiliği için sert davranmaktan çekinmeyen büyük vezir Yaugandharāyana şöyle cevap vermiş: "Ey kral, kötü alışkanlıklarınız bir sarmaşık gibi hızla büyüdü, şimdi onun acı meyvesinin tadı geliyor. Zira tutkularınızın kölesi olduğunuzu düşünen Kral Çandamahāsena, kızını kullanarak sizi tuzağa düşürüp hapsetmeyi ve etkisiz hale getirmeyi tasarlıyor. Bu yüzden zevk ve sefayı bırakın, eğer devam ederseniz, çukura düşürülen filler gibi düşmanlarınız tarafından tuzağa düşürüleceksiniz."

Veziri böyle söyleyince temkinli Vatsa kralı bir elçiyle Kral Çandamahāsena'ya şu cevabı göndermiş: "Kızın öğrencim olmak istiyorsa, sen onu buraya gönder." Bu mesajı gönderdikten sonra Vatsa kralı vezirlerine dönüp, "Üzerine yürüyüp Çandamahāsena'yı zincire vurdurarak buraya getireceğim," demiş. Ancak başvezir Yaugandharāyana şöyle bir açıklamada bulunmuş: "Bu çok da iyi bir fikir değil kralım, ayrıca bunu yapacak gücünüz de yok. Çünkü Çandamahāsena güçlü bir kraldır, size boyun eğmez. Bunu kanıtlamak için onun öyküsünü anlatayım, dinleyin:

Bu topraklarda beyaz beyaz saraylarıyla tanrıların Amarāvatī şehrinden bile güzel olan, yeryüzünün mücevheri, Uccayini adlı bir şehir varmış. Bu şehir Kailāsa dağlarının doruklarından kalkıp, kralca zevklerden vazgeçip gelmiş olan, Mahākāla lakabıyla tanınan, varlığın efendisi Tanrı Şiva'nın şehriymiş. Burada kralların kralı Mahendravarman yaşamış. Onun Cayasena adlı bir oğlu varmış. Cayasena'nın da Mahāsena adlı, krallar arasında fil gibi olan, çok güçlü bir oğlu varmış. Bu kral ülkesini her şeyin üstünde tutar ve 'Ne kendime uygun bir kılıcım, ne de iyi aileden gelen bir karım var,' dermiş.

Böyle düşünen kral, Dürgā tapınağına gitmiş ve orada uzun süre aç susuz kalıp tanrıçaya kendini beğendirmeye çalışmış. Etinden parçalar kesip onları ateşe atmış. Bundan hoşnut kalan Tanrıça Dürgā ona görünmüş ve demiş ki: 'Senden hoşlandım, bu mükemmel kılıcı sana veriyorum. Ondaki sihir gücüyle düşmanlarına karşı görünmez olabilirsin. Ayrıca çok geçmeden Angāravatī adlı bir karın olacak. O, üç dünyada da tanınan Asura Angāraka'nın güzeller güzeli kızıdır. Ve mademki bu çok katı çileye katlandın, bundan sonra adın Çandamahāsena* olsun.'

Bunları söyledikten ve kılıcı verdikten sonra tanrıça ortadan kaybolmuş. Kral ise istekleri yerine geldiği için mutlulukla doluymuş. Ey kral, artık onun iki mücevheri varmış, tıpkı Tanrı İndra'nın çarkı gibi olan kılıcı ve fili Airavata gibi olan dehşetli fili Nadagiri. Bu iki büyük kazancın verdiği güçle kral bir gün ormana avlanmaya gitmiş. Orada çok büyük ve korkunç görünüşlü bir yaban domuzu görmüş. Domuz gün ortasında çöken koyu bir karanlık gibiymiş. Kralın sivri okları onu yaralayamamış bile. Kralın arabasını parçaladıktan sonra kaçmış, bir mağaraya saklanmış. Arabasını bırakan kral intikam duygularıyla, elinde yayı, domuzun peşinden mağaraya girmiş. Uzun bir yol kat ettikten sonra görkemli bir şehirle karşılaşmış. Şaşkınlık içinde şehirde bulunan bir gölün kıyısına oturmuş. Orada utangaçlık zırhını yaran bir aşk oku gibi olan, çevresi yüzlerce kadınla çevrili bir kız görmüş. Kız krala yaklaşmış, aşk iksirinden yağmur yağdıran bakışlarla onu yıkamış ve demiş ki: 'Büyüleyici efendim, siz kimsiniz ve ne sebeple yaşadığımız yere geldiniz?' Kendisine böyle sorulan kral her şeyi anlatmış. Kız başlamış ağlamaya, kalbindeki tüm tutku selini dökmüş. Kral ona, 'Sen kimsin, neden ağlıyorsun?' diye sormuş. Bu soruya cevap veren aşk mahkûmu kız şöyle söylemiş: 'Buraya giren domuz, Angāraka adlı Daitya'dır. Ey kral, ben

---

* Çanda sözcüğü "sıkı, haşin, sert, zalim, öfkeli" gibi anlamlara gelir. Eril halinde Şiva'nın, dişil halinde Dürgā'nın isimlerinden biridir. (ç.n.)

onun kızıyım, adım da Angāravatī'dir. Onun derisi delinmez. Bana hizmet etmeleri için, kralların saraylarından yüzlerce prensesi kaçırıp buraya getirdi. Bu büyük Asura, bir lanet sonucu bir Rākshasa haline gelmiştir.* Bugün sizi gördüğünde, susuzluk ve yorgunluktan bitkin olduğu için canınızı bağışladı. Şu anda domuz biçiminden çıkıp kendi biçimine girdi, uyuyor, uyandığı zaman hiç şüphe yok sizi öldürecektir. Sizin için bir kurtuluş yolu göremediğim için bu keder ateşinde kaynamış gözyaşlarını döküyorum.'

Angāravatī'yi dinlemiş olan kral ona şöyle söylemiş: 'Beni seviyorsan söylediğimi yap. Baban uyandığı zaman git ve önünde ağla. Sana bunun nedenini soracaktır. Bir gün biri seni öldürürse ben ne yaparım diye düşünüp ağlıyorum demelisin. Bunu yaparsan ikimiz de mutlu olacağız.'

Kralın bu sözleri üzerine kız öyle yapacağına dair söz vermiş. Kederi kaybolan Asura kız, kralı bir yere gizleyip uyuyan babasına yaklaşmış. Daitya uyanınca kız ağlamaya başlamış. Adam kızına, 'Neden ağlıyorsun kızım?' diye sormuş. Yalandan kederliymiş gibi yapan kız şöyle demiş: 'Biri seni öldürürse ben ne yaparım?' Adam kahkahayla gülmüş: 'Kızım, beni kim öldürebilir ki? Her yerim zırh kaplı. Sadece sol kolumda korunaksız bir yer var, orayı da yay koruyor.'

Daitya bu sözlerle kızını yatıştırmış, gizlenmiş olan kral bütün konuşulanları duymuş. Dānava çok geçmeden doğrulup kalkmış, banyosunu yapıp doğruca Şiva'ya tapınmaya gitmiş. O anda kral, elinde yayıyla hemen Daitya'ya doğru koşmuş ve dövüşe davet etmiş. Sessizce tapınmakta olan Daitya, sol elini kaldırıp biraz beklemesini işaret etmiş. O anda kral hemen bir ok sallayıp onu sol kolundaki ölümcül noktadan vurmuş. Can damarından vurulan Asura, bir çığlık atıp yere düşmüş ve son nefesini vermeden önce şöyle demiş: 'Beni öldüren

* Dānava gibi, Daitya, Asura ve Rakshasa'nın aynı anlamda kullanıldığını görüyoruz. (ç.n.)

kişi susayan ruhuma her yıl su vermezse onun beş veziri ölsün!' Bunları söyleyen Daitya ölmüş, kral da kızı Angāravatī'yi alarak Uccayini'ye geri dönmüş.

Çandamahāsena bu Daitya kızla evlenmiş ve ondan iki oğlu olmuş: Gopālaka ve Pālaka. Doğdukları zaman Tanrı İndra'nın onuruna bir şölen düzenlemiş. Bundan hoşnut kalan İndra ona rüyada görünüp demiş ki: 'Sana eşsiz bir kız bahşedeceğim,' Çok geçmeden kralın çok güzel bir kızı olmuş. Kız sanki tanrının yarattığı ikinci bir ay gibi güzelmiş. Bu fırsatla gökten bir ses işitilmiş: 'Bu kız Aşk Tanrısı gibi güzel olan ve Vidyadharalara baş olacak bir oğul doğuracak.' Sonra kral bu kıza Vāsavadattā adını vermiş, çünkü onu kendisinden hoşnut kalan İndra vermişmiş.*

İşte bu kız, çalkalanmadan önceki okyanusun** çukur noktası gibi, baba evinde, Mutluluk Tanrıçası misali, bekâr yaşamaktadır. Ey kral, siz bu Kral Çandamahāsena'yı yenemezsiniz, çünkü o çok güçlüdür ve konumu yüzünden ülkesinin zaptı zordur. Öte yandan kızını size vermek istiyor, fakat zaferin de kendisinin ve kendisine bağlı olanların olmasını istiyor. Bana göre kesinlikle Vāsavadattā ile evlenmelisiniz." Kral vezirinden bunları işittikten sonra, o andan itibaren kalbi Vāsavadattā için atmaya başlamış.

XII. Bölüm

Bu arada Vatsa kralı, Kral Çandamahāsena'ya cevabını bir elçi aracılığıyla göndermiş bulunmuş. Çandamahāsena bu cevap üzerine şöyle düşünmüş: "Anlaşılan bu gururlu Vatsa kralı buraya gelmeyecek. Ben de kızımı ona gönderemem, böyle bir davranış uygun olmaz. Öyleyse onu bir hileyle yakalayıp

---

* Vāsava, tanrı İndra'nın adlarından biridir. Datta "vermiş, veren" anlamına gelir. (ç.n.)

** "Okyanusun Çalkalanması" efsanesine gönderme yapılıyor. (ç.n.)

buraya tutsak olarak getirmem gerekecek." Vezirleriyle birlikte enikonu düşündükten sonra kral kendi fillerine benzeyen büyük bir sahte fil yaptırıp süsletmiş, içine de askerlerini gizleyip Vindhya ormanına salmış. Fil yakalamaya çok düşkün olan Vatsa kralının gözcüleri bu fili uzaktan görmüşler ve hemen koşup krala haber etmişler: "Kralım, Vindhya ormanında yalnız dolaşan bir fil gördük. Öyle bir fil ki bu dünyada eşi benzeri yoktur. Vindhya dağları sanki yerinden oynuyor gibi, öylesine göğü dolduran bir iriliği var!"

Bu haberi duyan kral o kadar sevinmiş ki gözcülerine ödül olarak yüz bin altın vermiş. Geceyi şöyle düşünerek geçirmiş: "Nadagiri'ye eş olabilecek bu güçlü fili yakalarsam Kral Çandamahāsena gücümü kabul eder ve kızı Vāsavadattā'yı bana verir." Sabah olunca fil yakalama tutkusuna esir olan kral, vezirlerinin uyarılarına aldırmadan, gözcüleri izleyerek Vindhya ormanına gitmiş. Kâhinlerin bir kızı elde ederken esir düşeceğine dair kehanetlerine de aldırış etmemiş.

Kral, Vindhya ormanına vardığında filin korkuya kapılmaması için ordusunu uzak bir yere bırakmış, elinde vīnāsıyla, sadece gözcüleri yanına alarak ormana girmiş. Dağın güney yamacında fili görmüş ve gözcülerine uzaktan işaret etmiş. Tek başına, elindeki vīnāyla ezgiler çalıp şarkılar söyleyerek yaklaşmaya başlamış. Bir yandan da onu nasıl bağlayacağını düşünüyormuş. Aklını müziğe vermiş olan kral, çökmekte olan akşam karanlığında gördüğü filin gerçek olmadığını fark edememiş. Sahte fil, kulaklarını kabartıp sallamış, müzikten zevk alıyormuş gibi davranarak ileri geri hareketlerle kralı uzağa doğru sürüklemiş. Sonra aniden filden dışarı çıkan bir grup silahlı asker, Vatsa kralının çevresini sarıvermiş. Kral av bıçağıyla önündeki askerlerle mücadele etmek istemiş, ama arkasından gelenler onu yakalamışlar. Elbirliğiyle kralı yakalayan askerler onu Çandamahāsena'nın huzuruna götürmüşler. Çandamahāsena onu büyük bir saygıyla karşılamış ve Uccayini şehrine birlikte girmişler.

Her ne kadar gururu iki paralık olsa da, şehre gelen Vatsa kralına halk beğeniyle baknuş. Herkes onun öldürüleceğini düşünmekteymiş. Fakat Kral Çandamahāsena Vatsa kralını öldürmeyeceğini söyleyip halkını yatıştırmış. Kralın aklından geçen sadece kendi fikrini kabul ettirmekmiş. Böylece kral, müzik öğrensin diye kızı Vāsavadattā'yı Vatsa kralına vermiş ve şöyle demiş: "Ey kral, bu kıza müzik öğret! Sakın üzülme, bu yolla mutlu olacaksın." Güzel kızı görünce Vatsa kralının tüm öfkesi geçmiş, kalbi aşkla dolmuş. Kız da ona şiddetle ilgi duymuş. Gözlerinde utangaçlık varmış, ama aklı hiç de öyle değilmiş. Böylece Vatsa kralı, Kral Çandamahāsena'nın müzik salonunda gözlerini Vāsavadattā'dan hiç ayırmaksızın kıza müzik dersleri vermeye başlamış. Kucağında vīnāsı, ağzında mükemmel notalar, karşısında Vāsavadattā, mutluluktan uçuyormuş. Şans Tanrıçası'na benzeyen kralın kızı da giderek adama bağlanmaya başlamış ve bir esir olmasına rağmen ondan hiç ayrılmamış.

Bu sırada, krala eşlik etmiş olan insanlar Kauşāmbī'ye dönmüşler, kralın esir düştüğü haberi ülkede büyük heyecan yaratmış. Vatsa kralını çok seven halk öyle öfkelenmiş ki hep birlikte Uccayini'ye saldırmayı düşünmüşler. Ancak Rumanvat, Çandamahāsena'nın şiddet kullanılarak yenilemeyecek kadar güçlü olduğunu söyleyerek halkı yatıştırmış. Vatsa kralının güvenliği açısından saldırının yanlış bir karar olacağını söylemiş. Bu iş sadece siyasetle çözülebilirmiş. Halkın kral-larına olan bağlılığını gören soğukkanlı ve cesur vezir Yaugandharāyana, Rumanvat ve diğerlerine şöyle söylemiş: "Siz burada kalın ve tetikte olun, ülkeyi koruyun. Gerekirse gücünüzü gösterin. Ben Vasantaka ile birlikte gideceğim ve aklımı kullanarak kralı kurtarıp getireceğim. Nasıl yağmur yağarken şimşek daha parlak görünürse, tıpkı bunun gibi, cesur kralın yiğitliği güç durumlarda parlar. Ben duvarları yarmaya, zincirleri koparmaya ve görünmez olmaya yarayan sihirli sözler biliyorum."

Bunları söyledikten ve halkı Rumanvat'a emanet ettikten sonra Yaugandharāyana, Vasantaka ile birlikte Kauşāmbī'den ayrılmış. Bilgeliği ve izlediği anlaşılması zor siyaset gibi karışık olan, yaşam dolu Vindhya ormanına girmişler. Sonra Vatsa kralının dostu olan ve Vindhya dağlarının doruklarında bulunan Pulindaların reisi Pulindaka'nın sarayını ziyaret etmişler. Yaugandharāyana bu yoldan dönmesi haline Vatsa kralını bütün gücüyle koruması için onu ayarlamış. Sonra Vasantaka ile birlikte yola devam edip Uccayini'deki Mahākāla'nın ölü yakma yerine gelmiş. Burası gece gibi kara, cenaze ateşi dumanları arasında bir oraya bir buraya koşuşturan leş kokulu hortlakların yaşadığı bir yermiş. Yogeşvara adlı bir Brahman-Rākshasa yaklaşmış, ondan hoşlanıp dost olmuş. Rākshasanın söylediği büyüyü yapan Yaugandharāyana hemen şekil değiştirmiş. Kambur, yaşlı ve deli bir adam görünümüne bürünmüş, öyle ki ona kim baksa gülmekten kendini alamazmış. Aynı büyüyü kullanan Yaugandharāyana, Vasantaka'yı damarları görünen, koca göbekli, dişlek, çirkin ağızlı biri haline getirmiş. Sonra Vasantaka'yı kralın sarayının kapısı önünden göndermiş ve anlatıldığı biçimde Uccayini şehrine girmiş. Orada çevresi kendisine merakla bakan Brahman çocuklarla sarılı olarak, şarkı söyleyip dans ede ede kralın sarayının yolunu tutmuş. Bu hali kralın karılarının merakını çekmiş ve çok geçmeden onu Vāsavadattā da işitmiş. Hemen bir hizmetçisini gönderip adamı müzik salonuna getirtmiş. Zira gençlik şenliğin ikiz kardeşidir. Yaugandharāyana oraya gelip zincire vurulmuş Vatsa kralını görünce, ne kadar deli görünüşüne bürünmüş olsa da, gözyaşlarına engel olamamış. Kılık değiştirmiş olmasına rağmen, yaptığı bir işaretten Vatsa kralı onu tanımış. Sonra Yaugandharāyana sihir gücüyle kendisini görünmez kılmış, Vāsavadattā ile hizmetçileri onu göremez olmuşlar, sadece kral görebiliyormuş. Diğerleri şaşkınlıkla, "Bu deli bir yerlere kayboldu," demişler. Vatsa kralı onların söylediklerini duyup karşısında da Yaugandharāyana'yı görünce, bunun bir sihir oldu-

ğunu anlamış ve kurnazlıkla Vāsavadattā'ya şöyle demiş: "Sevgilim, gidip Tanrıça Sarasvatī'ye tapınmam için gerekli şeyleri getirir misin?" Kadın, "Tamam," diyerek hizmetçi kızlarla birlikte oradan çıkıp gitmiş.

Yaugandharāyana krala yaklaşıp onunla konuşmuş, uygun büyüyü uygulayarak zincirleri çözmüş. Ona vīnā sesiyle büyülenmiş olan Vāsavadattā'nın kalbini kazanmanın sihirli yollarını kazandırmış. Vasantaka'nın kılık değiştirmiş olarak dışarıda beklediğini, onu içeri çağırması gerektiğini söylemiş. Ayrıca şunu da demiş: "Vāsavadattā sana iyice güvendiği zaman sana söyleyeceklerimi yap! Şimdi sessiz ol!" Bunları söyleyen Yaugandharāyana hemen dışarı çıkmış, arkasından Tanrıça Sarasvatī'ye tapınmak için gereçler getirmiş olan Vāsavadattā girmiş. Kral ona demiş ki: "Kapının önünde bir Brahman var, Sarasvatī adına yapacağım tapınma törenini kutsaması ve kurban ücretini alması için onu buraya çağır." Vāsavadattā hemen kılıksız Vasantaka'yı içeri, müzik salonuna getirtmiş. Adam gelip de Vatsa kralını görünce ağlamış. Kral, kimsenin şüphelenmemesi için ona şöyle söylemiş: "Ey Brahman, hastalıktan kaynaklanan bu biçimsiz görünüşünü gidereceğim, ağlama, benim yanımda kal." Vasantaka, "Çok büyük bir lütufta bulunursunuz kralım," diye karşılık vermiş. Kral, onun şekli bozuk halini görünce kendini tutamamış, kralın aklından geçenleri tahmin eden Vasantaka da gülmeye başlamış, öyle ki çarpık yüzü iyice eğri büğrü bir hal almış. Onun bir oyuncak gibi sırıtan yüzünü gören Vāsavadattā da kahkahayla gülmüş. Genç kadın Vasantaka'ya şu soruyu sormuş: "Ey Brahman, sen hangi bilimde uzmansın, söyle?" O cevap vermiş: "Prensesim, ben öykü anlatmakta ustayımdır." Kız: "Öyleyse bana bir öykü anlat." Bunun üzerine Vasantaka aşağıdaki değişik ve şaşırtıcı derecede komik olan öyküyü anlatmış:

"Bu ülkede Krishna'nın doğum yeri olan Mathura adlı bir şehir varmış. Orada Rūpinikā adlı ünlü bir hayat kadını yaşarmış. Annesi Makaradanshtrā adlı yaşlı bir genelev patroni-

çesiymiş. O, kızının büyüleyiciliği yüzünden, genç erkeklerin gözünde bir zehir yığını gibi görünürmüş. Bir gün Rūpinikā, tapınmak için tapınağa gittiği bir sırada, uzaktan genç bir adam görmüş. Yakışıklı adamı görür görmez kalbi çarpmaya başlamış ve annesinin tüm öğrettiklerini unutmuş. Hizmetçisine, 'Git, o adama bugün evime gelmesini söyle,' demiş. Hizmetçi, 'Peki,' diyerek hemen gidip söylemiş. Adam kısa bir süre düşündükten sonra şöyle söylemiş: 'Ben Lohacangha adlı bir Brahmanım, zengin değilim, Rūpinikā'nın evinde ne işim var? Orası sadece zenginlere açık olan bir yerdir.' Hizmetçi, 'Efendim sizden para istemiyor,' diye karşılık vermiş. Bunun üzerine adam istenileni yapmayı kabul etmiş. Durumu hizmetçisinden öğrenen Rūpinikā heyecanla hemen evine gidip adamın yolunu gözlemeye başlamış. Çok geçmeden Lohacangha eve gelmiş. Patroniçe Makaradanshtrā nereden geldiğini merak ederek ona bakmış. Rūpinikā ise kalkıp büyük bir saygıyla karşılamış ve boynuna sarılarak özel dairesine götürmüş. Kız Lohacangha'ya tutulmuş ve kendisinin onun için yaratıldığını düşünmeye başlamış. Diğer erkekleri bırakmış, evinde sadece bu genç adamla, rahat içinde yaşamını sürdürmüş.

Birçok hayat kadınını yetiştirmiş olan Rūpinikā'nın annesi Makaradanshtrā bu durumu görünce çok sinirlenmiş ve kızına şöyle söylemiş: 'Kızım, neden yoksul bir erkekle birlikte oluyorsun? Hayat kadınları bir cesede sarılmayı, bir yoksul erkeğe sarılmaya tercih ederler. Senin gibi bir yosmanın aşkla, sevgiyle ne işi olabilir? Bu altın kuralı nasıl unutursun? Yaşamında sevgiye yer veren hayat kadınının saltanatı, tıpkı batmakta olan güneşin kızıllığı gibi çok kısa sürer. Bir hayat kadını para kazanmak için oynar, seviyormuş gibi yapar. Bu yüzden o yoksulu bırak, kendini harap etme.' Annesinin sözlerini duyan Rūpinikā öfkeyle konuşmuş: 'Böyle konuşma lütfen, onu hayatımdan daha fazla seviyorum. Eğer konu zenginlikse zaten zenginim, fazlasını ne yapayım? Bir daha bana böyle şeyler söyleme.' Bunları işiten Makaradanshtrā çok öfkelenmiş ve Loha-

cangha'dan kurtulmak için bir çare düşünmüş. Sonra tüm parasını harcamış, çevresi ellerinde kılıçlar tutan adamlarıyla çevrili bir Rācputun* yoldan gelmekte olduğunu görmüş. Hemen yanına gitmiş ve demiş ki: 'Fakir bir âşık evimin huzurunu kaçırdı. Gel, onu çıkar, kızıma sahip ol.' Rācput, 'Tamam,' demiş ve eve gelmiş.

O sırada Rūpinikā tapınmaktaymış, Lohacangha da bir yerlere gitmişmiş ve hiçbir şeyden habersiz eve dönmüş. Rācputun adamları hemen üstüne atlamış, onu tekme tokat dövmüş ve pislik dolu bir çukura atmışlar. Lohacangha kaçıp canını zor kurtarmış. Eve gelen Rūpinikā olanları işitince çok üzülmüş, onun bu halini gören Rācpūt geldiği gibi gitmiş.

Genelev patroniçesinin çabalarıyla acımasızca uzaklaştırılan Lohacangha, sevgilisinden ayrı olarak yaşayacağı kutsal bir yer bulmak üzere yola çıkmış. Hayat kadınına duyduğu öfke ateşi içini yakarken, yaz sıcağı da tenini yakmış ve gölge bir yer aramış. Hiç ağaç yokmuş. Çakallar tarafından tüm eti yenmiş bir filin derisine rastlamış. Çok yorgun olan Lohacangha bu leşin içine girmiş. İçerisi serinmiş ve orada uyuyakalmış. Derken, bir anda her yerden bulutlar çıkmış, bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlamış. Yağmur suyu filin derisini hiçbir açıklık kalmayacak şekilde kapatmış. Bir anda müthiş bir sel oluşmuş, filin derisini sürükleyerek Ganj nehrine atmış. Sonunda filin derisi denize kadar ulaşmış. Garuda soyundan bir kuş onu hayvan leşi sanarak almış ve denizin öteki kıyısına taşımış. Orada filin derisini pençeleriyle yarmış, içinde bir insan olduğunu görünce kaçıp gitmiş. Kuşun tırmalaması ve gagalaması yüzünden uyanan Lohacangha, onun gagasıyla açtığı delikten dışarı çıkmış. Denizin karşı kıyısında olduğunu fark edince çok şaşırmış, bunun bir rüya olduğunu düşünmüş. Son-

* Kalaç ve Tuğluk hanedanlarına bağlı olduğu sanılan ve Racasthan bölgesinde bulunan birçok küçük devletçiğe ve bu devletçiklerden olan kişilere Rācput denir. (ç.n.)

ra iki iğrenç Rākshasanın korkuyla kendisine bakmakta olduklarını görmüş. İfritler bir zamanlar Rāma tarafından nasıl yenilgiye uğratıldıklarını hatırlayıp, tıpkı onun gibi denizi geçen Lohacangha'nın tehlikeli olacağını düşünerek çok korkmuşlar. Biraz düşündükten sonra biri aceleyle gitmiş ve olanları Kral Vibhīshana'ya anlatmış. Rāma'nın gücünü iyi bilen Kral Vibhīshana da bu adamın gelişinden korkuya kapılmış ve Rākshasaya demiş ki: 'Git ona, lütfedip sarayıma gelmesini söyle!' Rākshasa, 'Tamam,' demiş ve hemen Lohacangha'nın yanına gelip kralının isteğini bildirmiş. O da bu daveti sakince kabul edip ifritle birlikte Lankā'nın yolunu tutmuş. Oraya vardığında altından yapılmış, sayılamayacak kadar çok bina görüp çok şaşırmış. Kralın sarayına girerek Vibhīshana ile karşı karşıya gelmiş.

Onu birçok kez kutsayan Kral Vibhīshana, 'Brahman, bu ülkeye ulaşmayı nasıl başardın?' diye sormuş. Kurnaz Lohacangha şöyle demiş: 'Ben Mathura'da oturan Lohacangha adlı bir Brahmanım. Yoksulluktan yakınarak tapınağa gittim ve orada uzun süre Tanrı Vishnu'ya dua edip çile doldurdum. Sonra ulu Vishnu* rüyamda bana görünüp, "Sadık inananım olan Vibhīshana'ya git, o sana zenginlik verecektir," dedi. Ben, "Vibhīshana ulaşamayacağım bir yerde," deyince yüce tanrı, "Bugün onu göreceksin," dedi. Tanrı bunu söyledikten sonra uyandım ve kendimi denizin tam karşı kıyısında buldum. Daha fazlasını bilmiyorum.' Vibhīshana Lohacangha'dan bunları duyunca, Lankā'nın ulaşılması çok zor bir yer olduğunu düşünerek kendi kendine, 'Bu adamın gerçekten tanrısal bir gücü var,' diye mırıldanmış. Brahmana, 'Burada kal, sana zenginlik vereceğim," demiş. Sonra onu kıymetli bir emanetmiş de korunması gerekiyormuş gibi, insan yiyen Rākshasalara bırakmış, adamlarından bazılarını krallığına bağlı Svarnamūla** da-

* Burada Vishnu için Nārāyan a ve Hari adları kullanılmış. (ç.n.)

** "Kökü altın dolu" (ç.n.)

ğına göndermiş. Adamlar oradan Garuda soyundan genç bir kuşu alıp getirmişler. Geri dönüş yolculuğunda üstüne binip gitmesi için Lohacangha'ya vermişler. Vibhīshana tarafından misafirperverce ağırlanan Lohacangha, kuşun sırtına binip zaman zaman dinlenerek Lankā'da dolaşmaya başlamış.

Bir gün Rākshasaların kralına, neden bütün Lankā'nın ormandan oluştuğunu sormuş. Vibhīshana da ona anlatmış: 'Ey Brahman, madem ilgileniyorsun, anlatayım. Uzun zaman önce Kaşyapa'nın oğlu Garuda, annesini yılanların elinden kurtarmak istemişti. Yapılan anlaşmaya göre annesinin bırakılmasına karşılık, fidye olarak, tanrılardan aldığı abıhayatı verecekti. Bunun için gücünü artırmaya ve bir şeyler yemeye ihtiyacı vardı. Babasına gitti ve babası ona dedi ki: "Oğlum, denizde çok iri bir fil ve çok iri bir kaplumbağa var. Bir lanet sonucu biçim değiştirmiş durumdalar. Git ve onları ye!" Garuda da gitti ve onları yedi, sonra cennetteki büyük istek ağacının dalına kondu. Dal onun ağırlığından kırıldı, o da ağacın altında çile doldurmakta olan Bālakhilyalara dikkat etmeden gagasıyla dalı kaldırdı. Garuda, dalı rastgele savurması halinde insanların ezilmesinden korktu ve babasının önerisiyle onu yeryüzünün boş bir köşesine bırakmak istedi, getirip buraya attı. Lankā bu dalın üstüne kuruldu, işte bu yüzden her yer ormanlıktır.' Vibhīshana'dan bunları dinleyen Lohacangha çok mutlu olmuş.

Vibhīshana, Mathura'ya doğru yola çıkmakta olan Lohacangha'ya birçok değerli mücevher vermiş. Ayrıca Tanrı Vishnu'ya olan bağlılığından, Mathura'da oturan tanrıya vermesi için, altından bir lotus, bir topuz, bir deniz kabuğu ve bir disk vermiş. Lohacangha hepsini almış ve Vibhīshana'nın verdiği kuşa binerek göğe yükselmiş, Lankā'dan ayrılmış. Denizi geçip hiçbir zorlukla karşılaşmadan Mathura'ya varmış. Şehir dışındaki boş bir manastıra gitmiş, bütün hazinesini oraya doldurmuş, kuşu da oraya bağlamış. Sonra pazara gitmiş ve mücevherlerden birini satıp elbiseler, kokulu merhemler ve

yiyecekler satın almış. Yiyecekleri manastırda yemiş, bir kısmını da kuşa vermiş. Elbiseleri giyip süslenmiş, kokular sürmüş, çiçekler takıp takıştırmış. Gece olunca kuşa binip, elinde deniz kabuğu, disk ve topuzla Rūpinikā'nın evine gitmiş. Oraları iyi bildiğinden, havada dönüp durmuş, derinden çıkardığı sesle yalnız olan sevgilisinin dikkatini çekmeye çalışmış. Rūpinikā bu sesi duyar duymaz dışarı koşmuş ve gece vakti Nārāyana gibi gökte uçan parıltılı şeyi görmüş. Adam kıza demiş ki: 'Ben Vishnu'yum, yanıma gel.' Kız başını yere eğmiş ve 'Tanrım, bana merhamet et,' demiş. Lohacangha yere inmiş ve kuşu bağlamış, sonra el ele tutuşarak sevgilisinin kaldığı daireye girmiş. Orada bir süre kaldıktan sonra dışarı çıkmış, kuşuna binip uçarak uzaklaşmış.

Sabahleyin Rūpinikā derin bir düşünceye dalmış: 'Ben Vishnu'nun karısıyım, bundan sonra ölümlülerle konuşmamalıyım.' Annesi Makaradanshtrā sormuş: 'Kızım, neden böyle davranıyorsun?' Annesinin ısrarlı soruları üzerine kız, annesiyle arasına bir perde koydurup sessizliğini bozarak, geceleyin neler olduğunu anlatmış. Genelev patroniçesi bunu duyunca, biraz tereddüt etmekle birlikte, geceleyin kuşun üzerindeki Lohacangha'yı görerek inanmış ve sabah olunca hâlâ perde arkasında duran kızı Rūpinikā'ya nezaketle yaklaşarak ondan şu istekte bulunmuş: 'Kızım, tanrının lütfuyla bu dünyada tanrıçalık mertebesine ulaştın. Ben de annen olarak bir lütuf bekliyorum. Tanrıdan dile ki yaşlı olan bu bedeninle cennete gireyim. Bana bu lütfu sağla.'

Rūpinikā kabul etmiş ve Vishnu kılığında geceleyin gelen Lohacangha'dan bunu istemiş. Tanrı gibi davranan Lohacangha sevgilisine şöyle söylemiş: 'Senin annen kötü bir kadın, onu açıkça cennete almam doğru olmaz. Ancak on birinci günün sabahı cennetin kapısı açık olacak, o sırada Şiva'nın hizmetçileri Ganalardan başkasının girmesine izin verilmeyecek. Ama annen onların kılığına bürünürse onu da içeri alabilirim. Bunun için, kafasının kazınıp sadece beş saç lülesinin bırakılma-

sı, boynuna kafataslarından yapılmış bir kolyenin takılması, elbiselerinin çıkarılması, vücudunun bir tarafının kandil isi, diğer tarafının sülüğen tozuyla boyanması, bu şekilde bir Ganaya benzetilmesi gerekir. O zaman onu kolayca cennete alabilirim.' Bunları söyleyen Lohacangha bir süre orada kaldıktan sonra gitmiş. Sabah olunca Rūpinikā annesini söylenilen kılığa sokmuş, kadın ise cennetten başka bir şey düşünmüyormuş. Gece olunca Lohacangha yeniden ortaya çıkmış ve Rūpinikā annesini ona teslim etmiş. O da söylediği kılığa sokulmuş çıplak kadını kuşa bindirip göğe uçmuş. Gökte uçarken, tapınağın önünde, en tepesinde bir disk bulunan çok yüksek bir taş sütun görmüş. Kadını diskten başka tutunacak yeri olmayan sütuna bırakmış ve kadın orada kötü davranışlarının bedelini ödemenin simgesi olan bir bayrak gibi asılı kalmış. Adam ona, 'Sen biraz burada kal, ben yeryüzünü kutsayacağım,' demiş ve gözden kaybolmuş. Sonra tapınağın önünde bayram kutlamaları için geceyi geçirmekte olan bir insan kalabalığı görmüş ve gökten seslenmiş: 'Hey ahali, bugün gökten üzerinize her şeyi yok eden İllet Tanrıçası düşecek. Bu yüzden Tanrı Vishnu'ya sığının.' Gökten gelen bu sesi işiten Mathura sakinleri korkuya kapılmış ve tanrıya yalvarmışlar. Sessizce mırıltılarla duaya koyulmuşlar. Gökten yere inen Lohacangha onları dua etmeye teşvik etmiş, sonra görünmeden elbiselerini değiştirip halkın arasına karışmış.

Sütunun tepesinde duran genelev patroniçesi, 'Tanrı geri gelmedi, cennete gidemedim,' diye düşünmüş. Nihayet orada daha fazla duramayacağını anlayınca korkuyla, 'Eyvah düşüyorum,' diye bağırmış. Bu sesi duyan tapınağın önündeki kalabalık yok edici tanrıçanın düştüğünü düşünerek korkuya kapılmış ve 'Aman tanrıça sakın düşme,' diye bağrışmışlar. Yaşlısı ve genciyle tüm Mathura halkı mahvedici tanrıça aşağıya düştü düşecek diye geceyi korku içinde geçirmiş. Ama sonunda sütunun tepesindeki patroniçeyi görmüşler, hem halk hem de kral onu hemen tanımış. Boş yere korktuklarını anlayıp kahkaha-

larla gülmüşler. Olup biteni duyan Rūpinikā koşup oraya gelmiş. Durumu görünce utanmış, oradakilerin de yardımıyla sütunun tepesinde durmakta olan annesini aşağıya indirmiş. Halkın merak edip ne olduğunu sorması üzerine genelev patroniçesi her şeyi anlatmış. Bunu duyan kral, Brahmanlar ve tüccarlar bu gülünç işin bir büyücü veya ona benzer biri tarafından yapıldığını düşünmüşler. Birçok âşığı tuzağa düşüren bu patroniçeyi aptal konumuna sokan kişiyi, ortaya çıkması halinde onur türbanı takarak ödüllendireceklerini ilan etmişler. Bunu duyan Lohacangha ortaya çıkmış, olanları en başından itibaren anlatmış. Vibhīshana'nın verdiği diski, deniz kabuğunu, topuzu ve altından lotusu gösterince bir hayret çığlığı kopmuş. Çok memnun olan Mathura halkı hemen ona bir onur türbanı takmış, Rūpinikā da kralın emriyle özgür bir kadın olmuş. Kendisine kötülük eden genelev patroniçesinden intikamını almış olan Lohacangha, Lankā'dan getirdiği mücevher dolu hazineyle Mathura'da mutluluk içinde yaşamış."

Kılık değiştirmiş Vasantaka'dan bu öyküyü dinleyen ve zincire vurulmuş Vatsa kralının yanında oturan Vāsavadattā, yüreğinde bir ferahlık duyarak çok mutlu olmuş.

XIII. Bölüm

(A) Zaman geçtikçe Vāsavadattā, Vatsa kralına büyük bir sevgi beslemeye başlamış ve babasına karşı onun yanında yer almış. Yaugandharāyana görünmez olup Vatsa kralının yanına yeniden gelmiş. Ona yanındaki Vasantaka'nın da duyacağı şekilde şu bilgileri vermiş: "Kralım, siz Kral Çandamahāsena tarafından bir hileyle esir edildiniz. O kızını size vermek istiyor, sizi serbest bırakıp her şekilde onurlandırmak istiyor. Kızını alıp kaçalım. Böylece kendini beğenmiş kraldan öcümüzü almış oluruz, kimse de bizim cesur olmadığımızı düşünemez. Kral, kızı Vāsavadattā'ya Bhadravati adlı dişi bir fil verdi. Süratte onu Nadagiri'den başka fil yakalayamaz ve onu gördü-

ğü zaman dövüşmeyecektir. Bu filin sürücüsü Ashadhaka adlı bir adam. Rüşvet verip bizim tarafa çektim. Şimdi siz silahlanarak Vāsavadattā'yı da yanınıza alıp bu file binmeli ve geceleyin gizlice buradan ayrılmalısınız. Fillerin her hareketini bilen krallığın filcibaşını, hiçbir şey anlamaması için sarhoş etmelisiniz. Ben de müttefikimiz Pulindaka'ya gidip sizin kaçacağınız yolu güvenli hale getirmesini sağlayayım." Bunları söyleyen Yaugandharāyana oradan ayrılmış.

Vatsa kralı kendisine söylenenleri iyice kafasına yerleştirmiş. Çok geçmeden Vāsavadattā yanına gelmiş. Kral ona gizli düşüncesini anlatmış. Kız bunu çok uygun bulmuş, kaçmayı kabul etmiş, filcibaşı Ashadhaka'yı çağırarak onu ve öteki fil sürücülerini sarhoş etmiş. Akşam olduğunda çakan şimşeklerin eşliğinde Ashadhaka koşulu dişi fili getirmiş. Fil bir çığlık atmış, ancak fillerin dilinden iyi anladığı halde filcibaşı duyduğu bu sesin ne anlama geldiğini sarhoşluğun etkisiyle tam olarak değerlendirememiş ve "Dişi fil bugün altmış üç yocana yol gideceğini söylüyor," demiş. Sarhoş olduğu için bunun anlamı üzerinde durmamış, sarhoş olan öteki fil sürücüleri de onun ne dediğini duymamışlar. Derken Vatsa kralı Yaugandharāyana'nın kendisine öğrettiği büyülü sözlerle zincirlerini çözmüş, vīnāsını alarak, silahlarını getirmiş olan Vāsavadattā ve Vasantaka ile birlikte dişi file binmiş. Vāsavadattā'nın yanında dostu ve sırdaşı Kāñcanamālā da varmış, o da file binmiş. Vatsa kralı, kendisi ve fil sürücüsüyle beraber beş kişilik bir grupla dişi filin üzerinde Uccayini'den ayrılmış. Çılgın fil kale duvarında bir delik açarak oradan çıkmış.

Kral o noktada nöbetçilik yapan Rācputlardan Vīrabāhu ve Tālabhata adlı iki askeri öldürmüş. Yanında sevgilisi ve elinde kanca tutan fil sürücüsüyle hemen yola koyulmuş. Bu sırada Uccayini şehrinin devriyeleri kale duvarının yakınındaki iki ölü nöbetçiyi görmüşler, telaşla koşup durumu krala haber vermişler. Çandamahāsena Vatsa kralının kızı Vāsavadattā'yı alarak kaçtığını anlamış. Şehirde alarm verilmiş. Kralın oğulların-

dan Pālaka fil Nadagiri'ye binip Vatsa kralının peşine düşmüş. O yaklaştığında, Vatsa kralı oklar atarak savaşmaya başlamış. Ayrıca erkek fil Nadagiri'nin dişi file saldırması da olanaksızmış. Bu durumda kardeşi Gopālaka, babasının çok sevdiği Pālaka'yı savaşmaktan caydırmış.

Vatsa kralı cesaretle ilerlemiş ve o böyle yol alırken gece sona ermiş. Gün ortasına doğru Vindhya ormanına varmışlar, altmış üç yocana yol almış olan fil susamış. Kral ve karısı filden inmiş, su içip susuzluğunu gidermeye çalışan fil oracıkta ölmüş. Vatsa kralı ve Vāsavadattā tam kederlenmişler ki o anda gökten bir ses gelmiş: "Ey kral, ben Māyāvatī adlı dişi bir Vidyadhara'yım. Uzun süre önce bir lanetle dişi bir file dönüştürülmüştüm. Ey Vatsa'nın efendisi, bugün gerçek halime çevirmekle bana bir iyilik yaptın. Ben de aynısını oğluna yapacağım. Yanındaki Kraliçe Vāsavadattā sıradan bir ölümlü değildir. Bir lanet sonucu yeryüzünde bedenlenmiş bir tanrıçadır." Kral üzüntüsünü atmış, Vasantaka'yı Vindhya tepelerinde bulunan yaylaya gönderip, geldiğini müttefiki Pulindaka'ya bildirmesini istemiş. Sevgilisiyle ağır ağır yürüyerek yolculuğu sürdürürken, pusu kurmuş haydutlar birdenbire etrafını sarıvermiş. Kral, Vāsavadattā'nın gözleri önünde onların yüz beş tanesini oklarıyla öldürmüş. Çok geçmeden Vasantaka önde, Yaugandharāyana ve müttefiki Pulindaka yetişmişler. Haydut kabilesi olan Bhillaların* reisi Pulindaka onları durdurmuş, Vatsa kralının önünde yerlere kadar eğildikten sonra onu ve sevgilisini köyüne kadar götürmüş.

Kral geceyi orada ormandaki sert otlardan ayakları çizilen Vāsavadattā ile birlikte geçirmiş. Sabah erkenden Yaugandharāyana'nın bir elçiyle haber saldığı ordu komutanı Rumanvat gelmiş. Bütün ordu da onunla birlikteymiş. Gözün alabildiği her yer asker doluymuş, öyle ki biri görse Vindhya ormanı kuşa-

* Bhilla, Vindhya tepelerinde yaşayan vahşi bir dağ kabilesi ve bu kabileden olan. (ç.n.)

tıldı sanırmış. Vatsa kralı ordusunun karargâhına yerleşmiş ve bu vahşi ortamda Uccayini'den gelecek haberleri beklemeye başlamış. Orada öylece beklerken, Yaugandharāyana'nın dostu olan bir tüccar Uccayini'den çıkagelmiş ve şu haberleri nakletmiş: "Kral Çandamahāsena sizi damat olarak görmekten mutlu olacaktır. Size muhafızını gönderdi. Muhafız yolda durduruldu, ben ise gizlice ondan önce geldim ve siz efendimize bu haberi yetiştirmek istedim."

Bunu işiten Vatsa kralı çok memnun olmuş, bunları Vāsavadattā'ya da bildirmiş, o da çok sevinmiş. Akrabalarından ayrılmış olan Vāsavadattā evlilik töreninin heyecanı içindeymiş. Hem utanıyor hem de içi kıpır kıpır oluyormuş. Biraz rahatlamak için, orada bulunan Vasantaka'ya, "Bana bir öykü anlat," demiş. Akıllı Vasantaka, kocasına duyduğu sevgiyi artırmak için güzel gözlü kadına şu öyküyü anlatmış:

"Yeryüzünde Tāmraliptā adıyla tanınan bir şehir varmış. Bu şehirde Dhanadatta adlı zengin bir tüccar yaşarmış. Çocuksuz olan bu adam, gerekli saygıyı göstererek Brahmanlara demiş ki: 'Bana hemen bir çocuk kazandırmak için ne gerekiyorsa yapın.' Brahmanlar ona şöyle demişler: 'Bu zor bir şey değil, zira Brahmanlar kutsal yazıtların ışığında bu dünyada her şeyi sağlayabilirler. Sana bir örnek verelim. Bir zamanlar çocuksuz bir kral vardı. Hareminde yüz beş kadın bulunuyordu. Evlat sahibi olmak için yaptırdığı kurban töreni sayesinde Cantu adlı bir oğlu oldu. Çocuk karılarının gözünde yükselen yeniay gibi değerliydi. Bir gün dizleri üstünde emeklerken, bir karınca bacağından ısırdı, çocuk bağıra bağıra ağlamaya başladı. Bunun üzerine bütün harem ağladı ve kral sıradan bir insan gibi, "Oğlum, oğlum," diye haykırdı. Karıncayı uzaklaştırıp oğlanı yatıştırdılar. Kral tek çocuğu olmasının ne kadar kötü olduğunu düşündü. Gidip Brahmanlara daha fazla çocuğa nasıl sahip olabileceğini sordu. Brahmanlar şöyle cevap verdiler: "Ey kral, tek çaren var. Bu tek çocuğunu öldürüp ateşe sunmalısın. Bu ateşten çıkacak dumanı koklayan bütün kadınlarından oğulların

olacak." Bunları işiten kral, söylenenleri harfiyen yerine getirdi ve karılarından birçok oğlu oldu. Biz de bu şekilde bir ateş sunusuyla sana bir oğul kazandırabiliriz.' Dhanadatta'ya böyle söyleyen Brahmanlar, bir kurban sunma ücreti karşılığında bir tören yapmışlar ve bu tüccarın bundan bir oğlu olmuş. Adı Guhasena imiş. Oğlan büyüyüp bir yetişkin olmuş. Babası Dhanadatta, evlendirmek için ona kız bakmaya başlamış.

Ticaret yapma bahanesiyle oğlunu da alıp başka bir ülkeye gitmiş. Aslında amacı bir gelin bulmakmış. Orada Dharmagupta adlı iyi bir tüccardan oğlu Guhasena için kızı Devasmitā'yı istemiş. Ancak kızına çok bağlı olan Dharmagupta kabul etmemiş, zira Tāmraliptā şehri çok uzaktaymış. Ama Guhasena'yı çok beğenen kız, akrabalarından kopmayı göze almış, ona randevu verip buluşmuş, sevgilisi ve onun babasıyla beraber ülkeden ayrılmış. Tāmraliptā'ya gelince hemen evlenmişler, iki genç karşılıklı aşkla birbirlerine bağlanmışlar. Derken, Guhasena'nın babası ölmüş. Akrabaları ticaret yapması için Guhasena'yı Kataha ülkesine göndermek istemişler. Ancak çok kıskanç olan Devasmitā, onu başka kadınlara kaptırma korkusuyla bunu kabul etmemiş. Karısının itirazlarıyla akrabalarının ısrarları arasında kalan Guhasena ne yapacağını şaşırmış. Tapınağa gitmiş, orada katı bir oruca başlamış ve adak sunup tanrının kendisine bir çıkar yol göstermesini beklemiş. Karısı da onunla birlikte gelmiş, o da adak sunmuş ve beklemiş. Tanrı Şiva bu çifte rüyalarında görünmüş, onlara iki kırmızı lotus verip şöyle demiş: 'Her biriniz bir lotusu elinize alın. Her kim ayrılık sırasında diğerine sadık kalmazsa onun lotusu solacaktır.'

Bu sözleri duyduktan sonra ikisi de uyanmış ve birbirlerinin elindeki kırmızı lotuslara bakmışlar, sanki birbirlerinin kalbini almış gibiymişler. Derken Guhasena elinde lotusla yola çıkmış, Devasmitā ise gözlerini çiçeğe dikerek evde kalmış. Guhasena çok geçmeden Kataha ülkesine varmış, orada mücevher alıp satmaya başlamış. Bu sırada dört genç tüccar onun elinde duran ve hiç solmayan lotusu görüp çok şaşırmışlar. Onu

kandırıp evlerine götürmüşler, çok şarap içirip sarhoş etmişler ve lotusun ne anlama geldiğini sarhoş ağzından iyice öğrenmişler. Sonra Guhasena'nın uzun süre ticaretle meşgul olacağını bilen alçak tüccarlar, sırf meraklarından karısını baştan çıkarmayı düşünmüşler. Bunu başarmak için kimseye sezdirmeden Tāmraliptā'ya doğru yola çıkmışlar.

Orada uygun bir yol bulmak için, bir Buddhist kutsal alanında* yaşayan Yogakarandikā adlı bir çileci kadına başvurmuşlar. Ona sevimli görünerek sormuşlar: 'Saygıdeğer hanımefendi, amacımıza ulaşmakta bize yardım ederseniz size çok para veririz.' Kadın cevap vermiş: 'Şüphesiz, siz genç insanlar bu şehirde kadın istiyorsunuz, pekâlâ, söyleyin bana, ben de çaresine bakayım. Yalnız bu iş için para istemiyorum. Benim Siddhikari adlı eşsiz yetenekleri olan bir öğrencim var. Onun sayesinde zaten müthiş bir zenginliğe sahibim.' Genç tüccarlar sormuşlar: 'Bir öğrencinin yardımıyla müthiş bir zenginliğe nasıl sahip oldunuz?' Çileci kadın cevaplamış: 'Madem merak ediyorsunuz evlatlarım, dinleyin o zaman, size bütün öyküyü anlatayım:

Uzun bir zaman önce buraya kuzeyden bir tüccar geldi. Öğrencim hemen kaldığı yere gitti ve sinsice onun evinde hizmetçilik işine girdi. Tüccarın güvenini kazandıktan sonra evindeki tüm altın eşyayı çaldı ve sabah karanlığında gizlice sıvıştı. Tam şehirden çıkmış gidiyordu ki korkuyla ilerlediği sırada elinde davuluyla Domba aşağı kastından birisi onu gördü ve soymak niyetiyle peşine düştü. Kadın bir nyagrodha ağacına vardığında adamın kendisine yetiştiğini gördü, kurnaz Siddhikari ona yakınır bir ağızla şöyle dedi: "Kıskançlık yüzünden kocamla kavga ettim ve kendimi öldürmek üzere evden ayrıldım. Ey iyi kalpli insan, kendimi asmam için bana bir idam ipi yapar mısın?" Domba düşündü: "Bırakayım kendini assın. Ölü-

* Hindular Buddhistleri ahlaksız gördükleri için böyle yazıyor. Aslında Buddhist alanlarda böyle kadınlar olmaz. (ç.n.)

münden ben sorumlu olmam ki, hele bir kadın olduğuna göre?" Adam hemen ağaca bir idam ipi hazırladı. Siddhikari cahil gibi davranarak Domba'ya, "Bu ip boyna nasıl takılır, ne olur gösterin," dedi. Domba, davulunun üstüne çıkıp, "İşte bu işi böyle," diyerek ipi boynuna geçirdi. Siddhikari bir tekmeyle davulu parçaladı, Domba ağaçta asılı kalıp öldü. O sırada kadını aramakta olan tüccar oraya yaklaştı ve uzaktan ağacın dibinde duran, altınlarını çalan Siddhikari'yi gördü. Kadın da onun geldiğini gördü ve belli etmeden ağaca tırmandı. Bir dalın üstünde yaprakların arasında saklanarak bekledi.

Hizmetçileriyle birlikte gelen tüccar ağaçta asılı olan Domba'yı gördü, ama Siddhikari ortalıkta yoktu. Hizmetçilerinden biri, "Sanırım ağaca tırmandı," dedi ve başladı ağaca tırmanmaya. Onu gören Siddhikari şöyle dedi: "Seni her zaman sevmişimdir, şimdi de benim olduğum yere tırmanıp geldin. Al işte, bu zenginliğin hepsi senin, hadi beni kucakla yakışıklı adam." Böyle söyleyen kadın, tüccarın hizmetçisini kucakladı ve onu dudaklarından öperken dilini ısırdı. Adam acıyla ağaçtan düştü. Ağzından kan gelirken, "La la la" gibi belirsiz sözcükler söylüyordu. Onu gören tüccar korktu ve hizmetçisinin bir ifritle karşılaştığını düşünerek oradan kaçtı, adamlarıyla beraber evine döndü. Kendisi de korkmuş olan çileci kadın Siddhikari ağaçtan indi ve çaldığı bütün zenginliği eve götürdü. İşte öğrencim böyle bir öğrencidir. Çok ayrıcalıklı biridir. İşte evlatlar, onun sayesinde zengin oldum.'

Çileci kadın genç tüccarlara bunları anlattığı sırada, yaklaşmakta olan öğrencisini göstermiş ve demiş ki: 'Şimdi yapılacak işi söyleyin bakalım! Hangi kadını istiyorsunuz? Hemen size ayarlarım.' Tüccarlar konuşmuş: 'Bize Tüccar Guhasena'nın karısı Devasmitā ile bir görüşme ayarla!' Çileci kadın bu işi kabul etmiş ve genç tüccarları kalmaları için evine götürmüş. Sonra Guhasena'nın evindeki hizmetçileri tatlılarla ve çeşitli şeylerle hoşnut etmiş, ardından öğrencisiyle birlikte içeri girmiş. Devasmitā'nın odasına doğru ilerlerken orada zincire vurulmuş

bir dişi köpek yaklaşmalarına izin vermemiş. Onları gören Devasmitā, bir hizmetçi gönderip aldırmış ve bir yandan da, 'Niçin geldiler acaba?' diye düşünmüş. Kötü kalpli çileci kadın, Devasmitā'ya iyi niyetlerini sunup sahte bir saygı ifadesiyle şöyle demiş: 'Sizi hep görmek istemişimdir, ancak bugün rüyamda görünce, artık mutlaka görmem gerekir diye düşündüm. Kocanızdan ayrı yaşadığınızı görmekten üzüntü duyuyorum, çünkü gençlik ve güzellik sevdiğinden yoksun kalınca boştur.' Bu ve benzeri konuşmalarla erdemli kadının güvenini kazanmaya çalışmış, sonra oradan ayrılarak evine dönmüş.

Ertesi gün kadın üzerinde pul biber olan bir parça etle Devasmitā'nın evine gitmiş ve eti kapıda duran dişi köpeğe atmış. Köpek eti bir çırpıda yemiş yutmuş ve biberin etkisiyle hayvanın gözlerinden yaşlar gelmiş, burnu akmış. Kurnaz çileci kadın hemen Devasmitā'nın dairesine gelmiş, nazikçe karşılandıktan sonra başlamış ağlamaya. Devasmitā neden ağladığını sorunca kadın şöyle cevaplamış: 'Dostum, şu dışarıda ağlayan köpeğe bak. Bu yaratık bir önceki yaşamdan dost olduğumuzu hatırladı ve ağlamaya başladı. Ben de acıma hissiyle gözyaşlarına boğuldum.' Devasmitā dışarıda ağlayan köpeği görünce kendi kendine, 'Bu tuhaf görüntünün anlamı ne ola ki?' diye düşünmüş. Çileci kadın ona demiş ki: 'Kızım, bir önceki yaşamda ben ve şu dişi köpek bir Brahmanın karılarıydık. Kocamız kralın elçisi olarak sık sık başka ülkelere giderdi. O evden uzakta olduğunda ben başka erkeklerle düşer kalkardım. Duygularımı bastırmadım, onların zevklerine uyum sağladım. Gerçek eğilimlere ve duygulara saygı göstermek en büyük görevdir çünkü! Bu yüzden bir önceki yaşamımı hatırlayacak biçimde doğdum. O ise cehaleti yüzünden, yani bir önceki yaşamında kendini sınırladığı için köpek ırkından doğdu ve şimdi o da önceki yaşamını hatırlıyor.'

Akıllı Devasmitā kendi kendine, 'Garip bir görev anlayışı doğrusu, hiç şüphe yok bu kadın başıma bir çorap örmeye çalışıyor,' dedikten sonra kadına şöyle seslenmiş: 'Saygıdeğer ha-

nımefendi, uzun süredir böyle bir görevi yerine getiremedim. Lütfen bana yakışıklı bir erkekle randevu ayarlayınız.' Çileci kadın karşılık vermiş: 'Şurada başka bir ülkeden gelmiş genç tüccarlar var. Onları sana getireyim.' Bunu söyleyen kadın sevinçle evine gitmiş, Devasmitā ise dönüp hizmetçisine şöyle söylemiş: 'Hiç şüphe yok, bu alçak tüccarlar kocamın elindeki hiç solmayan lotusu gördüler ve bir fırsatını bulup şarap içirdiler, ona her şeyi anlattırdılar. Sonra da kalkıp buraya beni baştan çıkarmaya geldiler. Bu kötü kalpli çileci kadını da bu işte kullanıyorlar. Şimdi hemen sarhoş edici datura suyu karıştırılmış şarap getirin, sonra olabildiğince çabuk bir şekilde demirden bir köpek ayağı hazırlayın.'

Devasmitā bu emirleri verince hizmetçiler hemen yerine getirmeye başlamışlar. Yine onun emriyle hizmetçilerden biri hanımına benzeyecek şekilde giyinmiş. Çileci kadın dört tüccardan birini alıp oraya getirmiş. Onu öğrencisinin kıyafetleri içinde gizleyerek akşamleyin Devasmitā'nın evine sokmuş, kendisi ise dışarı çıkıp kaybolmuş. Devasmitā'nın kılığına giren hizmetçi genç tüccarı tatlı sözlerle kandırıp datura suyu karıştırılmış şarabı içmesini sağlamış. İçki hayâsızlığıyla, adamın tüm duyularını almış götürmüş. Hizmetçiler elbiselerini ve ötekberisini soyup onu tamamen çıplak bırakmışlar. Sonra alnını köpek ayağı biçimindeki işaretle dağlayıp gece yarısı pislik dolu bir çukura atmışlar. Adam gecenin ilerleyen saatlerinde bir çukurun içinde kendine gelince, günahlarının cezasını çekmek üzere Avīçi cehennemine düştüğünü sanmış. Sonra kalkıp yıkanmış, çileci kadının evine gitmiş, elleriyle de alnındaki işareti yokluyormuş. Oraya vardığında, gülünç duruma düşmemek için arkadaşlarına yolda soyguna uğradığını söylemiş. Sabahleyin de alnına bir bez bağlayıp çok içtiği ve uykusuz kaldığı için başının ağrıdığını söylemiş. İkinci tüccar da Devasmitā'nın evine gittiğinde aynı muamelelerden geçmiş ve çıplak olarak eve döndüğünde şöyle demiş: 'Mücevherlerimi takıp tam dışarı çıkmıştım ki hırsızlar tarafından soyuldum.' Sabah olduğunda o da başının ağrıdığı mazeretiyle alnına bir bez bağlamış.

Bu şekilde dört tüccar da aşağılanıp alınları dağlanarak işlemden geçmişler, ama gerçekte ne olduğunu hiçbiri söylememiş. Başlarına gelen bu kötü durumu çileci kadına anlatmadan ve onun da başının belaya girmesini umarak oradan ayrılmışlar.

Ertesi gün üzerine aldığı işi peki başarmış edasıyla çileci kadın ve öğrencisi, Devasmitā'nın evine gitmişler. Devasmitā onları nezaketle karşılamış, sanki bir ödül verir gibi onlara datura suyu karıştırılmış şarap içirmiş. O ve öğrencisi sarhoş olduklarında erdemli Devasmitā, kulaklarını ve burunlarını kesip onları pislik dolu bir çukura atmış. Tüccarların gidip kocasını öldürmelerinden korktuğu için, olan biten her şeyi kayınvalidesine anlatmış. Kadın, 'Kızım, çok soylu davranmışsın, lakin yaptıklarından dolayı oğlumun başına bir şey gelebilir,' demiş. Bunun üzerine Devasmitā demiş ki: 'Eski zamanlarda nasıl bilgeliğiyle Şaktimati kocasını kurtardıysa, ben de onu öyle kurtarırım.' Kayınvalide sormuş: 'Şaktimati kocasını nasıl kurtardı? Anlat bana kızım.' Devasmitā anlatmaya başlamış:

'Ülkemizde, şehrimizde atalarımız tarafından yapılmış, Manibhadra adlı güçlü bir Yakshaya ait bir tapınak vardı. İnsanlar buraya gelirler, çeşitli adaklar sunar, dileklerinin yerine gelmesi için dua ederlerdi. Ne zaman bir adam geceyi bir başkasının karısıyla geçirirse, o kadınla birlikte bu Yaksha Tapınağı'na konurdu. Sabahleyin kadınla birlikte kralın yargı divanına götürülür, yaptıkları öğrenilir ve cezası verilirdi. Âdet buydu. Bir gün bu şehirde Samudradatta adlı bir tüccar karısıyla birlikteyken şehir muhafızı tarafından başkasının yakalandı. Muhafız, adamı ve kadını alıp Yaksha tapınağına koydu, kapıyı da sıkıca kapadı. Tüccarın akıllı ve sadık karısı Şaktimati olanları duyup geldi. Cesur kadın kılık değiştirip gecenin bir yarısı Yaksha tapınağına gitti. Arkadaşlarıyla birlikte tanrıya adaklar sundu. İşi sunuları yemek olan din adamı bir şeyler verir diye kadına kapıyı açtı, durumu da başyargıca bildirdi. Kadın içeri girince kocasını bir kadınla uyur va-

ziyette gördü. Kadına kendi elbiselerini giydirdi ve ona gitmesini söyledi. Kadın o elbiselerle gece karanlığında oradan ayrıldı. Şaktimati ise kocasının yanında tapınakta kaldı. Sabahleyin kralın adamları tüccarı almaya geldiklerinde onun karısıyla birlikte olduğunu gördüler. Bunu duyan kral tüccarın Yaksha tapınağından gitmesine izin verdi ve başyargıcı cezalandırdı. Tüccar ölümün ağzından kurtulmuş gibiydi. İşte Şaktimati bir zamanlar aklıyla kocasını böyle kurtardı, ben de gidip kocamı böyle kurtaracağım.'

Kayınvalidesine böyle söyleyen akıllı Devasmitā, hizmetçilerinin yanında bir tüccar kılığına bürünmüş. Sonra bir gemiye binip sanki ticaret yapıyormuş gibi kocasının bulunduğu Kataha ülkesine gelmiş. Oraya vardığında iç rahatlamasının bedene bürünmüş hali gibi olan kocası Guhasena'yı çevresi tüccarlarla sarılı halde görmüş. Adam da uzaktan erkek gibi giyinmiş karısını görmüş, adeta onu gözleriyle içerek şöyle düşünmüş: 'Benim sevgili karıma benzeyen bu tüccar da kim ola?' Derken Devasmitā, gidip kraldan bütün tebaasını toplamasını istemiş. Kral merak içinde tüm halkını toplamış ve tüccar kılığına girmiş kadına, 'Ne yapmak istiyorsunuz?' diye sormuş. Devasmitā şöyle karşılık vermiş: 'Burada, sizin arasında kaçak olarak dolaşan dört kölem var, bana onları iade etmenizi istiyorum.' Kral şöyle demiş: 'Tüm halkım burada, hepsine tek tek bakın ve size ait olan köleleri alın.' Kadın da, daha önce evinde rezil duruma düşürdüğü, kafalarında birer bez bağlı olan dört tüccarı tutup çıkarmış. Orada bulunan öteki tüccarlar öfkeyle, 'Bunlar seçkin tüccarların çocuklarıdır, nasıl olur da senin kölen olurlar?' demişler. Kadın da onlara cevap vermiş: 'Bana inanmıyorsanız, alınlarına koyduğum köpek ayağı işaretine bakın.' Tamam demişler ve alınlarındaki bezleri çözüp bakınca köpek ayağı işaretini görmüşler. Bütün tüccarlar utanmış, kral çok şaşırmış ve bütün bu olan bitenin ne anlama geldiğini Devasmitā'ya sormuş. Kadın da her şeyi anlatmış. Herkes katıla katıla gülmüş. Kral, 'Bunları köle olarak adlandırmakta ne

kadar da haklısınız,' demiş. Diğer tüccarlar onları kölelikten kurtarmak için iffetli kadına hatırı sayılır bir para vermişler, krala da ceza parası ödemişler. Devasmitā parayı da, kocasını da almış ve tüm iyi insanların takdirini kazanarak, kendi ülkesi Tāmraliptā'ya geri dönmüş. Bir daha sevgili kocasından hiç ayrılmamış.

(A) İşte böyle kraliçem, temiz aile kadınları, iffetli ve cesur davranışlarıyla kocalarını böyle kutsarlar, asla başka erkeği düşünmezler, zira erdemli kadınlar için koca en yüce tanrı gibidir." Yolculuk sırasında Vasantaka'nın ağzından duyduğu bu soylu öykü sayesinde Vāsavadattā, baba evinden ayrılmaktan dolayı duyduğu utancı bir kenara atmış ve kocasına her zamankinden daha fazla sevgi duymuş, ona daha fazla bağlanmış.

XIV. Bölüm

Vatsa kralı, Vindhya ormanında konaklamaktayken Kral Çandamahāsena'nın muhafızı çıkagelmiş. Saygıyla eğildikten sonra şöyle demiş: "Kral Çandamahāsena size şu mesajı göndermiş: 'Sen Vāsavadattā'yı kaçırdın, ama zaten ben de aynı amaç için seni sarayıma getirtmiştim. Onu sen mahkûmken veremezdim, çünkü o zaman bana iyi gözle bakmazdın. Ama şimdi, kızımın evlenmesinde uygun törenlerin yerine getirilebilmesi için biraz beklemeni istiyorum, ey kral. Oğlum Gopālaka çok geçmeden sarayına gelecek ve kız kardeşinin evliliği için gerekli düzenlemeleri yapacaktır.'" Muhafız bu mesajı Vatsa kralına sunmuş ve Vāsavadattā'ya da çeşitli şeyler söylemiş.

Çok memnun olan Vatsa kralı, kendisi gibi mutlu olan karısı Vāsavadattā ile Kauşāmbī'ye gitmeye karar vermiş. Müttefiki Pulindaka'ya ve kayınpederinin muhafızına Gopālaka'yı bekleyip onunla birlikte Kauşāmbī'ye gelmelerini söylemiş. Sonra büyük kral sabah erkenden karısıyla birlikte, arkasında Vindhya dağının dorukları gibi iri fillerden oluşan sel gibi bir orduyla kendi şehrine gitmek üzere yola çıkmış. Atların ve askerle-

rin düzenli ayak sesleri, şairlerinin eserlerine üstün gelen bir yeryüzü yakarışı gibi duyuluyormuş sanki. Ordunun ayaklarından göğe doğru yükselen toz bulutu, kanatları henüz kesilmemiş efsanevi dağların İndra'yı korkutarak çıkardıkları tozlara benziyormuş.*

Kral iki üç gün içinde şehre varmış ve Rumanvat'ın sarayında bir gece kalmış. Ertesi gün uzun süredir özlemini çektiği Kauşāmbī'ye karısıyla birlikte ve büyük bir mutlulukla girmiş. İnsanlar başlarını kaldırmış, özlemle ona bakıyorlarmış. Şehir uzun bir ayrılığın sonunda eve dönen efendisini bekleyen bir kadın gibi süslüymüş. Kederleri sona eren şehir halkı yağmur bulutlarını görüp de sevinen tavus kuşları gibi, Vatsa kralına ve karısına bakıp seviniyormuş. Sarayların balkonlarından bakan kadınların yüzleriyle göğü dolduruyorlarmış. Bu durum göksel Ganj'ı dolduran altın sarısı lotuslara benziyormuş. Derken Vatsa kralı tanrıça gibi duran Vāsavadattā ile sarayına girmiş. Saray o an uykudan uyanmış gibi parlamış. Bağlılık göstermek için gelen krallarla, kutlama şiirleri okuyan şairlerle dolup taşmış. Çok geçmeden Vāsavadattā'nın kardeşi Gopālaka, muhafız ve Pulindaka ile birlikte gelmiş. Kral onu karşılamaya gitmiş, Vāsavadattā da onu mutluluk dolu gözlerle kabul etmiş. Kardeşine bakarken gözlerini utancını örten gözyaşları doldurmuş. Babasının gönderdiği mesajları öğrenen kadın yüreklenmiş, yaşamının amacına ulaştığını düşünmüş. Böylece kendi akrabalarına da kavuşmuş oluyormuş.

Ertesi gün Gopālaka gerekli uygulamaları büyük bir istekle ve titizlikle yerine getirerek kız kardeşinin Vatsa kralıyla evlenme törenini yapmaya koyulmuş. Vatsa kralı, aşk sarmaşığında filizlenen bir tomurcuğa benzeyen Vāsavadattā'nın elini tutmuş. O da gözlerini kapatıp mutlulukla sevdiğinin elini tutmuş, bedeni titremiş ve terle yıkanmış. Aşk Tanrısı'nın gös-

* Mitolojideki Tanrı İndra ve onun dağların kanatlarını keserek sabitleştirmesi efsanesine gönderme yapılıyor. (ç.n.)

terişli yayı ve şaşkınlık okuyla vurulmuş kadının o anda tüyleri diken diken olmuş. Ateşi sağına alıp çevresinde dönmüş ve dumanlar gözlerini kızartmış. Bal ve şarabın tadını ilk kez tatmış. Sonra Gopālaka'nın getirdiği mücevherler ve kralların hediyeleriyle Vatsa kralı gerçek bir kral, kralların kralı olmuş.

Gelin ve damat evlendikten sonra ilkin halka bir görünmüşler, ardından özel dairelerine çekilmişler. Sonra Vatsa kralı, kendisi için uğurlu bir günde Gopālaka ve Pulindaka'ya onursal türbanlar, rütbeler takmış. Yaugandharāyana ve Rumanvat'ı da kendisini ziyarete gelmiş krallara ve halktan kişilere uygun nişanlar vermeleri için görevlendirmiş. Yaugandharāyana, Rumanvat'a demiş ki: "Kral bize zor bir görev verdi, çünkü insanların duygularını anlamak çok zordur. Mutlu olmazsa bir çocuk bile zarar verici olabilir. Bunu örneği olarak çocuk Vinashtaka'nın öyküsünü dinle:

Bir zamanlar Rudraşarman adlı bir Brahman yaşıyordu. Aile reisi olduğu zaman iki kadın aldı, kadınlardan biri bir oğlan doğurdu ve öldü. Brahman, çocuğu öbür karısının gözetimine bıraktı. Çocuk azıcık büyüyüp ele geldikten sonra, üvey anası ona kötü kötü yiyecekler verdi, oğlan bu nedenle soluk benizli ve şiş karınlı oldu. Rudraşarman ikinci karısına, 'Anasını kaybetmiş çocuğumu neden savsaklıyorsun?' diye sordu. Kadın da kocasına, 'Ona iyi baktığım halde, gördüğün gibi garip bir şey haline geldi, ne yapayım?' diye karşılık verdi. Bunun üzerine Brahman, 'Demek ki çocuğumun doğası böyle,' diye düşündü. Doğrusu, kim kadınların safça konuşmalarında bir hile olduğunu düşünür ki?

Oğlan baba ocağında Bālavinashtaka adıyla çağırılmaya başlandı, çünkü çocuk olduğu için Bāla'ydı, şekilsiz olduğu için de Vinashta'ydı.

Bālavinashtaka şöyle düşündü: 'Üvey annem bana hep kötü davranıyor, bir yolunu bulup ondan intikam almalıyım.' Çocuk beş yaşından biraz büyük olduğu halde, yeterince zekiydi. Babası kralın yargı divanından döndüğü sırada, kısık bir sesle, 'Baba, benim iki babam var,' deyiverdi.

Çocuk bunu her gün söyledi ve adam karısının bir sevgilisi olduğunu düşünerek ona el sürmemeye başladı. Kadın şöyle düşündü: 'Bir suçum olmadığı halde kocam neden bana kızgın. Sanırım Bālavinashtaka bir şeyler karıştırıyor.' Sonra kadın, Bālavinashtaka'yı güzelce yıkadı, ona lezzetli yemekler verdi ve kucağına alarak, 'Evladım, neden baban Rudraşarman'ı bana karşı kışkırtıyorsun?' diye sordu. Oğlan üvey annesine şöyle dedi: 'Bana kötü davranmayı sürdürürsen daha fazlasını da yapacağım. Kendi çocuklarına çok iyi bakıyorsun, beni ise sürekli eziyorsun!'

Bunu duyan kadın oğlanın önünde eğilip, 'Bundan sonra istediğin gibi yapacağım, ama lütfen kocamı bana yeniden kazandır,' dedi. Oğlan da şöyle yol gösterdi: 'Babam eve geldiğinde hizmetçilerden biri ona bir ayna göstersin, gerisini bana bırakın.' Kadın, 'Tamam,' dedi, adam eve geldiğinde hizmetçilerden biri ona bir ayna gösterdi.

Çocuk hemen aynadaki yansımayı göstererek, 'İşte benim ikinci babam,' dedi. Bunu duyan Rudraşarman, boş yere suçladığı karısı hakkındaki şüphelerinden kurtuldu ve onunla barıştı.

(A) İşte böyle, bir çocuk bile kızdığında zarar verebilir. Bu nedenle insanların dikkatlice gönlünü almalıyız." Bunları söyleyen Yaugandharāyana, Rumanvat'ın da yardımıyla Vatsa kralının bu mutlu gününde herkesi dikkatlice onurlandırmış. Bütün krallar öyle memnun olmuşlar ki hepsi de, "İki iyi adam sadece bana ilgi gösterdi," diyorlarmış. Kral da bu iki vezirine ve Vasantaka'ya köyler bağışlamış, kendi elleriyle elbiseler, kokulu merhemler, mücevherler vermiş. Büyük evlilik törenini tamamlayan ve tüm isteklerinin yerine geldiğini düşünen Vatsa kralı artık tamamen Vāsavadattā'ya bağlanmış. Uzun süren bir bekleme döneminden sonra, çiçeklenen tutkuyla besledikleri karşılıklı aşkları öyle büyümüş ki, geceleyin ayrı düştükleri zaman kedere boğulan çakravāka kuşlarına* benziyorlar-

* Çakra kuşu, yani bir tür kekliktir. Bu kuşun özelliği, gece uzun uzun mehtabı seyretmesidir. (ç.n.)

mış. Hiç bitmeyecekmiş gibi süren aşklarının ünü yayıldıkça yayılmış. Babası tarafından evlilik töreni için gönderilmiş olan Gopālaka da geri dönmüş.

Zamanla Vatsa kralı sadakatsiz çıkmış ve daha önceden gizlice seviştiği haremde görevli Viraçitā adlı bir kadınla aşk yaşamaya başlamış. Bir gün bir hata yapmış ve kraliçeye o kadının adıyla hitap etmiş. Bunun üzerine hemen ayaklarına kapanıp af dilemiş ve suyla kutsanmış bir kral olarak onun gözyaşlarıyla bir kez daha yıkanmış. Bundan başka Gopālaka'nın yakalayıp kraliçeye bir hediye olarak gönderdiği, güzellik denizinden Tanrıça Lakshmī benzeri çıkmış olan ve kraliçe tarafından Manculikā adıyla saklanan Bandhumatī adlı prensesle de evlenmişmiş. Kral onu Vasantaka ile birlikteyken görmüş ve yaz evinde gizlice, Gandharva usulüyle evlenmiş. Onun bu yaptıklarını sessizce izleyen Vāsavadattā çok öfkelenmiş ve Vasantaka'yı zincire vurdurmuş. Ancak kral, kraliçenin arkadaşı olan ve babasının sarayından onunla birlikte gelmiş olan Sānkrityanāni adlı çileci kadına başvurmuş. O, kraliçenin öfkesini yatıştırmış ve Bandhumatī'yi itaatkâr kraliçe sayesinde kralın huzuruna getirmiş. Ne demişler, erdemli kadınların kalbi merhamet dolu olur. Sonra kraliçe, Vasantaka'yı esaretten kurtarmış. O da kraliçenin huzuruna gelip gülerek şöyle söylemiş: "Bandhumatī size karşı bir kusur işledi, peki ben ne yaptım? Siz zehirli yılanlara kızıyor, sonra da su yılanlarını öldürüyorsunuz." Kraliçe bu benzetmenin anlamını merak edip açıklamasını isteyince şunu anlatmış:

"Bir zamanlar bir çilecinin Ruru adlı bir oğlu varmış. Öylece dolaşırken olağanüstü güzellikte bir kız görmüş. Bu, göksel Peri Menakā'nın bir Vidyādharadan olma kızıymış. Onu Sthulakeşa adlı bir ermiş kendi çile yerinde büyütmüşmüş. Adı Prishadvarā olan bu kız Ruru'nun aklını başından öyle bir almış ki, delikanlı gidip evlenmek üzere çileciden kızını istemiş. Sthulakeşa kabul etmiş. Çiftler tam evleneceklerken bir zehirli yılan ortaya çıkıp kızı ısırmış. Ruru çok üzülmüş, ancak gök-

ten şöyle bir ses duyulmuş: 'Ey Brahman, yaşamının yarısını verirsen o yeniden canlanacaktır.' Bunu duyan Ruru yaşamının yarısını vermiş ve kadın da o anda canlanmış. Ruru onunla evlenmiş. Sonra tüm yılan toplumuna öfke duymuş ve her nerede bir yılan görse, 'İşte karımı ısıran yılan,' diyerek onları öldürür olmuş. Bir gün tam öldürülmek üzereyken bir su yılanı dile gelip şöyle demiş: 'Ey Brahman, sen zehirli yılanlara karşı öfkelisin, neden su yılanlarını öldürüyorsun? Senin karını zehirli bir yılan soktu, onlar su yılanlarından çok farklıdır. Onların zehri var, biz ise zehirsiziz.' Bunu işittiği zaman genç adam sormuş: 'Dostum kimsin sen?' Su yılanı demiş ki: 'Brahman, ben yüksek konumunu bir lanet sonucu yitirmiş bir ermişim, ama bu lanet seninle konuşana kadar geçerliydi.' Bunları söyledikten sonra ortadan kaybolmuş. Bundan sonra Ruru su yılanlarını öldürmekten vazgeçmiş.

İşte bu nedenle böyle mecazlı konuştum. Kraliçem, siz zehirli yılanlara kızgınsınız, ama su yılanlarını öldürüyorsunuz." Bu öğretici konuşmayı yaptıktan sonra Vasantaka susmuş, kocasının yanında oturmakta olan Vāsavadattā ise ondan çok memnun kalmış. Vasantaka'nın anlattığı böyle yumuşak ve tatlı öyküler Vatsa kralı Udayana'nın ayaklarının dibinde oturmakta olan öfkeli karısını yatıştırmaktaymış. Mutlu kralın dili hep şarabın tadını alır, kulakları vīnānın tatlı sesini dinler, gözleri de sevgilisinin yüzünden hiç ayrılmazmış.



III

LĀVĀNAKA

XV. Bölüm

Dua

Dünyanın engelsizce yaratılması gerektiğinden, engeller fatihi Tanrı Ganeşa'ya şükürler olsun. Beş oklu Aşk Tanrısı ise tüm dünyayı zapt eder, sevgilisi kendisine sarılmış olan Şiva bile onun emriyle titrer.

(A) Vāsavadattā'yı bu şekilde elde etmiş olan Vatsa kralı, zamanla zevke dalıp halktan uzaklaşmış. Vezir Yaugandharāyana ve ordu komutanı Rumanvat ise gece gündüz demeyip krallığın bütün yükünü sırtlamışlar. Günlerden bir gün endişe dolu olan Vezir Yaugandharāyana, Rumanvat'ı geceleyin evine getirip şöyle demiş: "Bu Vatsa kralı, Pāndava soyundan gelir ve adlı fil olan Hastinapura şehriyle birlikte tüm dünya ona kalmıştır. Fetihler yapmaya hiç de istekli olmayan bu kral bütün bunlardan vazgeçmiş durumda ve krallığı dünyanın şu küçük köşesiyle sınırlanmış halde. Çünkü o kendini kadınlara, şaraba ve avlanmaya kaptırdı, krallığının bütün işlerini bize devretti. Şimdi biz aklımızla öyle adımlar atmalıyız ki, soy hakkı olan dünya imparatorluğunu kazanabilsin. Bunu başarabilirsek, amacımıza olan bağlılığımızı göstermiş ve vezir olarak üzerimize düşenleri yapmış olacağız. Zira her şey akıl yoluyla kazanılır, bunun kanıtı olarak şu öyküyü dinle:

Bir zamanlar Mahāsena adlı bir kral varmış ve ona çok daha güçlü olan bir başka kral saldırmış. Kralın vezirleri bir araya gelmişler, Mahāsena'nın iyiliği için o krala belli bir haraç ödemesinin yerinde olacağına karar vermişler. Bu haraç ödendikten sonra gururlu kral kendi kendine, 'Neden düşmanıma boyun eğiyorum?' diye düşünerek üzülmüş. Bu keder onda yaşamını tehdit eden bir çıbana yol açmış ve sonunda bu çıban onu ölümün eşiğine getirmiş. Nihayet bilge bir hekim bu durumun ilaçla düzeltilemeyeceğini düşünerek, 'Kralım, karınız öldü,' bir yalan söylemiş. Bunu işiten kral yere düşmüş ve duyduğu çok şiddetli acının etkisiyle çıban kendiliğinden patlayıp dağılmış. Böylece kral hastalığından kurtulmuş, kraliçeyle birlikte istediği zevklere ulaşmış, sonra da düşmanlarının üzerinde hâkimiyet kurmuş.

İşte bu hekim nasıl kralı bilgeliğiyle kurtardıysa, biz de kendi kralımızı kurtaralım ve onun dünya hükümranı olmasını sağlayalım. Bizim tek düşmanımız Magadha kralı Pradyota'dır. Bize hep arkadan saldırır. Onun Padmāvatī adlı prensesler incisi kızını kralımıza istemeliyiz. Zekâmızı kullanarak Vāsavadattā'yı bir yerlere gizleriz, evini ateşe verir ve herkese onun öldüğünü söyleriz. Magadha kralı başka türlü kızını vermez, çünkü bir keresinde istemiştim ve demişti ki: 'Canımdan çok sevdiğim kızımı Vatsa kralına veremem, çünkü o karısı Vāsavadattā'ya tutkuyla bağlı biri.' Ayrıca kraliçe sağ olduğu sürece Vatsa kralı da başka hiç kimseyle evlenmeyecektir. Bu nedenle kraliçenin yanarak öldüğü haberini yayarsak her şey başarıyla hallolur. Padmāvatī kazanılırsa bu evlilik sayesinde Magadha kralı bize arkadan saldırmayacak, müttefikimiz olacaktır. Böylece doğu yönünü zapt etmek için ilerleyeceğiz, sonra bunu diğerleri izleyecek, nihayetinde Vatsa kralı dünya hâkimi olacaktır. Eğer çabalarsak böyle olacağı bir süre önce göksel bir ses tarafından söylenmişti."

Büyük vezir Yaugandharāyana'dan bu sözleri işiten Rumanvat, yapacaklarını yüzlerine gözlerine bulaştırıp herke-

sin maskarası olmaktan korkarak şöyle demiş: "Padmāvatī'yi elde etme uğruna yapacağımız hile, ikimizin de mahvolmasına neden olabilir. Bunu açıklamak için şu öyküyü anlatayım, dinle:

Ganj nehri kıyısında Makandika adlı bir şehir varmış. Bu şehirde bir zamanlar söz orucu tutup sadakalarla yaşayan bir çileci varmış. Bir tapınaktaki hücrede yaşar, etrafı her zaman dilencilerle dolu olurmuş. Bir gün dilenmek için girdiği bir tüccarın evinde çok güzel bir kız görmüş, sadakasını alarak dışarı çıkmış. Kızın olağanüstü güzelliğinden çarpılan sahtekâr ermiş, 'Aah, oof!' diye inlemiş, tüccar da bunu işitmiş. Ermiş sadakalarıyla birlikte yaşadığı yere gitmiş, tüccar da onu izleyerek ayrı yere gelmiş, ona gizlice yaklaşarak şaşkınlık içinde sormuş: 'Neden bugün söz orucunuzu bozup konuştunuz?' Bunu duyan ermiş tüccara şöyle söylemiş: 'Senin kızının uğursuz belirtileri var. O evleneceği zaman sen, karın ve oğulların hep birlikte mahvolacaksınız. Onu görünce bunun için üzüldüm, çünkü benim sadık bir müridimsin. Seni severim, bunun için sessizliğimi bozdum. Şimdi gece olunca kızını üzerinde ışık yanan bir sepete koy ve onu başıboş bir biçimde Ganj nehrine bırak.' Tüccar, 'Peki,' demiş ve gitmiş. Gece olunca hiç düşünmeden kendisine söylenilenleri yapmış. Korkak kişi asla derin düşünmez.

O sırada ermiş öğrencilerine demiş ki: 'Ganj nehrine gidin ve orada tepesinde ışıkla yüzen bir sepet görürseniz onu gizlice buraya getirin, fakat içinden bazı sesler gelse bile kesinlikle açmayın.' Öğrenciler, 'Peki,' deyip gitmişler. Ancak onlar Ganj nehrine varmadan önce, tesadüf bu ya, yıkanmak amacıyla bir prens oraya gelmiş. Prens tepesindeki ışık sayesinde tüccarın bıraktığı sepeti görerek hizmetçilerine onu getirmelerini emretmiş ve meraktan hemen açmış. Büyüleyici güzellikteki kızı görmüş, hemen orada onunla Gandharva usulüyle evlenmiş. Sonra sepete vahşi bir maymun koymuş, lambayı da tepesine yerleştirerek sepeti tıpkı eski haline getirip Ganj nehrine bırakmış.

Prens kızlar incisiyle oradan ayrıldığında ermişin öğrencileri gelmişler, sepeti alıp ermişe götürmüşler. Çok memnun olan ermiş onlara demiş ki: 'Bunu yukarı götüreceğim ve büyüleri tek başıma yapacağım, bu gece sessiz olmalısınız.' Bunu söyleyen ermiş, sepeti manastırın yukarısına taşımış ve tüccarın kızını görmek isteğiyle açmış. Sepetten ahlaksız davranışının bedenlenmiş hali gibi korkunç görünüşlü bir maymun fırlamış ve ermişe doğru sıçramış. Öfkeli maymun hemen dişleriyle kötü kalpli ermişin burnunu parçalamış, pençeleriyle kulaklarını yırtmış. Sanki maharetli bir cellatmış. Böylece tuzağa düşen ermiş olmuş, ona bakan öğrenciler kendilerini gülmekten alamamışlar. Ertesi sabah herkes olanları öğrenmiş ve gülmekten kırılmış. Tüccar ve kızı ise çok mutluymuş, çünkü kız iyi bir koca bulmuş.

(A) İşte böyle, biz de hile yapmaya kalkıp başaramazsak, tıpkı bu ermiş gibi komik duruma düşer, herkese rezil oluruz. Çünkü kralın Vāsavadattā'dan ayrı kalması birçok mahzur yaratabilir."

Rumanvat böyle söyleyince, Yaugandharāyana cevap vermiş: "Girişimimizi başarıyla tamamlamanın başka yolu yok, eğer şimdi cayarsak, kendini zevke kaptırmış bu kralla kazandığımız toprakları da kaybederiz. Devlet adamlığında edindiğimiz adımız kirlenir ve krala bağlı olmadığımız söylenir. Çünkü başarıyı kendisi yakalamış bir kralın vezirleri, onun bilgeliğinin araçları olarak görülürler. Bu durumdaki bir krala başarı veya başarısızlık anlamında fazla bir şey katamazsın. Ama başarıda vezirlerine dayanan bir kral, kendi büyüklüğünü bir kenara bırakıp onların iradesine tabi olur. Kraliçenin babası Çandamahāsena'dan korkuyorsan, sana şunu söyleyeyim ki o, oğlu ve kraliçe ben ne dersem yaparlar."

Cesurlar cesuru Yaugandharāyana böyle deyince, ölümcül bir hata yapmaktan korkan Rumanvat yeniden şöyle söylemiş: "Zeki bir prens bile sevdiği kadından ayrı kalmaktan böylesine etkilendikten sonra, bu Vatsa kralı perişan olur. Ne demek istediğimi sana şu öyküyle anlatayım:

Bir zamanlar Devasena adlı bilgeler bilgesi bir kral varmış. Şehrinin adı Śrāvastī imiş. Bu şehirde zengin bir tüccar yaşarmış, onun güzellikte benzeri olmayan bir kızı olmuş. Kız Unmādinī adıyla tanınır olmuş, çünkü güzelliğini gören her insan çılgına dönermiş.* Tüccar babası şöyle düşünürmüş: 'Kızımı krala danışmadan kimseye vermem, yoksa bana çok kızabilir.' Sonra kalkıp Kral Devasena'ya gitmiş ve demiş ki: 'Kralım, benim inci gibi bir kızım var, onu alın ki gözlerinizin lütfuna erişsin.'

Bunu işiten kral, güvendiği vezirlerinden birkaç Brahmanı, 'Gidin, bakın, kız uğurlu işaretler taşıyor mu, taşımıyor mu?' diyerek göndermiş. Vezirler, 'Tamam efendim,' diyerek gitmişler. Fakat tüccarın kızı Unmādinī'yi görünce çok fena çarpılıp âşık olmuşlar. Kendilerine geldiklerinde birbirlerine demişler ki: 'Kral bu kızla evlenirse sadece onu düşünür ve devlet işlerini ihmal eder, her şey harap ve perişan olur, öyleyse bu kız yararlı değildir.' Böylece krala gidip kızın uğurlu belirtiler taşımadığını söylemişler.

Tüccar, kızını reddeden krala gücenerek Unmādinī'yi kralın ordu komutanına vermiş. Kız bir gün kocasının evinde çatıya çıkıp kendisini krala göstermek istemiş, kralın o yoldan geldiğini biliyormuş çünkü. O anda kızı gören kral, sanki Aşk Tanrısı tarafından neye uğradığını şaşırtan bir ilaç verilmişcesine çarpılmış, çılgınlık ve ümitsizliğe gömülmüş. Sarayına döndüğünde, bunun bir zamanlar reddettiği kız olduğunu anlayınca korkunç bir pişmanlığa düşmüş ve ateşle yanmaya başlamış. Kızın kocası ordu komutanı gelip krala içtenlikle, 'O bir cariye, kimsenin hukuki karısı değil, uygun görürseniz onu tapınakta reddederim ve efendimiz kendisini alabilirler,' demiş. Fakat kral ona demiş ki: 'Ben başkasının karısını alamam, onu reddedersen doğruluktan ayrılmış olursun, ben de seni cezalandırırım.' Bunu işiten bütün vezirler sessiz kalmış, kral ise günden güne aşk ateşiyle yanarak kendi kendini yiyip bitirmiş ve sonunda ölmüş.

---

* Unmādinī "çılgınlık veren" anlamına gelir. (ç.n.)

(A) İşte böylesine iradeli bir kral, Unmādinī yüzünden ölürse, Vāsavadattā'dan yoksun kalacak olan Vatsa kralına ne haller olur kim bilir?" Rumanvat'dan bunları işiten Yaugandharāyana cevap vermiş: "Gözleri görevlerinden başka bir şey görmeyen krallar, her türlü derde cesaretle karşı koyarlar. Tanrılar tarafından görevlendirilen Rāma da Rāvana'yı öldürene kadar karısı Sītā'dan ayrı kalmaya dayanmadı mı?" Rumanvat karşılık vermiş: "Rāma gibiler tanrıdır, onlar her şeye karşı koyabilirler. Ama bu, insanlar için dayanılmazdır. Bu durumu açıklayan şu öyküyü dinle:

Bu topraklarda mücevher yönünden zengin, Mathura adlı büyük bir şehir vardır. Orada İllaka adlı genç bir tüccar yaşamış. Onun kendisinden başkasını düşünmeyen sevgili bir karısı varmış. Bir defasında birlikte otururlarken genç tüccar işi gereği bir başka ülkeye gitmeye karar vermiş. Karısı da onunla gelmek istemiş. Doğrusu, bir kadın tutkuyla bağlı olduğu kişiden ayrı kalmaya dayanamaz. Tüccar ise, işinde başarılı olmak için dua ettikten sonra yola çıkmış, yolculuk için giyinmiş olan karısını yanına almamış. Kadın onun arkasından gözyaşları içinde avlu kapısındaki aynaya bakarak öylece kalakalmış. Yokluğunda onun üzüntüsünü uzun süre taşıyamamış, arkasından gidecek gücü de yokmuş. Nihayet son nefesini vermiş. Bunu duyar duymaz geri dönen genç tüccar karısının cesediyle karşılaşmış. Güzel cildi solgun, lüle lüle saçları dağınıkmış. O uykuya daldığında ay yeryüzüne düşmüş adeta. Adam karısını kollarına almış ve ağlamaya başlamış. Sonra sanki geride kalmaktan korkarcasına, keder ateşiyle yanan vücudundan ruhu uçup gitmiş. Böylece evli çift karşılıklı bağlılık yüzünden ölüp gitmişler. Bu yüzden, biz de kralın kraliçeden ayrılmamasına dikkat etmeliyiz."

(A) Kafası endişeyle dolu olan Rumanvat bunları söyledikten sonra susmuş, sabır okyanusu bilge Yaugandharāyana cevap vermiş: "Bütün yapılacakları düşündüm, kralların işleri atılması gereken bazı adımları gerektirir. Bunun için şu öyküyü dinle:

Uzun zaman önce Uccayini'de Punyasena adlı bir kral yaşamış. Bir keresinde ona çok güçlü bir kral saldırmış. Akıllı vezirleri bakmışlar ki bu kralı yenmek zor, her tarafa kralları Punyasena'nın öldüğü haberini yaymışlar. Kralı bir yere gizlemişler, bir kral için yapılan yakma törenlerinin aynısını yaparak herhangi bir cesedi yakmışlar. Sonra düşman krala bir elçi gönderip krallarının öldüğünü, gelip kendilerine kral olmasının iyi olacağını söylemişler. Düşman kral bundan memnun olmuş ve kabul etmiş. Vezirler toplanmışlar, askerlerle birlikte gidip onun ordugâhına baskın yapmışlar. Düşman ordusu yok edildikten sonra vezirler Punyasena'yı ortaya çıkarmışlar, ona güçlü konumunu kazandırdıktan sonra düşman kralı öldürmüşler.

(A) Krallık işlerinde böyle şeyler gerekebilir, bu nedemle, kralın işini başarıyla tamamlamak için kraliçenin yandığı haberini yayalım." Yaugandharāyana'nın böyle kararlı olduğunu gören Rumanvat demiş ki: "Madem öyle, kraliçenin saygıdeğer kardeşi Gopālaka'yı çağıralım, onunla görüştükten sonra gerekli önlemlerimizi alalım." Yaugandharāyana, "Pekâlâ" demiş ve Rumanvat arkadaşına güven duyup işe koyulmuş.

Ertesi gün becerikli vezirler, akrabalarının özlediği bahanesiyle Gopālaka'yı getirmesi için bir elçi göndermişler. Bu acil durum için elçinin daveti üzerine hemen yola çıkan Gopālaka, bedenlenmiş bir şenlik gibi çıkıp gelmiş. Aynı gün Yaugandharāyana ile buluşmuş. Vezir onu Rumanvat ile birlikte geceleyin evine götürmüş, orada bu cesaret gerektiren niyetini açıklamış. Vatsa kralının iyiliğini isteyen Gopālaka, bunun kız kardeşini üzeceğini bildiği halde kabul etmiş, zira iyi insanların kafası her zaman görev üzerinde yoğunlaşır.

Rumanvat demiş ki: "Her şey iyi düşünülmüş, ancak Vatsa kralı karısının yandığını duyduğunda ölecek olursa, ne yaparız? Bu da üzerinde düşünülmesi gereken bir sorun. Çünkü siyasi önlemler yararlı bir biçimde uygulansa bile, temel ilke devletin sağlam kalmasını sağlamak olmalıdır."

Yapılacakları iyice düşünmüş olan Yaugandharāyana cevap vermiş: "Bunun için endişelenmeye gerek yok, çünkü kraliçenin kardeşi Gopālaka, kız kardeşini canından çok sever, kral onu fazla üzülmemiş görünce, her şeye rağmen, kraliçenin yaşıyor olabileceğini düşünüp kendine hâkim olabilir. Ayrıca o kahraman bir insan, Padmāvatī'nin evliliği hemen olacak ve biz de çok geçmeden kraliçeyi saklandığı yerden çıkaracağız."

Yaugandharāyana, Gopālaka ve Rumanvat böyle kararlaştırarak şöyle düşünce birliği yapmışlar: "Kral ve kraliçeyle Lāvānaka'ya gidiyormuş gibi yapalım, zira o bölge Magadha krallığına sınır olan bir bölgedir. Orada harika avlanma alanları vardır, kral bunun cazibesiyle saraydan uzaklaşacaktır. Biz de harem dairesini ateşe verip düşüncemizi uygulayabiliriz. Bir hileyle kraliçeyi alarak, gizlendiği yerde bizzat görüp onun erdemli davranışlarına tanık olması için Padmāvatī'nin sarayına koyarız."

Gece boyunca bunları konuştuktan sonra, ertesi gün Yaugandharāyana'nın başkanlığında kralın sarayına gitmişler. Rumanvat şöyle bir öneride bulunmuş: "Kralım, ne zamandır Lāvānaka'ya gitmiyoruz, orası çok güzel bir yerdir. Şahane avlanma alanları var, atlar için de kolayca ot bulunur. Çok yakın olduğu için Magadha kralı o bölgeyi tehdit ediyor. Bu yüzden hem bölgeyi sahiplenmek, hem kendi zevkimiz için oraya gidelim." Bunu işiten ve her zaman zevk ve sefayı düşünen kral, Vāsavadattā ile birlikte Lāvānaka'ya gitmeye karar vermiş.

Ertesi gün yolculuk hazırlığı yapılıp kâhinler tarafından hayırlı saat saptandığı sırada, aniden Ermiş Nārada kralı ziyarete gelmiş.

Ermiş, sanki gökyüzünden düşen bir ışık gibi görkemiyle her yeri aydınlatmış ve kendisini izleyenlerin gözlerine şenlik olmuş. Sanki nesillerini sevgiyle kucaklamaya gelmiş ay gibiymiş. Kendisine gösterilen misafirperver davranışları kabul eden ermiş, önünde alçakgönüllülükle eğilen krala sıcak bir şekilde

pāricāta ağacından* yapılmış bir kolye vermiş. Kendisine nezaket gösteren kraliçeyi kutlamış, ona Aşk Tanrısı Kāma'nın bir parçası gibi olacak ve tüm Vidyādharaların başına geçecek olan bir oğlu olacağını müjdelemiş. Sonra yanında Yaugandharāyana duran Vatsa kralına demiş ki: "Ey kral, karın Vāsavadattā'ya bakarken bir şey aklıma geldi. Eski çağlarda senin ataların Yudhishthira ve kardeşleriydi. Bu beşinin Draupadī adlı ortak bir karıları vardı. O da Vāsavadattā gibi güzellikte eşsiz, benzersizdi. Onun güzelliğinin bir felaket getireceğini düşündüklerinde, onlara dedim ki: 'Kıskançlıktan sakının, çünkü o tüm felaketlerin tohumudur. Size bunu kanıtlamak için şu öyküyü anlatayım:

Asura soyundan Sunda ve Upasunda adlı iki kardeş varmış. Üç dünyayı bile fetheden bu yiğitleri yenmek pek zormuş. Onları yok etmek isteyen Tanrı Brahma, Tanrı Vişvakarman'a bir emir vermiş, o da Tilottamā adlı göksel bir kadın yaratmış. Bu öyle bir kadınmış ki, sofulukla etrafını dolaştığı Tanrı Şiva, onun güzelliğine bakacağım diye dört yüzlü olmuşmuş. Bu kadın Brahma'nın emriyle, baştan çıkartmak üzere Kailāsa bahçesindeki Sunda ve Upasunda'ya gönderilmiş. Aşktan çarpılan bu iki Asura, güzel kadını aynı anda görüp, biri bir kolundan diğeri öbür kolundan yakalamış. Her biri sahip olmak için kendine çekmiş, ama olmamış, çok geçmeden kavgaya tutuşup dövüşmeye başlamışlar ve nihayet birbirlerini öldürmüşler. Kadın çekiciliği kime felaket getirmez ki?

(A) İşte siz de sayıca çoksunuz ve Draupadī tek aşkınız. Bu yüzden sakın onun için birbirinizle tartışmayın. Size öğütlediğimi her zaman hatırlayın ve saygınızı eksiltmeyin. O en büyüğünüzleyken en küçüğünüz onu bir anne gibi görsün, o en küçüğünüzleyken de en büyüğünüz onu gelini gibi görsün.' Ey kral, işte atalarınız benim bu sözlerimi büyük bir içtenlikle dinlediler. Onlar benim dostumdular, onlara olan sevgimden bu-

* Hindu mitolojisine göre cennetteki beş ağaçtan biri. (ç.n.)

raya sizi ziyarete geldim. Ey Vatsa kralı, size şu nedenle öğüt vermekteyim. Vezirlerinizin beni izlediği gibi, siz de onları izlerseniz, kısa bir süre sonra büyük başarılar kazanacaksınız. Çünkü kendini çok kaptırmamak şartıyla bir süreliğine acı çekmek sonunda mutluluğu getirir."

Geleceği görmekte eşsiz bir kimse olan Ermiş Nārada, Vatsa kralına bunları söyledikten sonra ortadan kaybolmuş. Ermişin sözlerinden, düşüncelerinin ne kadar doğru olduğunu hisseden Yaugandharāyana ve öteki vezirler, tasarılarını uygulamak için daha da gayrete gelmişler.

XVI. Bölüm

Yaugandharāyana ve öteki vezirler, Vatsa kralını ve karısını tasarladıkları gibi Lāvānaka'ya götürmüşler. Kral oraya vardığında halk öyle bir tezahürat yapmış ki, vezirler neredeyse amaçlarına ulaştıklarını sanmışlar. Vatsa kralının kalabalık maiyetiyle geldiğini duyan Magadha kralı onun saldırmasından korkmuş. Ancak aklını kullanıp usta vezir Yaugandharāyana'ya bir elçi göndermiş. İşini iyi bilen vezir onu memnuniyetle kabul etmiş. Vatsa kralı orada kaldığı süre boyunca her gün büyük ormanda avlanarak zaman geçirmiş.

Bir gün kral yine avlanmaya gittiğinde akıllı Yaugandharāyana, Gopālaka ile birlikte yapılacakları ayarlayıp, yanlarına Rumanvat ve Vasantaka'yı da alarak gizlice Kraliçe Vāsavadattā'nın yanına gitmişler. Her şeyi kardeşinden öğrenmiş olduğu halde, onu kralın isteğine kavuşması doğrultusunda ikna etmeye çalışmışlar. Ayrılık acısı ne kadar içine otursa da kadın bunu kabul etmiş. İyi aileden gelen, kocalarına bağlı kadınlar nelere katlanmazlar ki? Bilge Yaugandharāyana, ona şeklini değiştirebilme sihrini vermiş ve bir Brahman kadın biçimine girmesini sağlamış. Vasantaka'yı tek gözlü bir Brahman çocuk yapmış, kendisini de yaşlı bir Brahman haline getirmiş. Akıllı vezir, kılık değiştirmiş olan kraliçeyi ve Vasantaka'yı alarak

sessizce Magadha'ya doğru ilerlemiş. Vāsavadattā her ne kadar evinden ayrılıp yollara düşmüşse de kalbi kocasıyla berabermiş. Çok geçmeden Rumanvat evi ateşe vermiş ve "İmdat, imdat, kraliçe ve Vasantaka yanıyor," diye bağırmış. Alevler göğe yükselirken, ağlaşıp çağrışmalar da yükseliyormuş. Alevler yatıştığında ise ağlaşmalar hâlâ sürüyormuş.

Bu sırada Yaugandharāyana, Vāsavadattā ve Vasantaka, Magadha kralının şehrine varmışlar. Bahçede Prenses Padmāvatī'yi gören vezir ve öteki ikisi muhafızların engellemelerine aldırış etmeden ona doğru yürümüşler. Padmāvatī, Brahman kadın kılığındaki Kraliçe Vāsavadattā'yı görür görmez çok beğenmiş. Prenses muhafızlara engel olup Brahman kılığındaki Yaugandharāyana'nın yanına gelmesini sağlamış. Ona şu soruyu sormuş: "Yüce Brahman, yanınızdaki bu kız kimdir ve buraya niçin geldiniz?" O da cevap vermiş: "Prenses, bu benim Āvantikā adlı kızımdır, kocası kumar düşkünü olduğu için çıkıp bir yerlere gitti. Şimdi onu size emanet ediyorum saygıdeğer hanımefendi. Ben çok geçmeden kocasını bulup getireceğim. Kardeşi olan bu tek gözlü çocuk da onunla kalsın, çünkü kızım yalnız kalmaktan çok sıkılır." Prensese böyle demiş, o da bu isteği kabul etmiş ve kraliçeyi yanına almış. Akıllı vezir hemen Lāvānaka'ya geri dönmüş.

Padmāvatī, Āvantikā adını kullanan Vāsavadattā'yı, tek gözlü çocuk görünümündeki Vasantaka'yı almış, onlara sevgiyle ve çok nazik davranmış, beraberce görkemli saraydan içeri girmişler. Süslü sarayın duvarlarında Rāma'dan ayrı kalan Sītā motifleri görünce, Vāsavadattā kendi haline benzetip üzülmüş. Padmāvatī, şeklinden, yumuşaklığından, oturup kalkmasından, hatta vücudunun mavi lotusa benzeyen kokusundan onun yüksek sınıftan bir insan olduğunu anlamış ve gönlüne göre rahat etmesi için çabalamış. Kendi kendine şöyle demiş: "Kuşkusuz, kılık değiştirerek gizlenen birisi, Draupadī de Kral Virāta'nın sarayında böyle gizlenmemiş miydi?" Sonra Vāsavadattā sırf saygısından, Vatsa kralının kendisine daha önce öğretmiş ol-

duğu yöntemle onun alnına üç çizgi yapmış ve hiç solmayan çiçek kolyeler takmış. Padmāvatī'nin annesi kızını böyle süslenmiş görünce, bunları kimin yaptığını sormuş. Padmāvatī de demiş ki: "Dairemde benimle birlikte kalan Āvantikā adlı bir kadın var, bunları o yaptı." Bunu işiten annesi kızına şöyle söylemiş: "Şu halde kızım, bil ki o bir kadın değil, bir tanrıça! Bu bilgilere sahip olmak öyle kolay değil. Tanrılar ve ermişler, yanıltmak için iyi insanların evlerinde kalırlar. Bununla ilgili sana şunu anlatabilirim:

Bir zamanlar Kuntibhoca adlı bir kral varmış, bir de insanları yanıltmaya bayılan Durvāsas adlı bir ermiş. Bu ermiş gelip kralın sarayında kalmış. Kral, kızı Kuntī'yi ermişe hizmet etmekle görevlendirmiş, o da büyük bir şevkle onu ağırlamış. Bir gün ermiş onu denemek için, 'Çabuk ben banyo yaparken süt ve şekerle pirinç kaynat, gelip yiyeceğim,' demiş. Ermiş hızla yıkanmış ve yemek için gelmiş, Kuntī de ona istediği yiyecekle dolu kabı getirmiş. Ermiş, yeni pişmiş pirincin ne kadar sıcak olduğunu bildiğinden ve kızın onu elleriyle tutamadığını gördüğünden, Kuntī'nin gerisine doğru şöyle bir göz atmış. Ermişin kafasından geçenleri okuyan kız, kabı arkasına koymuş. Kuntī'nin kalçaları yanarken ermiş çok mutlu olmuş, çünkü kız arkası yandığı halde hiç belli etmeden durmuş. Bundan çok hoşnut kalan ermiş, yemeğini yedikten sonra ona bir lütufta bulunmuş.

(A) İşte Āvantikā da bu ermiş gibi, kılık değiştirmiş olarak senin sarayında bulunuyor olabilir. Onu hoş tutmaya bak." Annesinden bu sözleri işiten Padmāvatī, sarayında kılık değiştirmiş olarak yaşayan Vāsavadattā'ya pek bir ihtimam göstermiş. Kocasından ayrı kalmış olan Vāsavadattā ise, gece karanlığındaki lotus gibi mahrumiyetten solup gitmiş. Ancak Vasantaka'nın çocuk gibi yüzünü ekşitmesi, onun yüzünde tebessümler oluşmasına yol açmış.

Öte yandan avlanmak için çok uzaklara gitmiş olan Vatsa kralı, akşamleyin geç saatte Lāvānaka'ya gelmiş. Orada harem

dairesinin yanıp kül olduğunu görmüş ve vezirlerinden kraliçenin Vasantaka ile birlikte yandığı haberini almış. Bunu duyduğunda yere düşmüş, duyularını yitirmiş ve acıya boğulmuş. Ama bir an için kendine gelmiş ve kalbindeki kraliçe görüntüsünün keder ateşiyle yanıp yok olacağı bir acıyla yanmaya başlamış.

Keder içinde ağlamış ve intihar etmeyi düşünmüş, ama bir anda aklına daha önce işittiği kehanet gelmiş: "Bu kraliçeden Vidyādharalar üzerinde hüküm sürecek olan bir oğlan doğacak. Bunu bana Ermiş Nārada söylemişti ve asla yanlış olmaz. Ayrıca ermiş bana bir zaman için üzüntü çekeceğimi de söylemişti. Gopālaka'nın üzüntüsü de çok yapay görünüyor. Yaugandharāyana ve öteki vezirlerde çok büyük bir keder belirtisi görmüyorum. Öyleyse kraliçe sağ olabilir. Belki vezirler siyasi bir iş çeviriyorlardır, ileride kraliçeme yeniden kavuşabilirim. O zaman bu üzüntüyü fazla uzatmayayım."

Böyle düşünen ve vezirler tarafından uyarılan kral, kalbine hükmetmeyi başarmış. Gopālaka kimsenin haberi olmadan, olan biteni anlatacak bir elçiyi rahatlaması için hemen kız kardeşine göndermiş. Lāvānaka'da durum böyleyken Magadha kralının orada bulunan casusları gidip olanları ona anlatmışlar. Fırsatları değerlendirmeye her zaman hazır olan kral bunları işitince, kızı Padmāvatī'yi daha önce de evlenmek üzere vezirleri aracılığıyla isteyen Vatsa kralına verme konusunda endişeye kapılmış. Sonra isteklerini saygıyla Vatsa kralına ve pek tabii Yaugandharāyana'ya bildirmiş. Vatsa kralı, Yaugandharāyana'nın önerisiyle bu teklifi kabul etmiş ve bu durumda kraliçenin neden ortada olmadığını bir kez daha düşünmüş.

Sonra Yaugandharāyana uygun bir fırsat kollamış ve Magadha kralının teklifine cevaben bir elçi gönderip şunu söylemiş: "İsteğiniz bizce uygundur, bugünü izleyen yedinci günde Vatsa kralı, Padmāvatī ile evlenmek üzere sarayımıza gelecektir. Böylece Vāsavadattā'yı da çabucak unutup gidecektir." Büyük vezirin krala gönderdiği mesaj böyleymiş. Elçi, kendisini sevinçle karşılayan Magadha kralına bu mesajı iletmiş.

Magadha kralı, çok sevdiği kızı için kendi isteğine ve zenginliğine göre evlilik hazırlıkları yaptırmış, Padmāvatī de istediği gibi bir koca sahibi olacağını duyunca çok sevinmiş. Bu haberi duyan Vāsavadattā ise yıkılmış. Duyduğu haberle yüzünün rengi değişmiş ve daha bir kılık değiştirmiş gibi olmuş. Ancak Vasantaka demiş ki: "Bu yolla bir düşmanı dost edinmeye çalışıyoruz, yoksa kocanız sizden vazgeçmiş değil." Vasantaka'nın bu sözüyle rahatlamış ve kendinde dayanacak gücü bulmuş.

Anlayışlı kadın, evliliği çok yaklaşmış olan Padmāvatī'yi yine hiç solmayan çiçek kolyeler ve alın çizgileriyle göksel güzellikte süslemeyi sürdürmüş. Yedinci gün gelip çattığında Vatsa kralı evlenmek üzere vezirleri ve ordusuyla birlikte gelmiş. İşin ucunda kraliçeyi elde etmek olmasa, üzüntü içinde böyle bir şeyi nasıl düşünebilirdi ki? Deniz, doğan ayı nasıl karşılarsa, Magadha kralı da öyle büyük bir şevkle onu karşılamış.

Vatsa kralı, Magadha kralının şehrine girdiğinde, şehirliler her bir yandan büyük bir tezahüratta bulunmuşlar. Kadınlar kederden süzülmüş haline rağmen, onu karısı Rati'den ayrı düşmüş Aşk Tanrısı Kāma gibi görüp hayranlıkla bakmışlar.

Sonra Vatsa kralı, Magadha kralının sarayına girip kocaları hâlâ sağ olan kadınlarla dolu evlilik salonuna doğru ilerlemiş. Odada evlilik için süslenmiş, yüzü aydan bile güzel Padmāvatī'ye bakmış. Onun çiçek kolyelerini ve alın çizgisini gördüğünde, sadece kendisinin yapabileceği bu süslemeleri kimin yaptığını merak etmeden geçememiş. Sunağın olduğu yüksek sekiye çıkmış. Kızın elini tuttuğu an, tüm dünyanın övgüsünü aldığı an olmuş. Sunaktan tüten dumandan gözleri yaşarmış. Vāsavadattā'yı çok sevdiği için, sanki törene katlanamıyor gibi olmuş. Bu sırada ateşin etrafında dönmekte olan Padmāvatī'nin ateşten yüzü kızarmış, ama sanki kocasının aklından geçenleri okuyup da sinirleniyormuş gibi görünmüş.

Tören bittiğinde Vatsa kralı, Padmāvatī'nin elini bırakmış, fakat hep kalbinde taşıdığı Vāsavadattā'nın hayalini hiç bırak-

mamış. Magadha kralı öyle çok mücevher vermiş ki sanırsınız yeryüzü tüm mücevherlerini kaybetmiş. Yaugandharāyana fırsattan yararlanarak ateşin tanıklığında Magadha kralından bir daha hiçbir şekilde efendisine zarar vermeyeceği sözünü almış. Kutlamalar, elbise ve mücevher dağıtımı, halk ozanlarının şarkıları, dansçı kızların danslarıyla sürmüş gitmiş. Bu sırada Vāsavadattā, kocası için her şeyin iyi olmasını umarak gün ortasında ay benzeri güzelliğiyle uyur gibi saklı kalmış.

Sonra Vatsa kralı hareme girmeye kalkışmış. Ancak tecrübeli Yaugandharāyana orada kraliçeyi görmesinden ve sırrın açığa çıkmasından korkarak Magadha kralına şöyle demiş: "Efendim, Vatsa kralı bugün evinizden ayrılacak." Magadha kralı bunu kabul etmiş, vezir ayrı çağrıyı Vatsa kralına da yapmış, o da kabul etmiş.

Hizmetçileri yiyip içmeyi bitirdikten sonra, Vatsa kralı, vezirleri ve Padmāvatī ile birlikte oradan ayrılmış. Vāsavadattā, Padmāvatī'nin kendisine gönderdiği, kocaman atların çektiği bir arabaya binmiş ve önde şekil değiştirmiş olan Vasantaka ile birlikte gizlice ordunun arkasından ilerlemiş. Nihayet Vatsa kralı Lāvānaka'ya varmış ve yeni gelinle birlikte evine girmiş. Ama kafasında hep Kraliçe Vāsavadattā varmış. Kraliçe de geceleyin varmış ve teşrifatçıları atlatıp Gopālaka'nın evine gitmiş. Orada kendisine büyük sevgi gösteren kardeşi Gopālaka'yı görmüş, boynuna sarılıp ağlamaya başlamış. O sırada Yaugandharāyana, Rumanvat ile birlikte çıkagelmiş ve kraliçe onlara gerekli nezaketi göstermiş.

Yaugandharāyana, kocasından ayrı düşmüş keder içindeki kraliçenin üzüntüsünü gidermeye çalışırken, teşrifatçılar gidip Padmāvatī'ye şunu bildirmişler: "Kraliçemiz, Āvantikā geldi, ancak garip bir şekilde bizden ayrıldı ve Prens Gopālaka'nın evine gitti." Teşrifatçıların bu sözünü işiten Padmāvatī heyecanlanmış ve Vatsa kralının önünde onlara şu emri vermiş: "Hemen gidin ve Āvantikā'ya söyleyin, o bana emanettir, başka yerde ne işi var, çabuk benim yanıma gelsin."

Teşrifatçılar bunu işittikten sonra hemen ayrılmışlar. Kral, Padmāvatī'ye hiç solmayan çiçek kolyeleri ve alın çizgilerini kimin yaptığını sormuş. Padmāvatī cevap vermiş: "Bunları evime gelen bir Brahmanın bana emanet ettiği büyük sanatsal hünere sahip Āvantikā adlı bir kadın yaptı."

Kral bu sözü duyar duymaz Vāsavadattā'nın da orada olduğunu düşünerek hemen Gopālaka'nın evine gitmiş. Kapısında hadımların bulunduğu eve girmiş, kraliçeyi, Gopālaka'yı, iki veziri ve Vasantaka'yı orada bulmuş. Saklanmaktan kurtulanVāsavadattā tutulmaktan kurtulan ay gibi görünüyormuş. Kederden çılgına dönmüş olan kral kendini yere atmış. Yüreği titreyen ve ayrılıktan yüzü gözü solmuş Vāsavadattā da kendini yere atmış ve kendi davranışına lanet ederek yüksek sesle ağlamış. Kederle vurulmuş çift öylesine ağlamışlar ki Yaugandharāyana'nın bile yüzü gözyaşlarıyla yıkanmış.

Padmāvatī de o ana hiç uygun olmayan ağlaşmaları işitmiş ve şaşkınlıkla onların bulunduğu yere gelmiş. Diğeriyle aynı duruma düşen kadın, krala ve Vāsavadattā'ya duyduğu saygı içinde yavaş yavaş gerçeği anlamış. İyi kadınlar yumuşak kalpli ve sevgi dolu olurlar. Vāsavadattā öfke ve gözyaşıyla bağırmış: "Kocama kederden başka bir şey veremedikten sonra yaşamımın ne anlamı var?" Sakin yapılı Yaugandharāyana, Vatsa kralına demiş ki: "Kralım, her şeyi sizin bir dünya kralı olmanız için ben ayarladım. Magadha kralının kızıyla evlenmenizi sağladım, bununla kraliçe size karşı ahlaksız bir konuma düşmüş sayılamaz. Ayrıca ona rakip olacak kadın sizden ayrı kaldığı sürede onun ne kadar iyi bir insan olduğunu gördü."

Bunun üzerine, kafasında kıskançlıktan eser olmayan Padmāvatī şöyle demiş: "Onun saflığını kanıtlamak için hemen şu anda kendimi ateşe atarım." Kral almış sözü: "Bu benim hatamdı, kraliçe benim yüzümden bunca belayı çekmek zorunda kaldı." Sebatkâr Vāsavadattā konuşmuş: "Kralımı şüpheden kurtarmak için ateşe girerim."

Bilge insan, doğru davrananların en iyisi Yaugandharāyana, ağzını çalkalamış, yüzünü doğuya dönüp şu masum sözleri söylemiş: "Eğer ben bu kralın iyiliği için var değilsem, eğer kraliçe lekesiz değilse, söyleyin ey dünya kurucuları! Eğer öyle değilse ben de bu bedenden ayrılacağım." Böyle söyleyip susmuş ve gökten şu ses işitilmiş: "Ey kral, ne mutlu sana ki Yaugandharāyana gibi bir vezirin ve önceki yaşamında bir tanrıça olan Vāsavadattā gibi bir karın var. Ona en küçük bir leke bile bulaşmış değildir." Bu duyulduktan sonra göksel ses kesilmiş.

Orada bulunan herkes yağmur bulutunun derinden gelen kükremesi gibi her yerde çınlayan bu sesi işittikten sonra, uzun süredir çektikleri sıkıntıdan kurtulup boyunlarını sevinçle tavus kuşu misali uzatmışlar. Ayrıca Vatsa kralı ve Gopālaka, izlediği yoldan dolayı Yaugandharāyana'yı kutlamışlar. Kral tüm dünyanın kendisine tabi olduğunu düşünmüş. Bağlılıkları her geçen gün artan iki kadına sahip olan kral, mutluluk ve huzur bedenlenip onu ziyarete gelmişler gibi hissetmiş ve en yüksek mutluluk düzeyine ulaşmış.

XVII. Bölüm

Ertesi gün Vatsa kralı bir ziyafetle uğraşmakta olan Vāsavadattā ve Padmāvatī'yle birlikte otururken, özel olarak sohbet etmek üzere Yaugandharāyana, Gopālaka, Rumanvat ve Vasantaka'yı çağırtmış. Sonra kral onlara sevgilisinden ayrı düşmekle ilgili şu öyküyü anlatmış:

"Bir zamanlar Vishnu'ya sofuca tapınan Purūravas adlı bir kral varmış. Göğü ve yeri gezmiş bir kişi olarak bir gün tanrıların bahçesi Nandana'da dolaşıyormuş. O sırada Aşk Tanrısı'nın elinde sersemletici ikinci bir silah gibi olan Urvaşī adlı Apsaras ona bir bakış atmış ve baktığı anda âşık olmuş, ürkek Rambhā ile öteki arkadaşlarını bu haliyle korkutmuş. Kral da gördüğü güzellik nektarından içemediği için kavrulup baygın

düşmüş. Her şeyi çok iyi bilen ve Süt Okyanusu'nda* dinlenmekte olan Tanrı Vishnu, kendisini ziyarete gelmiş olan ermişler ermişi Nārada'ya şu emri vermiş: 'Ey kutsal ermiş, şu anda Nandana bahçesinde bulunan ve Urvaşī'nin aşkına kapılmış olan Purūravas, sevgilisinden ayrı kalmayı kaldıramayacak durumda. Bu yüzden git, Tanrı İndra'ya söyle, hemen Urvaşī'nin krala verilmesini sağlasın.' Vishnu'dan bu emri alan Nārada, hemen uygulamaya girişmiş ve Purūravas'a gidip onu içine düştüğü ruh halinden kurtarmaya çalışarak şöyle demiş: 'Ey kral, kalk, doğrul, buraya Vishnu tarafından senin için gönderildim. O tanrı ki kendisine içtenlikle tapanlara karşı asla kayıtsız kalamaz.' Ermiş bu sözlerle Purūravas'ın yüreğine güç vermiş, sonra onunla birlikte tanrılar kralının huzuruna çıkmışlar. Ermiş, Tanrı Vishnu'nun emrini Tanrı İndra'ya iletmiş. Bunu saygıyla kabul eden İndra, Urvaşī'nin Purūravas'a verilmesini sağlamış. Urvaşī'nin verilişi cenneti yasa boğmuş, ama Urvaşī'yi hayata getirmiş. Sonra Purūravas onu alıp yeryüzüne gelmiş ve göksel gelinin olağanüstü güzelliğini tüm ölümlülerin gözleri önüne sermiş. Artık kral ve Urvaşī birbirlerine baka baka öyle bir bağ yaratmışlar ki asla ayrılamaz duruma gelmişler. Bir gün Purūravas, İndra ile Dānavalar arasında cereyan eden bir savaşta İndra'ya yardım etmek üzere gökyüzüne gitmiş. Bu savaşta Asuraların Māyādhara adlı kralı öldürülmüş ve İndra cennetin tüm perilerinin hünerlerini sergileyebileceği bir şölen düzenlemiş. Peri Rambhā, Çalita denilen dramatik bir dans sergiliyormuş ki bunu izlemekte olan Purūravas ona gülmüş. Kralın yanında üstat Tumburu da duruyormuş. Rambhā alaylı bir ifadeyle ona sormuş: 'Anlaşılan sen bu göksel dansı biliyorsun, öyle mi ölümlü?' Purūravas cevaplamış: 'Urvaşī ile birlikte olduğumdan beri, hocan Tumburu'nun bile bilmediği dansları öğrendim ben.' Bunu işiten Tumburu öfkeyle şu laneti okumuş:

* Tanrıların, özellikle Vishnu'nun evrensel biçiminde, içinde dinlendiği düşünülen beyaz okyanus. (ç.n.)

'Krishna seni affedene kadar Urvaşī'den ayrı kalasın!' Bu laneti duyan Purūravas gitmiş, gökten gelen bir yıldırım gibi korkunç olan bu hadiseyi Urvaşī'ye anlatmış. Çok geçmeden bazı Gandharvalar aşağıya inmişler ve kralın haberi olmadan Urvaşī'yi alıp götürmüşler. Başına gelen felaketin uğradığı lanetten kaynaklandığını bilen Purūravas, Badarika'nın çile yerine gidip orada Tanrı Vishnu adına çile doldurmaya başlamış.

Urvaşī ise Gandharvaların ülkesinde ayrılıktan dolayı duyularını yitirmiş halde öylece durmaktaymış. Sanki ölü veya uyuyor gibi yahut da çizilmiş bir resim gibiymiş. Lanetin sona ereceği zamanı düşünerek hayatta kalabiliyormuş, ama yine de erkeğinden ayrı düşmüş dişi çakravāka kuşu gibi geceleri ağlıyormuş. Neyse ki doldurduğu çilelerden Vishnu'nun memnun kalması üzerine Gandharvalar Urvaşī'yi getirip Purūravas'a teslim etmişler. Lanet sona erip de perisine yeniden kavuşan kral, yeryüzünde yaşadığı halde göksel zevklerle mutlu olmuş."

(A) Kral konuşmayı bitirmiş, Vāsavadattā ise Urvaşī'nin kocasına bağlılığını duyunca ayrı kaldığı zamanlarda hissettikleriyle ilgili bir utanç duymuş. Yaugandharāyana kocasının anlattıkları yüzünden utanç içinde olan Vāsavadattā'ya bakıp krala şöyle demiş: "Kralım, hâlâ duymadıysanız şu öyküyü dinleyin:

Bu dünyada Mutluluk Tanrıçası'nın yaşadığı bir yer olan Timira adlı bir şehir varmış. Orada Vihitasena adlı ünlü bir kral yaşamış. Onun Tecovati adlı, tanrıça gibi bir karısı varmış. Bu kral onun hep boynuna sarılır, kucaklar, hiç bırakmazmış, öyle ki bu yüzden hiç zırh giyip de bedenini tahriş etmemişmiş. Bir gün kralda ateşli bir hastalık hasıl olmuş. Hekimler kraliçeyle temasını yasaklamışlar. Ancak kral kraliçeden uzakta durunca, bu defa kalbinde ilaçla, kürle geçmeyecek bir hastalık ortaya çıkmış. Hekimler vezirlere bu hastalığın korku veya herhangi bir etkiyle geçebileceğini gizlice söylemişler. Vezirler düşünmüşler: 'Bir keresinde sırtına yılan düşmüştü de o hiç kork-

mamıştı, böyle korkusuz bir kralı nasıl korkuturuz? Bir keresinde de bir düşman birliği haremine girmişti de o hiç oralı olmamıştı! Onu korkutma yolları aramak boş, biz bu krala ne yapabiliriz ki?' Böyle düşünen vezirler, kraliçeyle de görüştükten sonra onu saklayıp krala, 'Kraliçe öldü,' demişler. Kral bu haberle öyle sarsılmış ki, kalbindeki hastalık uçup gitmiş. Hastalık acısından kurtulan krala vezirler kraliçeyi getirip bir hediye gibi sunmuşlar. Kral yaşamını kurtaran kraliçeye daha çok değer vermiş ve onun gizlenmesini anlayışla karşılamış.

(A) Çünkü bir kraliçe, kral karısı olarak kocasını gözetip kollamak zorundadır, sadece kocasının isteklerine boyun eğmek bir kraliçenin işi değildir. Bir vezirin görevi de kralının yükünü sırtlamaktır, sıradan bir saraylı gibi onun geçici zevklerine göz yummak değil. Ayrıca biz bunca işe sizi düşmanınız Magadha kralından kurtarıp bütün dünyada söz sahibi yapmak için kalkıştık. Sizi çok seven kraliçenin sizden ayrı kalıp buna katlanması da sizi yanıltmasın. Bütün bunlar hep iyiliğiniz içindi."

Vezirinin bu doğru konuşması üzerine, yaptığı hatayı fark eden Vatsa kralı, bu konuda iyice tatmin olmuş. Şöyle demiş: "Artık iyice biliyorum, duyguları okşayıcı davranmanın bedenlenmiş hali gibi olan kraliçe, sizin tavsiyelerinizle öyle bir davrandı ki, bana tüm yeryüzünün efendiliğini kazandırmış oldu. Önceki yakışıksız konuşmalarım duyduğum aşırı sevgidendi. Gözleri aşktan körelmiş insanlar nasıl sakin olabilirler?" Vatsa kralı bu konuşmalarla günü ve kraliçenin yüzündeki utanç karanlığını sona erdirmiş.

Ertesi gün durumu anlamış olan Magadha kralından bir elçi gelmiş ve Vatsa kralına efendisinden şu haberi getirmiş: "Vezirleriniz tarafından kandırıldık, bu yüzden yeryüzünün bundan böyle acı dolu bir yer haline gelmemesi için gerekenleri yapın."

Bunu işiten kral, elçiye tüm konukseverliği gösterdikten sonra, gerekli cevap için onu Padmāvatī'ye göndermiş. Vāsavadattā'yı çok seven kadın, elçiyle onun önünde görüşmüş. Zira

alçakgönüllülük iyi kadınların hiç değişmeyen özelliğidir. Elçi babasının mesajını iletmiş: "Kızım, sen hileyle evlendirildin, kocan bir başkasına bağlı, ben de böylece bir kız babası olmanın meyvesini topluyorum." Ancak Padmāvatī ona şu cevabı vermiş: "Babama şunu deyin: Kederlenmeye ne gerek var? Çünkü kocam bana çok düşkün, Kraliçe Vāsavadattā sevgili kız kardeşim! Babamın, sözünde durduğu ve kalbimi kırmadığı sürece kocama kızmasına hiç gerek yok."

Padmāvatī bu cevabı verdikten sonra Kraliçe Vāsavadattā elçiyi ağırlamış, sonra geri göndermiş. Elçi gittikten sonra, Padmāvatī baba evini düşünerek kedere kapılmış. Vāsavadattā, Vasantaka'dan onu eğlendirmesini istemiş, o da bu amaçla gelip şu öyküyü anlatmış:

"Yeryüzünün mücevheri olan Pātaliputra* adlı bir şehir varmış. Orada Dharmagupta adlı büyük bir tüccar yaşamış. Onun Çandraprabha adlı bir karısı varmış. Kadın bir gün hamile kalmış ve her bakımdan güzel bir kız dünyaya getirmiş. Bu kız doğduğu anda güzelliğiyle odayı aydınlatmış, konuşmuş, ayakta durmuş ve oturmuş. Odadaki kadınların korku ve şaşkınlığını duyan Dharmagupta heyecanlanıp oraya koşmuş. Önünde saygıyla eğilerek kıza sormuş: 'Saygıdeğer insan, benim ailemde bedenlenmiş olan siz kimsiniz?' Kız cevap vermiş: 'Beni evlenmek için kimseye vermemelisiniz baba! Evinizde kaldığım sürece size mutluluk getiririm, daha fazlasını sormayın!' O böyle deyince Dharmagupta korkmuş, onu evinde saklamış, dışarıya da öldüğü haberini yaymış.

Adı Somaprabhā olan ve güzelliğiyle göksel ihtişamını yansıtan bu kız insan bedeni içinde büyümüş. Bir gün Guhaçandra adlı genç bir tüccar, bahar bayramı kutlamaları sırasında sarayın terasında duran kızı görmüş. Kız bir aşk sarmaşığı gibi kalbine dolanmış ve beti benzi atan delikanlı evinin yolunu zor

* Bugünkü adı Patna olan ve MÖ 482'de kurulmuş olan bu şehir, Hindistan'ın ilk imparatoru Aşoka'ya başkentlik yapmıştır. (ç.n.)

bulmuş. Orada acı içinde yaşarken anne ve babası ısrarla bu acının nedenini sormuşlar. O da onlara bir arkadaşı aracılığıyla derdini bildirmiş.

Genç adamın babası Guhasena oğlunun aşkı uğruna, Dharmagupta'dan kızı istemek üzere tüccarın evine gitmiş. Dharmagupta kızını gelin olarak almaya çalışan Guhasena'yı geçiştirmek için, 'Aslında benim kızım akılsızın tekidir,' demiş. Onun kızını vermek istemediği için böyle konuştuğunu düşünen Guhasena evine dönmüş, orada oğlunun aşk ateşiyle yanıp bitmiş olduğunu görünce şöyle düşünmüş: 'Bu konuyu krala götüreceğim, daha önce ona borcu için yüklüce para vermiştim, şimdi o da bu kızın ölümün pençesinde olan oğluma verilmesi için gerekeni yapsın.' Böyle düşünen tüccar krala gitmiş, müthiş bir mücevher sunmuş ve isteğini dinlemesini sağlamış. Kral çok iyi davranmış ve başmuhafızını ona yardım etmesi için görevlendirmiş. Birlikte Dharmagupta'nın evine gitmişler, evin çevresini askerlerle sarmışlar. Dharmagupta'nın da yüzünü gözyaşları kaplamış.

Somaprabhā, Dharmagupta'ya demiş ki: 'Baba, beni evlenmek üzere ver! Benden dolayı sana bir bela gelmesin. Ancak kocama asla karılık yapmayacağımı kayınpederime açık bir dille bildirmelisin.' Kızı böyle söyleyince Dharmagupta onu vermeye razı olmuş, ancak bir kadın gibi davranmayacağı şartını da bildirmiş. Guhasena içinden gülerek bunu kabul etmiş. 'Hele oğlum bir evlensin,' diye düşünüyormuş. Guhasena'nın oğlu Guhaçandra, gelin Somaprabhā'yı alıp evine gitmiş. Akşamleyin baba demiş ki: 'Oğlum, sen ona karın gibi davran, o ele güne karşı öyle davranmak istemeyebilir.'

Bu sözü işiten gelin Somaprabhā, kayınpederine öfkeyle bakmış ve ölüm fermanı verir gibi işaret parmağını tehditkâr bir şekilde uzatıp çevirmiş. Adam gelinin parmağını görünce hemen son nefesini vermiş, her tarafı korku kaplamış. Babası ölen Guhaçandra, 'Ölüm Tanrıçası karım olarak evimden içeri girdi,' diye düşünmüş. O andan itibaren her ne kadar evinde kal-

sa da, insanları karısından uzak tutmuş ve nasıl bıçak sırtı kadar ince bir sözün altına girdiğini fark etmiş. Kederden için için yanmış, hiçbir şeyden zevk almaz olmuş, oruç tutup her gün Brahmanları doyurmaya adamış kendini. Göksel güzelliğe sahip karısı da bu kararlı sessizliği izleyerek, yiyip içmeleri bittikten sonra Brahmanlara bir ücret ödermiş.

Bir gün yemek yemeye gelen yaşlı bir Brahman kadının eşsiz güzelliğine hayretle bakmış ve meraka kapılıp usulca Guhaçandra'ya seslenmiş: 'Bu genç kadın kimdir, hele bana anlat?' Brahman ısrar edince, Guhaçandra olup bitenleri anlatmış. Bunu duyan kusursuz Brahman merhamete gelmiş ve isteğine kavuşmasını sağlayacak, ateşe saygıyla yapılan bir büyü öğretmiş. Guhaçandra bu büyüyü gizlice ateşe mırıldanınca, ateşin ortasından bir Brahman çıkıvermiş. Brahman biçimine girmiş Aşk Tanrısı, ayaklarına kapanmış olan adama demiş ki: 'Bugün sizin evde yiyeceğim ve gece boyunca evde kalacağım. Sana karınla ilgili gerçeği gösterdikten sonra isteğine kavuşmanı sağlayacağım.' Guhaçandra'ya bunları söyleyen Brahman eve girmiş. Orada öteki Brahmanlarla birlikte yemeğini yemiş ve Guhaçandra'nın yanında yatarak sonsuz bir sabırla gecenin o anının gelmesini beklemiş. Gecenin o saatinde Guhaçandra'nın karısı Somaprabhā herkes uyurken kocasının evinden çıkıp gitmiş. O zaman Brahman, Guhaçandra'yı uyandırıp, 'Gel, karının ne yaptığını anlayalım,' demiş.

Sihir gücüyle kendisini ve Guhaçandra'yı arıya dönüştürmüş, evden çıkmış, yürümekte olan karısını göstererek ilerlemiş. Güzel kadın şehir dışına çıkıp uzunca bir yol kat etmiş, diğer ikisi de onu izlemişler. Derken Guhaçandra önünde çok geniş, hoş bir gölgelik haline gelmiş bir nyagrodha ağacı görmüş. Altında vīnā ve flüt eşliğinde havada yankılanan çok hoş göksel bir sesin söylediği şarkıyı duymuş. Ağacın gövdesinde karısına benzeyen göksel bir kızın bulunduğunu görmüş. Kız görkemli bir tahtta oturuyor, güzelliğiyle ayın ışıklarını bulandırıyormuş. Sinek kovucularla yelpazelenirken, ayın tüm ha-

zinesine nezaret eden bir tanrıça gibi görünüyormuş. Guhaçandra karısının bu tahta çıktığını ve orada oturan kadının yanına yerleşip tahtı onunla paylaştığını görmüş. İki göksel güzelin yan yana oturmasıyla sanki gece üç ay tarafından aydınlatılıyor gibi olmuş.

Merak içinde kalan adam bir an düşünmüş: 'Bu bir rüya mı, yoksa bir hayal mi? Neyse şimdi bunları boş vereyim! Bu olsa olsa bilgelikle birleşme tomurcuğunun doğru davranış ağacında uygun meyveyi müjdeleyen çiçeğinin açılışıdır.' O böyle düşünürken iki göksel kız bulundukları yere uygun yiyecekler yiyor, göksel şaraplar içiyorlarmış. Guhaçandra'nın karısı öteki göksel kıza demiş ki: 'Bugün bizim eve çok üstün nitelikli bir Brahman geldi. Bu yüzden huzursuz oldum, gitmem gerekiyor.' Bunları söyledikten sonra ağaçtan inip öteki kızdan ayrılmış. Bu durumu izleyen Guhaçandra ve Brahman yine arı biçiminde kızdan önce davranıp o varmadan hemen eve dönmüşler. Eve dönen Guhaçandra'nın karısı da kimseye görünmeden içeri girmiş. Sonra Brahman, Guhaçandra'ya demiş ki: 'Besbelli senin karın göğe ait, yani insan değil, bu gece gördüğün de onun kız kardeşiydi, o da aynı şekilde göğe ait. Göksel bir perinin bir insanla birleşeceğini mi sanıyordun? Sana onun kapısına yazacağın bir büyü vereceğim, bir de büyünün gücünü artıracak olan, evin dışında uygulayacağın bir hile öğreteceğim. Bir yangın ateşe üflenmeden de çıkar, ama güçlü bir hava akımıyla daha da güçlü yanar, işte bunun gibi, bir büyü de istenileni sağlar, ama bir hileyle desteklenirse daha bir etkili olur.'

Bunları söyleyen kusursuz Brahman, Guhaçandra'ya bir büyü vermiş, hileyi öğretmiş ve şafakla birlikte ortadan kaybolmuş. Guhaçandra büyüyü karısının odasının kapısına yazmış ve akşamleyin de onun sevgisini uyandıracak hileyi uygulamaya koyulmuş. Çok gösterişli elbiseler giymiş ve karısının gözü önünde gidip bir fahişeyle konuşmuş. Bunu gören göksel güzel kıskançlığa kapılmış, büyünün de etkisiyle adamı yanına çağırıp konuştuğu kadının kim olduğunu sormuş. Guhaçandra yalandan şöyle demiş: 'O benimle birlikte olacak bir

fahişedir, bugün gidip onun evinde kalacağım.' Kız ona göz ucuyla bakıp kaşlarını kaldırmış, sol eliyle peçesini aralayıp şöyle demiş: 'Haa, anladım, demek onun için böyle gösterişli giyindin. Ona gitme, onunla ne yapacaksın ki? Benimle yat, ben senin karınım.' İçindeki ifrit büyü sayesinde çıkıp azmış gibi davranan kız karşısında delikanlı çok heyecanlanıp kendinden geçmiş, hemen onun odasına gidip bir ölümlü olduğu halde göksel mutluluğa boğulmuş. Onu bu şekilde elde ettikten sonra Guhaçandra, kendisi uğruna göksel yaşamı terk eden kızla mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte böyle bir lanete uğramış göksel periler, erdemli insanların evlerinde iyi işlerinin karşılığında eş olarak yaşarlar. Çünkü tanrıları ve Brahmanları onurlandırmak iyinin istek ineği olarak görülür. O inekle ne elde edilmez ki? Barıştırma ve benzeri gönül alıcı davranışlar sadece birer ayrıntıdır. Çok yüksek bir seviyede doğmuş bile olsalar, kötü işler göksel varlıkların bulundukları seviyeden düşmelerinde ilk sıradaki nedendir, tıpkı fırtınanın çiçekleri koparıp atması gibi." Prensese bunları anlatan Vasantaka sözlerine devam etmiş: "Ahalyā'ya ne olduğunu dinleyin:

Bir zamanlar, geçmişi, şimdiyi ve geleceği bilen Gautama adlı müthiş bir ermiş varmış. Karısı Ahalyā güzellikte perileri geride bırakırmış. Bir gün onun güzelliğine âşık olan Tanrı İndra, kadını gizlice baştan çıkarmış, zira güç yüzünden gözleri kararan yöneticiler kanunsuz işlere kalkışırlar.

Budala kadın, Şaçī'nin kocası İndra'yı tutkularına kapılıp yüreklendirmiş. Ermiş Gautama ise çevrilen dolapları olağanüstü güçleri sayesinde hissedip olay yerine gelmiş. Korkuya kapılan İndra kendisini bir kedi haline getirmiş. Gautama, Ahalyā'ya, 'Burada kim var?' diye sormuş. Kadın Prakrit diliyle belirsiz bir cevap vermiş: 'Burada doğrusu bir kedi var.'* Gautama gülerek karşılık vermiş: 'Evet, doğrusu burada senin

* Prakrit dilinde Maccao hem "kedi", hem de "âşığım" anlamlarına gelmektedir. Kadın böylece hem gerçeği söylüyor, hem de saklıyor. (ç.n.)

âşığın var!' Sonra ona lanet okumuş, fakat biraz olsun gerçeğe bağlı kaldığı için, bu lanetin bir sonu olmasını da istemiş. Lanet şöyleymiş: 'Kötü kadın! Ormanda dolaşan Rāma tarafından görülene kadar bir taş olarak kalasın.' Gautama, Tanrı İndra'ya da şu laneti okumuş: 'Arzuladığın organın suretinden bin tanesi bedeninin üzerinde türesin, ta ki Vişvakarman'ın yarattığı göksel Peri Tilottamā'yı görene kadar, onu gördüğünde bunlar bin tane göze dönüşsün.' Bu lanetleri okuduktan sonra ermiş kendi çile yerine geri dönmüş, Ahalyā korkunç bir biçimde taşa dönüşmüş. Tanrı İndra'nın da her yerinde kadın cinsel organı çıkmış, doğrusu hak eden kişiyi aşağılamak hiç de ayıp bir şey değildir.

(A) İşte böyle, kötü kişilerin işlerinin meyveleri kendilerinedir, kişi her ne ekerse onu biçer. Bu nedenle soylu kişiliği olan insanlar asla komşularının kötülüğünü istemezler, bu, iyilerin kutsal kitaplarda da yer etmiş olan değişmez özelliğidir. Siz ikiniz bir önceki yaşamdan kardeş tanrıçalarsınız, fakat bir lanet sonucu alçaltıldınız. Bu yüzden kalplerinizde kavga didişme olmaz ve birbirinizin iyiliğini istersiniz."

Vasantaka'dan bunları işiten Vāsavadattā ve Padmāvatī'nin kalbinde en ufak bir kıskançlık kırıntısı bile kalmamış. Kraliçe Vāsavadattā, Padmāvatī'yi de kendisi gibi görüp kocasını onunla paylaşmış.

Magadha kralı onun bu cömert davranışını Padmāvatī'nin gönderdiği haberciler sayesinde öğrenince çok memnun olmuş. Ertesi gün Vezir Yaugandharāyana, kraliçenin ve oradakilerin huzurunda Vatsa kralına gelip şöyle demiş: "Kralım, niçin girişimimizi başlatmak için Kauşāmbī'ye gitmiyoruz? Biliyorsunuz, Magadha kralından korkacak bir durum kalmadı. O artık kızını vermiş birisi, nasıl olur da bu saatten sonra canından çok sevdiği kızından vazgeçip savaş çıkartabilir? O sözüne sadık kalmalıdır. Ayrıca onu kandıran siz değilsiniz ki benim. Her şeyi ben yaptım. Bu onu gücendirmez. Hem casuslarımdan öğrendim, düşmanca bir tavrı da yokmuş. Biz de aynı sebepten günlerdir burada duruyoruz."

Üstüne düşeni böyle başarıyla tamamlamış olan Yaugandharāyana konuşurken, Magadha krallığından bir elçi gelmiş ve saraya girmiş. Teşrifatçı adını seslenince yaklaşmış, saygıyla eğildikten sonra oturmuş ve Vatsa kralına şöyle demiş: "Magadha kralı, Kraliçe Padmāvatī'nin gönderdiği haberden çok memnun kaldı, o da siz efendimize şu mesajı gönderdi: 'Bunca söze ne gerek vardı? Her şeyi öğrendim ve senden hoşnutum. Bu yüzden gereken her şeyi yap, bizi düşünme.'" Vatsa kralı elçinin Yaugandharāyana tarafından ekilmiş uygun davranış ağacının çiçeğine benzeyen açık mesajını işitince çok sevinmiş. Padmāvatī ve kraliçeyi getirtip onların önünde elçiye bir hediye vermiş, onurlandırıp göndermiş.

Çandamahāsena'dan da bir elçi gelmiş, kralın önünde eğilip konuşmuş: "Ey kral, siyaset sırlarını anlayan efendimiz Çandamahāsena işlerinizi öğrendi ve memnun kalıp şu mesajı yolladı: 'Kral hazretlerinin seçkinliği bu yolla açıkça belirtilmiş oldu, öyle ki vezir olarak Yaugandharāyana'ya sahipsiniz, başka söze ne hacet? Başımızı göğe erdiren sadık zevceniz Vāsavadattā'yı da tebrik ederim. Ayrıca kanımca Padmāvatī de Vāsavadattā'dan ayrılmaz, çünkü onlar bir kalbe sahiptirler. Bu nedenle işinize bakın.'"

Vatsa kralı kayınpederinin bu mesajını duyunca, kalbinde aniden bir sevinç parlamış, kraliçesine sevgisi artmış ve mükemmel vezirine daha da çok saygı duymuş. Kraliçeleriyle birlikte elçiyi en iyi şekilde ağırlamış ve mutluluk içinde uğurlamış. Vezirleriyle fikir alışverişi yaptıktan sonra, girişimlerini tamamlamak için Kauşāmbī'ye dönüş kararı almış.

XVIII. Bölüm

Vatsa kralı ertesi gün karıları ve vezirleriyle birlikte Lāvānaka'dan Kauşāmbī'ye doğru yola çıkmış, ordularının çıkardığı ses okyanus sularının ovaları doldururken çıkardığı ses gibi çınlamış. Kralın fil üstünde ilerlerken öyle bir görüntüsü

varmış ki, güneş doğu dağının üstünde gökyüzünde ilerlese ancak bu kadar olurmuş. Beyaz şemsiyesinin gölgesinde duran kral, sanki ayın altında güneşin azametinden kurtuluyormuş gibi rahatlamış. Komutanlar tıpkı kutup yıldızının çevresindeki gezegenler gibi onun etrafındaymış. Kraliçeler de bindikleri dişi fillerin üstünde, biri Toprak Tanrıçası, diğeri Şans Tanrıçası gibi, onu sevgiyle izliyorlarmış. Süvari atlarının toynaklarıyla önlerinde uzanan araziyi tırmalayıp küçük delikler açması kralın hoşuna gidiyormuş.*

Ozanlar tarafından övüle övüle bu şekilde ilerleyen Vatsa kralı birkaç gün içinde halkının bayram yaptığı Kauşāmbī şehrine varmış. Şehir uzun süre uzakta olan hükümdarını bu nedenle görkemle karşılamış. Kırmızı ipek bayraklar giyinmiş şehrin pencereleri ardına kadar açılmış gözleri, kapı önlerinde duran içi dolu testiler dolgun göğüsleri, kalabalığın coşkun çığlıkları onun sevinçli konuşmaları, beyaz sarayları onun gülümsemesiymiş. İki karısıyla şehre giren krala bakan kadınlar sevince boğulmuşlar. Gökyüzü görkemli sarayların balkonlarından bakan güzellerin yüzleriyle doluymuş. O yüzler ki güzellikte kraliçelerden bile üstün, ayın askerleri gibi saygılarını sunmak için öne çıkmışa benziyorlarmış. Başka kadınlar merakla gözlerini bile kırpmadan, sanki göksel arabalarından bakan periler gibi bakıyorlarmış. Bir grup kadın ise bakışlarından yarattıkları oklarla aşk kafesleri oluşturuyorlarmış. Bir kadın istek dolu bakışlarını krala fırlatmış, ama onun dikkatini çekmeyi başaramamış. Heyecanla koşmaktan göğüsleri inip kalkan bir başka kadının göğsünü tutan elbisesi yırtılacak gibiymiş. Bir diğer kadın heyecandan inci kolyesini koparmış ve inci taneleri gözlerinden süzülen gözyaşları gibi yere saçılmış. Bazı kadınlar Vāsavadattā'ya bakıp onun daha önce yanarak öldüğü haberini hatırlayarak huzursuzca şöyle demişler: "Ateş onu

* Kāmasūtra'da (II, 4) tırmalayarak zevk alma yöntemleri açıklanır. Burada böylesi bir zevke benzetme yapılıyor gibi. (ç.n.)

Lāvānaka'dayken yakmış olsaydı, güneşin Vāsavadattā'nın doğasına aykırı olan karanlığı tüm dünyaya yayması gerekirdi." Padmāvatī'ye bakmakta olan bir başka kadın da şöyle söylemiş: "Bu kadının dostu gibi davrandığı öteki kadını utandırmayan davranışını görmekten çok mutluyum." İki kraliçeye bakmakta olan kadınlar, mutlulukla şöyle konuşmuşlar: "Doğrusu Tanrı Şiva ve Vishnu bunların güzelliğini görmemiş olmalılar, yoksa başka türlü nasıl karıları Umā ve Śrī'ye büyük saygı gösterebilirlerdi ki?"

Böylece Vatsa kralı halkının coşkun kutlamaları arasında, uygun törenlerin ardından kraliçeleriyle birlikte sarayına gitmiş. Kralın sarayı rüzgârlı havadaki görkemli lotus gibi veya yükselen ayın altındaki deniz gibi muhteşemmiş. Bir anda sayısız kralın ve derebeyinin şans getirmesi için sunduğu hediyelerle karşılaşmış. Onları onurlandıran Vatsa kralı, attığı her adımda coşkuyla karşılana karşılana iç dairesine ulaşmış. Orada tıpkı Aşk Tanrısı'nın karıları Rati ve Prīti ile yaşaması gibi iki kraliçeyle günün kalan kısmını içerek ve eğlenerek geçirmiş.

Ertesi gün kral vezirleriyle birlikte toplantı salonunda otururken, bir Brahman gelip kapıda bağırmaya başlamış: "Kralım, Brahmanları koruyun! Ormanda çobanın biri hiç sebepsiz oğlumun ayağını kesti." Bunu duyan kral hemen iki üç çobanı yakalatıp getirtmiş ve onları sorguya çekmiş. Onlar şu cevabı vermişler: "Kralımız, biz çoban olarak yaban yerlerde dolaşır dururuz. İçimizde Devasena adlı bir çoban var, o ormanda bir taşın üstünde oturur ve bize, 'Ben sizin kralınızım,' diyerek hep emirler verir. İçimizden hiç kimse ona karşı gelemez. Bu yüzden kralımız, ormanda onun sözü geçer. Bugün de bu Brahmanın oğlu oraya geldi ve çoban krala itaat etmedi. Biz kralın emriyle ona, 'Saygı göstermeden geçme,' dediysek de genç adam bizi itekledi ve uyarımızı hiçe sayarak güldü. Çoban kral bu itaatsiz çocuğun ayağını keserek cezalandırmamızı emretti. Ey kral, biz de denileni yapıp ayağını kestik. Bu aşağı halimizle yöneticimizin emrini dinlemeyip ne yapabilirdik ki?" Ço-

banlar krala bunları söyleyince, akıllı Yaugandharāyana biraz düşünüp krala usulca şöyle demiş: "Bu çoban bu hale geldiyse orada kesinlikle hazine var demektir. Hemen oraya gitmeliyiz." Vezir böyle deyince, kral çobanları önüne katmış, hizmetçileri ve askerleriyle birlikte ormanın yolunu tutmuş.

Çiftçilerin kazmakta olduğu toprağı yokladıklarında derinden dağ gibi bir Yaksha çıkmış karşılarına ve demiş ki: "Ey kral, uzun süredir koruduğum bu hazine sana aittir, buraya ataların gömmüştü, artık onu alabilirsin." Bunu söyleyen ve kralın tapınışını kabul eden Yaksha ortadan kaybolmuş ve yeri kazınca sonunda ortaya büyük bir hazine çıkmış. Bu hazinede mücevherlerle süslü, zamanının mutlu ve güzel olaylarının resmedildiği çok değerli bir taht da varmış. Vatsa kralı hazineyi mutlulukla almış ve çobanlara cezalarını verip şehrine geri dönmüş. Halk kralın getirdiği altından tahtı görmüş. Tahtın kan kırmızısı mücevherlerinden fışkıran ışık huzmeleri kralın dört bir yanda kazanacağı zaferleri müjdeliyormuş. Tahtın çivileri, uçlarındaki incilerle sanki vezirlerin zekâsını düşünüp düşünüp gülüyor gibiymiş. Halk bağıra çağıra, davullar çalarak mutluluğunu sergilemiş. Vezirler de kralın mutlak zaferiyle çok mutlu olmuşlar, zira başarılı işlerin sonu güzel olaylarla biter. Gökyüzünde dalgalanan bayraklar alev alevmiş ve kral tıpkı bir bulut gibi yukardan halkına altın yağdırmış.

O gün kutlamalarla sürmüş, ertesi gün Yaugandharāyana, Vatsa kralının aklından geçenleri anlamak için şöyle demiş: "Kralım, atalarınızdan size kalan şu tahta çıkıp onu süsleyin." Ancak kral şöyle cevap vermiş: "Atalarımın fetihlerinden sonra çıkmış olduğu tahta, ben de ancak tüm bölgeleri fethettikten sonra çıkabilirim. Bu her yeri mücevherle kaplı yeryüzünü fethetmedikçe, atalarımın kıymetli taşlarla bezenmiş tahtına oturmayacağım." Bunu söyleyen kral tahta oturmamış. Doğrusu, soylu insanların davranışları böyle duyarlı olur.

Bundan çok memnun kalan Yaugandharāyana şöyle demiş: "Tebrikler kralım! Öyleyse ilkönce doğuyu fethe başlayalım."

Bunu işiten kral vezirine merakla sormuş: "Başka yönler de var, neden krallar ilkönce doğuya sefer yapar?" Yaugandharāyana cevap vermiş: "Ey kral, zengin olmasına rağmen kuzey barbarlar tarafından kirletilmiştir. Batı, güneşin ve diğer göksel bedenlerin battığı ve onursuz bırakıldığı yerdir. Güney ise Rākshasaların ve Ölüm Tanrısı'nın barındığı bölgedir. Oysa doğudan güneş doğar, Tanrı İndra doğu yönüne hükmeder, Ganj nehri doğuya doğru akar. İşte doğu bunun için tercih edilir. Ayrıca Vindhya ile Himālaya dağları arasında bulunan ve Ganj nehri tarafından yıkanan ülkeler en güzel ülkeler olarak kabul edilir. Bu yüzden başarı isteyenler doğuya doğru yürür ve tanrıların nehri Ganj tarafından ziyaret edilen bu topraklara yerleşirler. Senin ataların da doğudan başlayarak ülkeleri fethettiler ve Ganj kıyısındaki Hastinapura şehrinde barındılar. Şatānīka ise imparatorluğun konumdan çok yiğitliğe dayandığını görünce Kauşāmbī'ye doğru çekildi."

Böyle söyleyen Yaugandharāyana susmuş. Kahramanlıklarıyla büyük ödüller kazanmış olan kral konuşmuş: "Doğru, bu dünyada devlet olmanın şartı, bir ülkenin konumu değil, cesur insanların özgüvenleri ve cesaretleridir. Çünkü cesur insan kimsenin desteği olmadan başarı kazanabilir. Bu konuda anlatılan, cesur insanla ilgili öyküyü hiç duydun mu?" Böyle söyledikten sonra Vatsa kralı, vezirlerinin isteği üzerine yeniden konuşmaya başlamış ve kraliçelerin de huzurunda şu öyküyü anlatmış:

"Yeryüzünün kutlu şehirlerinden olan Uccayini'de, bir zamanlar Adityasena adlı bir kral yaşarmış. Yiğit mi yiğit bu kralın güneş gibi parlak savaş arabasını kimse engelleyemezmiş. Onun kar gibi beyaz görkemli şemsiyesi ufku aydınlattığında öteki krallar kıskançlıklarından çatlarlarmış. Deniz nasıl suların toplandığı kapsa, bu kral da yeryüzünün tüm mücevherlerinin toplandığı bir kapmış. Kral bir sebeple bir gün ordusuyla Ganj nehri kıyılarında konaklamış kurmuş. O sırada oraya şehrin zengin tüccarlarından Gunavarman gelmiş ve kra-

la kızlar incisi bir kız getirmiş. Kralın muhafızına da şöyle söyletmiş: 'Bu kızlar incisi kız benim evimde doğdu. Kimseyi layık bulup da onu veremedim, çünkü yalnızca siz kral hazretleri onun kocası olmaya layıksınız.' Sonra Gunavartman kızla birlikte kralın yanına girmiş. Kral, Tecasvatī adlı kızı görünce güzelliğiyle göğü aydınlatan ve Aşk Tanrısı'nın evindeki mücevherler gibi parlayan bu kıza âşık olmuş, şıpır şıpır terlemeye başlamış. Baş kraliçe olmaya layık olan kızı hemen kabul etmiş ve çok sevindiği için Gunavartman'ı kendisine eşdeğer olarak nitelemiş.

Yaşamdaki bütün amaçlara erişmiş olan kral, Tecasvatī ile evlenmiş ve onunla Uccayini'ye gitmiş. Orada sadece onun güzel yüzüne bakıp durduğu için krallık işlerini ihmal etmiş. Kulakları sadece onun şarkılarını duyduğu için halkının sıkıntılı bağırışlarını duymaz olmuş. Kral hareme girmiş ve uzun süre oradan çıkmamış, ama düşmanlarının kalplerinden korku çıkmış. Bir süre sonra kralın Kraliçe Tecasvatī'den bir kızı olmuş. Böylece kralın içinde sefere çıkma isteği de doğmuş. Yanında üç dünyanın bile değersiz kaldığı kızın güzelliği kralı zevke getirmiş ve yiğitliğini kamçılamış. Kral Adityasena bir gün asi bir öndere karşı Uccayini'den hücuma geçmiş. Kraliçe Tecasvatī'yi de sanki orduyu koruyan bir tanrıça gibi, bir filin üstüne oturtmuş ve beraberinde götürmüş. Kendisi şimşek gibi güçlü, dağ gibi yüksek, göğsünde kıvrımlı bir çizgi ve bir kuşağı olan, hayranlık uyandırıcı bir ata binmiş. Atın ayakları koşarken ağız hizasına gelir ve Garuda gibi göğe yükselirmiş. At, başını kaldırıp korkusuzca yeryüzüne bakar ve adeta, 'Benim hızımın bir sınırı olabilir mi?' diye düşünürmüş.

Kral bir süre yol aldıktan sonra bir düzlüğe gelmiş ve orada atının ne kadar hızlı olduğunu Tecasvatī'ye göstermek istemiş. Topuklanan at mancınıkla atılan bir ok gibi ileri fırlamış, bilinmeyen bir yöne doğru gözden kaybolmuş. Olan biteni izleyen askerler çok şaşırmışlar, süvariler her yöne at koşturmuşlar, ama kralın izine rastlayamamışlar. Bunun üzerine

vezirler ve askerler bir felaketten korkup endişeye kapılmışlar, ağlayan kraliçeyle birlikte Uccayini'ye geri dönmüşler. Halkı yatıştırmışlar, bir yandan kraldan haber beklerken, diğer yandan kapıları kapayıp surları korumuşlar.

O sırada atın üstündeki kral korkunç aslanların avlandığı Vindhya tepelerinde girilmesi olanaksız bir ormana varmışmış. At durup sakinleşmiş ama kral şaşkınlığa düşmüş, çünkü uçsuz bucaksız ormanın içinde nerede bulunduğunu bilemiyormuş. Bir çıkar yol bulamayan ve atın bir önceki yaşamını bilen kral, üstünden inmiş, kendisini onun ayakları dibine atarak şöyle konuşmuş: 'Sen bir tanrısın, senin gibi bir yaratık efendisine ihanet etmez. O nedenle sana koruyucum gözüyle bakıyorum, beni uygun yola çıkar.' Bunu işiten at pişmanlığa düşmüş, önceki yaşamını hatırlayarak kralın isteğini kabul etmiş, zira mükemmel atlar kutsal varlıklardır. Sonra kral tekrar ata binmiş ve at temiz, serin göllerle çevrili bir yola çıkmış. Bu manzara yolculuğun yorgunluğunu alıp götürmüş. Muhteşem at akşamleyin kilometrelerce yol kat etmiş ve kralı Uccayini'ye ulaştırmış.

Güneş batı dağlarından batıp da karanlık her yere hâkim olduğunda, bilge at Uccayini şehrinin kapısının kapalı olduğunu görmüş, dışarıdaki ölü yakma yerlerinin korkunç olduğunu bildiğinden, korunması için kralı şehir surlarının dışında kalan gizli bir Brahman manastırına götürmüş. Kral Adityasena manastırın geceyi geçirmek için uygun bir yer olduğunu görmüş. Atı da yorulduğu için içeri girmeye karar vermiş. Ancak orada yaşayan Brahmanlar, onun mezarlık bekçisi veya bir hırsız olduğunu ileri sürerek girmesine karşı çıkmışlar. Kaba ve kavgacı davranmışlar. Zira Sāma Veda okuyarak yaşayan Brahmanlar yoz, kaba ve kötü tabiatlı olurlar. Onlar yaygara koparırlarken Vidushaka adlı, cesur mu cesur, erdemli bir Brahman manastıra gelmiş. Kolları güçlü kuvvetli bu genç, ateşe taparak çile doldurduğu için bir kılıç kazanmayı hak etmiş. Bu öyle bir kılıçmış ki ihtiyacı olduğunda düşünmesi yetiyormuş. Cesur Vidushaka, gece gelen bu garip krala bakıp onun kılık

değiştirmiş bir tanrı olduğunu düşünmüş. İyi niyetli genç, öteki Brahmanları itmiş, kralın önünde saygıyla eğilmiş, onu manastıra buyur etmiş. Kral orada dinlendikten ve köle kadınlar tarafından yıkandıktan sonra Vidushaka güzel yiyecekler hazırlamış. Ayrıca doğaüstü atın eyerini indirip ot ve saman vermiş. Yorgun krala yatak hazırlayıp demiş ki: 'Efendim, ben nöbet tutup sizi korurum, rahat uyuyun.' Nitekim kral uyuduğu zaman o meditasyon gücüyle çağırdığı Ateş Tanrısı'nın kılıcını elinde tutarak, tüm geceyi kapıda bekleyerek geçirmiş.

Vidushaka hiçbir emir almadığı halde sabah erkenden, kral uyanır uyanmaz, atının eyerini takmış. Kral ondan ayrılmış, atına atlayıp Uccayini şehrine varmış. Halk onu görünce coşkuyla bağırmış. Şehrin kapısından girince halk ona yaklaşmış ve insanlar kafaları karışmış bir ifadeyle bakmışlar. Kral vezirleriyle birlikte saraya gitmiş, Kraliçe Tecasvatī onu görünce derin bir oh çekmiş. Rüzgârda neşeyle dalgalanan ipek bayraklar kederin ülkeden uzaklaştığının habercisiymiş. Kraliçe gün sonuna, yani şehir halkı ve güneş kıpkırmızı bir hal alana dek muazzam bir şölen düzenletmiş. Ertesi gün Kral Adityasena manastırdan Vidushaka'yı ve öteki Brahmanları çağırtmış. Geceleyin olanlardan dolayı Vidushaka'ya köyler bağışlamış. Minnettar kral ayrıca bu Brahmana bir şemsiye ve bir fil vermiş, onu aile rahipliğine getirmiş. Halk olan biteni büyük bir ilgiyle izliyormuş. Böylece Vidushaka bir derebeyi haline gelmiş. Büyük kişilere sunulan bağışlar hiç meyve vermez mi?

Soylu Vidushaka, kraldan aldığı bütün köyleri manastırdaki Brahmanlarla paylaşmış. Köy sahibi olmuş Brahmanlarla birlikte sarayda memnuniyetle krala hizmet etmiş. Ancak bir süre sonra öteki Brahmanlar baş olmak için birbirleriyle kavga etmeye başlamışlar. Vidushaka'yı hiçe sayıp kibir sarhoşluğuna kapılmışlar. Çeşitli gruplara bölünüp birbirlerinin köylerine baskın yapmışlar. Vidushaka onların saçmalıklarını umursamamış, zira yüce ruhlu kişiler ruhsuz kişilerin işlerini dikkate almazlar.

Bir gün Çakradhara adlı, doğuştan sert bir kişiliğe sahip olan Brahman onların kavga ettiğini görerek oraya gelmiş. Çakradhara tek gözlü olmasına rağmen, başkalarının işinde neyin gerekli olduğunu anlayacak kadar keskin görüşlü, bir kambur olmasına rağmen de çok düzgün sözlü bir adammış. Onlara demiş ki: 'Sizi alçaklar, daha önce dilendiğinizi unuttunuz, şimdi bedava gelen bu bağışları paylaşamayıp birbirinizin köyünü yakıyorsunuz! Böyle davranmanızın tek suçlusu Vidushaka'dır, bu gidişle yakında yine gezgin dilenci haline geleceksiniz. Bu durumda en güzeli başsız olmak, tek başına dolaşıp rastlantıya güvenerek kendi geçimini sağlamak. Bu, çok başlı olup her şeyin harabeye dönmesinden daha iyidir. Gelin, öğüdüme uyun, güçlü olmak istiyorsanız yetenekli birisini kendinize başkan yapın.' Bunu duyunca hepsi de baş olmak istemiş. Bunun üzerine Çakradhara biraz düşündükten sonra budalalara şöyle söylemiş: 'Madem böyle karşılıklı çekişiyorsunuz, ben size mutabık kalacağınız bir yol öneyeyim. Buraya yakın mezarlıkta kazığa oturtularak cezalandırılmış üç hırsız var. Her kim geceleyin gidip onların burunlarını keserek buraya getirirse önder odur, ne demişler, cesaret önder olmayı sağlar.'

Çakradhara Brahmanlara bu öneriyi yapınca, orada durmakta olan Vidushaka, 'Olur, bunda korkacak ne var?' demiş. Brahmanlar, 'Biz bunu yapacak kadar cesur değiliz, her kim yaparsa ona itaat ederiz,' demişler. Vidushaka da şöyle söylemiş: 'Ben yaparım. Gece mezarlığa gider, hırsızların burunlarını kesip getiririm.' Budalalar bunun çok zor bir iş olduğunu sandıklarından, 'Eğer bunu yaparsan bizim önderimiz olursun, hepimiz buna uyarız,' demişler. Bu anlaşmayı yaptıktan sonra gece olmuş, Vidushaka Brahmanlardan ayrılıp mezarlığa gelmiş. Cesur adam korkunç mezarlığa girerken yanında tek yoldaşı düşündüğü zaman gelen Ateş Tanrısı'nın kılıcıymış. Akbabaların ve çakalların çığlıkları yükseliyor, cenaze ateşinin alevleri ifritlerin solurken ağızlarından çıkardıkları alevlere karışarak kuvvetleniyormuş. Mezarlığın tam ortasında, sanki bu-

runlarını kaybetmekten korkmuş gibi yüzleri yukarı dönük duran, kazığa oturtulmuş adamları görmüş. İçine ifritlerin yerleştiği üç bedene yaklaşmış ve onlara yumruğuyla vurmuş. İçinde korkunun zerresi olmadan kılıcıyla onları doğramış. Cesetlerin içindeki ifritler temizlenmiş ve cesur adam onların burunlarını rahatça kesmiş, elbisesinin içine bir sargıyla bağlamış.

Geri döneceği sırada mezarlıkta bir dilencinin bir cesedin üstüne oturmuş dua mırıldandığını görmüş ve sırf meraktan onun arkasında bir yere saklanıp gözlemeye koyulmuş. Dilencinin altındaki cesetten bir tıslama sesi gelmiş, ağzından alev, göbeğinden de hardal tohumları çıkmaya başlamış. Dilenci hardal tohumlarını almış, doğrulup eliyle cesete kuvvetle vurmuş. Güçlü bir ifritin eline geçmiş olan ceset ayağa kalkmış, dilenci onun omzuna binmiş ve hemen oradan ayrılmış. Vidushaka, görünmeden onları izlemiş. Kısa bir süre yol aldıktan sonra, içinde Dürgā heykeli olan boş bir tapınak görmüş. Dilenci ifritin omuzundan inmiş, tapınağa girmiş, ifrit ise sertçe yere yığılmış. Vidushaka görünmeden dilenciyi izlemeyi sürdürüyormuş. Dilenci, tanrıçaya tapınmaya başlamış ve şöyle söylemiş: 'Ey tanrıça, benden hoşnutsan dileğimi yerine getir! Yok, hoşnut değilsen, o zaman ben de kendimi sana kurban ederim!' Dilenci bu güçlü büyü sözlerini söyleyince tapınağın içinden bir ses duyulmuş: 'Kral Adityasena'nın genç kızını buraya getir, burada kurban et, sonra da dilediğin şeye kavuş!' Dilenci bunu duyunca hemen dışarı çıkmış, ifriti bir kez daha dürtmüş, tıslayan ifrit ayağa kalkıp dikilmiş. Ağzından ateş çıkaran ifritin omuzuna binen dilenci, onunla birlikte prensesi getirmek üzere göğe yükselmiş.

Gizlendiği yerden olup biteni gören Vidushaka kendi kendine şöyle mırıldanmış: 'Ne yani, ben sağken bu herif kralın kızını mı öldürecek? Bu alçak geri dönene kadar burada beklesem iyi olur.' Böyle düşünen Vidushaka orada gizlenip beklemiş. Öte yandan dilenci, gece karanlığında sarayın harem dairesinin penceresinden girmiş ve kralın kızını uyur bulmuş.

Gecenin kör karanlığında kızla birlikte havadan geri dönmüş. Kız güzelliğiyle her yeri aydınlatıyormuş. Havadan tanrıçanın tapınağının bulunduğu yere indiklerinde kız, 'Babacığım, anneciğim,' diye bağırıyormuş. Dilenci, ifritin gitmesine izin verdikten sonra, kızlar içinde bir mücevher olan kızla birlikte tanrıçanın tapınağına girmiş. Tam prensesi öldürmek üzereymiş ki Vidushaka elinde kılıçla ortaya çıkmış. Dilenciye, 'Seni alçak, bir şimşeğin yasemin çiçeğini çarpması gibi, bu narin kıza kıyacaksın ha!' diyerek onu saçlarından yakalamış ve başını kesmiş. Sonra korkudan kendisine sıkıca sarılmış olan prensesi yatıştırmış.

Cesur adam, 'Şimdi prensesi gece vakti buradan hareme nasıl götüreyim?' diye düşünmüş. Bu sırada gökten bir ses işitilmiş: 'Dinle Vidushaka! Öldürdüğün dilencinin gücü bir ifrit ve bir miktar hardal tohumuna bağlıydı. Bu yüzden dünyanın yöneticisi olmak ve kralın kızlarıyla evlenmek istiyordu. Fakat budala bugün neye uğradığını şaşırdı. Şimdi sen cesur adam, gece havada yolculuk yapabilmek için o hardal tohumlarını al.' Gökten gelen ses Vidushaka'ya böyle seslenmiş, zira tanrılar kahramanları korumaları altına alırlar. Adam elini uzatıp dilencinin elbisesindeki hardal tohumlarını avuçlamış, prensesi de kollarına almış.

Tam tanrıçanın tapınağından ayrılırken gökten başka bir ses daha duyulmuş: 'Bir ay sonra bu tanrıçanın tapınağına geri dönmelisin, bunu unutma ey kahraman!' Vidushaka, 'Pekâlâ' diye cevap vermiş. Tanrıçanın lütfu sayesinde prensesle birlikte uçmaya başlamış. Çok geçmeden prensesi özel dairesine ulaştırmış, kız kendine geldikten sonra adam demiş ki: 'Yarın sabah uçma yeteneğim olmayacak ve herkes beni buradan çıkarken görecek, bu nedenle şimdi gitmem gerek.' O böyle söyleyince kız telaşa kapılmış ve şöyle söylemiş: 'Sen gidersen korkudan ölürüm. Bu yüzden, gitme ey soylu kahraman, bir kez daha hayatımı kurtar. Zira iyi insanlar doğumlarından itibaren üzerlerine düşen görevleri yaparlar.'

Bunu işiten cesur Vidushaka şöyle düşünmüş: 'Şimdi gidersem bu kız korkudan ölecek, o zaman kralıma nasıl bir bağlılık göstereyim?' Böyle düşünüp geceyi harem dairesinde geçirmiş, yorgunluktan uyuya kalmış. Prenses ise korkudan bütün gece hiç uyumamış, sabah olduğu halde uyuyan Vidushaka'yı uyandırmamış. Çünkü ona duyduğu sevgi yüzünden, 'Hele biraz daha uyusun' diyormuş. Hizmetçiler hareme gelip onu görünce, şaşkınlık içinde gidip krala bildirmişler. Kral gerçeği öğrenmesi için muhafızını göndermiş, o da gelip Vidushaka'yı orada görmüş. Sonra olan biten her şeyi prensesten dinlemiş ve gidip krala aktarmış. Vidushaka'nın mükemmel kişiliğini bilen kral hayret etmiş. Vidushaka'yı yanına çağırtmış. Kız ona olan sevgisinden peşi sıra gitmiş.

Yanına varınca, kral ona neler olduğunu sormuş, Vidushaka da olanları başından itibaren anlatmış. Elbisesine bağladığı kesilmiş hırsız burunlarını, hardal tohumlarını göstermiş. Bilge kral, Vidushaka'nın anlattıklarını doğrulamak için, Çakradhara ile birlikte manastırdaki bütün Brahmanları huzuruna toplatmış ve ne olup bittiğini onlara da sormuş. Yetmemiş, mezarlığa gidip burnu kesilmiş adamları görmüş, sonra boynu kesilmiş dilenciyi de görünce becerikli Vidushaka'ya tamamen inanmış, kızının yaşamını kurtaran bu adama iyice kanı ısınmış. Hemen o anda kızını ona vermiş. Cömert kişiler, kendilerine iyilik yapanları asla karşılıksız bırakmazlar. Prensesin elinde sanki Zenginlik Tanrıçası yaşıyormuş, zira Vidushaka bu evlilikle büyük bir şansa kavuşmuş.

Vidushaka bu ayrıcalıklı durumun tadını çıkarırken, hem krallık işleriyle uğraşmış, hem de sevgili karısıyla Adityasena'nın sarayında yaşamış. Günler böyle geçip gidiyormuş ki bir gün prenses olağanüstü bir güç tarafından uyarılmış ve gece vakti Vidushaka'ya demiş ki: 'Efendim, hatırlarsanız, tanrıçanın tapınağının olduğu yerde bir ses size, "Bir ay sonra burada olun," demişti. Bugün bir aylık sürenin son günü.' Sevgili karısı böyle söyleyince, hatırlattığı için çok memnun olan Vidus-

haka, 'İyi ki hatırlattın güzelim, ben unutmuştum,' deyip ona sevgiyle sarılmış.

Prenses uyurken o harem dairesinden ayrılmış ve geceleyin elinde kılıçla tanrıçanın tapınağına gelmiş. Oraya varınca, 'Ben Vidushaka, işte geldim,' diye bağırmış. İçeriden bir ses, 'İçeri gel Vidushaka,' demiş. Bunun üzerine içeri girmiş ve orada göksel bir saray görmüş. Sarayda çevresinde göksel varlıklarla birlikte çok güzel bir kız varmış. Kız karanlıkta yanan bir ateş gibi güzelliğiyle etrafı aydınlatıyormuş. Sanki Şiva'nın öfkeyle yüzünü yaktığı Aşk Tanrısı'nın ilacı gibiymiş. Adam neler olduğunu anlamaya çalışırken, kız onu büyük bir sevgi ve nezaketle içeri buyur etmiş. Adam oturmuş ve yoğun ilgisi yüzünden ona güven duymuş, ne olup bittiğini merak edince, kız şunları söylemiş: 'Ben Vidyādhara soyundan Bhadrā adlı bir kızım. Öyle rastgele dolaşırken seni gördüm. Niteliklerin aklımı çeldi. Bir ay dolunca buraya gelmeni söyleyen ses benim sesimdi. Bugün eşin prensesi de sihir gücümle ben uyardım, o da sana buraya gelmen gerektiğini hatırlattı. Ben senin için buradayım yakışıklı kahraman, kendimi sana sunuyorum, evlen benimle." Soylu Vidushaka, Vidyādharī* Bhadrā böyle söyleyince kabul etmiş ve onunla Gandharva usulüyle evlenmiş. Orada, göksel zevkler içinde yiğitliğinin meyvelerini toplarcasına güzel karısıyla birlikte yaşamış.

O sırada, gece sona erdiğinde prenses uyanmış ve kocasını göremeyerek kedere gömülmüş. Sendeleyerek annesine koşmuş. Bir yandan titriyor, bir yandan da gözlerinden yaş boşalıyormuş. Annesine kocasının gece yarısı gittiğini ve bunda kendisinin bir kusuru olabileceğinden korktuğunu anlatmış. Kızını çok seven annesinin de aklı başından gitmiş. Bu arada kral durumu işitmiş ve derin bir keder içinde oraya gelmiş. Kızı, 'Kocamın, mezarlığın dışındaki bir tanrıçanın tapınağına gittiğini biliyorum,' deyince, kral bizzat oraya gitmiş. Ancak tüm

* Vidyādharī dişi Vidyādhara'dır. (ç.n.)

aramalarına rağmen onu bulamamış, çünkü Vidyādharīnin sihir gücüyle görüntü perdelenmekteymiş. Kral geri dönmüş, kızı kederden canına kıymak istemiş, ancak tam bunu düşündüğü sırada bilge bir adam oraya gelmiş, 'Herhangi bir felaket olduğunu düşünme, kocan göksel bir mutluluk içinde yaşıyor ve kısa bir süre sonra geri dönecek,' demiş. Kız bu sözler üzerine kocasının geri gelmesi umuduyla canına kıymaktan vazgeçmiş.

Vidushaka orada böyle yaşamaktayken, sevgilisi Bhadrā'nın Yogeşvarī adlı bir arkadaşı oraya gelmiş ve kıza gizlice şu haberi vermiş: 'Arkadaşım, bir insanla yaşadığın için Vidyādharalar sana kızıyorlar ve ceza verecekler, buradan kaç. Doğu denizinin kıyısında Karkotaka adlı bir şehir var, onun ötesinde Şitoda adlı kutsal bir nehir akar. Onu geçtikten sonra karşına büyük Udaya dağı gelir, işte orası Siddhaların ülkesidir ve oraya Vidyādharalar giremez. Hemen oraya git ve geride bırakacağın ölümlü için endişelenme. Ayrılmadan söylersin, o da peşinden oraya gelir.' Arkadaşı böyle söyleyince Bhadrā korkuya kapılmış ve Vidushaka'ya duyduğu bağlılığa rağmen arkadaşının tavsiyesine uymaya karar vermiş. Kız düşüncesini Vidushaka'ya anlatmış, ileride gerekirse diye yüzüğünü ona verip gece olurken gözden kaybolmuş. Vidushaka kendini gelmiş olduğu boş tapınakta bulmuş, ne Bhadrā varmış, ne de saray. Bhadrā'nın sihir gücüyle yaptıklarını hatırlamış, elindeki yüzüğe bakıp keder ve şaşkınlığa düşmüş. Onun sanki bir rüyadaymış gibi söylediklerini hatırlayarak şöyle düşünmüş: 'Gitmeden önce bir dağda buluşacağımızdan söz etmişti, hemen oraya gitmeliyim. Ancak insanlar beni görürlerse kral gitmeme izin vermez. İstediğimi yapabilmek için bir yol bulmalıyım.'

Böyle düşünen akıllı adam kılık değiştirmiş, üstünü başını yırtıp kendini toza bulayarak tapınaktan ayrılmış. 'Ah Bhadrā, ah Bhadrā' diye inliyormuş. O civarda yaşayan insanlar onu görünce, 'İşte Vidushaka,' diye bağırmışlar. Kral bunu duyunca sarayından çıkıp gelmiş ve bu halde görünce Vidushaka'nın

delirdiğini sanmış, onu tutup sarayına getirmiş. Oraya geldiğinde, hizmetçileri ve akrabaları onunla konuşmaya çalışmışlar, ama o sadece, 'Ah Bhadrā, ah Bhadrā' diyormuş. Hekimler onu uygun yağlarla yağladıkları zaman, vücudunu külle kirletiyor, prensesin sevgiyle hazırlayıp kendi elleriyle verdiği yiyecekleri de ayağının altına atıp eziyormuş. Böyle, hiçbir şeye ilgi göstermeden, elbiselerini yırtıp deli gibi davranarak Vidushaka birkaç gün geçirmiş. Kral Adityasena şöyle düşünmüş: 'Durumu umutsuz, ona işkence etmenin bir anlamı yok. Neredeyse ölecek, ben de bir Brahmanı öldürmekten sorumlu olacağım. İyisi mi, gidip dilediğince dolaşsın, o zaman belki iyileşir.' Böylece onu bırakmış.

Gitmesine izin verilen cesur Vidushaka, ertesi gün yüzüğü de yanına alarak Bhadrā'yı bulmak üzere yola koyulmuş. Günlerce doğuya doğru yol almış, sonunda Paundravardhana adlı bir şehre ulaşmış. Orada yaşlı bir Brahman kadının evine gelmiş ve 'Ana, ben burada bir gece kalmak istiyorum,' demiş. Kadın kabul etmiş, onu misafirperverlikle ağırlamış. Kısa bir süre sonra keder içinde yaklaşıp şöyle demiş: 'Oğlum, sana bütün bu evi veriyorum, bunu kabul et, çünkü ben daha fazla yaşayamayacağım.' Adam şaşırmış ve 'Neden böyle konuşuyorsun?' diye sormuş. Yaşlı kadın konuşmayı sürdürmüş: 'Sana bütün öyküyü anlatacağım, dinle!

Evladım, bu şehirde Devasena adlı bir kral varmış. Onun yeryüzünün süsü bir kızı olmuş. Sevgi dolu olan kral, "Bu kızı zorluklarla elde ettim," diyerek Duhkhalabdhikā* adını vermiş. Zaman geçip de kız büyüdüğünde kral onu Kaççhapa kralıyla evlendirmiş, o da kızı alıp sarayına götürmüş. Kaççhapa kralı geceleyin gelinin bulunduğu harem dairesine girer girmez ölmüş. Kral çok üzülmüş, kızını yeniden başka bir kralla evlendirmiş, ancak o da aynı şekilde yok olmuş. Başlarına aynı şeyin gelmesinden korkan krallar onunla evlenmek istememiş-

* "Zorluklarla elde edilmiş" (ç.n.)

ler. Kral komutanına şu emri vermiş: "Bu ülkedeki her evden sırayla her gün bir adam getirin ve bu kişi ya bir Brahman veya bir Kshatriya olsun. Geceleyin kızımın bulunduğu daireye sokun. Böylece kaç kişinin öleceğini ve bunun ne kadar süreceğini görelim. Her kim ölmez de sağ kalırsa onun kocası olur. İşleri sırlarla dolu talihin önüne kim geçebilir ki?" Kraldan bu emri alan komutan, şehirdeki her evden sırayla bir erkek getirmiş ve bu şekilde yüzlerce insan prensesin dairesinde ölmüş. Yaptığı iyilikler bir önceki yaşamında yetersiz olan bir oğlum var. Şimdi saraya gidip ölme sırası onda. Oğlumu çok sevdiğim için, ben de yarın kendimi ateşe atacağım. Bu yüzden henüz yaşarken, değerli bir şey olan evimi kendi elimle sana veriyorum. Belki bunun bir sonraki yaşamıma bir yararı olur.'

Kadın bunları anlatınca, yiğit Vidushaka şöyle karşılık vermiş: 'Bütün mesele buysa üzülme ana. Bugün oraya ben giderim, biricik oğlun sağ kalır. Arkamdan, "Adamın ölümüne neden oldum," diye düşünüp suçluluğa kapılma, çünkü sihirli güçlerim var, benim için bir tehlike söz konusu olmaz.' Vidushaka böyle söyleyince Brahman kadın şöyle demiş: 'Öyleyse bana ödül olarak gelmiş bir tanrı olmalısın, bana oğlumu kazandır, sen de mutluluk kazan!' Kadın, kabul ettiğini belirten bu sözleri söyledikten sonra, Vidushaka komutanın gönderdiği bir hizmetçiyle birlikte akşamleyin prensesin bulunduğu daireye gitmiş. Orada prensesi tıpkı çok sayıda açmış çiçeğini taşıyamayan bir sarmaşık gibi, gençlik gururuyla dolu olarak bulmuş. Gece olduğu için prenses yatağa gitmiş, Vidushaka ise odada elinde Ateş Tanrısı'nın kılıcıyla uyanık durmuş ve 'Burada insanları neyin öldürdüğünü bulmalıyım,' diye düşünmüş. Herkesin uyuduğu sırada, binanın giriş tarafından gelen korkunç bir Rākshasa görmüş. İfrit önce kapıyı açmış, girişte durmuş ve yüzlerce erkeği öldürdüğü kolunu odadan içeri uzatmış. Ancak öfkelenen Vidushaka kılıcıyla bir anda Rākshasanın kolunu uçurmuş. Rākshasa öylesine korkup kaçmış ki, kesik kolunu geride bırakmış ve bir daha geri dönmemiş. Prenses uyan-

dığında yerde duran kesik kolu görmüş, şaşkınlık, korku ve sevinç duygularını birlikte yaşamış. Sabahleyin Kral Devasena kızının odasında duran ifrit kolunu görmüş. Kol uzun bir sütun gibi girişi kapattığı için, Vidushaka sanki, 'Buraya benden başkası giremez,' der gibiymiş. Bu durumdan çok hoşlanan kral, kızını ve bir kısım zenginliğini Vidushaka'ya vermiş. Vidushaka mutluluğun bedenlenmiş hali gibi olan kızla bir zaman mutluluk içinde yaşamış.

Ancak bir gün prenses uyurken oradan ayrılmış ve geceleyin Bhadrā'yı bulmak üzere yola koyulmuş. Sabahleyin uyanan prenses Vidushaka'yı göremeyince üzülmüş, ama babası onun geri döneceğini söyleyerek kızı yatıştırmış. Vidushaka günlerce yol aldıktan sonra, sonunda doğu denizinden çok uzakta olmayan Tamralipta şehrine varmış. Orada denizi geçmek isteyen Skandadāsa adlı tüccarla birlik olmuş. Gemiye bu tüccara ait çok değerli eşyalar yükledikten sonra okyanusa doğru açılmışlar. Gemi tam okyanusun ortasına vardığında, sanki bir şeye takılmış gibi durmuş. Kurtulmak için suların ruhuna hediyeler sundularsa da olmamış, gemi kıpırdamamış bile. Tüccar Skandadāsa kederlenmiş ve demiş ki: 'Her kim gemimi takıldığı yerden kurtarırsa ona zenginliğimin yarısını ve kızımı vereceğim.' Yiğit Vidushaka şöyle cevap vermiş: 'Suya dalıp bakacağım ve gemiyi kurtaracağım, ama siz de bedenime bağlayacağınız iplerle güvenliğimi sağlamalısınız. Gemi serbest kaldığında beni bu iplerle çekersiniz.'

Tüccar öyle yapacağına söz vermiş, dümenciler onu koltuk altından geçirdikleri iplerle bağlamışlar. Böyle sağlama alınan Vidushaka denize dalmış, cesur insanlar hareket zamanı geldiğinde asla tereddüt etmezler. Kahraman adam, elinde hatırlanınca gelen Ateş Tanrısı'nın kılıcıyla dibe dalmış. Orada görmüş ki bir dev uyumakta ve gemi de onun bacağına değmiş durmaktaymış. Hemen kılıcıyla bacağını kesmiş ve gemi engelden kurtulup yüzmeye başlamış. Ancak kötü kalpli tüccar söz verdiği zenginliği kurtarmak için ipleri kesmiş ve ok-

yanusun diğer kıyısına doğru hızla yol almış. İpleri kesilmiş ve denizin ortasında kalakalmış olan Vidushaka yüzeye çıkmış, ne olup bittiğini anlamaya çalışmış: 'Tüccar neden böyle yaptı? Böyle durumda ne derler: Kazanç hırsı yüzünden gözleri kör olmuş nankör insanlar önlerindeki kazancı görmezler. Neyse, şimdi yiğitlik zamanıdır, cesaretimi yitirirsem bu benim için iyi olmaz.'

O anda böyle düşünmüş, sonra suda uyurken kestiği devin bacağına binmiş ve onun yardımıyla ellerini kürek gibi kullanarak denizi geçmiş. Yiğit kişilere kader de yardım eder. Hanumān'ın Rāma uğruna okyanusu geçmesi gibi okyanusu geçen cesur adam gökten bir ses duymuş: 'Aferin Vidushaka, senden daha cesur biri var mı? Bu yiğitliğin hoşuma gitti, dinle. Şimdi sen ıssız bir kıyıya çıktın, ancak buradan yedi gün içinde Karkotaka adlı şehre varacaksın. Cesaretini toplayıp hemen hareket edersen isteğine kavuşacaksın. Ben sunuları kabul eden Ateş'im, benim verdiğim güçle ne açlık, ne de susuzluk hissedeceksin. Bu yüzden güvenle ilerle!' Böyle söyledikten sonra ses kaybolmuş.

Bunları dinleyen Vidushaka Ateş Tanrısı'na tapınmış, cesaretle yola koyulmuş ve yedinci günde Karkotaka şehrine ulaşmış. Orada çeşitli ülkelerden gelmiş pek çok soylu Brahmanın yaşadığı bir manastıra gelmiş. Orası bölgenin kralı Aryavarman'ın yaptırdığı zengin bir kuruluşmuş ve bitişiğinde altından yapılmış tapınaklar varmış. Bütün Brahmanlar onu misafirperverlikle karşılamışlar. Bir Brahman onu odasına almış, banyo yaptırmış, yiyecek ve elbise vermiş. Vidushaka manastırda barınırken, davullar çalınarak şunun ilan edildiğini işitmiş: 'Herhangi bir Brahman veya Kshatriya yarın sabah kralın kızıyla evlenmek isterse bir geceyi onun odasında geçirsin.'

Bunu duyunca şüphelenmiş ve macera tutkusu azıp hemen prensesin dairesine gitmek istemiş. Bunun üzerine manastırın Brahmanları ona şöyle demişler: 'Brahman, aceleci davranıp hata yapma. Prensesin odası sandığın gibi değil, orası ölümün

açık ağzı gibi bir yer. Her kim girerse bir daha çıkamıyor, nice yiğitler orada öldü.' Ancak Brahmanlar ne söylerlerse söylesinler Vidushaka dinlememiş ve hizmetçileriyle birlikte kralın sarayına gitmiş.

Orada Kral Aryavarman onu hoş karşılamış, gece olunca Vidushaka güneşin ateşe girmesi gibi kralın kızının odasına girmiş. Kız kendisine yaşlı gözlerle bakıyormuş. Buradan kendisine ilgi duyduğunu anlamış. Bütün gece elinde Ateş Tanrısı'nın kılıcı, gözünü kırpmadan beklemiş. Bir ara aniden korkunç bir Rākshasanın girişte belirdiğini ve sol elini uzattığını görmüş. İfritin sağ kolu kesikmiş. Onu görünce şöyle düşünmüş: 'Bu Paundravardhana şehrinde kolunu kestiğim Rākshasa. Bu defa kolunu kesmeyeceğim, çünkü kaçıp gidiyor, bu defa öldürmek en iyisi.' Böyle düşündükten sonra, Vidushaka koşmuş, onu saçlarından yakalamış, tam başını keseceği sırada çok korkmuş olan ifrit konuşmuş: 'Ne olur beni öldürme, sen cesur bir insansın, bana merhamet et.' Vidushaka onu bırakmış ve 'Kimsin ve burada ne arıyorsun?' diye sormuş. Rākshasa açıklamış: 'Adım Yamadanshtra'dır, iki kızım var: Biri bu, diğeri de Paundravardhana'da yaşayan. Şiva bana iki prensesi de kahraman kişilerle evlendirerek kurtarmamı söyledi. Ben bu işle uğraşırken, Paundravardhana'da kolumun biri kesildi, şimdi de senin tarafından yakalandım, böylece görevim sona erdi.'

Bunu işiten Vidushaka gülmüş ve ona, 'Paundravardhana'da kolunu kesen bendim,' demiş. Rākshasa cevap vermiş: 'Öyleyse sen sıradan bir insan değil, bir tanrı parçasısın. Galiba Şiva senin için bana böyle bir emir verdi. O zaman ben de seni dostum olarak kabul ediyorum. Beni ne zaman hatırına getirirsen yardımına koşarım.' İfrit Yamadanshtra onu bir tür kardeş ilan ettikten sonra oradan ayrılmış. Prenses, Vidushaka'nın yiğitliğini övmüş. O da tüm geceyi orada geçirmiş. Sabahleyin kral olanları duymuş ve çok memnun olmuş. Kızını ve bir kısım zenginliğini ona vermiş. Vidushaka orada Mutluluk Tanrıçası ile birlikte yaşar gibi yaşamış. Ancak bir gece sevgilisi Bhadrā'nın

özlemiyle oradan ayrılmış, zira bir kez göksel zevklerin tadına varan başka bir zevk aramaz.

Şehirden ayrıldıktan sonra Rākshasayı aklına getirince, ifrit hemen o anda belirmiş ve onun önünde eğilmiş. İfrite demiş ki: 'Dostum, Vidyādharī Bhadrā için doğu dağındaki Siddhalar ülkesine gitmem gerekiyor, beni oraya götürür müsün?' Rākshasa, 'Tamam,' demiş. Adam ifritin omuzuna binmiş ve havada altmış yocana kat etmişler. Sabahleyin ölümlülerin geçemeyeceği Şitoda nehrini geçmişler ve zahmetsizce Siddhaların ülkesinin sınırına ulaşmışlar. Rākshasa demiş ki: 'İşte doğan güneş dağı diye bilinen kutlu dağın önündesin, artık ben gelemem, orası Siddhaların ülkesidir.' Gitmesine izin verilen ifrit uzaklaşmış. Vidushaka orada güzel bir göl görmüş ve kıyısına oturmuş. Açılmış lotusları, vızıldayan arılarıyla göl ona 'hoşgeldin' der gibiymiş. Orada açık bir şekilde bir kadına ait ayak izleri görmüş. İzler sanki sevgilisinin evine giden yolu gösteriyormuş. Tam, 'Ölümlüler bu dağa yayan tırmanamaz, iyisi mi burada biraz durup bunların kimin ayak izleri olduğunu anlayayım,' diye düşünüyormuş ki ellerinde altın testilerle gölden su doldurmaya gelmiş bir sürü kadın ortaya çıkmış. Kadınlar sularını doldurduktan sonra, nazikçe onlara sormuş: 'Bu suyu kimin için dolduruyorsunuz?' Kadınlar demişler ki: 'Saygıdeğer efendimiz, bu dağda Bhadrī adlı bir Vidyādharī yaşar, bu su onun yıkanma suyudur.'

Azimli kişiler en zor işleri bile bir sonuca ulaştırırlar. Kadınlardan birisi ona, 'Soylu efendim, şu testiyi omuzuna koyar mısınız?' demiş. Vidushaka bu fırsatı değerlendirip testiyi kadının omuzuna koyarken, Bhadrā'nın daha önce kendisine verdiği mücevherli yüzüğü testiye atmış. Sonra kadınlar su dolu testilerle Bhadrā'nın evine giderlerken o göl kenarında oturup beklemeyi sürdürmüş. Kadınlar yıkanma suyunu boşaltırken yüzük Bhadrā'nın kucağına düşmüş. Bhadrā yüzüğü tanımış ve kadınlara bunu nereden bulduklarını sormuş. Onlar da, 'Göl kıyısında genç bir ölümlü vardı, bu testiyi omzunuza o koydu,'

diye cevap vermişler. Bhadrā da şöyle söylemiş: 'Hemen gidin, onu yıkayıp süsleyin ve buraya getirin, o benim kocamdır.'

Bhadrā böyle söyleyince, kadınlar koşup Vidushaka'ya durumu anlatmışlar. Onu yıkayıp karısının huzuruna getirmişler. Adam oraya varınca, uzun bir ayrılıktan sonra kendisini istekle beklemekte olan ve bir ağacın olgun meyvesi gibi görünen Bhadrā'yı görmüş. Kadın ayağa kalkmış ve ona argha* sunmuş. Gözyaşları içinde kollarını sanki bir kolye takıyormuş gibi boynuna dolamış. Ayrılığın özlemiyle birbirlerine sıkı sıkı sarılmışlar. Karşılıklı oturmuşlar ve birbirlerine doyasıya bakmışlar. Bhadrā, Vidushaka'ya, 'Bu ülkeye nasıl geldin?' diye sormuş. O da cevap vermiş: 'Senin aşkın yüzünden yaşamımı tehlikeye attım, daha ne söyleyebilirim güzelim?' Onun yaşamı hiçe saydığını gören ve müthiş aşkına tanık olan Bhadrā şöyle söylemiş: 'Kocacığım, ne dostlarım, ne de sihir gücüm umurumda! Sen benim yaşamımsın, ben senin kölenim, erdemlerine karşılık kendimi veririm.' Bunun üzerine Vidushaka, 'Öyleyse gel, benimle Uccayini'de yaşa sevgilim, bu göksel yaşamdan vazgeç,' demiş. Bhadrā hemen kabul etmiş, hiç tereddüt etmeden sihir güçlerinden vazgeçmiş. Vidushaka geceyi orada geçirmiş. Kadının arkadaşı Yogeşvarī ona hizmetçilik yapmış. Sabahleyin kahraman Vidushaka karısıyla beraber güneş doğuşu tepesine tırmanmış ve orada Rākshasa Yamadanshtra'yı hatırına getirmiş. İfrit hemen o anda çıkıp gelmiş, Vidushaka ona yolculuk yapacakları yönü göstermiş. Bhadrā ile birlikte omuzuna oturup yükselmişler. Kadın, iğrenç bir Rākshasanın omuzunda oturmaya katlanmış. Sevginin esiri olmuş kadınlar ne yapmaz?

Böylece sevgilisiyle birlikte Rākshasanın omzuna binen Vidushaka, Karkotaka şehrine varmış. Oradaki insanlar Rāksha-

---

* Hinduizmin sapkın olmayan mezheplerinde tanrılara ve soylulara sunulan pirinç, durva otu, çiçek veya kayık biçimli kapta sadece sudan oluşan bir sunu çeşidi. (ç.n.)

sa yüzünden ondan korkmuşlar. O, Kral Aryavarman'dan kızını istemiş ve babası kızını verdikten sonra, aynı şekilde Rākshasaya binerek yola koyulmuşlar. Bir süre gittikten sonra deniz kenarında, iplerini kesip kendisini denizin ortasında yapayalnız bırakan kötü kalpli tüccarı görmüş. O zaman gemiyi kurtarana vereceğini söylediği kızını ve zenginliğini ondan almış. Zenginliğini almanın onu öldürmekle aynı anlama geldiğini bilmekteymiş, zira alçak ruhlu insanlar için mal mülk biriktirmek yaşamdan daha önemlidir. Tüccarın kızını aldıktan sonra bir arabaya biner gibi Rākshasaya binen Vidushaka, Bhadrā da beraberinde olmak üzere göğe yükselmiş. Hep birlikte okyanusu geçmişler, sonra yeniden Paundravardhana şehrine varmışlar. Herkes onlara hayretle bakmaktaymış. Orada uzun süredir yolunu gözlemekte Devasena'nın kızını, Rākshasayı tepeleyerek kazandığı karısını selamlamış. Kayınpederi ne kadar engellemeye çalıştıysa da, vatanını özlemiş olan adam onu dinlememiş, karısını da alıp Uccayini'ye doğru yola çıkmış. Müthiş hızıyla Rākshasa çok geçmeden onları muhteşem şehre ulaştırmış. Orada halk dev Rākshasanın üstünde oturan ve eşleriyle birlikte etrafa adeta ışık saçan Vidushaka'yı görmüş. İnsanlar şaşkınlık ve korkuya kapılmışlar, kayınpederi Kral Adityasena da duyunca korkuyla şehirden kaçmaya kalkışmış. Ancak Vidushaka hemen Rākshasanın sırtından inmiş ve kendisini kralın ayakları dibine atarak selamlamış, kral da ona, 'Hoşgeldin,' demiş. Sonra Vidushaka karılarını ifritten indirmiş, onların dilediği yerde gezmelerine izin vermiş. Rākshasa gittikten sonra Vidushaka, eşleriyle beraber kralın sarayına girmiş. Orada ilk karısı olan kralın kızı, Vidushaka'nın gelişini kutlamış. Kral, 'Bu kadınları nasıl kazandın, o Rākshasa kimdi?' diye sorunca, Vidushaka olun biten her şeyi anlatmış.

Damadının yiğitliğinden çok memnun olan kral ona krallığının yarısını vermiş. Bir Brahman olan Vidushaka bir kral haline gelmiş. Kralların taşıdığı azametli beyaz bayrağa ve diğer krallık alametlerine sahip olmuş. Uccayini şehrinden da-

vul ve müzik sesleriyle insanların sevinç bağırtıları yükselmiş. Bir kralın kazanabileceği en yüksek gücü kazanıp tüm yeryüzünü zapt etmiş. Tüm krallar onun önünde eğilmişler. Bhadrā ve tüm karıları, hiçbiri diğerini kıskanmadan mutluluk içinde yaşamışlar. Azimli kişiler kendilerini başarıya götüren yolu kendileri çizerler."

XIX. Bölüm

(A) Yaugandharāyana, Vatsa kralına demiş ki: "Kralım, sizde cesaret kadar başarma şansı da var. Karşımıza çıkacak sorunları ben de göğüsleyeceğime göre, ülkeler fethetme tasarınızı bir an önce uygulamaya başlasanız iyi olur." Başvezir böyle deyince, Vatsa kralı şu cevabı vermiş: "Doğru söylüyorsun, ancak iyi işleri başarmakta her zaman güçlüklerin aşılması gerekir. Bunun için Tanrı Şiva adına çile doldurmalıyım, çünkü onun lütfu olmadan isteklerime kavuşamam!" Bu sözleri işiten vezirler, tıpkı okyanus üstüne köprü yapılmasını isteyen Rāma'nın bu isteğini yerine getiren maymun önderleri gibi, kralın çile çekme isteğine razı olmuşlar.

Kral, kraliçeler ve vezirlerle birlikte çile doldurup üç gece oruç tuttuktan sonra, Tanrı Şiva ona rüyasında görünüp şöyle demiş: "Senden memnun kaldım, doğrul! Güzel zaferler kazanacak ve çok geçmeden bütün Vidyādharaların kralı olacak bir oğul sahibi olacaksın." Kral uyanmış ve Şiva'nın lütfuyla tüm yorgunluğunun üzerinden kalktığını, tıpkı güneşin ışınlarıyla beslenen dolunay gibi olduğunu hissetmiş. Sabahleyin, gördüğü rüyayı anlatarak vezirlerini sevindirmiş, oruç tutmaktan tükenmiş olan iki kraliçe de buna sevinmişler. Kralın anlattıkları kulaklarından içeri ilaç gibi girmiş ve onlara taze kuvvet vermiş.

Kral çile yoluyla atalarınınkine eşit ölçüde güç kazanmış. Karıları da kocalarına bağlılıklarıyla kutsal bir üne kavuşmuşlar. Ama ertesi gün oruç bitiminde şölen verilirken ve halk çıl-

gınca eğlenirken, Yaugandharāyana krala şöyle hitap etmiş: "Kralım, Şiva size bu lütufta bulunduğu için çok şanslısınız. Şimdi düşmanlarınızı yenin, sonra da gücünüzle kazandığınızın keyfini sürün. Çünkü kazanılanlar kralın erdemiyle kazanılırsa, bunlar ailece kazanılırlar, zira erdemle kazanılan şeyler asla kaybolmazlar. Atalarınızın biriktirip kaybettiği hazine bu yüzden uzun zaman toprağın altında gömülü kaldı. Bu konuya ek olarak şu öyküyü anlatacağım.

Bir zamanlar Pātaliputra şehrinde zengin bir aileden gelen Devadāsa adlı bir tüccar oğlu varmış. Paundravardhana şehrinden zengin bir tüccarın kızıyla evlenmiş. Babası ölünce Devadāsa kendini kumara kaptırmış ve bütün servetini yitirmiş. Çok geçmeden karısının babası yoksulluk ve sıkıntı çeken kızını gelip almış, Paundravardhana'daki kendi evine götürmüş. Adam giderek başına gelen talihsizliklerden bunalmış ve iş kurmayı düşünmüş, kendisine bir miktar sermaye vererek yardım etmesi için kayınpederinin bulunduğu Paundravardhana şehrine gelmiş. Akşamleyin şehre varmış, üzerindekilerin paçavraya döndüğünü ve toz içinde olduğunu görerek şöyle düşünmüş: 'Bu halde kayınpederimin evine nasıl gidebilirim? Doğrusu, gururlu bir kimsenin akrabalarına yoksulluğunu göstermesi ölümden beter.' Böyle düşünerek çarşıya gitmiş ve gece yarısı bir dükkânın dışında, geceleyin katlanan lotuslar gibi kıvrılıp yere çömelerek beklemeye başlamış. O sırada genç bir tüccar gelip dükkânı açmış ve içeri girmiş. Hemen arkasından bir kadının sessiz adımlarla gelip içeri girdiğini görmüş. Dükkândan içeri bakmış ve yanan ışığın yardımıyla bir de ne görsün, o kadın kendi karısı değil miymiş? Devadāsa başkasına kaçan karısını görünce yıldırımla vurulmuşa dönmüş ve şöyle düşünmüş: 'Servetini ve hatta kendini kaybetmiş bir erkek, bir kadının kendisini sevmesini nasıl bekleyebilir ki? Kadınların maymun iştahlılığı onların değişmeyen tabiatlarındandır. Şu anda ben kumara batmış insanların başına gelen felaketleri ve baba evinde yaşayan özgür bir kadının davranışını seyretmekteyim.'

Böyle dışarıda durmuş düşünürken, âşığıyla konuşan karısını dikkatle dinliyormuş. Kulağını kapıya iyice dayamış ve kötü kalpli kadının sevgilisine şöyle söylediğini işitmiş: 'Senin için ölüyorum, bu yüzden sana bir sır vereceğim. Kocamın uzun zaman önce Viravarman adlı bir büyükbabası vardı. Evinin avlusuna, her biri bir köşeye gelecek şekilde dört altın küp gömmüş. Sonra bunu karılarından birine söylemiş. O kadın da öleceği zaman bunu gelinine söylemiş, o da kendi gelinine söylemiş. O benim kayınvalidem oluyor. O da bana söyledi. Bu, kocamın ailesinde kaynanalar yoluyla süren bir gelenektir. Bunu fakir kocama söylemedim, çünkü kumar oynadığı için ondan nefret ediyorum, sen ise benim için her şeyin üzerindesin. Şimdi kocamın şehrine git ve ondan evi satın al, altınları ele geçirdikten sonra birlikte mutlu yaşayalım.'

Kadının tüccar sevgilisi, kurnaz kadından işittiklerine çok sevinmiş, çünkü hiç yoktan bir hazineye konuyormuş. Dışarıda duran Devadāsa ise kötü kalpli karısının söylediği yüreğine işleyen sözlere rağmen, içinde zengin olmak için bir umut hissetmiş. Hemen Pātaliputra şehrine gitmiş, evine varıp hazineye bulmuş. Karısının âşığı tüccar da sanki ticaret için yolculuk ediyormuş gibi yaparak, hazineye sahip olmak amacıyla oraya gelmiş. Devadāsa'ya yüklü bir para vererek o evi satın almış. Devadāsa kendine başka bir ev alıp kurnazca karısını kayınpederinin evinden getirtmiş. Bunlar olup biterken, kötü kalpli tüccar hazineyi bulamamış ve gelip demiş ki: 'Senin evin çok eski, hiç beğenmedim, evi geri al, paramı geri ver.'

O istemiş, Devadāsa reddetmiş ve aralarında müthiş bir çekişme başlamış. Sonra kralın huzuruna çıkmışlar. Devadāsa orada karısının içinde sakladığı zehri nasıl kustuğunu, olan biten her şeyi dökmüş ortaya. Kral onun karısını çağırtmış ve gerçeği iyice kavrayınca, zina yapan tüccarı tüm mal varlığına el koyarak cezalandırmış. Devadāsa da kötü kalpli karısının burnunu kesmiş ve başka bir kadınla evlenip kazandığı hazineyle mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte böyle erdemli yollarla kazanılan zenginlik insanı başarıya götürür, başka yollardan elde edilen ise yağmurda eriyen kar gibi yok olur. Bu nedenler kişi kanun çerçevesinde zenginlik kazanmalıdır, hele imparatorluk ağacının kökü zenginliğe dayanan bir kral! Öyleyse, başarı için bütün vezirlerinizi geleneğe göre onurlandırın ve bölgeler fethetme işine girişerek erdeminize zenginlik katın. Çünkü evlendiğiniz iki kadınla iki güçlü kayınpederiniz oldu. Size pek az kral karşı çıkar, çoğu size katılacaktır. Bununla birlikte, şu Benares kralı Brahmadatta hep size düşman olmuştur. Önce onu yola getirin. Onu yenince, doğu yönünü ve sırayla diğer yönleri ele geçirin ve beyaz lotus gibi parlayan Pāndu soyunun şanını yüceltin."

Başvezirinin bu sözlerini onaylayan Vatsa kralı, halkına sefer hazırlığı için emir vermiş. Videha ülkesinin hükümdarlığını yardımlarına karşılık bir ödül olarak kayınbiraderi Gopālaka'ya, Çedi ülkesinin hükümdarlığını ordularıyla yardıma koşan Padmāvatī'nin kardeşi Sinhavarman'a vermiş. Yağmur mevsiminin gökyüzünü bulutlarla doldurması gibi her tarafı askerleriyle dolduran dost Bhilla reisi Pulindaka'yı çağırtmış. Sefer için hazırlıklar sürerken düşmanları fena halde endişelenmeye başlamışlar. Yaugandharāyana, öncelikle Kral Brahmadatta'nın nabzını yoklamak için Benares'e casuslar göndermiş. Sonra zafer müjdeleyen uğurlu bir günde Vatsa kralı doğu yönündeki Brahmadatta'ya karşı yürüyüşe geçmiş. Üzerinde krallık şemsiyesi şişkince açık olan devasa bir filin üstünde kral bir tepenin üzerinde çiçek açmış tek bir ağaç altında duran öfkeli bir aslana benziyormuş.

Yürüyüş iyi talihinin habercisi gibi gelen sonbaharla başlamış. Nehirlerin azalan sesinin yerini askerlerin bulutsuz bir günde aniden gelen yağmurun sesi gibi bağırış çağırışları doldurmuş. Kralın ordusunun sesi dört bir yanda çınlıyormuş. Güneşin parlaklığını koşum takımlarında toplayan atlar ilerlerken, sanki alevler orduyu kutsar gibi onu izliyormuş.

Şakaklarından kırmızı boyalar akan fillerle ilerleyişi, sanki dağların oğullarıyla birlikte yürümesi gibiymiş. Komşu dağlar yürüyüşün korkusundan sonbaharın çizgi çizgi olmuş beyaz bulutlarını göndermiş, kırmızıya boyanmış sular akıtıyorlarmış. Topraktan kalkan toz, sanki kralın düşmanlarının parlaklığına dayanamadığını düşünürcesine güneşin parlaklığını gizliyormuş. Kralın siyasi erdemlerine hayran olan iki kraliçe, birisi Şöhret Tanrıçası, diğeri Zafer Tanrıçası gibi adım adım onu izliyorlarmış. Rüzgârdan sağa sola dalgalanan ipek bayraklar düşmanlarına, "Teslim olun ya da kaçın," der gibiymiş. Çevrede dünyanın yok oluşundan korkmuş yılan Şesha'nın şişirdiği çok sayıdaki başı gibi açmış olan beyaz lotuslara baka baka ilerlemiş.

Bu sırada Yaugandharāyana tarafından görevlendirilmiş olan casuslar Benares şehrine varmışlar. İçlerinden birinin hokkabazlık yeteneği varmış, o hoca, diğerleri de öğrencileri gibi davranmışlar. Sözde hocalarını, "Efendimiz geçmişi, bugünü ve geleceği bilir," diye överek topladıkları sadakalarla geçimlerini sağlamışlar. Ona gelecekle ilgili danışanlar hakkında ekip halinde çalışıp ünlü olmasını sağlamışlar. Hoca rolündeki adam kralın gözde adamlarından biri olan bir Rācputu ustaca etkileyip hatırı sayılır bir nüfuz kazanmış.

Brahmadatta'nın veziri Yogakarandaka, ilerlemekte olan Vatsa kralının yoluna tuzaklar kurmuş. Çeşitli türde zehirlerle yol üzerindeki ağaçları, çiçek açmış sarmaşıkları, suları ve otları zehirlemiş. Orduya dans eden zehirli genç kızlar, geceleyin çalışan suikastçılar göndermiş. Ancak sanki bir kâhin gibi olan casus, her adımda Yaugandharāyana'yı adamları aracılığıyla bilgilendirmiş. Vezir de kralın yolu üzerinde çimlerdeki, sulardaki ve diğer yerlerdeki zehirleri etkisiz hale getirmiş, Rumanvat'ın yardımıyla suikastçıları yakalayıp öldürtmüş. Brahmadatta tüm çabalarının boşa gittiğini öğrenince Vatsa kralının yenilmez olduğu sonucuna varmış. Bir elçi gönderip geleceğini haber vermiş, ordugâhı yakında olan Vatsa kralının hu-

zuruna gelmiş. Boyun eğdiğini gösteren bir tavırla ellerini kavuşturup eğilerek onu selamlamış.

Kendisine boyun eğip hediyeler getiren Benares kralı karşısında Vatsa kralı sadece saygı ve nezaket göstermiş, zira kahraman kişiler boyun eğenleri severler. Güçlü kral daha sonra doğuya yönelip orada başkaldıranları rüzgârın ağaçları devirmesi gibi devirip yola getirmiş. Ganj nehri boylarını istila ederek adeta korkudan titreyen dalgalarıyla kendisini karşılayan okyanusa ulaşmış. Kıyının en ucuna bir zafer sütunu diktirmiş. Öyle bir sütunmuş ki, aşağı Patala ülkesinin yılan kralı sanki bağımsızlık istiyor gibi görünüyormuş. Kalinga halkı da boyun eğip vergi ödedikten sonra şanlılar şanlısı kral, Mahendra dağına çıkmış. Oraları fethedip güneye inmiş. Orada da düşmanlarının tehditkâr mırıldanmalarını kesmiş ve sonbaharın bulutlara hükmetmesi gibi, dağlara hükmedip onları solgun ve güçsüz ele geçirmiş.

Kāverī ırmağını kahramanca geçip Çola krallığına son vermiş. Öyle vergilere bağlanmışlar ki artık Muralalar başkaldıramaz olmuşlar. Yedi kola ayrılan Godavari nehrinin sularını içen filler, onları tekrar yedi koldan akıtır gibiymişler. Daha sonra kral, Revā nehrini geçip Uccayini'ye varmış ve Kral Çandamahāsena'yı önünden yürüterek şehre girmiş. Orada örülü saçları ve çiçek kolyeleriyle Mālava kızlarının aşk dolu bakışlarına hedef olmuş. Kayınpederinin misafirperver tutumuyla, büyük bir rahatlık içinde bir süre burada kalmış, öyle ki hasretini çektiği kendi ülkesinin eğlencelerini bile aramamış. Mutlu halinde bile üzgün görünen Vāsavadattā da anne babasıyla hep çocukluk yıllarını hatırlamış.

Kral Çandamahāsena kızıyla yeniden buluştuğu için çok mutlu olmuş. Ancak bir süre dinlenebilmiş. Kayınpederinin ordularıyla takviye edilmiş olan Vatsa kralı batıya doğru yürüyüşe geçmiş. Lāta kadınları gözyaşlarına boğulurken, onun kıvrık uçlu kılıcı yiğitlik ateşinin dumanı gibi savruluyormuş. Filleri tarafından ormanları dümdüz edilen Mandara dağı kesi-

lip de okyanus çalkalamakta kullanılırım diye adeta korkudan titremekteymiş.* Batıda yükselen başarı ve kahramanlıkları onu güneşten ve öteki gök cisimlerinden daha parlak hale getirmiş. Kailāsa dağının gülümsemesiyle güzelleşmiş, Kuvera'nın varlığıyla seçkinleşmiş Alakā bölgesine gitmiş ve orada Sindh kralına boyun eğdirmiş, süvarilerinin başında tıpkı maymun ordusunun başındaki Rāma'nın Rākshasaları yok etmesi gibi, Mleççhaları** yok etmiş. Türklerin süvari birlikleri tıpkı deniz kenarındaki ağaçlara dalgaların vurup kıvrılması gibi onun fillerine çarpıp kırılıyorlarmış. Büyük kahramanı düşmanları bile övüyormuş, tıpkı Tanrı Vishnu'nun ifrit Rāhu'nun başını kesmesi gibi Perslerin kötü kralının başını kesmiş. Hunları da yenilgiye uğrattıktan sonra ünü dört bir yana yayılmış ve Himālayalar'dan ikinci bir Ganj gibi dökülmüş. Kralın askerleri bağırırken, düşmanlarının korkuyla attıkları çığlıklar kayaların oyuklarından yankılanıyormuş. Artık tepesinde şemsiyesi olmayan, gölgeden ve parlaklıktan uzak Kral Kāmarūpa'nın onun önünde baş eğmesi hiç de tuhaf karşılanmamış. Daha sonra kral yenmiş olduğu Kāmarūpa'nın kendisine verdiği, hareket eden dağlara benzeyen fillerle geri dönmüş.

İşte yeryüzünü böyle zapt eden Vatsa kralı, maiyetiyle birlikte Padmāvatī'nin babasının şehri Magadha'ya ulaşmış. Ay geceyi ışıklandırırken kraliçelerle geldiğinde, Magadha kralı Aşk Tanrısı kadar mutlu olmuş. Bir zamanlar ondan gizlenmek zorunda kalmış olan Vāsavadattā artık açıkça bilinmekteymiş ve üstelik en büyük ödüllere layık konumdaymış.

En sonunda Magadha kralının ve Magadha halkının sevgisiyle desteğini arkasına alan Vatsa kralı, onlar tarafından onurlandırıldıktan sonra, güçlü ordusuyla tüm yeryüzünü yalayıp yutmuş ve kendi ülkesinde Lāvānaka'ya geri dönmüş.

---

* Mitolojide tanrılar ve ifritler birlikte okyanusu çalkalarlarken Mandara dağını kesip destek olarak kullanmışlardı. (ç.n.)

** Ari olmayan, barbar topluluklar. Bunlar, Hindu değerlerine karşı duran Sanskrit bilmeyen kast dışı kişilerdir. (ç.n.)

XX. Bölüm

Vatsa kralı Lāvānaka'da karargâh kurup ordusunu dinlendirirken, Yaugandharāyana'ya gizlice şöyle söylemiş: "Doğrusu, senin bilgeliğinle yeryüzündeki tüm krallara boyun eğdirdim, artık bana karşı siyasi oyunlar oynayamayacaklar. Ama şu Benares kralı Brahmadatta var ya, o çok huysuz bir adam, sanırım bir entrika çeviriyor. Kötü düşünceli insana güvenilir mi?" Kral tarafından kendisine böyle söylenilen Yaugandharāyana cevap vermiş: "Kralım, Brahmadatta artık size karşı hiçbir şey yapamaz, çünkü onu yendiniz, boyun eğdirdiniz ve iyi davrandınız. Kendisine iyi davranılan kişi kötülük yapabilir mi? Kim ne yaparsa kendine yapar, bakın, bu konuda size bir öykü anlatayım. Başlıyorum:

Bir zamanlar Padma ülkesinde kral tarafından bağışlanmış bir arazide yaşayan Agnidatta adlı kusursuz bir Brahman varmış. Onun iki oğlu olmuş, büyüğünün adı Somadatta, küçüğününki ise Vaişvānaradatta imiş. Büyük, cahil ve kötü huyluymuş, küçük ise zeki, iyi huylu ve çalışmayı seven biriymiş. Bunlar evlendikten ve babaları öldükten sonra, kralın verdiği tüm mülkü ikiye bölüp paylaşmışlar. Küçüğü kral onurlandırmış, güvenilmez bir kişiliği olan büyük ise çiftçi olarak kalmış.

Bir gün babasının dostu olan bir Brahman onu birtakım Şūdralarla konuşurken görmüş ve şöyle seslenmiş: 'Sen Agnidatta'nın oğlu olmana rağmen bir Şūdra gibi davranıyorsun ve kardeşinin kralın lütfuna nasıl erdiğini de görmüyorsun, seni kalın kafalı!' Bu sözler üzerine yaşlılara saygı gösterilmesi gerektiğini unutan ve kendini kaybeden Somadatta, fırlayıp adama bir tekme atmış. Buna çok sinirlenen Brahman başka Brahmanları çağırıp onları şahit tutmuş ve gidip krala şikâyet etmiş. Kral, Somadatta'yı tutuklamaları için askerlerini göndermiş, fakat silahlanmış olan Somadatta'nın arkadaşları onları öldürmüşler. Kral ikinci defa güç göndermiş ve Somadatta'yı yakalatmış, öfkeden gözü dönerek onun kazığa oturtulması-

nı emretmiş. Ancak tam kazığa oturtulacağı sırada, şikâyetçi olan Brahman, sanki birisi itmiş gibi küt diye yere düşmüş. Onu kazığa oturtmaya çalışan cellatlar kör olmuşlar. Talih bir kimseyi korudu mu korur işte.

Olanları duyan kral sevinmiş, küçük kardeşin de yalvarmalarıyla Somadatta'nın canını bağışlamış. Ölümden kurutulan Somadatta kralın alçaltıcı cezası yüzünden karısıyla birlikte başka diyarlara gitmek istemiş. Akrabaları bu kararını onaylamamışlarsa da o kralın yarım lütfuyla yaşamamakta ısrarlıymış. Başka bir geçim yolu bulamadığından çiftçilikle uğraşmak istemiş ve bunun için uygun bir yer bulmak üzere ormana gitmiş. Çok ürün verecekmiş gibi duran bir toprak parçası bulmuş. Arazinin tam ortasında kocaman bir aşvattha* ağacı varmış. Yerin tarıma elverişli olduğunu, kalın gövdesiyle güneş ışınlarına engel olan ağacın da yağmur mevsimi gibi serinlik yarattığını görünce çok mutlu olmuş. 'Bu ağacı yöneten her kimse ben onun en bağlı inananıyım,' diyerek ağacı sağına alıp çevresinde dolanmış, sonra önünde eğilmiş.** Bir çift öküz koşup başarı için dua etmiş. Ağaca adak adadıktan sonra toprağı sürmeye başlamış. Gece gündüz bu ağacın altında kalmış, karısı da yemeklerini hep oraya getirmiş. Zamanla ekinler büyümüş, ancak o topraklar umulmadık şekilde düşman bir krallık tarafından talan edilmiş. Düşman kuvvetleri gittikten sonra, ekinleri yok edilmiş olan cesur adam ağlayan karısını yatıştırarak kalan çok az ürünü ona vermiş, yine adakta bulunduktan sonra aynı ağacın altında, aynı yerde yaşamaya devam etmiş. Çünkü felaketler kararlı insanların azmini artırırlar.

Bir gece sıkıntıdan uyuyamadığı bir sırada aşvattha ağacından bir ses gelmiş: 'Ey Somadatta, senden hoşnut kaldım, Şrikantha ülkesinde Kral Adityaprabha'ya git, kralın kapısında sürekli olarak şu sözleri söyle: "Ben Phalabhuti adlı bir Brah-

* Bu ağaç altında atlar dinlendiği için bu ismi alıyor. Aşva "at", stha "durmak". Atlar için uygun bir barınak. (ç.n.)

** Ağaç ruhu inancı. (ç.n.)

manım, söylediğimi dinle, iyilik yapan iyilik bulur, kötülük yapan kötülük bulur." Sürekli bunu tekrarlarsan büyük varlık sahibi olursun. Ben bir Yakshayım. Şimdi benden Tanrı Agni'ye akşam duasında okunan sözleri öğren. Sonra da o sözleri ona göre yinelersin.' Akşam duasının sözlerini de çabucak söyledikten sonra ağaçtan gelen ses kesilmiş.

Ertesi sabah akıllı Somadatta, Phalabhuti adını benimseyerek karısıyla birlikte yola çıkmış. Kendi güçlükleri gibi çapraşık ve engebeli pek çok ormanı aştıktan sonra Şrikantha ülkesine varmış. Kralın kapısında akşam duası olarak öğrendiği sözleri yinelemeye başlamış. Phalabhuti adıyla insanların meraklı bakışları arasında şöyle söylemiş: 'İyilik yapan iyilik bulur, kötülük yapan kötülük bulur.' Bunu sık sık söyledikten sonra Kral Adityaprabha merak etmiş ve Phalabhuti'yi sarayına çağırtmış. O, kralın huzurunda da bunu sürekli söylemiş. Kral ve bütün saraylılar gülmüşler. Kral ve vezirleri elbiseler, mücevherler, kolyeler bağışlamışlar, çünkü büyük insanları güldürmek karşılıksız kalmaz. Yoksul Phalabhuti de Guhyakanın* lütfuyla kral tarafından zengin edilmiş. Sürekli bu sözleri söyleyerek kralın gözdesi olmuş, zira krallar eğlenceyi severler. Böylece zamanla tüm sarayın ve harem dairesinin sevgisini ve saygısını kazanmış.

Bir gün Kral Adityaprabha avdan dönmüş ve hemen harem dairesine gitmiş. Muhafızların söylediklerinden pirelenmiş ve içeri girmiş. Orada Kraliçe Kuvalayāvalī'yi çırılçıplak soyunup tanrılara tapınırken bulmuş. Saçları diken diken, gözleri yarı kapalıymış. Alnında kırmızı boyayla yapılmış kocaman bir leke varmış ve bir çemberin içinde dudakları titreyerek sürekli birtakım dualar mırıldanıyormuş. İğrenç bir şekilde kan, içki ve insan eti sunduktan sonra her tarafa renkli tozlar saçmışmış. Kral apansız içeri dalınca, kadın hemen elbiselerini toplamış ve sorulan soru üzerine ne yaptığını açıklamak için şöyle konuşmuş: 'Bu töreni sizin başarı kazanmanız için yapmaktayım.

* Aslında Yaksha idi. Demek ki iki sözcük anlamdaş sayılmış. (ç.n.)

Efendimiz, lütfen bu törenleri nereden öğrendiğimi ve sihir marifetimin sırrını dinleyiniz.

Uzun zaman önce babamın evinde yaşarken, bahar bayramı nedeniyle eğlenmekte olduğum bahçede bana rastlayan arkadaşlarım şöyle dediler: "Bu zevk bahçesinde, ağaçlardan yapılmış bir kameriyenin içinde tanrılar tanrısı Ganeşa'nın bir heykeli var. Bu heykel lütufta bulunur, denenmiştir. Dilekleri yerine getiren bu tanrıya inançla yaklaşıp tapınırsan, çok geçmeden, hiçbir zorluk yaşamadan bir koca sahibi olursun." Bunu işitince dostlarıma cahillikle şöyle sordum: "Ne? Kızlar Ganeşa'ya tapınarak koca mı buluyorlar?" Onlar da bana şöyle cevap verdiler: "Neden böyle saçma sorular soruyorsun? Ona tapınmadan bu dünyada hiç kimse bir şey elde edemez. Bunu kanıtlamak için sana onun gücüyle ilgili bir şey anlatalım." Bunu söyleyen dostlarım bana aşağıdaki öyküyü anlattılar:

"Uzun zaman önce, Tanrı İndra'nın ifrit Taraka tarafından sıkıştırıldığı zamanlarda, Aşk Tanrısı'nı üçüncü gözüyle yakıp kül eden Tanrı Şiva'dan orduların başına geçecek bir çocuk kazanmayı düşünen Tanrıça Gaurī*, çok katı ve uzun bir çile dönemi geçirerek Şiva'yı koca olarak elde etmeye hak kazanmıştı. Tanrıça bir oğul sahibi olmayı ve Aşk Tanrısı'nın tekrar yaşam bulmasını çok istemişti, ama bu isteklerde bulunurken Ganeşa'ya tapınmayı unutmuştu. İsteklerinin yerine geleceğini söyleyen Şiva şöyle söylemişti: 'Sevgili tanrıçam, Aşk Tanrısı çok zaman önce Brahma'nın aklından türemişti. O doğar doğmaz, küstahlıkla, "Kimi çılgına çevireyim?" demişti.**' Brahma da

---

* Bu üç paragrafta tanrıçanın adı sırasıyla Gaurī, Parvatī ve Umā olarak verilmiş. Hepsi de aynı tanrıçanın, yani Şiva'nın karısının değişik adlarıdır. (ç.n.)

** Kan darpayāmi: "Kimi delirteyim?" Kad, Vedik dönemde "kim" soru zamiri yerine kullanılmaktaydı. "Kandarpa" adını türetmek için, drip "çıldırtmak, delirtmek" eylemi etken halde kullanılmış. Kad sözcüğündeki /d/ sesi /n/ ye dönüşebiliyor. Ayrıca, kam "kimi" anlamına gelir. /m/ sesi /d/ sesiyle karşılaşınca /n/ ye dönüşebilir. Drip "çıldırtmak, delirtmek" eyleminin gövde hali olan "darpa" hali, ikinci tekil şahısa emirdir. Dolayısıyla "Kandarpa" "Kimi delirtirsin?" anlamına da gelir. Ancak Aşk Tanrısı'nın bu adı için daha başka birçok türeme şekilleri öne sürülür. (ç.n.)

ona, "Kandarpa," demişti ve şöyle bir nasihatte bulunmuştu: "Her ne kadar güvende olsan da evladım, Şiva'dan sakın ki ölmeyesin!" Yaratıcı Tanrı onu böyle uyardığı halde, o geldi ve beni çile doldururken rahatsız etti, ben de onu yaktım ve o bir daha bedeniyle doğamadı. Ama şimdi senden bir çocuk yaratmak istiyorum, çünkü ölümlülerinki gibi aşk gücüyle kazanılmış bir nesil sahibi olmak istemiyorum.'

Simgesi öküz olan Tanrı Şiva, Parvatī'yle böyle konuştuğu sırada, Tanrı Brahma*, yanında Tanrı İndra ile beraber onun önünde belirivermiş. Tanrılar ona saygılarını sunup ifrit Taraka'yı öldürmesi için yalvarmışlar. Şiva da tanrıçadan bir oğul edinme işini kabul etmiş. Onların yalvarmalarını dikkate alarak Aşk Tanrısı'nın bedensiz olarak doğmasına razı olmuş. Canlıların yok oluşunu önlemek için bu defa tüm canlıların aklında olacakmış. Aşka kendi aklını ateşlemesi için izin vermiş, buna sevinen Yaratıcı Tanrı gitmiş, Parvatī de çok hoşnut kalmış.

Bir süre Şiva, Umā ile sevişmeyi sürdürmüş. Yüzyıllar geçmiş, üç dünya sarsılmış, ama onların aşk oyunları bitmek bilmemiş. Tanrılar dünyasının yok olmasından korkmuşlar. Brahma, Agni'yi aklına getirerek ondan gidip Şiva'nın aşk oyununu durdurmasını istemiş. Bu emri, akla getirildiğinde algılayan Tanrı Agni, Aşk Tanrısı'nın düşmanının nasıl karşı konulmaz bir güç olduğunu düşünerek korkuya kapılıp kaçmış ve suya girmiş. Ancak onun sıcağından yanan kurbağalar, onu aramakta olan tanrılara Tanrı Agni'nin suda olduğunu söylemişler. Lanetiyle kurbağaları dilsiz yapan Agni tekrar kaçıp bir cennet ağacına saklanmış. Filler ve papağanlar kendisini ele verdiği için, tanrılar onu ağacın gövdesinde bir salyangoz biçiminde saklanmış olarak bulmuşlar. Agni onlara da lanet etmiş ve bu yüzden ses çıkardıklarında ne dedikleri anlaşılmaz

* Brahma eril olduğu için burada Brahma'nın son "a" harfi aslında uzundur. Ancak okuyucunun aklını karıştırmamak için "kısa a" ile yazmayı tercih ettim. Bu şekil yazılış aslında nötr Brahma'yı gösterir. (ç.n.)

olmuş. Sonra tanrıların isteklerini yapmayı kabul etmiş. Şiva'ya gidip sıcaklığıyla onun aşk oyununu durdurmuş. Lanete uğramaktan korksa da nazikçe önünde eğilmiş ve tanrıların kendisine verdiği görevi bildirmiş. İçinde bir etki oluşan Şiva, tohumunu ateşin içine koymuş. Ne ateş, ne de Umā bunu taşıyabilirmiş. Öfke ve üzüntüyle tepki veren tanrıça, 'Hâlâ senden bir çocuğum olmadı,' demiş. Şiva da ona şöyle karşılık vermiş: 'Engeller fatihi Ganeşa'ya tapınmayı ihmal ettiğin için bir engel çıktı, şimdi hemen ateşin içinden bir oğlumuz doğsun diye dua et.'

Şiva bunları deyince tanrıça da Ganeşa'ya tapınmış ve ateş Şiva'nın tohumundan gebe kalmış. Şiva'nın tohumunu taşıyan ateş, gündüz vakti bile içine güneş girmiş gibi parlıyormuş. Taşıması zor olan tohumu Ganj nehrine bırakmış, Şiva'nın emriyle Ganalar onu Meru dağındaki* bir oyuğa koymuşlar. O tohuma Şiva'nın hizmetçileri Ganalar göz kulak olmuşlar ve aradan bin yıl geçtikten sonra tohum gelişip altı yüzlü bir oğlan olmuş. Gaurī'nin tuttuğu sütana Krittikā** imiş ve oğlan altı ağzıyla onun göğüslerinden emdiği sütle birkaç gün içinde büyümüş, kocaman olmuş. Bu esnada Asura Taraka'ya yenilmiş olan tanrılar kralı İndra, savaş alanını bırakıp Meru dağının çıkılması zor doruklarına kaçmış. Sonra tanrılar ermişlerle birlikte, koruması için Kārttikeya'ya gitmişler. Kārttikeya, çevresi tanrılarla çevrili olarak onlara hamilik yapmış. Bunu işiten İndra, krallığının elinden gittiğini düşünüp kıskançlığa kapılmış ve Kārttikeya ile savaşmış. İndra şimşeğini çakınca Kārttikeya'nın vücudundan Şakha ve Viśakha adlı, karşı konulmaz güçte iki oğlu ortaya çıkmış. Tanrı Şiva güç yönünden İndra'dan üstün olan oğlu Kārttikeya'nın yanına gelmiş, onu

---

* Himalayalarda olduğu düşünülen hayali dağ. Burası Tanrı Brahma'nın evi, tanrıların, ermişlerin ve Gandharvaların toplanma yeridir. Yunan mitolojisindeki Olimpos dağına benzer. (ç.n.)

** Krittikā: Ülker Burcu. Şiva'nın Savaş Tanrısı olan oğlu Kārttikeya'nın anası. (ç.n.)

ve iki oğlunu savaşmaktan men etmiş ve şu sözlerle azarlamış: 'Sen Taraka'yı öldürmek ve İndra'nın ülkesini kurtarmak için doğdun, görevini yerine getir.' Memnun olan İndra onun önünde eğilmiş ve Kārttikeya'yı ordu komutanı olarak yıkayıp kutsamak istemiş. Ama tam testiyi yukarı kaldırmış ki kolu kaskatı kesilmiş. Bu duruma çok üzülmüş, Şiva ona şöyle demiş: 'Bir komutan istediğinde, fil başlı Tanrı Ganeşa'ya tapınmadın. Bu yüzden bu engelle karşılaştın, şimdi hemen ona dua et.' Bunu işiten İndra hemen öyle yapmış ve kolu serbest kalmış, ardından gerekli komutanlık kutsama ve törenini yapabilmiş. Çok geçmeden komutan, ifrit Taraka'yı öldürmüş. Amaçlarına ulaşan tanrılar çok sevinmişler. Gaurī de bir oğlu olduğuna sevinmiş. İşte prensesim, görüyorsun ki tanrılar bile Ganeşa'ya tapınmadan iş yapamıyorlar, o nedenle siz de bir şey istediğinizde ona tapının."

Arkadaşlarımdan bunu işitince kocacığım, gittim, bahçenin ıssız bölgesinde duran Ganeşa heykeline tapındım ve tapınmamı tamamladıktan sonra bir de gördüm ki dostlarım uçmuş, gökte eğlenmekteler. Onlara aşağı inmelerini söyledim ve merakla bu sihir gücünü nasıl kazandıklarını sordum, onlar da bana şöyle dediler: "Bu güç cadı dualarıyla kazanılan güçtür ve insan eti yemeyle olur, bizim öğretmenimiz Kālarātri adlı Brahman kadındır." Dostlarım bana böyle söyleyince, uçan bir kadın olmak isteğine kapıldım, ama insan eti yemekten korktuğum için bir an duraksadım. Sonra bu gücü kazanmak isteğiyle arkadaşlarıma, "Bu sanatı bana da öğretin," dedim. Onlar da hemen gidip iğrenç görünüşlü Kālarātri'yi getirdiler. Birleşik kaşlı, donuk yüzlü, basık burunlu, geniş çeneli, kalın dudaklı, çıkık dişli, uzun boyunlu, sarkık göğüslü, kalın karınlı ve yayvan ayaklı biriydi. Sanki Yaratıcı onu çirkinlik abidesi olarak yaratmış gibiydi. Yıkanıp Ganeşa'ya tapındıktan sonra onun ayaklarına kapandım, o beni bir çemberin içine koyup soydu ve Şiva'nın korkunç biçimi onuruna bir tören yaptı, bana su serpti, çeşitli büyülü sözler öğretti ve kurban edile-

rek tanrılara sunulan insan etinden yedirdi. İnsan etini yedikten ve çeşitli büyülü sözleri ezberledikten sonra çıplak olarak göğe yükseldim. Dostlarımla birlikte oyalandım, eğlendim ve öğretmenimin talimatıyla yere indim. Sonra prenses olarak kendi daireme çekildim. Böylece genç kızlığımda cadı ailesine katılmış oldum. Toplantılarımızda çok insan eti yedik. Ama kralım, şu konu dışı öyküyü bir anlatayım size.

Kālarātri'nin kocası Vishnusvāmin adlı bir Brahmandı. Bu ülkede Vedaları iyi bildiği için öğretmenlik yapar, başka ülkelerden gelenlere öğretirdi. Onun öğrencileri arasında yakışıklılığı ve kişiliğiyle belirginleşen Sundaraka adlı genç bir adam da vardı. Bir gün kocasının bir yerlere gittiği sırada öğretmenin karısı Kālarātri o adama âşık olmuş. Doğrusu, Aşk Tanrısı Kāma çirkinleri gülmek için kullanıyor, kadın çirkinliğine bakmadan Sundaraka gibi birisine âşık olmuş. Adam ayartıldığı halde hiç yanaşmamış, kadının hatasına karşılık vermemiş. Doğrusu, iyi kişinin sarsılmaz bir aklı vardır.

Adam gidince, Kālarātri öfkeyle vücudunu çizmeye, çimdiklemeye başlamış, elbiselerini yırtmış, saçını başını dağıtıp ağlamış ve bu haldeyken kocası Vishnusvāmin eve gelmiş. İçeri girince kadın demiş ki: "Kocacığım bak, beni elde etmek isteyen Sundaraka karını ne hale getirdi." Bunu duyan öğretmen öfkeyle dolmuş, çünkü kadınlara güvenmek aklı başında erkekleri akıldan eder. Evine dönmüş olan Sundaraka'yı diğer öğrencileriyle beraber tekmelemişler, yumruklamışlar, sopalamışlar. Darbelerden bilincini yitirdiğinde, öğretmen hiç acımadan, gece karanlığında onu yola atmalarını emretmiş, onlar da bu emri yerine getirmişler.

Gece serinliğinde kendine gelen Sundaraka ne hale geldiğine bakarak şöyle düşünmüş: "Eyvah! Kadınların kışkırtması, tozdan uzak göllere fırtınaların erişmesi gibi, nasıl da ruhunu tutkuya kaptırmamış erkeklerin başına sorun açıyor. Benim yaşlı ve akıllı öğretmenim bile öfkesine kapılıp nasıl da bana zalimce davrandı. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, öfke

ve şehvet, bilgili Brahmanların bile doğuştan kaderlerinde var olan ve onların kurtuluşlarının önünde duran iki engeldir. Devadāru ormanındaki ermişler de karılarını kötü yola düşürdüğü gerekçesiyle Tanrı Şiva'ya öfke duymamışlar mıydı? Tabii Tanrıça Umā uğruna bir Buddhist dilenci gibi durduğunu görünce, onun tanrı olduğunu bilemediler, eh ne yapalım ki ermişler bile kendilerine hâkim olamıyorlar. Ama lanete uğradıklarında, üç dünyayı titreten tanrı olduğunu anladılar ve koşup ona sığındılar. Öyle anlaşılıyor ki ermişler bile insanın düşmanı olan altı kusuru, yani öfke, şehvet ve onların türevlerini izleyip yoldan çıktıklarında başkalarını incitebiliyorlar. Bu konuda daha fazlasını Brahmanlar Vedalardan öğreniyorlar."

Gece karanlığında bunları düşünen Sundaraka, hırsızlardan korktuğu için bir inek ahırının damına çıkmış. Kimseye görünmeyecek şekilde bir köşeye çömelmiş ki tam o sırada çevresinde başka cadılarla birlikte Kālarātri çıkagelmiş. Elinde bir kılıç varmış, ağzından ve gözlerinden alevler çıkıyor, korkunç bir sesle tıslıyormuş. Çok korkan Sundaraka, Rākshasalardan korunmak için öğrendiği büyülü sözleri mırıldanmış ve bu dualar sayesinde Kālarātri onu görmemiş. Sundaraka'nın korkudan eli ayağı tutmaz olmuş. Kālarātri ve cadı arkadaşları uçmayı sağlayan sözleri söylemişler, inek ahırı ve her şeyle birlikte göğe yükselmişler.

Sundaraka, büyülü duayı duymuş ve onu hafızasına kazımış, ama Kālarātri inek ahırıyla birlikte çoktan Uccayini'ye doğru uçmaktaymış. Oraya varınca bir büyü yapıp otlarla kaplı bir yere inmiş. Sonra cadılarla birlikte eğlenmek için mezarlığa gitmiş. Aç olan Sundaraka bahçeye inip oradaki bitki köklerinden kendine yiyecek hazırlamış, açlığını bastırdıktan sonra inek ahırına geri dönmüş, gece yarısı Kālarātri geri gelmiş. İnek ahırının üstüne çıkarak, daha önce olduğu gibi, öğrencisi cadılarla birlikte sihir gücüyle havadan eve dönmüş. Araç olarak kullandığı inek ahırını eski yerine koyduktan sonra, öğrencisi cadıları göndermiş, kendisi de uyumak üzere evine git-

miş. Geceyi böyle geçiren ve yaşadıklarına çok şaşıran Sundaraka sabah olunca inek ahırından çıkmış, arkadaşlarının yanına gitmiş. Olup bitenleri onlara anlatmış. Başını alıp başka ülkelere gitmek istemiş, ama arkadaşları kendileriyle birlikte kalmaya ikna etmişler. O da öğretmeninin evinden ayrılıp Brahmanların kaldığı dilenci evinde, arkadaşlarının arasında istediği gibi yaşamaya başlamış.

Bir gün bazı ihtiyaçları için dışarı çıkmış olan Kālarātri, çarşıda Sundaraka'yı görmüş. Yine aşk hastalığı nükseden kadın ona yaklaşıp şöyle demiş: "Sundaraka, benimle seviş, yaşamım buna bağlı." O böyle deyince erdemli Sundaraka şöyle karşılık vermiş: "Böyle konuşmayın, bu doğru değil. Öğretmenimin karısı olduğunuz için siz benim annem sayılırsınız." Kālarātri demiş ki: "Madem bu kadar erdemlisin, o zaman benim hayatımı kurtar, bir hayat kurtarmak en büyük erdem değil midir?" Sundaraka konuşmuş: "Anacığım, bu istekte ısrar etmeyin, öğretmenimin yatağında iş görmenin nasıl bir erdemi olabilir ki?" Böyle reddedilen ve öfkesi kabaran kadın evine dönmüş, üstünü başını yırtıp kocasına göstermiş ve demiş ki: "Bak, Sundaraka bana saldırıp elbisemi yırttı." Öfkelenen kocası gitmiş, onun ölümü hak eden bir suçlu olduğunu söyleyerek dilenci evindeki yemek hakkını kaldırmış. Bu durumdan artık iğrenen Sundaraka ülkeyi terk etmek istemiş. İnek ahırında öğrendiği uçma büyüsünü söylemek istemiş, ama aklına gelmemiş. Yere inme büyüsüyle karıştırmış. Biraz düşünmüş, geceleyin terk edilmiş inek ahırına gitmiş ve orada Kālarātri gelene kadar beklemiş. Cadı daha önce olduğu gibi gelmiş ve inek ahırıyla birlikte aynı yoldan Uccayini'ye uçmuş, sihirli sözleri söyleyerek otlarla kaplı yere inmiş ve gece törenlerini yapmak üzere mezarlığa gitmiş.

Sundaraka sihirli sözleri duymuş, ama yine aklında tutamamış, sihir bilgisi, bir öğretici olmadan nasıl öğrenilebilir ki? Orada yine bitki kökleri yemiş, bir kısmını da yanında götürmek için inek ahırına koymuş ve beklemiş. Kālarātri gelip ahırın da-

mına çıkmış, göğe yükselerek uçmuş, sonra geri gelerek aracı durdurmuş, evine gitmiş. Sabahleyin Sundaraka topladığı bitki köklerini alıp pazara gitmiş. Onları paraya çevirip yiyecek almak istiyormuş. Orada satış yaparken, Mālava'nın yerlisi olan kralın adamları bitki köklerinin kendi ülkelerinin ürünü olduğunu görerek zorla elinden almışlar. Sundaraka çok öfkelenmiş, adamlar onu bağlayıp kralın huzuruna çıkarmışlar ve attığı taşları göstermişler. Sundaraka'nın arkadaşları da onların peşinden gelmişmiş. Alçak adamlar krala şöyle söylemişler: "Bu adama Uccayini'den getirdiği kökleri burada nasıl sattığını sorduk, cevap vermediği gibi bize taş fırlattı."

Kral bu mucizenin nasıl gerçekleştiğini sorunca, genç adamın arkadaşları, "Sarayda bizimle kalırsa her şeyi anlatır, aksi halde olmaz," demişler. Kral kabul etmiş ve Sundaraka'yı sarayda alıkoymuş. Delikanlı sihirli sözler sayesinde sarayla birlikte göğe yükselmiş. Arkadaşları da beraberinde, bir süre uçmuşlar, sonra Prayāga'ya varmışlar. Sundaraka orada yıkanan bir kral görmüş, yoruldukları için sarayı durdurmuş. Gökten Ganj nehrine atlamış ve krala yaklaşmış. Kral gülerek konuşmuş: "Kimsiniz ve neden gökten geldiniz?" Sundaraka cevap vermiş: "Ben Tanrı Şiva'nın Muracaka adlı hizmetçisiyim ve sizin beni eğlendirmenizi emrettiği için böyle geldim." Kral bunu doğru olduğuna inanmış, ona ürünü, mücevheri, kadını bol bir şehir ve çeşitli rütbeler vermiş. Sundaraka şehre girmiş ve dostlarıyla beraber gökyüzünde uçmuş, yoksulluktan uzak, uzun süre dolaşmış durmuş. Altından yapılma yatakta yatmış, kadınlar onu yelpazelemişler, Tanrı İndra gibi keyif çatmış. Bir gün onunla dostluk kuran bir Siddha yere inme büyüsünü öğretmiş ve Sundaraka bununla gökten yere, kendi ülkesi Kanyākubca'ya inmiş.

Onun gökten zengin bir şekilde, yanında şehirle döndüğünü işiten kral, merakından gidip karşılamış ve Sundaraka olup bitenlerin Kālarātri yüzünden olduğunu anlatmış. Kral, Kālarātri'yi bulup onu da sorgulamış, kadın korkusuzca, hoy-

rat isteğini itiraf etmiş. Kral sinirlenmiş ve onun kulaklarını kestirmiş, ancak o yakalanacağını anlayınca herkesin bakışları arasında gözden kaybolmuş. Kral onun krallığına girişini yasaklamış. Sundaraka ise onurlandırıldıktan sonra gökyüzüne dönmüş.'

Kocası Kral Adityaprabha'ya bunları söyleyen Kraliçe Kuvalayāvalī konuşmayı sürdürmüş: 'Kralım, işte böyle, cadıların uyguladığı sihir sözcükleri vardır ve tüm bunlar babamın krallığında cereyan etmiştir. Bunu bütün dünya bilir. Size önce söylediğim gibi, ben Kālarātri'nin bir öğrencisiyim ve kocasına çok bağlı bir kadın olarak ondan kat kat fazla güce sahibim. Bugün beni, sizin iyiliğinizi artıracak törenleri yaparken gördünüz, büyülü bir sözle bir adamın kurban olmasını sağlamaya çalışıyordum. Şimdi siz de bizim uygulamalarımıza katılın ve sihir gücüyle tüm krallara baş eğdirin.'

Bu teklifi duyan kral önce, 'Cadılar gibi insan eti yiyerek iş yapmak bir krala yakışır mı?' dediyse de kraliçenin intihara kalkışması üzerine kabul etmiş. Tutkuya kapılan insanlar doğru yolda kalabilirler mi? Kadın yere çizdiği çemberin içine onu da sokmuş, krala yemin ettirdikten sonra şöyle demiş: 'Seninle çok samimi olan Phalabhuti adlı bir Brahmanın kurban olarak buraya gelmesini sağladım. Ancak onu buraya çekmek çok zor, bu yüzden bu işe onu öldürüp pişirecek bir aşçı eklemek daha iyi olacak. Böylece siz de en ufak bir vicdan azabı hissetmeyeceksiniz, çünkü o en yüksek derecede bir Brahman ve sunu olarak onun etini yemekle tören tamamlandığında sihir mükemmel derecede yerine gelmiş olacak.'

Sevgilisi böyle deyince, ne kadar günah işlemekten korksa da kral yine kabul etmiş. Aah, ah! Şu kadınların isteklerine uymak ne kadar da korkunçtur! Kral ve kraliçe, Sāhasika adlı aşçıyı çağırmış, onu yüreklendirerek şöyle demişler: 'Yarın sabah biri gelip sana, "Kral ve kraliçe bugün birlikte yemek yiyecekler, çabuk bir şeyler hazırla," derse hemen öldür ve bize onun etinden gizlice güzel bir yemek yap.' Aşçı kabul etmiş ve

evine gitmiş. Ertesi sabah Phalabhuti eve gelince kral demiş ki: 'Hemen mutfağa git ve aşçı Sāhasika'ya, "Kral ve kraliçe bugün birlikte yemek yiyecekler, çabuk bir şeyler hazırla," de!' Phalabhuti, 'Tamam,' deyip çıkmış.

Dışarı çıktığında kralın oğlu Çandraprabha ile karşılaşmış. Genç prens, 'Soylu babama verdiğin gibi bana da bir çift altın küpe versene,' demiş. Onu memnun etmek isteyen Phalabhuti küpeleri almak için oradan ayrılmış, ayrılmadan önce de prense mutfağa gidip kendisine verilen mesajı aşçıya iletmesini istemiş. Prens mutfağa gidip kralın mesajını ilettiğinde aşçı Sāhasika onu bıçağıyla kesip öldürmüş, etinden bir güzel yemek hazırlamış. Kral ve kraliçe törenlerini tamamlayınca hiçbir şey anlamadan bunu yemişler. Geceyi pişmanlıkla geçirdikten sonra, kral sabahleyin elinde küpelerle gelen Phalabhuti'yi görmüş ve şaşkınlık içinde sormuş. Phalabhuti ona olanları anlatınca kral, 'Eyvah, oğlum!' diyerek kendini yere atmış. Kendini de kraliçeyi de suçlamış, ayıplamış. Vezirleri sorduğunda, onlara her şeyi anlatmış ve Phalabhuti'nin her gün söylediklerini tekrarlayarak şöyle demiş: 'İyilik eden iyilik bulur, kötülük eden kötülük bulur. Kim kime kötülük yapmak isterse, duvardan dönen top gibi ona geri döner. Biz kötü insanlar bir Brahmanı öldürmek isterken kendi oğlumuzu öldürüp etini yemiş olduk.'

Kral olup biten her şeyi anlatırken vezirlerin bakışları yerden kalkmamış, oğulsuz kalan kral, Phalabhuti'yi kendi yerine kral ilan edip herkese sadakalar dağıttıktan sonra, pişmanlık ateşiyle yana yana, karısıyla birlikte lekelerini temizlemek üzere ateşe girmiş. Kral olan Phalabhuti ise yeryüzünü güzelce yönetmiş. İşte böyle, insanın iyi ve kötü işleri kendisine döner."

(A) Bu öyküyü Vatsa kralına anlatan Yaugandharāyana tekrar krala seslenmiş: "Ey büyük kral, eğer Brahmadatta da size karşı bir entrika peşindeyse, yakalanıp öldürülmelidir." Başvezirin bu sözlerini onaylayan Vatsa kralı doğrulup günlük iş-

lerin yapmak üzere oradan ayrılmış. Artık ülke fethetme işini bitirdiğinden ertesi gün kendi şehri Kauşāmbī'ye ulaşmak üzere Lāvānaka'dan ayrılmış. Bir süre sonra yanındakilerle birlikte şehrine varmış. Şehir ince kollarını kaldırmış dans eden kızları taklit eder gibi bayraklarını dalgalandırarak zevkten dans ediyormuş adeta. Kadınların bakışlarıyla oluşturdukları lotus bahçesine girer gibi şehre girmiş. Kral, şarkıcıların şarkıları, ozanların şiirleri ve kralların tapınmaları arasında sarayına ulaşmış.

Vatsa kralı, önünde eğilen bütün ülkelerdeki krallarına emirler vermiş ve uzun zaman önce çıkarılan hazinede bulduğu, soyunun yüz akı olan tahta kahramanca oturmuş. O anda gökyüzü sürdürülen törenlere uygun olarak davulların derin yankılanmalarıyla dolmuş, bu sefer dünya koruyucularının alkışları gibi duyuluyormuş. Açgözlülükten uzak kral, fetihlerden sağladığı tüm zenginliği Brahmanlara dağıtmış. Verdiği ziyafetler bütün kralları ve vezirleri tatmin etmiş.

Şehirdeki davullar yağmur bulutlarının gürlemesine benzerken, kral da insanların çölleşmiş yaşamlarına zenginlik yağdırıyormuş, her evde bayram varmış. Dünyayı böyle zapt eden kral, devletin yükünü Rumanvat ve Yaugandharāyana'ya devretmiş, eşleri Vāsavadattā ve Padmāvatī ile huzur içinde yaşamış. Büyük ozanların övgüleri ve biri ün, diğeri şans gibi olan iki kraliçenin arasında yükselen ay gibi mutlu olmuş. Düşmanlarının gücünü içtiği gibi sürekli şarap içmiş.

IV

NARAVĀHANADATTACANANA

XXI. Bölüm

Dua

Zafer, dağları saç tarar gibi ayırıp büyük kulaklarını yelpazeleyerek oradan adeta bir başarı yolu işaret eden engeller fatihi Ganeşa'nın olsun!

(A) Kauşāmbī'de kalan Vatsa kralı Udayana, tüm yeryüzünü zapt edip bir şemsiye altında toplamış olmaktan çok mutluymuş. Mutlu kral imparatorluğun işlerini Yaugandharāyana ve Rumanvat'a devretmiş, kendisini Vasantaka'nın da bulunduğu sosyete dünyasına kaptırmış. Kraliçe Vāsavadattā ve Padmāvatī'ye sürekli olarak vīnā çalıyormuş. Parmaklarının ani hareketleri seste keskin değişiklikler yaratırken, vīnādan çıkan notalar, kraliçelerin yumuşak ve tatlı şarkılarıyla evleniyormuş. Sarayın ay ışığıyla bembeyaz olan çatısı onun şanı gibi apaydınlıkmış. Düşmanlarının kibrini yutar gibi, oluk oluk şarap içiyormuş. Güzel kadınlar altın kaplarda ona gül kırmızısı şaraplar getiriyorlarmış, aşk imparatorluğunun yöneticisi olmuş sanırsınız. İki kraliçeye paylaştırdığı o kırmızı, berrak ve tatlı içkinin yansımaları kadınların yüzlerinde dans ediyormuş, tıpkı onun heyecan dolu, kendinden geçmiş temiz kalbinin yansımaları gibi.

Kralın gözü hiç bıkmadan yay kaşlı güzellerin yüzünde dinleniyormuş. Kıskançlık ve öfkeden uzak oldukları halde aşk ateşiyle kızarıyorlarmış. Ziyafet sofrasındaki içi şarap dolu kristal kadehler doğan güneşin gölde kızıla boyadığı beyaz lotuslara benziyormuş. Kral sık sık yanında adamlarıyla vahşi hayvanların yaşadığı ormana ava gidiyormuş. Üstünde palasa ağacı gibi koyu yeşil bir elbise, elinde de ok ve yay oluyormuş. Güneş nasıl sık ışıklarıyla koyu karanlıkları dağıtırsa, tıpkı bunun gibi, kral da çamura bulanmış yaban domuzlarını oklarıyla vurup vurup öldürüyormuş. Kendisinden korkup kaçan ceylanlara bakarken daha önce zapt ettiği yerlere yeniden göz atıyormuş.

Öldürdüğü sığırların kanından kıpkırmızı olan yer, onların boynuz darbelerinden kurtulduğu için teşekkür etmeye gelmiş kırmızı lotuslara benzemekteymiş. Mızraklarının ucunda kükreyerek can veren aslanları gördükçe zevkten dört köşe oluyormuş. Ormandaki derelere köpekleri salıyorlar, açıklıklara ağ seriyorlarmış, bunlar onun avlanırken en güvendiği yollarmış.

O böyle zevk ve sefayla meşgulken, bir gün etrafına ışık saçarak Ermiş Nārada çıkagelmiş ve onu toplantı salonunda ziyaret etmiş. Kral, önünde defalarca eğilip ermişi karşılamış, ermiş de memnunluk belirten bir duraksamadan sonra konuşmuş: "Ey kral, dinle! Sana kısa bir öykü anlatacağım. Senin atalarından biri olan Kral Pāndu'nun da senin gibi iki karısı vardı. O soylu kadınlardan birinin adı Kuntī, diğerininki Madrī idi. Pāndu, bu suyla çevrili dünyayı zapt etmiş, çok zengin olmuş ve kendisini zar oyununa kaptırmış birisi olarak, bir gün ormana gitti. Orada geyik biçimine girip karısıyla sevişmekte olan Arindama adlı bir ermişi okuyla yaraladı. Geyik biçimini bırakıp insan haline dönen ermiş, oku fırlatmaktan çok pişman olan Pāndu'ya son nefesinde şöyle lanet etti: 'Madem beni böyle karımla oynaşırken öldürdün, dilerim sen de karının kucağında ölürsün.' Bu lanetin gerçekleşmesinden korkan Pāndu, her türlü zevkten el etek çekip karılarıyla birlikte sessiz bir korulukta çileciliğe başladı. Orada öylece yaşarken bir

gün karısı Madrī'ye yaklaştı ve lanetin etkisiyle öldü. Sen de bilmelisin ki avlanmak kralların yaptığı bir çılgınlıktır, çünkü böyle geyik öldüren pek çok kral ölmüştür. Sivri dişli, diken diken saçlı, kirli, çiğ et yiyici, hırlayan Rākshasīlerin işlerine benzeyen avcılığın nasıl bir yararı olabilir? O nedenle bu gereksiz eğlenceyi bir kenara bırak. Vahşi filler ve onları öldürenlerin akıbetleri de yaşamlarını yitirmek olur. Zenginliğe ulaşan seni atalarından dolayı severim, şimdi nasıl Aşk Tanrısı'ndan bir parça olan bir oğlun olacağını dinle.

Uzun zaman önce Rati, Kāma'nın bedenini geri getirmesini Şiva'dan dilediğinde, onun yalvarmalarından memnun kalan Şiva şu sırrı vermiş: 'Oğul isteyen Gaurī yeryüzüne insin, bana tapındıktan sonra, Kāma'nın bedenlenmiş hali olan bir oğul doğursun.' İşte buna göre Tanrıça Gaurī, Çandamahāsena'nın kızı Vāsavadattā olarak doğdu ve sizin kraliçeniz oldu. O Şiva'ya tapındıktan sonra Kāma'dan bir parça olan oğlunu doğuracak ve o çocuk tüm Vidyādharaların imparatoru olacak."

Ermiş Nārada, kendisine hediye olarak sunulan yeryüzünü krala geri verdikten sonra ortadan kaybolmuş. O gittikten sonra Vatsa kralı karısı Vāsavadattā ile bir oğul kazanmayı düşünerek gün boyunca baş başa kalmış.

Ertesi gün kralın muhafızı Nityodita, toplantı salonunda bulunan Vatsa kralına gelip şöyle demiş: "Kralım, iki çocuğuyla birlikte üzüntü içinde bir Brahman kadın, efendimizi görmek için bekliyor." Bunu işiten kral içeri almasını söylemiş. Üstü başı yırtık ve pislik içinde, solgun yüzlü zayıf bir kadın, kucağında yoksulluk ve ıstırap gibi duran iki çocuğuyla içeri girmiş. Gerekli saygıyı gösterdikten sonra krala şöyle demiş: "Ben Brahman kastından yoksulluğa düşmüş iyi bir kadınım. Kaderde yazılı olan bu ikiz çocukları doğurdum. Kralım, beslenemediğim için onlara verecek sütüm yoktur. Bu yüzden sefalet ve çaresizliğe düşmüş olan ben, kendisine koşan herkese müşfik davranan siz kralımıza geldim. Efendimiz ne yapılması gerekiyorsa yapsınlar."

İçi acıma hissiyle dolan kral, muhafızına, "Bu kadını Kraliçe Vāsavadattā'ya götür," diye emretmiş. Kadın, muhafız önde kendisi arkada kraliçeye götürülürken, sanki işlediği iyi işler önünden gidiyormuş gibi olmuş. Kraliçe, Brahman kadının kral tarafından kendisine gönderildiğini duyunca ona tüm kalbiyle inanmış ve böylesine yoksul bir kadının iki çocuğu olduğunu görünce şöyle demiş: "Yaratıcı ne kadar da haksız davranmış, yazık! Ben zengin olduğum halde bir çocuğu çok görüyor, bu zavallıya da bolca vermiş. Benim bir çocuğum bile yok, onun iki tane." Böyle düşünen kraliçe hizmetçilerine kadını yıkamalarını ve ne gerekiyorsa yapmalarını emretmiş. Kadın yıkandıktan, yeni elbiseler giydikten ve karnı güzel yiyeceklerle iyice doyurulduktan sonra, tıpkı sıcaktan kavrulan toprağın yağmurla ıslanması gibi rahatlamış. O rahatladıktan sonra Kraliçe Vāsavadattā, onu daha iyi tanımak için öylesine, "Haydi Brahman kadın bize bir öykü anlat," demiş. Kadın da kabul etmiş ve başlamış anlatmaya:

"Bir zamanlar Cayadatta adlı sıradan bir kral varmış. Devadatta adlı bir oğlu olmuş. Oğlu bir yetişkin olduğunda kral onu evlendirmek istemiş ve şöyle düşünmüş: 'Krallığın zenginliği hayat kadınları gibi oynaktır, ama tüccarların zenginliği iyi aile kadınları gibi kalıcıdır, elden ele geçmez. O nedenle oğlumu bir tüccar kızıyla evlendireyim, böylece etrafı ne kadar akrabalarıyla çevrili olsa da tahtı daim olur.' Böyle karar vererek oğluna Pātaliputra şehrinden Tüccar Vasudatta'nın kızını istemiş. Vasudatta, kendisi açısından mükemmel bulduğu bu öneri üzerine, uzak bir ülkede yaşamasına rağmen prense kızını vermiş.

Bu evlilik prensi öylesine zenginliğe boğmuş ki genç adam babasının ihtişamını görmez olmuş. Kral Cayadatta da oğlunu zengin bir tüccar kızıyla evlendirdiği için mutluymuş. Bir gün kızını çok özleyen Tüccar Vasudatta saraya gelmiş ve kızını alıp kendi evine götürüvermiş. Kısa bir süre sonra aniden Kral Cayadatta öbür dünyayı boylamış, krallıkta isyan çıkmış,

akrabalar krallığa üşüşmüşler. Onlardan korkan annesi gece yarısı oğlunu alıp başka bir ülkeye kaçmış.

Çok üzülen anne, oğlu prense, 'Efendimiz doğu bölgesinin yöneticisidir, ona sığın, o sana destek verecektir,' demiş. Annesi böyle deyince genç prens ona demiş ki: 'Oraya hizmetçilerim olmadan gidersem kim bana saygı duyar?' Annesi de ona şöyle demiş: 'Kayınpederinin evine git, ondan para al ve hizmetçi tut, sonra da krala sığın.' Annesinin bu sözleri üzerine prens utana sıkıla, istemeye istemeye yürümüş ve akşamleyin kayınpederinin evine varmış. Ancak içeri girmeye gücü yetmemiş, çünkü babasızlık, görkemini yitirmiş olmak ve bir türlü kurtulamadığı utanç buna engel oluyormuş.

Gidip bir dilenci evinin taraçası altına sığınmış. Gece olunca kayınpederinin evinden elinde iple bir kadının çıktığını görmüş. Mücevherleriyle bulutlardan düşen bir göktaşı gibi olan kadının karısı olduğunu anlamakta gecikmemiş ve o anda kedere batmış. Onu gören kadın ise, zayıflamış ve kirlenmiş olan adamı tanımamış, kim olduğunu sormuş. Adam, 'Ben bir gezginim,' diye cevap vermiş. Sonra tüccarın kızı dilenci evine girmiş, prens de gizlice onu takip etmiş. Kadın birisine doğru ilerlemiş, o kişi neden geç kaldığını sorup tekmelerle girişmiş. Kadının o adama karşı sevgisi daha da artmış, onu yatıştırmış ve tatlı sözler söyleyerek onunla kalmış.

Bunları gören temkinli prens şöyle düşünmüş: 'Şu an öfkelenme zamanı değil, çünkü yapacağım başka işler var. Karım ve şu adamdan oluşan aşağılık ikili için düşmanlarıma karşı kullandığım kılıcı nasıl kullanabilirim? Zina yapan bu kadının üzerime yağdırdığı felaket benim dayanıklılığımı ölçerken onunla neyi tartışabilirim? Bu kadının suçu değil, kendimden daha aşağı bir kadınla evlenmiş olmamım suçu. Dişi bir karga zevk almak için erkek kargayı bırakır da guguk kuşuna mı yanaşır?'

Böyle düşünerek karısının sevgilisiyle birlikte olmasına ses çıkarmamış, zira kahramanların aklı hep zaferdedir, kuru bir ot kadar değeri olan bir kadının ne önemi var ki? Ancak o

anda karısı sevgilisine öyle bir istekle sarılmış ki kulağındaki, pahalı taşlarla bezeli küpe yere düşmüş. Kadın bunun farkına varmamış, bir süre sonra sevgilisinden ayrılıp geldiği gibi aceleyle evine geri dönmüş. Sevgilisi olan adam da oradan çıkıp gitmiş.

Prens mücevherle süslü küpeyi görüp almış. Mücevherlerden çıkan parıltı keder karanlığını dağıtır gibiymiş ve sanki kaybettiği şanını yeniden yakalamasına yarayan bir fener gibi görünüyormuş. Prens, onun çok değerli olduğunu anlamış ve ihtiyacı olanın bu olduğuna karar verip Kanyākubca'ya gitmiş, orada küpeyi yüz bin altın karşılığı rehin vermiş, atlar, filler satın alarak imparatorun huzuruna çıkmış. Onun verdiği ordularla yürüyüşe geçmiş, düşmanlarını öldürmüş ve babasının krallığını geri almış, annesi de onun bu başarısını alkışlamış.

Sonra mücevherli küpeyi rehinden kurtarmış ve akla hayale gelmeyecek sırrı ortaya çıkartmak için kayınpederine göndermiş. Eline bu yolla gelen kızının küpesini görünce kayınpeder çok şaşırmış ve kızına göstermiş. Kız küpeye uzun zaman önce kaybettiği erdemine bakar gibi bakmış, onun kocası tarafından gönderildiğini öğrenince aklı başından gitmiş ve her şeyi hatırlamış: 'Bu, esrarengiz gezgini dilenci evinde gördüğümde düşürdüğüm küpe! O mutlaka beni araştırmakta olan kocamdı, ama onu tanıyamadım, o da bu küpeyi aldı.'

Tüccarın kızı olanları böyle aklından geçirdikten sonra, erdemsizliğinin anlaşılmasından kaynaklanan derin bir keder içinde kalbini paramparça hissetmiş. Sonra kızın babası onun bütün sırlarını bilen bir hizmetçisine sorup tüm gerçeği öğrenmiş ve kızı için üzülmekten vazgeçmiş. Prens ise krallığını yeniden ele geçirdikten sonra, erdemli davranışı sayesinde kralın kızıyla evlenmiş ve en büyük şanın sahibi olmuş.

(A) İşte gördüğünüz gibi, günah işlerken kadınların kalbi taş gibi katıdır, korktukları zaman ise bir çiçek kadar yumuşaktır. Ancak kalpleri temiz, erdemli, mücevher gibi kıymetli, iyi aileden gelen kadınlar da yok değil. Talihi bir tavşan gibi

kaçan krallar da öykümde görüldüğü üzere sebat ve bilgileriyle onu yakalamayı bilirler. İyi talih sahibi olmak isteyenler felaket halinde bile erdemlerini yitirmemelidirler. Ben bu şartlar altında bile kişiliğimi bozmadım ve ey kraliçem, işte gördüğünüz gibi meyvelerini de böyle topladım."

Brahman kadının ağzından bu öyküyü işiten Kraliçe Vāsavadattā ona saygı duymuş ve şöyle düşünmüş: "Şüphesiz bu Brahman kadın iyi bir aileden, çünkü erdemlerini açıkça ifade etmesi ve konuşmasındaki cesaret bunu gösteriyor, kralın yargı divanındaki inceliği de anlaşılıyor." Böyle aklından geçirdikten sonra, kraliçe kadına şöyle söylemiş: "Siz kimin karısısınız, hayat öykünüz nedir? Anlatın bana." Bunu işiten kadın anlatmaya başlamış:

"Kraliçem, Mālava ülkesinde talih ve bilgi ambarı Agnidatta adlı bir Brahman vardı, kendisine her yalvarana yardım ettiği için fakir düşmüştü. Sonra kendisine benzer iki oğlu oldu: Büyüğü Şankaradatta, küçüğü ise Şāntikara idi. Ey şanlı kişi, bunlardan Şāntikara daha çocuk yaşta aniden baba evinden ayrıldı ve bilinmeyen bir yere gitti, diğeri ise Yacnadatta'nın kızı olan benimle evlendi. Zamanla kocamın babası, yani Agnidatta yaşlandı ve öteki dünyaya göçtü, karısı da onun peşinden gitti. Ben hamileyken, kocam kutsal yerlere gitmek için ayrıldı ve Tanrıça Sarasvatī saflaştırsın diye bedenini ateşe verdi. Ben hacdaki insanlardan bunu işitince, hamile halimle onun arkasından gitmeye kalkıştım, ama akrabalarım engelledi.

Henüz üzüntüm tazeyken haydutlar bize saldırdı, evimi ve tüm krallığı yağmaladılar. Birkaç parça elbise alarak üç Brahman kadınla birlikte hemen oradan kaçtım, çünkü tecavüze uğrayabilirdim. Bütün krallık yakılıp yıkıldığı için, onlarla birlikte uzak bir ülkeye gittim ve orada bir hizmetçi gibi çalışarak bir ay kaldım. Sonra Vatsa kralının muhtaçların yardımcısı olduğunu işittim ve erdeminden başka bir şeyi kalmamış biri olarak bu üç Brahman kadınla birlikte buraya geldim. Gelir gelmez bu ikiz çocukları doğurdum. Brahman kadınlar bana

ne kadar yardım etmiş olsalar da sürgün yaşamı, mahrumiyet, yoksulluk beni perişan etti, şimdi de bu ikizler! Ah, kader bana felaket kapısını açtı bir kere!

Bu çocuklara bakabilmenin başka yolu olmadığından, utançla da olsa, kralın sarayına gidip ona durumumu arz ettim. Bu bebeciklerin sefaletini görmeye kim dayanabilir? Efendimizin emirleriyle de huzurunuza geldim ve sanki dertlerim sizin tarafınızdan kapı dışarı edilmiş oldu. Öyküm bu, adım da Pingalikā'dır, çünkü gözlerim çocukluğumdan beri cenaze ateşlerinin dumanından kızarıktır.* Kayınbiraderim Şāntikara da yabancı bir ülkede, ama hangi ülkede olduğunu henüz öğrenemedim."

Brahman kadın öyküsünü bu sözlerle tamamlayınca, kraliçe onun soylu bir kişi olduğuna kanaat getirmiş ve şöyle bir düşünüp, sevgi dolu bir tavırla konuşmuş: "Burada aile rahipliğimizi yapan Şāntikara adlı bir Brahman var, sanırım kayınbiraderin odur." Kraliçe bunları söyledikten sonra gecenin geçmesini beklemiş, sabahleyin Şāntikara'yı çağırtıp ona soyunu sopunu sormuş. Onun anlattıklarının bire bir uyduğunu görünce ona Brahman kadını göstererek, "İşte kardeşinin karısı," demiş. Birbirlerini tanımışlar, adam akrabalarının nasıl öldüğünü öğrenince, kardeşinin karısı olan Brahman kadını evine götürmüş. Orada anne babasının ve kardeşinin ölümüne yas tutmuş, sonra iki çocuğu olan kadını rahat ettirmiş.

Kraliçe Vāsavadattā, ileride olacak oğlunun aile rahipliğini yapacak olan Brahman kadının iki çocuğuna bakmış, büyüğüne Şāntisoma, küçüğüne Vaişvānara adını vermiş ve onları zenginliğe boğmuş. Bu dünyanın insanları, yaptıkları işleri izleyen körlere benzerler, cesaretleri ise sadece bir araçtır. Böylece bu iki çocuk, anneleri ve Şāntikara zenginlik içinde bir arada yaşamışlar.

---

* Pingalikā, pingalaka "kahverengimsi kırmızı" sözcüğünün dişil biçimidir. (ç.n.)

Günler böyle geçerken, Kraliçe Vāsavadattā bir gün sarayın penceresinden çömlekçi kastından bir kadınla beş oğlunun ellerinde çömleklerle yaklaşmakta olduklarını görmüş ve yanında duran Brahman kadın Pingalikā'ya şöyle söylemiş: "Şuna bak, şu kadının beş oğlu var, benim bir tane bile yok, onun kazancına bak, bir de benimkine bak!"

Pingalikā şöyle demiş: "Kraliçem, böyle çok çocuğu olanlar, bir önceki yaşamlarında çok günah işlemiş olanlardır. Bunlar acı çekmeleri için böyle yoksul doğarlar. Oysa sizin ileride sahip olacağınız çocuk çok erdemli birisi olacak. Bu nedenle sabırlı olun, hak ettiğiniz çocuğa kavuşacaksınız." Pingalikā ne kadar böyle konuşsa da Vāsavadattā bir oğul isteğiyle yanıp tutuşarak üzülmekten kendisini kurtaramamış. O sırada Vatsa kralı çıkagelmiş ve ne düşündüğünü anlayarak şöyle söylemiş: "Kraliçem, Ermiş Nārada, Şiva'ya tapınarak bir oğul sahibi olabileceğimi söyledi, bu yüzden sürekli olarak lütuflarda bulunan tanrıya tapınmalısın." Bunun üzerine kraliçe bir adakta bulunup dinsel perhize girerek Şiva'ya tapınmaya başlamış, onunla birlikte kral, vezirleri ve tüm krallık da öyle yapmış. Karı koca böylesi dindarca bir bağlılıkla üç geceyi doldurunca, tanrı hoşnut kalıp bir rüyada onlara görünmüş ve şöyle demiş: "Haydi bakalım, senden Aşk Tanrısı'nın bir parçası gibi bir çocuk doğacak ve benim lütfumla tüm Vidyādharaların kralı olacak."

Başında hilal taşıyan tanrı böyle söyledikten sonra kaybolmuş, karı koca uyanıp isteklerinin yerine gelmekte olmasına çok sevinmişler. Kral ve kraliçe sabahleyin kalkmışlar, tebaalarına bu tatlı rüyayı anlatıp, akrabaları ve hizmetçileriyle kutlamışlar, oruçlarını bozup şölen düzenlemişler. Birkaç gün geçtikten sonra keçeleşmiş saçlarıyla bir adam gelip rüyasında Kraliçe Vāsavadattā'ya bir meyve vermiş. Kraliçe rüyasını anlatınca Vatsa kralı bu anlamlı rüyadan çok hoşnut kalmış, Tanrı Şiva'nın bir çocuk vereceğini bu meyveyle gösterdiğini düşünmüş, vezirler tarafından kutlanmış. Kral, özleminin sona ermesine çok az zaman kaldığını hissetmiş.

XXII. Bölüm

Kısa bir süre sonra Vāsavadattā, Aşk Tanrısı'nın bedenlenmiş bir hali gibi olan ve Vatsa kralının gözlerine şenlik gibi zevk veren bir çocuğa hamile kalmış. Yuvarlanan gözbebekleriyle bakan solgun yüzü, içinde saklanan Aşk Tanrısı'nı ziyarete gelmiş ay gibi parlamaktaymış. Mücevherle süslü sedirinde yansıyan iki gölgesi, sanki kocalarına saygılarını sunmaya gelmiş Rati ve Prīti gibiymiş.* Etrafında, istekleri karşılayan bilim dalları gibi duran hizmetçi kızlar, karnındaki geleceğin Vidyādharalar kralına saygılarını sunmak için bekliyorlarmış. O anda göğüsleri doğacak çocuğun taç giyme töreninde onu ıslatacak testiler gibi kapalı birer tomurcuk biçimindeymiş. Sarayın ortasında ışıl ışıl mücevherlerle kaplı sedire uzandığında, sanki doğacak çocuğunun korkusundan onu kurtarmaya çalışan sularla kaplanmış gibi olmuş.

Onun Vidyādharaların geleceğini yansıtan mücevherlerden akseden görüntüsü, gökyüzüne bir tapınma nesnesi olarak ulaşıyormuş. Ve o büyük sihirbazların sözlerine özlem duymuş. Rüyasında göğe yükseldiğinde, Vidyādharīler ona şarkılar söylüyormuş, uyandığında da yine göğe yükselip oynamak istiyormuş, çünkü yukardan gökyüzüne bakmak ona büyük zevk veriyormuş. Yaugandharāyana, onun bu isteğini büyülü sözler, araçlar, hokkabazlıklar ve çeşitli düzeneklerle karşılamaya çalışıyormuş. O bunlarla gökyüzünde dolaşıyor, kadınlar da gözlerini dört açıp bu mucizevi hadiseyi seyrediyorlarmış. Ancak bir keresinde sarayda otururken, birden içinde Vidyādharalara ait o müthiş öykülerden birini dinleme isteği belirmiş. Kraliçenin isteği üzerine Yaugandharāyana ona herkesin içinde şu öyküyü anlatmış:

"Toprak Ana'nın babası olan Himālaya adlı dev bir dağ varmış. O sadece dağların efendisi değil, aynı zamanda Tanrı Şi-

* Aşk Tanrısı Kāma'nın iki karısının adları. (ç.n.)

va'nın ruhsal önderiymiş de. Bu muazzam derecede büyük dağın üstünde Vidyādharalar kralı Cīmūtaketu yaşarmış. Bu kralın her türlü isteği yerine getiren ve atalarından kalma bir istek ağacı varmış. Bir gün Kral Cīmūtaketu bahçesindeki bu ağaca yaklaşıp şöyle yalvarmış: 'Sen istenilen her şeyi yerine getirirsin. Ey tanrı, benim çocuğum yok, bana erdemli bir oğul bağışla!' İstek ağacı ona cevap vermiş: 'Kral, sana geçmiş yaşamını hatırlayan, cömert, tüm yaratıklara karşı merhametli bir oğul bağışlıyorum.' Bunu işiten kral mutlu olmuş ve ağacın önünde saygıyla eğildikten sonra koşup müjdeyi kraliçeye iletmiş. Kısa bir süre sonra bir oğlu olmuş ve babası ona Cīmūtavāhana adını koymuş.

İyiliklerle dolu Cīmūtavāhana, tüm canlılara şefkat besleyerek günden güne büyümüş. Zaman geçip de tahtın ileride sahibi olacak bir prens haline geldiğinde, içi merhametle dolu olarak, üzerine titreyen babasına şöyle söylemiş: 'Babacığım, biliyorum ki bu dünyada her şey gelip geçicidir, geçici olmayıp bir kalpa* boyu süren şey ise insanın onurudur. Bu onur başkalarına iyilik yaparak kazanılmıyorsa, soylu düşünceleri olan insanlar için yaşamın ne gibi bir değeri olabilir? Başkalarının yararına harcanmayan zenginlik şimşek gibi gelip geçicidir. Dolayısıyla sahip olduğumuz, istenilen her şeyi veren bu ağaçtan başkalarının da yararlanması için, verebileceği tüm meyveleri toplayalım. Böylece bütün insanlar yoksulluktan kurtulsun.'

Cīmūtavāhana babasından böyle istekte bulunmuş ve rızasını aldıktan sonra gidip istek ağacına demiş ki: 'Ey tanrı, her zaman bize istediğimizi verirsin, şimdi de istediğimizi yerine getir. Bu dünyayı yoksulluktan kurtar, senin gücün buna yeter!' Kendisine böyle seslenilen istek ağacı yeryüzünü altınlarla doldurmuş ve tüm insanlar mutlu olmuş. Böyle bir iyiliği Cīmūtavāhana gibi bir Bodhisattva'dan** başka kim yapardı

---

* Bir kalpa 432.000.000 insan yılıdır. (ç.n.)

** Buddhalık seviyesinden bir önceki düzeydeki insan. (ç.n.)

ki? Onun ünü yeryüzüne yayılmış ve tüm insanlar ona bağlılık göstermişler.

Cīmūtavāhana'nın ünüyle tahtını sağlamlaştırdığını gören akrabaları kıskanıp ona düşman olmuşlar. İstek ağacını elden çıkardığı için güç kaybettiğini düşünüp savaş açmışlar. Fedakâr Cīmūtavāhana babasına demiş ki: 'Bedenlerimiz suyun içindeki kabarcıklar gibi geçici, rüzgâr altında yanan kandil ateşi gibi titrek iken neden mal mülk isteyelim? Akıllı kişi mal düşkünlüğüyle başkalarını öldürmekten ne zevk alabilir ki? Bu yüzden babacığım, akrabalarımla savaşmak istemiyorum. Krallığımı terk edip ormandan ormana dolaşacağım. Bu sefil insanlar da sağ kalsın, kendi ailemizden olanları öldürmeyelim.'

Cīmūtavāhana böyle söyleyince babası da ona uymuş ve şöyle demiş: 'Ben de ayrılmalıyım oğlum! Sen bir genç olarak ülkenden ayrıldığın halde ben bu yaşımda ülkeyi mi yöneteceğim?' Bu sözleri ettikten sonra baba ve karısı, Cīmūtavāhana ile birlikte Malaya dağına gitmişler. Orada, sandal ağaçlarının ırmakları gizlediği bir yerde, Siddhalara ait bir çile yerinde kalmışlar. Delikanlı, Vişvavasu'nun fedakâr oğlu Mitravasu ile orada dost olmuş. Bir süre sonra Cīmūtavāhana, Mitravasu'nun kız kardeşini görmüş. Bu kız onun bir önceki yaşamındaki sevgilisiymiş. İki genç karşılıklı bakışıp durmuşlar.

Bir gün Mitravasu gelip Cīmūtavāhana'ya demiş ki: 'Benim bir kız kardeşim var, adı Malayavati, onu sana vermek istiyorum, isteğimi geri çevirme.' Cīmūtavāhana cevap vermiş: 'Ey prens, o benim bir önceki yaşamımdaki eşimdi, sen de canımın bir parçası olan dostumdun. Ben öteki yaşamını hatırlayanlardanım, bu nedenle her şeyi hatırlıyorum.' O bunları söyleyince Mitravasu şöyle demiş: 'Bana önceki yaşamını anlat, çok merak ettim.' Yardımsever Cīmūtavāhana anlatmaya başlamış:

'Bir önceki yaşamımda ben gökte dolaşan bir Vidyādhara idim. Bir gün gökte uçarken Himālayalar'ın doruklarından geçtim. Aşağıda eşi Gaurī ile eğlenmekte olan Şiva bana kızdı ve

şöyle lanet okudu: "Bir ölümlü olarak doğasın, bir Vidyādharīyi eş olarak alasın, oğlunu kendi yerine bırakıp, önceki doğuşunu hatırlayasın ve yeniden bir Vidyādhara olarak doğasın." Bu lanetin sona ereceği zamanı söyleyen Şiva gözden kayboldu. Çok geçmeden yeryüzünde bir tüccar ailesi içinde doğdum. Vallabhi şehrinde zengin bir tüccarın oğlu olarak büyüdüm. Adım Vasudatta idi.

Genç bir adam olduğumda babam bana büyük görev verdi, ticaret için başka ülkelere gittim. Yalnız başıma yol alırken ormanda hırsızlar üstüme saldırdı, bütün mallarımı alıp beni köylerindeki bir Dūrgā tapınağına zincirle bağladılar. Sanki hayvanların canını alan ölümün korkunç dili gibi uzun ve kırmızı bir bayrakları vardı. Dūrgā'ya tapınmaya düşkün olan reislerine beni sunulacak bir kurban olarak götürdüler. O vahşi Şavara kabilesinin bir üyesi olduğu halde beni görünce içinde acıma hissi uyandı. Kalpteki sebepsiz yumuşama önceki yaşamdaki dostluğun belirtisidir. Şavara reisi benim hayatımı böyle kurtardıktan sonra kurban olarak kendini sunmak istedi, ancak o sırada gökten bir ses duyuldu: "Yapma, senden çok hoşnut kaldım, dile benden ne dilersen." Bunun üzerine çok memnun oldu ve dedi ki: "Ey tanrıça, sen memnun olduğuna göre daha ne dileyebilirim ki? Mutlaka bir şey dileyeceksem, şu tüccar oğluyla başka bir doğuşta dost olmak isterim." Ses, "Pekâlâ," dedikten sonra kayboldu. Sonra Şavara reisi bana çok değerli hediyeler verdi ve evime geri gönderdi.

Böyle uzak ülkelerden, ölümün dişlerinden kurtulup eve döndüğümde, olanları duyan babam benim için büyük bir ziyafet düzenledi. Bir süre sonra o Şavara reisini gördüm. Bir kervanı soyduğu için yakalanıp krala getirilmişti. Babamdan krala yalvarmasını istedim ve yüz bin altın ödeyerek onu kurtardım. Böylece can borcumu ödemiş oldum. Sonra onu evime getirdim, her türlü bakımı sağlayarak rahat ettirdim. Bu rahat ve zevkli günlerden sonra o kendi köyüne gitti ve kalbinde bana karşı hep sevgi duydu.

Sonra yaptıklarıma karşılık bir hediye vermek istedi. Elindeki inci, misk kokusu ve mücevher gibi nesneleri yeterli bulmadığı için, yayını aldı ve fil avlamak amacıyla Himālayalar'a gitti. Benim için görkemli bir kolye hazırlamak istiyordu.* Orada dolaşırken, kıyısında bir tapınak bulunan büyük bir göle vardı. Göldeki lotuslar ona "hoş geldin" der gibiydi. Vahşi filleri su içmek için oraya geldiklerinde avlamayı düşünerek saklanıp bekledi.

O sırada kıyıdaki tapınakta Şiva'ya tapınmaya gelmiş, aslanın üstünde oturan çok güzel bir genç kız gördü. Sanki karlı dağlar kralının ikinci kızı gibiydi ve çocukluğundan beri Şiva'ya tapınmaktaydı. Onu gören Şavara hayret etti ve şöyle düşündü: "Bu kim olabilir? Bu bir insan olsa neden bir aslana binsin? Ama bir tanrıça olsa benim tarafımdan nasıl görülebilir? Bunlar bir önceki yaşamımda gözlerimin kazandığı yetenekler olmalı. Bu kızı arkadaşımla evlendirirsem ona en güzel hediyeyi vermiş olurum. Önce yaklaşıp bir danışayım." Böyle düşünen dostum Şavara, kıza yaklaştı.

O sırada kız aslandan indi. Aslan gölge bir yere uzandı. Kız göldeki lotusları toplamaya başladı. Kendisine doğru yaklaşan yabancı Şavarayı görünce nazikçe karşıladı ve ona, "Kimsiniz, bu ulaşılmaz ülkeye nasıl geldiniz?" diye sordu. Şavara cevap verdi: "Ben, Bhavani'nin ayaklarına kapanan bir Şavara reisiyim. Buraya fillerin kafalarından inciler çıkarmak için geldim. Ancak sizi görünce, yaşamımı kurtaran dostum Tüccar Vasudatta aklıma geldi, ey tanrıça! Zira o da sizin gibi gençlik ve güzellikte eşsizdir, yeryüzünde onun gibisi görülmemiştir. Bilezikli kollarıyla o dost, cömert, merhametli insana sarılacak olan kadına ne mutlu! Güzelliğiniz böylesi bir insana layık değilse, Aşk Tanrısı Kāma elindeki yayı boşa taşıyor demektir." Avcılar kralının bu sözleri, sanki büyülü sözler söyleyen Aşk

* Fillerin beyninde, alnında ve midesinde bulunduğu düşünülen incilerden. (ç.n.)

Tanrısı gibi genç kızın aklını çeldi. Kız, Şavaraya dedi ki: "Bu arkadaşın nerede? Onu buraya getirip bana göstersene." Bunu duyar duymaz Şavara, "Tamam," dedi ve isteğinin yerine gelmekte olduğunu düşünerek hemen oradan ayrıldı. Köye vardığı zaman, yanına incileri ve misk kokularını alarak, yüzlerce taşıyıcıyla evimize geldi. Evdekiler onu içeri buyur ettiler, o da anneme ve babama çok değerli hediyeler verdi. O günü ve o geceyi oruç tutarak geçirdikten sonra bana gizlice kızla yaptığı görüşmeyi anlattı. Sonra, "Haydi gel oraya gidelim," dedi ve beni gece yarısı yola çıkardı. Sabahleyin babam Şavara ile bir yere gittiğimi anladı, ama duygularına hâkim bir insan olduğundan hiç endişeye kapılmadı. Ben ise Şavara ile birlikte hızla Himālayalar'a doğru yol aldım. Yol boyunca o beni dikkatlice yönlendirdi.

Bir akşam o göle vardık ve hemen gölde banyo yaptık. O gece tatlı meyveler yiyerek ormanda kaldık. Dağ, ormanı, çiçek açmış sarmaşıkları, vızıldaşan arıları, huzur veren esintisi, ışıldayan otlarıyla mükemmeldi. Ertesi sabah o kız geldi. Her adımda kalbim garip isteklerle, onunla karşılaşmak için çarpıyor, sağ gözüm onu görmek isteğiyle seğiriyordu. Kalın yeleli aslanın sırtındaki güzel kaşlı kıza, bir sonbahar bulutunun üstünde dinlenen aya bakar gibi baktım. Onu gördüğüm zamanki özlem, korku ve şaşkınlık dolu duygularımı tarif etmem mümkün değildi. Sonra kız aslandan indi, çiçek topladı, gölde yıkandı ve göl kıyısındaki tapınakta Tanrı Şiva'ya tapındı.

Tapınması bitince, dostum Şavara ona yaklaştı ve önünde eğilip şöyle seslendi: "Ey tanrıça, sizin için uygun bir eş olacak olan dostumu getirdim. İsterseniz, onu hemen şu anda size gösterebilirim." O böyle deyince kız, "Göster," dedi ve Şavara gelip beni aldı, onun yanına götürüp gösterdi. Kız bana aşk akan gözlerinin ucuyla baktı ve ruhunu Aşk Tanrısı Kāma'nın gücüne teslim ederek Şavara reisine şöyle dedi: "Senin arkadaşın bir insan değil, bugün beni baştan çıkarmaya gelmiş bir tanrı. Bir ölümlü nasıl olur da bu kadar yakışıklı olabilir?"

Bunu işittiğim zaman onun kafasındaki tüm şüpheleri silmek gerektiğini düşündüm ve dedim ki: "Güzel kız, ben bir ölümlüyüm, sizin gibi dürüst birisini kandırmaya kalkışmanın anlamı yok. Ben Vallabhi şehrinde yaşayan Tüccar Mahadhana'nın oğluyum. Babam beni Şiva'nın lütfuyla dünyaya getirmiş. Babam başında hilal taşıyan tanrı için* çok çile doldurmuş. Ondan memnun kalan tanrı rüyasında görünüp çocuğu olacağını müjdelemiş. Daha sonra ben doğmuşum ve adım Vasudatta konulmuş. Uzun zaman önce yabancı bir ülkeye gittiğim sırada bu Şavara reisiyle karşılaştım ve onunla dost olduk. Onun bana çok yardımı oldu. İşte size kısaca kendimi anlattım."

Bunları söyleyip sustum. Başı öne eğik duran kız ise şöyle söyledi: "Evet, bunları biliyorum. Şiva lütfedip rüyamda göründü ve bana her şeyi anlattı. Ona tapındıktan sonra bana, 'Yarın sabah bir kocan olacak,' diye seni müjdeledi. Şimdi artık sen benim kocamsın, arkadaşın da benim kardeşimdir." Kız bu abıhayat gibi sözleriyle beni mutlu ettikten sonra sustu. Ben tam evlilik için gerekli hazırlıkları yapmak üzere oradan ayrılıyordum ki güzel kız bir işaretle aslanını çağırdı ve "Kocacığım buna bin," diyerek ona binmemi istedi. Dostumun teşvikiyle aslana bindim ve sevgilimi de kollarıma alıp evime doğru yola koyuldum. Tüm isteklerim yerine gelmişti. Dostum önden gidiyordu, oklarıyla vurduğu geyiklerle karnımızı doyurarak ilerliyorduk. Sonunda Vallabhi şehrine vardık. İnsanlar aslanın üstünde oturan sevgilime ve bana bakarak çok şaşırdılar ve hemen koşup babama haber verdiler. Babam neşeyle koşup geldi. Aslanın üstünden inip ayağına kapanınca beni şaşkınlıkla karşıladı.

Eşsiz güzellikteki kızın da ayaklarına kapandığını görünce, onun benim için uygun bir eş olduğunu anladı. Sonra eve girdik, neler olup bittiğini öğrendikten sonra büyük bir şölen

* Şiva. (ç.n.)

düzenledi ve Şavara reisiyle olan dostluğunuzdan da çok memnun kaldı. Ertesi gün kâhinlerin de onayıyla bu muhteşem kızla evlendim. Tüm hısım akraba evlenme törenine geldi. Eşimin üstüne bindiği aslan da geldi ve herkesin gözleri önünde değişip bir insana dönüştü.

Orada bulunan herkes, "Neler oluyor?" diye düşündü. Göksel elbiseler ve mücevherler içindeki adam bana dedi ki: "Ben Çitrāngada adlı bir Vidyādharayım, bu kız da canımdan çok sevdiğim kız kardeşim Manovati'dir. Onu kucağımda taşıyarak ormanda dolaşır dururdum. Bir gün Ganj kıyılarına geldim. Kıyıda çilecilerin yaşadığı pek çok koruluk vardı. Çilecileri rahatsız etmemek için nehrin ortasından yürüyordum ki boynumdaki kolye kazayla suya düştü. Suyun altında durmakta olan Ermiş Nārada doğruldu. Sırtına düşen kolye yüzünden öfkelenmişti ve o öfkeyle bana şöyle lanet okudu: 'Bu küstahlığın yüzünden bir aslan haline gelesin, Himālayalar'a çekilip kız kardeşini sırtında taşıyasın. Kız kardeşin bir ölümlüyle evlendiğinde, evlilik töreninin bitiminde bu lanetten kurtulasın.' Ermiş tarafından böyle lanetlenince bir aslan haline geldim ve Şiva'ya inanan kız kardeşimi sırtımda taşıyarak dolaştım. Öykünün geri kalanını, yani Şavara reisiyle olan şanslı karşılaşmamızı ve bunun sonucunda olanları biliyorsun. Şimdi ayrılmalıyım, size iyi şanslar! Artık lanetten kurtuldum."

Bunları söyledikten sonra Vidyādhara uçup göğe yükseldi. Babam hayretten hayrete düştü, hısım akrabanın mutlu olduğunu görünce büyük bir şölen düzenledi. Şavara reisinin yaptıklarına şaşırmayan bir kişi bile yoktu. Onu ülkenin kralı da duymuştu ve çok memnun kalmıştı. Babam krala türlü türlü mücevherler verdi ve onu Şavaraya bir bölge vermeye ikna etti. Kendimi kalbimdeki bütün isteklere kavuşmuş hissederek, karım Manovati ve dostum Şavara reisiyle mutlu yaşadım. Şavara reisi kendi ülkesinde pek mutlu olmadığı için genellikle benim evimde kaldı. Biz iki arkadaş birbirimize kendimize verdiğimiz kadar değer vererek zamanımızı geçirdik.

Çok geçmeden Manovati'den çok tatlı bir oğlum oldu. Adını Hiranyadatta koyduk. Büyüdüğü zaman evlendi. Tüm bunlara tanıklık eden babam yaşamdaki bütün amaçlarına ulaştığını düşünerek yaşlı bedeniyle yanına karısını alıp ölümü beklemek üzere Ganj kıyısına gitti. Babamın ölümüyle çok sarsıldım, ama akrabalarımın gayretiyle kendime hâkim oldum. Ailenin yükü benim omuzlarıma bindi. Bu zamanda bir yandan güzel yüzlü Manovati, diğer yandan Şavara reisinin halkı beni mutlu etti. Oğlum, karım ve dostumun halkıyla bu günler böyle geçti.

Yıllar geçti, ben de yaşlandım. Dünyadan tiksindim ve yerime oğlumu bırakıp ormana çekildim. Karımla ve benim için topraklarını terk etmiş Şavara reisiyle birlikte Kalincara dağına gittim. Oraya vardığımda birdenbire önceki yaşamımda bir Vidyādhara olduğumu hatırladım ve Şiva'nın ettiği lanet sona erdi. Bunu hemen karım Manovati'ye ve dostum Şavaralar reisine söyledim. Dedim ki: "Bu kadın ve bu dost benim gelecek doğumumda da karım ve dostum olsun ve ben bunu hatırlayayım." Sonra kalbimde Şiva'yı hissettim ve o dağlardan uçup gittim, bedenimi karım ve dostumun yanında bıraktım. Şimdi, gördüğünüz gibi Cīmūtavāhana adıyla, önceki yaşamını hatırlama gücüne sahip olarak bir Vidyādhara ailesinde doğdum. Sen Şavaralar reisi, Şiva'nın lütfuyla Siddhalar kralı Vişvavasu oğlu Mitravasu olarak doğdun. Karım Manovati de senin kız kardeşin olarak bir Vidyādharī biçiminde doğdu. Dolayısıyla senin kız kardeşin benim önceki karımdır, sen de bir önceki yaşamdan benim dostumsun, bu yüzden onunla evlenmem çok uygundur. Ama önce gidip bunları anne ve babama söyle, çünkü onlara danışılırsa isteğin tam olarak yerine gelmiş olacak.'

Mitravasu bunları işitince mutlu olmuş ve gidip Cīmūtavāhana'nın anne ve babasına söylemiş. Onlar bu öneriyi kabul edince çok sevinmiş, aynı konuyu gidip kendi anne ve babasıyla konuşmuş. Onlar da bunu memnuniyetle onaylamışlar. Böylece prens hemen kız kardeşinin evlilik hazırlıklarına baş-

lamış. Siddhalar kralı tarafından onurlandırılan Cīmūtavāhana, uygun törenlerle Malayavati'nin elinden tutmuş. Göksel ozanların, kalabalık Siddha gruplarının toplandığı büyük bir şölen verilmiş. Vidyādharalar da şölene canlılık katmışlar. Cīmūtavāhana Malaya dağında böyle evlenmiş. Bir seferinde kayınbiraderi Mitravasu ile birlikte deniz kenarındaki ormanlara bakmaya gitmiş. Orada genç bir adam görmüş. Annesini uzaklaştırmaya çalışıyor, annesi ise, 'Oğlum, yavrum,' diye ağlıyormuş. Asker görünüşlü bir başka adam, onu büyük bir kaya parçasının üstüne götürmüş, orada bırakmış. Cīmūtavāhana ona sormuş: 'Sen kimsin? Burada ne yapıyorsun? Annen senin için neden ağlıyor?' Adam ona öyküsünü anlatmaya başlamış:

'Uzun zaman önce Kaşyapa'nın iki karısı olan Kadru ve Vinata bir tartışmaya girmişler. Biri güneşin atlarının siyah, öteki ise beyaz olduğunu söylüyormuş. Kimin söylediği yanlış çıkarsa diğerinin kölesi olacakmış. Kadru, oğulları olan yılanları kandırmış ve onların zehirlerini akıtarak güneş atlarını kirletmiş. Sonra onları Vinata'ya göstererek hileyle üstün gelmiş ve onu kendisine köle yapmış. Kadınların birbirine duyduğu kin ne kadar korkunçtur! Vinata'nın oğlu Garuda olanları duyunca gelmiş ve Vinata'yı köle durumundan kurtarmaya çalışmış. Kadru'nun oğulları olan yılanlar ona demişler ki: "Ey Garuda, tanrılar okyanusu çalkalamaya başladılar, oradan çıkacak ölümsüzlük iksirini bedel olarak bize getir, biz de sana anneni verelim, doğrusu sen çok kahraman birisin."

Garuda bunu duyunca hemen çalkalanan okyanusa gitmiş ve abıhayat elde etmek için bütün gücünü ortaya koymuş. Onun gücünü gören Tanrı Vishnu, memnun kalmış ve "Senden memnun kaldım, dile benden ne dilersen," demiş. Annesinin köle olmasına çok öfkelenmiş olan Garuda, Vishnu'ya, "Bütün yılanlar benim yiyeceğim olsun," demiş. Vishnu kabul etmiş ve Garuda yiğitliğiyle abıhayatı elde etmiş. Olanları duyan İndra şöyle seslenmiş: "Kuşların kralı, abıhayatı aptal yılanlara ve-

rip ziyan etme, onlara kaptırmadan geri getir." Garuda bunu kabul etmiş, sevinçle hareket edip, bir kaba koyduğu abıhayatla yılanların yanına gitmiş.

Budala yılanlara uzaktan seslenmiş: "İşte size abıhayatı getirdim, annemi serbest bırakın. Eğer korkuyorsanız onu darbha otlarının üstüne koyuyorum, annemi alır almaz gideceğim, siz de o zaman abıhayatı alırsınız." Yılanlar kabul etmişler. Garuda abıhayat dolu kabı darbha otlarının üstüne koymuş, onlar da annesini serbest bırakmışlar. Annesini kölelikten kurtaran Garuda oradan uzaklaşmış. Ancak tam yılanların abıhayatı almak üzere oldukları sırada İndra gökten yere inmiş ve yılanların şaşkın bakışları arasında abıhayat dolu kabı kapıp götürmüş. Yılanlar belki bir damla düşmüştür ümidiyle darbha otlarını yalamışlar. Yılanlar bu yüzden dillerini çıkartıp dururlar ve bir şey bulamadıklarından uçları çataldır. Bu, açgözlülükle alay etmenin bir işaretidir. Böylece yılanlar ölümsüzlük iksirini alamamışlar. Düşmanları Garuda ise Vishnu'nun lütfuyla üzerlerine dalışlar yapıp onları teker teker yemiş. O yılanlara böyle saldırırken, yeraltı ülkesi Patala'daki yılanlar korkudan ölmüşler, dişileri çocuklarını düşürmüş ve bütün yılan ulusu yok olmaya yüz tutmuş.

Tüm yılanların yok olmakta olduğunu gören yılanların kralı Vāsuki, düşünmüş ve güçlü Garuda'dan şöyle bir dilekte bulunmuş: "Ey kuşların kralı, deniz kenarındaki kayalıklara her gün yemen için bir yılan göndereyim. Sen de Patala'da yaptığın kıyıma bir son ver." Garuda, Vāsuki'nin bu önerisini kabul etmiş ve her gün burada kendisine gönderilen yılanı yemeye başlamış. Bu yolla pek çok yılan yaşamını yitirmiş. Ben yılan Şankhaçuda'yım, bugün sıra bende. Yılan kralın emriyle bugün Garuda'ya yemek olarak ben gönderildim, annem de benim için ağlıyor.'

Cīmūtavāhana, Şankhaçuda'nın bu sözlerini işittikten sonra kalbinde bir acı duymuş ve çok üzülmüş. Ona demiş ki: 'Yazıklar olsun! Vāsuki, krallık gücünü korkakça harcıyor ve

halkını kendi elleriyle düşmana teslim ediyor. Neden Garuda'ya en önce kendini sunmuyor? Kendi ulusunun yok oluşunu seyreden korkağa bak! Şu Kaşyapa oğlu Garuda'nın işlediği günaha ne demeli? Bir beden için büyük kişilerin işlediği delilik ne büyük! Bugün kendi bedenimi sunarak seni Garuda'dan kurtaracağım, hiç üzülme dostum.'

Bunları işiten Şankhaçuda, kesin bir kararlılıkla ona şöyle söylemiş: 'Ey yüce gönüllü kişi, bu söylediklerini duymamış olayım. Bir cam parçası için bir mücevherin yok olması doğru değildir. Kendi halkımın yanına dönmenin utancını da kaldıramam.' İyi kalpli yılan Şankhaçuda bu sözlerle Cīmūtavāhana'yı caydırmaya çalışmış ve Garuda'nın gelmesine çok az bir zaman kaldığı için son anlarını deniz kıyısında bulunan Gokarna adlı Şiva heykeline tapınarak geçirmek istemiş.

O tapınmaya gittiği sırada merhamet timsali Cīmūtavāhana, kendisini Garuda'ya sunmak için bir fırsatın doğduğunu düşünmüş. Unuttuğu bir işi tamamlama bahanesiyle Mitravasu'yu hemen evine göndermiş. Derken Garuda'nın kanat çırpışlarından her yer sallanmaya başlamış. Cīmūtavāhana, yılanların düşmanının yaklaşmakta olduğunu anlayarak kalbinde başkalarına karşı duyduğu merhametle infaz taşına çıkmış. Gölgesiyle havayı karartan Garuda gagasıyla ulu gönüllü kişiyi yakalayıp götürmüş. Aşağıya kan damlamış ve Garuda tarafından parçalanan başlığının mücevheri yere düşmüş. Dev kuş onu dağın tepesine götürüp yemeye başlamış. O anda gökten çiçek yağmuru yağmaya başlamış ve olan bitenden bir şey anlamayan Garuda şaşırıp kalmış.

O sırada Şankhaçuda, tapınmayı bitirip oraya gelmiş ve infaz kayasının üzerinde pek çok kan damlası görmüş. Şöyle düşünmüş: 'Eyvah! Bu yüce gönüllü kişi kendisini benim yerime sunmuş. Garuda onu bir yere götürmüştür, hemen arayıp bulmalıyım.' İyi kalpli yılan kan izlerini izlemeye başlamış. O sırada Garuda, Cīmūtavāhana'nın mutlu olduğunu görünce, yemeyi bırakıp şaşkınlıkla düşünmüş: 'Bu başkası olmalı, onu

yediğim halde acı duymuyor, üstelik mutlu oluyor.' Garuda bunları düşünürken Cīmūtavāhana şöyle seslenmiş: 'Ey kuşların kralı, benim de bedenimde et ve kan var, neden açlığını gidermediğin halde birdenbire yemeyi kestin?' Kuşların kralı şaşkınlık içinde cevap vermiş: 'Soylu kişi, sen bir yılan değilsin, söyle bana sen kimsin?' Cīmūtavāhana ona, 'Ben bir yılanım, başladığın işi bitir ve beni ye, soylular başladıkları işi yarım bırakmazlar,' demiş. Şankhaçuda oraya ulaşınca bağırmış: 'Dur, dur! Garuda dur! O bir yılan değil. Aradığın yılan benim, onu serbest bırak. Nasıl böyle bir hata yaparsın?'

Bunu işiten kuşların kralı çok şaşırmış. Amacına ulaşamayan Cīmūtavāhana çok üzülmüş. Yanlışlıkla Vidyādharalar kralını yemek üzere olduğunu öğrenen Garuda çok üzülmüş. Şöyle düşünmüş: 'Eyvah! Zalimliğim günaha yol açtı. Doğrusu, kötülük yolunu izleyenler kolayca kabahat işlerler. Bu dünyadan vazgeçip başkası için yaşamını feda eden yüce gönüllü kişi ise, gerçekten övülmeye değer birisi.' Böyle düşünerek saflaşmak için kendini ateşe atıyormuş ki Cīmūtavāhana şöyle demiş: 'Kuşların kralı, neden üzülüyorsun? Günah işlemekten bu kadar korkuyorsan bir daha yılanları yeme ve daha önce yediklerini de yaşama geri döndür. Şu anda tek çaren budur.'

Tüm canlılara merhamet duyan Cīmūtavāhana, Garuda'ya böyle demiş. Garuda bunu ruhsal önderin sözleri gibi kabul etmiş. Hemen gökten abıhayat getirip yaralı prensi iyileştirmiş. Sadece kemikleri kalmış olan yılanları da yaşama döndürmüş. Cīmūtavāhana'nın karısının kendisine olan bağlılığından çok hoşnut kalan Tanrıça Gaurī, onun üzerine abıhayat yağdırarak bizzat çıkıp gelmiş. Cīmūtavāhana'nın bütün organları iyileşmiş ve düzelmiş, o anda gökten tanrıların mutluluk davulları çalınmaya başlamış. Cīmūtavāhana sağ ve esen ayağa kalkarken Garuda abıhayatı bütün deniz kıyısına serpmiş. Bunun etkisiyle bütün yılanlar dirilip ayağa kalkmışlar. Deniz kıyısındaki ormanlar Cīmūtavāhana'yı görmeye gelen çeşitli yılan topluluklarıyla dolup taşmış.

Sonra Cīmūtavāhana'nın akrabaları yaralanmamış vücudunu ve ölmez şanını görerek onu kutlamışlar. Karısıyla anne ve babası da çok mutlu olmuşlar. Acı sona erip sevinç başlarsa kim mutlu olmaz? Cīmūtavāhana'nın izniyle Şankhaçuda yeraltı ülkesi Rasatala'ya* gitmiş ve ünü üç dünyaya yayılmış. Sonra Himālaya'nın kızının lütfu sayesinde, düşman olan Matanga ve diğerleri Garuda'ya gelmişler, Vidyādharaları överek kendilerini onun ayaklarının dibine atmışlar. Cīmūtavāhana, Malaya dağından Himālayalar'ın sırtındaki evine dönmüş. Orada anne ve babası, Mitravasu ve Malayavati ile birlikte, Vidyādharalara hükümdarlık yaparak onurlu bir yaşam sürmüş. İşte böyle, iyi işler kendine göre yol alır ve kahramanca işler üç dünyada da hayranlık uyandırır."

Kraliçe Vāsavadattā, Yaugandharāyana'dan bu öyküyü işitince, sanki doğmamış oğlunun ihtişamını duymuş gibi heyecanlanmış. O günü kocasıyla birlikte, Vidyādharaların gelecekteki kralı olacak olan oğluyla ilgili konuşmalar yaparak geçirmiş.

XXIII. Bölüm

(A) Ertesi gün Vāsavadattā, etrafı vezirleriyle çevrili olan Vatsa kralına şöyle seslenmiş: "Kocacığım, gebe kaldığımdan beri çocuğu karnımda taşımaktan bunaldım, geçen gece onu düşünmekten güçlükle uyuyabildim. Rüyamda keçeleşmiş kumral saçları ve elinde üç uçlu mızrakla kutsal bir adam geldi ve şefkatle yaklaşıp şu sözlerle beni yatıştırdı: 'Kızım, karnındaki çocuktan dolayı endişelenme, ben onu koruyacağım, çünkü onu ben verdim. Bana inanman için daha fazlasını da söyleyeyim, yarın bir kadın senden bir dilekte bulunacak. O yanında beş oğlu ve etrafı akrabalarıyla çevrili olarak kocasını bir mahkûm gibi sürükleye sürükleye getirecek. O kötü kalp-

* Bir başka yeraltı ülkesi. (ç.n.)

li kadın, akrabalarının yardımıyla kocasını öldürmek istemekte, söylediği her şey yalandır. Sen kızım, bu durumu önceden Vatsa kralına söylemelisin ki bu iyi kalpli adam bu kötü kadından kurtulabilsin.' Kumral adam böyle deyip ortadan kayboldu ve uyandım, bir de baktım sabah olmuş."

Tanrı Şiva'nın sözlerini böyle aktaran kraliçe, tam rüyasının gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini düşünüyordu ki o anda başmuhafız içeri girip Vatsa kralına dedi ki: "Kralım, yanında beş oğlu ve akrabalarıyla, kocasına söverek bir kadın gelmiş, sizden bir şey istiyor." Kral, kraliçenin rüyasına uyan bu duruma şaşırmış ve muhafıza onu içeri almasını emretmiş. Kraliçe rüyasının gerçekleşmekte olduğunu görünce, iyi bir oğlu olacağı sonucunu çıkartarak sevinmiş. Sonra yüzü kapıya dönük insanların meraklı bakışları altında kadın içeri girmiş. Bir saygı eğilişinden sonra zavallı rolü oynamaya başlayarak kraliçenin yanında duran krala şöyle demiş: "Bu kocam olacak adam benim gibi zavallı bir kadına ne yiyecek, ne giyecek veriyor, ne de herhangi başka bir ihtiyacımı karşılıyor, ben de bu yüzden ona saygı duymuyorum."

Kadın böyle söyleyince kocası yalvararak demiş ki: "Kralım, bu kadın beni öldürmek için akrabalarından da destek alarak yalan söylüyor. Ben yıl boyunca onun tüm ihtiyaçlarını karşılıyorum, buna tarafsız davranan tüm akrabalar şahittir." O böyle konuşunca kral da kendine göre şu cevabı vermiş: "Üç uçlu mızrak taşıyan Tanrı Şiva rüyasında kraliçeye görünerek olanları açıkladı zaten. Daha başka tanığa gerek var mı? Bu kadın ve akrabaları cezalandırılacaklar."

Kral bu hükmü vermiş, ama akıllı Yaugandharāyana hemen atılmış ve şöyle demiş: "Ama kralım, bizim bunu kanıtlamamız gerekir, çünkü halkın rüyadan haberi yok. O nedenle yargımıza karşı bir güvensizlik duyabilir." Kral bunu doğru bulmuş, hemen tanıkları çağırtmış ve kadının yalan söylediğini ispatlamış. Sonra iyi kalpli kocasına iftira atan kadını akrabalarıyla ve oğullarıyla beraber sınır dışı etmiş. Adamı bu

dertten kurtardıktan başka, ona yeni bir evlilik yapmaya yetecek kadar zenginlik bağışlamış. Olanlarla ilgili olarak kral şöyle bir not düşmüş: "Zalim kadınlar felaket çukuruna düşmüş kocalarını dişi bir kurt gibi parçalarlar. Öte yandan soylu kadınlar, kocalarını yol kenarındaki ağaçların insanı sıcaktan koruması gibi, kederden korur ve onların özel sevgilerine layık olurlar." Kralın yanında duran akıllı öykü anlatıcısı Vasantaka bu konuya uygun olarak şöyle demiş: "Ayrıca kralım, canlılar nefret ve sevgiyi geçmiş yaşamlarının etkisine göre yaşarlar. Bunu daha iyi belirtmek için size şu öyküyü anlatayım:

Benares'de Vikramaçanda adlı bir kral varmış. Onun gözde hizmetkârlarından Sinhaparākrama girdiği her kavgayı ve her kumarı kazanan biriymiş, hem beden hem de kafaca sakat bir karısı varmış ve kendisini tanımlayan Kalahakārī* adını taşıyormuş. Bu cesur adam, kraldan da kumardan da çok para kazanıyormuş ve kazandığını doğruca getirip karısına veriyormuş. Fakat huysuz karısı, üç oğlunun da desteğiyle hiçbir şeyi beğenmeyip sürekli onunla kavga ediyormuş. Oğlanlarla birlikte yakınıp, 'Sen hep evden uzakta yiyip içiyor, bize hiçbir şey vermiyorsun,' diyormuş. Adam onu her gün et, süt ve giysiyle mutlu etmeye çalışsa da kadın bitmez tükenmez bir açgözlülükle ona işkence ediyormuş.

Sonunda uğradığı haksızlığa sinirlenen Sinhaparākrama, evi terk edip Vindhya dağlarında bulunan Tanrıça Dūrgā'ya ait bir dinsel arınma yerine kaçmış. Orada oruç tutarken tanrıça rüyasında görünüp şöyle demiş: 'Evladım, kalk ve kendi şehrin olan Benares'e git. Orada çok büyük bir nyagrodha ağacı var. Onun dibini kazarsan bir hazine çıkacak. O hazinenin içinde yeryüzüne düşmüş bir gökyüzü parçası gibi olan ve kılıç gibi parlayan zümrüt bir tabak var. Ona baktığın zaman, istediğin her insanın önceki yaşamını görebilirsin. Onun sayesinde kendinin ve karının önceki yaşamını görebilir, böylece kederden uzak bir yaşama kavuşabilirsin.'

---

* Kavgacı kadın. (ç.n.)

Tantrıça'nın kendisine böyle söylediği Sinhaparākrama uyanmış, orucunu bozup sabahleyin Benares'e gitmiş. Şehre varınca nyagrodha ağacını bulmuş, dibinden hazineyi çıkarmış, zümrüt tabağı eline alıp gerçeği öğrenmek isteğiyle bakmış. Bir önceki yaşamında karısının dişi bir ayı, kendisinin de bir aslan olduğunu görmüş. Karısıyla arasındaki nefretin bir önceki yaşamlarındaki uzlaşmaz düşmanlığa dayandığını anlayarak keder ve şaşkınlıktan kurtulmuş. Sonra Sinhaparākrama tabağa bakarak birçok kızı denemiş ve onların doğuştan başka bir kökene ait olduklarını görmüş, onları istememiş. Sonunda önceki yaşamında dişi bir aslan olan uygun bir eş bulmuş kendine. Adı Sinhaşrī olan bu kadınla ikinci evliliğini yapmış. Eski karısı Kalahakārī'ye pay olarak bir köy vermiş, kendisi de yeni karısıyla zenginlik içinde yaşamış. Ey kral, işte kadınların ve diğer insanların iyi veya kötü olmaları, bir önceki yaşamlarının etkisindendir."

(A) Vatsa kralı ve Kraliçe Vāsavadattā, Vasantaka'dan bu olağanüstü öyküyü dinleyince çok mutlu olmuşlar. Kral, hamile kraliçenin ay yüzüne gece gündüz hiç usanmadan bakmış durmuş. Günler geçmiş, güzel şeylerin habercisi olarak hayırlı işaretler taşıyan oğullar doğmaya başlamış. Önce başvezir Yaugandharāyana'nın Marubhūti adlı oğlu doğmuş. Sonra Rumanvat'ın oğlu Harişikha doğmuş, sonra da Vasantaka'nın oğlu Tapantaka dünyaya gelmiş. Daha sonra, diğer adı İtyaka olan başmuhafız Nityodita'nın oğlu Gomukha dünyaya gelmiş. Onların şerefine şölen düzenlenmiş ve gökten bir ses şöyle demiş: "Bu vezirler gelecekteki imparator Vatsa kralının oğlunun düşmanlarını yok edecekler."

Doğum zamanı gelmiş ve Kraliçe Vāsavadattā, Vatsa kralının huzurundan alınmış, oğul sahibi kadınlar tarafından süslü bir yatağa yatırılmış, odanın pencereleri arka ve şamī bitkileriyle kaplanmış. Oda çocuğu korumak için çeşitli silahlarla, alev alev lambalarla donatılmış. Büyü yapan ve dua eden çok sayıda büyücü ve kadının oluşturduğu etten duvar herhangi

bir felaketin geçmesine izin vermemiş. Kraliçe güzel bir zamanda, gökyüzünün tatlı ışıklar saçan ayı salıvermesi gibi rahatça doğurmuş.

Odayı aydınlatan çocuk aynı zamanda annesinin endişelerini de dağıtmış. Haber tüm haremde dalga dalga yayılmış ve nihayet kralın kulağına kadar ulaşmış. Kral haberi kendisine müjdeleyene sevincinden neredeyse krallığını bağışlayacakmış.

Kral, uzun zaman sonra gerçeğe dönüşen ümitlerinin meyvesini görmek için hemen hareme gelmiş. Bebeğin bir yaprak gibi duran kırmızı alt dudağı, uzun kıvırcık saçları varmış ve tüm yüzü Şans Tanrıçası'nın taşıdığı lotus gibiymiş. Yumuşak ayakları öteki kralların talihini yok edercesine, krallık alametleri olan şemsiyeler ve öküz kuyruklarıyla işaretlenmiş. Sevinç gözyaşları dökmekten gözleri şişmiş olan kralın gözyaşları babalık sevgisinin belirtisiymiş. Yaugandharāyana başkanlığındaki vezirler gökten gelen şu sesi duyunca sevinmişler: "Kral, oğlun Kāma'nın bedenlenmiş halidir, adı da Naravāhanadatta'dır. O çok geçmeden Vidyādharaların kralı olacak ve bu halini tanrıların bir kalpası boyunca* sürdürecek." Bunları söyleyen ses susunca gökten çiçek yağmuru yağmaya ve göksel davullar çalmaya başlamış. Sevinçten kendinden geçmiş olan kral, her türlü dinsel uygulamayı yaptırmış ve çok büyük bir şölen düzenlemiş. Tapınaklardan yükselen zil sesleri Vidyādharalara krallarının doğduğunu bildirir gibiymiş. Sarayların tepelerindeki kırmızı bayraklar birbirlerine kırmızı boya atar gibi dalgalanıyormuş. Her yerde güzel kadınlar, sanki Aşk Tanrısı bedenlenip doğmuş da cennetin perileri dans ediyormuş gibi toplanmış dans ediyorlarmış. Bütün şehir halkı sevinç içindeki kral tarafından giydirilip süslenmiş. Kral hazinesi boşalıncaya kadar halkına zenginlik yağdırmış. Sanki tüm yönler bedenlenip canlanmış gibi, dört bir yöndeki komşu kabilelerden kadınlar giyinip kuşanmışlar, müzik eşliğinde, dans eden kız-

* Bir tanrı kalpası 8.640.000.000 yıldır. (ç.n.)

lar ve muhafızlarıyla birlikte güzel hediyeler taşıyarak akın akın geliyorlarmış. Her harekette dansın izi varmış. Dolan her boş kapta uygun bir söz söyleniyor, her tavırda cömertlik seziliyormuş. Şehirde müzik aletlerinin sesleri yankılanıyor, insanlar kırmızı boyalarla süsleniyor, şairler de her yerde şiir okuyorlarmış. Şehirde tam bir bayram havası esiyormuş.

Bu şenlik halkın istekleri tamamen doyuruluncaya kadar, günlerce, aylarca sürmüş. Zaman geçmiş, bebek prens yeniay gibi büyümeye başlamış ve babası gökten gelen sesin söylediği gibi gerekli törenleri yaparak ona Naravāhanadatta adını vermiş. Onun yalpalayarak attığı adımları, ayak tırnakçıklarının bıraktığı yumuşak izleri görerek ve tomurcuk gibi dişlerini göstererek belli belirsiz söylediği iki üç sözcüğü duyarak çok mutlu olmuş.

Sonra kusursuz vezirler kendi çocuklarını saygılarını sunmak üzere çocuk prensin önüne getirmişler. Önce Yaugandharāyana, Marubhūti'yi getirmiş, sonra Rumanvat, Harişikha'yı, sonra başmuhafız İtyaka, Gomukha'yı, sonra da Vasantaka oğlu Tapantaka'yı getirmiş. Daha sonra da aile rahibi Şāntikara, Pingalikā'nın ikiz çocukları Şāntisoma ve Vaişvānara'yı huzura getirmiş. O anda tanrılar gökten çiçekler yağdırmışlar, herkesi kutlayan sevinç bağırışları işitilmiş ve kral kraliçeleriyle mutluluk içinde vezirlerin çocuklarına hediyeler vermiş. O andan itibaren Prens Naravāhanadatta hep bu altı vezir çocuğuyla birlikte yaşamış. Onlar çocukluktan itibaren, mutlak başarıyı sağlayan altı siyasi ölçü gibi, hep onun emrinde olmuşlar. Vatsa kralının günleri oğlunun lotus yüzünü büyük bir mutlulukla seyrederek geçiyormuş. O çocukça konuşmalar yaptıkça onu pek seven krallar kucaklarına alıp alıp onunla şakalaşıyorlarmış.

V

ÇATURDĀRİKĀ

XXIV. Bölüm

Dua

Çılgınca dans ederken hortumuyla yeryüzünü mozaik gibi kırmızıya boyayan ve kuvvetinden çıkan ateşle tüm engelleri kavurup ortadan kaldıran fil başlı Tanrı Ganeşa seni korusun.

(A) Vatsa kralı ve kraliçe, oğulları Naravāhanadatta'yı büyütmekle meşgulmüşler. Kralın çocuğa göz kulak olmakta endişeli olduğunu gören Vezir Yaugandharāyana baş başa kaldıklarında ona şöyle demiş: "Kralım, Prens Naravāhanadatta için endişelenmeyin, çünkü Tanrı Şiva onu Vidyādhara krallarının gelecekteki imparatoru olarak sizin evinizde yarattı. Vidyādharaların kralları kutsal güçleriyle bunu öğrendiler ve içlerine sindiremediklerinden bir sorun çıktı doğdu. Ama bunu bilen, başında hilal taşıyan Tanrı Şiva, hemen Ganaların içinden Stambhaka adlı bir prensi onu korumak için görevlendirdi. O burada gizli bir biçimde oğlunuzu koruyor, bunları bana Ermiş Nārada bildirmişti."

Vezir bu sözleri söylüyormuş ki o anda havadan, başında taç, kolunda bilezik, belinde kılıçla kutsal bir adam yere inmiş. Eğilip selam vermiş, Vatsa kralı ona, "Hoş geldiniz," dedikten sonra merakla sormuş: "Kimsiniz, buraya gelmekteki amacınız nedir?" Adam cevap vermiş: "Ben bir zamanlar bir ölüm-

lüydüm, şimdi ise bir Vidyādhara kralıyım, adım Şaktivega. Birçok düşmanım var. İç gücümle oğlunuzun imparatorumuz olduğunu öğrendim ve onu görmeye geldim, ey kral!"

Şaktivega gelecekteki imparatorun önünde böyle belirip, bu sözleri söyleyince Vatsa kralı çok memnun olmuş ve merak içinde tekrar sormuş: "Nasıl Vidyādhara düzeyine erişiliyor, niteliği nedir ve sen nasıl başardın? Anlat bana dostum." Kralın bu sorusu üzerine Vidyādhara Şaktivega onun önünde nezaketle eğilip anlatmaya başlamış: "Ey kral, ister bu yaşamda olsun, ister bir öncekinde olsun, azimle Şiva'ya tapınan ruhlar Vidyādhara düzeyini hak ederler. Bu düzeye gelenleri olağanüstü bilgiye sahip olmalarından, kılıç, kolye gibi çeşitli işaretlerden tanıyabilirsiniz. Ben size bu seviyeye nasıl geldiğimi, onu nasıl kazandığımı anlatayım, dinleyin!" Böyle söyleyen Şaktivega, Kraliçe Vāsavadattā'nın huzurunda şu öyküyü anlatmaya başlamış:

"Bir zamanlar yeryüzünün süsü olan Vardhamāna şehrinde, düşmanlarına korku salan Paropakārin adlı bir kral yaşamış. Bu haşmetli kralın ışığı tutan bulut gibi, ama ışık gibi değişken olmayan Kanakaprabhā* adlı bir karısı varmış. Bir süre sonra bu kraliçenin bir kızı olmuş. Bu öyle güzel bir kızmış ki sanırsınız Yaratıcı, Tanrıça Lakshmī'nin gururunu kırmak için yaratmış. Ona annesinin adına benzer olarak Kanakarekhā** adını koymuşlar. Babası onu büyütmüş ve bu ay parçası kadınlık dönemine ulaşmış.

Kız büyüdüğünde bir gün babası kral, Kraliçe Kanakaprabhā'ya demiş ki: 'Büyümüş bir kız evde tutulmamalı, Kanakarekhā'nın kendisine uygun bir evlilik yapıp yapmaması bana dert oldu. Zira kendisine uygun bir konum kazanamamış iyi aile kızı, kulaklara ulaştığında rahatsızlık veren bozuk bir ezgi gibidir. Bir kızı birine budalaca vermek, istemeyen bir kimse-

* "Altın parlaklığı" (ç.n.)

** "Altın ışığı" (ç.n.)

ye bilgi vermeye benzer ve çok uygunsuzdur. Bu şan şeref getirmez, getirse getirse pişmanlık getirir. Onu hangi krala vermem gerektiğini, kime layık olduğunu düşündükçe kederlenmekten kendimi alamıyorum.'

Bunu işiten Kanakaprabhā demiş ki: 'Sen böyle söylüyorsun ama kızın evlenmek istemiyor ki! Bugün kendisini bir çocuk gibi göstermeye çalışarak bir oyuncakla oynuyordu, ben de şakadan, "Kızım seni ne zaman evlenmiş olarak göreceğim?" dedim. Bunu işitince sitem ederek şöyle cevap verdi: "Böyle konuşma, beni kimseyle evlendirmemelisin, ben senden ayrılmam. Genç bir kız olduğumu biliyorum, ama evlenirsem bil ki yaşayan bir ölü haline gelirim. Bunun bir nedeni var." O bunları söyledikten sonra üzüntü içinde sana geldim kralım. O evliliği istemedikten sonra gelin olmasını düşünmenin ne anlamı var ki?'

Kral kraliçeden bunu duyunca çok şaşırmış ve prensesin özel dairesine giderek kızına sormuş: 'Tanrıların hizmetkârları ve Asuralar koca elde etmek için çile doldururken sen neden böyle bir şeyi reddediyorsun kızım?' Prenses Kanakarekhā babasının bu sözünün üzerine gözlerini yere dikmiş ve şöyle demiş: 'Babacığım, şimdi evlenmek istemiyorum, sizin amacınız nedir, neden ısrar ediyorsunuz?' Kızı böyle söyleyince çok basiretli bir insan olan Kral Paropakārin şöyle cevap vermiş: 'Bir kız evlendirilmedikçe günahtan nasıl kaçılabilir ki? Akrabalarına bağlı kalması gereken bir kızın bağımsız olması hiç de uygun değildir. Çünkü bir kız başkasının iyiliği için, onu korumak gözetmek için vardır. Çocukluk dönemi hariç, baba evi bir kız için uygun bir yer değildir. Çünkü kız ergenliğe ulaştığında hâlâ evlenmediyse akrabaları cehenneme gider ve o kız kast dışı ilan edilir, onun evlendiği kimseye de, "Kast dışının kocası," denir.'

Babası böyle söyleyince Prenses Kanakarekhā hemen düşüncesini ortaya koymuş: 'Baba, madem öyle, o zaman beni Altın Şehir'i görmeyi başaran bir Brahmana veya Kshatriya'ya verebilirsiniz. Sadece böyle birisi benim kocam olur, başka-

sı olmaz, başka kimseyle evlenmem.' Kızı böyle deyince kral düşünmüş: 'Bir koşul öne sürdü, ama kızım hiç olmazsa evlenmeyi kabul etti. Kuşkusuz, o bir nedenle benim evimde doğmuş bir tanrıça olmalı, yoksa bu yaşında bu kadar şeyi nereden bilecek?' Kral aklından bunları geçirdikten sonra kızına, 'Pekâlâ, dediğin gibi olsun,' demiş ve kalkıp oradan ayrılmış, günlük işlerine dalmış.

Ertesi gün toplantı salonunda otururken saraylılara şöyle seslenmiş: 'İçinizde hiç Altın Şehir'i gören var mı? Gören varsa, Brahman olsun Kshatriya olsun, ona kızımı vereceğim ve tahtımın vârisi olacak.' Oradakiler birbirlerini yüzlerine bakmışlar ve 'Ne gördük, ne de duyduk,' demişler.

Sonra kral muhafızı çağırtmış ve demiş ki: 'Git ve davul çalarak bütün şehirde ilan et, bakalım Altın Şehir'i gören biri çıkacak mı?' Muhafız bu emri alınca, 'Emredersiniz,' demiş ve gitmiş. Hemen şehrin muhafızlarına davul çaldırarak şunu ilanı etmelerini emretmiş: 'Brahman ya da Kshatriya, her kim Altın Şehir'i gördüyse ortaya çıksın, kral ona kızını verecek ve tahtının vârisi yapacak.' Davullar çalınarak bu garip ilan şehrin her yerine yayılmış. Bunu işiten halk, 'Altın Şehir de ne ola ki? Bunu içimizdeki yaşlılar bile ne gördü, ne de duydu!' demiş. İçlerinden, 'Ben gördüm,' diyen bir tek kişi dahi çıkmamış.

Bu sırada şehirde yaşayan Baladeva'nın oğlu Brahman Şaktideva bu duyuruyu işitmiş. Kumar düşkünü olan bu genç, tüm servetini kumarda kaybetmiş. Kralın kızını vereceğini duyunca şöyle düşünmüş: 'Her şeyimi kumarda kaybettim, şimdi baba evine dönemem, hatta bir hayat kadınının evine bile gidemem. Başka çarem kalmadığına göre şu duyuruya cevap vereyim, yalandan o şehri gördüğümü söyleyeyim. Kimse orayı görmediğine göre, benim kim görmediğimi bilecek? Bu yolla belki prensesle evlenebilirim.'

Böyle düşünen Şaktideva gidip şehir muhafızlarına yalandan, 'Ben o şehri gördüm,' demiş. Onlar da, 'Yaşasın, bizimle kralın muhafızına kadar gel,' demişler. Birlikte muhafızın ya-

nına gitmişler. Ona da yalan söylemiş ve o şehri gördüğü iddiasını yinelemiş. Muhafız da memnun olup adamı krala götürmüş. Hiç açık vermeden krala da aynı rolü oynamış, kaybetmiş bir kumarbaz için zor olan ne var ki?

Kral işin doğruluğunu anlamak için Brahmanı kızı Kanakarekhā'ya göndermiş. Kız durumu muhafızın ağzından işittikten sonra Brahman yaklaşmış ve kız ona sormuş: 'Altın Şehir'i gördün mü?' Genç adam cevap vermiş: 'Evet, bilgi edinmek için dünyayı gezerken görmüştüm.' Kız tekrar sormuş: 'Oraya hangi yoldan gittin ve neye benziyordu?' Brahman konuşmayı sürdürmüş: 'Buradan Harapura şehrine gittim, oradan Benares şehrine, oradan birkaç gün içinde Paundravardhana şehrine gittim, ondan sonra vardığım yer Altın Şehir'di. Orası, tanrıların eğlence yeri olan, İndra'nın şehrine benzer bir yerdir ve dürüst kişiler oraya gidip zevk alırlar. Orada bir süre kaldıktan sonra buraya döndüm. İşte gittiğim yol budur ve orası böyle bir şehirdir.' Sahtekâr Brahman Şaktideva anlattıklarını bitirince prenses gülmüş ve sormuş: 'Ulu Brahman, demek o şehri gördünüz, ama bana tekrar söyleyin, hangi yolla gittiniz?' Şaktideva yüzsüzlüğü sürdürünce prenses onu hizmetçilerin önünde utandırmış. Hemen babasının yanına gelmiş. Babası, 'Brahman gerçeği söyledi mi?' diye sormuş. Prenses babasına demiş ki: 'Kral olmanıza rağmen düşünerek hareket etmiyorsunuz, hırsızların namuslu insanları kandırdığını bilmiyor musunuz? Bu Brahman beni kandırmak istedi, yalan söylüyor, Altın Şehir'i görmemiş. Dünyada sahtekârlar her türlü aldatmacayı kullanırlar. Bununla ilgili size Şiva ile Mādhava öyküsünü anlatayım, dinleyin.' Böyle diyen prenses şu öyküyü anlatmış:

'Ratnapura adlı dört başı mamur bir şehir varmış. Orada Şiva ve Mādhava adlı iki hırsız yaşamış. Bunlar etraflarındaki başka dolandırıcılarla birlikte şehrin zenginlerini soyarak geçinirlermiş. Bir gün bu iki hırsız birbirine demiş ki: "Bu şehri yeterince soyduk, gidip artık Uccayini şehrinde yaşayalım. Ora-

da kralın özel din adamı olan Şankarasvāmin adlı çok zengin birisi var. Eğer onu dolandırıp soyarsak Mālava'nın dilberleriyle gönül eğlendirebiliriz. Brahmanlar onun çok cimri olduğunu, yedi küp dolusu hazinesi olduğu halde, surat asıp kendilerine olağan ödemeleri bile yapmadığını söylüyorlar. Bu Brahmanın güzellikte eşi benzeri olmayan bir kızı da varmış. Parayla birlikte onu da elde etmenin yollarını arayalım."

Böyle konuşup oynayacakları rolleri aralarında paylaştıktan sonra iki hırsız, Şiva ve Mādhava şehirden ayrılmışlar. Uccayini'ye varmışlar, ancak bir Rācput kılığına girmiş olan Mādhava hizmetkârlarıyla birlikte şehir dışında bir köyde kalmış. Her türlü hilede mahir olan Şiva ise bir çileci kılığına bürünüp şehre yalnız girmiş. Orada, Siprā nehri kenarında bir kulübeye yerleşmiş ve çamur, darbha otu, sadaka tası, ceylan derisiyle donanımını tamamlamış. Sabahleyin çamurla bedenini sıvamış, sanırsınız kaderinde var olan Aviçi cehenneminin çamuruna bulanmış. Suya dalıp uzun süre baş aşağı durmuş, sanırsınız ileride gideceği cehennem hayatının alıştırmasını yapıyormuş. Bu banyodan sonra, sanki kazığa oturtulmayı ne kadar hak ettiğini göstermek istercesine, uzun süre öylece güneşe bakmış durmuş. Sunu hazırlanırken parmağa takılan kuşa otundan yapılma yüzüklerle tanrı huzuruna çıkıp dualar mırıldanarak Padmāsana vaziyetinde oturmuş ve ikiyüzlülüğünü gizlemiş. Beyaz çiçekler toplayarak zaman zaman Vishnu'ya sunmuş ve yine mırmır edip dua eder gibi yapmış ve düşüncesini kötülük üzerine yoğunlaştırarak sözde meditasyonlarını böyle sürdürmüş.

Ertesi gün siyah ceylan derisini giyerek şehirde dilenmeye çıkmış. Hile dolu bakışlarla ve çileci sessizliği içinde, Brahmanların evlerinden üç avuç dolusu pirinç koparmayı başarmış. Onları günün bölümleri gibi üçe bölmüş, bir parçayı kargalara, bir parçayı konuğuna vermiş, üçüncü ve son parçayla da karnını doyurmuş. Böylece, tespihini sanki tane tane günahlarını sayar gibi çekerek ve dualar ederek ikiyüzlülük içinde uzun zaman geçirmiş. Geceleyin kulübesinde oturur, şehirdeki insan-

ların zayıf yönlerini düşünürmüş. Her gün daha zor bir çile uygular ve şehirdeki herkesin güvenini kazanırmış. Herkes onun müridi olmuş, dört bir yana Şiva'nın ne denli kendine hâkim ve soylu biri olduğu haberi yayılmış.

Öte yandan, onun yaptıklarını duyan suç ortağı öteki hırsız Mādhava şehre gelmiş. Uzak bir tapınakta kalacak yerini ayarlamış, sonra yıkanmak amacıyla bir Rācput kılığında Siprā nehrinin kıyısına gitmiş. Yıkandıktan sonra yanındakilerle birlikte tam dönecekken, tanrı heykeli karşısında dua etmekte olan Şiva'yı görmüş. Büyük bir saygıyla, herkesin önünde kendisini onun ayaklarının dibine atmış ve şöyle demiş: "Dünyada bunun kadar büyük bir çileci olamaz, onu her gittiğim kutsal yerde görürüm." Kurnaz Şiva ise onu gördüğü halde hiç istifini bozmamış, aynı vaziyette öylece kalakalmış ve Mādhava geçici meskenine gitmiş.

Gece olunca iki dost bir araya gelmiş, yiyip içmişler ve yapacakları işin diğer kısmını konuşmuşlar. Gecenin sonuna doğru Şiva sessizce kulübesine dönmüş. Sabahleyin Mādhava yardakçılarından birine şöyle demiş: "Bu iki elbiseyi al, kralın Şankarasvāmin adlı aile rahibine götür, hediye olarak ver ve nazikçe, 'Akrabalarından zulüm gördüğü için Dekkan'dan buraya gelmiş Mādhava adlı bir Rācput var, yanında hatırı sayılır bir zenginlik ve kendisine benzer başka Rācputlar bulunuyor, kralınızın hizmetine girmek istiyor, beni o gönderdi, ey haşmetlim,' de!"

Mādhava tarafından gönderilen hırsız, elinde hediyeyle oradan ayrılmış ve din adamının evine gitmiş. Ona hediyeyi verirken Mādhava'nın mesajını da iletmiş. Adam hediyelere olan açgözlülüğünden ve ileride gelecek başka hediyeleri düşündüğünden söylenilen her şeye inanmış, ne de olsa açgözlülerin gerçek yöneticileri rüşvettir. Sonra hırsız geri gelmiş ve ertesi gün uygun bir fırsat kollayan Mādhava rahibi bizzat ziyarete gitmiş. Çevresi adamlarıyla dolu, ikiyüzlü bir biçimde, hizmete girmek için çalışan birisi rolünü oynuyormuş. Ellerinde taşıdık-

ları topuzlarla kendilerini Rācput diye satıyorlarmış. Önden giden yardımcısıyla geldiğini duyurmuş, aile rahibi de onu memnuniyetle karşılamış. Mādhava bir süre onunla konuşmuş, daha sonra izin alıp oradan ayrılmış.

Ertesi gün hediye olarak yine bir çift elbise göndermiş, sonra tekrar kendisi gidip, "Ben gerçekten kralımızın hizmetine girmek istiyorum, hizmetkârlarımı memnun etmem lazım, çok zengin olmama rağmen bu yüzden size başvuruyorum," demiş. Din adamı ondan bir şeyler daha koparırım umuduyla isteğini yapacağına dair Mādhava'ya söz vermiş ve hemen krala gidip ricada bulunmuş. Kral, din adamına saygı duyduğu için isteğini kabul etmiş. Ertesi gün aile rahibi, Mādhava'yı ve beraberindekileri uygun bir şekilde kralın huzuruna çıkarmış. Kral da gerçek bir Rācputa benzeyen Mādhava'yı ciddiyetle karşılayıp ona bir maaş bağlamış. Mādhava krala hizmet ederek orada kalmış ve her gece Şiva ile buluşup fikir alışverişi yapmış. Din adamı hediyelere karşı duyduğu açgözlülükten Mādhava'ya evinde birlikte yaşamak için yalvarmış.

Mādhava yanındakilerle birlikte din adamının evine yerleşmiş. Bu yerleşme din adamının yıkılışına neden olacak bir işmiş, çünkü ağacın gövdesine yerleşen fare onu kurutur. Mādhava rahibin hazine odasında bir sandık bulmuş, içini sahte mücevherlerle doldurmuş. Zaman zaman sandığın ağzını aralayıp tıpkı çimenle bir ineğin aklını çeler gibi mücevherleri göstererek adamın aklını çeliyormuş. Böyle böyle onun güvenini kazanmış ve kasıtlı olarak aç kalıp zayıflayarak kendini hasta gibi gösterip yutturacak hale getirmiş.

Birkaç gün sonra hırsızlar kralı, yatağının kenarında duran din adamına zayıf bir sesle şöyle seslenmiş: "Bu bedende benim halim harap saygıdeğer Brahman, buraya sizin kastınızdan seçkin bir insan getirin ki tüm zenginliğimi şimdi ve ebediyen mutlu olmak için ona vereyim, çünkü hayat fani, bunu bilen için zenginliğin, malın mülkün ne önemi var?" Hediyeye düşkün din adamı kendisine böyle söylenince, "Pekâ-

lâ" demiş ve Mādhava onun ayaklarına kapanmış. Ancak din adamı hangi seçkin Brahmanı getirirse getirsin Mādhava reddetmiş ve her seferinde daha iyisini istemiş. Mādhava'nın yardakçılarından biri, "Sıradan bir Brahman ona yaramaz, önemli birisi lazım, mesela Siprā nehri kenarında yaşayan Şiva gibi," demiş. Bu söz üzerine Mādhava atılmış ve sızlanarak, "Evet, lütfen bana onu getirin, o eşi benzeri olamayan bir Brahmandır," demiş.

Böyle yönlendirilen din adamı gitmiş ve kımıldamadan meditasyon yapmakla meşgulmüş gibi görünen Şiva'yı bulmuş. Onu sağ tarafına alıp çevresinde dönerek bakmış, sonra önüne oturmuş. Alçak adam hemen gözlerini açmış. Aile rahibi saygıyla eğilerek konuşmuş: "Efendim, sizi sinirlendirmeyecekse bir şey rica edecektim. Dekkan'dan gelme Mādhava adlı çok zengin bir Rācput var. Hasta olduğu için tüm malını vermek istiyor. Eğer kabul ederseniz paha biçilmez mücevherlerden oluşan hazinesini size verecek." Bunu işiten Şiva sessizliğini bozmuş ve şöyle demiş: "Ey Brahman, ben verilen sadakalarla geçiniyorum, her zaman saf ve sade yaşıyorum, zenginlik benim ne işime yarar ki?" Aile rahibi karşılık vermiş: "Öyle demeyin büyük Brahman, siz bir Brahmanın yaşamındaki dönemleri bilmiyor musunuz?* Bir kadınla evlenirken, evde atalara adak sunarak tören yaparken, tanrılara kurban sunarken, misafirleri ağırlarken, yaşamın üç amacına ulaşmak için** Brahman elindeki avucundakini kullanır. Aile reisliği seviyesi bunlar içinde en faydalı olanıdır."

Şiva cevap vermiş: "Nasıl bir karım olabilir ki? Aşağı tabakadan bir kadınla evlenemem" Açgözlü din adamı bu lafı duyunca, ele geçecek zenginliği düşünerek, fırsatı kaçırmak is-

---

* Bir Hindu'nun yaşam dönemleri: Brahmaçārin (bekâr din öğrencisi olma), Grihastha (ev yaşamı sürme), Vānaprastha (ormanda münzevi yaşama), Bhikshu (dilenci yaşamı). (ç.n.)

** Yaşamın üç amacı, Dharma (erdem), Artha (iş-zenginlik) ve Kāma (zevk) edinmektir. (ç.n.)

tememiş, "Vinayasvāminī adlı bir kızım var, çok güzeldir, onu size veririm ve Mādhava'dan alacağınız hazineye de göz kulak olurum, lütfen aile reisliği safhasına girin," demiş. İstediği şeyleri duymuş olan Şiva şöyle söylemiş: "Brahman, madem gönlün böyle istiyor, dediğini yapacağım. Ben altından gümüşten hiç anlamayan bir çileciyim, sizin önerinize göre davranacağım, nasıl düşünüyorsanız öyle olsun!"

Din adamı, Şiva'nın sözlerine çok sevinmiş ve "Tamam," dedikten sonra onu evine götürmüş. Bu hiç de hayırlı olmayan misafiri getirdiğinde, olanları Mādhava'ya anlatmış ve ondan alkış almış. Sonra özenle büyüttüğü kızını hemen Şiva'ya vermiş ve aslında budalalığıyla kendi varını yoğunu vermiş olmuş. Evlilikten sonraki üçüncü günde hediyesini alması için onu yalandan hastaymış gibi yapan Mādhava'nın yanına getirmiş. Mādhava doğrulup kendini onun ayakları dibine atmış ve çok doğru bir şekilde, "Çileciliği benzersiz olan size tapıyorum," demiş. Daha önce konuşulduğu gibi din adamının hazinesinde duran sahte mücevherlerle dolu sandık getirilmiş, Mādhava da onu Şiva'ya vermiş. Şiva sandığı din adamına vererek şöyle demiş: "Ben bunlar hakkında bir şey bilmiyorum, ama sen biliyorsun." Din adamı hemen almış ve "Ben bu işi çok eskiden beri yaparım, sen canını sıkma," demiş. Sonra Şiva onları kutsayıp karısının özel dairesine gitmiş. Din adamı da sandığı alıp hazine odasına koymuş.

Mādhava yalandan hastaymış gibi yapmaya son vermiş. Ertesi gün kendisini daha iyi hissederek, verdiği büyük hediye sayesinde hızla iyileştiğini söylemiş. Yanına gelen din adamına şükranlarını bildirerek, "Sizin sayenizde bu beladan kurtuldum," demiş. Kutsal kişiliği sayesinde hayatının kurtulduğunu öne sürerek Şiva ile görünüşte arkadaşlık kurmuş. Şiva ise birkaç gün geçtikten sonra din adamına şöyle demiş: "Evinde böyle daha ne kadar oruç tutacağım? Neden mücevherlerimden bir kısmını satın almıyorsun? Onlar değerliyse bana hatırı sayılır bir para ödemelisin."

Mücevherlerin çok değerli olduğun düşünen din adamı bu teklifi kabul etmiş ve Şiva'ya tüm parasını vererek onları satın almış. Şiva aldığı para karşılığında ona bir makbuz vermiş, o da bu hazinenin çok değerli olduğunu düşünerek mücevherler karşılığında bir makbuz vermiş. Sonra taraflar kazançlarıyla oradan ayrılmışlar. Din adamı bir yerde, Şiva ise başka bir yerde yaşamaya başlamış. Şiva ile Mādhava, din adamından çarptıkları parayla yiyip içerek keyifle yaşamayı sürdürmüşler. Zaman geçmiş, din adamı nakit paraya ihtiyaç duymuş, mücevherlerden birini satmak için pazara gitmiş.

İşin uzmanı tüccarlar, "Şu adam her kimse, kendini akıllı sanıyor, elindeki mücevherler sahte," demişler. "Cam ve çeşitli renkte adi taşlar pirinç çerçeveye oturtulmuş, içlerinde ne kıymetli taş var, ne de altın," demişler. Bunu duyan din adamı altüst olmuş, hemen eve koşup bütün mücevherleri getirmiş, onları da tüccarlara göstermiş. Tüccarlar bunların da sahte olduğunu söyleyince din adamı beyninden vurulmuşa dönmüş. Aptal adam hemen gidip Şiva'ya, "Mücevherlerini al, paramı ver," demiş. Şiva ise, "Nasıl vereyim, hepsini yedik bitirdik," diye cevap vermiş.

Din adamıyla Şiva kavgaya başlamışlar ve çok geçmeden kralın huzuruna çıkmışlar. Mādhava da onlarla birlikteymiş. Din adamı krala durumu şöyle arz etmiş: "Şiva cahilliğimden yararlanarak tüm servetimi ele geçirdi, evimde sakladığı pirinç çerçeveli renkli cam ve adi taşlardan sahte mücevherlerle beni kandırdı." Sonra Şiva konuşmuş: "Kralım, ben çocukluğumdan beri bir çileciyim. Bu adam hediye karşılığında bir istekte bulundu, dünyayı hiç tanımadığım halde kabul ettim ve "Mücevher filan gibi şeylerden hiç anlamam, sana güveniyorum," dedim. O da, "Bana güvenebilirsin," dedi. Ben de hediyeyi aldım ve hepsini onun korumasına bıraktım. Sonra onları benden kendi belirlediği bir fiyata satın aldı. Birbirimize karşılıklı makbuz verdik. Şimdi bu durumda kralımızın yüce kararıyla bana yardım etmesine ihtiyacım var."

Şiva sözlerini bitirince Mādhava sözü almış: "Böyle söylemeyin, siz saygıdeğer bir kişisiniz, ancak benim nasıl bir yanlış yaptığım sorulabilir. Ben ne sizden, ne de Şiva'dan bir şey aldım. Uzun zamandır bir yerlerde sakladığım babadan kalma bir mirasım vardı. Bunu getirip Brahmana sundum. Eğer altın gerçek altın değilse, mücevherler gerçek mücevher değilse, benim adi taş, cam ve pirincin meyvesini topladığım düşünülsün. Önemli olan şu ki içtenlikle sunduğum bu şeyler karşılığında çok tehlikeli bir hastalıktan kurtuldum."

Mādhava yüzünde en ufak bir ifade değişikliği olmadan böyle konuşunca, bu kralla vezirlerinin çok hoşlarına gitmiş ve gülmüşler. Sarayda bıyık altından gülenler, "Mādhava da, Şiva da suçsuzdur," demişler. Tüm servetini yitirmiş olan din adamı da utanarak oradan ayrılmış. Açgözlülük aklı körelterek nice felaketlere neden olmaz mı? Şiva ve Mādhava adlı hırsızlar, onlardan memnun olan kralın himayesinde mutluluk içinde yaşamışlar.

İşte hırsızların yüzlerce entrika ipliğiyle ördükleri yalan ağları böyledir, kuru arazide balık tutan balıkçılar gibi. Babacığım, siz de emin olun ki bu Brahman da öyle. Altın Şehir'i görmüş falan değil, sırf beni elde etmek için yalan söylüyor. Beni onunla evlendirmek için sakın acele etmeyin. Şimdilik bekâr kalayım, bakalım neler olacak?' Kral Paropakārin kızı Kanakarekhā'dan bu sözleri işitince cevap vermiş: 'Bir kız büyüdüğü zaman uzun süre evlendirmemek hiç uygun değildir, çünkü iyi nitelikli olanı kıskanan kötü insanlar ona günah yüklerler. İnsanlar farklı kimselere özellikle çamur atarlar. Bunu sana Harasvāmin öyküsüyle açıklayayım:

Ganj nehri kıyısında Kusumapura adlı bir şehir varmış. Orada kutsal yerleri gezmiş olan Harasvāmin adlı bir çileci yaşamış. O dilencilikle geçinen bir Brahmanmış. Ganj kıyısına bir kulübe yapmış ve orada öylesine ağır çileler doldurmuş ki tüm insanların saygısını kazanmış. Bir gün şehir halkından kötü kalpli bir adam onun erdemli halini çekememiş ve uzaktan baka-

rak, "Bunun ne kadar ikiyüzlü bir ermiş olduğunu biliyor musunuz? Şehirdeki bütün çocukları yiyen bu işte," demiş. Onun gibi kötü olan bir başkası, "Doğru, bunu ben de işittim," demiş. Bir üçüncü kişi de, "Gerçekten öyle," diye desteklemiş. Alçak insanların boş sözlerinden oluşan iftira, iyiler için zincirden bir bağdır. Bu haberler kulaktan kulağa yayılmış ve şehirde genel bir kanı oluşmuş. Herkes çocuğunu içeri alıyor ve "Harasvāmin bütün çocukları kaçırıp yiyor," diyorlarmış.

Derken, şehrin Brahmanları toplanmışlar, nesillerinin tükenmesinden korkarak onun şehirden uzaklaştırılmasının iyi olacağını düşünmüşler. Ama bunu onun yüzüne söyleyecek cesaretleri yokmuş, belki öfkelenip onları da yermiş, bu nedenle elçiler göndermişler. Elçiler gitmiş ve uzaktan seslenmişler: "Brahmanlar senin şehirden gitmeni istiyorlar." Çileci şaşırmış, "Neden?" diye sormuş. Onlar da, "Sen çocukları gördüğün yerde yiyormuşsun," demişler. Harasvāmin bunu duyunca, güvenlerini tazelemek için doğruca Brahmanların yanına gitmiş. Onu gören insanlar korkuyla kaçışmışlar. Brahmanlar da onu görünce korkup manastırın tepesine çıkmışlar. Dedikodularla yanıltılmış insanların gerçeği ayırt edecek halleri yokmuş. Sonra Harasvāmin yukarıdaki Brahmanları adlarıyla aşağı çağırmış ve onlara şöyle söylemiş: "Bu ne yanılgıdır Brahmanlar? Neden işin doğrusunu araştırmıyorsunuz? Kaç çocuk yemişim, kimin çocuğunu yemişim? Çocuklarınızı saysanıza!"

Bunu işiten Brahmanlar bir düşünmüşler ki hepsinin de çocuğu sağ. Derken şehrin bütün insanları kendi çocuklarının sağ olduğunu fark etmişler. Tüccarlar ve Brahmanlar, hepsi de demişler ki: "Eyvah, ahmaklığımızla kutsal bir insana iftira ettik. Hepimizin de çocukları yaşıyor, o zaman kimin çocuğu yenilmiş ki?" Kendisini tamamen temize çıkaran Harasvāmin, kötü insanların kendisine attığı iftiralardan tiksindiği için şehirden ayrılmaya hazırlanmış. Zira yaşayanların doğruyla eğriyi ayırt etmeyi bilmediği kötü bir yerde bilge bir kimsenin yaşamasının ne anlamı vardır? Ancak tüccarlar ve Brahmanlar kendi-

lerini onun ayakları dibine atıp kalması için yalvarmışlar ve Harasvāmin gönülsüzce olsa da kalmayı kabul etmiş.

İşte böyle, kötü insanlar erdemli insanlara iftira atıp onları suçlu durumuna sokarlar. Dahası, küçücük bir fırsat buldular mı hemen onlara hücum eder, yangına körükle giderler. Bu yüzden kızım, kalbindeki oku çıkartmak istiyorsan, bu gençlik çağında bekâr kalmamalısın, kötü insanların iftiralarına uğramamalısın.'

Prenses Kanakarekhā babasından ısrarla bu şekilde öğüt almasına karşılık, o da ısrarını sürdürmekte ve şöyle cevap vermekteymiş: 'İşte nedenle Altın Şehir'i görmüş olan bir Brahman veya Kshatriyayı hemen bulmalı ve beni vermelisiniz, ben de bunun için ısrar ediyorum ya!'

Kral önceki yaşamını hatırlayan kızının sözleri üzerine, onun bir koca bulmasının tek yolunun bu olduğunu anlayarak, şehirde davul çalarak duyuru yapılması ve bunun her gün tekrarlanıp yeni gelenlere de duyurulması için yeniden emir vermiş. Şehirde her gün aynı bildiriler okunmaya başlanmış: 'Altın Şehir'i gören bir Brahman veya Kshatriya varsa çıksın ortaya, kral ona kızını verecek ve tahtın vârisi yapacak.' Ancak Altın Şehir'i gören tek bir kişi bile çıkmamış.

XXV. Bölüm

Bu sırada, prenses tarafından küçümsenen ve reddedilen Şaktideva adlı genç Brahman kendi kendine şöyle söyleniyormuş: 'Bugün Altın Şehir'i gördüm diye yalan söyledim, ama inandıramadım, küçümsendim ve prensesi de elde edememiş oldum. O şehri bulmak için yeryüzünü gezmeliyim. Ya o şehri bulmalıyım ya da yaşamıma bir son vermeliyim. Çünkü şehri görüp geri dönerek ödülüm olan prensesle evlenemedikten sonra yaşamanın ne anlamı var?'

Kendi kendine böyle ant içtikten sonra Brahman, Vardhamāna şehrini terk edip güneye doğru yürümeye başlamış.

Uzun bir yürüyüşten sonra büyük Vindhya ormanına varmış. Orası niyetlendiği iş kadar derin ve zorluymuş. Ağaçların yaprakları güneşten kızaranlar için serinletici birer yelpaze gibi rüzgârla sallanıyormuş. Orada gece gündüz pek çok eşkıyanın aslanlar ve diğer vahşi hayvanlar tarafından parçalanırken attıkları çığlıklar duyulurmuş. O bölgedeki vahşi çöller güneşin tüm ısısını emip yok edercesine sıcakmış. Hiç su yokmuş, belaya uğramak işten bile değilmiş. Bir yolcu için orayı aşmak çok zormuş.

Bir süre orman yolculuğunu sürdürmüş, sonra bir de bakmış ki, lotusları şişkin şemsiyeler, kuğuları parlak yelpazeler gibi olan, göllerin kralı bir göl karşısına çıkıvermiş. Gölde bir güzel yıkanmış, sonra kuzey kıyısında, olgun meyve ağaçlarının olduğu yerde bir çileci görmüş. Sūryatapas adlı çileci, çevresi başka çilecilerle dolu olarak bir aşvattha ağacının altında oturuyormuş. Boynundaki kolyenin boncukları onun yüzlerce yıllık yaşamının safhaları gibi duruyormuş. Ermişe yaklaşıp önünde saygıyla eğilmiş, ermiş de onu saygıyla karşılamış.

Ermiş ona meyve ve çeşitli lezzetli şeyler sunduktan sonra sormuş: 'Söyle bana iyi insan, nereden gelip nereye gidiyorsun?' Saygıyla eğilen Şaktideva cevap vermiş: 'Soylu efendim, Vardhamāna şehrinden geliyorum ve bulmaya ant içtiğim Altın Şehir'e gidiyorum. Ancak bu şehrin nerede olduğunu bilmiyorum. Biliyorsanız lüften söyleyin.' Ermiş cevap vermiş: 'Evladım, bu çile yerinde sekiz yüz yıldır yaşıyorum, böyle bir şehri hiç işitmedim.' Bunu işiten Şaktideva yıkılmış ve şöyle demiş: 'Öyleyse burada ölerek yeryüzündeki yolculuğuma bir son vereyim.'

Olup biteni iyice öğrenen ermiş ona şöyle demiş: 'Madem o kadar kararlısın, sana söylediğimi yap. Buradan doğruca üç yocana gittiğinde Kāmpilya adlı bir bölgeye gelirsin. Orada Uttara adlı bir dağ, o dağda da bir çile yeri var. Ağabeyim Dīrghatapas orada yaşar. Ona sor, yaşlı olduğu için bilebilir.' Bunu duyan Şaktideva'nın içinde bir umut doğmuş. Geceyi orada geçirmiş, sabah olunca da hemen yola çıkmış.

Zorlu ormanlarda uzun ve yorucu bir yolculuk yaptıktan sonra Kāmpilya bölgesine varmış. Uttara dağına tırmanmış ve orada Dīrghatapas adlı çileciyi bulmuş, sevinçle yaklaşıp önünde eğilmiş. Ermiş onu misafirperverlikle karşılamış. Şaktideva konuşmuş: 'Kralın kızının isteğiyle Altın Şehir'i bulmak için yollara düştüm, ama bu şehrin nerede olduğunu bilmiyorum soylu efendim. Ancak bulmaya ant içtim ve buraya onu bulmak amacıyla Ermiş Sūryatapas tarafından gönderildim.' O böyle söyledikten sonra ermiş cevap vermiş: 'Evladım, çok yaşlı olmama rağmen bugüne kadar öyle bir şehir duymadım. Yabancı diyarlardan pek çok gezgin tanırım, hiçbirinden böyle bir şehir adı işitmedim, kendim de görmedim. Ama eminim uzak bir adada olmalı. Sana bir yol önerebilirim. Okyanusun ortasında Utsthala adlı bir ada var. Orada Satyavrata adlı zengin bir Nishāda* kralı yaşar. O sağa sola, başka adalara gider. Böyle bir şehir görmüş ya da işitmiş olabilir. Önce deniz kenarında kurulmuş olan Vitankapura şehrine git. Oradan bir ticaret gemisiyle Nishādaların yaşadığı adaya gidersin, araştırmanı sürdürürsün.'

Ermişin sözlerini işiten Şaktideva hemen onun önerisini uygulamaya koyulmuş, iznini alarak çile yerinden ayrılmış. Çok uzun mesafeler kat edip, sayısız bölgeden geçerek, deniz kıyısının mücevheri olan Vitankapura şehrine varmış. Orada Utsthala adasıyla ticaret yapan Samudradatta adlı bir tüccarla ahbap olmuş. Sonra onun gemisine binmiş ve yolculuk boyunca nazik dostu tarafından yiyecek ihtiyacı karşılanarak okyanus yolculuğuna başlamış. Ancak henüz çok fazla yol almadan şimşekler çakmış, dilini dışarı çıkarıp kıvıran bir Rākshasa gibi kara bir bulut belirmiş. Eşyaları kolayca kaldırıp sertçe aşağı fırlatan, kendi kaderi gibi zalim ve şiddetli bir kasırga patlak vermiş. Rüzgârın etkisiyle dağ gibi büyük dalgalar oluşmuş, bunlar sığınaklarına kızgın, kanatları kopartılmış

* Bir yerli kabile adı. (ç.n.)

dağlar gibiymiş. Dalgalar gemiyi bir insanın zenginleşip yükselmesi, fakirleşip düşmesi gibi, bir yukarı kaldırıyor, bir aşağı indiriyormuş.

Gemi çok geçmeden tüccarların acı çığlıkları arasında ağırlığını kaldıramayıp parçalanmış. Geminin sahibi tüccar denize düşmüş, ancak bir kalasa tutunup bir başka gemiye ulaşmış. Şaktideva'yı ise hiçbir yerini incitmeden büyük bir balık yutmuş. Bu balık denizde keyfince dolaşırken Utsthala adasına yakın bir yerden geçmiş. Balıkçılar kralı Satyavrata'nın bazı hizmetçileri balık tutarken tesadüfen onu yakalamışlar. Balık o kadar büyükmüş ki balıkçılar krallarına göstermek ve ödül almak için çekip huzuruna getirmişler. Kral da bu olağanüstü balığı görüp meraka kapılmış ve karnını açmalarını istemiş. Balığın karnı yarılınca ikinci kez rahimden çıkan bir insan gibi Şaktideva sağ salim ortaya çıkmış. Balıkçılar kralı Satyavrata genç adama yaklaşıp onu selamlamış ve şaşkınlık içinde sormuş: 'Kimsin sen, balığın karnında ne arıyorsun? Başına gelen bu tuhaf hadisenin anlamı nedir?' Bunu işiten Şaktideva balıkçılar kralına cevap vermiş: 'Ben Vardhamāna şehrinden bir Brahmanım. Altın Şehir'i görmek istiyorum, ama nerede olduğunu bilmiyorum. Uzun süredir dolaşıyorum, sonunda Dīrghatapas bana o şehrin uzak bir adada olabileceğini söyledi, ben de bu amaçla Utsthala adasında yaşayan balıkçılar kralı Satyavrata'yı aramaya çıktım. Şehrin nerede olduğunu o bilebilirmiş. Ama yolda gemimiz parçalandı, denize düştüm, bir balık beni yuttu ve böylece buraya gelmiş oldum.'

Şaktideva sözlerini bitirince Satyavrata şöyle demiş: 'Ben Satyavrata'yım, bu da aradığın ada. Birçok ada görmeme rağmen aradığın şehri görmedim, ancak uzak bir adada bulunduğunu işittim.' Bu sözleri duyunca Şaktideva'nın perişan olduğunu gören Satyavrata misafirine nazikçe şöyle söylemiş: 'Üzülme Brahman. Bu gece burada kal, yarın sabah amacına ulaşman için bir çare düşüneceğim.' Kral, Brahmanı böyle yatıştırdıktan sonra misafirlere çok iyi bakılan Brahman manastı-

rına göndermiş. Orada odasını paylaştığı Vishnudatta adlı bir Brahman kendisine yiyecek vermiş ve onunla sohbet etmeye başlamış. Bu sohbet sırasında Şaktideva ülkesini, ailesini ve olup bitenleri birkaç cümleyle anlatmış. Bunları işiten Vishnudatta hemen ona sarılmış ve gözyaşları içinde konuşmuş: 'Ah! Sen dayımın oğlu ve hemşerimsin. Ben çok küçükken ülkemden ayrılıp buraya geldim. Burada bekle, yabancı ülkelere gidip gelen tüccarlar senin isteğini yerine getirebilirler.'

Bu sözleri söyleyen Vishnudatta, Şaktideva'yı özenle ağırlamaya başlamış. Yol yorgunluğunu unutan Şaktideva, yabancı bir ülkede bir akrabasıyla karşılaştığı için, çölde bir pınar bulmuşçasına sevinmiş. Artık amacına ulaşacağını hissediyormuş, çünkü şans bir kez güldü mü artık başarı gelecek demekmiş. Gece yatağına uzanıp bütün düşüncesini amacına yöneltip uyumadan öylece durmuş. Yanında bulunan Vishnudatta ise onu cesaretlendirmek ve oyalamak için şu öyküyü anlatmaya başlamış:

'Bir zamanlar Yamuna nehrinin kenarında Govindasvamin adlı ulu bir Brahman yaşarmış. Zamanla kendisi gibi erdemli iki oğlu olmuş: Aşokadatta ve Vicayadatta. Bir süre sonra ülkede büyük bir kıtlık baş göstermiş ve Govindasvamin karısına demiş ki: "Ülke kıtlıktan kırılıyor, akrabalarımın ve dostlarımın sefilliğini izlemeye daha fazla dayanamayacağım. Kimse kimseye bir şey vermiyor. O nedenle elimizdeki bir parça yiyeceği de onlara verip bu ülkeden ayrılalım." Söylediklerini karısı onaylamış, ellerindeki yiyecekleri verip, karısı, çocukları ve hizmetçileriyle yola koyulmuşlar. Zira soylu kişiler yakınlarının çektikleri sefilliği izlemeye dayanamazlar. Yol üzerinde kendisini beyaz küllere bulamış, keçeleşmiş saçları ve elinde taşıdığı kurukafayla tıpkı Tanrı Şiva'ya benzeyen bir Şivacı çileci görmüşler.

Brahman bu bilge kişiye saygıyla yaklaşmış, oğullarına olan düşkünlüğünden, geleceklerinin iyi mi, yoksa kötü mü olacağını sormuş. Yogi cevap vermiş: "Evlatlarının geleceği iyi görü-

nüyor. Ancak küçük oğlun Vicayadatta'dan ayrılacaksın, sonra Aşokadatta sayesinde tekrar kavuşacaksın." Bilge kişi bunları söyledikten sonra, Govindasvamin oradan ayrılmış. İçinde mutluluk, üzüntü ve merak varmış. Benares'e ulaşınca günü şehrin dışındaki bir Dūrgā tapınağında geçirmiş. Orada tanrıçaya tapınarak zaman doldurmuş. Akşamleyin tapınağın dışındaki bir ağacın altına ailesiyle birlikte yerleşmiş. Orada başka diyarlardan gelen hacılar da varmış. Geceleyin herkes uzun yolculuğun etkisiyle yaprakların ve hazırladıkları yatakların üzerinde uyurken, uyanık olan genç oğul Vicayadatta aniden bir üşüme nöbetine yakalanmış. Sürekli tir tir titriyormuş, saçları da sanki ailesinden ayrılmaktan korkuyormuş gibi dimdik olmuş. Üşümesi dayanılmaz bir hal alınca babasını uyandırıp demiş ki: "Baba, beni korkunç bir üşüme nöbeti tuttu. Bana ısınmak için ateş yak, aksi halde geceyi geçiremeyeceğim." Bunu işiten Govindasvamin çok üzülmüş ve "Ateşi nereden bulabilirim oğlum," demiş. Oğlan karşılık vermiş: "Şu tarafta yanan bir ateş görmüştüm, çok büyük bir ateşti. Oraya gidip ısınabilirim. Bana elini ver, titrediğim için beni oraya sen götür." Oğlu böyle yalvarır gibi konuşunca Brahman sözü şöyle sürdürmüş: "Orası bir ölü yakma yeri, o ateş de cenaze ateşi. Sen çocuk başına ifritlerin ve kötü ruhların dolaştığı bir yere nasıl gidersin?" Cesur Vicayadatta yufka yürekli babasının sözlerine gülerek karşılık vermiş ve kendine güvenerek şöyle konuşmuş: "İfritler ve kötü ruhlar bana ne yapabilir ki? Ben o kadar zayıf birisi miyim? Beni oraya korkusuzca götür." Böyle ısrar edince, babası onu götürmüş, oğlan da ateşe yaklaşıp ısınmış. Ateşin içinde sanki Rākshasaların başı, dağınık saçlarıyla insan eti yer gibiymiş. Çocuk babasına cenaze ateşinin içinde duran yuvarlak şeyin ne olduğunu sormuş. Oğlunun yanında duran baba, "Evladım, bu cenaze ateşinde yanan bir insanın kafatasıdır," demiş.

Oğlan bir odun parçasıyla kafatasını ittirmiş ve yarmış. İçinden beyin sıçrayıp oğlanın ağzına girmiş. Sanki ifritliğe kabul töreni gibiymiş. Oğlan ağzına giren beyni yiyince Rākshasaya

dönüşmüş. Saçları dik dik olmuş, alevlerden çıkan kılıcı eline almış. Dişleri de sivri sivri olmuş. Kafatasını yakalamış ve içindeki tüm beyni yemiş, sonra pervasızca yalanmış. Kafatasını bir kenara fırlatıp kılıcını kaldırmış ve öz babası Govindasvamin'i öldürmeye kalkışmış. Ancak tam o anda mezarlıktan bir ses duyulmuş: "Kapalasphota! Babanı öldüremezsin, hemen buraya gel!" Oğlan bu sözü duyunca, Kapalasphota* adlı bir Rākshasa olduğunu anlamış, babasını bırakmış ve gözden kaybolmuş. Babası da, "Ah oğlum, vah benim erdemli yavrum, vah Vicayadatta," diyerek uzaklaşmış. Dürgā tapınağına geri dönmüş, sabah olduğunda olup bitenleri karısına ve büyük oğlu Aşokadatta'ya anlatmış. Talihsiz adam ve ailesi keder ateşiyle yanmışlar. Benares yolcusu olan diğer insanlar da tanrıçanın tapınağına gelip adamın acısını paylaşmışlar.

O sırada tanrıçaya tapınmak için oraya gelmiş olan Samudradatta adlı büyük bir tüccar, Govindasvamin'in içinde bulunduğu durumu görmüş. İyi kalpli insan ona yaklaşmış, yatıştırıcı sözler söylemiş. Hemen onu ve ailesini kendi evine götürmüş. Orada banyo ve diğer ihtiyaçlarını karşılamış, zira yardıma muhtaçlara yardım etmek büyük kişilerin doğasında vardır. Govindasvamin ve karısı kendilerine gelince, evlatlarına kavuşmanın özlemiyle büyük Şiva çilecisinin sözlerini hatırlamışlar. İzleyen günlerde, Benares'de bu zengin tüccarın evinde yaşamlarını sürdürmüşler. Bu arada Aşokadatta adlı diğer oğlan büyümüş, genç bir adam olmuş. Gerekli eğitimi aldıktan sonra boks ve güreş öğrenmiş. Bu dövüş sanatlarında öyle ustalaşmış ki yeryüzünde onu yenecek kimse çıkmamış. Bir süre sonra pek çok güreşçinin katıldığı bir turnuva olmuş. Dekkan'dan büyük ve ünlü bir güreşçi gelmiş. Bu güreşçi, Benares kralı Pratapamukuta'nın gözleri önünde bütün güreşçileri yenmiş. Kral hemen tüccarın evinden Aşokadatta'yı çağırtmış ve bu güreşçiyle güreşmesini emretmiş. Güreşçi, Aşokadat-

* "Kafatası çatlatan" (ç.n.)

ta'yı kolundan tutacak olmuş ki Aşokadatta onu kolundan yakalayıp yere çarpmış. Güreş alanında toplanmış olanlar şampiyon güreşçinin yenildiğini görüp sevinç çığlıkları atmış, delice alkışlamışlar. Memnun olan kral, Aşokadatta'yı mücevherlere boğmuş. Onun gücüne hayran kalıp kendisine özel muhafız yapmış. Delikanlı, kralın gözdesi olmuş ve zamanla büyük başarılar kazanmış. Zira kıymet bilen bir kral için kahramanca özellikler taşıyan birisi hazine gibidir.

Bir gün kral ayın on dördünde şehirden çıkmış, uzak bir kasabadaki görkemli Tanrı Şiva tapınağına gitmiş. Tapınmayı bitirdikten sonra geceleyin geri dönerken, yanından geçmekte olduğu mezarlıktan bir ses gelmiş: "Kral, başyargıç bana duyduğu düşmanlık yüzünden ölümle cezalandırılmamı istedi. Bugün kazığa oturtulduğum üçüncü gün, ama hâlâ ölmedim ve feci şekilde susadım. Kralım, ne olur bana su verin." Kral bunu duyunca acımış ve özel muhafızı Aşokadatta'ya, "Şu adama biraz su gönder," diye emir vermiş. Aşokadatta şöyle düşünmüş: "Geceleyin oraya kim gidecek? İyisi mi kendim gideyim." Suyu almış ve oraya yönelmiş.

Kral şehre doğru yol alırken, yiğit adam girilmesi zor olan koyu karanlık mezarlığa girmiş. Akşam kurbanı olarak sunulmuş olan insan etini çakallar etrafa dağıtmışmış. Mezarlık ölü yakma yerlerindeki cenaze ateşlerinin ışıltısıyla aydınlanıyormuş. Vetālalar el çırparak korkunç şarkılar söylüyorlarmış ve etraf sanki gece karanlığının hükümdarlığı gibiymiş. Adam yüksek sesle sormuş: "Kraldan suyu kim istemişti?" Köşeden bir ses gelmiş: "Ben istemiştim." Sesin geldiği yöne ilerlemiş ve bir ölü yakma yerinin yanına varmış. Orada görmüş ki bir adam kazığa oturtulmuş, kazığın dibinde ise bir kadın ağlamakta. Kadın daha önce hiç görmediği kadar süslü ve pek güzel bir kadınmış. Geceyi süsleyen ayın kaybolmasıyla kararan hava gibi kadının güzelliği de gölgelenmişmiş. Adam kadına seslenmiş: "Ana, sen kimsin ve burada durmuş neden ağlıyorsun?" Kadın cevap vermiş: "Ben bu kazığa oturtulmuş ada-

mın talihsiz karısıyım. Onunla birlikte cenaze ateşine girmek için bekliyorum. Canının bedeninden çıkmasını bekliyorum, zira bugün kazığa oturtulmasının üçüncü günü ve hâlâ ruhunu teslim etmedi. İkide bir getirdiğim suyu soruyor, ama kazık öyle yüksek ki onun ağzına erişemiyorum." Bu sözleri işiten güçlü kahraman cevap vermiş: "Benim elimde kralın gönderdiği su var, sırtıma çık ve kocanın ağzına ulaş. Kadını dururken suyu bir yabancının vermesi doğru olmaz." Kadın kabul etmiş, suyu almış, Aşokadatta'nın sırtına basıp yükselmiş. Çok geçmeden sırtına ve yere kan damlaları düşmeye başlamış. Yiğit adam başını yukarı kaldırıp bakmış ki bir de ne görsün? Kadın elinde bir bıçakla kazıktaki adamın etlerini kesip kesip yemekteymiş.

Onun iğrenç bir ifrit olduğunu anlayınca, öfkeyle yere atmış ve halhalların şıkırdadığı bacağından tutup yere çarparak öldürmek istemiş. Kadın bacağını kurtarmış, sihir gücüyle göğe yükselip gözden kaybolmuş. Ancak bacağındaki süslü halhallardan biri Aşokadatta'nın elinde kalmış. Adam kadının önce nasıl yumuşak göründüğünü, sonra kötü işler yaptığını, en sonunda da iğrenç bir şekle büründüğünü düşünmüş. Elinde kalan halhala bakmış, şaşırmış, kederlenmiş ve sevinmiş. Sonra mezarlıktan ayrılıp evine gitmiş. Sabahleyin banyo yaptıktan sonra kralın sarayına gitmiş.

Kral, "Kazığa oturtulmuş adama su verdin mi?" diye sormuş. O da verdiğini söyleyerek elindeki halhalı uzatmış. Kral bunu nereden bulduğunu sorunca, gece yaşadığı olağandışı, korkunç macerayı anlatmış. Kral onun cesur biri olduğunu bildiği halde, bu kadarına çok şaşırmış ve çok memnun olmuş. Halhalı almış, kendi eliyle kraliçesine vermiş ve bunu nasıl elde ettiğini de anlatmış. Kraliçe olanları dinlemiş, göksel mücevherlerle kaplı halhala bakarak mutlu olmuş ve Aşokadatta'yı öve öve bitirememiş. Kral ona demiş ki: "Kraliçem, soy, eğitim, dürüstlük ve yakışıklılık açısından Aşokadatta büyükten de büyüktür. Onun sevgili kızımız Madanalekha'nın kocası olma-

sının çok yerinde olacağını düşünüyorum. Bunlar bir damatta olması beklenen özellikler, bu nedenle hiç zaman kaybetmeden kızımı bu mükemmel kahramana veriyorum."

Kraliçe kocasının sözlerini onaylayarak şunları eklemiş: "Elbette onların birleşmeleri uygundur. Kızımız onu bir çiçek bahçesinde görmüş, kalbini kaptırmış, o günden beri sağır ve dilsiz gibi dolaşıyormuş. Bunları onun sırdaşından öğrenmiştim. Endişe içinde bir gece geçirdikten sonra sabaha karşı uyumuş ve bir rüya görmüştüm. Rüyamda göksel bir kadın, 'Evladım, kızın Madanalekhā'yı Aşokadatta'dan başkasına verme sakın, çünkü o onun bir önceki yaşamında da karısıydı,' demişti. Bunu duyunca uyanmış, gidip kızıma anlatmıştım. Şimdi kocam da artık benim gibi düşünüyor. Bu yüzden sarmaşığın dala sarılması gibi, kesinlikle evlenmelidirler." Sevgili karısı böyle söyleyince kral mutlu olmuş ve Aşokadatta ile kızını düğün dernek evlendirmiş. Kralın kızı ve yüce Brahmanın oğlunun birleşmesi mutluluk ve alçakgönüllülüğün birleşmesi gibiymiş.

Bir süre geçtikten sonra kraliçe, Aşokadatta'nın verdiği halhal hakkında krala şöyle demiş: "Kocacığım, bu halhal tek başına iyi görünmüyor, bir tane daha yaptır." Bunu işiten kral demircilerine ve zanaatçılarına emir verip bir halhal daha yapmalarını istemiş. Onlar yapmayı denemişler, ama sonra şöyle söylemişler: "Kralım, bunun benzerini yapmak imkânsız, çünkü işçiliği göksel, insan işçiliği değil. Yeryüzünde böyle mücevherler pek bulunmaz, ancak bunu bulduğunuz yerden bir tane daha bulmanız gerekir." Bunları işiten kral ve kraliçe çok üzülmüşler, ancak Aşokadatta, "Ben bunun eşini bulurum," diye öne atılmış. Böyle söyledikten sonra, kralın engellemeye çalışmasına rağmen, kararından caymamış ve düşündüğünü yapmaya koyulmuş.

Halhalı yanına alıp ayın on dördünde gece yarısı, onu bulduğu mezarlığa geri gelmiş. Rākshasalarla dolu mezarlığa girmiş. Her yer yakılan ölülerden yükselen dumanlarla kirlenmiş haldeymiş. Etraf iplerle omuzlarından asılmış insanlarla doluy-

muş. Daha önce gördüğü kadını görememiş, bunun üzerine halhalı ele geçirmek için kurnazca bir yol düşünmüş. Ağaçta asılı cesetlerden birini aşağıya çekmiş ve mezarlıkta tur atmaya başlayarak, yüksek sesle, "Haydi, insan eti satıyorum, alan yok mu?" diye bağırmış. Çok geçmeden uzaktan bir kadın seslenmiş: "Cesur kişi, insan etini getir ve beni takip et." Adam kadının peşinden gitmiş, çok fazla uzaklaşmadan bir ağacın altında etrafı kadınlarla çevrili, üzerinde mücevherler parlayan, göksel görünüşlü bir kadının bir tahtta oturmakta olduğunu görmüş. Böyle bir şeyi hiç beklemiyormuş, çünkü çölde bir lotus görmek gibi bir şeymiş bu.

Oturmakta olan kadına yaklaşmış, "İşte geldim, insan eti satıyorum, haydi al," demiş. Göksel bir varlık gibi görünen kadın, "Yiğit kişi, eti kaça satıyorsun?" diye sormuş. Sırtında cesedi taşıyan yiğit adam elindeki halhalı göstererek şöyle demiş: "Bana bu halhalın benzerini kim verirse eti ona veririm." Kadın ona cevap vermiş: "Onun benzeri bende var, zaten diğerini de benden sen almıştın. Ben kazığa oturtulmuş adamın yanında gördüğün kadınım, ama şimdi beni tanımadın, çünkü başka bir şekle girdim. Eti filan bir kenara bırak! Dediğimi yaparsan sana elindeki halhalın öteki eşini veririm." Kadın böyle deyince, yiğit adam kabul etmiş ve "Söylediğin şeyi hemen yapacağım," demiş.

Kadın isteğini şöyle anlatmış: "Himālayalar'ın tepesinde Trighanta adlı bir şehir var. Orada Rākshasaların yiğit kralı Lambacihva yaşardı. Ben onun Vidyuççhikhā adlı karısıyım ve istediğim şekle girebilirim. Kaderi öyle yazılmış olacak ki kocam kızımın doğumundan sonra Kral Kapalasphota ile savaşırken öldürüldü. Kral sevincinden onun şehrini bana verdi ve kızımla birlikte orada büyük bir rahatlık içinde yaşadım. Zamanla kızım büyüdü, yetişkin bir kadın oldu, ben de ona cesur bir koca bulma derdine düştüm. Sonra ayın on dördünde gece yarısı senin kralla birlikte geldiğini görünce şöyle düşündüm: 'Bu yakışıklı, genç, yiğit ve kızıma uygun biri, onu elde etmek için

bir yol bulmalıyım.' Böyle düşündükten sonra, kazığa oturtulmuş birisini taklit ettim ve su istedim. Sen de benim hilemi yuttun ve mezarlığa kadar geldin. Sihir gücümle biçimimi değiştirdim ve bir an için de olsa seni şaşırtmayı başardım. Seni tekrar buraya getirmek için halhallarımdan birini bıraktım. Tasarladığım gibi bugün seni buraya getirmeyi başardım. Şimdi evime gel ve kızımla evlen, ben de sana öteki halhalı vereyim."

Rākshasī böyle deyince yiğit adam kabul etmiş ve kadının sihir gücünün yardımıyla havadan onun şehrine gitmiş. Göklerde dolaşmanın yorgunluğuyla Himālayalar'ın dorukların-daki altın şehre baktığında, sanki güneş o noktaya yapışmış gibi parlamakta olduğunu görmüş. Sonra orada Rākshasalar kralının kızı Vidyutprabhā ile sanki cüretkârlığının bedenlenmiş hali gibi evlenmiş. Aşokadatta o şehirde bu kızla kayınvalidesinin sağladığı zenginlik içinde zevkle dolu bir zaman geçirmiş. Daha sonra kayınvalidesine demiş ki: "Bana artık halhalı ver, çünkü Benares'e dönmem gerekiyor. Kralı özledim ve ona ikinci halhalı götürmeliyim. O da tek halhalın yanına ikincisinin gelmesini beklemektedir." Kayınvalide ikinci halhalı vermiş, ayrıca bir de altından lotus vermiş.

Adam halhal ve altın lotusla şehirden ayrılmış, geri geleceğine de söz vermiş. Kayınvalidesi sihir gücüyle onu bir kez daha havadan götürmüş ve mezarlığa bırakmış. Ağacın altında durup şöyle demiş: "Ben her ayın on dördünde gece yarısı buraya gelirim. Ne zaman bu tarihte buraya gelirsen, beni şu banyan ağacının dibinde bulursun." Aşokadatta gelmeyi kabul ettikten sonra Rākshasīden ayrılmış, önce babasının evine gitmiş. Küçük oğullarının yokluğundan üzüntü çekmekte olan anne ve babasını ani gelişiyle sevindirmiş. Onun geri döndüğünü işiten kral da çıkagelmiş. Önünde eğilen genci müthiş bir coşkuyla karşılamış, kucaklamış ve onu görmekten çok memnun olmuş.

Aşokadatta kralla birlikte mutluluk içinde saraya gitmiş. Orada pırıl pırıl parlayan bir çift halhalı krala sunmuş. Ayrıca al-

tın lotusu da vermiş. Kral ve kraliçe ne olup bittiğini merak edince her şeyi anlatmış, onlar da dayanamayıp gözyaşları dökerek dinlemişler. Kral yüksek sesle şöyle söylemiş: "Cesaretini ispatlama ihtiyacı olmayan bir kimsenin insanüstü işlerin altından kalkması onun parıldayan şanını göstermez de neyi gösterir?" Böyle söyledikten sonra, kral kraliçeyle birlikte bir çift halhalı almış. İkisi de böyle bir damada sahip olmakla yaşamlarındaki en önemli amaca ulaştıklarını düşünmüşler. Sarayda Aşokadatta'nın şanını yüceltircesine müzik sesleri yükselmeye başlamış.

Ertesi gün kral kendisine verilen altın lotusu tapınakta gümüş bir kabın üzerine koymuş. İkisi birlikte beyaz ve kırmızı renklerle parlayarak adeta kralın ihtişamını ve Aşokadatta'nın gücünü yansıtmışlar. Sadık bir Şiva inananı olan kral bakmış ve kendinden geçerek şöyle demiş: "Ah! Üzerindeki lotusla birlikte bu kap kendini küle bulayıp keçeleşmiş saçlarıyla oturan yüce Tanrı Şiva'ya benzedi. Keşke öteki gümüş kabın üzerine koyabileceğim ikinci bir altın lotusum olsaydı." Kralın söylediklerini duyan Aşokadatta demiş ki: "Kralım, size ikinci altın lotusu getireceğim." Bunu işiten kral, "Başka bir lotusa gerek yok, delice cesaretine bir son ver artık," demiş.

Günler geçmiş, Aşokadatta bir başka altın lotus getirmek isteğiyle beklerken ayın on dördü gelmiş. Gök gölünün altın lotusu olan güneş, akşamüzeri korkusuzca dağın arkasına girerken onun altın bir lotus peşinde olduğunu bilir gibiymiş. Gecenin gölgeleri Rākshasalar gibi her tarafa yayıldığında, Aşokadatta sessizce saraydan ayrılmış ve mezarlığa gelmiş. Orada banyan ağacının altında kayınvalidesi Rākshasīnin beklemekte olduğunu görmüş. Kadın onu nezaketle karşılamış ve alıp Himālayalar'ın tepesine götürmüş. Karısı onu endişe içinde beklemekteymiş. Bir süre karısıyla ilgilendikten sonra adam kayınvalidesine demiş ki: "Ne yap yap bana bir başka altın lotus daha ver." Kadın şöyle söylemiş: "Bir başka altın lotus bulmak kolay mı? Lakin Kral Kapalasphota'nın bir gölü var, ora-

da bolca altın lotus bulabilirsin. Benim kocama bir tane vermişti." Kadın böyle söyleyince adam, "Bir altın lotus almam için beni oraya götür," demiş. Kadın, "Olmaz, o göl korkunç Rākshasalar tarafından korunuyor," dediyse de dinletememiş. Sonunda oraya götürmüş, ulu bir dağın üzerindeki düzlükte uzun köklü, sarı sarı ışıldayan lotuslarla dolu gölü uzaktan görmüşler. Lotuslar güneş ışınlarıyla iyice beslenip, göle girilmez bir hal yaratmışlarmış.

Adam göle girmiş ve lotusları toplamaya başlamış. Orayı korumakta olan Rākshasalar onu engellemeye kalkışmışlar. Birkaçını silahıyla öldürmüş, ama kaçanlar koşup durumu Kral Kapalasphota'ya bildirmişler. Öfkelenen kral oraya gelmiş, lotusları aşırmakta olan Aşokadatta'yı görmüş. Onu görür görmez kardeşi olduğunu anlamış ve hayretle, "Ne, bu kardeşim Aşokadatta mı?" diye bağırmış. Silahını atmış, koşup mutluluk gözyaşları içinde kardeşinin ayaklarına kapanmış. Ona demiş ki: "Ben senin küçük kardeşin Vicayadatta'yım. Biz mükemmel bir insan olan Brahman Govindasvamin'in oğullarıyız. Senin de bildiğin gibi kaderin oyunuyla bir Rākshasa olmuş ve bugüne kadar da öyle yaşamıştım, adım da Kapalasphota idi, çünkü cenaze ateşinde kafatasını çatlatmıştım. Ama şimdi seni görünce önceki Brahman halimi hatırladım ve aklımı karanlık bulutlarla örten Rākshasa halinden kurtuldum." Vicayadatta konuşurken Aşokadatta ona sarılmış ve Rākshasalıktan pislenen bedenini gözyaşlarıyla yıkamış. Onlar böyle birbirlerine kavuşmuşken, göksel bir emirle Kauşika adlı bir Vidyādhara yere inmiş. İki kardeşe yaklaşıp şöyle demiş: "Siz ve aileniz aslında bir lanet sonucu bu duruma düşürülmüş Vidyādharalarsınız. Şimdi bu lanet sona erdi. Artık eski bilgi güçlerinize ve akrabalarınıza kavuşabilirsiniz. Ailenizi de alıp kendi yaşam alanlarınıza geri dönebilirsiniz." Göksel elçi onlara bilgi güçlerini verdikten sonra geldiği gibi gitmiş.

Vidyādhara haline gelen kardeşler uzun süren rüyalardan uyanmışlar ve altın lotusları alıp göğe yükselerek Himālaya-

lar'ın doruklarından ayrılmışlar. Aşokadatta Rākshasalar kralının kızı olan karısının yanına gitmiş, onun üzerindeki lanet de sona erdiği için karısı da bir Vidyādharī haline gelmiş. İki kardeş bu güzel gözlü kızı yanlarına alıp uçarak Benares'e gitmişler. Orada ayrılık acısıyla yanan ve onların görünmesiyle abıhayat içmiş gibi güç kazanan anne ve babalarını ziyaret etmişler. İki kardeş yeni bedenleriyle sadece anne ve babalarını değil, halkı da çok mutlu etmişler. Vicayadatta'nın babası uzun süre ayrı kaldığı oğluna sevgiyle sarılmış.

Bu sırada Aşokadatta'nın kayınpederi Kral Pratapamukuta haberin ulaşması üzerine mutlulukla oraya gelmiş. Kral onu sevgiyle karşılayıp sarayına götürmüş. Aşokadatta'nın sevgili eşi onu endişe içinde beklemekteymiş. Aşokadatta krala pek çok altın lotus vermiş, böylece kral istediğinden daha fazlasına kavuşmuş. Derken Vicayadatta'nın babası Govindasvamin herkesin içinde merakla şöyle sormuş: "Yavrum, geceleyin mezarlıkta bir Rākshasa haline dönüştükten sonra neler yaşadın, anlatır mısın?"

Vicayadatta anlatmış: "Babacığım, dikkatsizce davranıp cenaze ateşinde yanan kafatasını yardığım zaman, senin de gördüğün gibi tesadüfen ağzıma giren beyin yüzünden bilincim bulandı ve bir Rākshasa haline geldim. Diğer Rākshasalarla bir araya geldiğimde, bana Kapalasphota adını verdiler, ben de onlardan biri oldum. Beni hükümdarları olan Rākshasalar kralına götürdüler ve o benden memnun kaldığı için başkomutan yaptı. Sonra bir gün bu Rākshasalar kralı ihtirasa kapılıp Gandharvalara saldırdı ve onlar tarafından öldürüldü. Onun halkı bana biat etti, ben de bu ülkede kalıp Rākshasaları yönettim. Bir gün bir baktım ki ağabeyim Aşokadatta gelmiş, altın lotus arıyor. Onu görür görmez Rākshasa biçiminden kurtuldum. Gerisini, yani lanetten nasıl kurtulduğumuzu, eski güçlerimizi nasıl kazandığımızı ağabeyim sana anlatacaktır."

Vicayadatta bunları anlattıktan sonra Aşokadatta başlangıcından alarak anlatmayı sürdürmüş: "Çok zaman önce Vidyād-

hara idik. Gökten çilecilerin kızlarını Ganj nehrinde yıkanırken gördük ve onlara âşık olduk, onlar da bize karşılık verdiler. Bütün bunlar gizlice olurken, onların göksel görünüşlü akrabaları durumu fark etti ve bize öfkeyle şöyle lanet ettiler: 'Siz kötü kalpli iki genç, bir ölümlü kadından doğasınız, garip bir şekilde ayrı düşesiniz. İçinizden küçük olan büyük olanın insanların olmadığı yere uzaktan geldiğini görsün ve onu tanısın. Sonra size Vidyādharaların ruhsal önderi sihir güçlerinizi geri versin. Lanetten kurtulup yeniden Vidyādhara olasınız ve sevdiklerinize kavuşasınız.' Çileciler böyle lanet edince kendimizi bu topraklarda yaratılmış bulduk. Ayrılış öykümüzü biliyorsunuz. Sonra kayınvalidemin sayesinde altın lotus bulmak için gittiğim Rākshasa krallığında kardeşimle karşılaştım. Ruhsal önderimiz Pracnaptikauşika gizli güçlerimizi geri verdi, Vidyādhara olduk ve hemen buraya geldik." Çeşitli maceralar yaşamış olan yiğit Aşokadatta, lanet belasından kurtulmuş olmanın sevinciyle annesine, babasına, kralın kızı olan sevgili eşine hediyeler vermiş.

Kahraman kişi, iki karısı, kardeşi, anne ve babasıyla birlikte uçup çabucak hükümdarın gökyüzündeki sarayına varmış. Orada kardeşiyle birlikte onun emrine girmiş. Orada adları Aşokavega ve Vicayavega olarak değişmiş. Soylu birer genç Vidyādhara haline gelen iki kardeş aileleriyle birlikte kalacakları yer olan görkemli Govindakuta dağına gitmişler. Benares kralı Pratapamukuta, diğer altın lotusu tapınaktaki yerine koymuş, Aşokadatta'nın getirdiği diğer altın lotusları Tanrı Şiva'ya sunmuş ve bu insanla tanıştığı için onur duymuş, kendisini de ailesini de şanslı saymış.

İşte böyle kutsal kimseler bir sebeple yeniden bedenlenebilirler ve bu dünyaya doğarlar. Kendilerindeki erdemi ve cesareti koruyarak kazanılması güç zaferleri kazanırlar. Ey cesaret denizi, ben senin bir kutsallık parçası olduğuna inanıyorum ve istediğin başarıya ulaşacaksın. Ayrıca sevdiğin Prenses Kanakarekhā da göksel bir varlık olmalı, yoksa daha çocuk yaşta neden Altın Şehir'i gören bir koca istesin ki?'

Vishnudatta'dan bu uzun ve ilginç öyküyü dinledikten sonra Şaktideva kalbinde Altın Şehir'i görme sevdasıyla kendini daha iyi hissederek geceyi geçirmiş.

XXVI. Bölüm

Ertesi sabah Şaktideva, Usthala adasındaki manastırda kalmaktayken, balıkçılar kralı Satyavrata gelmiş ve daha önce verdiği söz uyarınca konuşmuş: 'Ey Brahman, isteğini yerine getirecek bir yol düşündüm. Denizin ortasında Ratnakuta adlı güzel bir ada var. Orada Okyanus Tanrısı tarafından yapılmış bir Vishnu tapınağı vardır. Ashadha ayının on ikinci günü orada bir bayram yapılır. Bütün adalardan tapınmak için akın akın insanlar gelir. O gün çok yakın, gel oraya gidelim, birisi Altın Şehir'i görmüş olabilir.'

Satyavrata bu öneriyi getirince Şaktideva memnuniyetle kabul etmiş ve Vishnudatta'nın hazırladığı erzakları alarak Satyavrata ile birlikte gemiye binip okyanusa açılmış. Canavara benzeyen adalarla dolu mucizeler kaynağı okyanusta ilerlerken, geminin dümeninde bulunan Kral Satyavrata'ya sormuş: 'Şu uzaktan dev bir dağ gibi görünen, denizin ortasında kanatlıymış gibi duran nedir?' Satyavrata cevaplamış: 'Brahman, o bir banyan ağacıdır, onun dibinde deniz altı ateşinin ağzı olan dev bir girdap vardır. Oradan geçerken dikkatli olmalıyız, çünkü o girdaba bir kapıldın mı bir daha geri dönemezsin.' Satyavrata bunları söylerken, gemi rüzgârın etkisiyle o yöne doğru ilerlemeye başlamış: Bunun üzerine Satyavarata şöyle demiş: 'Brahman, ölüm saatimiz geldi, baksana gemi o yöne doğru gidiyor. Engel olamıyorum, ölümün ağzına girer gibi girdaba gireceğiz. Deniz yaptıklarımızın karşılığını veren kader gibi. Aslında bu beni üzmüyor. Kimin bedeni sonsuzdur ki? Ancak senin onca çabaya karşın aradığını bulamamana çok üzülüyorum. Gemiyi çok kısa bir an için banyan ağacının yakınında tuttuğumda ağacın dallarına tırman. Belki senin gibi bir soy-

luyu kurtaran biri çıkar. Zira kim denizin dalgalarını veya kaderin oyunlarını hesaplayabilir?'

Kahraman Satyavrata bunları dedikten sonra, gemi ağacın yanına gelmiş, o an Şaktideva telaş içinde sıçrayıp banyan ağacının kalın bir dalına tutunmuş. Ancak Satyavrata ve gemi girdaba kapılmış, deniz altı ateşinin ağzından içeri girmiş. Ağacın gökyüzünü dolduran dallarından birine çıkmış olan Şaktideva ise kedere boğulmuş ve şöyle düşünmüş: 'Altın Şehir'i göremedim ve ıssız bir yerde ölüyorum, dahası balıkçılar kralının da ölmesine neden oldum. Ayaklarını insanların başının üstüne koyan korkunç Kader Tanrıçası'na kim karşı koyabilir?' Ağaca sığınmış olan Brahman gencin kafasından bu düşünceler geçerken gün sona ermiş. Sabahleyin akbaba cinsinden dev kuşlar türlü yönlerden banyan ağacına gelmişler. Çığlıklarıyla gökyüzünü dolduruyorlar, koca kanatlarıyla hareketlenen dalgalar, sanki onları özlemiş de kucaklamak istiyorlarmış gibi görünüyormuş.

Sık yaprakların arasına saklanıp kuşların konuşmalarını dinlemeye başlamış. Birisi uzak bir adadan, birisi bir dağdan, bir diğeri de bir diyardan söz ediyor, her biri gün boyu gezdiği yerleri anlatıyormuş. Yaşlı bir kuş demiş ki: 'Ben bugün eğlenmek için Altın Şehir'e gittim, yarın da canımın çektiğince beslenmek için yine oraya gideceğim. Yoksa bu kadar uzun ve yorucu yol gitmenin ne anlamı var?' Kuşların bu konuşmaları bir abıhayat yağmuru gibi bir anda Şaktideva'nın bütün kederini yok etmiş. Şöyle düşünmüş: 'Yaşasın, şehir gerçekten varmış. Şimdi oraya varmak için bir yol bulmalıyım. Bu dev kuş benim aracım olabilir.' Böyle düşünen Şaktideva yavaşça hareket ederek, uyumakta olan kuşun arka tüyleri arasına saklanmış. Ertesi sabah diğer kuşlar başka yönlere dağıldıklarında, bu kuş Brahmanın kaderini değiştiren garip kararıyla, sırtındaki Şaktideva ile birlikte beslenmek için Altın Şehir'e uçmuş. Sonra bir bahçeye konmuş, Şaktideva da görünmeden sırtından inmiş. Orada dolaşırken, çiçek toplamakta olan iki kadın

görmüş. Onu görünce şaşkınlık geçiren kadınlara usulca yaklaşmış ve 'Saygıdeğer hanımlar, burası neresi, siz kimsiniz?' diye sormuş. Onlar şöyle cevap vermişler: 'Dost kişi, burası Altın Şehir'dir, Vidyādharaların yaşadığı şehir. Burada Çandraprabhā adlı bir Vidyādharī yaşar, biz onun bahçıvanlarıyız, bu çiçekleri de ona topluyoruz.' Brahman, 'Beni hanımınızla görüştürün,' demiş. Onlar da kabul etmişler ve iki kadın onu şehirdeki saraya götürmüşler.

Saray kıymetli taşlarla kaplı sütunlarıyla parlıyormuş, bütün duvarları altın kaplamaymış. Onun geldiğini gören bütün hizmetçiler koşup Çandraprabhā'ya haber vermişler. Bu mucizevi bir hadiseymiş, çünkü gelen bir ölümlüymüş. Kadın, muhafızına emir vermiş ve Brahmanı hemen huzuruna getirmişler. Adam için tanrının tüm yeteneğini bir bedende gösterdiği bu güzeli görmek, gözlerine şenlik gibi olmuş. Mücevherlerle kaplı uzaktaki koltuğundan doğrulan kadın ondan etkilenmiş ve onu iyi karşılamış. Adamı bir koltuğa oturttuktan sonra sormuş: 'Hayırlı kişi, siz kimsiniz ve insanların gelmeyeceği bu yere nasıl geldiniz?' Merak içindeki Çandraprabhā böyle sorunca, Şaktideva ona ülkesini, doğuşunu, adını söylemiş ve Prenses Kanakarekhā'yı elde etmek için Altın Şehir'i görme sevdasına nasıl kapıldığını anlatmış.

Bunları dinleyen Çandraprabhā kısa bir süre düşünüp derin bir nefes aldıktan sonra Şaktideva'ya şöyle demiş: 'Dinle şanslı kişi, sana bir şey anlatacağım. Bu ülkede Şaşikhanda adlı bir kral vardır, biz onun dört kızıyız. Ben en büyükleri Çandraprabhā'yım, benden sonra Çandrarekhā gelir, sonra Şaşirekhā, sonra da en küçüğümüz Şaşiprabhā. Baba evinde büyüdükten sonra bir gün üç kız kardeşim birlikte Ganj nehrinde yıkanmaya gittiler. Ben o gün hastaydım gitmedim. Sonra onlar suda oynarlarken gençliklerinin verdiği arsızlıkla, suda bulunan Agryatapas aslı çileci ermişe su sıçratmışlar. Öfkelenen ermiş, kızlara, neşelerini sona erdiren şu lanette bulunmuş: "Siz kötü kızlar, yeryüzünde birer ölümlü olarak doğasınız!"

Babamız bunu duyunca gidip ermişi yatıştırmaya çalışmış, ermiş de her birinin üzerindeki lanetten nasıl kurtulacağını açıklamış ve ölümlü bedenlerine sahipken önceki yaşamlarını hatırlama gücünü vermiş. Sonra onlar bedenlerini bırakıp insanların dünyasına gittiler, babam bu şehri bana bıraktı, kendisi de üzüntüden ormana çekildi. Ancak ben burada yaşarken Tanrıça Dürgā rüyamda görünüp bana bir ölümlünün kocam olacağını söyledi. Bu nedenle babam bana talip birçok Vidyādhara bulduğu halde hiçbirini kabul etmedim ve bugüne kadar bekâr kaldım. Ama şimdi senin gelişinle ve yakışıklılığınla biraz rahatladım, artık kendimi sana veririm. Önce Rishabha dağına gideceğim, ayın on dördü yaklaşıyor, o gün en gözde Vidyādharalar orada toplanır ve Tanrı Şiva'ya taparlar. Babam da oradadır, gidip evlenmek için izin alacağım ve hemen geri geleceğim, sonra seninle evleneceğiz, haydi bakalım.'

Bunları söyleyen Çandraprabhā, Şaktideva'yı Vidyādharalara layık her türlü zevke boğmuş ve genç adam orada kaldığı sürece, orman yangınından çıkmış birinin abıhayatla yıkanması gibi rahat etmiş. On dördüncü gün geldiğinde Çandraprabhā ona demiş ki: 'Bugün seninle evlenebilmek için gerekli izni almaya babama gidiyorum. Bütün hizmetkârlarım da benimle gelecek. İki gün yalnız kalacaksın, bunun için üzülme, ama yalnız kaldığın süre içinde sakın orta kat terasa çıkma.'

Çandraprabhā genç Brahmana bunları söyledikten sonra yola çıkmış. Kalbini geride bırakıp yol boyunca onun hayaliyle ilerlemiş. Yalnız kalan Şaktideva ise can sıkıntısından sarayı köşe bucak gezmeye başlamış. Sonra bu Vidyādharīnin neden kendisine orta kat terası yasakladığını merak etmiş ve oraya çıkmış. Erkekler genellikle yasaklanan şeyleri yaparlar. Oraya çıktığında üç gizli odayla karşılaşmış. Kapısı açık olana girmiş ve muhteşem mücevherlerle süslü bir sedirde yatmakta olan bir kadın görmüş. Bir minderin üzerindeymiş ve üstü bir çarşafla örtülüymüş. Örtüyü kaldırmış, bir de bakmış ki yatan bu kadın Kral Paropakārin'in kızı. Bunun üzerine şöyle düşünmüş:

'Bu acayiplik de nedir böyle? Hiç uyanmamacasına uyuyan bir kadın mı bu, yoksa ben hayal mi görüyorum? Uğruna yaban ellere geldiğim kadın karşımda hiç nefes almadan yatıyor. Oysa ülkemde canlıydı. Güzelliği hâlâ aynı. Tanrının bir nedenle beni yanıltmaya çalıştığı bu sihir gösterisinden emin olmalıyım.'

Böyle düşünerek öteki iki odaya da girmiş, oralarda da aynı şekilde iki kadının yattığını görmüş. Sonra şaşkınlık içinde saraydan çıkmış, oturup aşağıdaki gölü seyretmeye başlamış. Gölün kıyısında eğeri mücevherli bir at görmüş. Hemen kalkmış, merakla yanına gitmiş. Binicisi olmadığından sırtına çıkmaya yeltenmiş, ama at ona öyle bir çifte vurmuş ki adam göle uçmuş. Dibe battıktan sonra gözlerini açmış, bir de ne görsün: Kendi ülkesi Vardhamāna'da bir bahçenin ortasındaki gölde değil miymiş? Gölün ortasında ayın ışıklarından yoksun kumuda bitkisi gibi duruyormuş. Şöyle düşünmüş: 'Bu Vardhamāna şehri Vidyādharaların şehrinden ne kadar farklı! Eyvah eyvah! Bu olağandışı hayal nedir? Kötü talihli ben, garip bir güç tarafından aldatıldım. Bu dünyada kaderin oyunlarını kim bilebilir?' Böyle düşünen Şaktideva doğrulup gölden çıkmış ve şaşkınlık içinde babasının evine gitmiş. Ortadan kayboluşuyla ilgili bir şeyler uydurmuş, babası onu gördüğüne çok sevinmiş ve mutlu akrabalarıyla kucaklaşmış. Evden çıktığı ikinci gün, yine davullar çalınarak şehirde yapılan duyuruyu işitmiş: 'Bir Brahman veya Kshatriya olsun, her kim Altın Şehir'i gördüyse kral ona kızını verecek ve tahtının vârisi yapacak.'

Bunu duyan ve görevi başarıyla tamamlamış olan Şaktideva gitmiş, davul çalarak duyuruyu okuyanlara, 'Ben o şehri gördüm,' demiş. Onlar da Şaktideva'yı kralın huzuruna götürmüşler, kral onu tanımış ve yine yalan söylediğini düşünmüş. Ancak adam demiş ki: 'Yalan söylüyorsam, o şehri gerçekten görmediysem ölümle cezalandırılmaya razıyım, prenses gelsin ve beni bizzat sınasın.' Bunun üzerine kral kızını çağırtmış. Kız daha önce görmüş olduğu Brahmanı görünce babası krala demiş ki: 'Babacığım, bize yine yalan söyleyecek.' Şaktideva ise

şöyle cevap vermiş: "Prenses, doğru mu söylüyorum yanlış mı bilmem, ama siz merak ettiğim şu noktayı bana açıklayın, nasıl oluyor da hem Altın Şehir'de bir yatakta ölü gibi yatıyor, hem de burada canlı olarak bulunabiliyorsunuz anlayayım.'

Şaktideva gerçeğin ta kendisi olan bu sözleri söyleyince, Prenses Kanakarekhā babasına şöyle demiş: 'Bu doğru, bu yüce kalpli kişi o şehri görmüş, oraya geri döndüğümde kocam olacak. Orada üç kız kardeşimle de evlenecek ve Vidyādharalara yönetici olacak. Ama ermişin ettiği lanet sonucunda doğmuş olduğum evinizden artık ayrılıp o şehirdeki kendi bedenime dönmeliyim. Ermiş, Altın Şehir'i gören bir ölümlünün geri gelip gerçeği anlatması durumunda lanetten kurtulacağımı ve o insanın da kocam olacağını söylemişti. Her ne kadar insan biçimindeysem de kökenimi hatırlıyorum, olağanüstü gücüm var. Şimdi kendi Vidyādhara vatanıma gidiyorum, artık mutlu olacağım.' Böyle söyleyen prenses bedeninden ayrılmış ve gözden kaybolmuş, sarayda şaşkınlık dolu bir çığlık yükselmiş.

Şaktideva türlü zorluklarla kazandığı iki kızı da kaybetmiş vaziyetteymiş. Dahası tam da kazanamamış, bu yüzden biraz üzgünmüş ve biraz utanç duyuyormuş. İsteğine ulaşamadan kralın sarayından ayrılmış, sonra şöyle düşünmüş: 'Kanakarekhā isteğime kavuşacağımı söyledi, öyleyse neden umudumu yitiriyorum ki? Başarı cesarete dayanır. Aynı yoldan Altın Şehir'e döneceğim ve hiç şüphe yok, talihim yaver gidecek.'

Böyle düşünen Şaktideva şehirden ayrılmış, zira kararlı insanlar başladıkları işi bitirmeden durmazlar. Uzun bir yolculuktan sonra, deniz kenarında kurulmuş olan Vitankapura şehrine varmış. Orada birlikte denize açıldıkları ve gemisi batmış olan tüccarla karşılaşmış. 'Bu Samudradatta olabilir mi? Denize düşmüştü, nasıl kurtulmuş acaba? Öte yandan neden olmasın? Sanki ben çok mu olağan biçimde kurtuldum,' diye düşünmüş. Böyle düşünerek yaklaşmış, tüccar da onu tanımış ve sevinçle sarılıp evine götürmüş, ağırladıktan sonra sormuş: 'Gemi battığı zaman nasıl kurtuldun?'

Şaktideva olan biten her şeyi anlatmış, balığın kendisini yuttuğunu, Utsthala adasına varışını. Sonra iyi kalpli tüccara sormuş: 'Peki sen nasıl kurtuldun?' Tüccar anlatmış: 'Denize düştükten sonra üç gün boyunca bir kalasa tutunarak yüzdüm. Sonra bir gemi çıkageldi, sesimi duyup beni güverteye aldılar. Gemiye çıktığımda bir de ne göreyim, babam karşımda değil mi? O da uzak bir adaya gitmişti, oradan dönüyormuş. Beni görünce tanıdı ve hemen sarıldı, gözyaşları içinde başıma gelenleri sordu. Ben de anlattım. Dedim ki, "Babacığım, uzun zamandır ortada yoktun, geri dönmedin, ben de 'Benim işim bu,' diyerek ticaret yapmaya çıktım. Sonra uzak bir adaya doğru giderken gemim battı, denize düştüm, şimdi de sen beni kurtardın." Ben böyle söyleyince babam, "Neden kendini böyle tehlikelere atıyorsun evladım?" dedi, "Yeterince malım mülküm var, onları kazanmak için ben zaten uğraşıyorum, bak, seni kurtardığım bu gemi altınla dolu," Babam beni bu sözlerle yatıştırdı ve Vitankapura'daki evime kadar getirdi.'

Şaktideva tüccarın başından geçenleri dinlemiş, geceleyin dinlendikten sonra ertesi gün ona demiş ki: 'Büyük tüccar, yeniden Utsthala adasına gitmek istiyorum, söyle bana oraya nasıl giderim?' Tüccar cevap vermiş: 'Adamlarım bugün oraya gitmek için hazırlık yapıyorlardı, gemiye binip onlarla gidebilirsin.' Böylece Brahman, tüccarın adamlarıyla Utsthala adasına gitmiş ve tesadüf bu ya, orada balıkçılar kralının oğulları onu görmüşler, yakına geldiğinde tanımışlar ve demişler ki: 'Ey Brahman, sen babamızla Altın Şehir'i aramaya çıkmıştın, bugün neden böyle yalnız geldin?' Şaktideva cevap vermiş: 'Gemisi akıntıya kapılınca babanız denize düştü ve deniz altındaki ateşin ağzına girdi.' Balıkçılar kralının oğulları öfkelenmişler, hizmetkârlarına demişler ki: 'Bu kötü adamı yakalayıp bağlayın, o babamızı öldürdü. Aynı gemide bulunan iki kişiden biri nasıl deniz dibindeki ateşe girer de diğeri kurtulabilir? Bu yüzden babamızın katilini yarın sabah Tanrıça Dürgā'ya kurban edelim.' Hizmetkârlar koşup Şaktideva'yı bağlamışlar ve

birçok insanı yemekten karnı şişmiş olan korkunç Tanrıça Dürgâ'nın mabedine götürmüşler.

Şaktideva gece boyunca orada bağlı kalmış, can korkusuyla Tanrıça Dürgâ'ya dua edip durmuş: 'Tapınılacak tanrıça, lütuflarda bulunan, sen ki dünyayı ifrit Ruru'nun elinden kurtardın, senin içten inananın olan beni de kurtar. Ben sevgilisi uğruna çok uzaklardan gelmiş ve suçsuz yere mahkûm edilmiş birisiyim.' Tanrıça'ya böyle dua edip güçlükle uyumuş. Geceleyin tapınağın iç odasına bir kadının geldiğini görmüş. Göksel güzelliğe sahip kadın ona yaklaşmış ve şefkatli bir tavırla konuşmuş: 'Korkma Şaktideva, sana bir zarar gelmeyecek. Bu balıkçılar kralının oğullarının Vindhumatī adlı bir kız kardeşleri var. Bu kız sabah seni görecek, kocası olmanı isteyecek, onu kabul etmelisin. O kız senin kurtuluşun olacak. Kız balıkçı kastından değildir, bir lanet sonucu aşağılık hale getirilmiş göksel bir dişidir.' Bu sözlerden sonra Şaktideva uyanmış, sabah güzel balıkçı kız tapınağa gelmiş. Gelişini haber vererek istekle yaklaşmış ve demiş ki: 'İstediklerimi yaparsan seni kurtarırım. Kardeşlerimin bulduğu bütün adayları reddettim, ama seni gördüğüm anda âşık oldum, bu nedenle benimle evleneceksin.' Balıkçılar kralının kızı Vindhumatī böyle söyleyince, rüyasını hatırlayan adam bu teklifi memnuniyetle kabul etmiş. Kız onu kurtarmış ve evlenmiş. Kardeşleri de Dürgâ'nın bu emrine uymuşlar. Şaktideva orada insan biçimine girmiş göksel kızla yaşamaya başlamış.

Bir gün sarayın terasında otururken, inek eti yüklü bir Çandāla'nın yaklaşmakta olduğunu görmüş ve sevgilisine demiş ki: 'Bak güzel sevgilim, şu günahkâr nasıl da inek eti yiyor, bu hayvanlar üç dünyada da kutsal sayılırlar.' Bunu duyan Vindhumatī kocasına şöyle söylemiş: 'Böylesine kötü bir hareket kabul edilemez. Bunu mazur gösterecek ne söylenebilir ki? Ben ineklere karşı küçücük bir kabahat işledim diye böyle balıkçı kastında doğdum, bu adamın günahının karşılığı nedir bilmem?' O böyle deyince Şaktideva sormuş: 'Ne harika! Anlat bana sev-

gilim, kimsin sen, bu balıkçı ailesinde nasıl dünyaya geldin?' O böyle ısrarla sorunca kadın, 'Bu aslında gizli bir şey, ama senden istediğim her şeyi yaparsan anlatırım,' demiş. Adam da, 'Tamam, istediğin her şeyi yapacağım,' diye söz vermiş.

Sonra kadın ilk isteğini söylemiş: 'Kocacığım, bu adada bir süre sonra başka bir kadınla evleneceksin ve çok geçmeden o gebe kalacak. Gebeliğin sekizinci ayında onun karnını açıp bebeği dışarı çıkaracaksın ve bundan en ufak bir vicdan azabı duymayacaksın.' O böyle deyince adam, 'Bu da ne demek oluyor?' diye şaşkınlığını açığa vurmuş ve dehşete kapılmış. Balıkçı kralının kızı ise konuşmayı sürdürmüş: 'Bu dileğimin dayandığı bir neden var. Şimdi benim kim olduğumu ve bir balıkçı ailesinde nasıl doğduğumu dinle. Uzun zaman önce, bir önceki yaşamımda ben bir Vidyādharī idim. Bir lanet sonucunda insanların dünyasına düştüm. Vidyādharī iken dişlerimle vīnāya tel geçirirdim, bu yüzden insan olarak bir balıkçı ailesinde doğdum. Böyle aşağılanmamın nedeni ağzımla bir ineğin kurumuş kas telinie dokunmaktır, ineğin taze etini yemenin sonuçlarını düşünmek bile istemiyorum.' O bunları anlatırken, kızın kardeşlerinden biri heyecanla içeri girip Şaktideva'ya demiş ki: 'Kalk! Nereden çıktıysa, çok büyük bir yaban domuzu birçok kişiyi öldürdü, şimdi de buraya doğru geliyor.' Şaktideva hemen saraydan çıkıp bir ata binmiş, elinde mızrakla domuzu karşılamış ve görür görmez de mızrağı saplamış. Ancak yaralı domuz kaçıp bir mağaraya saklanmış. Peşinden giden Şaktideva da mağaraya girmiş, orada çalılarla kaplı büyük bir bahçeyle beyaz bir ev görmüş ve heyecanla kendisine yaklaşan Orman Tanrıçası'na benzer fevkalade güzel bir kızla karşılaşmış.

Ona sormuş: 'Saygıdeğer hanımefendi, siz kimsiniz ve neden böyle tedirginsiniz?' Bunu işiten hoş kadın cevap vermiş: 'Güney bölgesinin efendisi Çandavikrama adlı bir kral var. Ben onun Vindurekhā adlı kızıyım efendim. Ancak ateş saçan gözleriyle kötü kalpli bir Daitya hainlikle beni baba evinden kaçırıp buraya getirdi. Sonra et yeme isteğiyle bir domuz şekli-

ne girdi ve gezintiye çıktı. Ama henüz karnını doyuramamıştı ki bir kahraman tarafından mızrakla yaralandı. Yaralanınca kaçıp buraya geldi ve öldü. Ben de onun saldırısına uğramadan dışarı kaçtım.' Şaktideva ona demiş ki: 'Öyleyse bu tedirginliğe ne gerek var? Çünkü o domuzu mızrakla öldüren benim.' Kız, 'Bana kim olduğunu söyle.' demiş. Adam cevaplamış: 'Ben Şaktideva adlı bir Brahmanım.' Kız, 'Benim kocam olmalısın,' demiş, kahraman genç de kabul etmiş ve birlikte mağaradan çıkmışlar. Eve vardığında bunları karısı Vindhumatī'ye anlatmış, onun da rızasıyla Prenses Vindurekhā ile evlenmiş. Şaktideva iki karısıyla böyle yaşarken, Vindhurekhā hamile kalmış. Gebeliğin sekizinci ayında ilk karısı Vindhumatī gelmiş ve demiş ki: 'Kahramanım, bana verdiğin sözü hatırla, şu anda ikinci karının gebeliğinin sekizinci ayındayız. Şimdi git ve onun karnını açıp bebeği buraya getir, söz verdin, geri alamazsın, ona göre.' O böyle söyleyince Şaktideva sevgi ve merhamet duygularıyla altüst olmuş, ama verdiği sözü tutması gerektiğinden, bir an hiç cevap vermeden kalakalmış. Sonunda ıstırap içinde Vindurekhā'nın yanına gitmiş. Kadın onun sıkıntılı olduğunu görünce sormuş: 'Kocacığım, bugün neden kederlisin? Aslında biliyorum, Vindumatī karnımdaki bebeği çıkarmanı istedi. Bunu kesinlikle yapmalısın, çünkü bu kaçınılmaz bir şey, bunda suçlanacak bir durum yok, hiç acıma. Bunun için sana Devadatta öyküsünü anlatmak istiyorum.

Bir zamanlar Kambuka şehrinde Haridatta adlı bir Brahman yaşamış. Bu dindar kişinin Devadatta adlı oğlu her ne kadar gençliğinde eğitim gördüyse de sadece kumara merak sarmış. Kumarda iyice soyulup soğana çevrildikten ve her şeyini kaybettikten sonra, babasının evine dönecek yüzü kalmamış ve boş bir tapınakta barınmış. Orada Calapada adlı büyük bir çileciyle karşılaşmış. Bu adam sihir gücüyle çok şey kazanmış bir adammış ve bir köşede öylece dualar mırıldanıp duruyormuş. Kumarbaz yavaşça çileciye yaklaşıp önünde eğilmiş. Çileci kimseyle konuşmayacağına dair verdiği sözü bozup onu

selamlamış. Bir süre bakıştıktan sonra, çileci bir aksilik olduğunu anlayarak nedenini sormuş. Adam bütün servetini kumarda nasıl harcadığını ve nasıl kedere gömüldüğünü anlatmış. Çileci, Devadatta'ya demiş ki: "Evladım, dünyada kumarbazları doyuma ulaştıracak bir mal varlığı yoktur. Ama kederinden kurtulmak istiyorsan söylediğimi yap, ben bir Vidyādhara haline gelme yolu biliyorum. Ey temiz kalpli adam, bunu yapmak için bana katıl. Bütün talimatlarıma uyarsan, sonunda dertlerin sona erecek." Çileci böyle söyleyince, Devadatta ona itaat edeceğine dair söz vermiş, yanında kalmaya başlamış.

Ertesi gün çileci mezarlığın bir köşesine gitmiş, gece olunca bir banyan ağacının altında tapınmaya başlamış. Kaynamış pirinç ve süt karışımı sunmuş, bu karışımı dört ana yöne savurmuş. Kendisine yardım eden Brahmana şöyle söylemiş: "Her gün bu şekilde tapınıp, 'Vidyutprabhā, bu tapınmayı kabul et,' demelisin. Bu işin sonunu getirebileceğimize eminim." Bunları söyledikten sonra çileci onunla birlikte evine dönmüş. Sonra Devadatta her gün o ağacın dibine gitmiş ve öğrendiği şekilde tapınmayı sürdürmüş. Bir gün tapınmaları sona ermiş, ağaç aniden açılmış, içinden göksel bir peri çıkıp konuşmuş: "Saygıdeğer efendim, hanımım sizi yanına çağırıyor." Sonra adamı ağacın içine davet etmiş. Adam ağacın içine girince mücevherlerle kaplı göksel bir saray görmüş. Çok güzel bir kadın bir sedirin üstünde boylu boyunca uzanmış duruyormuş. Şöyle düşünmüş: "İşte çabalarımızın sonucu." O böyle düşünürken, güzel kadın sıcak bir şekilde buyur edip yatağına oturtmuş ve demiş ki: "Büyüleyici efendim, ben Yakshalar kralının Ratnavarsha adlı kızıyım, ama Vidyutprabhā diye bilinirim. Çileci Calapada lütfuma ermeye çalıştı. Ona istediğini vereceğim, ama siz benim efendim olmalısınız. Sizi ne kadar sevdiğimi görüyorsunuz, evlenin benimle." Devadatta kabul etmiş ve evlenmişler. Orada bir süre kalmış, ancak kız hamile kalınca geri dönmek isteğiyle çilecinin yanına gitmiş. Korku içinde olan biteni anlatmış. Kendi işini düşünen çileci, "İyi kalpli efendim,

doğru olanı yapmışsınız, ama şimdi oraya gidin, Yakshinīyi kesin ve karnındaki bebeği alıp buraya getirin," demiş. Çileci bunları söylerken, önceden verdiği sözü de hatırlatmış. Brahman, sevgilisinin yanına dönmüş, orada düşünceli düşünceli durunca Yakshinī, Vidyutprabhā sormuş: "Kocacığım, canın neye sıkkın? Calapada'nın beni kesip içimdeki bebeği almanı istediğini biliyorum. Haydi, kes ve onu dışarı çıkar. Yapmayı reddedersen ben yapacağım, çünkü bunun bir amacı var." Kadın böyle söylediyse de Brahman bir şey yapmamış, o kendini kesip bebeği çıkararak adamın önüne atmış ve demiş ki: "Al! Ancak bu sayede Vidyādhara sınıfına geçmek mümkündür. Ben bir lanet sonucu Yakshi olmuş bir Vidyādharayım aslında. Şimdi üzerimdeki lanet sona ermiş oldu ve ben önceki yaşamımı hatırlıyorum artık. Şimdi önceki evime geri dönüyorum, ama ikimiz bir daha karşılaşacağız." Bunları söyledikten sonra Vidyutprabhā gözden kaybolmuş. Devadatta üzgün bir halde bebeği alıp çilecinin yanına dönmüş ve ona vermiş. Calapada sihirlerinin başarısı için uğraşırken, iyi kalpli adam felaket anında bile bencillikten uzak davranmaktaymış.

Büyük çileci bebeğin etini parçalara ayırmış ve Devadatta'yı korkunç biçimli Dūrgā'ya tapınmaya göndermiş. Brahman tapınmadan geri döndüğü zaman çilecinin bütün eti bitirdiğini görmüş. O anda, "Hey, bütün eti bitirdin mi?" diye bağırmış. Hilekâr Calapada, Vidyādhara haline gelip göğe yükselmiş bile. Mavi kılıcı, kolye ve bilezikleriyle gökte uçuyormuş. Devadatta şöyle düşünmüş: "Hay aksi, bu kötü adam tarafından nasıl da kandırıldım? Fazla itaat etmenin sonu budur! Bu kötülüğünü ona nasıl ödetsem? O bir Vidyādhara iken nasıl ulaşabilirim? Galiba bir Vetāla'nın yardımını almaktan başka çarem yok." Böyle karar verdikten sonra geceleyin mezarlığa gitmiş. Orada bir ağacın dibinde, bir cesedin içinde duran Vetāla'ya seslenmiş. Ona tapındıktan sonra insan eti sunmuş. Vetāla bununla doymamış. Onun beklemeyeceğini anlayınca, adam kendi etinden sunmaya kalkışmış. Vetāla bu cesur ada-

ma şunu söylemiş: "Cesaretin hoşuma gitti, ama pervasızca davranma. İyi kalpli efendim, senin için ne yapmamı istiyorsun?" Yiğit adam Vetāla'ya cevap vermiş: "Beni çileci Calapada'nın bulunduğu, Vidyādharaların yaşadığı yere götür. O kendisine güvenenleri kandıran birisidir, bu yüzden onu cezalandıracağım." Vetāla kabul etmiş ve onu omuzuna alarak bir anda havadan Vidyādharaların yaşadığı yere götürmüş. Devadatta orada Calapada'yı mücevherlerle kaplı bir tahtta otururken görmüş. Vidyadharalara kral olduğu için mutluymuş. Kendisini istemediği halde Vidyutprabhā'ya evlenmesi için bir sürü dil dökmekteymiş. Genç adam bu durumu görünce Vetāla'nın da yardımıyla Vidyutprabhā'nın gözleri önünde hemen saldırmış. Calapada korkudan kılıcını yere düşürmüş. Devadatta kılıcı ele geçirmiş, ama buna rağmen onu öldürmemiş, zira iyi kalpli insanlar korktukları zaman düşmanlarına bile acırlar.

Vetāla çileciyi öldürmeye kalkıştığında da onu engellemiş ve şöyle söylemiş: "Bu sefil ahlaksızı öldürmenin bize bir yararı yok. Onu dünyadaki evine gönderelim. Bu, kafatası taşıyan kötü kalpli çileci için daha büyük bir cezadır." O sırada Tanrıça Dūrgā gökten inmiş ve ortada belirmiş. Önünde saygıyla eğilen adama şunları söylemiş: "Evladım, emsalsiz cesaretinden çok hoşnut kaldım. Seni şu anda Vidyādharalar kralı yapıyorum." Bunları söylerken, ona sihir bilimlerini kazandırmış, sonra ortadan kaybolmuş. Vetāla, bütün gücü kaybolmuş olan Calapada'yı alıp dünyaya götürmüş. Kötülük sonsuza kadar sürmez demişler. Devadatta ise Vidyutprabhā ile birlikte Vidyādharalar krallığını yönetmiş ve krallığı başarıyla geliştirmiş.'

Bu öyküyü kocası Şaktideva'ya yumuşak bir dille anlatan Vindurekhā, ona yeniden ısrar etmiş: 'Böyle ihtiyaçlar doğabilir. Hiç pişmanlık duymadan, Vindumatī'nin dediği gibi bu bebeği benden çıkar.' Şaktideva yanlış bir şey yapmaktan korkmuş, ama gökten şöyle bir ses gelmiş: 'Ey Şaktideva, bebeği korkmadan çıkar ve boynundan yakala, o bir kılıç haline ge-

lecektir.' Bu göksel sesi işitince kadını kesmiş, bebeği çıkarıp eliyle boynundan tutmuş, tutar tutmaz da o bir kılıç biçimine girmiş.

Sonra Brahman bir Vidyādhara olmuş, Vindurekhā o anda ortadan kaybolmuş. Sonra o ikinci karısı Vindumatī'ye gitmiş ve olup bitenleri anlatmış. Kadın ona demiş ki: 'Efendim, biz Vidyādharalar kralının kızları üç kız kardeşiz. Bir lanet sonucu Kanakapuri'den kovulduk. İlki, Vardhamāna şehrinde üzerindeki lanetin sona erişini gördüğün Kanakarekhā idi. O kendi şehrine döndü. Kaderinde üzerindeki lanetin garip biçimde böyle sona ermesi vardı. Ben üçüncü kız kardeşim ve benim üzerimdeki lanet de sona erdi. Bugün ben de kendi şehrime dönmeliyim, çünkü Vidyādhara bedenlerimiz orada. Büyük kardeşim Çandraprabhā orada yaşıyor, şimdi sen de kılıcının gücüyle hemen oraya gelmelisin. Ormana çekilmiş olan babam dördümüzü sana eş olarak verdikten sonra o şehrin yöneticisi olacaksın.

Vindumatī kendisiyle ilgili gerçekleri böyle açıkladıktan sonra, Şaktideva onunla birlikte bu defa havadan Altın Şehir'e gitmiş. Oraya vardığında, Kanakarekhā ve öteki sevgililerini önünde eğilirken bulmuş. Daha önce gördüğü, yatakta yatan cansız bedenlerden eser yokmuş. Hepsi de göksel bedenlerindeymiş. Orada dinsel ayinler yapmakta olan dördüncü kız kardeş Çandraprabhā'yı da görmüş, uzun süre ayrı kaldığı güzeli adeta gözleriyle içmiş.

Onun gelişini oradaki hizmetçiler de kızlar kadar mutlulukla karşılamışlar. Çandraprabhā'nın özel dairesine girdiğinde kız ona şöyle demiş: 'Soylu efendim, işte Vardhamāna şehrinde gördüğünüz Prenses Kanakarekhā, yani kardeşim Çandrarekhā. İşte Utsthala adasında evlendiğiniz balıkçılar kralının kızı Vindumatī, yani kız kardeşim Şaşirekhā. İşte ifrit sayesinde bulduğunuz en genç kız kardeşim Şaşiprabhā. Ey kahraman kişi, şimdi hep birlikte babamın huzuruna gidelim ve o bizi sana versin, hemen evlenelim.'

Çandraprabhā, Aşk Tanrısı Kāma'nın bu hükmünü cesaretle açıkladıktan sonra, Şaktideva dördüyle birlikte ormana çekilmiş olan babalarının yanına gitmiş. Kızlar diz çöküp olan biten her şeyi anlatmışlar, Vidyādharalar kralı olan babaları memnun olup kızlarını Şaktideva'ya vermiş. Ayrıca tüm zenginliğiyle Altın Şehir'i ve bütün sihir güçlerini de vermiş. Üstelik bundan sonra Vidyādharalar arasında kralın koyduğu adıyla, yani Şaktivega olarak bilinecekmiş. Ona demiş ki: 'Seni kimse yenemeyecek, ama güçlü Vatsa kralından olan Naravāhanadatta adlı evrensel imparator seni yenecek, senden üstün olacak, sadece ona boyun eğeceksin.' Vidyādharaların güçlü kralı Şaşikhandapada, bu sözlerden sonra damadını nezaketle ağırlamış ve çile doldurduğu orman köşesinden onu karılarıyla birlikte başkentine uğurlamış. Kral olan Şaktivega, Vidyādharalar için gurur kabul edilerek karılarıyla birlikte Altın Şehir'e girmiş. Sarayları altınla kaplı ve güneş ışığıyla pırıl pırıl parlayan bu şehirde, onun büyüleyici bahçelerinde, göllerinde, güzel gözlü eşleriyle mutluluk içinde yaşamış."

(A) Bu muhteşem öyküyü akıcı bir dille anlatan Şaktivega, Vatsa kralına söylediklerini sürdürmüş: "Ey ay hanedanının süsü Vatsa kralı, buraya ileride imparatorumuz olacak olan yeni doğmuş oğlunuzu görmeye gelmiş olan ben, Şaktideva ile aynı kişiyim. Kökeninde insan olan ben, Şiva'nın lütfuyla Vidyādharaların kralı oldum. Ey kral, şimdi evime dönüyorum. Gelecekteki efendimizi gördüm, mutluluğunuz hiç bitmesin."

Ellerini kavuşturup öyküyü bitiren Şaktivega, gitmek için izin almış, parlak ayın yükselmesi gibi, göğe yükselivermiş. Çevresi eşleri ve vezirleriyle çevrili Vatsa kralı ise oğluna bakarak ülkesinde tarifsiz bir mutluluk içinde yaşamış.

VI

MADANAMANÇUKĀ

XXVII. Bölüm

Dua

Kafasını aşağı yukarı oynatan fil başlı Tanrı Ganeşa, engeller yığınını dağıtarak sizi korusun. Ok yağmuruyla, Umā'ya sarıldığında tüyleri diken diken olan Şiva'nın vücudunu bile delen Aşk Tanrısı Kāma'ya taparım.

Şimdi buradan itibaren, yedi ermiş ve onların eşleri münasebetiyle, Vidyādharaların hükümdarlığını kazanmış olan Naravāhanadatta'nın göksel maceraları anlatılmaya başlanır.

(A) Babası tarafından özenle büyütülen Naravāhanadatta sekiz yılı doldurmuş. Genç prens bu süre zarfında vezirlerin oğullarıyla birlikte çeşitli bilimleri öğrenmiş, bahçelerde oyun oynayıp eğlenmiş. Onu çok seven Kraliçe Vāsavadattā ve Padmāvatī de gece gündüz üzerine titremişler. Soylu bir aileden olmanın verdiği ayrıcalığı hissetmeye ve erdemlerinin yarattığı ağırlığın altında eğilmeye başlamış. Derece derece gelişmiş, tıpkı iyi cins bir bambu gibi eğilip kendisini yarımay yapmış. Babası Vatsa kralı da artık ondan doğacak meyveleri görmek isteğiyle onun evliliği ve mutluluğu için yaşar hale gelmiş.

Bundan sonra öykümüzde neler olmuş, bakalım.

Vitasta nehri kıyısında kurulmuş Takshaşila adlı bir şehir varmış. Onun nehir suyunda yansıyan sıra sıra yüksek sarayları sanki aşağı ülkelerin yukarıya fırlamış görkemi gibi görünürmüş. Oranın kralı seçkin bir Buddhist olan Kalingadatta imiş. Halk Buddha'ya ve gelin Tārā'ya tapınırmış. Görkemli Buddhist tapınaklarıyla süslenmiş şehrin yeryüzünde eşi benzeri yokmuş. Kral halkına bir baba gibi sevgi ve saygı, ruhsal bir önder gibi de yol gösterirmiş. Bu şehirde bütün Buddhist dilenci rahiplerini onurlandıran Vitastadatta adlı zengin bir tüccar da yaşarmış. Onun Ratnadatta adlı genç bir oğlu varmış. Genç adam babasından hep, "Tanrısız, zındık," diye söz edermiş. Babası, "Oğlum, neden beni utandırıyorsun?" diye sorduğunda da tüccarın oğlu şu acı cevabı verirmiş: "Baba, sen üç Veda'nın öğrettiği dini reddettin, dinsiz oldun. Brahmanları ihmal ettin, hep Buddhist çileciler olan Şramanaları onurlandırdın. Bütün aşağı kast üyelerinin üşüştüğü bu Buddhistlerin dininden ne anlıyorsun bilmem ki? Onlara kalacakları manastırlar yaptırmak, yıkanmaktan ve diğer sıkı kuralları uygulamaktan vazgeçirmek, saçlara Brahman usulü şekil vermekten ve Brahman usulü giyinmekten caydırmak ne ola ki?"

Bunu işiten tüccar şöyle demiş: "Din tek bir biçimle sınırlandırılamaz. Evren üstü bir din, tüm dünyayı kucaklayan bir dinden daha farklı bir şeydir. İnsanlar, tutku ve diğer günahlardan sakınmak, sebepsiz yere akrabalarla tartışmamak ve canlılara merhamet etmek gereğinin Brahman dininde de var olduğunu söylerler. Bireyin hataya düşmemesi için, tüm canlıları koruyan benim yolumu küçümsememelisin. İyilik veren bir yöntem asla eleştirilemez. Benim yöntemim sadece canlıları koruma üzerine kuruludur. Bir canlıya zarar vermekten kendimi alıkoymakla, bu yolla özgürleşmekle ve bundan zevk almakla nasıl dinsiz oluyorum anlamadım?"

Babası bunu deyince, oğlu ısrarla söylediklerini reddetmiş ve babasını daha da ayıplamış. Buna canı çok sıkılan baba doğruca halkın din konusundaki en yüksek denetleyicisi olan Kral

Kalingadatta'ya gidip her şeyi anlatmış. Kral bir bahaneyle tüccarın oğlunu yargı divanına çağırtmış ve sinirlenmiş gibi yaparak cellada şöyle demiş: "Duydum ki bu tüccarın oğlu kötü kalpliymiş, iğrenç suçlar işleyip duruyormuş, o bir düzen bozucu, onu acımasızca öldür!" Kral bunu der demez baba araya girmiş, kral da infazın iki ay sonra yapılmasını emretmiş. Belki bu süre zarfında doğruyu yanlışı ayırmayı ve babasına itaat etmeyi öğrenirmiş. Bu süre dolduğunda tekrar kralın huzuruna çıkacakmış. Korkudan aklı başından giden tüccarın oğlu, "Ben krala karşı ne suç işledim?" diye düşünüyor ve iki ay sonra nedensiz yere idam edileceğini aklından çıkaramıyormuş. Gece gündüz uyuyamaz olmuş, her zaman yediğinden daha azını yemekten erimiş bitmiş. İki aylık erteleme süresi dolunca, tüccarın zayıflamış ve benzi solmuş oğlu tekrar kralın huzuruna çıkartılmış. Kral onu böyle perişan halde görünce sormuş: "Neden bu kadar zayıfladın? Ben sana yemek yememeni mi emrettim?" Tüccarın oğlu cevap vermiş: "Korkudan yemek yiyemedim ki! Efendimiz idamımı emrettiğinden beri her gün yaklaşmakta olan ölümü düşünüyorum." Tüccarın oğlu böyle deyince kral ona şöyle söylemiş: "Sana ölüm korkusunun nasıl bir şey olduğunu öğretmek için oyun oynadım. İşte her canlının hissettiği ölüm korkusu böyle bir şeydir. Şimdi söyle, bir canlının yaşamını korumaktan daha büyük bir dindarlık var mı? Bunu sana bu dine girip kurtuluşu araman için yaptım, zira ölümden korkan bilge kişiler kurtuluşa erişmek için çalışırlar. Bu inancı izleyen babanı artık suçlama."

Bu sözleri işiten tüccarın oğlu eğilmiş ve krala şöyle demiş: "Efendimiz, bu inancı öğreterek beni kutsadınız, içimde kurtuluş isteği doğdu, bana kurtuluş yolunu da öğretin ne olur!" Bunu işiten kral, yağ dolu bir kabı eline tutuşturmuş ve şöyle demiş: "Bu kabı al ve bütün şehri dolaş, sakın bir damla bile dökme, bir damla damlatırsan bu adamlar hemen kafanı uçururlar ona göre." Böyle söyleyen kral genç adamı şehre göndermiş, peşine de eli kılıçlı adamlar salmış.

Tüccarın oğlu bir damla dökerim diye korku içinde, bin bir türlü zorlukla bütün şehri dolaşmış, sonra da kralın yanına dönmüş. Onun yağı dökmeden geri döndüğünü gören kral demiş ki: "Bugün şehri dolaşırken ne gördün?" Bu soru üzerine tüccarın oğlu kralı alkışlayıp şöyle demiş: "Doğrusu efendim, ne bir şey gördüm, ne de bir şey duydum, çünkü şehri dolaşırken bütün dikkatimi yağa verdim, bir damla dökerim de kılıçlar kafama iner diye sadece ona dikkat kesildim." Tüccarın oğlu böyle deyince kral karşılık vermiş: "Başka hiçbir şey görmedin, çünkü bütün benliğinle yağa dikkat kesilmiştin. İşte dinsel düşünceyi de aynı özenle uygulamalısın. Çünkü bir kimse kendisini dış etkenlerden korursa gerçeğin sezgisine kavuşur ve bu sezgiyle gündelik işlerin tuzaklarına düşmez. İşte böylece, sana kısa ve öz bir şekilde kurtuluş yolunu öğretmiş oldum." Kral böyle söyledikten sonra gitmesine izin vermiş, tüccarın oğlu da onun ayaklarına kapanmış ve tüm amaçlarına ulaşmış bir kişi olarak sevinç içinde babasının evine gitmiş.

Halkının dinsel inançları konusunda en yüce denetleyici konumundaki Kral Kalingadatta'nın kendisine eşdeğerde Tārādattā adlı bir karısı varmış. Yol yordam bilen, nasıl davranılacağının farkında olan bu kadın, dil nasıl şaire süsse kral için bunun gibi bir süsmüş. Birçok güzel niteliğe sahip olan bu kadın, ay ışığı aydan nasıl hiç ayrılmazsa, sevgili kocasından öyle ayrılmazmış. Kral bu kraliçeyle yaşamaktan çok mutluymuş ve ikisi günlerini Tanrı İndra ile karısı Şaçī gibi geçiriyorlarmış.

Bu sırada İndra bir nedenle cennette büyük bir şölen düzenlemiş. Bütün Apsaraslar dans etmek için orada toplanmışlar, sadece güzel Apsaras Surabhidattā ortalıkta yokmuş. İndra, tanrısal görme gücüyle onun Nandana bahçesinde bir Vidyādhara ile birlikte olduğunu görmüş. Bu duruma çok öfkelenmiş ve şöyle düşünmüş: "Bunların aşktan gözleri kör olmuş, her ikisi de kötü. Apsaras bizim sözümüzü dinlemiyor, Vidyādhara da tanrıların mülküne girmiş, yakışıksız davranıyor. Bir Vidyādhara başka nasıl suç işler ki? Apsaras güzelli-

ğiyle onu ayartıp tuzağa düşürmüş belli. Güzel kadın, göğüslerinin kıyısından akıp giden güzellik selinin taşkınlığıyla, tutkularına set kurmuş bir kimseyi bile sürükler götürür. Çok eskiden Tanrı Şiva da Yaratıcı'nın tüm soylu canlılardan bir parça olarak yarattığı peri kızı Tilottamā tarafından taciz edilmedi mi? Sonra Ermiş Vişvamitra Peri Menakā'yı görünce çileciliğini bırakmadı mı? Ya Yayāti, Sarmishthā'nın aşkıyla yaşlanıp gitmedi mi? Öyleyse bu genç Vidyādhara da üç dünyayı bile baştan çıkaracak güzelliği olan bir Apsarasa kapılmakla bir suç işlemiş olmuyor. Ama bu erdemsiz, kötülük dolu göksel peri, tanrıları atlatmış ve bu erkeği Nandana'ya kadar sürüklemiş." Böyle düşünen Ahalyā âşığı İndra, Vidyādhara genci esirgemiş, fakat Apsarası şöyle lanetlemiş: "Kötü kalpli, ölümlü haline gelesin, ne zaman rahimden çıkmayan bir kızın olur ve tanrıların arzusu yerine gelir, o zaman tekrar gökyüzüne geri dönesin."

Bu sırada Takshaşila şehrinin kralının karısı Tārādattā, döllenmek için uygun bir zamanda ona yaklaşmış ve İndra'nın lanetiyle cennetten kovulan Apsaras Surabhidattā tüm güzelliğiyle onun karnına girmiş. Tārādattā da rüyasında cennetten bir ateşin gelip rahmine yerleştiğini görmüş, rüyasını sabah kocası Kral Kalingadatta'ya anlatmış. Memnun olan kral demiş ki: "Kraliçem, lanete uğrayan göksel varlıklar insan olarak doğarlar, sanırım senin karnına yerleşen de böyle bir şey. Zira canlılar yaptıkları iyi veya kötü işe göre, üç dünyanın birinde layık oldukları biçimde yeniden bedenlenirler." Kral böyle söyleyince kraliçe sözü almış ve demiş ki: "Evet, iyi veya kötü işlerin müthiş bir gücü vardır, insana neşe veya keder verir. Sana bunu gösteren bir öykü anlatayım, dinle:

Bir zamanlar Koşala kralı Dharmadatta varmış. Karısı Arundhati adlı, kocasına bağlı erdemli bir kadınmış. Ey düşmanlarını öldüren! Bir süre sonra bu kralla kraliçenin kızları olarak ben doğmuşum. Ben küçük bir çocukken annem aniden önceki yaşamını hatırlamış ve kocasına demiş ki: 'Kralım,

bugün aniden önceki yaşamımı hatırladım, onu anlatmamak bana uygun değil, ama anlatırsam bu da benim ölümüme neden olur, zira derler ki bir kimse aniden önceki yaşamını hatırlarsa ve anlatırsa kesinlikle ölür. Bu yüzden kralım, çok sıkıntıdayım.' Kraliçesi böyle söyleyince kral cevap vermiş: 'Sevgilim, ben de senin gibi önceki yaşamımı hatırladım, sen seninkini anlat ben de benimkini anlatayım, sonra da ne olacaksa olsun. Kaderini kim değiştirebilir ki?' Kocası böyle deyince kraliçe şöyle söylemiş: 'Madem çekinmiyorsun, öyleyse anlatacağım, dinle.

Bir önceki yaşamımda yine bu topraklarda, Mādhava adlı bir Brahmanın evinde iyi huylu bir köleydim. O yaşamda kocam, bir tüccarın evinde hizmetçi olan Devadāsa idi. Orada kendimize uygun bir ev yapmış, yaşıyorduk. Kapılandığımız evlerden getirdiğimiz pirinç lapalarını yiyorduk. Testiyle çanak, süpürgeyle faraş, kocamla ben üç çift oluşturuyorduk. Münakaşa ifritinin asla giremediği evimizde tanrılara, atalarımızın ruhlarına ve misafirlere verdiklerimizden artakalanlarla besleniyor ve mutlu yaşıyorduk. Giyecek bir şey bulduk mu hemen bir yoksula veriyorduk. Derken ülkemizde büyük bir kıtlık oldu ve her gün kırıntılar halinde topladığımız yiyeceği bile bulamaz olduk. Açlıktan bir deri bir kemik kaldık. Bir gün yemek vakti, perişan halde bir Brahman geldi, ona çok üzüldük. Ölüm sınırında olmamıza rağmen her ikimiz de elimizdeki bir lokma yemeği ona verdik. Brahman yemeğini yedi ve gitti, kocam ise sanki yeterince misafirperver davranamadığı için öfkelenmiş gibi son nefesini verdi. Sonra kocam için uygun bir cenaze ateşi hazırladım, ardından kendi belamı içeren beden yükümü de ateşe attım. Bunun peşinden bir kral ailesinde doğdum ve senin karın oldum. Zira iyi işlerin ağacı, tüm düşüncelerin ötesinde erdemli meyveler verir.'

Karısı bitirdikten sonra Kral Dharmadatta almış sözü: 'İşte senin bir önceki yaşamındaki kocan benim sevgilim, ben o Devadāsa'yım, yani tüccarın hizmetçisi. Ben de şu anda ken-

di önceki yaşamımı hatırladım.' Bunları söyleyen ve kendi kimliklerini hatırlayan kral, kraliçesiyle mutluluk içinde cennete gitmiş.

Annem babam işte bu şekilde öte dünyaya gittiler ve teyzem beni yetiştirmek için evine aldı. Burada bekâr olarak yaşarken bir Brahman misafir geldi, teyzem onu ağırlamamı emretti. Ben de Kuntī'nin Ermiş Durvāsas'a hizmet ettiği gibi, gayretle ona hizmet etmeye çalıştım. Onun bir lütfu olarak sen erdemli kocamı elde ettim. Erdem şansı yaratır, bu yüzden annem ve babam kral ailesinde doğdular ve önceki yaşamlarını hatırladılar."

Kraliçe Tārādattā'nın anlattıklarını dinleyen ve doğruluktan hiç ayrılmayan Kral Kalingadatta cevap vermiş: "Haklısın, her gün yapılan küçük doğru hareketler çok meyve verir, bunu kanıtlayan şu eski yedi Brahman öyküsünü dinle, ey kraliçe!

Bir zamanlar Kundina şehrinde bir Brahman öğretmenin Brahman oğlu olan yedi öğrencisi varmış. Bu Brahman kıtlık yüzünden öğrencilerini kayınpederine göndermiş. Onun çok ineği olduğu için birini vermesini istemiş. Gönderdiği öğrenciler başka bir ülkede yaşayan kayınpedere gidip bir inek istemişler. O da bir inek vermiş, ancak karınları zil çalan öğrenciler ineği getirememişler. Yolculuğun ortasında açlıktan bitap düşüp yere yapışmışlar. Şöyle demişler: 'Öğretmenimizin evi çok uzak, biz de evden uzakta olmanın sefilliği içindeyiz. Neredeyse ölmek üzereyiz ve yiyecek bulmamız imkânsız. Bu inek de böyle susuz, ıssız, kuru bir yerde ölüp gidecek ve hocamızın hiçbir kazancı olmayacak. Öyleyse onun etiyle hayatımızı kurtaralım, geri kalanını da hocamıza ve ailesine götürürüz, ne yapalım şimdi felaket zamanı.'

Böyle düşündükten sonra yedi çömez ineği oracıkta kesip, kutsal metinlerde hükmedildiği gibi kurban etmişler. Tanrılara ve atalar ruhuna adadıktan sonra uygun biçimde etini yemişler, kalanını da hocalarına götürmüşler. Onun önünde eği-

lip yaptıkları işi anlatmışlar. Bir kusur işledikleri halde doğruyu söyledikleri için, hoca onlardan hoşnut kalmış. Yedi gün sonra hepsi de kıtlıktan ölmüşler, ancak doğru söyledikleri için yeniden doğduklarında bir önceki yaşamlarını hatırlar şekilde doğmuşlar.

İşte böyle, kutsallıkla ıslatılmış küçük bir erdem tohumu tıpkı bir çiftçinin ektiği tohum gibi insanlara meyve saçar. Öte yandan, fesatla ıslatılmış kötülük tohumları da ona uygun felaket meyveleri verirler. Bununla ilgili şu öyküyü anlatayım:

Bir zamanlar biri Brahman öteki Çandāla iki adam, Ganj kıyısında eşit sürede oruç tutarak yaşamışlar. Brahman, ellerindeki balıkları yiyerek karşıdan gelen balıkçı Nishadha kabilesinden adamları görmüş, açlığın verdiği budalalıkla şöyle düşünmüş: 'Cariyenin oğulları da olsalar şu dünyada en mutlu insanlar şu balıkçılardır, çünkü taze balık yiyorlar.' Öteki, yani Çandāla ise balıkçıları gördüğü anda şöyle düşünmüş: 'Bu canlıları öldüren ve çiğ et yiyen insanlara yazıklar olsun! Neden burada durup onların yüzlerine bakayım ki?' Böyle düşündükten sonra kendi düşünceleri içinde gözlerini kapamış. Bir süre sonra bu ikisi, yani Brahman ve Çandāla açlıktan ölmüşler. Brahmanı kıyıda köpekler yemiş, Çandāla Ganj sularında çürümüş. Böylece, ruhunu denetleyemeyen Brahman bir balıkçı ailesinde yeniden doğmuş, ancak kutsal yerden kazandığı yetenekle bir önceki yaşamını hatırlamış. Kendini denetim altında tutan ve aklını tutkuya kaptırmayan Çandāla ise Ganj kıyısının aynı yerinde bir sarayda kral olarak doğmuş ve önceki yaşamını hatırlamış. Önceki yaşamlarını hatırlayan bu ikisinden balıkçı olanı acı çekmiş, kral olan ise mutlu bir biçimde yaşamış.

Erdem ağacının kökleri böyledir, bir insan kalbindeki saflık ve kirliliğe göre şüphesiz onun meyvelerini toplar." Kral Kalingadatta, Kraliçe Tārādattā'ya bunları söyledikten sonra konuşmayı sürdürmüş: "Ayrıca cesaretle yapılan işler de meyve verirler, başarı cesareti izler, şimdi bunu ortaya koyan müthiş bir öykü anlatayım, dinle.

Avanti bölgesinde dünyaca ünlü Uccayini adlı bir şehir varmış. Şehrin sarayları Kailāsa dağının dorukları gibi beyaz beyaz parlayarak şehrin tanrısı Şiva'ya adeta bağlılıklarını sunuyorlarmış. Bu koca şehir deniz gibiymiş ve onun sularından görkemli bir kral çıkmış. Denize karışan yüzlerce nehir gibi, yüzlerce ordu şehri korur, dost krallıklar kendilerini kanatları kopmamış dağlar gibi güvende hissederlermiş.* Bu şehirde Vikramasinha** adlı, kişiliği adına yansımış olan bir kral varmış. Öyleymiş, çünkü düşmanları asla onunla karşılaşmak istemez, ceylan gibi kaçarlarmış. O da karşısına çıkacak düşman bulamadığı için silahtan, ordudan tiksinmiş, savaş zevkini alamadığı için içten içe üzülmüş. Onun sıkıntısını anlayan veziri Amaragupta, bir sohbet sırasında şöyle demiş: 'Kralım, güçlü kollarında gurur, silah kullanmaktaki hünerinde güven bulunan krallar hep düşman özlemi duyarlar. Eski zamanlarda bin kolunun gururuna rağmen Bāna, Tanrı Şiva'ya tapınmış ve ondan kendisine eşit bir düşman vermesi için yalvarmıştı. Duaları sonunda kabul edildi ve düşmanı Vishnu oldu, o da Bāna'nın bin kolunu savaşta budadı. Bu nedenle düşman bulamıyorum diye üzülmeyin, doğrusu korkunç bir düşmanı kimse istemez. Gücünüzü ve silah kullanmaktaki hünerinizi göstermeyi çok istiyorsanız, onu bu iş için çok uygun bir yer olan ormanda avlanarak gösterin. Krallar genellikle yorulmak bilmezler, bu yüzden talim yapmak ve heyecan duymak için avlanmak onlara çok uygundur, savaş seferleri ise pek tavsiye edilmez. Ayrıca vahşi hayvanlar yeryüzünde canlı kalsın istemezler, bu nedenle krallar onları öldürmelidir, avlanmak da bunun için iyidir. Ancak sürekli av peşinde olmak da çok iyi bir iş değildir, çünkü o zaman felaket de getirebilir, tıpkı eski krallardan Pāndu'nun başına geldiği gibi.'

---

* Mitolojide Tanrı İndra, gürültü yapan dağların kanatlarını kopartmış, sadece kaçıp denize sığınan Mainaka bu kıyımdan kurtulmuştu. (ç.n.)

** "Kahramanlık aslanı" (ç.n.)

Bilge vezir Amaragupta böyle söyleyince Kral Vikramasinha tavsiyeye uymuş ve 'Pekâlâ, öyle yapacağım,' demiş. Ertesi gün kral avlanmak için şehirden ayrılmış, atlılar, yayalar ve köpeklerden oluşan ekibiyle bölgeyi çevirmiş, her tarafa ağlar kurdurmuş ve gökyüzü avcıların çığlıklarıyla dolmuş. Bir filin sırtında ilerlerken boş bir tapınağın duvarlarının dışında oturan iki adam görmüş. Uzaktan bakan kral, onların öylesine bir şeyler düşündüğünü sanıp ormandaki avına devam etmiş. Kılıcını çekip yaşlı kaplanlar, kükreyen aslanlar ve fillerle kendini eğlendirmiş. Öldürdüğü fili parçalayan aslanların pençelerinden dağılan incileri gücünün tohumlarını yere saçar gibi saçmış. Önünde giden çapraz yollarda eğri koşan geyikleri, dosdoğru giden oklarıyla vurup vurup sevinmiş.

Kral avlanmayla epeyce bir vakit geçirdikten sonra, yorgun adamlarını ve gevşemiş yaylarını alıp Uccayini şehrine geri dönmüş. Orada, tapınakta gördüğü iki adamı yine aynı biçimde görmüş. Şöyle düşünmüş: 'Bunlar kim ve neden bu kadar uzun zamandır düşünüyorlar? Bu adamlar mutlaka sırlarımızın peşindeki casuslar olmalı!' Ardından muhafızları gönderip o iki adamı tutuklatmış, huzura getirtmiş, sonra da hapse attırmış. Ertesi gün onları yargı divanına getirtmiş ve sormuş: 'Kimsiniz siz, neden böyle uzun uzun düşünüyorsunuz?' Kral böyle sorunca, adamlar canlarını bağışlaması için yalvarmışlar ve biri şöyle demiş: 'Kralım, dinleyiniz, olan biten her şeyi size anlatacağım.

Sizin bu şehrinizde Karabhaka adlı bir Brahman yaşardı. Ben onun Ateş Tanrısı'na yalvararak elde ettiği oğluyum. O Vedaları okumaya çok düşkündü. Babam ölüp annem de kendisini onun peşinden kendini cenaze ateşine atınca kimsesiz kaldım. Henüz bir çocuk olan ben, öğrenmem gerekenleri öğrendiğim halde, hiç dostum olmadığı için, bana uygun olan okuldan ayrıldım. Kendimi kumara ve silah talimine verdim. Bir çocuğu gözeten bir büyük olmazsa o başına buyruk olmaz mı? Çocukluğumu böyle geçirdikten sonra ulaştığım gücün guru-

runa kapıldım ve bir gün yay çalışmak için ormana gittim. Orada oyalanırken şehirden tahtırevanının çevresi damadın adamlarıyla sarılı bir gelin çıkageldi. O sırada zincirini koparmış bir fil ortaya çıktı ve öfkeyle gelinin üzerine doğru koştu. Filden korkan hizmetkârlar ve damat, gelini bırakıp çil yavrusu gibi dağıldılar. Bunu gördüğüm anda heyecanla kendi kendime şöyle dedim: "Ne! Sefil insanlar bu çaresiz kadını ortalıkta mı bırakıyorlar? Bu savunmasız kadını filden korumalıyım. Eğer çaresiz insanları kurtarmakta kullanılmayacaksa cesaretli olmanın veya yaşamın ne anlamı kalır?"

Böyle düşünerek doğruldum ve haykırarak devasa file doğru koştum. Fil kadını bıraktı ve bana doğru gelmeye başladı. Korkmuş kadının bakışları altında bağırarak koştum ve fili oradan uzaklaştırdım. Sonra kalın yapraklarla kaplı kırılmış bir ağaç dalı buldum, onun arkasına saklanıp file doğru yaklaştım. Dalı önümde tutarken kıvrak bir hareketle kaçtım, fil ise dalı ayaklarının altında parçaladı. Sonra hemen korku içinde kalan kadının yanına gittim, yara bere almadan kurtulup kurtulmadığını sordum. Kadın bana neşeli ve imalı bir cevap verdi: "Beni böyle ortada bırakan bir korkağa eş olarak verildiğime göre, nasıl yara almadığımı söyleyebilirim? Ama senin yara almadığını görerek, incinmediğimi söyleyebilirim. Artık kocam benim için koca bir sıfırdır, bundan böyle yaşamını hiçe sayan sen benim kocamsın. Beni ölümün pençesinden kurtardın. Al işte, kocam hizmetçileriyle birlikte geliyor, belli etmeden bizi izle, bir fırsatını bulduğumuzda birlikte kaçarız."

Onun sözlerini kabul ettim. Aslında, "Bu kadın çok güzel olmakla ve kendini bana sunmakla birlikte başkasına ait, onunla işim olmaz," diye düşünmeliydim. Ancak bu ılımlı bir kendine hâkimiyetti, ateşli bir gençlik rüyası değildi. Kısa bir süre sonra kocası geldi ve onu selamladı, kadın da onunla ve hizmetçileriyle yolculuğuna devam etti. Ben de kimseye belli etmeden, uzun yolculuk boyunca onu izledim. Kadın yol boyunca filin etkisinden kurtulamadığını ve tüm bedeninin ağrı için-

de olduğunu öne sürerek, kocasını kendinden uzak tutmayı başardı. Eğer yaralandıysa, tutkulu bir kadın dişi bir yılan gibi zehrini akıtıp öç almaktan asla çekinmez.

Nihayet ticaretle geçinen adamın evinin bulunduğu Lohanagara şehrine vardık. O gün hepimiz duvarların dışındaki tapınakta kaldık. Orada dostum olan öteki Brahmanla karşılaştım. Daha önce hiç karşılaşmadığımız halde ilk görüşte birbirimize güven duyduk. Canlılar birbirlerini önceki yaşamlarından tanırlar. Ona tüm sırrımı anlattım. Dinledi ve bana şöyle söyledi: "Hadiseyi gizli tut. Seni buraya getiren şeyi elde etmeni sağlayacak bir yol biliyorum. Bu kadının kocasının kız kardeşi var ya, işte o bütün mal varlığını alıp benimle kaçmaya hazır. Onun yardımıyla senin işini halledeceğiz."

Brahman bunları söyleyip gitti, sonra niyetini gelinin görümcesine anlattı. Ertesi gün tasarladıkları gibi görümce ağabeyinin karısıyla geldi ve tapınağa girdiler. Biz tapınaktaydık, görümce arkadaşıma gelinin elbiselerini giydirdi. Sonra kılık değiştirmiş olan arkadaşımla birlikte şehre, ağabeyinin evine gittiler. Biz de tapınaktan çıktık, tüccarın erkek kılığındaki karısıyla kaçıp bu Uccayini şehrine vardık. Görümcesi de şölende herkesin sarhoş olup baygın yattığı evden arkadaşımla birlikte kaçtı.

Gizli bir yolculuktan sonra bu şehre geldiler, burada buluştuk. Bu yolla ikimiz de sevdikleri için kendilerini bize veren karılarımıza sahip olduk, görümce ve yenge bizim oldu. Netice olarak kralım, bu işe cüret eden biz bir yerde kalmaya korkuyoruz. Dün nerede kalacağımızı, nasıl yaşayacağımızı tartışırken bizi gördünüz. Efendimiz şüphelenip bizi hapse attırdı, bugün de sorduğunuz için bütün başımızdan geçenleri anlattım, şimdi dilediğiniz gibi hüküm verin.'

Onlardan birisi bunları anlattıktan sonra Kral Vikramasinha o iyi Brahmana şöyle söylemiş: 'Ben ikna oldum. Korkmanıza gerek yok, bu şehirde kalabilirsiniz. Size geçinmeniz için ne gerekiyorsa vereceğim.' Kral böyle söyledikten sonra ne is-

tiyorlarsa vermiş, karılarıyla birlikte sarayda mutluluk içinde yaşamışlar.

İşte böyle, cesaretle davranılırsa şüpheli işler bile insanlara mutluluk getirir, krallar bile böyle cesur kişilere yardım etmekten mutluluk duyarlar. Tanrıları ve ifritleriyle bütün varlıklar, işledikleri iyi veya kötü işlere göre önceki veya şimdiki yaşamlarında karşılığını alırlar. Bu yüzden kraliçem, gökyüzünden gelip rahminize giren alevi gördüğünüz rüyayla ilgili olarak rahat olun, bir sebeple kutsal kökenli bir canlıya gebe kalmış olmalısınız." Kocası Kalingadatta'dan bunları işiten gebe Kraliçe Tārādattā çok rahatlamış.

XXVIII. Bölüm

Takshaşila'da Kral Kalingadatta'nın eşi Tārādattā'nın karnındaki yük zamanla ağırlaşmaya başlamış. Solgun yüzü, titrek gözbebekleriyle doğumu yaklaşmış olan kadın, doğu yönünde solgun çizgileriyle yükselen yeniaya benziyormuş. Çok geçmeden tanrının özene bezene yarattığı, güzel mi güzel bir kız doğmuş. Onu kötü ruhlardan koruması için yakılan kandiller güzelliğine tutulup, neden eşit güzellikte bir oğlan doğmadı diye kararmışlar adeta. Onun doğduğunu gören baba Kalingadatta, kız ne kadar güzel olsa da, neden bir oğlum olmadı diye çok üzülmüş. Kızının göksel kökenli olduğunu hissetse de bir oğul özlemiyle kedere gömülmüş. Zira erkek evlat keder yığınından başka bir şey olmayan kız evlattan yeğdir. Derken kederli kral kafasındaki düşüncelerden kurtulmak için saraydan çıkmış ve Buddha heykelleriyle dolu bir manastıra gitmiş. Manastırın bir köşesinde dilenci rahibin kendisini dinleyenlere verdiği vaazı işitmiş:

"Derler ki bu dünyada malından vermek en büyük dindarlıktır. Zenginliğini veren yaşamını veriyor demektir, zira yaşam zenginliğe dayanır. Aklı merhametle dolu olan Buddha kendisini bir çöp gibi değersiz görüp varlığını başkalarına ada-

mıştır. Bu öyle cesurca bir çile yoludur ki tutkuyu söküp atan Buddha, kutsal görüşü kazanıp Buddhalık mertebesine varmıştır. Bu nedenle bilge kişi mükemmel görüşe sahip olabilmek için gerekirse kendi bedenini feda ederek diğer canlılara iyilik yapmalıdır.

Bir zamanlar Krita adlı bir kralın birbirinden güzel yedi tane prensesi olmuş. Onlar henüz gençlik çağlarındayken yaşamdan nefret edip baba evinden ayrılmışlar ve mezarlığa yerleşmişler. Neden böyle yaptıklarını yanındakilere şöyle açıklamışlar: 'Bu dünya yalandır, bu beden ve sevilenle birlik olma temelsiz hayallerdir. Bu dünyada sadece başkalarına yapılan iyilik gerçek olarak kabul edilebilir. Bu nedenle bedenlerimizle birlikte yaşadığımız yaratıklara iyilik edelim, bedenlerimizi çiğ et yiyicilere bırakalım, çok hoş olmalarına rağmen bu bedenlerin ne önemi var ki?

Bir zamanlar dünyadan nefret etmiş bir prens varmış, çok genç ve yakışıklı olduğu halde bir gezgin dilenci olmaya karar vermiş. Bir seferinde bu dilenci bir tüccarın evine gelmiş ve tüccarın genç karısıyla karşılaşmış. Kadın genç adamın lotus yaprağı gibi kocaman gözlerine çarpılmış ve demiş ki: "Böylesine yakışıklı bir erkek nasıl bu kadar haşin bir çileciliğe girebilir ki? Bu güzel gözlerle baktığınız kadına ne mutlu!" Kadın gezgin dilenciye böyle söyleyince, genç adam gözünü çıkarmış ve eline alıp şöyle demiş: "Bak şu göze ana, işte bu, hoşuna gittiyse bu tiksindirici et ve kan topunu buyur al. Diğeri de buna benzer, şimdi söyle, bunda çekici olan nedir?" Kendisine böyle söylenen ve dilencinin avcundaki gözü gören kadın şaşkına dönmüş, "Eyvah, ne kadar kötü bir kadınım ben, çok kötü bir iş yaptım, gözünü çıkartmana neden oldum," demiş. Dilenci cevap vermiş: "Üzülme ana, sen bana iyilik yaptın, bunu anlaman için şu öyküyü anlatayım, dinle.

Ganj kıyısındaki güzel bahçelerden birinde bir zamanlar sonuna kadar çile çekerek yaşamak isteyen bir çileci varmış. O çile çekip zayıflayadursun, bir gün bir kral haremindeki kadın-

larla birlikte eğlenmek için oraya gelmiş. Bir süre eğlendikten sonra içkinin etkisiyle uyuyakalmış ve o uykuya dalmışken kadınları birer ikişer oradan ayrılıp bahçede gezinmeye başlamışlar. Bahçenin bir köşesinde meditasyon yapan çileciyi görüp, neler olup bittiğini anlamak için çevresine dizilmişler. Uzun süre orada öylece durmuşlar, o sırada kral uyanmış, karılarını yanında göremeyince bahçede dolaşmaya başlamış. Karılarını çilecinin çevresinde toplanmış görünce öfkelenip kılıcıyla çileciyi yaralamış. Kıskançlık, gaddarlık, sarhoşluk ve düşüncesizlik krallık gücüyle birleşince beş farklı ateşin birleşip yangına dönüşmesi gibi nasıl da ölümcül bir hal alır. Çileciyi bir güzel yaraladığını düşünen kralın öfkesi dinmiş ve oradan ayrılmış. Sonra bir tanrıça görünüp çileciye şöyle demiş: 'Yüce ruhlu kişi, eğer uygun görürsen, tutkuya kapılıp sana bunu yapan kötü adamı öldürebilirim.' Bunu işiten çileci şöyle cevap vermiş: 'Ey tanrıça, öyle demeyin, o benim erdemli olmama yardım etti, bana zarar vermedi. Çünkü onun sayesinde sabretme yetisini kazandım. Ey tanrıça, o böyle yapmasaydı kime sabır gösterebilecektim? Bu yok olup giden bedende bilge insan neyin öfkesini gösterebilir ki? İyiye ve kötüye eşit ölçüde sabır göstermek Brahma mertebesine erişmeyi sağlar.' Çileci böyle söyleyince tanrıçanın hoşuna gitmiş, onun yaralarını iyileştirdikten sonra ortadan kaybolmuş.

Aynı bunun gibi, yani kralın çileci tarafından iyilik yapan bir kimse sayılması gibi, sen de ey hanım, gözümü çıkartmakla benim çileciliğimi artırmış oldun." Tüccarın karısı onun önünde eğilmiş, bunları anlatan benliğini terbiye etmiş ve bedenini hiçe sayan çileci mükemmelliğe ulaşmış.

Bu yüzden, gençliğimiz ne kadar büyüleyici olursa olsun, bu ölümlü bedene neden tutunalım ki? Bilge kişi için kendini hemcinsleri için feda etmek ne iyi bir şeydir. Biz de bedenlerimizi, mutluluğun doğal evi olan bu mezarlıktaki yaratıklara feda edelim.' Hizmetçilerine bunları söyleyen yedi prenses öyle yapmışlar, böylece mutlak ve en yüce huzura erişmişler.

Gördüğünüz gibi, bilge kişide kendi bedenine bile bencilce bir bağlılık yok, kaldı ki oğul, eş ve hizmetçi gibi şeylere olsun."

Kral Kalingadatta bu ve benzeri sözleri manastırdaki dinsel rehberlerden işittikten sonra günü orada geçirmiş, sonra sarayına dönmüş. Orada kızının doğumunu hatırlayıp yine üzülmüş, derken o evde büyümüş bir Brahman ona demiş ki: "Kralım, neden kızlar incisi bir evladın doğumuna bu kadar üzülüyorsunuz ki? Kız evlat erkek evlattan daha iyidir, bu dünyada da ötekinde de mutluluk getirir. Krallar neden böyle kralliklarına göz dikip huysuzca babalarını yiyip bitiren erkek evlatları isterler ki? Ancak Kuntibhoca ve benzeri krallar, Kuntī ve benzeri kızların erdemiyle Durvāsas gibi ermişlerin şerrinden kaçabilmişlerdir. Ayrıca bir kişi kızını evlendirdiğinde öte dünyada alacağını oğul edinmekle kazanabilir mi? Dahası şu Suloçanā öyküsünü anlatayım, dinleyin.

Yaratıcı'nın Tanrı Şiva'nın inadına yarattığı* başka bir Aşk Tanrısı tarafından meydana getirilmiş Çitrakuta dağında Sushena adlı bir kral yaşıyormuş. Bu büyük dağın eteklerinde öylesine görkemli bir bahçe varmış ki onu gören tanrılar artık Nandana bahçesinde yaşamak istemezlermiş. Bu bahçenin ortasında Şans Tanrıçası'nın eğlendiği, lotusların çoğaldığı yeni bir yatak olan, tamamen açılmış çiçeklerle kaplı bir göl varmış. Gölün kıyısında görkemli mücevherlerle kaplı basamaklar bulunurmuş. Kral kendine uygun bir eş bulamadığı için bu basamaklarda tek başına oyalanır dururmuş.

Derken bir gün Tanrı İndra'nın sarayında bir peri olan Rambhā gökyüzünde gezinirken oraya gelmiş. Sonuna kadar açılmış çiçeklerin arasında ilkbaharın bedenlenmiş hali gibi dolaşan kralı görmüş. Şöyle düşünmüş: 'Bu gördüğüm, Şans Tanrıçası için gökyüzünden yere inip lotuslarla kaplı göle düşmüş

* Mitolojide Şiva, Aşk Tanrısı'nı yakıp kül etmişti. O yüzden, "İkinci bir Aşk Tanrısı" diye belirtiliyor. (ç.n.)

olan ay olmalı. Ama bu olamaz, çünkü bu kahramanın güzellik biçimine girmiş talihi asla yok olmaz ki! Bu mutlaka bahçeye inmiş, çiçek oklar kullanan Aşk Tanrısı. Peki ama eşi Rati nerede?' Beğenisini böyle açıkladıktan sonra, Rambhā insan biçimine girip gökten yere inmiş ve krala yaklaşmış. Kral kendisine yaklaşmakta olan kadını görünce şöyle düşünmüş: 'Bu sınırsız güzelliğin sahibi de kim? O bir insan olamaz, baksana ayakları yere değmiyor, gözlerini de kırpmıyor, o mutlaka göksel bir canlı olmalı. Ama ona kim olduğunu sormamam gerekir, çünkü benden kaçabilir. İnsanları ziyaret eden göksel varlıklar genellikle sırlarını ortaya dökmek istemezler.' Kralın aklından böyle düşünceler geçerken, kadın onunla konuşmaya başlamış ve bir yandan da kollarını boynuna dolamış. Kral bu Apsaras ile orada uzun süre geçirmiş, öyle ki peri kızı cenneti unutmuş. Aşk bir kimsenin vatanından daha büyüleyicidir. Sonra perinin arkadaşları, ağaç haline dönüşebilen Yakshiniler kralın ülkesini yığın yığın altınla doldurmuşlar. Bir süre sonra bu muhteşem Apsaras gebe kalmış ve Kral Sushena'ya kıyaslanmaz güzellikte bir kız vermiş. Peri kızı doğum yapar yapmaz krala şöyle söylemiş: 'Ey kral, benim üzerimde bir lanet vardı ve şimdi bu sona erdi. Ben, sana âşık olan peri kızı Rambhā, sana bir çocuk doğurduktan sonra gitmeliydim ve işte gidiyorum. Bu bizi yöneten göksel varlıkların kuralıdır, sen kızımıza iyi bak. O evlendiği zaman gökyüzünde seninle tekrar birleşeceğiz.' Apsaras Rambhā bunu dedikten sonra, istemese de gitmiş ve keder içinde kalan kral kendini öldürmeyi düşünmüş. Ancak vezirleri ona, 'Çok kederli olan Ermiş Viśvamitra peri kızı Menakā gittiği zaman canına kıydı mı?' demişler. Kral buna benzer sözlerle ikna edilince aklı başına gelmiş ve kendine hâkim olup dikkatini ileride kendisini eşine kavuşturacak olan kızına vermiş. Gözlerinin güzelliğinden dolayı Suloçanā adı verilen kızına pek düşkünmüş babası.

Kız zamanla büyümüş ve bir kadın olmuş. Vatsa adlı, Kaşyapa soyundan gelen genç bir çileci etrafta dolaşırken onu

bir bahçede görmüş. Her ne kadar aklı bütünüyle çilecilikte olsa da prensesi görür görmez aşkla çarpılmış ve kendi kendine şöyle söylemiş: 'Aman tanrım, bu ne harikulade bir güzellik! Onu karım olarak kazanamayacaksam, çileciliğimin başka ne kazancı olabilir ki?' Böyle düşünen genç çileciyi de Suloçanā görmüş ve onu dumansız bir ateş gibi parlak bulmuş. Boynunda çiçeklerden yapılmış kolyesi ve elinde su kabı olan genç adama âşık olmuş ve şöyle düşünmüş: 'Böylesine kendine hâkim ve hoş olan bu kişi de kim?' Sanki kocası olarak seçmiş gibi ona doğru yaklaşmış, bedenini onun mavi lotus gözlerine sunarak önünde eğilmiş. Tanrıların ve Asuraların bile karşı koyamadığı Aşk Tanrısı Kāma'nın emrine itaat eden genç çilecinin ağzından şu sözcükler çıkmış: 'Kocan olmak istiyorum.' Çileci böyle deyince, utangaçlığından sıyrılan kız şöyle demiş: 'Eğer bu şaka değilse, beni gerçekten istiyorsanız, üzerimde hak sahibi olan kral babamdan isteyin, ey Brahman!'

Onun soyunu sopunu hizmetçisinden öğrenen çileci gitmiş, Kral Sushena'dan kızını istemiş. Kral yakışıklılığını ve çileci görüntüsünü görünce onu ağırlamış ve demiş ki: 'Saygıdeğer kişi, kızım Peri Rambhā'dan olmadır, onun evliliğiyle ben de gökyüzünde yeniden eşimle birleşeceğim. Bunu Rambhā gökyüzüne giderken söylemişti. Bu mümkün olabilir mi acaba kutsal insan?' Bunu işiten çileci bir an düşünmüş: 'Menakā'nın kızı Pramadvara'yı yılan ısırdığında onu kurtarmak için hayatının yarısını veren Ermiş Ruru kızı eş olarak kazanmamış mıydı? Çandāla Trişanku'yu Ermiş Vişvamitra göğe taşımadı mı? Neden ben de çileciliğimle bunu sağlamayayım?' Böyle düşündükten sonra cevap vermiş: 'Bu hiç de zor değil.' Sonra aniden bağırmış: 'Dinleyin tanrılar! Benim çileciliğimin bir kısmına karşılık bu kralın cennette Rambhā ile birleşmesini sağlayın.' Sarayın salonunda böyle bağıran ermişe gökyüzünden cevap gelmiş: 'Pekâlâ, tamam.' Sonra kral, kızı Suloçanā'yı Kaşyapa soyundan çileci Vatsa'ya vermiş ve göğe yükselmiş. Orada kut-

sal bir doğaya bürünmüş ve İndra tarafından tanrısal kılınmış Rambhā ile mutluluk içinde yaşamış.

İşte böyle kralım, Sushena tüm isteklerine kızı sayesinde ulaştı. Çünkü böyle kızlar sizin gibilerin evlerinde bedenlenirler. Bu kız da mutlaka bir lanet sonucu sizin evinizde doğmuş olan göksel bir varlık, bu nedenle kralım, onun doğumundan üzüntü duymayın."

Kral Kalingadatta evinde yaşlanmış olan Brahmandan bu öyküyü işittiği zaman rahatlamış ve kederlenmeyi bir kenara bırakmış. Sonra gözünün nuru, ay parçası kızına Kalingasenā adını vermiş. Prenses Kalingasenā babasının evinde arkadaşlarının arasında büyümüş. Saraylarda, saray bahçelerinde tutku ve eğlence dolu günler geçirmiş.

Bir keresinde Asura Maya'nın kızı Somaprabhā gökyüzünde dolaşırken onu sarayın üst terasında oynarken görmüş. Gökyüzünden Kalingasenā 'nın güzelliğine bakarak şaşkına dönen Somaprabhā, ona sevgi duyarak düşünmüş: "Kimdir bu? Bu ayın bir şekli mi? Öyleyse gündüz vakti nasıl ışık saçıyor? Eğer Rati ise Kāma nerede? Demek ki bu ölümlü bir kız. Bir lanet sonucu gökyüzünden kralın sarayına inmiş bir peri kızı da olabilir. Öyle hissediyorum ki bir önceki yaşamlarımızda arkadaştık. İçimde ona karşı oluşan sevgi bunu söylüyor. Bu yüzden onu yeniden arkadaş olarak kabul edeceğim." Böyle düşünen Somaprabhā, onu korkutmamak için görünmez olup yere inmiş, güven kazanmak için insan biçimine girmiş ve yavaşça Kalingasenā'ya yaklaşmış. Onu gören Kalingasenā şöyle düşünmüş: "Ne güzel, beni ziyarete gelmiş olağanüstü güzellikte bir prenses. İşte bana uygun bir arkadaş." Doğrulmuş ve nazikçe Somaprabhā'yı kucaklamış. Onu bir yere oturttuktan sonra adını ve soyunu sormuş. Somaprabhā, "Sabırlı ol, her şeyi anlatacağım," demiş. Çok iyi dost olacaklarına dair birbirlerine söz vermişler. Sonra Somaprabhā konuşmuş: "Arkadaşım, sen bir kral kızısın, kral çocuklarıyla dostluğu korumak zordur. Küçük bir kusurda çok büyük kırgınlık gösterirler. Şimdi sana anlatacağım prens ve tüccarın oğlu öyküsünü dinle.

Pushkaravati şehrinde Güdhasena adlı kralın küstah bir oğlu varmış. Tek çocuk olduğu için babası doğru ya da yanlış, yaptığı her şeyi hoş görürmüş. Bir gün prens bahçede gezinirken güzellik ve zenginlikte kendisine denk, Brahmadatta adlı bir tüccar oğluna rastlamış. Onu kendisine arkadaş olarak seçmiş ve bu ikisi, yani küstah prens ve tüccarın oğlu hemen canciğer dost olmuşlar. Çok geçmeden birbirlerini görmeden yaşayamaz hale gelmişler, çünkü bir önceki yaşamlarındaki dostlukları bu yaşamlarında da çabucak arkadaş olmalarını sağlamış.

Bir gün prens evlenmek üzere Ahiççhatra şehrine doğru yola çıkmış. Arkadaşı ve askerleriyle birlikte fil üstünde giderken İkşuvati nehrinin kıyısına varmış, orada konaklamışlar. Prens ay yükselirken bir şarap partisi düzenlemiş. Uyumak üzere arkadaşıyla çadırına çekilince, dadısının ısrarı üzerine bir öykü anlatmaya başlamış. Öyküyü anlatırken yorgunluk ve sarhoşluktan uyuyakalmış, dadısı da uyumuş. Fakat tüccarın oğlu, prense olan sevgisinden dolayı uyanık kalmış. Herkes uyumaktayken bir grup kadının kendi aralarında konuştuklarını duymuş. Birinci kadın şöyle demiş: 'Bu alçak adam öyküyü bitirmeden uyudu, bu yüzden ona şöyle lanet ediyorum: Yarın o bir kolye görecek, onu alırsa kolye boğazını sıkıp ölümüne neden olacak.' Birinci kadın sözünü tamamlayınca ikinci kadın devam etmiş: 'Eğer bu tehlikeyi atlatırsa bir mango ağacı görecek, onun meyvesinden yerse hemen orada ölecek.' Üçüncü ise şöyle demiş: 'Eğer bundan da kurtulursa, evlenmek için bir eve girdiğinde ev üstüne yıkılacak ve orada ölecek.' Üçüncü susunca dördüncü devreye girmiş: 'Eğer bundan da kurtulursa, geceleyin özel dairesine girdiğinde yüz kere hapşıracak, hiç kimse ona yüz kere, "Çok yaşa," demezse ölecek. Bunları duyan biri duyduklarını ona anlatırsa, o da ölecek.'

Bunları duyan tüccarın oğlu yıldırım çarpmışa dönmüş, prense duyduğu sevgiyle şöyle düşünmüş: 'Başlayıp da bitirilmeyen o öyküye lanet olsun, çünkü belli ki bazı göksel varlıklar görünmeden dinlemişler ve şimdi de doyurulmayan merakları yü-

zünden ona beddua ediyorlar. Prens ölürse benim yaşamanın ne önemi kalır? Onun için bir şeyler yaparak arkadaşımın yaşamını kurtarmalıyım ve olan biteni ona söylememeliyim ki bana da zarar gelmesin.' Böyle düşünen tüccarın oğlu geceyi zorlukla geçirmiş.

Sabah olunca prens arkadaşıyla birlikte yola koyulmuş. Yolda giderken yerde bir kolye görmüş, almak istemiş. Tüccarın oğlu, 'Sakın o kolyeyi alma dostum, bu bir sihirdir, yoksa şu askerler onu görmez miydiler?' demiş. Prens bunu duyunca kolyeden vazgeçmiş. Yola devam ederken bir mango ağacı görmüşler. Prens mango ağacının meyvesinden yemek istemiş. Fakat tüccarın oğlu tarafından yine engellenmiş. Prens tüccar oğluna biraz da gücenerek keyifsiz keyifsiz yolculuğunu sürdürmüş. Sonunda kayınpederinin sarayına varmışlar. Sarayda düğün için hazırlanan eve girmek istemiş, ancak yine tüccarın oğlu prensin eve girmesine engel olmuş. Prens tam kendisini durdurmaması gerektiğini söylüyormuş ki ev o anda yerle bir oluvermiş. Böylece prens bu tehlikeden de kıl payı kurtulmuş ve arkadaşının ileri görüşlülüğüne güven duymaya başlamış.

Düğünün ardından, gece prens ve prenses kendileri için hazırlanan özel daireye girmişler. Tüccarın oğlu da gizlice arkalarından onları izlemiş. Prens yatağa yattığında yüz kez hapşırmış ve tüccarın oğlu da yatağın altından yüz kez, 'Çok yaşa,' demiş. Amacına ulaşan tüccarın oğlu iç rahatlığıyla özel daireden gizlice çıkmaya çalışmış. Prens onun gizlice dışarı çıktığını görünce kıskançlığa kapılmış, ona olan sevgisini unutarak hiddetlenmiş ve kapının önünde bekleyen nöbetçilere, 'Bu düzenbaz kötü adam, karımla sevişmek istediğim özel odama girdi, onu tutuklayın ve sabahleyin idam edin,' diye emretmiş. Bunu işiten muhafızlar tüccarın oğlunu tutuklayıp hapse atmışlar. Sabahleyin idama götürüleceği sırada, askerlere kendisini prense götürmelerini, neden böyle davrandığını açıklayacağını söylemiş. Askerler gidip prense haber vermişler. Vezirlerinin önerileri üzerine prens onun huzuruna getirilmesini istemiş. Tüc-

carın oğlu her şeyi anlatmış, prens de evin yıkılışını hatırlayarak onun söylediklerine inanmış. Arkadaşının idamından vazgeçmiş. Sonra hep birlikte ülkelerine dönmüşler. Orada tüccarın oğlu da evlenmiş ve erdemli insanlar tarafından takdir edilerek mutluluk içinde yaşamışlar.

İşte böyle, kral çocukları kendilerine hâkim olamayıp, çılgına dönmüş filler gibi kendilerine yararlı olan önderlerini yok edercesine denetimlerini kaybederler. İnsanların yaşamlarıyla alay eden şu Vetālalarda nasıl bir dostluk olabilir ki? Bu yüzden prensesim, benimle olan dostluğunuzu kesmeyin."

(A) Kalingasenā, Somaprabhā'nın ağzından bu öyküyü dinlediği zaman, sevgi dolu arkadaşına şöyle cevap vermiş: "Senin söylediğin kişiler Pişāça olarak görülmeli, kral çocukları olarak değil. Sana Pişāçaların rezil ısrarlarıyla ilgili bir öykü anlatayım:

Uzun zaman önce krallığın Yacnasthala denilen bir bölgesinde bir Brahman yaşıyormuş. Fakir olduğundan eve odun getirmek için bir gün ormana gitmiş. Baltayla kestiği bir odun parçası şanssızlık eseri bacağına çarpıp derin bir yara açmış. Çok kan kaybetmiş ve bayılmış, onu bu halde bulan bir tanıdığı alıp evine getirmiş. Adamı böyle gören karısının aklı başından gitmiş, hemen bacağını temizleyip yarayı sarmış. Yara günden güne iyileşeceği yerde iyice azmış. Yoksul adam iyice büyüyen yarası yüzünden ölüm döşeğine düşmüş. Bir Brahman arkadaşı şöyle demiş: 'Benim Yacnadatta adlı çok yoksul bir arkadaşım var, o bir sihirle bir Pişāça'dan yardım almıştı, sonra zengin olup mutlu yaşadı. Bana o sihri öğretmişti, istersen sihirle yine Pişāça'dan yardım alabiliriz, o senin yaranı iyileştirir.'

Böyle söyledikten sonra, büyü sözlerini ve yapılacak töreni tarif etmiş: 'Gecenin sonuna doğru kalk, kazınmış kafa ve çıplak olarak, ağzını çalkalamadan iki avuç dolusu pirinci alabildiği kadar ağzına tık ve sihirli sözleri mırıldanarak dört yolağzına gir, iki avuç dolusu pirinci oraya bırak, sessizce, arka-

na bile bakmadan geri dön. Böyle yapınca Pişāça görünecek ve sana, "Hastalığını gidereceğim," diyecek. Yardımını kabul et, o da seni bu beladan kurtarsın.'

Arkadaşı böyle söyleyince Brahman da tarif ettiği gibi yapmış. Pişāça, Himālayalar'ın yüksek tepelerinden getirdiği şifalı otlarla yarayı iyileştirmiş. Ancak Pişāça, yarası iyileştiği için çok mutlu olan Brahmana ısrarla şöyle deyip duruyormuş: 'İyileştirmem için başka bir yara bul, eğer bulmazsan seni yaralarım veya öldürürüm.'

Bunu işiten Brahman dehşete kapılmış, onu başından savmak için, 'Yedi gün içinde sana başka bir yara bulacağım,' demiş. Pişāça gitmiş, ama Brahmanı bir sıkıntıdır almış."

Öykünün burasına geldiğinde Kalingasenā utangaçlığını bir kenara bırakıp devam etmiş:

"Brahmanın dul olan kurnaz kızı, başka bir yara bulamadığı için dertlenen babasını görüp sorunu öğrendikten sonra şöyle demiş: 'Ben o Pişāça'yı hallederim. Git ve "Kızımın yarasını iyileştirir misin?" de, gerisini bana bırak.' Bunu işitip sevinen Brahman gitmiş, Pişāça'yı kızının yanına getirmiş. Kadın ona cinsel organını göstermiş ve 'Saygıdeğer efendim, benim şu yaramı da iyi eder misiniz?' demiş. Budala Pişāça, malum yarığa defalarca merhem sürdüğü halde iyileştirmeyi başaramamış. Zaman geçtikçe yorgun düşen Pişāça, iyileşip iyileşmediğini görmek için onu hafifçe kaldırıp bakıyormuş.

Çok geçmeden altında bir başka yara daha olduğunu görünce çok korkmuş ve şöyle demiş: 'Daha bir yarayı iyileştiremeden, şuna bak, ikincisi ortaya çıktı. Doğrusu, "Çatlaklar ortaya çıktığında belalar da çoğalır," atasözü çok yerindeymiş. İnsanların doğup, uğruna yok oldukları yaşam yolunu kim kapayabilir?'

Böyle meditasyona dalan budala Pişāça, bu iş yüzünden mahsur kalacağı korkusuyla kaçmış kaybolmuş. Kızının kurnazlığı sayesinde Pişāça'dan kurtulan Brahman hastalığından da kurtulmuş olarak mutlu yaşamış.

(A) İşte Pişāçalar böyledir. Bazı genç prensler de onlara benzer dostum, gönlünü kazandığınızı sanırsınız, onlar sorun yaratırlar. Neyse ki öğütler onları kendilerine getirir. İyi aileden olan prensesler ise böyle değildir. Benimle birlikte olmaktan bir zarar göreceğini düşünmemelisin."

Somaprabhā, Kalingasenā'nın ağzından bu tatlı ve eğlendirici öyküyü dinleyince çok mutlu olmuş ve demiş ki: "Evim buraya çok uzak, tam altmış yocana mesafede, gün de bitiyor, daha fazla kalamam, bu yüzden gitmeliyim şirin şey." Günün efendisi batı dağından yavaş yavaş kaybolurken, yine görüşmek için yanıp tutuşan arkadaşı oradan ayrılmış ve herkesin bakışları arasında bir anda göğe yükselip evine gitmiş. Bu muhteşem manzaradan çok etkilenen Kalingasenā şaşkınlık içinde evine girip şöyle düşünmüş: "Doğrusu, arkadaşım bir Siddhī mı, yoksa bir Apsaras mı veya bir Vidyādharī mi bilmiyorum? O kesinlikle gökte yolculuk yapabilen göksel bir dişi. Göksel dişiler çok sevdikleri ölümlülerle arkadaşlık kurarlar. Arundhatī Kral Prithu'nun kızıyla arkadaş olmadı mı? Prithu, arkadaşlık yüzünden Surabhi'yi* gökyüzünden yeryüzüne getirmedi mi? Sütü bitince onu göğe geri götürmedi mi? Bu yüzden dünyada mükemmel inekler doğmadı mı? Böylesi göksel bir canlıyla dost olduğum için şanslıyım. Yarın geldiğinde soyunu sopunu iyice bir sorayım." Kalingasenā böyle düşünerek geceyi geçirmiş, Somaprabhā da kendi evinde arkadaşını yeniden görmek için can atarak geceyi tamamlamış.

XXIX. Bölüm

Sabahleyin Somaprabhā, arkadaşını eğlendirmek için tahtadan yapılmış hareketli oyuncaklar ve sihirli eşyalarla doldurduğu bir sepetle, havadan yolculuk ederek tekrar Kalinga-

* Surabhi, "istek ineği" Kāmadhenu'nun bir diğer adıdır. Hint mitolojisinde bu ineğe Nandinī de derler. Bu inekle ilgili çok sayıda efsane vardır. Burada da bunlardan birine gönderme yapılıyor. (ç.n.)

senā'nın yanına gelmiş. Kalingasenā onu görünce sevinç gözyaşlarına boğulmuş, kalkıp boynuna sarılmış ve şöyle demiş: "Geceleyin saatler geçmek bilmedi, ay yüzünü görmek için can attım. Sevgili arkadaşım, eğer biliyorsan, bana arkadaş olmamıza neden olan önceki yaşamlarımızdaki ilişkimizi anlat." Bu sözler üzerine Somaprabhā prensese şöyle söylemiş: "Bunu bilmiyorum, çünkü önceki yaşamımı hatırlamıyorum, ermişler bile bunu bilmez. Bilenler varsa, onlar en yüce gerçeğe erişmiş olanlardır ve ulaşılacak bilgiyi gerçek anlamda oluşturanlardır." Bunu söyleyince, merakla dolu olan Kalingasenā sevgi ve güvenle yeniden sormuş: "Sevgili arkadaşım, bütünüyle erdemli olan sizin gibi incelikle işlenmiş bir mücevheri süsleyen göksel babanızın kim olduğunu söyler misiniz? Dünyanın kulaklarına abıhayat gibi gelecek adınızı bağışlar mısınız? Bu sepet ne işe yarar? İçinde ne var?" Kalingasenā'nın tatlı soruları üzerine Somaprabhā her şeyi gereğince anlatmaya başlamış:

"Üç dünyada da tanınan Maya adlı güçlü bir Asura varmış. Asuralıktan vazgeçip Tanrı Şiva'nın koruyuculuğuna sığınmış. Ona koruma sözü veren Şiva, İndra'nın sarayını inşa etmiş. Ancak Daityalar tanrıların tarafına geçtiği için ona çok kızmışlar. Onların korkusundan Vindhya dağlarında, yerin altında, Asuraların ulaşamayacağı bir yerde sihirli bir saray yapmış. Ben ve kız kardeşim o Maya'nın kızlarıyız. Ablam Svayamprabhā sonsuza kadar evlenmeyeceğine söz verdiğinden baba ocağında yaşamını sürdürüyor. Ben ise evlenmek üzere Kuvera'nın oğlu Nadakuvara'ya verildim ve babam bana sayısız sihir oyunu öğretti, bu sepet de onlardan biri, seni memnun etmek için buraya getirdim."

Böyle söyleyen Somaprabhā sepeti açmış, tahtadan yapılma, hareketli, ilginç oyuncakları göstermiş. Onlardan biri düğmesine dokunulduğunda, emre göre havada gider ve çiçeklerden yapılmış kolye alıp çabucak getirirmiş. Bir başkası aynı şekilde su getirirmiş. Bir diğeri dans eder, biri de konuşurmuş. Böyle olağanüstü düzeneklerle Somaprabhā, Kalingasenā'yı bir

süre eğlendirmiş. Sonra sihirli sepeti güvenli bir yere koymuş ve kocasına duyduğu bağlılıkla arkadaşını geride üzgün bırakıp havadan kendi sarayına geri dönmüş. Kalingasenā yaşadıklarından, gördüklerinden öyle etkilenmiş ki, yemeden içmeden kesilmiş. Annesi haline bakıp, hasta olduğunu düşünerek çok üzülmüş. Ama Ānanda adlı hekim muayene ettikten sonra kızının hiçbir şeyi olmadığını söylemiş. Hekim, iştahını hastalığın değil, başka bir şeyin kestiğini, gülecek gibi olan yüzünün ve açılmış gözlerinin bunu gösterdiğini söylemiş. Hekim, kızın annesine böyle söyleyince, kadın mutluluğunun nedenini sormuş, kızı da anlatmış. Annesi uygun bir arkadaş bulmasına sevinmiş, onu kutlamış ve kızının karnını doyurmuş.

Ertesi gün Somaprabhā gelmiş, olan biteni anlamış ve Kalingasenā'ya usulca sokulup şöyle demiş: "Doğaüstü güçleri olan kocama seninle kurduğum arkadaşlıktan söz ettim. Durumu anladığı için her gün ziyaret etmeme izin verdi. Sen de korkusuzca eğlenebilmek için anne ve babandan izin almalısın." O böyle deyince Kalingasenā elinden tutmuş ve doğruca anne ve babasının yanına götürmüş. Arkadaşını babası Kalingadatta'ya onun soyunu sopunu dökerek tanıştırmış ve aynı şekilde annesi Tārādattā'ya da tanıştırmış, onlar da kızlarının arkadaşını nezaketle selamlamışlar. Anne baba, farklı bir Asuranın, kızlarını seven güzel karısını misafirperverce ağırlamışlar ve şöyle demişler: "Sevgili kızım, Kalingasenā'yı sana emanet ediyoruz, birlikte istediğiniz kadar eğlenin."

Kalingasenā ve Somaprabhā onların bu sözlerinden çok mutlu olmuşlar, birlikte oradan ayrılmışlar. Eğlenmek için kral tarafından yaptırılmış bir Buddha tapınağına gitmişler. Orada sihirli oyuncaklarla dolu sepeti bir kenara koymuşlar. Somaprabhā sihirli bir Yakshayı Buddha'ya tapınmak için gerekli şeyleri tedarik etmesi için göndermiş. Yaksha havadan uzun bir yol kat etmiş ve sayısız inciler, muhteşem mücevherler ve altın lotuslar getirmiş. Çeşitli sihirler yaparak bu getirilenlerle tapınan Somaprabhā, çeşitli Buddhaları oturdukları yerlerle birlikte gözler önüne sermiş.

Kral Kalingadatta bunu işittiği zaman kraliçeyle birlikte gelip bakmış ve Somaprabhā'nın yarattığı sihri sormuş.

Somaprabhā demiş ki: "Kral, bu sihirli araçların tüm düzenekleri çeşitli biçimlerde eski zamanlarda babam tarafından yapıldı. Dünya diye adlandırılan bu devasa düzenek, bütün düzenekler gibi beş element içerir. Onları size bir bir tarif edeyim. Şu toprağa hâkim düzenek kapı ve benzeri şeyleri kapar. Onun kapadıklarını Tanrı İndra bile açamaz. Su düzeneğinin yarattıkları canlı gibi görünür. Ateşe hükmeden düzenek alev saçar. Rüzgâr düzeneği gidiş geliş gibi eylemlere hâkim olur. Eter düzeneği de farklı dilleri konuşmakta kullanılır. Tüm bunları babamdan aldım. Bir de devridaim düzeneği diye, ölümsüzlük iksirini koruyan bir düzenek var ki onu babamdan başka kimse bilmez." Bunları söylerken, sözlerini onaylarcasına gün ortasında borazanlar ötmeye başlamış.

Kız, kraldan uygun yiyecekler rica etmiş ve kralın izniyle Kalingasenā'yı yanına alıp sihirli bir araçla havadan babasının evine gitmişler. Onu ablasına götürmek istiyormuş. Çabucak Vindhya dağlarındaki saraylarına varmışlar ve abla Svayamprabhā ile karşılaşmışlar.

Kalingasenā, saçları keçeleşmiş, uzun tespihli, beyaz rahibe giysili, Parvatī gibi gülümseyen bir kız olan Svayamprabhā'yı görmüş. Katı bir oruçta olduğundan mutluluk içindeymiş. Svayamprabhā da Kalingasenā'yı görünce hemen önünde eğilmiş, onu memnuniyetle karşılamış ve bir meyve tabağı sunmuş. Somaprabhā prensese seslenmiş: "Sevgili arkadaşım, bu meyvelerden yersen yaşlılıktan kurtulursun, eğer yemezsen soğuğun lotusu dondurması gibi, yaşlılık da bu güzelliği yok eder. Seni sevdiğimden bunun için buraya getirdim."

Kalingasenā meyveleri yemiş ve tüm organları abıhayatla yıkanmış gibi olmuş. Çevrede dolaşırken bir bahçe görmüş, gölcüklerinde altın lotuslar, ağaçlarında tatlı mı tatlı meyveler varmış. Bahçe parlak mücevher sütunları andıran, altından veya karışık renkte kuş sürüleriyle doluymuş. Duvar olan yerde ay-

rım yok gibi, ayrım olan yerde duvar yok gibiymiş. Kuru olan yer sulu gibi, su olan yer kuru gibiymiş. Burası Asura Maya'nın sihir gücüyle yarattığı bambaşka ve muhteşem bir dünyaymış. Buraya daha önce Svayamprabhā'nın izni ve lütfuyla, Sītā'yı aramakta olan maymunlar gelmişlermiş. Derken, Svayamprabhā olağanüstü şehre hayran kalan ve yaşlılıktan kurtulan kıza hoşça kal demiş. Somaprabhā da Kalingasenā'yı alarak arabaya binmiş ve havadan Takshaşila'daki sarayına getirmiş. Kalingasenā yaşadıklarını anne ve babasına anlatmış, onlar da çok mutlu olmuşlar.

İki arkadaş günlerini böyle geçirirlerken bir gün Somaprabhā, Kalingasenā'ya şöyle söylemiş: "Sen evlenmediğin sürece seninle arkadaşlığı sürdürürüm. Fakat evlenirsen ben kocanın evine nasıl girerim? Çünkü bir arkadaşın kocasıyla asla karşılaşmamak gerekir. Kayınvalide dişi bir kurdun bir koyunu yediği gibi gelininin etini yer. Bu münasebetle sana Kīrtisenā'nın öyküsünü anlatayım.

Uzun zaman önce Pātaliputra şehrinde Dhanapālita* adlı, adından anlaşılacağı gibi zenginler zengini bir tüccar varmış. Onun eşsiz güzellikte, canından çok sevdiği Kīrtisenā adlı bir kızı olmuş. Kızını Magadha şehrine göndermiş ve orada zengin tüccar Devasena ile evlendirmiş. Devasena iyi bir insan olmasına rağmen, annesi kötü bir insanmış. Gelini Kīrtisenā'nın oğlu tarafından çok sevildiğini görünce çok öfkelenmiş ve kocasının olmadığı zamanlarda ona çok kötü davranmış. Ancak Kīrtisenā bu durumu kocasına hiç belli etmemiş, çünkü bir gelinin hain bir kayınvalide karşısında hiç şansı yoktur.

Bir keresinde akrabaları tarafından teşvik edilen Devasena ticaret için Valabhi şehrine gitmeye hazırlanıyormuş. Kīrtisenā kocasına demiş ki: 'Sana uzun süredir söylemediğim bir şeyi şimdi söylemek istiyorum. Annen, sen buradayken bile bana kötü davranıyordu, başka bir ülkeye gittiğinde artık ne

* "Her zaman zengin" (ç.n.)

yapar bilmem.' Devasena bunu duyunca aptallaşmış, karısına olan sevgisi yüzünden telaşa kapılmış, gidip yumuşak bir dille annesine şöyle demiş: 'Anne, başka bir ülkeye gidiyorum, Kīrtisenā sana emanet, o iyi bir ailenin kızı, ona kötü davranma ne olur!'

Bunu işiten Devasena'nın annesi hemen Kīrtisenā'yı çağırtmış ve gözlerini dikip şöyle söylemiş: 'Ben ne yapmışım ki? Söylesin. Bu onun evde huzursuzluk yaratmak için uydurduğu bir şey, ikiniz de benim gözümde aynısınız.' İyi kalpli tüccar bunu işittikten sonra, aklı işiyle meşgul halde oradan ayrılmış. Bir annenin tatlı konuşmasındaki ikiyüzlülüğü kim ayırt edebilir ki?

Ancak Kīrtisenā yüzünde acı bir tebessümle oracıkta kalakalmış, ertesi gün tüccar Valabhi'ye doğru yola çıkmış. Kīrtisenā kocasından ayrı kalmanın acısını henüz hissetmeye başlamış ki tüccarın anası kadın hizmetçilerin ona hizmet etmesini yasaklamış bile. Kendi hizmetçilerinden biriyle anlaşmış, Kīrtisenā'yı içeri çekip soymuş. 'Alçak kadın, oğlumu çaldın,' diyerek ona saldırmış, saçlarından sürüklemiş, hizmetçinin de yardımıyla tekme tokat dövüp tırmalamış. Sonra bodruma hapsedip kapısını da sıkıca kapamış. Cadı kadın ona her akşam sadece yarım tabak pirinç lapası vermiş ve şöyle düşünmüş: 'Birkaç gün sonra, "Kocasının hasretine dayanamayıp öldü, alın şunun cesedini," derim olur biter.' Aslında mutluluğa layık olan, ama cadı kayınvalidesi tarafından bodrumda hücreye kapatılan gelin, gözyaşları içinde şöyle düşünmüş: 'Kocam zengin, ben iyi bir ailede doğdum, şanslıyım, ama yine de kayınvalidem bana bu çileyi çektiriyor. Boşuna insanlar bir kızları olduğu zaman ağlamıyorlar, baksana kayınvalide ve görümce şerri nerelere varıyor.'

Böyle ağlarken sanki tanrı sesini duymuş gibi hücresinde bir kürek bulmuş. Bir tünel kazmış ve şansı yaver gitmiş, kendini odasında bulmuş. Daha önce oraya bırakılmış bir lambayla odayı aydınlatmış ve oda kendi iffeti gibi aydınlanmış. Elbiselerini, altınlarını alıp geceleyin sessizce şehirden uzaklaşmış.

Şöyle düşünmüş: 'Böyle davrandıktan sonra baba evine gitmek doğru olmaz, orada ne diyeceğim, insanlar bana inanırlar mı? Kocamı bulup ona sığınayım, çünkü bir kadının bu dünyada da, öbür dünyada da tek sığınağı kocasıdır.' Böyle düşünerek bir gölde yıkanmış, sonra görkemli bir prens kıyafeti giymiş. Pazara gitmiş, biraz altın bozdurup paraya çevirmiş, o günü bir tüccarın evinde geçirmiş.

Ertesi gün Valabhi'ye gitmek isteyen bir tüccarla yakınlık kurmuş. Üzerinde görkemli bir prens elbisesi, kocasını bulmayı umarak tüccar ve onun hizmetçileriyle birlikte Valabhi'ye doğru yola çıkmış. Kadın tüccara demiş ki: 'Bizim kabile halkı canımı sıktı, bu nedenle Valabhi'ye dostlarımı bulmaya gidiyorum.'

Bunu işiten tüccar oğlu onu saygıyla beklemiş, önemli bir prens veya önemli bir kişi olduğunu düşünmüş. Kervan gezginlerin sıkça kullandığı orman yoluna doğru gitmiş.

Birkaç gün sonra ormanın girişine varmışlar. Akşamleyin kervan konakladığı sırada ölümün elçisi gibi çıkagelen dişi bir çakal korkunç bir biçimde ulumuş. Bunun ne demek olduğunu anlayan tüccarlar haydutların saldırısından korkarak ellerine silah alıp dört bir yanı tutmuşlar. Karanlık da haydutların öncü kolu gibi iyice gelip çatmış. Erkek kılığındaki Kīrtisenā duruma bakıp şöyle düşünmüş: 'Eyvah! Bir önceki yaşamda işlenen kötülüklerin karşılıkları bir bir ortaya çıkıyor. Şuna bak, kayınvalidemin başıma açtığı felaketin meyvesiyle burada da karşılaştım. Önce onun ölümün ağzı gibi olan öfkesi, sonra ikinci kez rahme girmek gibi olan yaşadığım hapis hayatı. Şans eseri ikinci kez doğmuş gibi kaçıp kurtulmuştum, ama şu işe bak ki hayatım yine tehlikede. Haydutlar beni öldürürse, benden nefret eden kayınvalidem kocama, "O başka bir erkek için evden kaçtı," diyecek. Ama birisi elbiselerimi soyar kadın olduğumu görürse, bana kesinlikle tecavüz eder, bu ölümden daha beter olur. Bu yüzden, bu tüccarı tanımıyormuş gibi yapıp kendimi kurtarmaya bakmalıyım. Zira iyi kadınlar ken-

di iffetlerini düşünürler, dostlukları falan değil.' Böyle düşünmüş ve bir çıkış yolu ararken, sanki yeryüzü kendisine acımış da gösteriyor gibi, bir ağacın gövdesinde kocaman bir oyuk görmüş. Hemen içeri girmiş ve vücudunu yapraklarla örtmüş, kocasına kavuşmanın hayali ona sabır vermiş. Sonra gecenin ölümcül karanlığında ellerinde silahlarla bir sürü haydut kervana saldırıp dört bir yandan kuşatmış. Gök gürültüsü gibi bağıran haydutlarla kervandakiler arasında korkunç bir kavga başlamış. Silahlar şimşek gibi parlıyor, yağmur gibi kan akıyormuş. Sonunda haydutlar Tüccar Samudrasena'yı ve adamlarını öldürmüş, bütün malına el koyarak oradan uzaklaşmışlar.

Bu sırada gürültüyü dinlemekte olan Kīrtisenā, şans eseri ölümden kurtulmuş. Gece sona ermiş, güneş keskin ışıklarını göndermeye başlamış ve kadın ağacın gövdesindeki oyuktan çıkmış. Kuşkusuz, kocasına olan bağlılığı ve iffetinden dolayı tanrılar onu korumuşlar. Issız ormanda bir aslan kendisine bakarken bir çileci çıkagelmiş. Ona kim olduğunu sorarken, ermiş su kabından biraz su içirip sakinleştirmiş, gideceği yolu tarif edip ortadan kaybolmuş. Açlık ve susuzluğu giderilen kocasına bağlı kadın, çilecinin söylediği yoldan ilerlemiş.

Batı dağının sırtına binmiş güneş, ışıklarını parmak gibi açarak adeta, 'Bir gece daha sabret,' diyormuş. Ormanda bir ağacın dibinde evcik gibi açılmış bir boşluğa girmiş, oranın ağzını başka bir ağaçla kapatmış. Akşamüzeri, sığındığı yerin ağzındaki bir yarıktan, genç oğullarıyla birlikte korkunç Rākshasīnin yaklaştığını görmüş. Kadın korkmuş ve şöyle düşünmüş: 'Eyvah! Bütün başıma gelenleri atlattım, ama şimdi şu Rākshasī beni yiyecek.' O sırada Rākshasī ağaca tırmanmış. Peşinden evlatları da çıkmış ve analarına demişler ki: 'Ana bize yiyecek ver.' Rākshasī çocuklarına cevap vermiş: 'Yavrularım, bugün büyük bir mezarlığa gittim, ama hiç yiyecek bulamadım. Cadıların toplantısına katıldım, ama bana hiç pay vermediler. Sonra korkunç biçimli Tanrı Şiva'ya yalvardım ve ondan yiyecek istedim. Tanrı bana adımı, soyumu sordu ve dedi ki:

"Korkunç yaratık, sen Khara ve Dūshana'nın soyundan gelen* soylu bir kişisin, buraya çok uzak olmayan Vasudatta'nın şehrine git. O şehrin kralı erdemli Vasudatta'dır. Hırsızları cezalandırarak bütün bu ormanı sınırlarına kadar korur. O kral bir gün ava çıktığında yorulup uyumuştu, tam o sırada bir kırkayak sinsice kulağından içeri girdi. Bir süre sonra kafasının içinde başka kırkayakların üremesine yol açtı. Bu da eklemlerini kurutan bir hastalığa neden oldu. Hekimler hastalığın nedenini bilmiyorlar, kimse çare bulamazsa kral birkaç gün içinde ölecek. Öldüğünde onu yiyebilirsin, onu yediğin zaman altı ay tok kalacaksın." Bu sözlerle Şiva bana kesinliği olmayan bir yemek önerdi, ama zamanı var, ne yapmalıyım söyleyin bana?'

Rākshasī, böyle söyleyince oğulları sormuş: 'Hastalığın nedeni bulunur ve tedavi edilirse bu kral yaşayacak mı anne? Söyle bize, onu nasıl bir tedavi kurtarır?' Çocuklar böyle deyince Rākshasī ciddiyetle cevap vermiş: 'Hastalık teşhis edilir, tedavisi uygulanırsa kral kesinlikle yaşayacak. Tedavinin nasıl olacağını söyleyeyim. Önce başı ılık yağla ovalanmalı, sonra şiddetli güneş altında uzun süre bekletilmeli. Kulağından içeri bir kamış sokulup damaktaki boşluğa uzatılmalı, bir ucu da soğuk su dolu bir testiye daldırılmalıdır. Sıcaktan ve terlemekten bunalan kırkayaklar kafadan dışarı çıkacaklar, kulaktan sokulan kamışın içine girecekler, serinlik istedikleri için de testiye düşeceklerdir. Bu yolla kral hastalıktan kurtulabilir.'

Ağacın üstünde evlatlarıyla böyle konuşan Rākshasī susmuş, Kīrtisenā onun bütün söylediklerini işitmiş. Kendi kendine şöyle demiş: 'Buradan sağ çıkarsam gidip bu tedaviyi uygulayarak kralın hayatını kurtaracağım. Onun sayesinde bu orman güvenli oluyor, bu yüzden bütün tüccarlar bu yolu tercih ediyor. Öbür dünyaya giden Tüccar Samudrasena onun için bana bu yolu söylüyordu. Nitekim kocamın döneceği yol da bu. Öyleyse ormanın sınırındaki Vasudatta şehrine gideyim, kra-

* 104 Bu adlar Rāmāyana Destanı'nda geçen ifrit adlarıdır. (ç.n.)

lı hastalıktan kurtarayım ve orada kocamın gelmesini bekleyeyim.' Böyle düşünerek zorlukla da olsa geceyi geçirmiş, sabahleyin Rākshasalar ortadan kaybolmuş, o da ağacın kovuğundan çıkmış.

Erkek kıyafetiyle yolculuğuna devam etmiş, akşama doğru bir çoban görmüş. Çoban onun narin görünüşüne bakarak nazikçe yaklaşmış, uzun bir yol gelmiş olan kadın sormuş: 'Lütfen söyler misin, şu görünen hangi şehir?' Çoban cevap vermiş: 'Bu Kral Vasudatta'nın şehri Vasudatta'dır. Kral yakalandığı hastalıktan dolayı şu anda ölüm döşeğinde.' Bunu işiten Kīrtisenā çobana demiş ki: 'Beni krala götüren olursa onu hastalıktan kurtarabilirim.' Çoban da, 'Ben o şehre gidiyorum, benimle gel, seni oraya ulaştırayım,' demiş. Kīrtisenā, 'Pekâlâ' diye cevap vermiş, çoban da erkek kılığındaki kadını Vasudatta şehrine götürmüş. Hemen durumu kralın muhafızına anlatmışlar. Muhafız krala bildirmiş, kralın emriyle onu huzura çıkarmış.

Kral Vasudatta hastalıktan ne kadar acı çekse de karşısında güzel bir kadın görünce onu gerektiği şekilde ağırlamış. İyi insan dostu düşmanı ayırmasını bilir. Sonra erkek kılığındaki kadına seslenmiş: 'Hayırlı kişi, eğer hastalığımı iyi ederseniz size krallığımın yarısını veririm. Rüyamda üzerimden kara bir örtüyü çekip alan bir kadın görmüştüm, beni bu hastalıktan kurtaracaksınız.' Bunu işiten Kīrtisenā konuşmuş: 'Kralım, bugün son gündür, yarın sizi iyileştireceğim, sabredin.' Böyle dedikten sonra inek yağıyla kralın başını ovmuş, ona bir uyku gelmiş ve korkunç acılar kaybolmuş. Oradaki herkes Kīrtisenā için dua ederek şöyle demiş: 'Bu mutlaka bir hekim kılığına girmiş bir tanrıdır, iyi ki bir önceki yaşamımızda güzel işler yapmışız.'

Kraliçe onun ağırlamış, geceyi geçireceği yeri hazırlatmış ve kadın hizmetçiler vermiş. Ertesi gün akşamleyin vezirlerin ve haremdeki kadınların gözleri önünde, Kīrtisenā kulaktan soktuğu kamışla kralın kafasından Rākshasīnin tarif ettiği şekilde yüz elli tane kırkayak çıkarmış. Kırkayakları testiye aldıktan sonra, kralı süt ve erimiş yağla ovalayarak rahatlatmış.

Kral hastalıktan kurtulup yavaş yavaş kendine gelmiş, orada bulunan herkes testideki yaratıklara bakıp çok şaşırmış. Kral da başından çıkan zararlı böcekleri gördüğünde korkmuş, hayrete düşmüş, ama çok mutlu olup kendini yeniden doğmuş gibi hissetmiş. Büyük bir şölen vermiş ve Kīrtisenā'yı onurlandırmış. Onun ise köyler, filler, atlar ve altınlarla dolu olan krallığın yarısında gözü yokmuş. Kralı iyileştirdiği için kraliçeler ve vezirler onu altına ve giysilere boğmuşlar, ancak o aldıklarını krala emanet olarak geri vermiş ve 'Bir süreliğine bir şey için verilmiş sözüm var,' diyerek kocasını beklemeyi sürdürmüş.

İnsanlar kendisini onurlandırırken, Kīrtisenā bir süre daha erkek kıyafetleri içinde kalmış. Sonra bir gün kocası büyük tüccar Devasena'nın Valabhi'den o yöne doğru gelmekte olduğunu duymuş. Kervanın şehre vardığını duyar duymaz koşmuş ve dişi tavus kuşunun buluta baktığı gibi kocasına bakmış. Kendisini onun ayakları dibine atmış ve ayrılık acısıyla ağlayarak, sonra da mutluluk gözyaşları dökerek kocasına argha suyu sunmuş. Kocası güneş ışıklarının ardına saklanan ay gibi duran, kılık değiştirmiş haldeki karısını tanımış. Ay gibi yakışıklı olan Devasena, ay gibi güzel karısına sarılmış.

Kīrtisenā aslında bir kadın olduğunu ortaya koyunca, kocası da neler olup bittiğinin şaşkınlığına düşünce tüm tüccarlar şaşırmış, Kral Vasudatta da şaşkınlık içinde oraya gelmiş. Kocası bunların anlamını sorunca, kadın kötü kalpli kayınvalidesi yüzünden başlayan macerasını başından sonuna kadar anlatmış. Bunları işiten Devasena annesinden iğrenmiş, öfke, sabır, şaşkınlık ve sevinç gibi duyguları aynı anda bir arada yaşamış.

Orada toplanan herkes Kīrtisenā'nın olağandışı macerasını işitince neşeyle bağrışmışlar: 'Evlilik arabasına binmiş, alçakgönüllülük zırhıyla kaplı, akıl silahıyla donanmış iffetli kadınlar her savaşı kazanırlar.' Kral da şöyle demiş: 'Kocası uğruna sıkıntıya düşen bu kadın tıpkı Rāma uğruna sıkıntıya düşen Sītā'ya benziyor. Yaşamını kurtaran bu kadın bundan son-

ra benim kız kardeşimdir.' Kral böyle deyince Kīrtisenā karşılık vermiş: 'Kralım, bana vermeyi düşündüğünüz ve size emanet ettiğim köyleri, filleri ve atları kocama verin.' Bunun üzerine kral köyleri ve öteki hediyeleri vermiş, bir de Devasena'ya onur türbanı takmış. Kralın verdiği zenginliklerle ticaretten kazandıklarını birleştiren Devasena annesini bırakmış, sevgili karısıyla birlikte o şehirde yaşamaya başlamış. Kayınvalidesinden kurtulan Kīrtisenā da çok mutlu olmuş, eşsiz maceraları ona şan şöhret kazandırmış, kocasının iyi işlerinin meyvesi gibi olan her türlü varlık ve rahatlık içinde o şehirde mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte böyle, iffetli kadınlar kötü kadere katlanır, erdemleriyle kendilerini korur, iyilikleriyle kendilerine ve kocalarına iyilik getirirler. Ey kralın kızı, kayınvalide ve görümce işte böyle, eşlere felaket getirir, bu yüzden kocanın evinde bunlar olmasın istedim."

Bu olağanüstü öyküyü Asura Prenses Somaprabhā'dan dinleyen ölümlü Prenses Kalingasenā çok memnun olmuş. Konusu çeşit çeşit olan öykülerin sona erdiğini gören güneş batmaya karar vermiş ve Somaprabhā ayrılacağı için üzgün olan Kalingasenā'ya sarılıp kendi sarayına gitmiş.

XXX. Bölüm

(A) Kalingasenā, Somaprabhā'ya düşkünlüğünden gidişini görmek için yol üzerindeki sarayın en tepesine çıkıp ona bakmaktaymış ki, gökte gezinmekte olan Madanavega adlı genç bir Vidyādhara kral onu yakından görmüş. Genç Vidyādhara onun güzelliğinden çok etkilenmiş. Şöyle düşünmüş: "Vidyādharaların güzelliği de ne ki! Apsaraslar bile bu ölümlü kızın güzelliğiyle boy ölçüşemezler. Eğer bu kız benim karım olmaya uygun değilse yaşamanın ne yararı var? Ama bir Vidyādhara olarak bir ölümlüyle nasıl birlikte olabilirim?" Aklına Pracnapti denilen bir bilgiyi getirmiş, o bilgi bedenlenip

şöyle konuşmuş: "O gerçekte bir ölümlü değil, bir lanet sonucu ait olduğu mertebeyi kaybedip saygıdeğer Kral Kalingadatta'nın evinde doğmuş olan bir Apsarastır." Bilgi böyle söyleyince Madanavega iyice âşık olmuş, yemeden içmeden kesilmiş ve şöyle düşünmüş: "Bu kızı zorla kaçırmak bana yakışmaz, zira kadınları zorla kaçırmak lanete uygun olarak bana ölüm getirir. Onu elde etmek için çile çekip Tanrı Şiva'ya tapınmalıyım, mutluluğa ulaşmanın yegâne yolu çileciliktir."

Böyle düşündükten sonra ertesi gün Rishabha dağına gitmiş, hiçbir şey yemeden tek ayağının üstünde öylece durmaya başlamış. Çok geçmeden Ambikā'nın kocası, yani Şiva, Madanavega'nın katı çileciliğinden hoşnut kalıp ortaya çıkmış ve şöyle emretmiş: "Kalingasenā adlı bu kızın güzelliği dünyaca ünlüdür ve ona uygun bir koca yoktur. Ona uyan kişi sadece Vatsa kralıdır, ancak onu elde etmek istediği halde Vāsavadattā'dan korktuğu için açıkça kur yapmaya cesaret edememektedir. Yakışıklı bir kocaya sahip olmak isteyen bu prenses de Somaprabhā'dan Vatsa kralını duymuş ve onu koca olarak seçmek için cesaretlendirilmiştir. Bu nedenle bir an önce Vatsa kralı kılığına girerek ona yaklaşmalı ve Gandharva usulüyle onu karın yapmalısın. Ancak bu yolla Kalingasenā'yı elde edebilirsin." Şiva böyle buyurunca, Madanavega kendini onun önüne atmış, tapındıktan sonra Kālakūta dağındaki ikametgâhına çekilmiş.

Kalingasenā, Takshaşila'da Somaprabhā ile birlikte eğlenmeyi sürdürmüş. Somaprabhā uçan aracıyla her akşam evine gidiyor, her sabah da geri geliyormuş. Bir gün Kalingasenā ona demiş ki: "Sevgili arkadaşım, sana söyleyeceğimi kimseye söyleme. Artık evlenme zamanımın geldiğine dair bir konudan söz edeceğim. Beni istemek için birçok elçi gönderildi. Babam onları geldikleri gibi geri çevirdi. Ama şimdi Śrāvastī'den Prasenacit adlı bir kral bir elçi göndermiş, babam sadece ayrıcalıklı bulduğu bu kişiyi kabul etmiş. Bu durumu annem de onaylamış, annemin ve babamın yeterince soylu bulduğu bu kişi-

yi kocam olarak görmeye başladım. Çünkü o, Kuru ve Panduların baba tarafından büyükanneleri olan Ambā ve Ambālikā soyundan geliyor. İşte böyle arkadaşım, anlaşılan beni Şrāvastī şehrinden Kral Prasenacit'e eş olarak veriyorlar."

Kalingasenā sözünü bitirince, Somaprabhā sicim gibi gözyaşı dökmeye başlamış, öyle ağlamış ki gözyaşları boynunda ikinci bir kolye olmuş. Arkadaşı gözyaşlarının nedenini sorunca, tüm dünyevi yaşamdan haberi olan Asura Maya'nın kızı demiş ki: "Bir koca adayında yakışıklılık, soylu kökene sahip olma, iyi huyluluk ve zenginlikten daha önemli olan gençliktir. Soyluluk ve diğerleri bundan daha önemsizdir. Ben bu Kral Prasenacit'i gördüm, yaşlı bir adam! Yaşlı olduğu için soyluluğunu öne çıkarıyor, ama ne fayda? Ona bağlandığın zaman acınacak hale geleceksin, nasıl kış mevsimi lotusu soldurursa, senin de kar gibi beyaz yüzün solup gidecek. Bu yüzden kedere gömüldüm, ama kocan Vatsa kralı Udayana olsaydı, o zaman çok sevinecektim. Çünkü yeryüzünde kimse biçim, yakışıklılık, soy, cesaret ve zenginlikte ona eşit değildir. Ey güzel kız, eğer sana uyan bu kişiyle evlenseydin çok güzel meyveler de verecektin."

Somaprabhā'nın etkili konuşması Kalingasenā'yı fena halde ateşlemiş ve aklı hemen Vatsa kralına kaymış. Prenses, Maya'nın kızına sormuş: "Arkadaşım, nasıl olmuş da ona Vatsa kralı denmiş? Hangi soydan gelmiş? Ne zaman Udayana adını almış? Anlat bana!" Somaprabhā söze başlamış: "Dinle arkadaşım, anlatıyorum.

Vatsa adlı bir ülke yeryüzünün mücevheriymiş. Orada ikinci bir Amarāvatī gibi olan, Kauşāmbī adlı bir şehir varmış. Orayı yönettiği için ona Vatsa kralı demişler. Soyu da şöyle: Pāndava soyundan Arcuna'nın Abhimanyu adlı bir oğlu varmış. Bu oğul Kuruların ordularını bozar, düşman hatlarını parçalarmış. İşte o, Bharata soyunun başı olan Parīkshit adlı bir kral doğurtmuş. Ondan da yılan kurbanı yaptıran Canamecaya türemiş. Onun oğlu Şatānīka, Kauşāmbī'de oturmuş ve bu kral birçok

ifriti öldürdükten sonra tanrılarla ifritler arasındaki savaşta öldürülmüş. Onun oğlu övgüye değer Kral Sahasrānīka imiş ve Tanrı İndra ona arabasını göndermiş, o da cennete gidip geri dönmüş. İşte buna Kraliçe Mrigavatī'den ay soyunun mücevheri olan oğlu Udayana doğmuş. O tüm insanların gözüne bir şenlik gibiymiş. Şimdi de adının sebebini söyleyeyim. Bu soylu kralın annesi Mrigavatī hamileyken kan dolu bir havuzda yıkanmak istemiş, kocası ise onun bir günah işlemesinden korktuğu için suyuna kırmızı boya karıştırılmış bir havuz hazırlatmış, kadın da o havuza girmiş. Derken Garuda soyundan bir kuş taze et olduğunu sanarak kadına doğru uçmuş ve yakalayıp güneşin doğduğu dağa götürmüş. Orada kadını bulan Ermiş Camadagni, onu kocasına kavuşturacağına söz vermiş ve içini rahatlatmış, o da ermişin çile yerinde kalmış. Bu Tilottamā'nın kıskançlık yüzünden lanet etmesinin sonucu olan bir durummuş ve buna göre karısının bir mevsim ayrı kalması gerekiyormuş. Günler geçmiş, kadın Camadagni'nin çile yerinde göğün yeniayı doğurması gibi bir oğul doğurmuş. Güneşin doğduğu dağda doğduğu için tanrılar ona Udayana* adını vermişler adını vermişler. Gökten şöyle bir ses duyulmuş: 'Udayana tüm yeryüzünün hükümdarı olsun, onun tüm Vidyādharaların imparatoru olacak bir oğlu olsun.'

Durumun ciddiyetini İndra'nın arabacısı Matali'den öğrenen Kral Sahasrānīka, lanet süresinin sona ermesini bekleyerek karısı Mrigavatī'ye kavuşmanın hayaliyle yaşamış. Lanetin süresi dolduğunda, güneşin doğduğu dağdan bir Şavara yerlisi çıkagelmiş. Gökten gelen sesin haberdar ettiği kral, Şavarayı önüne katıp bu dağa gitmiş. Orada isteklerinin sonucu gibi duran karısı Mrigavatī'yi ve hayal ülkesi gibi duran oğlu Udayana'yı bulmuş. Onları alıp Kauşāmbī'ye dönmüş ve üstün nitelikli oğluna taç giydirmiş. Vezirlerinin oğulları olan Yaugandharāyana ve diğerlerini ona vezir yapmış. Oğlu krallığın yükü-

* "Doğuş" (ç.n.)

nü omuzlarına alınca, o da vaktini Mrigavatī ile zevk ve sefa içinde geçirmiş. Oğlu Udayana'yı tahta çıkardıktan sonra, kral artık yaşlı olduğu için karısı ve vezirleriyle birlikte uzun bir yolculuğa çıkmış. Böylece babasının tahtına çıkmış olan Udayana, bütün düşmanlarına boyun eğdirip, Yaugandharāyana'nın yardımıyla yeryüzünü yönetmiş."

Peri kızı, Udayana'nın yaşam öyküsünü böyle özetledikten sonra Kalingasenā'ya tekrar şöyle söylemiş: "İşte güzel kız, Vatsa'yı yönettiği için ona Vatsa kralı deniyor, Pāndava soyundan geldiği için de güneş hanedanına dahil. Güneşin doğduğu dağda doğduğu için tanrılar ona Udayana, yani 'Doğuş' adını adını vermişler. Bu dünyada Aşk Tanrısı bile onun kadar yakışıklı değildir. Senin gibi bir güzele koca olmaya o layıktır ve bildiğimize göre onun da sana ilgisi var. Ancak dostum, onun ilk karısı, Çandamahāsena'nın kızı Vāsavadattā'dır. Bu kadın tutkularına kapılıp akrabalarını bile hiçe sayarak, Umā, Şakuntalā ve diğerlerini utandırarak onu koca olarak seçmiştir. Vāsavadattā'nın Vidyādharalara gelecekte hükümdar olacak olan Naravāhanadatta adlı bir oğlu oldu. İşte bu kadının korkusundan kral seni istemek için kimseyi gönderemiyor. Ben kadını gördüm, güzellikte seninle yarışamaz bile." Somaprabhā bunları söyleyince, Vatsa kralına âşık olan Kalingasenā şöyle demiş: "Hepsi tamam da, ben anne ve babamın baskısı altındayken ne yapabilirim? Her şeyi bilen ve sihir gücüne sahip olan sen tek sığınağımsın." Somaprabhā şöyle demiş: "Her şey kaderin elindedir, bak sana bir öykü anlatayım:

Bir zamanlar Uccayini'de Vikramasena adlı bir kral yaşamış. Onun Tecasvatī adlı, eşsiz güzellikte bir kızı varmış. Kendisini isteyen bütün kralları reddediyormuş. Bir gün sarayın terasından bakarken, çok yakışıklı bir adam görüp onunla tanışmak istemiş, sırdaşını gönderip isteğini iletmiş. Sırdaşı gidip söylemiş. Ama adam böylesine cüretkâr adımlar atmaktan korkan birisiymiş. Prensesin sırdaşı, 'Efendim, prenses geceleyin şurada gördüğünüz terk edilmiş tapınağa gelecek,' diyerek bir

randevu ayarlamış. Sonra oradan ayrılıp güneşin batmasını bekleyen Prenses Tecasvatī'nin yanına gelmiş, durumu bildirmiş. Ancak kabul etmesine rağmen, adam korkuya kapılmış ve kaçıp gitmiş. Kurbağa kırmızı lotusun tellerinden oluşan yatağı beğenmezmiş.

O sırada, babası ölmüş yüksek sınıftan soylu bir prens, babasının dostu olan kralı ziyarete gelmiş. Krallığına ve zenginliğine yakınları tarafından el konulmuş olan yakışıklı prens, geceleyin yanlışlıkla sırdaşın randevu ayarladığı tapınağa gelmiş. Tutkudan gözü görmez haldeki prenses ona yaklaşmış, kim olduğunu anlamadan kendisine koca olarak seçtiğini bildirmiş. Böylece yeniden bir krallığının olabileceğini hisseden akıllı prens memnun olmuş ve öneriyi sessizce kabul etmiş. Çok geçmeden prenses de onun ne kadar büyüleyici olduğunu görmüş ve tanrının kendisini aldatmadığını düşünmüş. İkisi konuşup anlaşmışlar, prenses sarayına dönmüş, prens gecenin kalan kısmını orada geçirmiş.

Sabahleyin saraya gidip muhafıza kendini tanıtmış, muhafız onu içeri almış, prens kralın huzuruna çıkmış. Ona krallığının nasıl elinden alındığını ve nasıl alçaltıldığını anlatmış, kral da düşmanlarını yenmesi için yardımcı olacağını söylemiş. Uzun süredir evlendirmek istediği kızını ona vermeğe karar vermiş ve bu isteğini vezirlerine bildirmiş. Sonra kraliçe, daha önceden öğrendiği, kızının başından geçenleri anlatmış. Kral bu dertten kurtulduğu için şaşırmış, isteği büyük bir şans eseri yerine gelmişmiş, tıpkı zaten düşecek palmiye dalına konan karganın, 'Ben düşürdüm,' demesi gibi bir şeymiş bu. Bunun üzerine vezirlerden biri krala demiş ki: 'Talih, efendileri farkında olmasa bile, tıpkı iyi hizmetçilerinin onları koruması gibi, iyi insanları ve onların işlerini korur, gözetir. Bunu daha iyi açıklamak için şu öyküyü anlatayım. Dinleyin.

Bir kasabada Harişarman adlı bir Brahman varmış. Bir önceki yaşamında yaptığı kötülüklerin cezasını çektiği için, fakir, aptal, işsiz ve çok çocukluymuş. Ailesiyle birlikte dilenerek, do-

laşa dolaşa bir şehre gelmiş, orada Sthūladatta adlı zengin bir adamın hizmetine girmiş. Çocukları bu adamın ineklerine çobanlık, malına bekçilik yapmaya başlamış, karısıyla kendisi de o adamın hizmetçileri olmuşlar.

Bir gün Sthūladatta'nın kızının düğünü nedeniyle damadın arkadaşları ve çalıp oynayanların katıldığı çok kalabalık bir şölen düzenlenmiş. Harişarman şölenin efendisinin evinde kendisini ve ailesini et, yağ ve lezzetli yemeklerle tıka basa doyurmak için bir fırsat doğduğunu düşünmüş. Ancak o böyle umutlanırken kimse yüzüne bile bakmamış. Hiçbir şey yiyemediği için çok içerleyen adam, geceleyin karısına şöyle demiş: "Yoksulluğum ve aptallığım yüzünden burada aşağılandım, ben de bilgiliymiş gibi yapıp hile yoluyla bu Sthūladatta'nın saygısını kazanacağım. Bir fırsatını bulduğunda, ona doğaüstü güçlerim olduğunu söyle." Sonra yapacaklarını kafasında şöyle bir tartmış ve herkesin uyuduğu bir sırada, Sthūladatta'nın evinden damadın bineceği atı alıp götürmüş, uzak bir yere saklamış. Sabahleyin damadın arkadaşları her tarafı aradılarsa da atı bulamamışlar.

Bunun kötü bir belirti olmasından kuşkulanıp canı sıkılan Sthūladatta, atı çalan hırsızları ararken, Harişarman'ın karısı gelip ona şöyle demiş: "Kocam astroloji ve benzeri bilimleri çok iyi bilir, sizin atınızı bulabilir, neden ona danışmıyorsunuz?" Bunun üzerine Sthūladatta Harişarman'ı çağırtmış ve şöyle demiş: "Dün seni unutmuştum, bugün çalınan at yüzünden hatırlıyorum." Sthūladatta, benzeri sözlerle Brahmanın gönlünü almaya çalışmış ve "Seni unuttuğum için affet," diyerek atın yerini sormuş. Harişarman uyduruk bazı şekiller çizmiş, sonra demiş ki: "Hırsızlar atı bu bölgenin güney sınırına bırakmışlar. Daha uzağa gitmeden, bir an önce oradan almak gerekir." Hemen kalabalık bir erkek grubu Harişarman'ın bu görüş yeteneğine dua ederek atı getirmek için koşup gitmiş. Böylece Harişarman bilge bir insan sayılıp Sthūladatta tarafından onurlandırılmış ve mutluluk içinde yaşamaya başlamış.

Günler geçmiş, bir hırsız kralın sarayından pek çok altın ve mücevher çalmış. Hırsızın kim olduğu bilinmiyormuş. Kral bunu öğrenmek için hemen Harişarman'ı çağırtmış. Harişarman zaman kazanmak için, "Yarın söylerim," demiş, kral onu dikkatle korunan bir salona yerleştirmiş. Olağanüstü güçler uydurmacasından dolayı tedirginmiş. Sarayda Cihvā* adlı bir kadın hizmetçi varmış. Erkek kardeşine yardım edermiş ve saraydan mal çalan da oymuş. Bu kadın da Harişarman durumu anlayacak diye korkarmış, bu yüzden salonunun kapısına kulağını dayayıp beklemeye başlamış. Salonda yalnız olan Harişarman, kendi dilini ayıplayarak şöyle serzenişte bulunmuş: "Ey dil, zevk ve sefa için bu yaptığın nedir? Şimdi kötü kişi burada cezalandırılacak." Bunu duyan Cihvā, bilge adamın kendisini enselediğini düşünmüş, çok korkmuş ve içeri girip adamın ayaklarına kapanarak şöyle demiş: "Brahman, işte hazineleri çalan Cihvā benim, onları sarayın arka bahçesindeki nar ağacının dibine gömdüm. Beni affet, hazinemden bir miktar altın senin olsun." Harişarman bunu duyunca gururlanarak demiş ki: "Biliyorum, çık git buradan! Ben geçmişi, şimdiyi ve geleceği bilirim. Yalvardığın için seni ele vermeyeceğim. Ama elindeki bütün altınları bana vereceksin." Kız kabul etmiş ve çıkıp gitmiş. Ancak Harişarman şaşkınlık içinde düşünmüş: "Şansa bak, çıkmadık candan ümit kesilmiyor, felaket ne kadar yakındı, fakat umulmadık şekilde kurtuldum. Ben kendi dilimi suçlarken, adı Cihvā olan hizmetçi bunu kendisine söylüyorum sandı. Gizli suçlar korku yüzünden ortaya çıkar."

Bu düşünceler içinde geceyi odada mutlu geçirmiş. Sabahleyin krala sözde hünerini yağlandıra ballandıra göstermiş, onu hazinenin gömülü olduğu yere götürmüş ve hırsızın bir kısmını alıp kaçırdığını söylemiş. Kral çok mutlu olmuş ve Harişarman'a köyler bağışlamış. Ancak Devacnānin adlı vezir kralın kulağına şöyle fısıldamış: "Hiçbir araştırma yapmadan bir in-

* "Dil" (ç.n.)

san bu kadar şeyi nasıl bilebilir? Bunun hırsızlarla işbirliği içinde yapılan namussuzca bir hile olup olmadığından emin olmalısınız. Onu başka bir yolla denemek gerek." Bunun üzerine kral, içine kurbağa koyulmuş bir testi getirtmiş ve Harişarman'a demiş ki: "Brahman, eğer testinin içinde ne olduğunu bilirsen seni çok onurlandıracağım." Bunu işiten Harişarman artık sonunun geldiğini düşünmüş ve o anda aklına babasının kendisini severken söylediği "Kurbağa" sözcüğü takılmış, kaderine ağlarken bir tanrının da dürtüklemesiyle ağzından aniden şu sözler çıkmış: "Kurbağa, bu güzel bir testi! Bu testi senin ölümüne neden olacak." Orada bulunan insanlar bunu duyunca bir alkış tufanı kopmuş, zira testinin içindekini bilmişmiş. İnsanlar, "Ne kadar bilge bir kişi, kurbağayı bile bildi," diye mırıldanmışlar. Onun gerçekten olağanüstü güçleri olduğunu kabul eden kral da çok mutlu olup Harişarman'a köyler, altınlar, krallık şemsiyesi ve çeşitli araçlar hediye etmiş. Harişarman kısa sürede köy ağası gibi olmuş.

(A) İşte böyle, bir önceki yaşamda yapılan işler iyi ise bu hayattaki işler de yolunda gider. Bunun gibi, kader de kızın Tecasvatī'yi Somadatta'ya yaklaştırdı ve kendisine uymayandan uzak tuttu.' Bunu vezirin ağzından duyan Kral Vikramasena, Şans Tanrıçası gibi olan kızını bu prense vermiş. Prens de kayınpederinin sağladığı destek güçleriyle gidip bütün düşmanlarını yenmiş, kendi krallığını kurmuş, orada karısıyla birlikte mutluluk içinde yaşamış.

İşte tüm bunlar kaderin gücüyle oluyor, kaderin yardımı olmadan, ne kadar birbirinize uygun olsanız da senin gibi tatlı bir kızla Vatsa kralının birleşmesi mümkün olabilir mi? Bu konuda ne yapabilirim ki Kalingasenā kardeş?" Kalingasenā bu öyküyü Somaprabhā'nın ağzından işitince, Vatsa kralına karşı için için bir istek duymuş, ama bir yandan da akrabalarından çekinmiş, utangaçlığının etkisine kapılmış. Derken, üç dünyanın lambası güneş doğmuş ve Asura Maya'nın kızı Somaprabhā arkadaşından güçlükle ayrılıp havadan evine gitmiş.

XXXI. Bölüm

(A) Ertesi sabah Somaprabhā geldiğinde Kalingasenā ona demiş ki: "Babam beni kesinlikle Prasenacit'e vermek istiyor, bunu annemden duydum. Sen onun yaşlı bir adam olduğunu söyledin ve Vatsa kralını bana öyle bir anlattın ki başkasını düşünemez oldum. Şimdi bana önce Prasenacit'i bir göster, sonra Vatsa kralının bulunduğu yere götür. Babamın veya annemin sözüyle hareket etmeyeceğim." Kız heyecanla böyle söyleyince Somaprabhā cevap vermiş: "Madem öyle, şu uçan araçla gidelim. Ancak yanına alman gereken her şeyi almalısın, çünkü Vatsa kralını gördüğün anda geri dönüş imkânın olmayacak. Anneni ve babanı da ne görecek, ne de düşüneceksin, sevdiğini elde ettiğinde beni bile unutacaksın, ben de senden uzak bir yerde olacağım. Zira kocanın olduğu eve asla giremem sevgili arkadaşım." Prenses bu sözleri işitince ağlamaya başlamış ve demiş ki: "O zaman Vatsa kralını buraya getir, çünkü sensiz bir an bile yaşayamam. Çitralekhā, Aniruddha'yı Ushā'nın yanına getirmemiş miydi? Eğer bilmiyorsan anlatayım:

Asura Bāna'nın Ushā adıyla bilinen bir kızı varmış. O kız tapınarak Tanrıça Gaurī'yi hoşnut etmiş, tanrıça da bir koca sahibi olmasını sağlamış ve demiş ki: 'Rüyanda birleşeceğin kişi kocan olacaktır.' Kız da rüyasında göksel bir prense benzeyen bir adam görmüş. Onunla Gandharva usulüyle evlenmiş ve birleşmeden sonra gece yarısı uyanmış. Rüyasındaki adamı görememiş, ancak onun var olduğunu belgeleyen izler varmış. Şaşkınlık, korku ve huzursuzluk içinde Tanrıça Gaurī'yi hatırlamış. Rüyasındaki 'hayali kocadan' perişan olan kız yaşadıklarını arkadaşı Çitralekhā'ya anlatmış. Sihirden anlayan Çitralekhā, sevgilisinin adını sanını bilmeyen Ushā'ya şöyle söylemiş: 'Arkadaşım, bu Tanrıça Gaurī'nin lütfunun bir sonucudur. Buna itiraz edebilir miyiz? Öte yandan hiçbir iz bırakmamış olan âşığını nasıl arayacaksın? Sana tüm dünyayı, tanrıları, Asuraları ve erkekleri resmedeceğim, bu sayede onu tanıyabilirsin. Bana işaret edersin, ben de onu alır sana getiririm.'

Çitralekhā böyle deyince Ushā, 'Pekâlâ' diye cevap vermiş. Çitralekhā tüm dünyayı renkli kalemlerle boyamış. Ushā bir anda neşeyle çığlık atmış: 'İşte, işte bu!' Parmağıyla işaret ettiği kişi Yadu soyundan, Dvāravatī'de oturan Aniruddha imiş. Çitralekhā demiş ki: 'Arkadaşım, şanslısın, kazandığın kocan Aniruddha, Vishnu'nun torunudur. Ama o buradan altmış yocana uzakta oturur.' Ushā tutkuyla bağırmış: 'Dostum, eğer sandal ağacı* gibi serin olan sevgilimin kucağına bir an önce oturmazsam beni aşk ateşinden yanıp ölmüş bil.' Çitralekhā'nın bu sözleri üzerine arkadaşı onu sakinleştirmiş ve uçarak Dvāravatī şehrine gitmiş. Denizin ortasındaki şehir yüksek saraylarıyla, okyanus çalkalanırken kullanılan Mandara dağı yeniden suların içinden ortaya çıkmış gibi görünüyormuş. Orada Aniruddha'yı uyurken bulmuş, uyandırmış ve kendisini rüyasında gören arkadaşı Ushā'nın ona âşık olduğunu söylemiş. Görüşmeye hazır ve istekli olan adamı alıp sihir gücüyle bir anda Dvāravatī şehrinden ayrılmış. Uçarak Ushā'nın beklediği yere gelmişler.

Ushā, aya benzeyen Aniruddha'ya bakınca, denizin gelgiti gibi, tüm uzuvlarıyla bir gelgit yaşamış. Sonra arkadaşının sayesinde kavuştuğu bir tanecik sevgilisiyle öylece orada kalmış. Ancak bu durumu işiten babası Bāna çok öfkelenmiş, ama Anirudhha onu kendi cenneti ve büyük babasının gücüyle engellemiş. Sonra Ushā ve Aniruddha, Dvāravatī'ye dönmüşler, Şiva ve Pārvatī gibi olup hiç ayrılmamışlar.

(A) İşte böyle, Çitralekhā, Ushā'yı bir gün âşığına kavuşturmuş, lakin ben seni ondan daha yakın görüyorum böyle bir iş için. Şimdi hiç gecikmeden Vatsa kralını bana getir." Kalingasenā'dan bunları işiten Somaprabhā konuşmuş: "Cennetten bir peri olan Çitralekhā yabancı bir adamı tutup getirebilir, ancak kocasından başkasına el süremeyen ben bunu nasıl yapa-

* Süs eşyası yapımında kullanılan yumuşak, hoş kokulu bir ağaçtır. Bu ağaçtan elde edilen sıvının vücudu serinleten bir özelliği vardır. (ç.n.)

rım? O nedenle sevgili arkadaşım, seni Vatsa kralının bulunduğu yere götürmeden önce, talibin Prasenacit'i görmek ister misin?" Somaprabhā'nın bu önerisini Kalingasenā kabul etmiş ve tüm sahip olduklarını yanına alıp hemen sihirli araca binmiş, anne babasından habersiz uçup gitmişler. Çünkü kadınlar âşık oldukları zaman, ne yüksekten, ne derinden korkarlar, tıpkı binicilerinin yönettiği atların keskin kılıçlardan korkmadığı gibi.

Önce Śrāvastī'ye gelip uzaktan yaşlı kral Prasenacit'e bakmışlar. Kral avdaymış ve tepesindeki krallık şemsiyesi sanki, "Bırak bu yaşlı adamı, bırak," der gibi dalgalanıyormuş. Somaprabhā küçümseyici bir gülüşle, "Babanın senin için düşündüğü adama bak," demiş. Öteki cevap vermiş: "Yaşlılık onu seçti diye kadınlar da onu seçmek zorunda mı? Haydi buradan ayrılıp Vatsa kralına gidelim." Hemen oradan ayrılıp havadan Kauśāmbī'ye gelmişler. Arkadaşı işaret edince kız tıpkı bir kekliğin abıhayat ışıklı aya baktığı gibi istekle Vatsa kralına bakmaya başlamış.

Gözleri fal taşı gibi açılmış, elini kalbine koymuş ve sanki, "Bu yoldan kalbime girdi," der gibiymiş. Sonra arkadaşına seslenmiş: "Arkadaşım, bugün benim Vatsa kralıyla görüşmemi sağla ne olur, zira onunla görüşmeden bir an bile duramam." Ancak bu söze Somaprabhā şöyle cevap vermiş: "Bugün için bir uğursuzluk seziyorum, bugün sessiz kal ve bu bahçede bekle, sakın sağa sola çöpçatanlar gönderme. Ben yarın gelip bir görüşme ayarlayacağım. Ey evi kalbimde olan kişi, şimdi evime, kocamın yanına dönmek istiyorum." Bunları söyleyen Somaprabhā arkadaşını orada bırakıp ayrılmış, Vatsa kralı da bahçeden ayrılıp sarayına gitmiş. Orada kalan Kalingasenā, mesajını Vatsa kralına iletmesi için teşrifatçısını göndermiş. Kendisini kötü belirtiler konusunda uyaran arkadaşının sözlerini unutmuş. Aşk genç bir kadının kalbine yerleşti mi o hiçbir şeyden çekinmeyen sabırsız birisi oluverir. Teşrifatçı gidip kendini tanıtmış, muhafız onu içeri almış ve teşrifatçı hemen Vatsa

kralının huzuruna çıkıp şöyle demiş: "Ey kral, Takshaşila'da krallık yapan Kalingadatta'nın Kalingasenā adlı kızı çok yakışıklı olduğunuzu duyup sizi koca olarak seçmek üzere buraya geldi. Akrabalarını terk etti, hizmetçilerini yanına alarak uçan araçla yolculuk yaptı, onu buraya sırdaşı, Asura Maya'nın kızı, Nadakūvara'nın karısı, görünmeden yolculuk yapan Somaprabhā getirdi. Beni buraya hanımım gönderdi, onu kabul ediyor musunuz? Edin ki ayla ay ışığının birleşmesi gibi olsun." Kral teşrifatçıdan bu sözleri işitince, "Kabul ediyorum," demiş, mutluluk içinde onu altınlarla ve giysilerle onurlandırmış. Sonra başveziri Yaugandharāyana'yı çağırtmış ve demiş ki: "Kalingadatta'nın kızı Kalingasenā gelmiş, beni koca olarak seçtiğini söylüyor. Söyle bana onunla ne zaman evlenmeliyim? Zira geri çevrilecek birisi değil."

Vatsa kralı böyle deyince, efendisi için uzun vadede hangisinin daha iyi olacağını hesaplayan Vezir Yaugandharāyana bir an düşünmüş: "Kalingasenā'nın güzelliği gerçekten de üç dünyada biliniyor. Eşi benzeri yoktur, ona tanrılar bile âşık olabilir. Ama eğer Vatsa kralı onu elde ederse her şeyi bırakır, Kraliçe Vāsavadattā yaşanına kıyar, Prens Naravāhanadatta mahvolur, Padmāvatī de güçlükle yaşamını sürdürür. Bu iki kraliçenin babaları Çandamahāsena ve Pradyota, ya yaşamlarına son verir veya düşman olurlar. Çok feci bir çöküş olur. Öte yandan, krala bu işten vazgeçmesini söylersek tutkusu iyice artabilir. En iyisi güzel bir çözüm bulmak için evliliği erteletmek." Böyle düşündükten sonra Yaugandharāyana, Vatsa kralına cevap vermiş: "Kralım, ne kadar talihlisiniz ki Kalingasenā kendi isteğiyle size geldi, böylece babası kral sizin hizmetçiniz oldu. O büyük bir kralın kızı olduğu için, evliliğin hayırlı uğurlu bir zamanda olması konusunu kâhinlere danışmalısınız. Bugün ona kalması için güzel bir saray verin ve erkek kadın bir sürü hizmetçiyle elbiseler ve mücevherler gönderin." Başvezir bu tavsiyeyi verince Vatsa kralı kabul etmiş ve bütün söylenilenler içtenlikle yerine getirilmiş. Kalacağı sa-

raya giren Kalingasenā isteğine kavuşmakta olduğunu hissederek büyük mutluluk duymuş.

Bilge vezir Yaugandharāyana hemen saraydan ayrılıp evine gitmiş ve düşünmüş: "İşi sürüncemede bırakmak olumsuz gelişmelerin önüne geçer. Kadim zamanda Tanrı İndra, bir Brahmanın ölümüne sebep oldum diye kaçmıştı, Nahusha da tanrılar üzerinde hükümdar olmuştu. Sonra Saçi'ye âşık oldu, o da sığındığı tanrıların hocası tarafından kurtarıldı. Sonra zaman kazanmak için, "Ha bugün gelecek, ha yarın," dedi ve Nahusha bir Brahmanın öfke dolu lanetiyle yaşamını yitirdi. İndra yeniden tanrılar üzerinde hükümdar oldu. Ben de aynı şekilde efendim için zaman kazanmalıyım." Böyle düşünen vezir, kâhinleri de uzak bir tarih verme konusunda ayarlamış.

Bu sırada sarayda olup bitenden haberdar olan Kraliçe Vāsavadattā, başveziri sarayına çağırtmış. Adam içeri girip önünde eğilince kraliçe ağlamaya başlamış ve şöyle demiş: "Soylu kişi, bana uzun zaman önce, 'Kraliçem, ben yaşadığım sürece Padmāvatī hariç, hiçbir rakibiniz olmayacak,' demiştiniz. Ama şimdi bakın, Kalingasenā ile evlenmek üzere. O çok güzel, kocam da ona bağlandı ve söylediklerniz boşa çıktı, ben artık ölü bir kadın sayılırım." Bunu işiten vezir sözü almış: "Kendinizi bırakmayın kraliçem, sağ olduğum sürece böyle bir şey olamaz! Ama yine de bu konuda kralın zıddına gitmeyin, kendinize hâkim olun ve hoşgörü gösterin. Doktor uygunsuz sözlerle hastayı iyileştirmez, ancak uygun sözler ve yatıştıracak bir yöntemle iyileştirebilir. Bir insan nehrin akıntısına veya kötü eğilimlerin gücüne kapıldığında, onu oradan çekip çıkartmak gerekir. Kral sizin yanınıza geldiğinde hiç öfkelenmeden, gerçek duygularınızı gizleyerek büyük bir özenle karşılayın. Babasının müttefikiniz olmasıyla krallığın daha güçlü olacağını söyleyip şimdilik Kalingasenā'yı onaylar görünün. Eğer böyle yaparsanız, kral sizin ne kadar yüce bir insan olduğunuzu görecek ve sevgisi, saygısı artacaktır. Kalingasenā'ya kavuştuğunu hissedecek, kavuşamamak yüzünden çoğalan tutkusu güdük kalacaktır. Ey ma-

sum insan, lütfen bu taktiği Padmāvatī'ye de öğretin ki kral bu konuda bize tamamen güvensin. Bundan sonra yol yordam konusundaki hünerimi göreceksiniz. Ne demişler, kahraman savaşta, bilge kişi zorluk sırasında imtihan edilir. Bu yüzden kraliçem, kedere kapılmayın." Yaugandharāyana böyle yol göstermiş, kraliçe dediklerini saygıyla kabul etmiş ve vezir çıkıp gitmiş. Vatsa kralı ise gün boyunca iki kraliçenin de yanına uğramamış, çünkü kafasında beklenmedik bir seçenek olarak ortaya çıkmış yeni bir eş olan Kalingasenā varmış. Kraliçe, başvezir, kral ve Kalingasenā, her biri kendi dairesinde geceyi uykusuz geçirmişler. İlk ikisi derin bir endişe içindeyken, ötekiler ulaşacakları zevkin sabırsızlığını yaşamaktaymışlar.

XXXII. Bölüm

Ertesi sabah yetenekli vezir Yaugandharāyana kendisini beklemekte olan Vatsa kralının yanına gelmiş ve şöyle demiş: "Kralım, neden Takshaşila kralı Kalingadatta'nın kızı Kalingasenā ile hayırlı evlilik anını derhal saptamıyorsunuz?" Kral cevap vermiş: "Aynı şeyi ben de düşündüm, çünkü bir anını bile onu düşünmeden geçiremez oldum."

Böyle yüzeysel düşünen kral, orada duran muhafıza kâhinleri çağırması için emir vermiş. Daha önce başvezir tarafından ayarlanan kâhinler, "Kralımız için en hayırlı zaman altı ay sonrasıdır," demişler.

Bu söz üzerine sinirlenmiş gibi yapan Yaugandharāyana kurnazca krala şöyle demiş: "Siz bu kalın kafalılara bakmayın! Sizin zekâsını övdüğünüz kâhin bugün gelmedi, neyin uygun olduğunu ona sorun." Vezirinin bu sözünü işitince kafası karışmış olan Vatsa kralı hemen o kâhini çağırtmış. O da ayarlanan kâhinlerdenmiş, kendisine uygun evlenme zamanı sorulduğunda, bir an düşünmüş ve "Altı ay sonra bir gün," cevabını vermiş. Yaugandharāyana şaşırmış gibi yaparak krala demiş ki: "Bu konuda ne yapılacağını efendimiz söylesinler."

Sabırsızlıkla uygun bir gün gözleyen kral biraz düşünerek, "Kalingasenā'nın fikrini almalısın," demiş. Bu söz üzerine Yaugandharāyana yanına iki kâhini alıp Kalingasenā'nın huzuruna çıkmış. Kadın onu nezaketle karşılamış, vezir kadının güzelliğini görünce, "Eğer kral bunu elde ederse tutkudan kör olur, krallığı başıboş bırakır," diye düşünmüş ve demiş ki: "Buraya kâhinlerle birlikte evlilik zamanınızı saptamaya geldik. Bize doğumunuzun rastladığı burcu söylemeniz gerekiyor."

Kâhinler kadının burcunu öğrenmişler ve konuyu araştırır gibi yaparak sözde hesaplamalardan sonra şöyle demişler: "Bu iş şimdi olmaz, sonra olacak!" Vezir tarafından ayarlanan kâhinler, yine altı ay sonrasını hayırlı zaman olarak göstermişler. Bunu işiten Kalingasenā'yı bir üzüntü almış. Hizmetçisi atılmış: "Önemli olan bu çiftin yaşamları boyunca mutlu olmalarıdır, evliliğin uzak ya da yakın tarihte olması önemli değil."

Bu söz üzerine hepsi de, "Evet, doğru," diye bağırmış. Yaugandharāyana şöyle demiş: "Evet evet, hayırsız bir gün saptarsak, müttefik olarak düşündüğümüz Kral Kalingadatta da çok üzülecektir." Çaresiz kalan Kalingasenā, "Siz bilge kişilersiniz, dediğiniz gibi olsun," demiş. Bu sözü hemen kabul eden Yaugandharāyana oradan ayrılmış, kâhinlerle birlikte kralın yanına dönmüş. Varılan kararı ona bildirmiş, sonra kafasında bir oyun düşünüp evine gitmiş.

Evliliği geciktirmeyi başardıktan sonra, tasarladığı işin yolunda gitmesi için Brahman-Rākshasa dostu Yogeşvara'yı aklına getirmiş.* O daha önce ettiği bağlılık yeminine uyarak sevinçle vezirin huzuruna gelip önünde eğilmiş ve "Emredin," demiş. Yaugandharāyana, Kalingasenā'yı ve onun kralı aylaklığa sevk etme tehlikesini anlatmış, sonra demiş ki: "Ben zaman kazanmayı başardım dostum, şimdi sen görünmez ol ve Kalingasenā'nın davranışlarını gözle. O kadar güzel bir kadın ki!

---

* Yogeşvara, daha önceki bölümlerde adı geçen yaratıktır. Vezir onu aklına getirdiği anda emrine amade vaziyette karşısında bitmektedir. (ç.n.)

Vidyādharalar ve benzeri yaratıklar onunla gizlice görüşüp sevişmek isteyebilirler. Eğer o bir Vidyādhara veya Siddha ile görüşüp yakınlaşmaya başlarsa, sen de bunu görürsen öyle iyi olur ki. Eğer göksel âşık kılık değiştirip gelirse uyumasını bekle, çünkü göksel varlıklar uyuduklarında gerçek doğalarını gösterirler. Senin gözcülüğünle böyle bir şeyi başarırsak kral ondan nefret edecek, biz de amacımıza ulaşmış olacağız."

Vezir bunları anlatınca Brahman-Rākshasa şöyle sormuş: "Neden onu bir oyunla öldürmüyorum?" Büyük vezir Yaugandharāyana hemen cevap vermiş: "Öyle yaparsan bu çok kötü bir iş olur. Her kim Adalet Tanrısı'na karşı gelmeden yaşar, amacına varmakta onu yanında bulur. Bu yüzden dostum, kızın hata yaptığını saptamalısın, böylelikle ben de sayende kralıma hizmet etmiş olurum." Vezirden bu emri alan Brahman-Rākshasa oradan ayrılmış, sihir gücüyle görünmez olup Kalingasenā'nın evine girmiş.

Bu sırada, dostu Asura Maya'nın kızı Somaprabhā yine Kalingasenā'yı görmeye gelmiş. Gece olup bitenleri soran Maya'nın kızı, Rākshasanın onları dinlediğinden habersiz, akrabalarını terk etmiş olan arkadaşına şöyle söylemiş: "Sabah seni arayarak buraya geldim, fakat gizlenip yanında durdum ve Yaugandharāyana'yı izledim. Konuşmanızı dinleyip olanları anladım. Neden benim yardımımla bu işi hemen yarın bitirmiyorsun? Çünkü ortaya çıkan ilk aksilikler hemen giderilmezse kalkışılan işler felaketle sonuçlanır. Sana bunu kanıtlamak için bir öykü anlatayım.

Uzun zaman önce Antarvedi şehrinde Vasudatta adlı bir Brahman yaşamış, onun Vishnudatta adlı bir oğlu olmuş. On altı yaşına gelen Vishnudatta, bilgi edinmek amacıyla Valabhi şehrine doğru yola çıkmış. Kendisine yedi Brahman genç katılmış, ancak o iyi bir aileden akıllı bir kişi olduğu halde, bu yedisi aptal mı aptalmış. Birbirlerinden hiç ayrılmayacaklarına dair söz verdikten sonra, Vishnudatta anne babasından habersiz, onlarla birlikte yola çıkmış. Biraz ilerledikten sonra ön-

lerinde kötü bir belirti bulunduğunu görmüş ve yol arkadaşlarına şöyle demiş: 'Kötü bir belirti görüyorum, aman ha! Geri dönsek daha iyi. Belirtiler iyi olduğu zaman yola çıkmak daha doğru olur.'

Yedi budala demiş ki: 'Yersiz korkulara kapılmaya gerek yok, çünkü biz kehanetlerden korkmayız. Sen korkuyorsan gelme, ama biz gideceğiz. Ertesi sabah akrabalarımızdan çok uzakta olacağız.' Cahil yaratıklar böyle söylemişler, Vishnudatta çaresiz onlarla yola devam etmiş, ancak aklı hep kötülükleri dağıtan Vishnu'daymış. Gecenin sonunda bir başka kötü belirti görmüş, onu da söylemiş, ama aptal arkadaşları onu azarlamışlar: 'Seni gidi yolculuktan korkan ödlek, bir kötü belirti varsa o da sensin, her gördüğün kargadan işkillenmenden bıktık, başka kehanet istemiyoruz.'

Ona böyle sövdükten sonra yolculuğa devam etmişler, Vishnudatta da kendisine aldırış etmeyen dostlarının yanında hiç konuşmadan yürümüş ve bir yandan da şöyle düşünmüş: 'Kimse kendi çarpık yolunda yürüyen bir aptala tavsiyede bulunmamalı, çünkü bu bir pisliği süslemeye benzediği için komik olur. Aptallar arasında kalan bir akıllı, dalgalar arasında kalan bir lotus gibidir. Bu yüzden bu şapşallara iyi ya da kötü hiçbir şey söylemeyeceğim, sadece sessizce yürüyeceğim, kader her şeyi belirleyecek.'

Vishnudatta bu düşünceler içinde aptallarla birlikte yolculuğu sürdürmüş, gün biterken bir Şavara köyüne varmışlar. Karanlıkta biraz dolaşıp genç bir kadının barındığı bir eve varmışlar, kalabilecekleri bir yer olup olmadığını sormuşlar. Kadın bir oda vermiş, o da arkadaşlarıyla girip odaya yerleşmiş. Yedi budala hemen uyumuşlar. Bir vahşinin evinde olduğu için sadece o uyanık kalmış. Budala kişi azimle uyursa anlayışı hiç uyanık kalabilir mi?

Bu sırada bir adam sessizce eve gelmiş ve kadının önünde bitivermiş. Kadın onunla gayet samimi konuşmuş, sonra birlikte yatıp uyumuşlar. Kandil ışığıyla aydınlanan sahneyi kapı

aralığından gören Vishnudatta telaşa kapılmış: 'Eyvah, biz edepsiz bir kadının evine gelmişiz galiba! Bu kesinlikle sevgilisi, kocası olamaz, yoksa böyle kolayca barınamazdık. Ama biz de ihtiyacımız olduğu için herkesin gözü önünde eve girdik.' O böyle düşünürken dışarıdan insan sesleri gelmiş. Bir de bakmış ki elinde kılıçla bir Şavara reisi geliyor.

Reis sormuş: 'Kimsin sen?' Vishnudatta, adamın evin reisi olduğunu tahmin etmiş ve korkuyla, 'Biz yolcuyuz,' demiş. Şavara reisi içeri girip karısını sevgilisiyle yatakta görünce kılıcıyla adamın başını kesivermiş. Ancak karısına dokunmamış, kılıcı yere koymuş ve gidip bir başka divana uzanmış. Kandil ışığında bunları gören Vishnudatta şöyle düşünmüş: 'Zina yapan erkeği öldürdü, karısını öldürmedi. Böyle bir eylemden sonra da yattı şurada uyuyor, güçlü erkeklerin sahip olduğu şaşırtıcı bir cesaret.'

Vishnudatta bunları düşünürken kötü kalpli kadın uyanmış, ölmüş âşığını görmüş ve uyuyan kocasına bakmış. Sonra doğrulmuş, âşığının bedenini omuzlamış, bir eline de kesik başı alıp dışarı çıkmış. Onları kül yığınının içine atıp sessizce eve dönmüş. Vishnudatta bütün bu olanları uzaktan izlemiş. Tekrar içeri gelip uyumakta olan arkadaşlarının arasına karışmış. Kötü kalpli kadın da içeri girmiş ve kılıcı yerden alıp kocasının kafasını uçurmuş. Sonra çığlık çığlığa dışarı koşup tüm hizmetçileri uyandıracak şekilde bağırmış: 'İmdat, mahvoldum ben! Bu yolcular kocamı öldürdüler.'

Feryadı duyan hizmetçiler hemen koşup gelmişler ve efendilerinin öldürülmüş olduğunu görerek ellerinde silahlarla Vishnudatta ve arkadaşlarının yakasına yapışmışlar. Öldürüleceklerinden çok korkan budalalar korkuyla yerlerinden doğrulurken, Vishnudatta hemen şöyle söylemiş: 'Sakin olun! Bunu biz yapmadık, bu kötü kadın yaptı. Onun bir sevgilisi vardı. Kapının aralığından her şeyi gördüm. Dışarı çıkıp bu kadının ne yaptığını da gördüm. Biraz sakin olup sabrederseniz her şeyi anlatabilirim.'

Vishnudatta bu sözlerle Şavaraları yatıştırmış, olup biten her şeyi anlatmış, onları dışarı götürüp külün içine atılmış kesik başı ve başsız bedeni göstermiş. Beti benzi atan kadın gerçeği itiraf etmiş, herkes ahlaksız kadına sövmüş ve 'Başka bir erkeğin eline geçen kadın, düşmanın eline geçen kılıç gibidir, aşkın etkisi ve düşüncesizlikle kimi öldürmez ki?' demişler. Böyle söyleyip Vishnudatta ve arkadaşlarının gitmesine izin vermişler. Yedi budala Vishnudatta'ya, 'Biz uyurken sen koruyucu bir ışık gibi davrandın, kötü kehanetin gerçekleştiğini gördük ve sayende ölümden kurtulduk,' diyerek dua etmişler. Onun önünde yerlere kadar eğilmişler ve ertesi sabah onunla birlikte yolculuklarına kaldıkları yerden devam etmişler."

(A) Kauşāmbī'de konuşmakta olan dostlardan Somaprabhā, Kalingasenā'ya bu öyküyü anlattıktan sonra demiş ki: "İşte böyle dostum, kötü bir belirti bir işi üzerine alan kişinin karşısına çıktığında, erteleme veya benzeri karşı hamlelerle cevap verilmezse felaket getirir. Akıllı insanların sözüne kulak tıkayan kalın kafalılar, acele davranıp sonunda hüsrana uğrarlar. Ortalıkta uğursuz belirtiler varken Vatsa kralına elçi gönderip seni isteyip istemediğini sordurman akıllıca değildi. Kader hiçbir engele takılmadan evlenmeni sağlayabilirdi, ancak talihsiz bir zamanda evinden çıkıp geldin, bu yüzden evliliğin çok uzak. Tanrılar sana âşık olduğu için kendini bu yönde de korumalısın. Siyaset oyunlarını çok iyi bilen Vezir Yaugandharāyana'yı da göz ardı etmemelisin. O kralının zevk ve sefaya dalmasından korktuğu için senin önüne engeller çıkartabilir ya da evlendikten sonra sana yüklenebilir. Ama erdemli bir insan olduğu için asılsız bir suçlamada bulunmaz. Sen asıl rakibin olacak eşten sakınmalısın. Bak bu konuda bir öykü anlatacağım, dinle.

Bu ülkede İkshumati adlı bir şehir ve onun yakınından geçen aynı adlı bir nehir varmış. Bunların ikisini de Tanrı Vişvamitra yaratmışmış. Şehrin hemen yanında bir orman varmış. Orada Mankanaka adlı bir ermiş kendi yaptığı çilehanesinde

topuklarını havaya dikmiş çile doldururmuş. O böyle çile doldururken, üzerindeki elbisesi rüzgârdan dalgalanarak gökten Menakā adlı peri çıkagelmiş.

Tutkuya yenik düşen ermişin tohumu taze muz ağacı üzerine düşmüş ve ondan her yönüyle güzel Kadalīgarbhā adlı bir kız doğmuş. Kız ağacın içinden çıktığı için babası Ermiş Mankanaka ona Kadalīgarbhā* adını vermiş. Bu kız çile yerinde Drona'nın karısı Kripi gibi büyümüş, Kripi de peri kızı Rambhā'ya bakan Ermiş Gautama'ya doğmuştu. O sırada Madhyadeşa'da doğmuş Dridhavarman adlı bir kral varmış ve bu ava düşkün kral atıyla uzaklara açılıp bu çile yerine gelmiş. Orada ağaç kabuğundan giysiler içindeki Kadalīgarbhā'yı görmüş. Bir çileci kızına uygun giysiler içinde daha bir güzel duruyormuş. Kız da kalbini krala kaptırmış, öyle ki artık kralın hareminde başka bir kadına ihtiyaç kalmamış.

Kral tam, 'Acaba Kral Dushyanta'nın Şakuntalā'yı elde etmesi gibi ben de şu ermiş kızını elde edebilir miyim?' diye düşünüyormuş ki, elinde kuşa otları ve yakacakla gelmekte olan Ermiş Mankanaka'yı görmüş. Atını bırakıp ona yaklaşmış ve ayaklarına kapanmış. Ermiş kim olduğunu sorunca kendini tanıtmış. Sonra ermiş, Kadalīgarbhā'ya şöyle seslenmiş: 'Sevgili kızım, misafirimize gerekli sunuları hazırla.' Kız, 'Peki babacığım,' diyerek önünde eğilmiş ve gerekli sunuları hazırlamış. Kral ermişe, 'Böylesine güzel bir kızı nasıl kazandığını,' sormuş.

Ermiş onun nasıl muz ağacından doğduğunu ve bu nedenle Kadalīgarbhā adını aldığını anlatmış. Kral, ermişin peri kızı Menakā'nın etkisiyle bu kızı doğurttuğunu anlamış ve onu istemiş. Ermiş de kızını krala vermiş, eski zamanların ermişleri duru görü sahibidir, bu yüzden tereddüt etmemiş.

Göksel görüş güçleriyle olanları gören göğün perileri, Menakā'ya düşkünlüklerinden, gelip kızı evlilik için süslemişler. Bu fırsatla avucuna hardal tohumları koyup şöyle demişler: 'Yolu

* "Muz ağacından doğan" (ç.n.)

tekrar bulabilmek için bunları yol boyunca serp. Eğer kocan sana kötü davranır da geri dönmek istersen, serptiğin bu tohumları izleyerek yolu bulabilirsin.' Onlar bunu söyleyip evlilik törenini yaptıktan sonra Kral Dridhavarman, Kadalīgarbhā'yı atının terkisine atıp götürmüş. Ordusu onu karşılayıp eşlik etmiş, kız yol boyunca hardal tohumlarını serpmiş ve kralın sarayına varmışlar. Kralın öteki karıları mırın kırın etmişler, kral ise olan biteni vezirlerine anlattıktan sonra Kadalīgarbhā ile birlikte olmuş.

Bu duruma çok üzülen kralın ilk karısı vezire gizlice şöyle demiş: 'Kral şimdi yeni karısına çok düşkün olacak, beni ihmal edecek, bu kadının ayağını kaydırmak için ne gerekiyorsa yap.' Vezir buna şöyle cevap vermiş: 'Kraliçem, benim gibi insanlara kralının karısıyla uğraşmak yakışmaz. Bu kendileri gibi insanlarla düşüp kalkan hilebaz çileci rahiplerin karılarının işidir. Çünkü hilekâr, ikiyüzlü, sözde çileci kadınlar hiçbir şeyden çekinmezler.'

Bu sözler üzerine biraz utanan kraliçe şöyle demiş: 'Madem öyle, ben de bir şey yapmam.' Böyle demiş ama, için için kendini yiyen kraliçe, veziri gönderdikten sonra hizmetçisine hemen bir çileci kadın buldurmuş. İstediğini yaparsa çok para vereceğini söylemiş. Gözünü para bürümüş olan kötü kalpli çileci kadın kederli kraliçeye şöyle demiş: 'Kraliçem, bu çok kolay bir iş. Benim bilmediğim dalavere yoktur, sizin için ne gerekirse yaparım.'

Kraliçenin içine su serpen çileci kadın oradan ayrılmış. Evine vardığında ise şöyle düşünüp korkuya kapılmış: 'Amanın, para kazanacağım diye kraliçeye böyle bir sözü nasıl verdim? Bu tür işler yapamam ki, sarayda birtakım dolaplar çevirememeyeceğime göre, bu defa yakalayıp beni cezalandıracaklar. Bu işten kurtulmanın tek bir yolu var, her türlü hile hurdayı bilen şu berber dostuma gideyim, ne yaparsa o yapar.'

Böyle düşündükten sonra berbere gitmiş, ucunda zenginlik olan bu işi anlatmış. Kurnaz yaşlı berber düşünmüş: 'Bu bir kısmet, bana bir şeyler yapma fırsatı doğdu. Kralın yeni karı-

sını öldürmek gerekmez, onu sağ bırakmalıyız, çünkü kızın babası iç gücüyle olan biten her şeyi görür. Ama onu kraldan ayırarak kraliçenin rahatlamasını sağlamalıyız, büyük insanlar suçlarının sırlarını saklayan hizmetçilerin hizmetçisidirler. Zamanı gelince, onların tekrar kavuşmalarını sağlarım ve her şeyi anlatırım. Ne de olsa kralla ermişin kızı bana geçim kapısı olmuş oluyor. Böylece yanlış bir iş de yapmamış olurum ve uzun süre geçimliğimi sağlarım.'

Böyle düşünen berber, ikiyüzlü çileci kadına şöyle demiş: 'Kadın ana, bu işi yaparım. Ancak sihir yoluyla kralın yeni karısını öldürmek uygun düşmez, zira kral bir gün bunu öğrenir ve ikimizi de gebertir. Ayrıca kadın katili oluruz, ermiş babası da bize lanet eder. Bu yüzden kralla yeni karısını bir oyun yapıp ayıracağız, böylece kraliçe mutlu olup bize paramızı verecek. Aklımı kullanırsam neden bu meseleyi kolayca çözmeyeyim ki? Nasıl yaratıcı olduğumu sana şu öyküyle anlatayım.

Şimdiki Kral Dridhavarman'ın ahlaksız bir babası vardı. Ben de onun hizmetinde çalışırdım. Bir gün buralarda dolaşırken karıma göz dikti, karım da genç ve güzel olduğu için karşılık verdi. Kral, hizmetçilerine kızın kim olduğunu sorduğunda, "Berberin karısı," dediler. O da, "Berber ne yapabilir ki?" diye düşündü. Sonra kötü kalpli kral evime girdi, karımla dilediği gibi eğlendi ve gitti. Ben o sırada evde değildim, başka bir yerdeydim.

Ertesi gün eve geldiğimde karımı değişmiş buldum. Nedenini sorduğumda, olan biten her şeyi büyük bir gururla anlattı. O günden sonra kral sürekli ziyaretleriyle karımın şişinmesini artırdıkça artırdı, benim ise bunu engelleyecek gücüm yoktu. Dince yasak olan tutkunun peşinden giden bir kral helale haramı karıştırır. Rüzgârın körüklediği yangının önünde orman saman gibidir. İşte böyle, kralıma karşı başka yapacak bir şeyim olmayınca yemeği iyice azalttım ve hasta gibi görünmekten başka çarem kalmadı. O halimle işlerimi yapmak üzere kralın huzuruna çıktım, sıska ve solgun halimle içimi çektim.

Hasta görünümüme bakan kral manidar ifadeyle sordu: "Hele söyle, nedir bu halin?" Ceza vermeyeceğine dair söz aldıktan sonra şöyle dedim: "Kralım, karım bir cadıdır. Ben uyurken iç organlarımı çıkarıp emiyor, sonra yerlerine koyuyor. Bu nedenle böyle zayıfladım. Bu durumda nasıl düzgün beslenip kendime gelebilirim ki?" Bunu söyler söylemez kralın suratı asıldı ve düşünmeye başladı: "Gerçekten cadı olabilir mi? Neden ona âşık oldum ki? İyi beslendiğime göre ister misin benim de iç organlarımı çıkarıp emsin. İyisi mi bu gece onu bir yoklayayım?" Böyle düşünen kral, bir güzel karnını doyurdu.

Sonra eve gittim ve karımın önünde ağlamaya başladım. Bana neden ağladığımı sorunca şu cevabı verdim: "Sevgilim, söyleyeceklerimi kimseye anlatmamalısın. Dinle! Kralın şimşek gibi sivri dişleri var ve yeri belli değil, bugün tıraş ederken kaç kere usturamı kırdım. Onun yüzünden sürekli ustura kırıyorum. Her gün nereden yeni ustura bulayım? Geçim yolum kapanacak, ona ağlıyorum." Bunları söyleyince karım bu gizli dişin sırrını araştırmak isteğine kapıldı, gece onu ziyarete gelip uykuya dalan kralı yoklamak istedi. Ama dünya kurulduğundan beri hiç böyle bir şey görülmüş ya da duyulmuş mu diye düşünmedi. Kurnaz kadınlar bile bir sahtekârın yalanlarına kanabilir.

Kral gece gelip karımı dilediğince ziyaret etti, sonra yorgunluktan uyuyormuş gibi yaptı, çünkü söylediklerimi hatırlamaktaydı. Karım ise uyuduğunu sanıp yavaşça elini uzattı ve gizli dişleri aramaya başladı. Ancak dokunur dokunmaz kral, "Cadı, cadı!" diye bağırmaya başladı ve korkuyla evden kaçıp gitti. Böylece, korkmuş kral tarafından terk edilen karım sadece benimle yetinmeye ve bağlı kalmaya karar verdi. Aklım sayesinde kralın ileride karımı ziyaret etmesinin önüne geçmiş oldum.'

Çileci kadına bunları anlatan berber konuşmayı sürdürmüş: 'İşte böyle hanımım, istediğiniz ancak akılla yerine getirilmelidir, size bunun yolunu göstereceğim. Dinleyin beni. Harem-

deki yaşlı bir hizmetçi krala her gün gizlice, "Karınız Kadalīgarbhā bir cadıdır," diyerek bu düşünceyi aşılamalıdır. O bir orman kızı olduğu için hizmetçisi yoktur, kendi tarafına çekeceği bir hizmetçi de olmayacaktır, bu yüzden kral kolaylıkla kandırılabilir. Yaşlı hizmetçi bu sözleri defalarca söyledikten sonra, geceleyin Kadalīgarbhā'nın yatak odasına kralın el, kol ve diğer organlarının benzerlerini koymalısınız. Sabahleyin onları gören kral, yaşlı hizmetçinin sözlerinin doğru olduğunu düşünecek, Kadalīgarbhā'dan korkup onu terk edecektir. Kraliçe böylece rakip bir kadından kurtulmuş olacak ve düşüncenizi takdir edecek, biz de bu sayede kazanç sağlamış olacağız."

Çileci kadın berberin söylediklerini kabul etmiş ve gidip tasarladıklarını olduğu gibi kralın baş kraliçesine anlatmış. Kraliçe, söylenenleri yapmış, kral sabahleyin elleri ve ayakları kendi gözleriyle görünce Kadalīgarbhā'nın cadı olduğunu düşünüp ondan vazgeçmiş. Çileci kadın ve berber ise kraliçenin kendilerine gizlice verdiği hediyelerle mutlu olmuşlar.

Kral Dridhavarman tarafından lanetle reddedilen Kadalīgarbhā çok üzülmüş ve sarayı terk etmiş. Yola saçtığı hardal tohumlarından çıkan bitkileri izleyerek, geldiği yoldan babasının çile yerine geri dönmüş.

Kızının beklenmedik biçimde döndüğünü gören çileci Ermiş Mantanaka, bir an için onun bir ahlaksızlık yaptığını sanmış. Fakat daha sonra meditasyonla olup biten her şeyi anlamış, kızını bağrına basmış, sonra onu alıp yola çıkmış. Kralın huzuruna çıkıp önünde eğilmiş ve baş kraliçenin kuma istemediği için çevirdiği oyunu anlatmış. O sırada berber de oraya gelmiş, her şeyi anlatmış ve şöyle demiş: 'İşte bu yolla kralım, Kadalīgarbhā'yı uzaklaştırıp hem yapılabilecek büyülerden onu kurtardım, hem de baş kraliçenin işini görmüş oldum.'

Kral bu sözleri işitince, çileci ermişin doğru söylediğine kanaat getirerek Kadalīgarbhā'yı yeniden kabul etmiş, ona güven duymuş. Ermişi büyük bir saygıyla uğurlamış, berbere de

kendisine bağlı olduğu için zenginlik bağışlamış, ne demişler, krallar hırsızların avıdır. Kraliçesiyle birlikte olmaktan çekinen kral, Kadalīgarbhā ile büyük bir huzur içinde yaşamış.

(A) Ey eşsiz güzellikteki Kalingasenā, rakip eşler işte birbirlerine böyle asılsız suçlamalar yöneltirler. Sen de evlilik tarihi uzak bir uğurlu zamana atılmış bir kadınsın. İşleri bizim düşüncelerimizin ötesinde olan tanrılar bile sana âşıktırlar. O nedenle, bir dünya mücevheri olarak kendini her türlü saldırıdan korumalı, sadece Vatsa kralına adamalısın, yeter ki kendi güzelliğin sana kötülük getirmesin. Doğrusu dostum, sarayda kocanın yanında olduğun sürece bir daha yanına gelmeyeceğim. Ey güzel insan, iyi kadınlar arkadaşlarını kocalarının yanında ziyaret etmezler. Bunu bana eşim yasaklamıştır. Sana olan sevgimi öne sürerek gizlice buraya gelmem olanaksızdır. Kocam duru görü yeteneğiyle yerimi bulur, bugün de buraya gelmek için ondan güçlükle izin aldım. Şu an sana bir faydam olmadığı için eve dönüyorum. Ama kocam izin verirse tekrar buraya çekinmeden geleceğim."

Asura kralın kızı Somaprabhā ağlayarak böyle söyleyince, insan kralın kızı Kalingasenā da gözyaşlarına boğulmuş ve Somaprabhā onu kucakladıktan sonra, gün sona ermek üzereyken çabucak sarayına dönmüş.

XXXIII. Bölüm

(A) Sonra ülkesinden ve akrabalarından ayrılmış olan Prenses Kalingasenā, kendisini bırakıp gitmiş olan sevgili arkadaşı Somaprabhā'yı hatırlayarak, Vatsa kralıyla gecikmiş evliliğin büyük kutlamaları için, ormandan çıkartılmış bir yaban hayvanı gibi Kauşāmbī'de kalmış.

Kalingasenā ile evliliğine karşı çıkan kâhinlere biraz kırgın olan Vatsa kralı, aşk ve özlemden üzgün halde, düşüncelerini dağıtmak için o gün Vāsavadattā'nın özel dairesine gitmiş. Usta vezirden daha önce ders almış olan kraliçe, hiç-

bir öfke belirtisi göstermemiş, aksine kocasına iyi davranmak için her zamankinden daha gayretli olmuş.

Kalingasenā meselesini bildiği halde kraliçenin öfkelenmemesine şaşıran kral, bunun nedenini merak ettiğinden sormuş: "Kraliçem, biliyor musunuz, Prenses Kalingasenā beni koca olarak seçtiği için buraya gelmiş?" Bunu işiten kadın hiç renk vermemiş ve şöyle demiş: "Biliyorum. Bu çok hoşuma gitti, çünkü onunla Şans Tanrıçası da evimize gelmiş oldu. Çünkü onu kazanmakla babası Kalingadatta'yı da kazanmış oldun, böylece tüm yeryüzü senin etkin altına girdi. Onun gücü ve senin mutluluğundan hoşnutum, başına bunların geleceğini çok önceden biliyordum. Başka kralların arayıp da bulamadığı prenseslerin âşık olduğu bir kocaya sahip olmakla şanslı değilim de neyim?"

Yaugandharāyana tarafından daha önce kendisine böyle tembihlenen Kraliçe Vāsavadattā'nın konuşması kralın hoşuna gitmiş. Bir içki âleminden sonra onun odasında uykuya dalmış, sabahleyin uyanıp şöyle düşünmüş: "Nasıl oluyor da bu muhteşem kraliçe, kendisine rakip olacak Kalingasenā'ya aldırış etmeden uyum sağlayıp bana iyi davranıyor? Padmāvatī ile evlenmeme katlanamayan gururlu kadın şimdi buna nasıl katlanıyor? Eğer ona bir şey olacak olursa bu tam bir yıkım olur. Oğlumun yaşamı, kayınbiraderimin ve kayınpederimin yaşamları, Padmāvatī'nin yaşamı ve krallığın selameti ona bağlı. Ona büyük bir hediye olarak ne verebilirim acaba? Kalingasenā ile bu durumda nasıl evlenebilirim?"

Böyle düşünen Vatsa kralı, gece yaklaşırken odadan ayrılmış, ertesi gün Kraliçe Padmāvatī'nin sarayına gitmiş. Vāsavadattā daha önce tembih ettiği için o da çok nazik davranmış, sorduğu zaman da benzeri cevaplar vermiş.

Ertesi gün kraliçelerin birbiriyle uyumlu duygu ve düşünceleri üzerinde düşünmekte olan kral, Vezir Yaugandharāyana'ya danışmış. Doğru zamanı kollamayı iyi bilen Yaugandharāyana, kralın şüpheye düştüğünü görerek usulca şöyle de-

miş: "Bir karara varamadığınızı çok iyi biliyorum, ortada korkulacak bir karar var. Çünkü kraliçeler kendi yaşamlarından feragat edercesine konuşuyorlar. Gururlu bir yapıya sahip olduklarından maksatları ne kadar anlaşılmaz olsa da, iffetli kadınlar sevgilileri bir başkasına bağlandığında ya da öldüğünde tüm zevklerden uzaklaşır, ölmek isterler. Zira evli kadınlar derin sevgilerin kesilmesine dayanamazlar. Bakın, bu konuyu size Şrutasena öyküsüyle daha iyi açıklayabilirim.

Uzun zaman önce Dekkan'ın Gokarna adlı şehrinde Şrutasena adlı bir kral yaşamış. Çok bilgili ve soyunun mücevheri bir kişiymiş. Bu kral başarıya doymuş olduğu halde, bir derdi varmış. Kendisine uygun bir karısı yokmuş. Bir keresinde, düşünceye daldığı sırada bunu dile getiren krala cevap veren Agnişarman adlı bir Brahman şöyle demiş: 'Kralım, ben iki mucize gördüm. Onları anlatayım da dinleyin. Bütün kutsal yıkanma yerlerini gezerken Pançatīrthī'ye varmıştım. Bir ermişin lanetiyle timsaha dönüp de sonradan Arcuna tarafından kurtarılan beş Apsarasın da oraya gelmiş olduğunu gördüm. Yıkanana güç kazandıran kutsal sularda yıkandım, Tanrı Nārāyana'yı izleyebilmek için beş gece oruç tuttum. Oradan ayrılırken bir tarlanın ortasında şarkı söyleyerek toprağı süren bir çiftçi gördüm. Bir gezgin çileci çiftçiye yolu sordu, ama şarkı söylemeye kendini kaptırmış olan çiftçi bunu duymadı. Ermiş çok öfkelendi ve söylenmeye başladı. Çiftçi şarkı söylemeyi kesti ve şöyle seslendi: "Bir ermiş olduğun halde sende erdemden eser yok, bense aklı kıt da olsa en yüksek erdemi keşfetmiş biriyim." Bunu işiten ermiş merakla, "Neyi keşfettin ki?" diye sordu. Çiftçi de dedi ki: "Şuradaki gölge yere otur da bir öykü anlatayım.

Bu ülkede kutsal işlerle uğraşan Brahmadatta, Somadatta ve Vişvadatta adlı üç Brahman kardeş vardı. Bunlardan büyük olan ikisi evliydi, en genç olanı ise bekârdı. Benimle birlikte ötekilere hizmetçi gibi uysalca itaat ederdi, ben de onların rençperiydim zaten. Ağabeyleri onu yumuşak huylu, akıl-

dan yoksun, iyi, doğruluktan ayrılmayan, basit ve gözü kapalı biri olarak düşünürlerdi. Bir keresinde genç kardeş Vişvadatta, ağabeylerinin karıları tarafından ayartılmaya çalışıldı, ancak oğlan onları anne gibi gördüğünü söyleyerek reddetti. Onlar da gidip kocalarına, 'Kardeşiniz bizimle gizlice sevişmek istedi,' dediler. Bunu duyan iki büyük kardeş küçük kardeşlerine karşı öfkeyle doldular. Ne demişler, kötü kadınların sözleriyle akılları karıştırılan erkekler doğruyla yanlışı ayırt etme yeteneklerini kaybederler.

Ağabeyleri Vişvadatta'ya, 'Git, tarlanın ortasındaki karınca yığınını düzle,' dediler. O da, 'Peki,' deyip gitti ve 'Sakın kazma, orada zehirli bir yılan yaşıyor,' dememe rağmen, elindeki kürekle orayı kazmaya başladı. Uyarımı duyduğu halde, 'Ne olacaksa olsun,' diyerek kazmayı sürdürdü, çünkü ağabeyleri onun kötülüğüne bir şey isteseler bile mutlaka sözlerini dinlerdi.

Derken, orayı kazdı, kazdı ve zehirli bir yılan yerine içi altın dolu bir testi çıktı, demek ki erdemli olmak iyi insanın en büyük yardımcısıymış. Vazgeçirmeye çalıştıysam da, alıp bütün testiyi olduğu gibi sevgili ağabeylerine verdi. Ağabeyleri bu altınlardan az bir şey vererek katil tuttular, katiller gelip Vişvadatta'nın kollarını, bacaklarını kestiler. O ise ağabeylerine asla kızmadı, öfkesi hiç büyümedi, bu erdemli davranışı sayesinde kolları ve bacakları yeniden çıktı.

Bundan sonra ben bütün öfkemi bir kenara bıraktım, sense bir ermiş olduğun halde hâlâ öfke besliyorsun. Öfkeden kurtulan insan cennete kavuşur. Bak sana bunu kanıtlayayım." Böyle diyen çiftçi bedenini bırakıp göğe yükseldi. Bu gördüğüm ilk mucizeydi. Ey kral, şimdi ikincisini dinle.'

Kral Şrutasena'ya böyle söyleyen Brahman konuşmayı sürdürmüş: 'Deniz kıyısında kutsal yerleri dolaşmayı sürdürürken Kral Vasantasena'nın ülkesine vardım. Orada kralın sayesinde yemek pişirilen ve dilencilere dağıtılan bir aşevine girmek üzereyken Brahmanlar bana şöyle dediler: "Brahman,

o yöne gitme, çünkü orada kralın kızı var. Adı Vidyuddyotā'dır. Ona bakan kişi ermiş bile olsa aşk oklarıyla vurulur, eriyip biter." Onlara cevap verdim: "Ben buna hiç şaşırmam, çünkü sürekli ikinci bir Aşk Tanrısı gibi olan Kral Şrutasena'ya bakıyorum. Kral ne zaman bir sefer için ya da başka bir nedenle saraydan çıksa, namuslarını yitirmekten korkan iyi aile kadınları, yanlarına muhafızlarını da alarak onu görmeye giderler." Böyle söyleyince benim siz efendimizin halkından olduğumu anladılar, evin yöneticisiyle kralın başrahibi beni kralın huzuruna götürüp ziyafet sofralarına buyur ettiler. Orada sanki Aşk Tanrısı'nın yarattığı şaşkınlıkların yeniden doğmuş sihir sanatı gibi olan Prenses Vidyuddyotā'yı gördüm. Uzun süre üzerimden şaşkınlığı atmakla uğraştım ve şöyle düşündüm: "Eğer bu kız karısı olursa efendimiz kesinlikle krallığı bir kenara koyar. Ama yine de efendimize bildirmeliyim, yoksa aynı Devasena ve Unmādinī hadisesindeki gibi olur."

Bir zamanlar Kral Devasena'nın ülkesinde güzelliğiyle tüm dünyanın başını döndüren bir tüccar kızı varmış. Babası kızı krala teklif etmiş, ancak kral bunu kabul etmemiş, çünkü kralın danışmanı Brahmanlar, onun işleri aksatacağından korkmuşlar ve kızın uğursuz işaretler taşıdığını söyleyip bu evliliği engellemişler. Kız da eş olarak başvezire verilmiş. Bir gün kız kendini pencereden krala göstermiş. Kral gördüğü güzellik karşısında sanki kız zehirli bir yılanmış da onu ısırmış gibi çarpılmış ve günden güne solmuş, yemeden içmeden kesilmiş, her türlü eğlenceyi bırakmış. Vezirlerin de kızın kocasının da ısrarlarına rağmen, erdemli kral kızla evlenmeyi reddetmiş ve onun aşkından eriyip son nefesini vermiş.

İşte buna benzer bir ümitsizliğe saplanırsanız sizi yaşamınızdan etmekten korktuğum için, bu öyküyü bugün buraya gelip anlattım.'

Kral Şrutasena, Aşk Tanrısı'nın bir emri gibi olan bu konuşmayı işitince Vidyuddyotā'ya fena halde bağlanmış ve hemen kızı getirmesi için Brahmanı göndermiş, sonra da onun-

la evlenmiş. Prenses Vidyuddyotā ile kral, güneş küresiyle gün ışığı gibi birbirlerinden ayrılmaz bir çift oluşturmuşlar.

Derken, çok zengin bir tüccarın Mātridattā adlı kızı, güzelliğinin verdiği kibrin sarhoşluğu içinde gelip koca olarak kralı seçtiğini söylemiş. Doğruluktan ayrılmak korkusu yüzünden kral bu tüccar kızıyla evlenmiş. Bunu işiten Vidyuddyotā'nın kalbi dayanamamış ve ölmüş. Kral, sevgili karısının öldüğünü görünce onu kollarına alıp ağlamış ve oracıkta ölüvermiş. Mātridattā ise kendisini onun cenaze ateşine atmış. Böylece tüm krallık kralla birlikte yok olup gitmiş.

(A) İşte gördüğünüz gibi kralım, uzun süren aşkları bitirmek zor, hele bu Kraliçe Vāsavadattā gibi birinin aşkıysa. Eğer siz de Kalingasenā ile evlenecek olursanız, hiç şüpheniz olmasın Kraliçe Vāsavadattā canına kıyacaktır ve yaşamları bir olan Kraliçe Padmāvatī de aynısını yapacaktır. Sonra oğlunuz Naravāhanadatta nasıl yaşayabilir? Ben biliyorum ki kralımızın kalbi de başına gelen böyle bir felaketi taşıyamayacaktır. Bütün bu mutluluk bir anda yok oluverecektir kralım! Kraliçelerin ağırbaşlı suskunlukları ve bu olayı bilmezmiş gibi yapışları kuvvetli bir intihar eğiliminin işaretidir. O nedenle kralım, hayvanların bile çok iyi bildiği kendi çıkarlarını korumayı sizin gibi bilge bir insanın mutlaka bilmesi gerekir."

Becerikli vezir Yaugandharāyana'nın açıklamalarını dinleyen Vatsa kralı, nihayet bir karara varma noktasına gelmiş ve demiş ki: "Doğru, buna hiç şüphe yok, bütün mutluluğum kaybolup gidecek. Öyleyse Kalingasenā ile evlenmenin ne anlamı var? Zaten kâhinler de benim uzak bir gelecekte evlenmemin daha iyi olacağını söylemişlerdi. Bu durumda, beni koca olarak seçmiş bir kimseyi reddetmemin günah sayılması da söz konusu olmaz."

Bunu işiten Yaugandharāyana neşeyle şöyle düşünmüş: "Durumu hemen hemen istediğimiz yöne çevirdik. Uygun zaman ve yerde düşünce sularıyla sulanan uygun davranış ağacı hiç meyve vermez olur mu?" Böyle düşünen ve krala tö-

rensel selamını verip oradan ayrılan vezir, uygun zaman ve yer üzerinde düşünerek evine gitmiş.

Kral da gerçek duygularını gizlemekte olan Kraliçe Vāsavadattā'nın yanına gitmiş, onu yatıştırmak amacıyla şu sözleri söylemiş: "Niçin konuşuyorum ki ey ceylan gözlü, aşkının lotusa can veren su gibi bana hayat verdiğini çok iyi biliyorsun. Hiç başka bir kadının adını ağzıma alır mıyım? Ancak Kalingasenā düşüncesizce çıktı, evime geldi. Bilirsin ki Rambhā da böyle düşüncesizce çıkıp Arcuna'nın yanına gelmişti ve Arcuna reddedince de peri kızı hadım olması için ona lanet etmişti. O kadar yiğit bir kişi olduğu halde, bir yıl Kral Virāta'nın sarayında kadın kılığında yaşadıktan sonra kaybolacak bu lanet tutmuştu. Ben de Kalingasenā geldiğinde onu reddedemedim, ama senin isteğinin dışında bir davranışta da bulunmadım."

Bu sözlerle kraliçeyi yatıştırırken, onun merhametli kalbi gibi dudağından kızıl kızıl süzülen şaraba bakan Vatsa kralı, geceyi Kraliçe Vāsavadattā ile geçirmiş. Kraliçenin gizli tasarısı başarılı olmuş, kral da yetenekli vezirinin yol göstericiliğinden çok memnunmuş.

Öte yandan, Yaugandharāyana'nın gece gündüz Kalingasenā'nın yaptıklarını gözlemekle görevli Brahman-Rākshasa dostu Yogeşvara o gece gelmiş ve başvezire demiş ki: "Kalingasenā'nın evinin kâh içinde kâh dışında bekledim, gelen ne bir adam, ne de bir tanrı gördüm. Ama bugün, gecenin başlangıcında çatı kenarında gizlenmiş beklerken, havada belli belirsiz bir gürültü işittim. Sesin kaynağını bulmak için sihir gücüme başvurdum, ama bir sonuç alamadım. Sonra düşünüp şu karara vardım: 'Bu, kuşkusuz, gökte dolaşan ve Kalingasenā'ya âşık olan göksel bir canlının sesi. Sihir gücüm işe yaramadığına göre, küçük bir iz olsun bulmalıyım, zira akıllı kişiler ihtiyatlı olur ve rakibinin zırhında uygun bir delik ararlar. Başvezir bana "göksel varlıkların ona âşık olduğunu," söylemişti. Ayrıca bunu kızın dostu Somaprabhā da

söylemişti.' Bu kanaate vardıktan sonra, olanları haber vermek için buraya geldim. Şimdi lütfen daha fazla bilgi verin. Sihir gücümle işittim, krala, 'Kendini korumayı hayvanlar bile bilir,' gibi bir söz söylediniz. Ey bilge kişi, bununla ilgili bir örnek varsa lütfen bana anlatın."

Yogeşvara böyle deyince Yaugandharāyana cevaplamış: "Dostum, bunu kanıtlayan bir öykü var, dinle anlatayım: Bir zamanlar Vidişa ülkesinin dışında büyük bir banyan ağacı varmış. Bu çok büyük ağacın farklı yerlerinde biri mongoz, biri baykuş, biri kedi ve biri de fare olmak üzere dört canlı yaşıyormuş. Mongoz ve fare ağacın kökündeki iki ayrı delikte, kedi ağacın ortasındaki bir oyukta yaşamaktaymış. Baykuş ise ağacın tepesindeki sarmaşıklardan yapılmış bir evde yaşarmış. Fare doğal olarak ötekilerin avıymış. Fare, mongoz ve baykuş gece avlanırmış. İlk ikisi kediden korktukları için böyle yaparlarmış. Baykuş ise zaten gece dolaşan bir yaratıktır. Kedi gece olsun gündüz olsun her zaman fareyi yakalamak için yakındaki arpa tarlasında dolaşırmış.

Bir gün oraya Çandāla kastından bir avcı gelmiş. Kedinin tarlaya girerken bıraktığı izleri görerek tarlanın her yanına onu yakalamak için iplerle tuzaklar kurmuş ve gitmiş. Sonra kedi geceleyin fareyi yakalamak için tarlaya gelmiş, tam tarlaya girerken tuzaklardan birine yakalanmış. Fare de yiyecek aramak için gizlice oraya gelmiş ve kedinin iplere takıldığını görünce sevinçten dans etmeye başlamış.

Kedi tarlaya girdiği sırada baykuş ve mongoz da uzaktan geliyorlarmış, kedinin tuzağa yakalandığını görünce fareyi kapmak istemişler. Fare de onları uzaktan görmüş ve korku içinde şöyle düşünmüş: 'Eğer kediye yanaşacak olursam, onunla düşman olan baykuş ve mongoz beni bırakır, fakat bağlı olmasına rağmen, kedi beni bir fiskeyle öldürebilir. Ancak kediden uzak durursam, bu sefer de baykuş ve mongoz beni öldürür. Böyle etrafım düşmanlarla doluyken nereye gideyim, ne yapayım? Hah, buldum! Şu başı belada olan kedi, ipleri-

ni kemirerek kendisini kurtarırsam, canını kurtarmamın karşılığında beni koruyabilir, ona sığınayım.'

Böyle düşünen fare yavaşça kediye yaklaşarak demiş ki: 'Yakalanmış olmana çok üzüldüm, onun için iplerini kemireceğim. Düşman bile olsalar, komşular birbirlerini sever. Ancak niyetini bilmediğim için sana güvenemiyorum.' Kedi bunu duyunca demiş ki: 'Değerli farecik, rahat ol, hayatını kurtaracağın için bugünden itibaren dostumsun.' Bunu işitince fare onun göğsüne sokulmuş, bu durumu gören baykuş ve mongoz umutsuzluk içinde uzaklaşmışlar. Sonra iplerden pek rahatsız olan kedi fareye demiş ki: 'Dostum, gece hemen hemen sona erdi, çabuk iplerimi kemir!' Avcının gelmesini bekleyen fare, ipi ağır ağır kemirmiş ve ağzıyla yalandan 'kırt kırt' yaparak işi ağırdan almış.

Derken sabah olmuş, avcı gelmiş, fare kedinin yalvarmasıyla bağlı olduğu ipi çabucak kemirmiş. İp kopmuş, kedi de avcı korkusuyla kaçıp gitmiş. Mutlak bir ölümden kurtulmuş olan fare de deliğine girmiş. Kedi ısrarla seslense de ona asla güvenmemiş ve şöyle söylemiş: 'Şu bir gerçek ki bazen olaylar bir düşmanla dostluk yapmayı gerektirir, fakat bu sonsuza kadar sürmez.'

(A) İşte görüldüğü gibi, bir hayvan olmasına rağmen, fare kendini birçok düşmandan korumuş, aynı şey insanlar için de geçerlidir. Senin işittiğin lafı ben krala bu anlamda söylemiştim. O da kraliçelerin hayatını koruyarak kendi çıkarını gözetmelidir. Akıl her şart altında en iyi dosttur Yogeşvara. Bunu açıklayan şu öyküyü dinle.

Śrāvastī adlı bir şehir varmış. Bir zamanlar o şehirde Prasenacit adlı bir kral yaşamış. Bir gün o şehre garip bir Brahman gelmiş. Onun kabuklu pirinç yediğini gören bir tüccar, erdemli bir insan olduğunu düşünüp ona bir Brahmanın evinde kalacak yer ayarlamış. Her gün kabuksuz pirinç ve başka hediyeler götürüp ziyaret etmiş, bunu duyan başka büyük tüccarlar da öyle yapmışlar. Bu yolla epeyce para biriktiren

cimri adam ormana gitmiş, bir çukur açıp parayı gömmüş. Her gün oraya gider servetini denetlermiş.

Bir gün yine oraya gitmiş, çukurunun açıldığını ve tüm altınlarının çalındığını görmüş. Kendisini çok fena hissetmiş, sadece kalbinde bir boşluk hissetmemiş, tüm evrenin boş olduğu duygusuna kapılmış. Gelip evinde yaşadığı Brahmana ağlamış, neler olduğunu sorunca her şeyi ona anlatmış. Bir kutsal yıkanma yerine gidip orada ölüm orucuna yatmaya karar vermiş. Ona yiyecek gönderen tüccar olayı duyup öteki tüccarlarla birlikte yanına gelmiş ve demiş ki: 'Ey Brahman, hiç servetini yitirdin diye ölmeye kalkışılır mı? Servet dediğin nedir ki, mevsimsiz bir bulut gibi gelir gider.'

Bu ve benzeri sözlerle etkilemeye çalışsalar da o intihar etme düşüncesinden vazgeçmemiş, çünkü bu cimri için zenginlik yaşamdan bile değerliymiş. Ancak intihar için geldiği kutsal yerde onun durumunu işiten Kral Prasenacit yanına gelmiş ve demiş ki: 'Brahman, altınlarını gömdüğün yerle ilgili herhangi bir işaret hatırlıyor musun?' Bunu işiten Brahman şöyle demiş: 'Ormanda küçük bir ağaç var. Servetimi onun dibine gömmüştüm.' Bunun üzerine kral demiş ki: 'Onu bulup sana vereceğim, olmadı kendi hazinemden vereceğim. Sakın intihar etme.'

Brahmanı böylelikle intihardan caydırdıktan ve tüccarların önünde teminat verdikten sonra, kral sarayına çekilmiş. Sarayda başına bir ağrı saplanmış gibi yapmış ve kapı muhafızını gönderip davul çaldırarak şehirdeki bütün hekimleri çağırtmış. Hekimleri bir bir kabul edip şu soruyu sormuş: 'Kaç hastanız var, hastalarınız kimler ve onlara verdiğiniz reçete nedir?' Onlar da bir bir kralın sorularına cevap vermişler. Sırası gelen hekimlerden biri şöyle söylemiş: 'Kralım, benim hastalarımdan biri Tüccar Mātridatta'dır ve benim ikinci gün ona uyguladığım reçete nāgabalā ağacındandır.'

Bunu işiten kral tüccarı getirtip sormuş: 'Söyle, bu nāgabalā ağacının sahibi kim?' Tüccar, 'Siz haşmetlim,' demiş. Bu cevabı alan kral hemen tüccarın hizmetçisini çağırtıp demiş

ki: 'Brahmanın nāgabalā ağacının dibine gömdüğü paraları hemen geri ver.' Bunu duyan hizmetçi korkmuş, hemen itiraf etmiş ve paraları getirmiş. Kral da hemen Brahmanı çağırıp paraları vermiş. Brahman kaybettiği servetine kavuşunca yeniden doğmuş gibi olmuş.

(A) İşte böyle, neyin nerede nadir yetiştiğini bilen kral, ağacın dibinden çıkardığı paralarla Brahmana servetini kazandırmış ve bilgeliğini göstermiş. Aklın her zaman cesaret üzerinde zafer kazandığı bir gerçektir, böyle durumlarda cesaretin ne gibi bir yararı olabilir ki? Onun için Yogeşvara, Kalingasenā ne kabahat işlerse hemen saptamalısın. Tanrıların ve Asuraların birbirlerine âşık oldukları doğrudur. Bu durum senin gökten işittiğin sesi açıklıyor. Bir bahane bulabilirsek felaket ona gelecek, bize değil. Hem kral onunla evlenmemeli, hem de biz kadına karşı erdemsizce davranmış olmamalıyız."

Brahman-Rākshasa Yogeşvara, bilge Yaugandharāyana'dan bunları işitmekten memnun olmuş ve demiş ki: "Siyaset biliminde Tanrı Brihaspati'den başka kim seninle boy ölçüşebilir ki? Senin bu yöntemin krallık ağacı için bir ölümsüzlük iksiri gibidir. Ben de kendi adıma gidip Kalingasenā'nın davranışlarını izleyeyim." Böyle diyerek Yogeşvara oradan ayrılmış.

Bu sırada Kalingasenā sarayından Vatsa kralının sarayına bakıp, onun saray ve çevresinde yaptıklarını izleyip üzülüyormuş. Onu düşünüp aşkı depreşiyor, ne lotus saplarından kolye ve bilezik takması, ne de sandal ağacı yağıyla ve diğer merhemlerle ovulması onu rahatlatmıyormuş.

Öte yandan, onu daha önceden görmüş olan Madanavega adlı Vidyādharalar kralı, aşk okuyla yaralanmış haldeymiş. Kalingasenā'yı elde etmeyi kafasına koyduğu ve bunun için Tanrı Şiva'ya yalvardığı halde bu pek de kolay değilmiş. Çünkü o başka bir ülkede, başkasına âşık olarak yaşamaktaymış. Bu yüzden Vidyādhara kral, bir uygun fırsat kollayarak geceleri

kızın sarayının üstünde dolaşıyormuş. Sonra birden çileciliğinden memnun kalan Şiva'nın kendisine bulunduğu lütuf aklına gelmiş. Bir gece Vatsa kralının kılığına bürnmüş. Bu kılıkta kapıdaki muhafızları selamlayarak saraya girmiş. Muhafızlar, "Kral vezirlerini dinlemedi, daha fazla dayanamayarak geldi," diyorlarmış. Onu gören Kalingasenā, her ne kadar mücevherleri "bu insan değil" diye şıkırdasa da, heyecanla titreyip yerinden doğrulmuş. Sonra ona güven duymuş, Vatsa kralı kılığına girmiş olan Madanavega da onunla oracıkta Gandharva usulüyle evlenmiş.

O sırada sihir gücüyle olay yerine gelen Yogeşvara, gördüğü kişiyi Vatsa kralı sanmış. Bunu haber vermek için Yaugandharāyana'ya gelmiş, ama görmüş ki Vatsa kralı Vāsavadattā ile beraber. Vezirin emriyle, memnun halde, Kalingasenā'nın uyumakta olan sevgilisini izlemek üzere geri dönmüş. Geri döndüğünde bir de bakmış ki Madanavega, Kalingasenā'nın yatağında asıl şekline dönmüş olarak yatıyor. Zira şekil değiştirme yeteneği uyurken kullanılamıyormuş.

Yogeşvara mutlulukla koşup gördüklerini Vezir Yaugandharāyana'ya anlatmış. Demiş ki: "Ben bile bir şey bilmiyorum, siz ise siyaset biliminin gözüyle her şeyi görüyorsunuz. Sizin yol göstericiliğinizle bu çok zor iş bile sonuca ulaşıyor. Güneşsiz gökyüzünün ne anlamı var? Susuz gölün değeri nedir? Yol göstericisi olmayan ülke olur mu? Gerçek olmayan söz ne değer taşır ki?"

Yogeşvara bunları söyledikten sonra Yaugandharāyana onu göndermiş, sabahleyin de Vatsa kralının yanına gitmiş. Her zamanki gibi selam verip konuşmaya başlamış, konuşma sırasında lafı Kalingasenā'ya getirip şöyle söylemiş: "Kralım, o namuslu biri değil, sizin elinizi bile tutmaya layık değil. Çünkü kendi isteğiyle Prasenacit'i görmeye gitti. Onun yaşlı olduğunu görünce tiksindi ve size duyduğu istekle buraya geldi, fakat şu anda bir başkasıyla gönlünü eğlendiriyor."

Bunu işiten kral, "Doğuştan soylu bir hanımefendi nasıl böyle bir şey yapar, kim benim haremime girmeye cüret edebilir?" demiş.

Akıllı Yaugandharāyana krala cevap vermiş: "Kralım, bu gece görmenizi sağlayıp söylediklerimi kanıtlayacağım. Bütün Siddhalar ve göksel varlıklar ona âşık. Bir insan onlara karşı ne yapabilir ki? Kim tanrısal varlıkların isteğine aykırı davranışlarda bulunabilir? En iyisi kendi gözlerinizle görmeniz." Vezir böyle deyince, kral geceleyin onunla gitmeye karar vermiş.

Sonra Yaugandharāyana kalkıp kraliçeye gitmiş ve demiş ki: "Ey kraliçem, bugün size verdiğim sözü tuttum, kral Padmāvatī'den başka bir kadınla daha evlenmiş olmadı." Sonra Kalingasenā ile ilgili bütün olan biteni anlatmış. Kraliçe Vāsavadattā da başını eğip onu kutlamış ve "Bu, sizin önerilerinizi dinlemiş olmamın meyvesidir," demiş.

Geceleyin herkes uykudayken Vatsa kralı Vezir Yaugandharāyana ile birlikte Kalingasenā'nın sarayına gitmiş. Kimseye görünmeden içeri girmişler ve Madanavega'nın asıl şeklinde Kalingasenā ile birlikte uyumakta olduğunu görmüşler. Kral küstah Vidyādharayı öldürmeye kalkışmış, fakat sihir gücüyle uyanan yaratık hemen göğe yükselip kaçmış. Ardından Kalingasenā da uyanmış. Yatağın boş olduğunu görünce, "Vatsa kralı benden önce kalkıp beni uyandırmadan gitmiş mi?" diye söylenmiş.

Bunu işiten Yaugandharāyana, Vatsa kralına demiş ki: "Dinleyin. Kadın sizin kılığınıza giren Vidyādhara tarafından nasıl kandırılmış. Bunu olağanüstü gücümle saptadım ve şimdi size gösteriyorum, fakat o göksel gücü olan adamı öldüremezsiniz." Bunu söyledikten sonra birlikte kıza yaklaşmışlar, Kalingasenā onları görünce saygıyla ayağa kalkmış. Fakat kız, "Kralım, bir anda buradan gidip hemen vezirinizle nasıl geri döndünüz?" deyince Yaugandharāyana demiş ki: "Kalingasenā, sen kralımla evlenmedin ki, onun kılığına girmiş başka bir yaratıkla evlendin."

Bunu duyan Kalingasenā şaşkına dönmüş, kalbi paramparça olmuş, gözünden boşalan yaşlarla krala demiş ki: "Ey kral, tıpkı Kral Dushyanta'nın Şakuntalā'yı unuttuğu gibi, sen de benimle Gandharva usulüyle evlendiğini unuttun mu?" Bu sözler üzerine kral yüzünü yere eğip şöyle demiş: "Doğrusu, sen benimle evlenmedin, çünkü ben buraya ilk defa geliyorum." Kral böyle dedikten sonra veziri, "Gelin efendim," deyip onu alarak saraya dönmüş.

Kral veziriyle birlikte gittikten sonra Kalingasenā, sürüden ayrılan koyun gibi akrabaları tarafından terk edilmiş halde kalakalmış. Öpülmekten yaprakları yolunmuş lotus gibi solgunmuş. Nasıl fil üstüne basıp lotusa konmuş arı kümesini dağıtırsa, örülü saçlarının dağılmış haliyle o da öyleymiş. Artık kızlığı gitmişmiş ve bundan sonra başına ne geleceğini bilmiyormuş. Gökyüzüne bakıp şöyle söylemiş: "Vatsa kralı kılığına girip benimle her kim evlendiyse bari o gelip benim genç kızlığımın kocası olsun."

Böyle yakarınca Vidyādharalar kralı, kolye ve bileziklerle süslü olarak gökten tanrısal biçimiyle yere inivermiş. Kız ona kim olduğunu sorunca cevap vermiş: "Güzel kız, ben Madanavega adlı Vidyādharalar kralıyım. Uzun zaman önce seni babanın evinde gördüm. Çile çekip Şiva'ya tapındım ve ondan seni kazanacağıma dair bir lütufla ödüllendirildim. Ama sen Vatsa kralına âşıktın, bu yüzden ben de onun kılığına girdim, sen onunla evlenmeden seninle birlikte olup evlendim." Bu tatlı sözler üzerine kızın kalbi biraz olsun serinlemiş.

Madanavega kızı rahatlatmış, yeniden huzur bulmasını sağlamış. Ona kucak kucak altınlar vermiş. Kız kocasını sevdiğini, onun kendisine uygun mükemmel bir koca olduğunu anladıktan sonra, adam yine geri gelmek üzere göğe yükselmiş, Madanavega'dan izin alan Kalingasenā ölümlülerin yanına bile yaklaşamayacağı göksel ikametgâhından memnuniyet duyarak baba evinden ayrılmış.

XXXIV. Bölüm

Derken, bir gece Kalingasenā'nın kusursuz güzelliği aklına düşen ve aşkı depreşen Vatsa kralı kalkmış, eline kılıcını alıp tek başına onun sarayına gitmiş. Kız onu nezaketle karşılamış. Kral ondan karısı olmasını istemiş, fakat o reddetmiş ve şöyle demiş: "Beni başkasının karısı olarak görmelisin." Ama kral yine de şu cevabı vermiş: "Sen üç erkeğe yaklaşarak iffetsizlik gösterdiğin için, sana yaklaşmakla zina yapmış olmam."

Kral böyle söyleyince Kalingasenā şöyle karşılık vermiş: "Ey kral, ben seninle evlenmek istemiştim, ama benimle evlenmek isteyen Vidyādhara Madanavega senin kılığına girince onunla evlenmiş oldum. Şimdi benim tek bir kocam var, o da Madanavega'dır, neden iffetsiz olayım ki? Bu tür sefillikler prenseslerden çok, akrabalarından ayrılıp sağda solda bilinçsizce dolaşan sıradan kadınların başına gelir. Ben de bu işte kötü işaretler gören arkadaşımın uyarılarını dikkate alıp size haberci göndermeseydim, başıma böyle bir şey gelmezdi. Şimdi bana karşı zor kullanacak olursanız canıma kıyarım. İyi aile kadınları kocalarına zarar getirmezler. Bunu kanıtlayan bir öykü anlatayım size, dinleyin kralım.

Bir zamanlar Çedi ülkesinde İndradatta adlı büyük bir kral varmış. Ölümlü bedenlerimizin gelip geçici olduğunu gören kral adını sürdürmek için, Pāpaşodhana adlı kutsal yıkanma yerine büyük bir tapınak yaptırmış. Dinsel bağlılığı nedeniyle sık sık oraya gidermiş. Kutsal sularda yıkanmak için her türlü insan da oraya gelirmiş.

Bir gün kral orada kutsal suda yıkanmak için gelmiş bir tüccar karısı görmüş. Kocası yabancı ülkelere yolculuğa çıkmışmış. Kadın saf güzelliğini suya batırmış ve sanki Aşk Tanrısı'nın yürüyen görkemli sarayı gibi, bir anda büyüleyici bir hal almış. Bacaklarında göz kamaştırıcı halhallar varmış ve kral bu kadınla tüm dünyayı zapt edebileceğini düşünmüş. Onu görür görmez âşık olmuş, kendini kaybetmiş ve evini tespit

edip geceleyin oraya gitmiş. Onu aşka davet edince kadın şöyle demiş: 'Siz muhtaçların koruyucususunuz, başkasının karısına el sürmemelisiniz. Eğer bana karşı zor kullanırsanız çok büyük bir günah işlemiş olursunuz. Bu utancı taşıyamayacağım için ben de çok geçmeden ölürüm.' Kadın böyle söylediği halde, kral zor kullanmaktan çekinmemiş. İffetini kaybettiği için kalbi duran kadın ölmüş. Bunu gören kral utanmış, geldiği gibi geri dönmüş ve işlediği suçun bedeli olarak o da birkaç gün içinde ölmüş."

(A) Bu öyküyü anlatan Kalingasenā, mahcup bir edayla başını yere eğip yinelemiş: "İşte bu nedenle kralım, kalbinizi kötülüğe kaptırıp beni canımdan etmeyin. Benim burada yaşamama izin verin, eğer vermeyecekseniz başka bir yere giderim." Eğriyi doğruyu iyi bilen Vatsa kralı, Kalingasenā'nın bu sözleri üzerinde biraz düşünmüş ve niyetinden vazgeçip ona şöyle demiş: "Prensesim, burada kocanla dilediğince otur, senden hiçbir şey istemeyeceğim, bundan sonra hiç korkma."

Bu sözleri söyleyen kral evine dönmüş. Konuşmaları işitmiş olan Madanavega gökten inip demiş ki: "Sevgilim, çok güzel davrandın. Eğer böyle yapmasaydın kader kötü olacaktı, çünkü ben buna dayanamazdım." Vidyādhara bu sözlerle Kalingasenā'nın içini rahatlatmış, geceyi orada geçirmiş ve onun evine gelip gitmeyi sürdürmüş.

Kalingasenā Vidyādhara kocasıyla ölümlü bedeni içinde göksel zevkler tadarak yaşamış. Vatsa kralı da vezirini dinleyip krallığını, kraliçeleri ve oğlunu kurtardığını düşünerek sevinmekteymiş. Kraliçe Vāsavadattā ve Vezir Yaugandharāyana ise uygun davranış ağacının meyvelerini toplamaktan bir hayli mutluymuşlar.

Günler geçmiş, Kalingasenā'nın lotus yüzü solmaya başlamış, çünkü hamileymiş. Muhteşem göğüslerinin uçları azıcık kararıp aşk hazinesinin kabı gibi olmuş. Bunlar onun mutluluk mührüymüş. Kocası Madanavega demiş ki: "Kalingasenā, biz göksel varlıkların bir kuralı vardır. Ölümlü bir çocuk do-

ğacak olduğunda onu bırakıp uzaklara gideriz. Menakā da Şakuntalā'yı Ermiş Kanva'nın çile yerinde bırakıp gitmedi mi? Sen geçmişte her ne kadar Apsaras idiysen de, itaatsizliğinin sonucunda Tanrı Şiva'nın lanetiyle şimdi bir ölümlü oldun. İffetli olduğun halde sana iffetsiz gibi davranıldı. Şimdi çocuğuna bak. Ben ait olduğum yere gidiyorum. Beni ne zaman aklına getirirsen o anda karşında olacağım."

Vidyādhara kralı ağlayan Kalingasenā'ya böyle söyleyip onu rahatlatmış, kucak dolusu mücevher vermiş ve aklı onda kalsa da kural gereği oradan ayrılmış. Kalingasenā ise, bir arkadaş gibi olan çocuğun umuduyla, Vatsa kralının koruduğu topraklarda yaşamaya devam etmiş.

Bu sırada Tanrı Şiva, kocasının yok olan bedenine yeniden kavuşmak için çile doldurup kendisine tapınan Aşk Tanrısı'nın karısı Rati'ye şu emri vermekteymiş: "Bana karşı yaptığı saygısızlıktan dolayı kül ettiğim kocan, Vatsa kralının sarayında bir ölümlü olarak doğacak ve adı da Naravāhanadatta olacak. Sen de benden af dilediğin, yalvardığın için, ölümlü olmayan birinin rahminden doğacaksın ve kocanla yeniden birleşeceksin."

Rati'ye bunları söyledikten sonra Şiva, Yaratıcı Tanrı'ya da şu emri vermiş: "Kalingasenā göksel kaynaklı bir oğul verecek. Onun yerine, göksel bedeninden vazgeçen Rati'yi koy ve ona ölümlü bir kız şekli ver."

Şiva'nın emrine itaat eden Yaratıcı Tanrı, Kalingasenā'nın doğum vakti geldiğinde yeryüzüne inmiş. Oğlan geldiğinde onu çıkarmış, yerine hemen Rati'yi yerleştirmiş ve böylece bebek bir kız haline gelmiş. Orada bulunanlar bir kızın doğumuna tanık olmuşlar. Bu kız, gün ışığında bir çizgi halinde görünen hilal gibi ışık saçmış ve saçtığı parlaklık tüm odayı ışıl ışıl aydınlatmış. Kalingasenā doğan kızını görünce, bir erkek olmasından çok daha fazla sevinmiş.

Kalingasenā'nın şirin kızının doğumunu Vatsa kralı, kraliçeleri ve vezirleri de öğrenmişler. Kral bunu işittiğinde, Yau-

gandharāyana'nın yanında Kraliçe Vāsavadattā'ya Tanrı Şiva'nın etkisiyle demiş ki: "Kalingasenā bir lanet sonucu yeryüzüne gelmiş göksel bir peridir. Onun doğurduğu kız da gökseldir ve muhteşem bir güzelliği vardır. Bu kız oğlum Naravāhanadatta'ya çok uygundur, onun baş kraliçesi olabilir."

Bunu duyan Vāsavadattā krala demiş ki: "Büyük kral, şimdi durup dururken bunu neden söylediniz? Senin saf soydan gelen oğlunla iffetsiz Kalingasenā'nın kızı arasında nasıl bir uygunluk olabilir ki?"

Bunu işiten kral düşünmüş ve şöyle demiş: "Doğrusu, bunu kendiliğimden söylemedim, ama sanırım içime bir tanrı girdi ve beni böyle konuşmaya zorladı. Sanki gökten, 'Kalingasenā'nın kızı, Naravāhanadatta için uygun bir eştir,' diye kulağıma sesler geliyor. Bundan başka, Kalingasenā iyi bir aileden gelen sadakatli bir kadındır. İffetsizce tutumu onun bir önceki doğumundan gelen bir etkidir."

Kral böyle deyince Vezir Yaugandharāyana konuşmuş: "Kralım, işittik ki Aşk Tanrısı küle döndürüldüğünde, karısı Rati çile doldurmuş. Tanrı Şiva da kocasına kavuşması lütfunda bulunmuş ve demiş ki: 'Bir ölümlü haline geleceksin ve bir ölümlü olarak doğan kocanla birleşeceksin.' Şimdi anlaşılıyor ki göksel ses tarafından oğlunuzun Aşk Tanrısı Kāma'nın, kızın da onun karısı Rati'nin bedenlenmiş bir hali olduğu ilan edilmiş. Ebe bana bugün demişti ki: 'Daha önce rahimden cenini muayene etmiştim, sonra onu tamamen başka şekilde gördüm. Bu mucizeyi size söylemek için buraya geldim.' Bu kadının söylediği ve size gelen esinler tesadüf olamaz. Ben tanrıların, Kalingasenā'nın gerçek çocuğunu çaldıklarına ve yerine bu kızı koyduklarına inanıyorum. Bu kız da Rati'den başkası değildir. O, Kāma'nın bir bedenlenmesi olan oğlunuzun karısı olacak. Ey kral, bunu size açıklamak için Yaksha ile ilgili öyküyü anlatayım.

Zenginlik Tanrısı'nın Virupaksha adlı Yaksha bir hizmetçisi varmış. Tanrı onu milyarlarca parçadan oluşan hazinesi-

ne bekçi yapmış. O da Mathura şehrinin dışındaki bu hazineyi koruma işini başka bir Yakshaya havale etmiş. Yaksha, mermer bir sütun gibi hazineyi beklemeye başlamış. Derken bir süre sonra, işi gizli hazineleri aramak olan ve Şiva'ya bağlı bir Brahman bu hazineyi bulmak için oraya gelmiş. Etrafı kolaçan ederken, elindeki insan yağıyla yanan kandil yere düşmüş. Bunu işaret sayıp hazinenin orada gömülü olduğuna karar vermiş ve başka Brahman dostlarıyla orayı kazmaya başlamış.

Hazineyi korumakla görevli Yaksha bu durumu görmüş, hemen gidip Virupaksha'ya bildirmiş. Öfkeye kapılan Virupaksha, Yakshaya, 'Hemen git ve o hazine avcılarını öldür,' diye emir vermiş. Yaksha gitmiş ve amaçlarına ulaşamadan Brahmanların hepsini öldürmüş.

Bunu işiten Zenginlik Tanrısı öfkelenmiş ve Virupaksha'ya demiş ki: 'Neden düşüncesizce Brahman öldürttün? Geçimlerini sağlamak isteyen fakir insanlar neler yapmazlar ki? Onları gereksiz yere korkutmak ya da öldürmek yanlıştır.'

Böyle söyleyen Zenginlik Tanrısı, Virupaksha'ya, 'Kötü davranışın nedeniyle bir ölümlü olarak doğasın,' diye lanet etmiş. O da bu lanetin etkisiyle krallığın birinde yaşayan bir Brahmanın oğlu olarak dünyaya gelmiş. Karısı Yakshinī de Zenginlik Tanrısı'na, 'Ben onsuz yaşayamam tanrım, ne olur beni de gönderin,' diye yalvarmış. Erdemli kadın böyle yalvarınca Zenginlik Tanrısı şöyle demiş: 'Kocanın doğduğu Brahmanın evinde bir köle kadın var, sen de ondan çıkasın. Sonra kocanla birleşesin, böylece kocan senden alacağı güçle lanetin de üstesinden gelecek ve tekrar hizmetime girecektir.'

Zenginlik Tanrısı'nın emriyle iffetli kadın bir ölümlü haline gelmiş ve Brahmanın cariyesinin evinin önüne düşmüş. Köle kadın kızın güzelliğine hayran kalıp onu almış, efendisi Brahmana göstermiş. Brahman çok sevinmiş ve köle kadına şöyle demiş: 'Bu belli ki sıradan olmayan göksel bir doğum, içimden bir ses böyle diyor. Bu kızı evine al, sanırım o benim oğlumun karısı olacak.' Zamanla bu kız ve Brahmanın oğlu büyümüş-

ler, birbirlerine âşık olmuşlar. Brahman onları evlendirmiş. Önceki yaşamlarını hatırlamayan çift uzun bir ayrılık hasretinin yok olduğunu hissetmişler. Sonunda Yaksha ölmüş, karısı da kendini cenaze ateşine atmış ve günahları silinip önceki yüksek mevkiine kavuşmuş.

(A) İşte böyle, göksel varlıklar çeşitli nedenlerle gökyüzünden yeryüzüne inerler, çünkü onlar günahsızdır ve alışılmış yollardan doğmazlar. Bu kızın ailesinin senin için bir değeri yok mu? Dediğim gibi, Kalingasena'nın kızı sizin oğlunuzla biçilmiş bir eştir."

Yaugandharāyana böyle söyleyince, Vatsa kralı ve Kraliçe Vāsavadattā, öyle olmasını umarak mutlu olmuşlar. Sonra başvezir evine dönmüş, kral da eşiyle içki içip eğlenerek günü geçirmiş.

Zaman geçmiş, önceki yaşamını hatırlamayan Kalingasenā'nın kızı büyümüş, büyüdükçe güzelliği daha da artmış. Madanavega'nın kızı olduğu için ona Madanamançukā adı verilmiş. Annesiyle hizmetçileri şöyle derlermiş: "Bütün kadınların güzellikleri onları bırakıp bu kızda toplanmış olmalı, yoksa kadınlar bu kızın önünde neden bu kadar çirkin görünsünler ki?"

Kraliçe Vāsavadattā onun güzelliğini işitince merak edip huzuruna getirtmiş. Kral, Yaugandharāyana ve adamları, dadısına kandil ateşinin fitiline yapıştığı gibi yapışan kıza bakmışlar. Onun gözlere abıhayat gibi gelen bedenine bakan herkes, Aşk Tanrısı'nın karısı Rati'yi gördüğünü sanmış. Derken, Kraliçe Vāsavadattā görünüşüyle yeryüzüne bir şenlik olan oğlu Naravāhanadatta'yı oraya getirmiş. Oğlan, güzeller güzeli Madanamançukā'ya su zambaklarının doğan yeni güneşe baktığı gibi bakmış. Kız da kendisini beğenen gözlere bakmış iyice, ama dişi kekliğin ay ışığına bakmaya doyamadığı gibi, bakmaya doyamamış. Bakışlarıyla birbirine bağlanan bu iki genç, o andan itibaren bir daha hiç ayrılamamışlar birbirlerinden.

Bir süre sonra, Vatsa kralı evliliğin gökyüzünde yapılmasına karar vermiş ve evlilik törenini kafasında tartmaya baş-

lamış. Bunu duyan Kalingasenā pek memnun olmuş, kızının müstakbel kocası Naravāhanadatta'yı çok sevmeye başlamış. Vezirlerine danıştıktan sonra Vatsa kralı oğluna kendisininkine benzer ayrı bir saray yaptırmış. Sonra uygun mevsimi ve zamanı gözeten kral, övgüye değer niteliklere sahip oğlunu veliaht ilan etmiş. Naravāhanadatta'nın başından aşağı önce babasının gözyaşları, sonra da güçlü Vedik dualar eşliğinde kutsal nehirlerden getirilmiş sular dökülmüş. Tören sırasında yıkanan yüzüyle birlikte yeryüzünün dört yönü de temizlenmiş. Annesi onun üzerine uğurlu çiçekler attığında, gökten de semavi çiçek çelenkleri yağmış. Boşluğa yayılan davul ve zil sesleri tanrıların şimşek gibi çakan davullarına benziyormuş. O, tahtın vârisi ilan edilir edilmez herkes önünde diz çökmüş.

Daha sonra Vatsa kralı oğlunun oyun arkadaşları olan vezirlerin çocuklarını çağırtmış, onların tahtın vârisi olan oğlunun yardımcısı olacaklarını ilan etmiş. Yaugandharāyana'nın oğlu Marubhūti'yi başvezirliğe, Rumanvat'ın oğlu Harişikha'yı başkomutanlığa, Vasantaka'nın oğlu Tapantaka'yı oyun arkadaşlığına, İtyaka'nın oğlu Gomukha'yı muhafızlık görevine getirmiş. Kralın danışman din adamı görevine de Pingalika'nın iki yeğeni Vaişvānara ve Śāntisoma'yı getirmiş.

Bu kişiler kral tarafından oğlunun hizmetinde ona yardımcı olarak ilan edildiğinde çiçek yağmurları yağmış ve gökten şu ses gelmiş: "Bu vezirler prense bütün işlerinde başarıyla yardım etsinler ve Gomukha onun hiç ayrılmayan dostu olsun." Gökten gelen ses bunu söyledikten sonra Vatsa kralı onlara kumaşlar, mücevherler verip onurlandırmış. Kral çevresine öyle zenginlik yağdırmış ki kendisini yoksul diye adlandıracak bir kişi bile kalmamış. Şehirdeki bütün kızlar ve ozanlar öyle bir dans etmişler ki uzaktan bakınca rüzgârda dalgalanan ipek bayraklar gibi görünmüşler.

Sonra Kalingasenā gelip müstakbel damada bakmış ve onun Vidyādhara ırkının bedenlenmiş talihi olduğunu görmüş. Vāsavadattā ve Padmāvatī ile birlikte dans etmeye başlamış

ve neşeyle dans eden üçü, kralın bir araya gelmiş üç gücü gibi olmuş. Rüzgârda dalgalanan sarmaşıklarıyla ağaçlar bile dans eder gibi görünüyormuş.

Görevine atanan tahtın vârisi Naravāhanadatta, görkemli bir file binip yola çıkmış. Şehirdeki kadınlar ona öyle bakmışlar ki bu bakışlar ürünlere ve su zambaklarına denk gelse kavururmuş. Şehirdeki tanrılara tapınıp, ozanlar aracılığıyla onlara dualar ettikten sonra vezirleriyle birlikte sarayına gitmiş. Kalingasenā ona göksel yiyecekler ve içecekler vermiş, ona ve vezirlerine muhteşem giysiler ve göksel mücevherler hediye etmiş, çünkü damadını çok seviyormuş. Böylece, günler kutlamalarla geçmiş, Vatsa kralı ve diğerleri abıhayat içmiş gibi kendilerinden geçmişler.

Gece olmuş ve kafası kızının evliliğiyle meşgul olan Kalingasenā, dostu Somaprabhā'yı aklına getirmiş. Ancak dostundan önce, sezgileri daha güçlü olan dostunun kocası Nadakūvara bu işareti almış ve karısına demiş ki: "Sevgilim, şu anda Kalingasenā seni özlemle anıyor, hemen git ve onun kızı için göksel bir bahçe hazırla." Bunu söyleyen, kızın geçmişini ve geleceğini açıklayan Nadakūvara hemen karısı Somaprabhā'yı göndermiş.

Somaprabhā varınca onu çok özlemiş olan Kalingasenā boynuna sarılmış, Somaprabhā hal hatır sorduktan sonra şöyle demiş: "Sen güçlü bir Vidyādhara ile evlenmiştin, kızın da Şiva'nın lütfuyla Rati'nin bedenlenmiş bir hali gibi doğdu ve Vatsa kralının aşkın bedenlenmiş hali gibi olan oğlunun karısı olarak belirlendi. O, tanrıların bir kalpası boyunca Vidyādharalar imparatoru olacak, kızın da onun öteki karıları tarafından onurlandırılacak. Ancak, bir Apsaras olan sen, İndra'nın ettiği lanet yüzünden yeryüzüne gelmek zorunda kalmıştın, buradaki görevlerin sona erince lanetten kurtulacaksın. Bunları bana akıllı kocam anlattı, bu yüzden hiç endişe etme. Her başarıdan mutluluk duy. Şimdi buraya kızın için göksel bir bahçe yapacağım, öyle ki benzeri ne yerde, ne de gökte var olacak."

Böyle dedikten sonra Somaprabhā sihir gücüyle göksel bir bahçe yapmış ve Kalingasenā'dan ayrılıp gitmiş. Gün ağarınca, insanlar gökten inmiş Nandana bahçesi gibi olan bu bahçeye hayretle bakmışlar.

Bunu işiten Vatsa kralı, eşleri ve vezirleriyle birlikte, Naravāhanadatta da dostlarıyla birlikte oraya gelmişler. Bir bakmışlar ki bahçede yıl boyunca çiçekleri ve meyveleri hiç solmayan ağaçlar var, mücevherlerle süslü sütunlar, duvarlar, çimenler ve havuzlar var. Altın renkli kuşlar ötmekte, göksel melterrler esmekte. Sanki tanrıların ülkesinden yeryüzüne düşmüş ikinci bir cennet gibi.

Bu olağanüstü bahçeyi gören Vatsa kralı, Kalingasenā'ya bunun nasıl var olduğunu sormuş. O da herkesin duyacağı şekilde anlatmış: "Maya adlı büyük bir Asura var. O Yudhishthira'nın toplantı salonunu ve İndra'nın şehrini yapan Vişvakarman'a benzer. Maya'nın Somaprabhā adlı kızı arkadaşımdır. Geceleyin beni ziyarete geldi ve sihir gücüyle kızım için bu bahçeyi yaptı."

Bunları söyledikten sonra, arkadaşı Somaprabhā'dan işittiği, kızının geçmiş ve geleceğiyle ilgili kehanetleri de krala anlatmış. Orada bulunanlar, Kalingasenā'nın bu konuşmalarından sonra, onunla ilgili eski kötü düşüncelerinden vazgeçmişler ve çok mutlu olmuşlar. Vatsa kralı, eşleri ve oğlu o günü misafirperver Kalingasenā'nın ikramlarıyla o bahçede geçirmişler.

Ertesi gün kral tapınağa gitmiş ve orada güzel giyimli, mücevherlerle süslü birçok kadın görmüş. Onlara kim olduklarını sorunca şöyle demişler: "Biz bilimleriz ve şunlar da yeteneklerimiz. Buraya oğlunuz için geldik, şimdi gidip onun içine gireceğiz." Böyle deyip ortadan kaybolmuşlar. Vatsa kralı da şaşkınlık içinde evine gitmiş. Gördüklerini Kraliçe Vāsavadattā'ya ve vezirlere anlatmış, onlar da tapınaktaki tanrının bu iyiliğine pek sevinmişler.

Derken, kralın isteğiyle Vāsavadattā eline bir vīnā almış, o sırada Naravāhanadatta da odaya girmiş. Annesi vīnāyı çalar-

ken oğlan nazikçe, "Vīnānın akordu bozuk," diye fısıldamış. Babası, "Al da sen çal," demiş. O da almış ve öyle bir çalmış ki göksel müzisyenler olan Gandharvalar bile hayret etmişler. Babasının bu denemesinden sonra, onun tüm bilimler ve yeteneklerle donatılmış olduğu ortaya çıkmış.

Vatsa kralı, oğlunun her türlü bilgi ve yetenekle donanmış olduğunu görünce, Kalingasenā'nın kızı Madanamançukā'nın da güzel dans etmesi gerektiğini düşünmüş. Kız tüm becerileri hızla edinince, Prens Naravāhanadatta bir hoş olmuş, tıpkı ay yükseldiğinde denizin çalkantılı olması gibi. Madanamançukā'nın şarkı söyleyip dans edişini, tüm vücut ve yüz hareketlerini mükemmelen yapışını görmekten mutluluk duymuş. Kız da onu bir an görmese gözlerinden yaşlar boşanır, şafakta üstünde çiy oluşan beyaz lotuslar gibi olurmuş.

Naravāhanadatta da kızın bahçesine gidip onun yüzünü görmeden yaşayamazmış. Onu seven Kalingasenā da, Naravāhanadatta'yı memnun etmek için kızını ona getirirmiş. Efendisinin çok mutlu olduğunu gören Gomukha, orada daha fazla kalabilmek için Kalingasenā'ya uzun uzun öyküler anlatırmış. Prens, meramını anlayan dostundan çok memnun kalırmış, ne demişler, efendisinin içini okumak onun güvenini kazanmanın en emin yoludur.

Naravāhanadatta, bahçede Madanamançukā'ya dersler verip onun dans ve diğer işlerdeki becerilerini mükemmel hale getirmiş. Sevgilisi dans ederken her türlü enstrümanı çalar, en hünerli müzisyenleri bile utandırırmış. O çevredeki bütün fil ve at eğiticilerinden, araba ustalarından, savaş aletleri kullananlardan üstünmüş. Daha iyi resim yapar, daha iyi heykel yontarmış. Naravāhanadatta'nın çocukluğu işte böyle geçmiş.

Bir gün prens, vezirleri ve biricik sevgilisiyle beraber Nāgavana adlı bahçeye hac ziyaretine gitmiş. Orada bir tüccar karısı, Gomukha'ya âşık olmuş, fakat reddedilince zehirli bir içecek verip onu öldürmeye kalkışmış. Ancak Gomukha bunu kadının sırdaşından öğrenmiş ve içeceği içmemiş, son-

ra da kadınlara özgü şu özelliklerden söz açmış: "Aah-ah! Yaratıcı önce pervasızlığı yarattı, sonra da kadını ondan kopyaladı. Tabiatları gereği, onlar için hiçbir şey kötü değildir. Böyle olunca da kadının hem abıhayat hem de zehirden yaratıldığını söylerler. Çünkü o, bağlılık gösterdiğinde abıhayattır, ayrılık yarattığında ise zehirdir. Onun sevgi dolu yüzüne bakan biri neler karıştırdığını nasıl bilebilir ki? Kötü kadın, altında timsah saklanan bir lotus yatağına benzer. Erdemli kadın ise, güneşin saf ışığı gibi, kocasına övgü getirir. Kötü kadın yabancılara bağlıdır, aşırı istekleri vardır, nefret zehrini taşır ve bu haliyle kocasını dişi bir yılan gibi öldürür.

Mesela kasabanın birinde Şatrughna adlı bir adam ve onun iffetsiz karısı yaşarmış. Adam bir akşam onu sevgilisiyle yakalamış, sevgiliyi kılıcıyla öldürmüş. Kapıda gecenin gelmesini beklemiş, karısını içeride tutmuş. Gece olunca, bir yolcu gelmiş ve kalacak yer olup olmadığını sormuş. Adam yolcuya oda vermiş, sonra onun yardımıyla, zina yapan adamın cesedini ormana taşımış. Orada cesedi tam bir kuyuya atacağı sırada, arkasından gelen kadın kocasını itekleyip onu da kuyunun dibine göndermiş.

(A) Kadınların işledikleri bu tür suçlar ne kadar da pervasızcadır?" Bu sözlerle Gomukha, bir çocuk olmasına rağmen, kadınların davranışları üzerine böyle bir açıklama yapmış.

Sonra, bahçede yılanlara tapınmayı bitiren Naravāhanadatta, yanındakilerle birlikte sarayına dönmüş.

Saraydayken bir gün Gomukha'yı ve öteki vezirleri sınamak için, kendisinin gayet iyi bildiği siyaset sanatı hakkında ne bildiklerini sormuş. Aralarında konuşmuşlar ve demişler ki: "Sen her şeyi biliyorsun, yine de bizden istediğini söyleyelim." Sonra siyaset biliminin özünü anlatmaya başlamışlar.

"Bir kral öncelikle, tıpkı at terbiye eder gibi duyularını terbiye etmelidir. İç düşmanları olan aşk, öfke, açgözlülük ve kuruntuyu bir kenara atmalıdır. Düşmana boyun eğdirmeden önce kendi nefsine boyun eğdirmelidir. Kendine egemen olamayan

başkalarına nasıl egemen olabilir? Kendi ülkesinden nitelikli vezirler edinmeli, çileciliği ve Atharvaveda'yı bilen becerikli bir aile rahibi bulmalıdır. Vezirlerini korku, açgözlülük, erdem ve tutkuyla denemeli, onlara ustalıklı hileler uygulamalı, içlerini okuyup kendilerine uyan görevler vermelidir. İşlerini yaparken konuşmalarını dinlemeli, vezirlerinin doğruluğun, kötülüğün, tutkunun veya bencilliğin etkisi altında olup olmadıklarını denetlemelidir.

Doğruluktan hoşlanmalı, yanlışlığı ise hakkıyla cezalandırmalıdır, bunun için olan biteni casuslarıyla denetlemelidir. İşine dört elle sarılmalı, tüm dikenleri temizleyip zenginlik kazanmalı, güç ve başarı sağlayacak diğer yollarla kuvvetli bir hükümdarlık kurmalıdır. Cesaret, krallık gücü ve akıllı danışmanlarla donanmış olarak, düşmanıyla kendi gücü arasındaki farkı iyi gözetip, ona göre başka bölgeleri zapt etme isteği duymalıdır. Güvendiği bilgili ve akıllı vezirlerden sürekli tavsiye almalı ve kendi düşüncesini en ince ayrıntısına kadar bunlarla pekiştirmelidir. Başarı yöntemlerini iyi bilerek işini sağlama bağlamalı, ittifak ve savaş başta olmak üzere, altı uygun çıkış yolunu iyi uygulamalıdır.

Kendi ülkesini korurken zenginlik kazanmalı, rakiplerine karşı hep üstün olmalı, asla yenilmemelidir. Ancak tutku ve açgözlülükle gözü kör olmuş, kötü kalpli hizmetçileri tarafından malı, mülkü talan edilmiş ve yanlış yola sevk edilmiş budala bir kral, karanlık bir çukura düşer. Böyle dolandırıcılar yüzünden başka tür hizmetçiler, tıpkı çit çekilmiş pirinç tarlasına giremeyen köylüler gibi, kralın yanına gelemezler. Sırları açığa vurulan kral, sadakatsiz hizmetkârlarının kölesi olur. Tüm zenginliğini yitirir, çünkü insanları ayırt etmeyi bilmemektedir. Bu nedenle bir kral önce kendisini denetlemelidir. Kral uygun cezalar vermeli ve insanların kişiliğini iyi değerlendirmelidir. Çünkü bu yolla halkının sevgisini kazanır ve zenginlik sahibi olur.

Eski zamanlarda Şūrasena adlı bir kral, tamamen güvendiği hizmetçileri, birlikte olduğu vezirleri tarafından soyulup

soğana çevrilmiş, köle durumuna düşürülmüş. Krala bağlılık gösteren ve kral tarafından ödüllendirilmek istenenlere vezirler bir çöp dahi vermiyorlarmış. Ama kendilerine hizmet edenlere hak etmedikleri halde hediyeler veriyorlar, kralı buna ikna ediyorlarmış. Bunu fark eden kral bütün vezirlerini sırayla ve akıllıca oyunlarla değiştirmiş. Hiziplere ayrılan vezirler birbirlerine düşünce, kral başkaları tarafından yanıltılmadan ülkesini güzelce yönetmiş.

Harisinha adlı, çok da güçlü olmayan bir kral varmış. Fakat siyaset sanatını iyi bilirmiş, çevresinde hep akıllı ve sadık vezirler bulundururmuş. Kaleleri ve içi dolu hazineleri varmış. Halkı ona çok bağlıymış, bir kral saldırsa bile onu yenemezmiş. Böyle düşünmek bile krallığı yönetmekteki en temel özelliktir, bundan daha önemli ne olabilir ki?"

Bunları söyledikten sonra Gomukha ve diğerleri oradan ayrılmışlar. Bütün kahramanca işleri zaten bilen Naravāhanadatta onların bu sözlerini onaylamış ve her türlü güçlüğü aşacağına olan inancı iyice pekişmiş.

Sonra kalkmış, gecikmekten artan şevkiyle, arkadaşlarını da yanına alarak sevgilisi Madanamançukā'yı ziyarete gitmiş. Sarayına varmış, onu bir tahta oturtmuşlar. Her zamanki gibi misafirperverlik gösteren Kalingasenā şaşkınlık içinde Gomukha'ya demiş ki: "Prens Naravāhanadatta gelmeden önce sabırsızlanan Madanamançukā, onun gelişini görmek için benimle birlikte sarayın çatısına çıktı. O sırada gökten bir adam indi. Başında üç katlı bir taç, elinde bir kılıçla göksel bir görünüşü vardı. Adam bana dedi ki: 'Ben Mānasavega adlı Vidyādharalar kralıyım ve sen de bir lanet sonucu dünyaya gönderilmiş göksel peri Surabhidattā'sın, çok iyi biliyorum ki senin kızın da göksel kökenli. Birbirimize çok uygun olduğumuzdan evlenmek için onu senden istiyorum.' O böyle söyleyince kahkahayla güldüm ve ona dedim ki: 'Tanrılar onun kocası ve Vidyādharaların hükümdarı olarak Naravāhanadatta'yı belirlediler.' Ben bunu der demez Vidyādhara kızımın gözünü kamaştıran ani bir ışık parlamasıyla gökyüzüne uçtu."

Bu sözler üzerine Gomukha demiş ki: "Vidyādharalar, prensin gelecekteki kral olduğunu gökten gelen bir sesle işitmişler, ona zarar vermek istiyorlar. Oysa kim güçlü bir kişinin yönetici olmasını istemez? Bu sebeple Tanrı Şiva ona yardımcılar atayarak güvenlikte olmasını sağladı. Ben Ermiş Nārada'nın bu sözünü babamdan işitmiştim. Şimdi anlaşılıyor ki artık Vidyādharalar bizim düşmanımızdır."

Bu sözleri işiten Kalingasenā kendi başına gelecekleri düşünüp korkuya kapılmış ve demiş ki: "Benim gibi hileyle aldatılmadan önce Madanamançukā'yı neden prensle evlendirmiyoruz?" Gomukha ve ötekiler bunun üzerine şunu söylemişler: "Siz Vatsa kralına bunu yaptırabilir misiniz?"

Naravāhanadatta bütün günü bahçede Madanamançukā'nın güzel yüzüne bakarak geçirmiş. Kızın yüzü tamamen açılmış lotus gibiymiş. Gözleri su zambakları gibi, dudakları bandhuka çiçekleri gibiymiş. Göğüsleri mandāra meyveleri gibi, bedeni ise şirīsha çiçeği gibi alımlıymış. Sanki Aşk Tanrısı'nın dünyayı dize getirmek için yarattığı bir oka benziyormuş.

Ertesi gün Kalingasenā gitmiş ve kızının evlilik isteğini krala bildirmiş. Vatsa kralı onu gönderdikten sonra vezirlerini toplamış ve onların huzurunda Kraliçe Vāsavadattā'ya demiş ki: "Kalingasenā kızını evlendirmek için çok sabırsızlanıyor, ne yapalım? Halk bu kadar mükemmel bir kızın iffetsiz olduğunu düşünecek. Biz de kaçınılmaz olarak halkın kararına uyacağız. Bir zamanlar çoğunluğun iftirası yüzünden Rāma da iffetli karısı Sītā'yı sürgüne göndermedi mi? Bhīshma kardeşi için Ambā'yı zorla alıp götürüp sonra da daha önce başkasını koca olarak seçti diye gönülsüzce geri göndermedi mi? Bu Kalingasenā da beni seçtiği halde aniden Madanavega ile evlenmedi mi? Bu yüzden halk onu ayıplamadı mı? Bırakalım Naravāhanadatta onun kızıyla Gandharva usulü evlensin."

Vatsa kralı sözlerini bitirince Yaugandharāyana cevap vermiş: "Efendim, Kalingasenā böyle yakışıksız bir durumdan memnun olabilir mi? Çünkü sık sık tanık olduğum gibi, onun kızı

göksel bir canlı, sıradan bir kadın değil ve bu bana akıllı dostum Brahman-Rākshasa tarafından söylendi."

Onlar böyle tartışırlarken, gökten Tanrı Şiva'nın sesi işitilmiş: "Gözümden çıkan ateşle yaktığım Aşk Tanrısı'nı yeniden Naravāhanadatta olarak yaratmıştım. Rati'nin çileciliğinden memnun kalıp onu da karısı Madanamançukā olarak yarattım. İlk karısı olarak onunla evlenip Vidyādharalar üstünde egemenlik kuracak, desteğimle düşmanlarını yenip tanrıların bir kalpası boyunca hüküm sürecek." Bunu söyledikten sonra ses kaybolmuş.

Büyük Tanrı Şiva'nın bu konuşmasından sonra Vatsa kralı ve beraberindekiler ona tapınmışlar, mutluluk içinde oğullarını evlendirmeye karar vermişler. Kral, gerçeği önceden gören vezirini tebrik etmiş, sonra kâhinleri toplayıp en hayırlı vaktin ne zaman olduğunu sormuş. Hediyelerle onurlandırılmış olan kâhinler en hayırlı vaktin birkaç gün sonra geleceğini söylemişler. Kâhinler şunu da demişler: "Oğlunuz karısından ayrı bir dönem geçirecek, bunu kehanet gücümüzle görüyoruz, ey Vatsa kralı!"

Derken, kral oğlunun evliliği için gerekli hazırlıkları yaptırmış. O kadar görkemli hazırlıklarmış ki sadece kendi şehri değil, tüm yeryüzü ihtişamdan titremiş. Evlilik günü gelip çattığında, Kalingasenā kızını babasının gönderdiği göksel mücevherlerle süslemiş ve kocasının iznini alan Somaprabhā da oraya gelmiş. Madanamançukā öyle güzel bir göksel evlilik ipiyle süslenmiş ki ay bile onun kadar görkemli görünmüyormuş. Şiva'nın emriyle gelen göksel periler kutsal şarkılar söylüyorlarmış, ancak onun güzelliği yanında karanlıkta kalmış gibiymişler ve sanki utanmış gibi saklanmışlar, fakat şarkıları duyuluyormuş. Göğün eşi benzeri bulunmayan müzisyenleri büyük bir uyum içinde, Tanrıça Gaurī'nin onuruna şu şarkıyı söylüyorlarmış: "Ey dağların kızı, zafer senin olsun, inananlarına merhamet et, bugün bizzat gel ve Rati'nin çileciliğini kutsa!"

Göz alıcı evlilik ipini takmış olan Naravāhanadatta, çeşitli müzik aletleriyle dolu evlilik çadırına girmiş. Hiçbir şeyi atlamadan kutlu evlilik törenini tamamlayan damat ve gelin ateşin yandığı sekiye çıkmışlar. Ay ve güneş Altın Dağ'ın çevresinde nasıl dönerlerse, damat ve gelin de sağ taraflarında tuttukları ateşin çevresinde öyle dönmüşler. Evliliğin onuruna gökten sadece tanrıların davul ve zil sesleri gelmemiş, aynı zamanda kadınların pirinçlerine karışan çiçek yağmuru da yağmış.

Eli açık Kalingasenā damadını altın kaplamalı mücevherlere boğmuş, öyle ki Alakā'nın efendisi* ondan daha fakir kalmış, yeryüzünün kralları da öyle. Görkemli evlilik töreninde mutluluğa eren gelin ve damat, kadınlarla dolu, aşırı ölçüde süslü dairelerine girmişler. Bu sırada Vatsa kralının şehri müthiş ordularla birlikte gelen krallarla dolmuş. Bir deniz gibi kabaran bu kalabalık alçakgönüllü davranışlarla birçok hediye getirmiş.

Bu çok önemli evlilik kutlamaları nedeniyle, kral bütün halkına, krallığın altından olmayan en değerli varlıkları olan ana karnındaki çocuklara kadar herkese altınlar dağıtmış. Dört bir yandan akın akın gelen ozanlar, dansözler, ilahileri, dansları ve şarkılarıyla dünyayı bir uyum içine sokmuşlar. Bu bayramda tüm Kauşāmbī şehri tıpkı rüzgârda sallanan bir bayrak gibi dalgalanıyormuş. Şehrin yöneticilerinin kadınları giyimleriyle çok güzellermiş.

Coşkuyla kutlanan bu şenlik çok uzun sürmüş. Tüm dostlar, hısım akraba ve halk çok mutlu olmuş. Tahtın vârisi Naravāhanadatta ve Madanamançukā mutluluk içinde yaşamışlar.

---

* Zenginlik Tanrısı Kubera. (ç.n.)

VII

RATNAPRABHĀ

XXXV. Bölüm

Dua

Tanrıça Gaurī'nin oyun yaparak tırnaklarını geçirdiği, hilallerle süslü Şiva'nın başı size zenginlik versin. Tanrıların kanıyla ıslanmış hortumunu fazlasıyla kıvırıp başarı veren fil başlı Tanrı Ganeşa sizi korusun.

(A) Böylece Vatsa kralının genç oğlu Kauşāmbī de canı gibi sevdiği Madanamançukā ile evlenmiş, Gomukha ve vezirleriyle beraber dilediği gibi yaşamış.

Bir keresinde, bahar bayramı geldiğinde, guguk kuşları aşk kokan ezgilerle öttüklerinde, Malaya dağlarından esen rüzgâr sarmaşıkları dans ettirdiğinde ve arılar vızıltılarıyla baharı tatlandırdıklarında prens vezirleriyle birlikte eğlenmek için bahçeye gitmiş. Orada dolaşırken dostu Tapantaka mutluluktan fal taşı gibi açık gözlerle yaklaşıp demiş ki: "Prensim, şurada aşoka ağacının altında gökten inmiş bir kız var, hayatımda onun kadar güzelini görmedim. Güzelliğiyle dört bir yanı aydınlatan bu kız arkadaşlarıyla bana yaklaştı ve sizi yanına çağırmak için beni gönderdi."

Bunu işiten Naravāhanadatta onu görmek istemiş ve vezirleriyle birlikte ağacın dibine gitmiş. Gözleri arı gibi kıpır kıpır, dudakları yeni sürgün vermiş bitki gibi kırmızı, göğüsleri salkım salkım meyve gibi, bedeni çiçek tozu gibi sarı kızı

görmüş. Sanki o bahçenin tanrısı gibi, güzelliğiyle insanın yorgunluğunu gideriyormuş. Prens önünde eğilen göksel kıza doğru yaklaşmış, güzelliğinden etkilenip parlayan gözleriyle onu selamlamış.

Vezir Gomukha sormuş: "Ey kutlu kişi, kimsiniz ve buraya ne maksatla geldiniz?" Bunu işiten kız aşkın karşı konulamaz hükmüne uyarak çekingenliği bir kenara atmış, Naravāhanadatta'nın lotus yüzüne yan yan bakmış, gözlerinden akan sevgiyle kendi öyküsünü anlatmaya başlamış:

"Üç dünyada da bilinen Himavat adlı bir dağ sırası varmış. Onun birçok doruğu arasında, parıldayan mücevherleriyle, göz alan karlarıyla, cennetin ölçülemez uzantısı gibi olan Şiva doruğu çok önemliymiş. Onun düzlüklerinde yaşlılık, ölüm ve korkuyu gideren, ancak Şiva'nın izniyle elde edilebilen sihirli bitkiler, sihirli güçler bulunurmuş. Vidyādharaların bedenleriyle parlak görünen sarı doruğu, Sumeru dağının ihtişamını gölgede bırakırmış.

Orada güneşin sarayına benzer, parıldayan bir Altın Şehir varmış, adı Kançanaşringa imiş. Burası uzun mesafelere yayılan bir şehirmiş ve orada Tanrı Şiva'ya sofulukla bağlı Hemaprabha adlı bir Vidyādhara kral yaşarmış. Kralın çok karısı olmakla birlikte, o ayın Rohinī'ye olan bağlılığı gibi tek bir karısına, Alankāraprabhā'ya bağlıymış. Bu erdemli kral, karısıyla birlikte sabahleyin uyanır, banyo yapar ve Tanrı Şiva ile karısı Tanrıça Gaurī'ye tapınır, sonra insanların dünyasına iner, fakir Brahmanlara binlerce altın ve mücevher dağıtırmış. Sonra dünyadan ayrılır, krallık görevlerinin başına dönermiş, yer, içer, bir çileci gibi sözüne bağlılıkla yaşarmış.

Günler böyle geçerken çocuksuz olan kralı bir kederdir sarmış. Sevgili kraliçesi Alankāraprabhā bu üzgün halini görünce, nedenini sormuş. Kral demiş ki: 'Her türlü zenginliğe sahibim, ama çocuksuzluk beni mahvediyor kraliçem ve bu üzüntü uzun zaman önce işittiğim, hiç oğlu olmayan erdemli bir adamın öyküsünü hatırlattı.'

Kraliçe, 'Nasıl bir öykü bu?' diye sormuş. Kral da kısa yoldan şöyle anlatmış.

'Çitrakuta şehrinde Brahmanları sevindirmekten zevk alan Brahmanavara adlı bir kral yaşarmış. Kralın savaş işlerine candan atılan Sattvaşīla adlı bir hizmetkârı varmış. Sattvaşīla her ay ondan yüz altın alırmış. Ancak eli açıklığı yüzünden, kazandığı altın ona yetmezmiş, çocuksuz olduğu için tek zevki servetini etrafa dağıtmakmış. Sattvaşīla şöyle düşünürmüş: "Tanrı bana çocuk verip beni sevindirmedi, bana cömertliği bir kusur gibi verdi. Çünkü dağıtacak bir hazinem de yok. Bu dünyada zenginlik dağıtmayan fakir biri olmaktansa, kısır bir ağaç ya da taş olmak daha iyidir."

Ancak bir süre sonra Sattvaşīla bahçede dolaşırken şans eseri bir hazine bulmuş. Değerli taşların ve altınların parıldadığı hazineyi hizmetçilerinin de yardımıyla hemen evine taşımış. Kendini böyle bir zevke kaptıran bu erdemli adam, zenginliğini Brahmanlara, kölelere, dostlara dağıta dağıta harcamış.

Bu sırada sırrı öğrenen akrabaları saraya gidip krala Sattvaşīla'nın bir hazine bulduğunu bildirmişler. Kral onu çağırtmış, kapı muhafızı onu dışarıda bekletirken, Sattvaşīla elindeki kılıcın ucuyla toprağı eşelemiş ve bakır bir kabın içinde bir hazine daha bulmuş. Saf kalbi ve erdemleri ona kralı yatıştıracak bir yol bulmasını sağlamış. Üzerine tekrar toprak atmış, muhafızın seslenmesiyle içeri girip kralın huzuruna çıkmış.

Önünde eğilmiş, kral demiş ki: "Bir hazine bulduğunu işittim, onu bana ver." Sattvaşīla cevap vermiş: "Kralım, size ilk bulduğum hazineyi mi, yoksa bugün bulduğumu mu vereyim?" Kral, "Bugün bulduğunu ver," deyince, Sattvaşīla avlunun köşesine gitmiş ve oradaki hazineyi çıkartıp krala vermiş.

Çok memnun olan kral, "İlk bulduğun hazineyle dilediğince mutlu yaşa," demiş ve onu göndermiş. Sattvaşīla evine dönmüş. Dağıttığı hediyelerle ad yapmış ve çocuksuzluğundan duyduğu üzüntüyü bir nebze olsun gidermiş.

İşte Sattvaşīla öyküsü böyle, bunu uzun zaman önce duymuştum. Çocuksuzluk konusunu düşünürken aklıma geldi.' Vidyādharalar kralı Hemaprabha, kraliçesi Alankāraprabhā'ya böyle dedikten sonra kadın cevap vermiş: 'Doğru. Talih cesur kişiye yolunda yardım eder. Sattvaşīla da ikinci bir hazine bulmadı mı? Sen de cesaretin sayesinde isteğine kavuşacaksın. Bunu kanıtlamak için sana Vikramatunga öyküsünü anlatayım.

Pātaliputra adlı, mükemmel mücevherlerle dolu ve bunların renkleriyle ışıldayan dünya incisi bir şehir varmış. Uzun zaman önce bu şehrin kralı düşmanlarına aman vermeyen yiğit Virkamatunga imiş. Bu kral bir gün avlanmak için ormana gitmiş ve bir Brahmanın vilva meyveleriyle kurban sunmakta olduğunu görmüş. Onunla konuşmak istemiş, ama yaklaşmaya çekinmiş, uzaklaşıp ordusuyla birlikte av peşine düşmüş. Düşmanlarını öldürür gibi, uzun süre aslanları ve geyikleri öldürmüş. Sonra geri döndüğünde Brahmanın hâlâ aynı şekilde kurban sunmayı sürdürdüğünü görmüş. Gidip önünde eğilmiş, adını ve vilva meyveleri sunmanın kendisine ne yarar getireceğini sormuş.

Brahman kralı kutsamış ve ona demiş ki: "Ben Nāgaşarman adlı bir Brahmanım, bu kurban töreninden beklentimi söyleyeyim. Ateş Tanrısı bu sunulardan memnun kalırsa, ateşin içinden çıkacak, görünür olup bana bir lütufta bulunacak. Bu yüzden vilva meyveleri sunarak zaman harcıyorum. Ama henüz başaramadım, Aşk Tanrısı benden memnun kalmadı."

O bunları söyleyince cesur kral şöyle cevap vermiş: "Bir vilva meyvesi ver, ben sunayım ve bugün tanrıyı senin için ortaya çıkarayım ey Brahman," Brahman da demiş ki: "Benim gibi saf bir adamdan hoşnut kalıp ortaya çıkmayan tanrı, senin gibi lekeli bir adam için mi çıkacak?"

Brahman böyle deyince kral yine karşılık vermiş: "Sen orasına karışma. Bana bir vilva meyvesi ver ve mucizeyi izle." İyice meraka kapılan Brahman, krala bir vilva meyvesi vermiş. Kral her zamanki yiğit tavrıyla düşüncelerini yoğunlaştırmış

ve "Ey Ateş Tanrısı, eğer bu vilva meyvesini beğenmediysen sana başımı sunmak istiyorum," diyerek meyveyi ateşe atmış. Yedi ışık huzmesiyle ateşten çıkan tanrı, elinde altın bir vilva meyvesiyle görünmüş. Ateş Tanrısı şöyle demiş: "Ey kral, cesaretin hoşuma gitti, dile benden ne dilersen!"

Kahraman kral onun önünde eğilmiş ve "Bu Brahmana dilediğini verirsen daha ne isterim ki?" demiş. Kralın bu sözünden çok memnun olan Ateş Tanrısı şöyle karşılık vermiş: "Ey kral, bu Brahman çok zengin bir kimse olacak, sen de lütfumla hiç eksilmeyen bir hazineye sahip olacaksın."

Ateş Tanrısı bunları bağışladıktan sonra Brahman ona şu soruyu sormuş: "Kralın isteğini hemen yerine getirdin, hemen ortaya çıktın, benim gibi çile dolduran bir kimseye böyle yapmadın, neden tanırım?" Ateş Tanrısı cevap vermiş: "Çünkü kral hiçbir karşılık beklemeden bana başını sundu, bu dünyada cesaretle kurban sunan istediğini elde eder, senin gibi korkakça sunanlar değil."

Bunları söyleyen Ateş Tanrısı gözden kaybolmuş. Brahman Nāgaşarman, kralı göndermiş ve zamanla çok zengin olmuş. Cesareti herkes tarafından görülen Kral Vikramatunga ise alkışlar arasında kendi şehri Pātaliputra'ya gitmiş.

Kral orada yaşamaktayken bir gün kapı muhafızı Şatruncaya aniden krala gelip demiş ki: "Kralım, kapıda adının Dattaşarman olduğunu söyleyen bir Brahman var. Sizinle görüşmek istiyor." Kral içeri yollamasını söylemiş, genç Brahman gelmiş, kralın önünde eğilip oturmuş. Sonra şöyle konuşmuş: "Kralım, bir aletle bakırdan altın elde ediyorum. Bunu bana ruhsal önderim gösterdi, aletin nasıl altın yaptığını kendi gözlerimle gördüm."

Genç Brahman böyle deyince kral bakır getirilmesini emretmiş, getirilen bakırı eritmişler, oğlan da üzerine toz serpmiş. Ancak serpilen tozu görünmeyen bir Yaksha engellemiş, bu durumu sadece Ateş Tanrısı'ndan güç alan kral görmüş. Toz bakıra ulaşmadığı için bakır altına dönüşmemiş. Oğlan üç kez

denemiş, ama her defasında engellenmiş. Kral, tozu oğlanın elinden almış ve eriyen bakırın üzerine kendisi serpmiş. O serpince Yaksha engelleyememiş, gülümseyerek uzaklaşmış. Tozun döküldüğü bakır altına dönüşmüş. Oğlan şaşırmış ve bunu nasıl yaptığını sormuş. Kral da tozu bir Yakshanın engellediğini söylemiş. Sonra Brahmana yöntemi öğretmiş, onu bir kızla evlendirmiş ve istediği her şeyi vermiş. Bu yolla kendisi de çok zengin olan kral, eşleriyle birlikte mutluluk içinde yaşamış, Brahmanları zengin etmiş.

İşte gördün, korkutulsa ya da memnun edilse de kral cesur kişilerin isteklerini yerine getirir. Ey kral, kim senden daha yiğit ve cömerttir? Memnun edilen Tanrı Şiva mutlaka sana bir oğul verecektir, üzülme.'

Kraliçe Alankāraprabhā'nın ağzından bu soylu konuşmayı işiten Kral Hemaprabha söylenenlere inanmış ve memnun olmuş. Şiva'nın lütfuyla bir oğlu olacağına dair kalbinde bir umut ışığı belirmiş.

Ertesi gün karısıyla birlikte yıkanıp Şiva'ya tapınmış, Brahmanlara doksan milyon altın vermiş. Oruç tutup Tanrı Şiva için canını feda edercesine çile doldurmuş, lütuflarda bulunan tanrıya şu sözlerle yakarmış: 'Ey Gaurī'nin kocası, yaratılışı gerçekleştiren, dünyayı koruyan ve yok eden, hava, ateş, su gibi sekiz biçime giren sana taparım. Kutsal parlaklığına, mucizevi ayına taparım. Günahları bağışlayan sana taparım. Senin yarı kadın yarı erkek biçimine taparım. Hem dünyayı yaratan hem de bizzat dünya olan sana taparım.'

Kral, Şiva'ya bu sözlerle tapınıp üç gece de oruç tutunca, tanrı ona rüyasında görünüp şöyle demiş: 'Ey kral, doğrul. Soyunu yüceltecek kahraman bir oğlun olacak. Ayrıca, Tanrıça Gaurī'nin lütfuyla bir de şanlı şerefli bir kızın olacak, o kız senin gelecekteki imparatorun olan soylu Naravāhanadatta'nın eşi, yani kraliçesi olacak.' Bunları söyleyen Şiva ortadan kaybolmuş, sabah olurken Hemaprabha uykudan uyanmış. Rüyasını karısı Alankāraprabhā'ya anlatıp onu sevindirmiş. Za-

ten o da rüyasında Gaurī'yi görmüş ve aynı şeyleri işitmişmiş. Kral gidip yıkanmış ve Şiva'ya tapınmış, sunular sunmuş, orucu bırakıp kutlamalar yapmış.

Bir süre geçtikten sonra Kraliçe Alankāraprabhā hamile kalmış. Kraliçenin bal gibi tatlı yüzü ve fırıl fırıl dönen gözbebekleri, solgun bir lotus üstünde dönen arılara benziyormuş. Zamanı geldiğinde, gökyüzünden gün ışığının gelmesi gibi, bir oğlan doğmuş. Oğlan al al olmuş bedeniyle tüm salonu aydınlatıyormuş. Babası gökten gelen bir sese uyarak, düşmanlara korku salan bu çocuğa Vacraprabha adını vermiş. Yeniay denizi nasıl kabartırsa, yetişen çocuk da ailesini sevinçle öyle gururlandırıyormuş.

Bir süre daha geçtikten sonra, Kral Hemaprabha'nın eşi yine hamile kalmış. Hamile haliyle, oturduğu altın tahttan etrafa ışık saçarak haremin mücevheri olmuş. Sihir gücüyle yapılmış lotus biçimindeki muhteşem bir araca binip gökyüzünde dilediğince dolaşmış. Zamanı geldiğinde de bir kız doğurmuş. Çocuk, Tanrıça Gaurī'nin kendi güzelliğini kanıtlayan bir lütfuymuş. Gökten şu ses işitilmiş ki bu Şiva'nın sözlerinin açığa vurulmasıymış: 'Bu kız Naravāhanadatta'nın karısı olacaktır.' Kral ona Ratnaprabhā adını vermiş ve oğluna sevindiği kadar kızına da sevinmiş.

Ratnaprabhā babasının evinde göğün dört bir yanına ışıklar saçarak büyümüş. Kral zırh giymeye başlayan oğlu Vacraprabha'yı evlendirmiş ve tahtın vârisi olarak ilan etmiş. Krallığın bütün yükünü ona devredip dinlemeye çekilmiş. İçinde sadece kızının evliliğine dair bir sıkıntı varmış.

Bir gün kral, evlilik çağı gelmiş olan ve yanında oturan kızına bakıp eşi Kraliçe Alankāraprabhā'ya şöyle demiş: 'Bak kraliçem, görüyor musun, kız ailesinin süsü olsa bile, ne yazık ki üç dünyada da büyük sorun yaratan bir bela. Namuslu, bilgili, genç ve güzel olan Ratnaprabhā'nın bir koca bulamaması beni çok üzüyor.' Kraliçe cevap vermiş: 'Tanrılar onun gelecekteki kralımız olan Naravāhanadatta'nın eşi olacağını söy-

lemişlerdi, neden ona vermiyoruz kızı?' Kraliçe böyle deyince kral karşılık vermiş: 'Doğrusu onunla evlenecek bir kız çok talihlidir. Çünkü o Aşk Tanrısı Kāma'nın yeryüzünde bedenlenmiş halidir. Ancak henüz göksel doğasına kavuşamadı, bu yüzden onun insanüstü haline ulaşmasını beklemekteyim.'

Babası böyle konuşurken, sözcükler kulaklarından Aşk Tanrısı'nın büyülü sözleri gibi giren Ratnaprabhā kendinden geçip mecnuna dönmüş, rüyada gibi ya da bir tablonun parçası gibi olmuş ve kalbini bu damat adayına kaptırmış. Anne ve babasından saygıyla izin isteyip oradan ayrılmış, özel dairesine çekilmiş, sabaha kadar da uyku uyuyamamış.

Onun haline acıyan Tanrıça Gaurī, rüyasında görünüp şu emri vermiş: 'Kızım, yarın hayırlı bir gün, Kauşāmbī şehrine git ve müstakbel kocanı gör. Daha sonra baban seni ve onu bu şehre getirip düğününüzü yapacaktır.' Kız sabah kalkıp rüyasını annesine anlatmış. Annesi gitmesine izin vermiş, kız insanüstü güçleri sayesinde oğlanın bahçede olduğunu anlamış ve onun yanına doğru hareket etmiş.

(A) İşte gördün mü kocacığım, ben Ratnaprabhā'yım ve şu an burada bulunma nedenimi artık biliyorsun." Onun bu tatlı sözlerini dinlemiş olan Naravāhanadatta, Vidyādharīnin gözlere ferahlık veren vücuduna bakıp Yaratıcı'ya, "Neden bana daha çok göz ve kulak vermedin?" diye sitem etmiş, sonra da kıza şöyle karşılık vermiş: "Ey güzel, sevginle yıkandığım için çok şanslıyım, yaşamım en güzel meyvesini buldu."

Birbirlerine aşklarını böyle itiraf ederlerken aniden gökte Vidyādharaların ordusu belirmiş. Ratnaprabhā, "Babam geliyor," demiş. Kral Hemaprabha, oğluyla birlikte gökten inmiş. Naravāhanadatta onu ve oğlu Vacraprabha'yı saygıyla karşılamış. Onlar böyle karşılıklı saygı içinde dururlarken durumu işiten Vatsa kralı da vezirleriyle birlikte oraya gelmiş. Kralı misafirperverlikle karşılamış, sonra Kral Hemaprabha ona Ratnaprabhā'nın tüm öyküsünü anlatmış ve demiş ki: "Kızımın buraya geldiğini doğaüstü gücüm sayesinde anladım ve bura-

da olup biten her şeyi biliyorum. Oğlunun imparatorlara yakışır göksel bir arabası olacak. Onu götürüp Ratnaprabhā ile evlendireceğim ve kısa bir süre sonra geri gelecek, lütfen kabul buyurun."

Vatsa kralı bunu memnuniyetle kabul etmiş, Hemaprabha sihir gücüyle bir araba getirmiş, Naravāhanadatta ve kızı Ratnaprabhā'yı oturtmuş, başkenti Kāñcanaşringaka'ya götürmüş. Gomukha ve diğerleriyle, Vatsa kralının vekâlet verdiği Yaugandharāyana da peşlerinden gitmişler.

Kayınpederinin şehrine vardıklarında Naravāhanadatta parıl parıl parlayan Altın Şehir'in kendisini sevgiyle kucaklar gibi ışınlar saçtığını görmüş. Orada Kral Hemaprabha, okyanusun Tanrıça Lakshmī'yi Tanrı Vishnu'ya verdiği gibi, Ratnaprabhā'yı uygun törenlerle damadına vermiş. Yanan binlerce evlilik ateşinin arasında ona parıldayan mücevherler armağan etmiş. Bu mutlu prensin şehrinde zenginlik yağıyor, evlerde elbise değiştirir gibi bayraklar asılıyormuş. Evlilik törenini tamamlayan Naravāhanadatta orada Ratnaprabhā ile birlikte göksel zevkler içinde yaşamış. Onunla birlikte bahçeler ve göller içindeki tapınaklarda eğlenmiş, eşinin sihir gücüyle göklere yükselmiş.

Vidyādharalar kralının şehrinde eşiyle bir süre yaşadıktan sonra Vatsa kralının oğlu, Vezir Yaugandharāyana'nın da tavsiyesiyle kendi şehrine dönmeye karar vermiş. Ayrılmadan önce kayınvalidesi törenler düzenlemiş, kayınpederi de onu ve veziri tekrar onurlandırmış, sonra Naravāhanadatta, Kral Hemaprabha ve oğluyla beraber yine arabaya binip yola çıkmış. Çok geçmeden annesinin abıhayat gibi bakışları altında kendi şehrine girmiş. Vatsa kralı oğlunun yanında duran gelinine sevgiyle bakıyormuş. Vatsa kralı ve Vāsavadattā ayaklarına kapanmış olan oğullarını ve gelinlerini sevinçle karşılamışlar, yeni akrabaları olan Hemaprabha ve oğlunu da uygun biçimde onurlandırmışlar. Daha sonra Vidyādharalar kralı Hemaprabha, Vatsa kralı ve ailesinin yanından ayrılmış, göğe yükselip kendi ülkesine dönmüş. Naravāhanadatta ise eşleri Ratnaprabhā ve Ma-

danamançukā ile birlikte etrafı dostlarıyla çevrili olarak mutlu günler geçirmiş.

XXXVI. Bölüm

(A) Vidyādharalardan bir eş almış olan Naravāhanadatta ertesi gün onunla birlikte sarayında otururken, sabahleyin Gomukha ve öteki vezirler ziyarete gelmişler. Kapıda kadın kapı muhafızı tarafından durdurulup geldikleri duyurulmuş, sonra içeri alınmışlar. Ratnaprabhā kapı muhafızına şöyle demiş: "Kapı kocamın dostlarına bir an bile kapalı tutulmamalıdır, çünkü onlar kendi canım kadar değerli insanlardır. Kadınlar hanesini korumanın yolu bu olmamalı."

Kadın muhafıza bunları söyledikten sonra kocasına dönüp şöyle demiş: "Kocacığım, beni de ilgilendiren bir şey söyleyeceğim. Kadınların katı bir şekilde ayrı tutulmalarının sadece bir gelenek olduğunu düşünüyorum, bu belki de budalaca bir kıskançlık yüzünden yapılıyor. Bunun bir yararı yok. İyi aileden gelen kadınlar kendilerini erdemleriyle korurlar. Kimse taşkın bir nehri ve tutkulu bir kadını durduramaz. Şimdi sana bir öykü anlatayım.

Denizin ortasında Ratnakūta adlı bir ada varmış. Bir zamanlar orada sadık bir Vishnu inananı olan, cesur Kral Ratnādhipati yaşamış. Bu kral tüm yeryüzünün hâkimi olmak ve tüm kralların kızlarını kendisine cariye yapmak için katı bir çileyle Tanrı Vishnu'nun rızasını kazanmış. Tapınılmaya layık tanrı, onun tapınmasından memnun kalıp bir bedene bürünmüş ve krala şunu emretmiş: 'Ey kral, doğrul! Senden hoşnut kaldım. Sana şunu söylüyorum, dinle! Kalinga ülkesinde bir ermişin lanetlemesi yüzünden beyaz bir fil haline gelmiş bir Gandharva var, onun adı Şvetarāşmi'dir. Bu fil bir önceki yaşamında katı biçimde çile doldurduğu için ve bana olan bağlılığı sayesinde olağanüstü zekidir, uçma yeteneği vardır ve önceki yaşamını hatırlayabilir. Ona uçarak gelip senin binek hayvanın

olmasını emrettim. Bu beyaz file, şimşek taşıyan tanrının filine bindiği gibi* binmelisin. Bu fille istediğin yere tanrılar gibi korkusuzca gidebilirsin. Ben onu uykudaymış gibi bizzat yöneteceğim. Böylece tüm dünyayı, tüm haremleri ve seksen bin prensesi elde edeceksin.'

Vishnu bunları söyledikten sonra kaybolmuş. Kral orucunu bozmuş ve bakmış ki ertesi sabah fil gökten geliyor. Fil gelir gelmez kralın emrine girmiş, kral ona binip Tanrı Vishnu'nun dediği gibi tüm yeryüzünü zapt etmiş ve bütün kralların kızlarını almış. Kral, Ratnakūta'da sayıları seksen bini bulan karılarıyla istediği gibi eğlenerek yaşamış. Göksel filin şerefine her gün beş yüz Brahmanı yedirip içirmiş.

Bir gün Kral Ratnādhipati filine binmiş, birçok ülkeyi dolaştıktan sonra kendi ülkesine geri gelmişmiş, tam havadan yere inerken Garuda'nın soyundan** bir kuş gagasıyla bu mükemmel fili yaralamış. Kral elindeki fil kancasını sallayınca kuş kaçmış, ancak fil, aldığı darbenin etkisiyle baygın yere yığılmış. Kral sırtından inmiş, fil ise bilinci yerine geldiği halde yattığı yerden kalkamamış. Onu yerden kaldırma çabaları sonuçsuz kalmış. Yemeden içmeden kesilmiş. Beş gün geçmiş, fil hâlâ düştüğü yerde yatmaktaymış. Kral kederinden hiçbir şey yemez olmuş ve şöyle yakarmış: 'Ey dünya koruyucuları, bana bir çare bulun, aksi halde kafamı uçurup size sunacağım.'

O böyle söyleyip kılıcını çekerek kafasını uçurmaya hazırlanınca gökten bir ses duyulmuş: 'Ey kral, acele etme! Eğer lekesiz bir kadın bu file eliyle dokunursa fil ayağa kalkar, aksi halde olmaz.' Kral bunu duyunca sevinmiş ve çok iyi korunan ilk karısı Amritalatā'yı çağırtmış. Kadın eliyle dokunmasına rağmen fil ayağa kalkmayınca kral bütün karılarını çağırtmış. Onlar da sırayla file dokunmalarına rağmen fil ayağa kalka-

---

* "Tanrı İndra gibi" demek istiyor. Mitolojide elinde şimşek tutan tanrı İndra'dır. Filinin adı Airavata'dır. (ç.n.)

** Garuda, mitolojide tanrı Vishnu'nun binek kuşudur. Kartal başlı, insan gövdeli, parlak vücutludur. (ç.n.)

mamış, zira kadınların hiçbiri iffetli değilmiş. Kral seksen bin karısının erkeklerin huzurunda kendisini utandırmaları üzerine, ülkedeki bütün kadınları çağırtmış ve sırasıyla file dokundurmuş. Fil ayağa kalkmayınca kral iyice utanmış, çünkü ülkede bir tane bile iffetli kadın yokmuş.

O sırada Tāmraliptī bölgesinden Harşagupta adlı bir tüccar olanları duyup merakla oraya gelmiş. Beraberinde kocasına çok sadık olan Şilavati adlı bir hizmetçisi varmış. Kadın olan biteni görünce demiş ki: 'Şu file bir de ben dokunayım, kocamdan başkasına düşüncemde bile yer vermediğim için kalkması gerekir.' Böyle söyler söylemez gelmiş, file dokunmuş, fil de sağlıklı bir şekilde yerden kalkıp yemek yemeye başlamış. Halk, fil Şvetarāşmi'nin kalktığını görünce bağırmış ve Şilavati'ye dua etmeye başlamış: 'İşte iffetli kadınlar böyle nadir bulunur, onlar Tanrı Şiva gibi dünyayı yaratma, koruma ve yok etme gücüne sahiptirler.' Kral Ratnādhipati de çok sevinmiş, iffetli Şilavati'yi kutlamış, ona sayısız mücevher vermiş, ayrıca efendisi Tüccar Harşagupta'yı da onurlandırmış, ona sarayının yanında bir ev bağışlamış. Karılarını her türlü temastan uzak tutmaya karar vermiş. Bundan böyle, sadece yiyecek ve giysi için temasta bulunacaklarmış.

Kral yemeğini yedikten sonra Şilavati'yi çağırtmış ve Harşagupta'nın önünde onunla özel bir görüşme yapmış: 'Şilavati, babanın başka kızı var mı? Çünkü eminim o da senin gibidir.' Kral böyle deyince Şilavati cevaplamış: 'Tāmraliptī'de Racadattā adlı bir kız kardeşim var. Ey kral, istersen onunla evlen, onun ayrı bir güzelliği vardır.' Kız böyle söyleyince kral, 'Peki,' deyip kabul etmiş.

Kral, Şilavati ve Harşagupta ile birlikte filin sırtına binip, uçarak Tāmraliptī'ye gitmişler ve Tüccar Harşagupta'nın evine varmışlar. Kral orada kâhinlere, Şilavati'nin kız kardeşi Racadattā ile evlenmesi için en uygun zamanı sormuş. Kâhinler yıldızların durumuna bakıp, 'Kralım, sizin için en uygun zaman üç ay sonrasıdır,' demişler. 'Ancak Racadattā ile şimdi de

evlenebilirsiniz, fakat o takdirde iffeti için bir garanti veremeyiz,' diye eklemişler.

Kâhinler bu cevabı verince, büyüleyici bir karısı olması için can atan kral şöyle düşünmüş: 'Aman boş ver, Racadattā ile hemen bugün evleneceğim. Zira o iffetli Şilavati'nin kız kardeşidir ve asla iffetsizlik yapmaz. Ayrıca onu denizin ortasında kimsenin yaşamadığı bir adadaki boş bir saraya yerleştiririm. Bu erişilmez yerde onu kadınlar korur, böylece hiç erkek göremeyeceğine göre nasıl iffetsizlik yapabilir ki?'

Böyle çabuk karar veren kral, aynı gün Racadattā ile evlenmiş. Evlendikten ve geleneksel törenler Harşagupta tarafından yapıldıktan sonra, kral karısını ve Şilavati'yi almış, Şvetarāşmi'ye binip havadan bir anda Ratnakūta'ya dönmüş. Orada halk heyecanla kendisini beklemekteymiş. Kral, iffetinin semeresini toplayan Şilavati'yi yine cömertçe ödüllendirmiş. Sonra yeni evlendiği karısıyla birlikte uçan fil Şvetarāşmi'ye binerek onu denizin ortasında, erkeksiz, sadece kadınların bulunduğu adadaki boş saraya götürmüş. Şüphe içindeki kral, kızın isteklerini hep havadan götürerek karşılarmış. Ona çok bağlı olduğundan, geceyi hep yanında geçirir, gündüzleri krallığın işlerini halletmek için Ratnakūta'ya gelirmiş.

Bir sabah kral kötü bir rüyanın etkisinden kurtulabilmek için Racadattā ile birlikte şans getirsin diye içki âlemi yapmış. Bu ziyafette sarhoş olan karısı gitmesini istemediği halde, kral işlerini görmek için onu bırakıp Ratnakūta'ya gitmiş. Zira krallık işleri sonsuza dek uğraştıran bir metres gibidir. Bu yüzden bir yandan işlerini görmüş, öte yandan aklı karısında kalmış. Karısını sarhoş vaziyette bıraktığı için endişeliymiş.

O sırada Racadattā her türlü hizmetini kadınların gördüğü ulaşılması olanaksız sarayda yaşarken kapıda bir erkek görmüş. Sanki kader tüm engellemeleri boşa çıkarmak ister gibiymiş. Kadı bu adamın varlığına çok şaşırmış, yaklaşıp sormuş: 'Kimsin sen ve bu ulaşılmaz saraya nasıl geldin?'

Çok zorluklar atlatmış olduğu belli olan adam cevap vermiş: 'Ey güzel kız, ben Mathuralı bir tüccarın Yavanasena adlı

oğluyum. Babam ölünce kimsesiz kaldım. Akrabalarım tüm mal varlığımı elimden aldı. Ben de yabancı bir ülkeye gidip sefil bir halde bir adamın hizmetçisi oldum. Derken ticaret yaparak güçlükle bir miktar para biriktirdim, ancak başka bir ülkeye giderken paraları hırsızlara kaptırdım. Bir süre dilenci olarak dolaştım. Sonra benim gibi adamlarla birlikte Kanakakshetra denilen bir mücevher madenine girdim. Bir yıl boyunca kazmama rağmen tek bir mücevher bile bulamadım. Diğer adamlar ise pek çok mücevher bulup mutluluktan dört köşe oldular. Kedere gömülüp deniz kenarına çekildim ve yakacak toplamaya başladım.

Kendimi ateşe atıp ortadan kaldırmak istiyordum. Topladığım yakacaklarla bir cenaze ateşi hazırlarken Cīvadatta adlı bir tüccar geldi. Bu merhametli adam beni intihardan vazgeçirdi. Yiyecek verdi. Svarnadvipa'ya yapacağı yolculuk için hazırladığı gemiye beni de aldı. Beş gün sonra tam okyanusun ortasında ilerliyorduk ki, aniden bir bulut çıktı karşımıza. İri damlalarını tepemize boşaltıp, gemimiz rüzgârın etkisiyle iri bir fil başı gibi yan yattı, çok geçmeden de battı. Şans yardım etti, kalınca bir tahtaya tutunup boğulmaktan kurtuldum. Fırtınanın şiddeti azaldı, talihin de yardımıyla buraya ulaştım, ormanlık taraftan karaya çıktım. Bu sarayı görünce içeri girdim ve ey lekesiz kişi, gözlerimi yıkayıp acımı dağıtan sizi fark ettim."

Adam böyle söyleyince, içkiden sarhoş olan Racadattā, bir divana oturtup ona sarılmış. Kadın doğası, sarhoşluk, gizlilik, bir erkeği elde etme ve engelin kalkması: Bu beş şey bir araya gelir de kişilik değişmez mi? Gerçekten de Aşk Tanrısı tarafından kudurtulmuş bir kadın eğriyi doğruyu ayırt edemez. İşte bu kraliçe de iğrenç bir kazazedeye âşık oldu.

Öte yandan, endişe içindeki Kral Ratnādhipati, uçan filine binip hızla Ratnakūta'dan gelmiş. Saraya girince karısı Racadattā'yı bu yaratığın kolları arasında bulmuş. Kral, adamı önce öldürmek istemiş, fakat o ayaklarına kapanıp yalvarınca vazgeçmiş. Sarhoş karısının korktuğunu görünce şöyle dü-

şünmüş: 'Kendini şehvetin başyardımcısı olan şaraba kaptırmış olan bir kadın nasıl iffetli olabilir? Korunsa bile şehvetli bir kadını engellemek mümkün değil. İnsan kasırgayı elleriyle kavrayabilir mi? Bu kâhinleri dinlemeyişim yüzünden oldu. Her kim bilgece sözlere kulak tıkar, onun sonu kötü olur. Ben ona Şilavati'nin kardeşi olduğu için güvenmiştim, ama Kālakūta zehrinin Amrita ile aynı anda ortaya çıktığını unutmuşum.* Sonra en üstün insan bile kaderin olağanüstü, sayısız garipliklerine nasıl üstün gelebilir?'

Böyle düşünen kral kimseye kızmamış ve sevgilisi onun hayat öyküsünü anlatınca, tüccar oğlunun canını bağışlamış. Serbest kalan tüccarın oğlu, uzaktan bir geminin gelmekte olduğunu görmüş, başka çare kalmayınca aynı tahtaya çıkıp ona doğru sürüklenerek, 'Kurtarın beni,' diye bağırmış. Gemide bulunan Krodhavarman adlı bir tüccar, onu yukarı çekmiş ve arkadaş olmuş. Ama gelin görün ki, bir kimsenin ayağına dolanacak varsa dolanır. Bu budala adam gemide kendisini kurtaranın karısıyla da kırıştırmaya kalkışınca, denize atılmış ve geberip gitmiş.

O sırada Kral Ratnādhipati, Kraliçe Racadattā'yı yanındakilerle birlikte Şvetaraşmi'ye bindirip Ratnakūta'ya götürmüş, öfkesini yenemediğinden olanları vezirlerine ve Şilavati'ye anlatıp kadını geri vermiş. Sonra şöyle düşünmüş: 'Yazıklar olsun, asılsız ve geçici zevkler yüzünden ne çok acı çektim! Artık ormana gidip Tanrı Şiva'da huzur aramalıyım, bir daha böyle kötülüklere bulaşmak istemiyorum.'

O böyle söyleyince vezirleri ve Şilavati onu kararından caydırmaya çalışmışlar, ama dünyadan tiksinen kral kararından vazgeçmemiş. Tüm zevklere karşı kayıtsız kalan kral, zenginliğinin yarısını Şilavati'ye, öteki yarısını da Brahmanlara ver-

---

* Tanrılar ve ifritler, ölümsüzlük iksirini elde etmek için okyanusu beraber çalkalamışlar, bunun sonunda ölümsüzlük iksiriyle beraber zehir de salgılanmıştı. Bu zehri Şiva içip yeryüzünü ölümden kurtarmıştı. Burada bu efsaneye gönderme yapılıyor. (ç.n.)

miş. Krallığın yönetimini de Papabhancana adlı kişilik sahibi bir Brahmana bırakmış. Krallığını böyle bıraktıktan sonra, tebaasının gözyaşları arasında, çilecilik yapacağı ormana gitmek için Şvetarāşmi'nin getirilmesini emretmiş. Şvetarāşmi çok geçmeden gelmiş, ancak fil bedeniyle değil, tanrı gibi görünen, kolye ve bileziklerle süslü bir erkek bedeniyle. Kral kim olduğunu ve bunun ne anlama geldiğini sorunca adam cevaplamış: 'Biz Malaya dağında yaşayan iki Gandharva kardeştik. Benim adım Somaprabha, ağabeyimin adı ise Dvaprabha idi. Ağabeyimin tek bir karısı vardı ve onu pek çok severdi. Adı Racavati idi. Bir gün onu kollarına almış dolaşırken, öyle oldu ki, beni de aldı, hep beraber Siddhaların yaşadığı bir yere gittik. Tapınakta Vishnu'ya tapındık, üçümüz birlikte şarkıyla dualar ettik. O sırada bir Siddha geldi ve gözünü Racavati'ye dikip baktı. Racavati çok güzel şarkı söylüyordu. Ağabeyim kıskançlığa kapıldı ve Siddhaya öfkeyle, "Bir Siddha olduğun halde başkasının karısına niye öyle dik dik bakıyorsun?" diye sordu.

Siddha öfkeyle ileri atıldı ve ona lanet okudu: "Budala, ben okuduğu şarkıya dikkat ediyorum, ona istekle bakmıyorum ki! Madem öyle, sen de karınla birlikte bir ölümlünün rahmine düşesin, pis kıskanç adam! Sonra kendi gözlerinle karına başkalarının sarıldığını göresin." Siddha böyle lanet okuyunca çok sinirlendim, çocukça bir hareketle, elimdeki topraktan yapılmış beyaz bir oyuncak fille ona vurdum. O da beni şöyle lanetledi: "Bu dünyaya, bana vurduğun fil gibi bir fil olarak yeniden gelesin."

Derken, ağabeyim Devaprabha'nın yalvarması üzerine merhamete gelen Siddha, lanetine şunları ekledi: "Bir ölümlü olmana rağmen, Vishnu'nun lütfuyla bir adanın efendisi olasın ve bu genç kardeşin de tanrılara layık bir fil biçiminde senin hizmetçin olsun. Senin seksen bin karın olsun ve tüm erkeklerin önünde onların iffetsiz olduğunu öğrenesin. Sonra şimdiki karınla evlenesin ve onu başkasının kollarında göresin. Sonra kalbini dünyaya kapayasın, ülkeni bir Brahmana terk ede-

sin. Ormana çile çekmeye giderken senin genç kardeşin fil halinden çıksın, karın da lanetten kurtulsun." Siddhanın ettiği lanet işte böyleydi ve biz buna uygun olarak farklı yönlerde doğduk, yaşamlarımızın farklılığı bundandı, ama şimdi bu lanet sona erdi.'

Somaprabha bunu anlatınca, Kral Ratnādhipati bir önceki yaşamını hatırlamış ve demiş ki: 'Doğru! Ben o Devaprabha'yım, bu Racadattā da benim önceki karım Racavati'dir.' Bunu söyledikten sonra karısıyla birlikte bedenini terk etmiş. O anda Gandharva haline gelmişler, herkesin gözü önünde göğe yükselmiş ve Malaya dağındaki evlerine gitmişler. Soylu bir kişiliği olan Şilavati de başarılar kazandıktan sonra Tāmraliptī şehrine gitmiş ve orada erdemli bir yaşam sürmüş.

(A) Doğrusu, bu dünyada kimse bir kadını koruyamaz, ama iyi aileden gelen genç kızlar kendi namuslarını kendi erdemleriyle korurlar. Kıskançlık ateşi sadece acıyı artıran anlamsız bir duygudur, başkalarının canını sıkar, bir kadını korumaz, tersine onu daha çok istekli hale getirir." Naravāhanadatta, karısının anlattığı bu anlamlı öyküyü dinledikten sonra veziriyle birlikte çok mutlu olmuş.

XXXVII. Bölüm

(A) Naravāhanadatta'nın veziri Gomukha, Ratnaprabhā'nın anlattığı öyküyü tamamlamak amacıyla konuşmuş: "İffetli kadınların nadir bulunduğu doğrudur, iffetsiz kadınlara ise asla güvenilmez. Size bunu gösteren şu öyküyü anlatayım:

Dünyaca ünlü Uccayini adlı bir şehir varmış. Burada bir zamanlar Nişçayadatta adlı bir tüccar oğlu yaşamış. Bu adam kumarbazmış ve kumardan çok para kazanmış. Her gün Sipra'nın suyunda yıkanır, Mahākāla'ya* tapınırmış. Alışkanlığı

* Tanrı Şiva'nın Uccayini'deki ünlü lingası. (ç.n.)

önce Brahmanlara, yoksul ve muhtaçlara para vermek, sonra da vücudunu yağlayıp yemek yemek ve betel çiğnemekmiş.

Her gün banyosunu ve tapınmayı bitirdikten sonra, Mahākāla tapınağının yakınındaki mezarlığa gider, orada sandal ağacı yağı ve benzeri şeylerle kendisini yağlarmış. Genç adam sırtını yağlamak için, orada bulunan bir taş sütuna yağı sürüp, arkasını buna sürtermiş. Zamanla sütun pürüzsüz ve parlak bir hal almış. Sonra oraya bir ressam ve bir heykeltraş gelmiş, ressam son derece pürüzsüz görünen sütunun üzerine Tanrıça Gaurī'nin resmini çizmiş, diğeri de keskisiyle ince ince taşa işlemiş. Onlar gittikten sonra, Mahākāla'ya tapınmak için oraya gelen bir Vidyādharī taşın üzerindeki Gaurī şeklini görmüş. Şeklin temizliğinden etkilenip tanrıçaya yakınlık duymuş ve tapınmayı bitirdikten sonra dinlenmek için taş sütunun içine girmiş.

O sırada tüccar oğlu Nişçayadatta oraya gelmiş ve taşın üzerine kazınmış olan Umā şekline hayretle bakmış. Önce ellerini, ayak ve bacaklarını yağlamış, sonra yağı taşın başka bir yerine sürüp sırtını taşa sürterek yağlanmayı sürdürmüş. Sütunun içinde duran güzel gözlü Vidyādharī kalbini yakışıklı oğlana kaptırmış ve şöyle düşünmüş: 'A-aa! Bu yakışıklı adamın sırtını yağlayacak kimse yok mu? Ben şimdi onun sırtını yağlarım.'

Böyle düşündükten sonra Vidyādharī ellerini sütundan dışarı uzatıp sevgiyle adamın sırtını yağlamış. Tüccarın oğlu dokunuşunu hisseder hissetmez ve bileziklerinin çınlamasını duyar duymaz kızı ellerinden yakalamış. Görünmez durumdaki Vidyādharī, sütunun içinden seslenmiş: 'Efendim, size ne zarar verdim ben? Ellerimi bırakın.' Nişçayadatta ona cevap vermiş: 'Bana görün ve kim olduğunu söyle, o zaman ellerini bırakırım.' Vidyādharī, 'Sana görünüp her şeyi anlatacağım,' diye söz verince adam ellerini bırakmış.

Kız sütunun içinden çıkmış. Her tarafı mükemmel güzellikteymiş. Oturup gözlerini adama dikerek konuşmaya başla-

mış: 'Himālayalar'ın doruklarında Pushkaravati adlı bir şehir var. Orada Vindhyapara adlı bir kral yaşıyor. Ben onun Anuragaparā adlı kızıyım. Buraya Mahākāla'ya tapınmaya geldim ve şurada dinleniyordum. Sonra sen geldin, sırtını sütuna sürterek yağlanmaya başladın. Aşk Tanrısı'nın sersemletici silahı gibiydin. Önce kalbimi sana kaptırdım, sonra elimle sırtını yağlamaya başladım. Gerisini biliyorsun. Şimdi babamın evine gitmeliyim.'

Kız böyle deyince tüccarın oğlu cevap vermiş: 'Ey güzel, çaldığın ruhumu henüz geri alamadım, çaldığın ruhu bırakmadan nereye gidiyorsun?' Oğlan böyle söyleyince aşka yenik düşen kız, 'Eğer benim yaşadığım ülkeye gelirsen seninle evlenirim, oraya ulaşmak senin için zor değil, çabalarsan başarırsın, azmin elinden hiçbir şey kurtulmaz,' diye karşılık vermiş.

Bunları söyledikten sonra kız uçmuş gitmiş. Nişçayadatta derin düşünceler içinde eve dönmüş. Ağaç gövdesinden çıkmış bir sürgün gibi sütundan çıkan eli hatırlayarak düşünmüş: 'Tüh! Elini yakaladığım halde ona sahip olmadım. Şimdi Pushkaravati'ye gidip ne olursa olsun onu bulmam gerekir.'

Böyle düşünerek günü aşk acıları içinde kıvrana kıvrana geçirmiş. Ertesi sabah erkenden kuzeye doğru yola çıkmış. Yolda kuzeye gitmekte olan üç tüccar oğluyla karşılaşmış, onlarla ahbap olmuş. Hep birlikte kasabalar, köyler, ormanlar ve nehirler geçmişler. Sonunda barbarların barındığı kuzey bölgesine varmışlar.

Orada bir grup Tacik onu ve arkadaşlarını yakayıp başka bir Tacik'e satmış. O da bunları adamlarıyla Muravara adlı bir Türke hediye olarak göndermiş. Hizmetçiler onu ve diğer üçünü götürmüşler, Muravara'nın ölmüş olduğunu işitince oğluna teslim etmişler. Muravara'nın oğlu düşünmüş: 'Bu adamlar babamın arkadaşları tarafından gönderildiğine göre onları yarın babamın mezarına atmalıyım.'* Türk, Nişçayadatta

* Ölüye hizmet için insan kurban etme geleneği olsa gerek. (ç.n.)

ve üç dostunu sabaha kadar kaçmasınlar diye kalın zincirle bağlamış. Geceleyin zincirliyken Nişçayadatta ölüm korkusuyla titreyen üç tüccar dostuna seslenmiş: 'Neden kederleniyorsunuz? Direncinizi kaybetmeyin! Azmin elinden hiçbir şey kurtulmaz. Dertlerden kurtaran eşsiz Tanrıça Dürgā'yı düşünün.'

Onları böyle cesaretlendirdikten sonra Tanrıça Dürgā'ya imanla tapınmış: 'Seni selamlarım ey tanrıça! Sanki Asurayı ezip de çıkardığın kanla boyanmış* gibi olan al ayaklarına kapanırım. Şiva'nın enerjisi olan sen üç dünyayı yönetirsin ve senin sayende onlar yaşamlarını sürdürürler. Ey Asura Mahisha'yı öldüren! Dünyaları sen kurtardın. Ey inananları koruyan, beni de kurtar!'

O ve arkadaşları bu sözlerle tanrıçaya yakarmışlar, sonra yorgun düşüp uykuya dalmışlar. Uykuda Tanrıça Dürgā, Nişçayadatta ve arkadaşlarına seslenmiş: 'Çocuklarım kalkın, zincirlerinizi çözdüm, kaçın.' Geceyarısı kalkıp zincirlerinin çözülmüş olduğunu görünce birbirlerine rüyalarını anlatıp sevinerek oradan kaçmışlar.

Uzun bir süre yol aldıktan sonra gece sona ermiş, hayli korkmuş olan tüccar oğulları Nişçayadatta'ya demişler ki: 'Barbarlarla dolu olan bu topraklarda dolaşmak bize yetti! Biz güneye, Dekkan'a gidiyoruz. Dostum, sen istediğini yap.' Bunu söyledikten sonra ayrılmışlar, o ise Anuragaparā'ya duyduğu aşk yüzünden korkuyu unutup cesaretle kuzeye doğru yolculuğunu sürdürmüş.

Yolculuğu sırasında dört Paşupata** çilecisine rastlamış. Vitasta nehrini geçmiş, nehri geçtikten sonra biraz yemek yemişler ve güneş batı dağlarını öperken yollarının üzerindeki bir or-

---

* Tanrıça Dürgā ifrit Mahisha ile yaptığı savaşın sonunda ifriti ayağıyla ezerek öldürmüştü. Bu tanrıça, tıpkı Kālī gibi, Şiva'nın dişil enerjisi olarak görülür. Hem karısı Devī'nin bir formu, hem de dişil enerjidir. (ç.n.)

** Sözcük "hayvanların efendisi" anlamına gelen Paşupati ile ilişkilidir. Bununla Şiva inancını benimsemiş, ormanda veya dağda çileci gibi yaşayan insanlar anlatılmak istenir. (ç.n.)

mana girmişler. Orada bazı ormancılar demiş ki: 'Yola devam ediyorsunuz, ama gün bitiyor, önünüzde de hiç köy yok. Sadece şurada boş bir Şiva tapınağı var. Bu tapınakta her kim kalırsa, içeride veya dışarıda geceleyin bir Yakshini'nin avı olur. O yaratık, alnından boynuzlarını çıkarıp avını şaşırtır, onu kurban kabul ederek mideye indirir."

Birlikte yolculuk eden dört Paşupata çilecisi bu sözleri duydukları halde Nişçayadatta'ya demişler ki: 'Boş ver, bir zavallı Yakshinī bize ne yapabilir ki? Bugüne kadar mezarlıklarda çok gece geçirdik.' Onlar böyle söyleyince Nişçayadatta, geceyi geçirmek için onlarla birlikte boş Şiva tapınağına girmiş. Cesur Nişçayadatta ve Paşupata çilecileri tapınağın avlusunda hemen külle büyük bir çember çizip içine girmişler ve yağla ateş yakıp korunmak için dualar mırıldanmaya başlamışlar.

Geceleyin kemikten vīnāsını çalarak ve dans ederek oraya gelen Şringotpadinī adlı Yakshinī yaklaşmış ve gözlerini dört çileciden birine dikerek bakmış. Çemberin dışında dans ederken bir büyü okumuş. Bu büyünün etkisiyle adamın boynuzları çıkmış, sersemleyerek ayağa kalkmış ve yanan ateşin içine düşene kadar dans etmiş. Yakshinī yarı yanmış adamı ateşten çekerek afiyetle yemiş. Sonra gözlerini ikinci Paşupata çilecisine dikmiş, aynı biçimde boynuz çıkaran dansını yapmış. İkinci de bu büyü sonunda boynuz çıkarmış, dans ederken ateşe düşüp yanmış ve ateşten çekilip diğerlerinin gözü önünde mideye indirilmiş.

Bu yolla Yakshinī gece boyunca boynuz çıkartıp yiyerek dört çileciyi de ortadan kaldırmış. Ancak dördüncüyü yerken, et ve kandan mest olduğu için elindeki vīnāyı yere bırakmış. İşte o anda cesur Nişçayadatta hemen ayağa kalkmış, vīnāyı kapıp çalmaya ve gülerek dans etmeye, gözlerini Yakshinīnin yüzüne dikip, deminden beri izlediği boynuz çıkarma büyüsünü yapmaya başlamış. Büyü etkisini göstermiş ve dişi ifritin boynuzları çıkmaya başlamış. Bilinci bulanmış ve içini ölüm korkusu sarmış. Kendini oğlanın ayaklarına atıp yalvarmış: 'Soylu adam, beni öldürme ne olur! Ben zavallı bir kadınım,

bana acı, büyüyü durdur. Beni bağışla. Senin derdini biliyorum ve onu halledeceğim. Seni Anuragaparā'nın bulunduğu yere götüreceğim.'

Cesur Nişçayadatta ona güvenmiş, büyüyü ve dansı kesmiş. Sonra Yakshinīnin isteğiyle onun sırtına binmiş, havalanıp sevdiğine doğru yola koyulmuşlar.

Gece sona erdiğinde bir dağ ormanına varmışlar. Orada Yakshinī eğilerek Nişçayadatta'ya demiş ki: 'Şimdi güneş doğuyor, uçacak gücüm olmaz. Bu yüzden, günü bu büyüleyici ormanda geçirin efendim. Tatlı meyvelerden yiyip ırmağın duru suyundan için. Ben evime gider, gece olurken geri gelirim, sonra da sizi Himālayalar'ın tacı Pushkaravati şehrine götürür, Anuragaparā'ya kavuştururum.' Bunları söyleyip izin alan Yakshinī, adamı sırtından indirmiş ve söz verdiği gibi yapmak üzere oradan ayrılmış.

O gittikten sonra Nişçayadatta derin bir göl görmüş, suyu berrak ve serinmiş. Ancak güneşin ışın parmaklarıyla açıp yaktığı bu göl tutkulu bir kadının kalbi gibi zehirliymiş. Koklayınca zehirli olduğunu anlamış ve oradan ayrılmış. Gereğince yıkanmak ve susuzluğunu gidermek için bu göksel dağda dolaşmaya başlamış. Dolaşırken yüksekçe bir yerde parıldayan iki yakuta benzer taşlar görmüş ve orayı kazmaya başlamış.

Toprağı biraz eşeleyince gözleri iki yakut taşı gibi olan bir maymun kafasıyla karşılaşmış. Karşılaştığı şeyin ne olduğunu düşünürken maymun dile gelmiş ve bir insan gibi seslenmiş: 'Ben bir insanım, maymuna dönüşmüş bir Brahmanım, kurtar beni! Kurtarırsan sana bütün öykümü anlatırım, saygıdeğer efendim.' Hayretler içinde kalan adam bu sözleri işitir işitmez toprağı kazıp maymunu dışarı çıkarmış. Dışarı çıkarınca maymun onun ayaklarına kapanmış ve demiş ki: 'Beni beladan kurtarıp yaşama döndürdün. Bu yüzden sana meyve ve su vereyim, yorgunluğunu gider, ben de senin sayende uzun süren açlığımı gidereyim.' Artık özgür olan maymun böyle dedikten sonra Nişçayadatta'yı az ötedeki dağdan gelen kaynak

suyunun yanına göndermiş. Orası tatlı meyveler ve gölge yapan ağaçlarla doluymuş. Adam orada yıkandıktan, su içip meyve yedikten sonra maymunun yanına dönmüş ve 'Söyle bana, insanken nasıl maymuna dönüştün?' diye sormuş. Maymun, 'Anlatayım,' diyerek başlamış konuşmaya:

'Varanasi şehrinde, Çandrasvamin adlı mükemmel bir Brahman yaşamaktadır. Ben onun erdemli eşinden doğma oğluyum dostum. Babam bana Somasvamin adını verdi. Zamanla öyle oldu ki, sevdası yüzünden gözü dönmüş aşk filinin sırtına bindim. Yaşamımın bu devresinde şehir sakinlerinden Tüccar Şrigarbha'nın kızı ve Mathuralı büyük tüccar Varahadatta'nın karısı genç Bandhudattā, babasının evinde kalmaktayken bir gün pencereden bana bakıp âşık oldu. İsmimi sorduktan sonra, bir buluşma ayarlamak için, güvendiği bir kız arkadaşını gönderdi. Kız arkadaşı gizlice geldi ve arkadaşının isteğini söyledikten sonra beni kendi evine götürdü. Beni bir yere oturtup gitti ve tutkusu yüzünden utanmayı unutmuş olan Bandhudattā'yı getirdi. Kız gelir gelmez kollarını boynuma doladı. Zaten sizi cesur kılan, kadınlardaki aşırı tutkudur. Böylece Bandhudattā her gün babasının evinden gelip kız arkadaşının evinde benimle oynaştı.

Sonra bir gün büyük tüccar olan kocası, uzun süredir görmediğin karısını almak için Mathura'dan geldi. Babası Bandhudattā'yı göndermek, kocası da alıp gitmek istiyordu. Kız gizlice arkadaşından ikinci bir istekte bulundu. Dedi ki: "Kocam beni Mathura şehrine götürüyor, fakat ben Somasvamin olmadan asla yaşayamam. Söyle bana ne yapayım?"

O böyle sorunca, bir cadı olan Sukhaşayā şu cevabı verdi: "Ben iki büyü biliyorum. Birinciyi yaptığımda bir kimse maymun haline gelir. Bunun için boynuna bir ip takılı olması gerekir. İkincisinde ise ip çözülünce hemen insan haline dönüşür. Ancak maymunken bilinci yerindedir. Ey güzel kadın, istersen sevgilin Somasvamin'i hemen bir maymuna dönüştüreyim, sen de al ve sanki evcil bir hayvan besliyormuş gibi yanında Mat-

hura'ya götür. Sana iki büyüyü de öğreteyim, duruma göre onu maymun veya sevdiğin adam haline getirirsin."

Arkadaşı böyle söyleyince Bandhudattā kabul etti, onu gizlice bana gönderip konuyu sevgi dolu bir ifadeyle anlattırdı. Ben de kabul ettim, Sukhaşayā hemen boynuma bir ip doladı, büyülü sözleri okudu ve beni genç bir maymun haline getirdi. Bandhudattā beni götürüp kocasına gösterdi ve "Bir arkadaşım oynamam için bana bu hayvanı verdi," dedi. Adam beni karısının kollarında bir oyun aracı gibi görüp sevindi. Ben ise zekâsı ve konuşma yeteneği olan bir maymun olduğumun bilincindeydim. Orada içimden kendi kendime gülerek dedim ki: "Kadınların işleri ne kadar hayret verici!" Aşk kimin aklını çelmez ki?

Ertesi gün Bandhudattā arkadaşından öğrendiği büyüyü aklında tutarak, Mathura'ya gitmek üzere babasının evinden ayrıldı. Bandhudattā'nın kocası onu sevindirmek için yolculuk boyunca bir hizmetçiyle beni arkalarından taşıttı. Hizmetçi, ben ve diğerleri beraber ilerliyorduk ki, iki üç gün sonra yolumuzun üstünde maymunlarla dolu bir ormana vardık. Beni gören maymunlar birbirlerine haber vererek, acı haykırışlarla dört bir yandan saldırdılar. Sorumsuz maymunlar gelip, arkasında oturmakta olduğum tüccarın hizmetçisini ısırmaya başladılar. Hizmetçi dehşete kapıldı, beni yere fırlatıp korkuyla kaçtı. Maymunlar beni hemen yakaladılar. Bana âşık olan Bandhudattā, kocası ve hizmetçileri maymunlara taşlar ve sopalarla saldırdılar, ama onlara karşı bir üstünlük sağlayamadılar. Maymunlar sanki günahlarımı biliyormuş gibi, dişleri ve tırnaklarıyla tüylerimden çekiştirdiler, ben de sersemlemiş olarak kalakaldım.

Sonunda boynumdaki ipin hayrına Şiva'yı düşündüğümden gücüm yerine geldi ve ellerinden kurtulup kaçtım. Ormanın karanlığında gözden kayboldum, ormandan ormana dolaşa dolaşa buraya ulaştım. Yağmur mevsiminde buralarda dolaşırken, keder karanlığıyla kör olup kendi kendime şöyle söyledim: "Bu nasıl iştir, zina yaptığın için daha bu yaşamında maymuna dön-

üştün ve Bandhudattā'yı da kaybettin." Kader bana işkence yapmaya doymamış olacak ki, başka bir bela daha getirdi başıma. Dişi bir fil beni hortumuyla aniden yakaladı ve yağmurlarla çamur haline gelmiş bir karınca yuvasına fırlattı. Ne kadar çabaladıysam da o çamurdan kendimi kurtaramadım.

Çamur kururken ölmedim ve sürekli olarak Tanrı Şiva'ya dualar ettim, bu süre boyunca ne açlık ne susuzluk hissettim. Sonunda sen gelip beni bu çamur tuzağından kurtardın. Şimdi bilincim yerinde olduğu halde, kendimi bu maymun halinden kurtaramıyorum. Bu ipi boynuma bağlayan cadının büyülü sözlerini söylemedikçe tekrar insan olmam mümkün değil.

Benim öyküm böyle, pekâlâ dostum, şimdi sen anlat, bu erişilmez ormana nasıl ve neden geldin?' Brahman Somasvamin, Nişçayadatta'ya böyle deyince, o da öyküsünü anlatmış. Bir Vidyadharī için Uccayini'den geldiğini, boyun eğdirdiği bir Yakshinī tarafından geceleri taşındığını anlatmış. Maymun kılığındaki bilge Somasvamin bu garip öyküyü duyunca demiş ki: 'Sen de benim gibi bir kadın yüzünden büyük acılar çekmişsin. Ancak işlerin yolunda gitmesini seven kadınlar, bu dünyada kimseye sadık kalmazlar. Akşam gibi geçici tutkuları vardır. Kalpleri nehir kanalları gibi kıvrımlıdır. Yılanlar gibi güvenilmez, yıldırım gibi kötülük yapıcıdırlar. Şimdi her ne kadar Anuragaparā sana âşık olduysa da, kendi ırkından birini bulduğunda senin gibi bir ölümlüyü unutacaktır. Bu nedenle tadı sonradan acılma meyvesi gibi gelen bu kadın uğruna çabalamayı bırak. Vidyādharaların ülkesi olan Pushkaravati'ye gitme dostum, Yakshinīnin sırtına bin ve kendi ülken Uccayini'ye geri dön. Sana dediğimi yap, daha önce ben de tutkuya kapılıp bir dostumun uyarısını dikkate almamıştım, ama şimdi bu yüzden acı çekiyorum. Bandhudattā'ya âşık olduğumda, Bhavaşarman adlı bir Brahman arkadaşım beni vazgeçirmek için şöyle demişti: "Kendini bir kadının eline bırakma, bir kadının kalbi içinden çıkılmaz bir labirent gibidir, bunu sana kanıtlayabilirim, dinle!

Bu aynı şehirde, yani Varanasi'de Somadā adlı genç ve güzel bir Brahman kadın yaşıyordu. Gizlice cadılık yapan erdemsiz bir kadındı. Kader bu ya, onunla gizli gizli buluştum, birlikte olduğumuz zamanlarda ona olan aşkım büyüdü. Bir gün kıskançlıkla ona vurdum, kötü kadın bunu mesele yapmış ve öfkesini benden gizlemiş. Ertesi gün sanki sevişiyormuş gibi yaparak boynuma bir ip bağladı ve beni evcil bir öküz haline getirdi. Sonra deve besleyen bir adama uygun bir fiyata sattı. Adam bana ağır bir yük yüklemişti ki Bandhamoçinī adlı bir cadı sırtımdaki aşırı yükü görüp acıdı. Doğaüstü gücü sayesinde, benim Somadā tarafından bir hayvan haline getirildiğimi anladı ve sahibimin bakmadığı bir sırada boynumdaki ipi çözdü.

Böylece insan biçimime geri döndüm, efendim çevresine baktı, kaçtığımı düşünüp her yerde beni aramaya başladı. Oradan ayrıldık ve Bandhamoçinī ile yürüyorduk ki bir de ne göreyim, karşıdan Somadā gelmiyor mu? Öfkeden yanıp tutuşarak, olağanüstü güçleri olan Bandhamoçinī'ye dedi ki: 'Bu alçağı hayvan halinden neden kurtardın? Lanet olsun sana! Bu yaptığın kötülüğün meyvesini yiyeceksin pis kadın. Yarın seni ve bu alçağı birlikte öldüreceğim.'

Bunları söyledikten sonra gitti. Cadılıkta uzman olan Bandhamoçinī, onun saldırısından kurtulmak için bana şu tavsiyede bulundu: 'O yarın sabah siyah bir kısrak biçiminde beni öldürmeye gelecek, ben de doru bir at olacağım. Biz tam dövüşmeye başladığımızda elinde kılıçla gelip arkadan ona vurmalısın. Onu bu yolla öldürebiliriz, yarın sabah evime gel.' Bunu söyleyip evini gösterdi.

Kadın evine girince, bu yaşamda birden fazla doğumu tatmış olan ben de evime gittim. Ertesi sabah elimde kılıçla Bandhamoçinī'nin evine gittim. Derken siyah bir kısrak biçiminde Somadā oraya geldi. Bandhamoçinī doru bir at olmuştu. Sonra onlar birbirlerini dişleyerek ve çifte atarak dövüşmeye başladılar. O sırada ben kılıcımla aşağılık cadı Somadā'ya bir darbe indirdim, Bandhamoçinī de onu öldürdü. Artık korkudan

kurtulmuştum. Hayvan biçiminde yaşamak gibi bir beladan kurtulduktan sonra bir daha kötü kadınlarla birlikte olmamaya karar verdim. Kadınların üç dünyaya dehşet saçan şu üç özelliği vardır: Döneklik, pervasızlık ve cadılık. Cadılara dost olan Bandhudattā'dan neden vazgeçmiyorsun? Eğer kocasını sevmiyorsa seni sevmesini nasıl bekleyebilirsin ki?"

İşte arkadaşım bu öğüdü verdiği halde onu dinlemedim ve bu duruma düştüm. O nedenle sana bu öğüdü veriyorum: Anuragaparā'yı elde edeceğim diye uğraşma, bil ki kendi ırkından birini bulduğunda seni terk edecektir. Bir kadın her zaman yeni erkekler ister, çiçekten çiçeğe konan dişi balarısına benzer, bir gün sen de benim gibi pişmanlık duyacaksın.' Maymun biçimindeki Somasvamin'in bu sözleri Nişçayadatta'nın tutku dolu kalbini etkileyememiş. Maymuna demiş ki: 'O Vidyādhara ırkının soylularındandır, beni asla aldatmayacaktır.'

Onlar böyle konuşurlarken güneş sanki Nişçayadatta'yı sevindirmek ister gibi akşam kızıllığına boyanmış, dağın arkasından batmaktaymış. Akşam, Yakshinī Şringotpadinī'nin gelmesi anlamına gelmekteymiş, nitekim çok geçmeden de gelmiş. Nişçayadatta kendisini unutmamasını isteyen maymundan ayrılmış, Yakshinīnin sırtına binip sevgilisine doğru yola koyulmuş. Gece yarısı Anuragaparā'nın babası Vidyādharalar kralının Himālaya dağlarındaki şehri Pushkaravati'ye ulaşmış. Onun geldiğini bilme gücü olan Anuragaparā, adamı karşılamaya çıkmış.

Yakshinī, Nişçayadatta'yı sırtından indirmiş ve Anuragaparā'yı göstererek demiş ki: 'İşte sevgilin, gözlerine şenlik olan ikinci bir ay gibi buraya geliyor, artık ben dönüyorum.' Önünde eğilerek ona yol vermiş. Anuragaparā heyecan içinde sevgilisine yaklaşmış ve sarılmış. Adam da Anuragaparā'ya sarılmış ve onca zorluktan sonra ona kavuşmanın zevkini çıkarmış, ikisi tek vücut olmuşlar. Gandharva usulüyle evlenmişler, Anuragaparā onun karısı olmuş ve hemen sihir gücüyle bir şehir kurmuş. Asıl şehrin dışındaki bu şehirde birlikte ya-

şamışlar. Kızlarının yaptığından habersiz olan ebevenyleri de en ufak bir zorluk çıkarmamışlar. Anuragaparā sorduğu zaman, adam başından geçen garip ve zahmetli yolculuğu anlatmış. Kadın ona çok saygı göstermiş ve gönlünün istediği her şeyi yerine getirmiş.

Derken Nişçayadatta, Vidyadharī'ye maymun biçimine girmiş olan Somasvamin'in garip öyküsünü anlatmış ve demiş ki: 'Eğer dostuma yardım edersen maymun biçiminden kurtulacak, ne olur sevgilim ona yardım et.' Adamın bu sözlerine Anuragaparā şöyle cevap vermiş: 'Bu cadıların uzmanlık alanıdır, bizim değil. Ama yine de usta bir cadı olan dostum Bhadrarupa'dan rica ederek isteğini yerine getireceğim.'

Tüccarın oğlu bunları işitince çok mutlu olmuş ve sevgilisine, 'Öyleyse gel ve dostumu gör, haydi onu ziyaret edelim,' demiş. Kadın kabul etmiş, ertesi gün Nişçayadatta'yı kucağına almış, uçarak dostunun barındığı ormana varmışlar. Nişçayadatta orada maymun dostunu görerek karısıyla birlikte yaklaşmış, önünde eğilerek hal hatır sormuş. Maymun Somasvamin de dostunu hoş karşılamış ve şöyle demiş: 'Bugün çok mutluyum, zira Anuragaparā'ya kavuştuğunu görüyorum.' Sonra Nişçayadatta'nın karısına da saygılarını sunmuş. Üçü birlikte bir kaya parçasının üstüne oturmuşlar, maymunun maceralarından, Nişçayadatta'nın sevgilisiyle karşılaşmalarından söz ederek sohbet etmişler. Derken ayrılma zamanı gelmiş, Nişçayadatta sevgilisinin kucağında uçarak evine geri dönmüş.

Nişçayadatta ertesi gün Anuragaparā'ya yine demiş ki: 'Gel, maymun dostumu ziyaret edelim.' Ancak kadın, 'Sen kendin git, sana nasıl uçulacağını ve yere nasıl inileceğini öğreteyim,' demiş. Adam bu iki sanatı öğrenmiş ve uçarak maymun dostuna gitmiş, onunla konuşmaya dalınca Anuragaparā evden bahçeye çıkmış. Bahçede otururken, havada öylesine dolaşmakta olan genç bir Vidyādhara gelmiş. Bilme gücüyle Vidyadharī'nin ölümlü bir kocası olduğunu anlayan Vidyādhara, ona baktığı anda şiddetli bir aşka kapılmış ve kadına yak-

laşmış. Kadın başını kaldırıp yakışıklı ve çekici genci görünce merak etmiş ve kim olduğunu sormuş.

O da cevap vermiş: 'Güzel kız, ben Vidyādharalar arasında bilgisiyle farklılaşmış Ragabhancana adlı bir Vidyādharayım. Ey ceylan gözlü, sana baktığım anda âşık oldum. Kölen olayım, ülkesi dünya olan bir ölümlüyü onurlandırmaktan vazgeç! Ey tanrıça, baban çevirdiğin dolapları anlamadan sana denk olan beni seç.' O böyle söyleyince, maymun iştahlı kız utanarak bakmaya başlamış ve 'İşte evlenebileceğim uygun kişi,' diye düşünmüş. Vidyādhara, kızın gerçek isteğini böyle ortaya çıkardıktan sonra onunla evlenmiş. İki gönül bir olunca aşk gizli kalabilir mi?

Nişçayadatta, Somasvamin'in yanından ayrıldığında Vidyādhara da ortadan kaybolmuş. Anuragaparā'nın yanına geldiğinde onu kendisinden soğumuş olarak bulmuş, kadın adama sarılmamış ve başının ağrıdığını söylemiş. Saf düşünceli adam duyduğu sevgiden dolayı hiç şüphelenmemiş ve kadının gerçekten hasta olduğunu düşünmüş. Ertesi gün yine uçarak maymun dostunu görmeye gitmiş.

Nişçayadatta gider gitmez, Anuragaparā'nın yokluğu yüzünden uykusuz bir gece geçirmiş olan Vidyādhara sevgilisi geri gelmiş. Sevgilisinin yolunu gözlemekte olan kız da onu görür görmez boynuna sarılmış. Gece boyunca ayrı kalmış olan Vidyādhara sonunda uykuya yenik düşmüş. Sihir gücü olan kadın adamı gizlemiş, koynundaki adımla birlikte kendisi de uykuya dalmış. O sırada Nişçayadatta maymun dostunun yanına varmış, maymun neden üzgün ve durgun olduğunu sormuş.

Nişçayadatta cevap vermiş: 'Dostum, Anuragaparā çok hasta, bu yüzden üzgünüm, onu canımdan çok seviyorum.' Olağanüstü güçleri olan maymun ona demiş ki: 'Git, uyumakta olan sevgilini kollarına al ve uçarak buraya getir, sana müthiş bir mucize göstereceğim.' Bunu işiten Nişçayadatta, hemen uçup uyuyan sevgilisini kucağına almış. Ama onun kucağında uyu-

yan ve sihirle görünmez olmuş Vidyadhara sevgilisini görmemiş. Uçarak çabucak Anuragaparā'yı maymuna ulaştırmış. Kutsal görüş gücüne sahip maymun, kızın kucağındaki Vidyādharayı görüp bağırmış: 'Aman, nedir bu?' Sonra gerçeği gören maymun, her şeyi dostuna anlatmış.

Nişçayadatta öfkelenmiş, karısının sevgilisi Vidyādhara uyanmış, hemen uçup gözden kaybolmuş. Sonra Anuragaparā uyanmış ve sırrının açığa çıktığını görerek utançla başını yere eğmiş. Nişçayadatta gözyaşlarına boğularak şunları söylemiş: 'Kötü kalpli kadın, sana delice sadık benim gibi bir adamı nasıl aldatırsın? Bu dünyada cıvaya hâkim olmak mümkün, ancak bir kadının kalbini denetim altına almak imkânsız.' Bu sözler üzerine diyeceği bir şeyi olmayan Anuragapara ağlamış, yavaşça göğe yükselip uçarak evine gitmiş.

Sonra Nişçayadatta'nın dostu maymun ona demiş ki: 'İçine düştüğün keder, tutku ateşinin sonucudur, seni caydırmaya çalıştım, ama yine de ona koştun. Kötü talihe ve kötü kadınlara nasıl güvenilebilir ki? Şimdi artık üzülme, sakin ol. Kadere karşı konulmaz.' Nişçayadatta maymunun bu sözlerinden sonra kederi bir yana itmiş, tutkudan uzaklaşıp kendisini Tanrı Şiva'nın korumasına bırakmış. Ormanda maymun dostuyla birlikte yaşarken, öyle olmuş ki, Mokshadā adlı bir çileci kadın yanlarına gelmiş. Onların önünde eğildiklerini görünce sormuş: 'Nasıl oldu da senin gibi bir insan bir maymunla dostluk kurdu?'

Adam önce kendisinin, sonra da dostunun hüzünlü öyküsünü anlatmış ve demiş ki: 'Saygıdeğer hanımefendi, eğer büyü biliyorsanız ne olur bu mükemmel Brahmanı maymun olmaktan kurtarın.' Kadın bunu işitince kabul etmiş, hemen büyülü sözler söyleyip boynundaki ipi çıkararak Somasvamin'i maymun biçiminden kurtarmış, eskisi gibi insan haline getirmiş. Sonra şimşek gibi ortadan kaybolmuş. Nişçayadatta ve Brahman Somasvamin bundan sonraki yaşamlarında birçok çile uyguladıktan sonra nihai kurtuluşa ermişler.

(A) İşte böyle, doğalarında kötülük olan kadınlar birçok kötülüğe neden olurlar, bu da basit bir muhakemeyle dünyadan tiksintiye yol açar. Ama geniş gökyüzünde ayın bulunması gibi, mutlaka bir yerlerde iyi aileden gelmiş iffetli bir kız bulmak da mümkündür."

Naravāhanadatta, Ratnaprabhā ile birlikte Gomukha'nın ağzından dinlediği bu olağanüstü öyküyü çok beğenmiş.

XXXVIII. Bölüm

Naravāhanadatta'nın Gomukha'nın öyküsünü beğendiğini görünce, Marubhūti de kendisini göstermek istemiş ve şöyle konuşmuş: "Kadınlar genellikle sadakatsizdir, doğru, ama her zaman değil. Bazen hayat kadınları diğerlerinden daha iyi nitelikler taşıyabilirler. Efendim, bunu kanıtlamak için anlatacağım şu öyküyü dinleyin.

Pātaliputra şehrinde Vikramāditya adlı bir kral varmış. Onun iki aziz dostu varmış: Kral Hayapati ve Kral Gacapati. Bu krallar atlardan ve fillerden oluşan büyük ordulara sahipmiş.* Bu yiğit kralın Narasinha adlı güçlü bir düşmanı da varmış. Pratishthāna'nın kralı olan bu adamın çok büyük bir piyade ordusu bulunurmuş. Müttefiklerinin gücüne güvenip şişinen Vikramāditya, düşman olduğu bu kral hakkında düşünmeden şu sözü sarf etmiş: 'Bu kralı öyle bir yeneceğim ki haberciler ve şairler onu kapımda köle olarak görecekler.' Bu sözü verdikten sonra, müttefikleri Hayapati ve Gacapati'yi çağırıp fillerin ve atların yeryüzünü titrettiği büyük bir ordu toplamış ve bu orduyla insanların efendisi Narasinha'nın üzerine korkunç bir saldırı başlatmış.

Pratishthāna'ya yaklaştığında Kral Narasinha ordusuyla onu karşılamış. Orada iki kral arasında, piyadelerle atlara ve fille-

---

* Hayapati "atların efendisi", Gacapati "fillerin efendisi" anlamına gelmektedir. Ayrıca Vikramāditya "kahramanlık güneşi", Narasinha ise "insanlar aslanı" anlamına gelir. (ç.n.)

re binmiş askerlerin kapıştığı müthiş bir savaş cereyan etmiş. Çok sayıda piyadesi olan Narasinha, Vikramāditya'yı bozguna uğratmış. Bozguna uğrayan kral Pātaliputra'ya çekilmiş, müttefikleri de kendi şehirlerine çekilmişler. İnsanların efendisi Narasinha da övgüler arasında Pratishthāna'ya geri dönmüş.

Savaşı kazanamayan Vikramāditya şöyle düşünmüş: 'Orduyla yenemediğim düşmanı siyaset oyunlarıyla yenerim, belki biraz ayıp sayılır ama sözümde de durmuş olurum.' Böyle düşündükten sonra, krallığı güvendiği vezirlerine bırakmış ve Buddhivara adlı başveziriyle birlikte şehir dışına çıkmış. Beş yüz soylu ve cesur Rācputla birlikte kılık değiştirip hizmete hazır kişiler görüntüsüne bürünerek düşmanının şehri Pratishthāna'ya gitmiş. Orada güzel bir hayat kadını olan Madanamālā'nın saray gibi görkemli evine ulaşmış. Surların üzerindeki kulelere asılı ipek bayraklar tatlı tatlı esen rüzgârla ileri geri sallanarak sanki onu buyur eder gibiymiş.

Doğu tarafındaki ana kapısı gece gündüz her çeşit silahla donatılmış yirmi bin asker tarafından korunurmuş. Diğer üç yöne bakan kapılar da on bir asker tarafından pür dikkat korunurmuş. Kral işte böyle korunan bir saraya girmiş. Sarayın yedi bölümü varmış. Bir bölümde sıra sıra atlar diziliymiş. Bir başka bölüm fillerle doluymuş. Bir diğer bölümde müthiş silahlar varmış. Bir bölüm tamamen parıl parıl parıldayan mücevherlere ayrılmış. Hizmetçiler bir başka bölümdeymiş. Ozanlar da bir bölümde toplanmış yüksek sesle şarkı okumaktalarmış. Başka bir bölümde de davullar çalmaktaymış. Yanındakilerle birlikte ilerleyen kral, bütün bunları görerek Madanamālā'nın dev binasına varmış.

Kadın, kralın yürüdüğü yerlerdeki atların ve diğer hayvanların yaralarının iyileştiğini hizmetkârlarından duyunca, bu gelenin büyük bir kişi olduğunu düşünmüş, onu karşılamaya çıkmış. İlgi ve sevgiyle önünde eğilmiş, onu krallara layık bir tahta oturtmuş. Kral, güzelliği ve nezaketinden çok etkilenmiş ve kim olduğunu açıklamadan kadını selamlamış.

Madanamālā, kralı pahalı banyolar, güzel kokular, çiçekler ve mücevherlerle onurlandırmış. Beraberindekilere de her gün yemekler yedirmiş, vezirlerine ziyafetler çekmiş. Günü içip eğlenerek ve kendisini ilk görüşte âşık olduğu krala teslim ederek geçirmiş. Kim olduğunu gizli tutan Kral Vikramāditya günlerini bir krala yakışır biçimde geçirmiş. Kral, alışık olduğu üzere, kendisine yalvaranlara sadaka vereceği zaman Madanamālā bunu kendi hazinesinden sağlıyormuş. Kral mutlu olduğu sürece, kadın da bedenini ve zenginliğini doğru yerde kullandığını düşünüyormuş ve başka erkekleri istemiyormuş. Ona olan aşkından, kendisine âşık olan ve oraya gelen ülkenin kralı Narasinha'yı bile reddetmiş.

Madanamālā'dan zaten bu davranışı bekleyen kral, veziri Buddhivara'ya şöyle söylemiş: 'Ne kadar sana âşık olursa olsun, bir hayat kadını zenginlik kazanmak ister, çünkü etraf onun için yanıp tutuşan insanlarla doludur. Bu Madanamālā ise, aşkına karşılık veriyor olsam da, zenginliğini tükettiğim halde hâlâ beni seviyor. Şimdi bu kadına nasıl bir bedel ödeyeyim ki verdiğim sözün yerine gelmesini sağlayayım?' Vezir Buddhivara bu sözlere şu karşılığı vermiş: 'Madem öyle, ona dilenci Prapançabuddhi'nin vermiş olduğu paha biçilmez mücevherleri verin.' Kral da şöyle söylemiş: 'Keşke hepsini vermek yeterli olabilse. Ama bunu dilenciyle ilgili öyküye bağlı olarak sağlayabilirim belki.' Kral böyle deyince vezir, 'Bu dilenci ne yaptı, anlatın kralım,' diye atılmış. Vezir Buddhivara'nın isteği üzerine kral, 'Anlatayım, dinle,' demiş ve başlamış anlatmaya.

'Uzun zaman önce, Pātaliputra'dan her gün sarayıma gelen Prapançabuddhi adlı bir dilenci bana bir kutu verirdi. Ben de bu kutuları hiç açmadan hazinecibaşına verirdim. Böyle böyle bir yıl geçmişti. Bir gün dilenci kutuyu verirken elimden kazayla yere düştü ve açılıverdi. Ortaya daha önce hiç görmediğim, dilencinin kalbi gibi duran, ateş gibi parlak bir mücevher çıktı. Bunun üzerine öteki kutuları da getirttim, hepsinden benzer mücevherler çıktı. Ben hayretler içinde dilenci Prapançabudd-

hi'ye sordum: "Bana neden böylesine muhteşem mücevherler veriyorsun?" O da bana cevap verdi: "Şu yaklaşan ayın on beşinci gününde, gece yarısı şehir dışındaki mezarlıkta bir sihir yapmam gerekiyor. Ey kahraman kişi, sizden dileğim gelip bana katılmanız, zira engeller sadece bir kahraman tarafından yok edilirse başarı kazanılabilir."

Dilencinin isteğini kabul ettim, o da mutlu olup gitti. Ayın on beşi geldiğinde dilencinin sözlerini hatırladım, günlük işlerimi bitirip gece olmasını bekledim. Akşam duasını ettikten sonra öyle oldu ki bir anda uyuyakaldım. Rüyamda inananlara karşı hep merhametli olan Tanrı Vishnu kuşu Garuda'nın üstünde bana göründü ve şöyle dedi: "Evladım, bu dilenci Prapançabuddhi* adı gibi hilekâr bir adamdır. Seni aldatıp mezarlığa çekecek, orada çemberin ortasına yatırıp kurbanlık koyun gibi kesecek. Onun dediği hiçbir şeyi yapma, "Önce sen bir göster de ben de ona göre yapayım," de. Yapılacakları gösterirken de hemen onu öldür ve ulaşmak istediği güce sen ulaş."

Vishnu bunu söyledikten sonra kayboldu, ben de uyanıp düşünmeye başladım: "Tanrı Vishnu'nun sayesinde onun bir büyücü olduğunu öğrendim, bugün onu öldürmem lazım." Gece yarısı yaklaşırken elimde kılıçla mezarlığa doğru yürüdüm. Orada dilencinin yere bir çember çizip büyü töreni yapmakta olduğunu gördüm. Alçak herif beni görünce buyur etti ve dedi ki: "Ey kral, gözlerini kapat ve yüzükoyun yere yat, böylece ikimiz de muradımıza erelim." Ben de ona dedim ki: "Önce sen bir yap! Bir göster ki öğrenip eksiksiz yapayım." Bunun üzerine dilenci aptal gibi yere yapıştı, ben de bir kılıç vuruşuyla kellesini uçurdum.

Gökten bir ses geldi: "Aferin kral! Bu alçak dilenciyi öldürmekle, uçma gücü kazandın, onun istediği de buydu. Dilediğince davranan ben Zenginlik Tanrısı, cesaretinden çok mem-

* "Hep hile düşünen" (ç.n.)

nun kaldım. Bu yüzden bir dilekte daha bulunabilirsin." Tanrı karşımda belirip böyle söyledi, ben de önünde eğilerek şöyle dedim: "Ey tapınılası tanrı, başım sıkışıp sana yalvardığımda ortaya çık ve bana o zaman bir lütufta bulun." Zenginlik Tanrısı, "Pekâlâ" dedi ve kayboldu. Ben de bir sihir gücü kazanmış olarak hemen kendi sarayıma döndüm.

İşte bu anlattığım öyküdeki gibi, Zenginlik Tanrısı Kuvera'nın lütfuyla Madanamālā'ya bir karşılık ödeyebilirim. Şimdi sen kılık değiştirmiş Rācputlarla birlikte Pātaliputra'ya geri dön, ben de bu tuhaf yolla sevgilimin hak ettiği karşılığı öder ödemez buraya dönmek üzere ardınızdan geleceğim.'

Kral, bunları söyleyip günlük görevlerini de yerine getirdikten sonra, adamlarıyla birlikte vezirini göndermiş. Vezir de, 'Emredersiniz,' deyip gitmiş. Kral o geceyi yaklaşan ayrılığın üzüntüsü içinde Madanamālā ile birlikte geçirmiş. Kadın da gece boyunca uyuyamamış, yalnız kalacak kalbini ısıtmak istercesine sık sık ona sarılmış.

Sabahleyin kral gerekli tüm görevlerini yerine getirdikten sonra, tanrılara karşı günlük tapınmalarını yerine getirmek üzere bir tapınağa girmiş. Tanrı Kuvera'yı aklına getirmiş ve tanrı oracıkta belirivermiş. Kral önünde eğilip şöyle demiş: 'Ey tanrı, söz verdiğin lütufta bugün bulun, bana altından ve yok edilemeyen beş tane adam heykeli yap, öyle ki bunların organları istendiğinde parçalansın ve yerlerine eskisi gibi yenileri çıksın.' Zenginlik Tanrısı Kuvera, 'Al sana beş tane adam heykeli,' deyip ortadan kaybolmuş. Kral, tapınaktaki altından adam heykellerine bakmış, mutlu olmuş, sözünü hiç unutmadan göğe yükselip kendi şehri Pātaliputra'ya uçmuş. Orada vezirleri, halkı ve karıları kralı karşılamış, o da kalbini çok uzakta bırakmış olarak krallık görevlerini yerine getirmiş.

O sırada Pratishthāna'daki sevgilisi kralı görmek arzusuyla onun gittiği tapınağa girmiş. Ama sevgili kralının orada olmadığını görmüş. Onun yerine beş tane dev gibi altın adam heykeli varmış. Bunları gören kadın kederle şöyle düşünmüş:

'Kuşkusuz, sevgilim bir Vidyādhara veya Gandharva idi, bana bunları bıraktı, kendi de cennete gitti. Ondan mahrum olduktan sonra, sadece bir yükten ibaret olan bu heykelleri ne yapayım?' Böyle düşünerek, hizmetkârlarına sürekli onu görüp görmediklerini sormuş, kendi topraklarında dolaşmış durmuş. Ama hiçbir yerde huzur bulamamış, ne saraylarda, ne bahçelerde, ne de başka yerlerde. Sevgilisinden ayrı kaldığı için hep ağlamış ve canına kıymak istemiş.

Hizmetçileri, 'Hanımefendi üzülmeyin, o dilediğince dolaşan bir tanrı olmalı, yatıştığı zaman geri dönecektir,' diye kadını sakinleştirmeye çalışmışlar. Ancak bunlar onu yatıştırmaktan çok uzakmış ve kadın şu sözü vermiş: 'Eğer altı ay içinde ortaya çıkmazsa tüm servetimi dağıtıp kendimi de ateşe atacağım.' Böyle söz verip sevgilisini düşünerek her gün muhtaçlara sadakalar dağıtmış. Sadaka vermek amacıyla bir gün altın adam heykellerinden birinin kolunu kopartıp Brahmanlara vermiş. Ertesi gün hayretler içinde kolun yeniden çıktığını görmüş. Sonra diğerlerinin de kollarını kesip dağıtmış ve onların da yerine yeni kollar çıkmış. Kadın bu heykellerin yok edilemez olduğunu anlamış, her gün onların kollarını kesip Veda okuyan Brahmanlara dağıtmış.

Birkaç gün sonra Pātaliputra'dan Sangramadatta adlı bir Brahman çıkagelmiş. Kadının her tarafa yayılmış olan cömertliğini duymuşmuş. Vedaları bilen, erdemli fakat yoksul bir kimse olan Brahman, hediye almak amacıyla kadının huzuruna çıkmış. Verdiği sözden dolayı çok zayıflamış, âşığının ayrılık acısıyla beti benzi atmış olan kadın, Brahmana bildiği Vedalara karşılık heykellerden birçok kol kopartıp vermiş. Brahman, kadının hizmetçilerinden onun öyküsünü öğrenmiş ve verdiği korkunç sözü ortadan kaldırmak istemiş. Altından kolları iki deveye yüklemiş ve ülkesi Pātaliputra'ya doğru yola çıkmış.

Brahman altınların kendi yanında güvende olmadıklarını, onları ancak kralın koruyabileceğini düşünerek huzura çıkmış ve yargı divanında bulunan krala şöyle demiş: 'Ey büyük kral,

ben şehrinizde yaşayan bir Brahmanım. Yoksul olduğumdan zengin olmak için güneye yolculuk yaptım ve Kral Narasinha'nın şehri Pratishthāna'ya vardım. Hediyeler almayı umarak ünlü hayat kadını Madanamālā'nın evine gittim. Çünkü bir zamanlar onunla birlikte olan göksel bir yaratık ona hiç yok olmayan insan heykelleri vermiş. Sevgilisi tarafından terk edilmiş olan soylu kadın çok üzgündü, hayat ona zehir olmuş gibiydi. Bedenini boş bir hayal gibi görüyordu, hizmetçileri onu yatıştıramıyordu ve altı ay içinde sevgilisi ortaya çıkmazsa kendini ateşe atacağını söylüyordu.

Böyle ölmeye karar verdiğinden, iyilik yapmak isteğiyle her gün pek çok sadaka dağıtmaya başlamıştı. Titreyen bacaklarımla o güzel kadına baktım, açlıktan iyice zayıf düşmüş, hediyeler vermekten elleri yıpranmıştı. Etraftaki hizmetçiler onun için endişe ederek arı gibi çevresinde dönüyorlardı. Ben onu terk edip bu duruma düşüren âşığının utanılacak bir iş yaptığını, hatta asıl ölümü onun hak ettiğini düşünüyorum. O kadın bugün bana dört Veda'yı bildiğim için dört altın kol verdi. Ben de evimi kutsayıp burada dine uygun bir yaşam sürmek istiyorum, bu nedenle kralım lütfedip beni koruyun.'

Brahmanın ağzından bu haberleri işitince, Kral Vikramāditya'nın düşünceleri aniden sevgilisi üzerinde yoğunlaşmış. Kapı muhafızına Brahmanın istediğini yapmasını emretmiş. Sonra sevdiği kadının aşkına ne kadar bağlı olduğunu düşünmüş. Onun canına kıymasından korkmuş. Zaten verdiği sözün yerine getirilmesinin de zamanı geldiği için krallığını vezirlerine bırakmış ve uçarak Pratishthāna şehrine varmış, sevgilisinin evine gelmiş. Orada zenginliğini Brahmanlara dağıtıp ayın ince hali gibi kalan sevgilisini görmüş.

Madanamālā da gözlerine ölümsüzlük iksiri gibi görünen ve beklenmedik zamanda ortaya çıkmış olan sevgilisini görmüş. Hemen kollarını boynuna dolamış ve yine kaçıp gitmesinden korkarcasına sıkıca sarılmış. Sonra hıçkıra hıçkıra ağlayarak, 'Zalim adam, neden beni bırakıp gittin?' demiş.

Kral, 'Gel sana anlatayım,' demiş ve onunla içeri geçmiş. Ona kim olduğunu, bir hileyle Kral Narasinha'yı nasıl yenmek istediğini, dilenci Prapançabuddhi'yi öldürüp nasıl uçma gücü kazandığını, Zenginlik Tanrısı Kuvera'nın kendisine nasıl lütufta bulunduğunu anlatmış ve nihayet Brahmandan aldığı haberler sonunda buraya geldiğini söylemiş.

Verdiği sözden başlayarak olup biteni anlatan kral şöyle demiş: 'İşte böyle sevgilim, Kral Narasinha o kadar güçlü ki orduyla yenilmiyor. Benimle memnuniyetle teke tek dövüşür, ama ben uçabiliyorum, o ise yerde yürüyor, böyle haksız bir dövüşü de hiçbir gerçek asker istemez. Sözümü yerine getirmem için kapıdaki teşrifatçıların kralın gelişini duyurmaları gerekir. Bunun için bana yardım eder misin?' Bunu işiten hayat kadını, 'İsteğini yerine getirmekten onur duyarım,' demiş. Sonra teşrifatçılarını çağırtmış ve onlara şöyle söylemiş: 'Kral Narasinha buraya geldiğinde kapıda emre amade vaziyette durun, içeri girerken tekrar tekrar, "Kralım, Kral Narasinha size bağlı ve sadıktır," deyin. O, "Oradaki de kimdir?" diye sorduğunda ona, "Vikramāditya burada," diye cevap verin.' Böyle emir verdikten sonra Madanamālā, kadın kapı bekçisine, "Kral Narasinha'nın içeri girmesine sakın engel olma," demiş.

Bu emirleri veren Madanamālā, âşığına yeniden kavuşmaktan dolayı sonsuz derecede mutlu olmuş ve korkusuzca hediyeler dağıtmaya devam etmiş.

Bu sırada altın heykellerle onun etrafa cömertçe dağıttığı hediyeleri duymuş olan Kral Narasinha, ziyaret için evine gelmiş. Tam içeri adım attığı sırada bütün teşrifatçılar kapının ağzında yüksek sesle bağırmışlar: 'Kralım, Kral Narasinha size bağlı ve sadıktır.' Bunu duyan kral sinirlenmiş ve telaşa kapılmış. Bu kralın kim olduğunu sorunca Vikramāditya olduğunu öğrenmiş. Bir an durmuş ve kafasından şu düşünceler geçmiş: 'Kapıdan böyle duyurulduğuma göre, Vikramāditya uzun zaman önce verdiği sözü yerine getirmiş ve

krallığını zapt etmiş olmalı. Doğrusu, bugün beni yenmiş olan bu kral güçlü bir insana benziyor. Krallığımdaki bir eve tek başına geldiğine göre zor kullanıp onu öldürmemem gerekir. Şimdi içeri gireyim.' Teşrifatçıların bağırışlarından sonra böyle düşünen Kral Narasinha içeri girmiş. Kral Vikramāditya da gülümseyen bir yüzle doğrulmuş ve yaklaşıp ona sarılmış. İki kral Madanamālā'yla birlikte oturup birbirlerine hal hatır sormuşlar.

Konuşma sırasında Narasinha, Vikramāditya'ya bu altın heykelleri nereden bulduğunu sormuş. O da dilenciyle yaşadığı acayip macerayı ve onu nasıl öldürüp uçma gücünü elde ettiğini, Zenginlik Tanrısı'nın lütfuyla nasıl altından dev heykelleri kazandığını anlatmış. Onun uçma gücüne sahip, iyi kalpli, güçlü bir insan olduğunu anlayan Kral Narasinha, Vikramāditya'yı dost olarak kabul etmiş. Böyle olunca, kutsal kitaplarda yazıldığı gibi onu ağırlamış, sarayına götürüp gerekli her türlü hizmetle onurlandırmış. Bu şekilde onurlandırılan Kral Vikramāditya daha sonra Madanamālā'nın evine dönmüş.

Cesareti ve aklı sayesinde verdiği sözü yerine getirmiş olan Vikramāditya daha sonra kendi ülkesine dönmeye karar vermiş. Ondan ayrı kalmaya dayanamayan Madanamālā, ülkesinden ayrılmayı göze almış ve varlığını Brahmanlara hediye etmiş. Krallar içinde ay gibi olan Vikramāditya, sürekli aklı kendisinde olan sevgilisiyle kendi şehri Pātaliputra'ya dönmüş. Filler, atlar ve piyadelerden oluşan ordusu da peşinden gelmiş. Kral Narasinha ile barış ve ittifak yapıp Madanamālā ile birlikte mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte böyle prensim, hayat kadınlarının da bazen soylu bir kişiliği olur ve birçok soylu kadına oranla krallarına karşı çok daha vefalı davranabilirler."

Vidyādharaların şanlı düzeyine yükselmiş olan Naravāhanadatta ve karısı Ratnaprabhā, Marubhūti'den işittikleri bu güzel öyküden çok hoşlanmışlar.

XXXIX. Bölüm

(A) Marubhūti öyküsünü bitirince, başkomutan Harişikha, Naravāhanadatta'nın huzurunda şöyle konuşmuş: "Doğrusu, kocaları için iyi kadından daha değerli hiçbir şey olamaz, bunu kanıtlayan şu öyküyü dinleyin.

Yeryüzünde Vardhamāna adlı bir şehir varmış. Orada erdemli insanların önde geleni Kral Vīrabhuca yaşarmış. Yüz karısı olmasına rağmen, Gunavarā adlı kraliçesini canından çok severmiş. Kadere bakın ki yüz karısı olmasına rağmen, hiçbiri ona bir oğul doğuramamış. Kral, Şrutavardhana adlı bir hekime demiş ki: 'Bir oğul doğurtmayı sağlayacak ilaç var mıdır?' Bunun üzerine hekim demiş ki: 'Kralım, böyle bir ilaç hazırlayabilirim, ancak bana bir yaban keçisi bulmanız gerekir.' Doktorun sözlerini işiten kral, ormandan bir keçi yakalayıp getirmesi için muhafızına emir vermiş. Hekim keçiyi kralın aşçılarına teslim etmiş ve onun etinden kraliçeler için çok etkili bir ilaç yapmış.

Kral, kraliçelere bir yerde toplanmalarını söyledikten sonra tanrısına tapınmaya gitmiş. Kraliçelerin doksan dokuzu bir yerde toplanmış, sadece Kraliçe Gunavarā yokmuş, çünkü o sırada tanrısına tapınmakta olan kralın yanındaymış. Hekim, toplanmış olan kadınların hepsine tozla karıştırdığı ilaçtan içirmiş, ama Gunavarā'nın orada olmadığını fark etmemiş.

Tapınmayı bitirip sevgilisiyle geri dönen kral, ilaçtan bir damla bile kalmadığını öğrenince hekime demiş ki: 'Ne! Gunavarā'ya hiç kalmadı mı? Asıl önemli olanı unuttun.' Bu sözleri duyan hekim utanmış. Kral aşçılara, 'Hiç keçiden artan et yok mu?' diye sormuş. Aşçılar, 'Sadece boynuzları kaldı,' demişler. Hekim, 'Tamam,' demiş, "boynuzlardan çok güzel bir ilaç yapabilirim.' Böyle söyledikten sonra hekim boynuzların etli kısımlarından bir ilaç hazırlamış ve onu tozla karıştırıp Kraliçe Gunavarā'ya vermiş.

Kralın doksan dokuz karısı da hamile kalmış ve zamanı geldiğinde birer oğul doğurmuşlar. Ancak sona kalan Kraliçe Gunavarā'nın doğurduğu oğul diğerlerine göre çok daha fazla uğur belirtileri taşıyormuş. Onun doğumuna çok sevinen babası boynuzların etkisiyle doğduğu için oğluna Şringabhuca* adını vermiş. Oğlan diğerleriyle birlikte büyümüş. Kardeşlerinin en küçüğü olmasına rağmen her yönden onlardan üstünmüş. Zamanla bu prens güzellikte Aşk Tanrısı gibi olmuş. Ok atma sanatında Arcuna gibi, güç kuvvet yönünden Bhīma gibiymiş.** Öteki kraliçeler, kralın daha çok sevdiği Kraliçe Gunavarā'yı ve oğlunu gördükçe kıskançlıktan çatlamaya başlamışlar.

Onların içinde Ayaşolekhā adlı kötü fikirli olanı bir fesat düzenlemek istemiş. Bir gün kral geldiğinde yalandan yüzünü buruşturup somurtmuş. Kral nedenini sorduğunda zorlama bir gönülsüzlükle şöyle demiş: 'Kocacığım, evinizin utancına niçin tepkisiz kalıyorsunuz? Utancı başkalarından uzaklaştırdığınız gibi neden kendinizden de uzaklaştırmıyorsunuz? Harem dairenizin genç yöneticisi Surakshita'yı biliyorsunuz. Kraliçeniz Gunavarā onunla gizli gizli kırıştırıyor. Kadınların dairelerine ondan başka kimse giremiyor. Nöbetçilerin de tanık olduğu gibi kraliçe onunla buluşuyor. Haremde bu dedikoduyu duymayan kalmadı.' Bunu duyan kral, düşünmüş taşınmış, gitmiş bir bir öteki kraliçelere de sormuş ve hainçe yalana sadık kalan öteki kadınlar da aynı masalı anlatmışlar.

Bilge kral öfkesine hâkim olmuş ve şöyle düşünmüş: 'Bu ikisine yöneltilen suçlamanın gerçek olması olanaksız, söylenenler dedikodu. Ama düşünmeden konuyu kimseye açmamalıyım. Onları şimdilik birbirlerinden ayırayım, sonra da ne olup bittiğini anlamaya çalışayım.'

Böyle karar vererek ertesi gün harem yöneticisi Surakshita'yı yargı divanına çağırtmış, öfkelenmiş gibi yaparak demiş

---

* Şringa "boynuz", bhuca "kol" demektir, Şringabhuca "boynuz kollu" anlamına gelir. (ç.n.)

** Arcuna ve Bhīma, Mahābhārata Destanı'nın başkahramanlarıdır. (ç.n.)

ki: 'Alçak adam, senin bir Brahmanı öldürdüğünü duydum*, kutsal yerlere bir hac yolculuğu yapmadıkça yüzünü görmek istemiyorum.' Bunu duyan adam utanmış ve mırıldanmaya başlamış: 'Ben bir Brahmanı nasıl öldürebilirim kralım?' Ancak kral konuşmayı sürdürmüş: 'İşi pişkinliğe vurma! Günahlarından arınmak için Kashmir'e git! Orası yay kollu Tanrı Vishnu'nun toprağıdır. Ganj nehri orada Vitasta adını alır. Ünlü Mandapakshetra ve Uttaramanasa da oradadır. Bu hac yolculuğuyla kutsal yerlerde günahlarından arınacaksın, aksi halde hiç yüzüme bakma!'

Bu sözlerle Kral Vīrabhuca zavallı Surakshita'yı suçlamış, onu kutsal hac yerlerinin bulunduğu uzak diyarlara göndermiş. Sonra aşk ve öfkenin doldurduğu bir ciddiyetle Kraliçe Gunavarā'nın yanına gitmiş. Kadın onun düşünceli olduğunu görünce endişeyle sormuş: 'Kocacığım, bugün neden böyle kederlisiniz?' Bunu duyan kral yalandan şu cevabı vermiş: 'Kraliçem, bugün bir kâhin geldi ve bana dedi ki, "Kralım, Kraliçe Gunavarā'yı zindana hapsetmeli, siz de bekâr hayatı yaşamalısınız, aksi halde krallığınız yıkılacak, eşiniz de ölecek." Bunu söyledikten sonra kâhin çekti gitti, işte kederimin nedeni bu.' Kral bunları söyleyince, kocasına çok bağlı olan Kraliçe Gunavarā, korku ve sevgiyle aklı karışarak demiş ki: 'Neden beni hemen bugün zindana atmıyorsun sevgili kocacığım? Hayatımı feda etmek senin için iyi olacaksa bunu seve seve yaparım. Efendim belaya düşecekse ben öleyim daha iyi. Zira bir koca, hem bu dünyada hem de gelecek hayatta karılarının baş koruyucusudur.' Onun bu sözlerini gözyaşları içinde dinleyen kral, kendi kendine şöyle söylenmiş: 'Sanırım hiçbir suçu yok, aynı şekilde Surakshita'nın da! Zira yüzünün renginde hiçbir değişme olmadı ve korkusuz göründü. Fakat ne yazık ki bu söylentinin ne olduğunu anlamam gerekiyor.'

---

* Hindu kanunlarına göre bu çok büyük bir suçtur. (ç.n.)

Kral böyle düşündükten sonra kraliçeye üzüntülü içinde, 'Öyleyse en iyisi senin şu zindana girmendir,' demiş, o da, 'Çok iyi,' diye karşılık vermiş. Kralın harem dairesinde girişi kolay olan bir zindanı varmış, kraliçeyi oraya koymuş. Sonra endişelenen oğlu Şringabhuca'ya kraliçeyle konuştuklarını anlatarak onu yatıştırmış. Kadın kendi adına zindanın cennet olduğunu düşünüyormuş, çünkü bu kralın iyiliği içinmiş. İşte iyi kadınlar böyledir, kendi zevklerini düşünmezler, onlar için kocalarının zevki zevktir.

Bunlar olup bittikten sonra, kralın Ayaşolekhā adlı karısı, Nirvasabhuca adlı oğluna şöyle demiş: 'Düşmanımız Gunavarā zindana atıldığına göre onun oğlunu da ülkeden sürmeliyiz. Haydi oğlum, kardeşlerinle birlikte Şringabhuca'yı ülkeden defetmek için çare bul!'

Annesi tarafından böyle yönlendirilen kıskanç Nirvasabhuca, kardeşlerine haber vermiş ve birlikte ne yapacaklarını kararlaştırmışlar.

Bir gün kral çocukları savaş silahlarıyla alıştırma yaptıkları bir sırada sarayın önünde çok iri bir turna kuşu görmüşler. Bu biçimsiz kuşa hayretle bakarlarken, olağanüstü güçleri olan bir Buddhist keşiş yaklaşmış ve demiş ki: 'Hey prensler, o bir turna değil, o Agnişikha adlı bir Rākshasadır. Kasabaları yok ederken böyle şekil değiştirerek dolaşır. O nedenle elinizden kaçırmadan, bir an önce oklarınızla vurun!' Keşişin sözlerini duyan doksan dokuz kardeş oklarını sallamışlar, ama hiçbiri kuşu vuramamış.

Çıplak keşiş onlara tekrar demiş ki: 'Şringabhuca adlı genç kardeşiniz bu turnayı vurabilir, ona uygun bir yay verin!'

Hain Nirvasabhuca annesinin sözlerini hatırlamış, fırsatın geldiğine karar vererek şöyle düşünmüş: 'Bu Şringabhuca'yı ülkeden uzaklaştırmak için bir fırsat. Ona babamızın okunu ve yayını verelim. Eğer babamızın altın okuyla turnayı vurur, kuş okla beraber uzaklaşırsa Şringabhuca onu izlemek zorunda kalır. Eğer turna biçimine girmiş Rākshasayı bulamazsa orada burada dolaşır durur, oku almadan asla geri gelemez.'

Böyle düşünen hain kardeş, Şringabhuca'ya turnayı vurması için babasının okunu ve yayını vermiş. Yiğit prens çentikleri mücevher kakmalı altın oku almış, fırlatmış ve kuşu vurmuş. Vurulan turna vücuduna saplanan okla birlikte havalanmış, yarasından kan damlatarak uçup uzaklaşmış.

Hain Nirvasabhuca ve onun kışkırttığı kardeşler cesur Şringabhuca'ya şöyle demişler: 'Babamızın altın okunu geri getir, aksi halde gözlerinin önünde canımıza kıyarız. Onu babamıza geri veremezsek bizi sürgüne gönderir ve bir daha asla sevgisini kazanamayız.' Bunları işiten Şringabhuca hilekâr veletlere şöyle söylemiş: 'Rahat olun, korkmayın! Gidip o sefil Rākshasayı öldürür, oku geri getiririm.' Bunları söyleyen Şringabhuca, okunu ve yayını yanına alıp ifritin gittiği yönde ilerlemiş, onun yere damlattığı kan izlerini takip etmiş.

Diğerlerinin mutlulukla analarının yanına döndüğü sırada Şringabhuca adım adım ilerlemekteymiş ve sonunda uzak bir ormana varmış. Oralarda araştırma yaparken bir mükâfat gibi önüne büyük bir şehir çıkmış. Orada dinlenmek için bir ağacın dibine oturmuş ve bir an harika güzellikte bir kızın yaklaşmakta olduğunu görür gibi olmuş. Yaratıcı nasıl ölümsüzlük iksiriyle zehri beraber yarattıysa, kız da her göründüğünde hayat veriyor, her kayboluşunda ise yaşamı zehir ediyormuş.

Genç kız yavaşça ona yaklaşmış ve gözleriyle aşk yağmuru yağdırmış. Prens ona âşık olmuş ve demiş ki: 'Ceylan gözlü, bu şehrin adı nedir ve kime aittir? Sen kimsin ve buraya neden geldin? Söyle bana!' İnci gibi dişleri olan kız yüzünü yana çevirmiş, gözlerini yere dikip tatlı ve aşk dolu bir sesle konuşmuş: 'Burası mutluluk ülkesi Dhumapura'dır. Orada Agnişikha adlı güçlü kuvvetli bir Rākshasa yaşar. Ben onun biricik kızı Rūpaşikhā'yım. Buraya senin eşsiz yakışıklılığını görerek geldim. Şimdi sen de bana kim olduğunu ve buraya ne için geldiğini söylemelisin.' Kızın böyle konuşması üzerine oğlan kim olduğunu, hangi kralın oğlu olduğunu ve Dhumapura şehrine bir ok yüzünden geldiğini anlatmış.

Bütün öyküyü dinleyen Rūpaşikhā demiş ki: 'Sen anlaşılan, turna biçimine girdiği sırada babamı vurmuşsun, doğrusu üç dünyada bile senin gibi bir okçu yoktur. O altın oku oynamak için ben aldım. Babamın yarasını Vezir Mahadanştra iyileştirdi. Yara iyileştirmekte onun üzerine yoktur. Neyse, şimdi babamın yanına gideyim. Her şeyi anlattıktan sonra seni onun huzuruna çıkaracağım kocacığım. Sana böyle diyorum, çünkü artık kalbim senindir."

Böyle söyleyen Rūpaşikhā, Şringabhuca'yı orada bırakmış ve hemen babası Agnişikha'nın yanına koşmuş ve demiş ki: 'Baba, buraya Şringabhuca adlı harika bir prens geldi. Güzellik, soy, kişilik ve yaş bakımından benzersiz biri. Bence o bir insan değil, bir tanrının yeryüzünde bedenlenmiş hali! Eğer o benim kocam olmazsa kesinlikle canıma kıyarım.'

O böyle konuşunca Rākshasa babası şöyle demiş: 'Kızım, insanoğlu bizim için uygun bir yiyecek türüdür. Ne var ki madem onu sevdin, istediğin gibi olsun! Prensini buraya getir ve bana göster!' Bunu işiten Rūpaşikhā, Şringabhuca'nın yanına koşmuş, konuşmaları anlatıp onu babasının yanına götürmüş. Oğlan Agnişikha'nın ayaklarına kapanmış, kızın babası onu nazikçe selamladıktan sonra demiş ki: 'Prens, eğer istediklerimi yerine getirirsen kızım Rūpaşikhā'yı sana veririm.' O böyle deyince Şringabhuca eğilerek, 'Tamam, her istediğinizi yapacağım,' diye karşılık vermiş. Bu cevaptan hoşlanan Agnişikha, 'Kalk, git, yıkan, sonra da buraya geri gel,' demiş. Ona böyle dedikten sonra kızına da şöyle söylemiş: 'Git ve bütün kız kardeşlerini hemen buraya getir.' Agnişikha bu emirleri verince, ona itaat etmeye söz vermiş olan Şringabhuca ve Rūpaşikhā hemen oradan ayrılmışlar.

Sonra bilge Rūpaşikhā, Şringabhuca'ya demiş ki: 'Kocacığım, hepsi de prenses olan yüz tane kız kardeşim var. Hepimiz tıpatıp birbirimize benzeriz. Aynı takıları takar, aynı giysileri giyeriz. Boynumuzdaki kolyeler bile aynıdır. Şimdi babamız bizi bir yerde topluyor. Seni şaşırtmak için, "Haydi bakalım, sev-

diğini bunların arasından seç," diyecek. Onun böyle bir hainlik düşündüğünü biliyorum, yoksa bizi niye bir araya toplasın ki? Toplandığımız zaman kolyemi boynuma takmayacağım, başıma koyacağım. Sen beni bu işaretten tanıyacaksın. Sonra orman çiçeklerinden yapılmış kolyeyi boynuma geçireceksin.* Babam biraz budaladır. Hiç uyanık bir adam değil. Bir Rākshasa olan kızına karşı böyle işler çevirmesinin ne anlamı var? Bu yüzden o ne derse desin söylediklerine dediklerine uy, sonra gel bana anlat, ben de nasıl bir yol izleyeceğini söyleyeyim.'

Bunları dedikten sonra Rūpaşikhā kardeşlerinin yanına gitmiş, onun söylediği her şeyi kabul eden Şringabhuca da yıkanmaya gitmiş. Sonra Rūpaşikhā kız kardeşleriyle birlikte babasının yanına dönmüş. Şringabhuca da bir kadın hizmetçi tarafından yıkandıktan sonra geri gelmiş. Agnişikha orman çiçeklerinden yapılmış kolyeyi Şringabhuca'ya vermiş ve demiş ki: 'Bunu kızlardan senin olana ver!' Oğlan çiçek kolyeyi alıp, başındaki kolyesiyle gerekli işareti vermiş olan Rūpaşikhā'nın boynuna takmış. Bunun üzerine Agnişikha onlara demiş ki: 'Evlilik töreninizi yarın sabah kutsayacağım.'

Böyle söyledikten sonra iki âşığı ve öteki kızlarını evlerine göndermiş, kısa bir süre sonra Şringabhuca'yı çağırtıp şöyle demiş: 'Bu bir çift öküzü al, şehrin dışına git ve orada yığılı olan susam tohumlarını ek.'

Şringabhuca sıkıntıda olduğunu görünce hemen koşmuş, kendisinden isteneni Rūpaşikhā'ya anlatmış, o da şöyle söylemiş: 'Kocacığım, bunu dert etme, bir an önce oraya git. Ben sihir gücümle her şeyi hallederim.' Bunu işiten prens gitmiş ve susam tohumlarından oluşan yığına bakıp, kara kara düşünerek toprağı sürmeye, tohumları ekmeye başlamış. Ancak tam böyle çalışmaya başladığı anda, sevdiği kızın sihir gücüy-

* Eş seçimi töreninde çiçeklerden yapılmış kolye seçilen eşin boynuna takılırdı. (ç.n.)

le bütün susam tohumları ekilivermiş. Oğlan bu duruma çok şaşırmış.

Sonra gitmiş, Agnişikha'ya görevi tamamladığını haber vermiş. Hain ifrit ona yine iş çıkarmak için, 'Tohumların ekilmesini istemiyorum, git onları topla ve yeniden bir küme yap,' demiş. Oğlan bunun üzerine gitmiş, olanları yine Rūpaşikhā'ya bildirmiş. Kız onu tarlaya göndermiş, yarattığı sayısız karıncanın ve sihir gücünün yardımıyla susam tohumlarını toplayıp yeniden büyük bir öbek yapmış. Bunu gören Şringabhuca gidip Agnişikha'ya bütün susam tohumlarının toplandığını bildirmiş.

Kurnaz fakat budala olan Agnişikha ona demiş ki: 'Güney yönünde, buradan iki yocana uzaklıkta, ormanda boş bir Şiva tapınağı var. Orada sevgili kardeşim Dhumaşikha yaşar. Hemen oraya git ve tapınağın önünde şöyle söyle: "Ey Dhumaşikha! Seni ve beraberindekileri davet etmek için Agnişikha tarafından elçi olarak gönderildim. Yarın Rupaşikha evleneceği için hemen gelmen gerek." Bunu söyledikten sonra hemen bugün geri dön ve yarın kızım Rūpaşikhā ile evlen.' Aşağılık yaratık kendisine böyle söyleyince Şrüngabhuca, 'Peki,' demiş ve her şeyi Rūpaşikhā'ya anlatmış.

İyi kalpli kız ona bir parça toprak, biraz su, biraz diken ve ateş vermiş. Kendi süratli atını da verip demiş ki: 'Bu ata bin, hemen o tapınağa git ve sana söylendiği gibi Dhumaşikha'yı davet et. Sonra bu atla dörtnala geri dön, sık sık başını çevir ve arkana bak. Eğer Dhumaşikha peşinden geliyorsa bu toprağı yola at. Eğer Dhumaşikha aldırış etmeyip yine takip ederse, o zaman suyu yola at. Yine peşinden gelirse, bu dikenleri yola at. Hâlâ arkandaysa o zaman da bu ateşi yola fırlat. Eğer böyle yaparsan ifritten kurtulup buraya dönersin. Hiç tereddüt etme, git, benim sihir gücümü göreceksin.'

Kız böyle söyleyince Şringabhuca toprak ve diğer şeyleri almış ve 'Dediğin gibi yapacağım,' demiş. Ata atladığı gibi ormandaki tapınağa varmış. Orada bir Şiva heykeli görmüş. Hey-

kelin solunda karısı Pārvatī, sağında oğlu Ganeşa'nın heykelleri varmış. Evrenin efendisi Şiva'nın önünde saygıyla eğildikten sonra hemen Agnişikha'nın davetini Dhumaşikha'ya hitaben tekrarlamış ve atını dürtükleyerek son hızla oradan ayrılmış. Başını çevirip baktığında Dhumaşikha'nın gelmekte olduğunu görmüş. Hemen elindeki toprağı yere atmış, toprak büyük bir dağ olmuş. İfrit zorluk çekse de tırmanıp dağı aşmış ve takibe devam etmiş. Prens bu defa suyu atmış. Su yol üzerinde dalgalı bir nehir olmuş. Rākshasa onu da geçmiş. Şringabhuca hemen dikenleri yere bırakmış, bunlar sık ve dikenli bir orman olmuşlar. Rākshasa bunu da geçince oğlan ateşi atmış ve yoldaki bütün otları, ağaçları yakmış. Dhumaşikha ateşin Khandava gibi*, geçilmesi zor olduğunu görünce, tükenmiş halde evine geri dönmüş. Bu sırada Rākshasa, Rūpaşikhā'nın sihir gücüyle o kadar sersemlemiş ki, uçmayı akıl edememiş, yürüyerek gitmiş.

Şringabhuca, Dhumapura'ya korkusuzca geri dönmüş. Kalbinde sevginin yarattığı sihir gücünün etkisini hissetmekteymiş. Atı Rūpaşikhā'ya geri vermiş, başından geçenleri anlatmış, sonra da Agnişikha'nın yanına gitmiş. 'Gittim ve kardeşiniz Dhumaşikha'yı davet ettim,' demiş. O böyle söyleyince Agnişikha çok şaşırmış ve 'Gerçekten gittiysen orada ne gördüğünü anlat,' demiş.

Hilekâr ifrit böyle deyince Şringabhuca onu cevaplamış: 'Gittiğimi kanıtlarım. Tapınakta Şiva'nın sol yanında Pārvatī heykeli var, sağ tarafında da Ganeşa.' Agnişikha bu sözlere iyice hayret etmiş ve bir an düşünmüş: 'Nasıl olur? Oraya gitti ve benim kardeşim onu yiyemedi ha? Öyleyse bu sıradan bir insan olamaz, bir tanrı olmalı. Madem öyle kızımla evlensin, demek ki ona layık bir eş.' Böyle düşündükten sonra Şringabhuca'yı uygun bir eş olarak Rūpaşikhā'ya göndermiş ve kendi ai-

* Kurukshetra'da tanrı İndra'nın kutsal saydığı orman. Ateş Tanrısı Agni, Arcuna ve Krishna'nın yardımıyla burayı yakmıştı. (ç.n.)

lesinden yol gösteren biri olduğu hiç aklına gelmemiş. Böylece oğlan evlenmek üzere gitmiş, kızla gece boyunca yiyip içip keyfine bakmış.

Ertesi sabah Agnişikha sihir gücüyle gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra, ateşin önünde usulünce Rūpaşikhā'yı oğlana vermiş. Rākshasaların kızları ve prenseslerin birleşmelerine zor rastlanır. Varlığımızın önceki hallerinin yarattığı sonuçlar ne kadar gariptir!

Rākshasanın sevgili kızını kazanan prens, çamurdan çıkıp yumuşak bir lotusa konan bir kuğu gibi hissetmiş kendisini. Orada Rākshasanın yarattığı çeşitli zevkler arasında kendisine bağlı karısıyla bir süre vakit geçirmiş.

Bir süre sonra, Rākshasanın kızına gizlice demiş ki: 'Gel sevgilim, Vardhamāna'ya dönelim. Orası benim şehrimdir, düşmanlarımın zoruyla oradan ayrı, sürgünde yaşayamam. Benim gibi insanlar bunu onur meselesi yaparlar. Zor olduğunu biliyorum, ama hatırın için ülkeni bırak. Babana haber ver, o altın oku da yanına al.' Şringabhuca böyle söyleyince Rūpaşikhā cevap vermiş: 'Emirlerine kesinlikle uymam gerekir. Ben ne doğduğum toprakları, ne de akrabalarımı düşünüyorum. Tek düşündüğüm sensin. İyi kadınların kocalarından başka sığınacak bir yerleri yoktur. Ancak niyetimizi babama söylemeyelim, söylersek göndermez. Bu nedenle kızgın tabiatlı babama söylemeden kaçıp gitmeliyiz. Eğer kaçtığımızı öğrenir ve peşimizden gelirse onu sihir gücümle sersemletirim, zira o bir budala gibi duygudan yoksundur.'

Şringabhuca karısının bu sözleri üzerine memnun olmuş, ertesi sabah birlikte yola çıkmışlar. Kız krallığın yarısını, pahalı mücevherlerle kaplı bir tacı ve altın oku ona vermiş. Birlikte Şaravega adlı muhteşem ata binmişler, nöbetçilere bahçede gezinti yapacaklarını söyleyip Vardhamāna'ya doğru yola çıkmışlar.

Âşık çift uzunca bir yol aldığı sırada Agnişikha onları bulmuş ve öfkeyle kovalamaya başlamış. Onun uzaktan çıkardı-

ğı gürültüyü duyan Rūpaşikhā, Şringabhuca'ya demiş ki: 'Kocacığım, babam bizi geri götürmek için geliyor, korkmadan burada bekle, onu nasıl atlattığımı seyret. O seni ve atı göremez, çünkü sizi sihir gücümle gizleyeceğim.' Bunları söyledikten sonra attan inmiş ve sihir gücüyle bir adam haline gelmiş. Ormana ağaç kesmeye gelmiş bir ormancıya, 'Büyük bir Rākshasa buraya doğru geliyor, bu yüzden biraz sessiz olun,' demiş. Sonra baltayı eline alıp ağaç kesmeye koyulmuş. Şringabhuca olanları gülümseyerek seyrediyormuş.

O sırada budala ifrit gelmiş, gökten bir ormancı kılığındaki kızının yanına inmiş, ona bir erkekle bir kadının yoldan geçip geçmediğini sormuş. Erkek kılığına girmiş kız, sanki ağaç kesmiş de yorulmuş gibi konuşarak demiş ki: 'Biz ikimiz yorgun gözlerimizle hiç böyle bir çift görmedik, zira biz iki ormancı odun kesip biriktirmekle meşgulüz. Çünkü Rākshasalar kralı Agnişikha ölmüş!'

Budala ifrit bunu duyunca düşünmüş: 'Ne? Ben öldüm mü? Şimdi kızımı boş vereyim. Geri dönüp evdeki hizmetçilerime ölüp ölmediğimi sorayım.'

Böyle düşünen Agnişikha hemen eve dönmüş, kız ise gülerek kocasıyla yeniden yola koyulmuş.

Kendisine gülen hizmetçilerinden yaşadığını öğrendikten sonra Rākshasanın keyfi yerine gelmiş ve tekrar takibe çıkmış. Rūpaşikhā onun gelişinin gürültüsünü duyunca, daha uzaktayken attan inmiş, sihir gücüyle kocasını gizlemiş ve yolun karşısından gelmekte olan bir postacının elinden mektupları alıp yine bir erkek kılığına girmiş.

İfrit yine yaklaşıp erkek kılığına girmiş olan kızına sormuş: 'Yolda bir erkek ve bir kız gördün mü hiç?' Erkek kılığındaki kız, iç geçirerek konuşmuş: 'Benim acelem olduğu için böyle kişiler görmedim, çünkü Agnişikha bugün savaşta ölümcül bir yara aldı ve bedeninde çok az bir soluk kaldı. Yalnız yaşayan kardeşi Dhumaşikha'ya krallığı devralmasını söylemem için beni elçi olarak gönderdi.' Agnişikha bunu duyunca, 'Ne, düş-

manların beni yaraladı mı?' demiş. Aklı karışmış halde, ne olduğunu öğrenmek için evine dönmüş. Hiç, 'Ne ölümcül yarası, sağ ve sağlıklıyım," diye aklından geçirmemiş. Yaratıcı, aptalları işte böyle yaratır, onlar karanlıkla örtülmüşlerdir. Evine varıp da söylenenlerin yalan olduğunu anladığında, insanların kendisine gülmelerini engellemek için artık çok geçmiş.

Rūpaşikhā babasını böyle yanılttıktan sonra kocasının yanına dönmüş. Zira erdemli kadınlar kocalarının iyiliğinden başka iyilik olmadığını bilirler. Şringabhuca harika ata yeniden binmiş ve karısıyla birlikte Vardhamāna'ya doğru yolculuğuna kaldığı yerden devam etmiş. Babası Virabhuca, yanında eşiyle oğlunun döndüğünü duyunca çok sevinmiş, onu karşılamaya çıkmış. Kral onu ve karısını Krishna ve karısı gibi* karşısında görünce içinde yeniden krallık sevinci belirmiş.

Oğlu atından indiğinde ve karısıyla birlikte kendisini ayaklarının dibine attığında, kral yerden kaldırıp ona sarılmış, gözleri dolu dolu olmuş. Kederini sona erdiren bir şölen düzenlemiş ve sarayın yolunu göstermiş. Ona nerelerde olduğunu sorduğunda Şringabhuca olanları baştan sona anlatmış. Nirvasabhuca ve öteki kardeşlerin huzurunda babasına alkın oku vermiş. Kral Virabhuca duydukları ve gördüklerinden sonra öteki oğullarına kızmış ve Şringabhuca'nın tek ve gerçek oğlu olduğunu anlamış.

Akıllı kral sonunda doğruya varmak için şöyle düşünmüş: 'Tamamen masum olduğu halde, sözde kardeşlerinin sürgüne gönderdiği oğlumdan ve çok sevdiğim annesi Gunavarā'dan diğer kadınların haksızca suçlamaları yüzünden şüphelenmiştim. Ama artık beklemenin yararı yok, gerçeği bir an önce anlayacağım.'

Bu düşüncelerle günü her zamanki işlerini yaparak geçirmiş ve akşamleyin öteki karısı Ayaşolekhā'yı sorgulamaya

---

* Tanrı Krishna ve onun sevgili karısı, Krishna mitolojisi içinde önemli bir yer tutar. (ç.n.)

gitmiş. Kadın onu görünce sevinmiş, kral da ona bol bol şarap içirmiş. Kadın sızmış ve uykusunda mırıldanmaya başlamış: 'Eğer Gunavarā'ya iftira etmesek kral hiç benimle ilgilenir miydi?'

Kral, kötü kalpli kraliçenin uykusunda söylediklerini duyunca her şeyi anlamış ve öfkelenerek ayağa kalkmış, hareme gidip hizmetkârlarını toplayarak şöyle demiş: 'Gunavarā'yı zindandan çıkarın, yıkandıktan sonra buraya getirin, zira kâhinlerin dediği süre doldu, o zindanda üzerindeki kötülükleri attı.' Onlar, 'Emredersiniz,' demişler, sonra hemen gidip Kraliçe Gunavarā'yı yıkayıp süslemişler, kralın huzuruna getirmişler. Çiftler ayrılık denizini geçip birbirlerine kavuşmuşlar ve geceyi birbirlerine sarılarak geçirmişler. Sonra kral, kraliçeye Şringabhuca'nın başından geçenleri, oğluna da annesinin zindana atılışını ve oradan çıkarılışını anlatmış.

O sırada Ayaşolekhā uyanmış ve kralın gittiğini fark etmiş. Kralın kendisini tuzağa düşürdüğünü hissedip kedere kapılmış. Sabahleyin Kral Virabhuca oğlu Şringabhuca ve karısı Rūpaşikhā'yı Gunavarā'nın huzuruna getirtmiş. Oğlan gelmiş ve zindandan çıkan annesine bakmış, karısıyla birlikte onun ayaklarına kapanmış. Gunavarā uzun bir geziden dönen oğluna ve gelinine sarılmış, hepsi çok mutlu olmuşlar.

Sonra babasının emriyle Şringabhuca başından geçenleri ve Rūpaşikhā'nın yaptıklarını anlatmış. Kraliçe Gunavarā memnun olmuş ve demiş ki: 'Oğlum, Rūpaşikhā senin için neler yapmamış ki? O tuhaf maceraların kahramanı olarak şu üç şeyi feda etmiş: Canını, ailesini ve vatanını. O kaderin senin için yarattığı bir tanrıça olmalı, kocasına bağlı kadınların hepsinin en başında yer almalı.' Kraliçe böyle söyleyince kral onu alkışlamış, Rūpaşikhā da alçakgönüllülükle başını eğmiş.

Tam o sırada Ayaşolekhā'nın iftirasıyla sürgüne gitmiş ve kutsal yerleri gezmiş olan harem yöneticisi Surakshita çıkagelmiş. Kapı görevlisi onun adını seslenmiş, adam gelip kralın ayaklarına kapanmış. Her şeyi öğrenmiş olan kral onu fazlasıyla

onurlandırmış. Sonra diğer kötü kraliçelerin hepsini, 'Bunları zindana atın,' diyerek göndermiş. Bunu duyan Kraliçe Gunavarā kadınlara merhamet etmiş ve kendisini kralın ayaklarına atarak, 'Kralım, onları zindana atmayın, onları korku içinde görmeye dayanamam, acıyın onlara,' demiş. Krala böyle söyleyerek kadınların cezalandırılmalarını engellemiş. Zira en büyük intikam düşmanlarına merhamet göstermektir. Kral tarafından serbest bırakılan kraliçeler utanarak evlerine gitmişler ve ölümün pençesinden kurtulmuşlar. Kral Gunavarā'nın ne kadar yüce gönüllü olduğunu düşünmüş ve bu kadını bir önceki yaşamında yaptığı iyilikler yüzünden hak ettiği sonucuna varmış.

Sonra kral, öteki oğullarını bir oyunla sürgüne göndermeye karar vermiş. Hepsini bir araya toplayıp sahte bir öfkeyle demiş ki: 'Sizi alçaklar, duydum ki siz bir Brahman gezgini öldürmüşsünüz. Şimdi gidin ve sırasıyla bütün kutsal yerleri ziyaret edin. Burada hiç durmayın.' Oğlanlar bunu duyunca, böyle bir şey olmadığını söyleyememişler, zira bir kral kızdığında ona kim karşı gelebilir? Derken Şringabhuca bakmış ki kardeşleri gözyaşları içinde gidiyorlar, onlara acımış ve babasına şöyle söylemiş: 'Baba, onları affet, onlara merhamet et.' Bunları söylerken kendisini onun ayakları dibine atmış. Kral oğlunun krallık yükünü sırtlayabileceğini düşünmüş. O zaten çocukluğundan beri, ihtişam ve merhametle dolu, Tanrı Vishnu'nun bir bedenlenmesi gibiymiş. Yine de duygularını gizlemiş ve ötekilere öfkeliymiş gibi davranmayı sürdürmüş, ama Şringabhuca'nın isteğini de yerine getirmiş. Diğer kardeşler, genç kardeşlerinin hayatlarını kurtardığını anlamışlar. Bütün halk Şringabhuca'nın böylesine erdemli bir insan olduğunu görmüş, ona bağlılıklarını bildirmiş.

Ertesi gün Kral Virabhuca, yaşça hepsinden küçük, fakat erdemce hepsinden büyük olan Prens Şringabhuca'yı tahta çıkarmış. O da babasının onayını aldıktan sonra, ordularını yanına alarak yeryüzünü zapt etmeye çıkmış. Birçok krala bo-

yun eğdirip ülkesine zenginlik taşımış. Ünü her yana yayılmış. Ülkesinin yükünü kendisine itaat eden kardeşleriyle beraber sırtlamış. Başarılı Prens Şringabhuca anne ve babasına rahat bir hayat yaşatmış, Brahmanlara hediyeler vermiş ve Rūpaşikhā ile mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte böyle, kayınvalide Gunavarā ve gelin Rūpaşikhā gibi sadece kocasına bağlı olan kadınlar, yalnızca onlara hizmet ederler."

Ratnaprabhā ile birlikte Harişikha'nın ağzından bu öyküyü dinlemiş ve çok beğenmiş olan Naravāhanadatta, "Aferin," diye bağırmış. Sonra kalkmış, günlük dinsel törenini yerine getirmiş ve karısıyla birlikte babası Vatsa kralının yanına gitmiş. Yemekten sonra şarkı söyleyip dans etmiş ve geceyi sevgili karısıyla birlikte özel dairesinde geçirmiş.

XL. Bölüm

(A) Ertesi sabah Naravāhanadatta, Ratnaprabhā'nın dairesindeyken Gomukha ve diğerleri oraya gelmişler. Fakat vücudu yağlanmış ve çiçeklerle süslenmiş olan Marubhūti, içkiden sarhoş vaziyette, çok yavaş hareketlerle yaklaşmış. Bu halini komik bulan Gomukha, sendeleyerek yürüyüşünü ve kekeleyerek konuşmasını taklit edip onu alaya almış ve şöyle söylemiş: "Sen Yaugandharāyana'nın oğlu, nasıl oluyor da hiç siyasetten anlamayan biri gibi, sabah sabah içki içip prensin huzuruna sarhoş gelebiliyorsun?"

Bunu işiten sarhoş Marubhūti öfkeyle cevap vermiş: "Bunu bana prens veya onun üstünde birisi sorabilir. Sen kim oluyorsun da beni sorguya çekiyorsun İtyaka'nın oğlu?" O böyle söyleyince Gomukha gülerek karşılık vermiş: "Prensler kötü davranışları olan hizmetkârlarını bizzat kınamazlar ki! Bunu yardımcıları yapar hiç kuşkusuz. Doğru, ben İtyaka'nın oğluyum, ama sen vezirlerin öküzüsün, şu ağırlığın bunu gösteriyor, tek kusurun boynuzlarının olmaması."

Gomukha böyle söyleyince Marubhūti cevap vermiş: "Asıl sende öküzlük var, ama sen karışık bir cinssin, çünkü uygun biçimde evcilleşmemişsin." Bunu duyan herkes gülmüş. Gomukha demiş ki: "Bu Marubhūti edebi yönden bir cevherdir, çünkü başkalarının binlerce çabayla yapamadığı erdem kolyesini ondan başka kim yapabilir? Ama gerçek mücevher insanı başka bir şeydir, o kolayca tanınabilir. Size bunu açıklayan 'Kumdan köprü' öyküsünü anlatayım.

Pratishthāna'da Tapodatta adlı bir Brahman yaşarmış. Gençliğinde babasının bütün gayretine rağmen bilgi edinememiş, cahil kalmış. Sürekli ayıplandığı için utanç duyarak bilgi edinmek isteğiyle Ganj nehri kıyısında inzivaya çekilmiş. Orada katı bir çileye başlamış. Bu şekilde Tanrı İndra'ya bağlılık gösterirken, İndra gökten hayretle bakmış ve bir Brahman kılığına girerek onu engellemeye gelmiş. Onun yanına geldiği zaman kıyıdan kum taneleri alıp Ganj'ın dalgalı sularına atmaya başlamış. Attığı kumlar dalgaların arasında kayboluyormuş. Tapodatta bunu gördükten sonra sessizliğini bozarak merakla sormuş: 'Brahman, neden bıkıp usanmadan böyle yapıyorsun?'

Brahman kılığındaki İndra, kendisine ısrarla sorulunca şu cevabı vermiş: 'İnsanların ve hayvanların geçmesi için Ganj nehrinin üstüne köprü yapıyorum.' Bunun üzerine Tapodatta demiş ki: 'Seni aptal, akıntıyla hemen sürüklenecek kumlarla hiç Ganj'ın üstüne köprü yapılır mı?'

Brahman kılığına girmiş Tanrı İndra bunu işitince karşılığı yapıştırmış: 'Eğer gerçeği o kadar biliyorsan neden duymadan veya okumadan, sadece oruç tutup adak sunarak bilgiye sahip olmaya çalışıyorsun? Eğer çalışmadan bilgi edinilebiliyorsa, bir tavşanın da boynuzu olabilir veya gökyüzü boyayla boyanabilir yahut yazı yazılmaksızın bilgi okunabilir. Eğer bilgi böyle kazanılıyorsa artık bu dünyada kimse çalışmasın.' Brahman kılığındaki İndra böyle deyince Tapodatta düşünmüş ve kendine yaptığı eziyete son vererek evine dönmüş.

(A) İşte gördüğünüz gibi, akıllı kişi aklını izlemeye ikna edilir, ama bu budala Marubhūti'yi aklın yoluna sokmak olanaksız, öğüt verdiğinizde hemencecik hiddete kapılıyor." Gomukha sözünü bitirince Harişikha herkesin önünde şöyle demiş: "Ey prens, bu doğrudur, yani akıllı kişi gerçekten mantıklı olana yönlendirilebilir.

Mesela, bir zamanlar Benares'de Virūpaşarman adlı yoksul ve sakat bir Brahman yaşarmış. Sakatlığından ve yoksulluğundan çok bezdiği için çilecilerin ormanına çekilmiş, orada güzellik ve zenginlik elde etme isteğiyle katı bir çilecilik uygulamış.

Derken, tanrılar kralı İndra, hasta ve sakat bir çakal kılığında onun önünde belirmiş. Üzerinde uçuşan sineklerle talihsiz yaratığı gören Virūpaşarman şöyle düşünmüş: 'Bir önceki yaşamında yaptığı işler yüzünden böyle yaratıklar doğabiliyor, Yaratıcı'nın bana verdiği bunun yanında ne kadar da önemsiz! Kadere kim karşı gelebilir?' Bu gerçeği kavrayan Virūpaşarman kendine eziyet etmeyi bırakıp evine gitmiş.

(A) Ey prens, akıllı kişinin küçük bir çabayla yönlendirildiği doğrudur, ancak akıldan yoksun olanları ne kadar çabalasanız da doğruya yönlendiremezsiniz."

Harişikha'nın sözlerini Gomukha onaylamış, ama sarhoş olan ve bir şakayı dahi anlayamayan Marubhūti öfkeyle şöyle söylemiş: "Gomukha lafa gelince iyi konuşur, ama onun gibilerde erkekçe bir güç olmaz. Geveze, huysuz ve kadınsı adamlar kahraman kişilerin yüzünü kızartırlar." Bunu söyleyen Marubhūti kavga etmeye kalkışınca Prens Naravāhanadatta gülümseyerek araya girmiş, onu yatıştırıp evine göndermiş. Dostlarını çocukluktan beri tanıyan ve seven prens, günlük görevlerini yerine getirip rahat bir gün geçirmiş.

Ertesi gün bütün vezirler toplanmış, Marubhūti onların arasında utanmaktaymış. Prensin sevgili karısı Ratnaprabhā demiş ki: "Kocacığım, çocukluğundan beri sana saf bir kalple ve sevgiyle bağlı böyle vezirlerin olduğu için çok şanslısın, onlar da

senin gibi sevgi dolu bir efendileri olduğuna çok seviniyorlar. Hiç şüphe yok, sen onları bir önceki yaşamından kazanmışsın."

O böyle deyince, görevi Naravāhanadatta'yı eğlendirmek olan Vasantaka oğlu Tapantaka demiş ki: "Bu doğru. Efendimiz bizi bir önceki yaşamımızdaki işlerden kazanmıştır. Zaten her şey bir önceki yaşamdaki işlere dayanır. Bunu gösteren şu öyküyü dinleyin.

Tanrı Şiva'nın barınağı sayılan Vilāsapura şehrinde Vilāsaşīla adlı, adına uygun yaşayan* bir kral yaşarmış. Onun canından çok sevdiği Kamalaprabhā adlı bir karısı varmış. Kral zevk ve sefa içinde karısıyla yıllar geçirmiş. Zamanla kral yaşlanmış ve güzellik uçunca kral büyük bir kedere kapılmış. Düşünmüş: 'Üzerine kar yağmış lotus gibi olan beyazlaşmış saçlarımla kraliçenin yüzüne nasıl bakarım? Ölsem daha iyi!' Buna benzer düşünceler içinde olan kral, toplantı salonuna Tarunaçandra adlı hekimi çağırtmış, ona nezaketle sormuş: 'Sevgili hekimim, sen bana bağlı, zeki bir insansın, söyle, bu yaşlılığı ortadan kaldırmanın bir yolu yok mudur?'

Adı gibi bir parmak boyunda olan ve bundan kurtulup 'dolunay' olmaya çalışan kurnaz Tarunaçandra** şöyle düşünmüş: 'Bu kalın kafalı kraldan yararlanıp bir şeyler elde edebilirim.'

Böyle düşünen hekim krala demiş ki: 'Ey kral, siz şu ilacı alarak yeraltındaki bir odada tek başınıza sekiz ay kalırsanız, ben de yaşlılığınıza çare bulmaya çalışırım.' Bunun üzerine kral bir yeraltı odası hazırlatmış. Ne demişler, hayatın zevklerine kapılmış kişilerde mantık kalmazmış. Bazı vezirler şöyle itiraz etmişler: 'Kralım, yaşlı insanların iyiliği için çeşitli özsular kullanılır, böyle mağara yöntemleri kullanılmaz. Bunlar tam tersi etkiler yapabilir. Bu alçak insanların aptal insanlarla alay ettiği bir yoldur. Zamanın etkisi hiç öyle geçer mi?'

---

* Vilāsaşīla "zevk düşkünü" anlamına gelir. (ç.n.)

** Tarunaçandra "yeniay" anlamına gelir. Taruna "yeni, genç, yeni doğmuş" ve çandra "ay". (ç.n.)

Ancak bu tartışmalar kralı hiç etkilememiş, çünkü o hayatın zevklerinden oluşan bir zırhla kaplıymış. Sonra hekimin dediği gibi, yanına hiçbir hizmetçisini almadan, tek başına yeraltındaki odaya girmiş. Sadece ilaçları vermek üzere hekimin bir adamı onunla birlikte gelmiş. Kral, kendi cehaleti kadar karanlık olan bu yeraltı mağarasında kalmış.

Altı ay geçtikten sonra, kötü kalpli hekim kralın daha da yaşlandığını görünce, ona benzer genç bir adamı bulup getirmiş ve adama kralın yerine geçeceğini söylemiş. Sonra uzaktan yeraltı mağarasına çıkan bir tünel kazıp, uyumakta olan kralı öldürmüş, cesedini tünelden taşıyıp karanlık bir kuyuya atmış. Tüm bunlar geceleyin olmuş. Genç adamı aynı tünelden içeri sokmuş, sonra da tüneli kapatmış.

Fırsatını bulmuş olan böylesine alçak bir adamı, bir budala üstünde deneme yapmaktan kim alıkoyabilir?

Ertesi gün hekim bütün kralın maiyetine şöyle bir açıklamada bulunmuş: 'Kralı altı ayda gençleştirdim, değişimini tamamlaması için iki aya daha ihtiyaç var. Şimdi siz biraz uzaktan kendinizi ona gösterin.' Böyle söyleyip onları yeraltı odasının kapısına kadar getirmiş ve genç adama göstermiş, bu arada adlarını ve yaptıkları işleri de ona bir bir öğretmiş. Bu yolla iki ay boyunca her gün haremdeki kadınlara varıncaya kadar kralın bütün maiyetini genç adama iyice belletmiş.

Zamanı geldiğinde, güzelce beslenmiş genç adamı yeraltı odasından çıkarmış ve 'Kral artık genç bir insan oldu,' demiş. Kralın adamları genç adamın çevresini sarmış ve neşeyle, 'Kralımız ilaçlarla gençleşti, yaşasın,' diye bağırmışlar. Krallığı ele geçirmiş olan genç adam yıkanmış, güzel kokular sürünüp vezirlerinin de yardımıyla zevke dalmış. O günden sonra Acara* adını alan genç adam, haremdeki kadınlarla oynaşarak, kralara layık biçimde, mutluluk içinde yaşamış. Çevresindekiler de, halk da hiçbir şeyden şüphelenmemiş, bu adamın ilaçlarla gençleşmiş olan kralları olduğunu düşünmüşler.

---

* "Yaşlılıktan kurtulmuş" (ç.n.)

Kral Acara nazik tavırlarıyla halkının ve Kraliçe Kamalaprabhā'nın güvenini kazanmış ve dostlarıyla birlikte krallığın zevkini sürmüş. Sonra Bheshacaçandra ve Padmadarşana adlı dostlarını çağırmış, onlara atlar, filler ve köyler hediye etmiş. Kendisini böylesi güzel bir duruma getiren hekim Tarunaçandra'yı da onurlandırmış, ama işin iç yüzünü bildiğinden ona hiç güven duymamış.

Bir gün hekim, krala demiş ki: 'Neden bana hiç yüz vermiyorsun, bu işte yalnızmışsın gibi davranıyorsun? Seni benim kral yaptığımı unuttun mu?' Bunun üzerine Kral Acara hekime şöyle cevap vermiş: 'Seni budala! Kim kimin için bir şey yapar, kim kime bir şey verir? Yapılan ve verilen her şey bir önceki yaşamımızdaki işlerimizin sonucudur. Bu yüzden boşuna övünme, ben bu noktaya çileciliğim sayesinde geldim, bunu da en kısa zamanda sana kanıtlayacağım.'

Kral böyle söyleyince hekim korkup düşünmüş: 'Bu herif sinmedi, katı bir çileci ermiş gibi konuşuyor. Onu yıldırmak iyi olurdu, ancak bunu yapamadığıma göre, boyun eğmeliyim. Bekleyip görelim, bakalım bana ne gösterip kanıtlayacakmış!' Böyle düşünen hekim, "Doğrudur," deyip boynunu bükmüş.

Ertesi gün Tarunaçandra ve diğerleri tarafından hizmet edilen Kral Acara, dostlarıyla birlikte dolaşıp eğlenmeye çıkmış. Gezine gezine nehir kenarına gelmiş, orada akıntıya kapılıp gelen beş altın lotus görmüş. Hizmetçilerine onları getirtmiş, eline alıp bakmış ve yanında duran hekimi Tarunaçandra'ya şöyle söylemiş: 'Nehir boyunca git, lotusların doğduğu yeri bul, orayı gördükten sonra geri gel. Bu harika lotusların ne olduğunu çok merak ediyorum ve sen benim hünerli dostumsun.'

Kral tarafından böyle görevlendirilen hekim çaresiz, 'Emredersiniz,' demiş ve söylenen yoldan gitmiş. Kral şehrine geri dönmüş, hekim ise yolculuğunu sürdürmüş ve bir süre sonra nehir kenarındaki bir Şiva tapınağına ulaşmış. Nehrin kutsal yıkanma yerinde kurulu tapınağın tam önünde büyük bir banyan ağacı görmüş. Orada asılı bir insan iskeleti varmış. Yor-

gunluktan, yıkanıp dinlenmiş, tanrıya tapınmış. Sonra bir bulut gelip yağmur indirmiş. Yağan yağmur suları banyan ağacının dalında asılı iskeleti ıslatıp süzülerek düşüyormuş. Sonra o sular yıkanma yerindeki sulara karışıyormuş. Hekim altın lotusların bundan türediğini keşfetmiş.

Kendi kendine demiş ki: 'Bu nasıl bir mucize böyle? Bunu ıssız ormanda kime söyleyebilirim? Mucizelerle dolu kaderin gücünü kim bilebilir? Bu altın lotus kaynağını gördüm, artık şu iskeleti kutsal sulara atabilirim. Hak yerini bulsun, altın lotuslar yeniden türesinler.' Böyle düşünüp iskeleti ağacın tepesinden suya atmış. Günü orada geçirip ertesi gün görevini yerine getirmiş birisi olarak ülkesine dönüş yolculuğuna çıkmış.

Birkaç gün içinde Vilāsapura'ya varmış. Yolculuktan perişan vaziyette Kral Acara'nın sarayına gitmiş. Kapı muhafızı onun adını seslenmiş, hekim içeri girip kralın ayaklarına kapanmış. Kral halini hatırını sormuş, o da başından geçenleri anlatmaya başlamış. Ancak kral odadaki herkesi dışarı çıkarmış ve o daha anlatmaya başlamadan demiş ki: 'Dostum, Şiva'nın kutsal bölgesinde altın lotusların çıktığı yeri gördün. Banyan ağacında asılı olan iskelet önceki yaşamımdaki bedenime aittir. Kendimi oraya ayağımdan asmıştım ve o şekilde çile dolduruyordum. Öylece kurumuş kalmışım ve ruhumu teslim etmişim. Bu soylu çileciliğim sonucunda iskeletimden süzülen yağmur sularından altın lotuslar oluşuyordu. Benim iskeletimi kutsal sulara atmakla doğru olanı yaptın. Çünkü sen bir önceki yaşamımdan dostumsun. Bheshacaçandra ve Padmadarşana da bir önceki yaşamdan dostumdurlar. İşte çileciliğin gücü sayesinde önceki yaşamımı hatırlıyorum ve yine bunun için krallığı kazandım. Sana görülür biçimde kanıtladım, iskeleti suya atmakla sen de bunu adeta işaretlemiş oldun. Artık beni küçümseme, bana krallık verdiğini söyleme. Bunun için de darılma, çünkü bir önceki yaşamın etkisi olmadan kimse kimseye bir şey veremez. Kişi doğuşundan itibaren bir önceki yaşamının meyvelerini yemeye başlar.'

Kralın söylediklerinin doğru olduğunu gören hekim dargınlığı unutmuş, memnuniyetle kralın hizmetinde kalmış. Önceki yaşamını hatırlayan soylu kral Acara, hekimi hediyelerle zengin etmiş. İyi işlerinin meyvesini toplayarak, karıları ve dostlarıyla rahat ve huzur içinde yaşamış.

(A) İşte böyle, bu dünyada insanın başına ne gelirse bir önceki yaşamındaki iyi ve kötü işleri yüzündendir. Biz de sizi bir önceki yaşamlarımızdan tanıyarak, efendimiz olarak benimsedik, yoksa siz de bize karşı bu kadar nazik olabilir miydiniz?"

Sevgilisiyle birlikte Tapantaka'nın ağzından bu garip, eğlendirici ve hoş öyküyü dinleyen Naravāhanadatta kalkıp yıkanmaya gitmiş. Yıkandıktan sonra, her zaman annesinin gözlerini yıkayan bir abıhayat gibi olan babası Vatsa kralının yanına gitmiş. Sonra yemeğini yemiş ve gece gündüz, anne babası, karısı ve vezirleriyle içki içip eğlenerek yaşamış.

XLI. Bölüm

(A) Ertesi gün Naravāhanadatta, Ratnaprabhā'nın dairesinde vezirleriyle çeşitli konuları konuşurken dışarıdan, sarayın avlusundan bir adamın ağlama sesini işitmiş. "Bu da nedir böyle?" diye sorunca kadın hizmetçilerden biri şöyle cevap vermiş: "Efendim, mabeyinci Dharmagiri ağlıyor. Aptal bir arkadaşı buraya gelip, kutsal hac yerlerini görmeye gitmiş olan kardeşinin yaban ellerde öldüğü haberini getirdi. O da o kadar üzüldü ki sarayda olduğunu unutup ağlamaya başladı. Ama demin hizmetçiler dışarı çıkartıp evine gönderdiler." Bunu işiten prens üzülmüş, Ratnaprabhā da çok acımış ve kederli bir sesle şöyle söylemiş: "Aah! Yakın ve sevilen akrabaların kaybından duyulan kederi taşımak ne kadar da zor! Tanrı insanları neden yaşlılık ve ölümden muaf yaratmamış ki?" Prensesin sözlerini duyan Marubhūti konuşmuş: "Prensesim, ölümlüler böylesi bir talihe nasıl sahip olsunlar ki? Bu sorunun cevabıyla ilgili anlatacağım şu öyküyü dinleyin.

Bir zamanlar Çirāyus şehrinde uzun ömürlü ve çok şanslı olan Çirāyus adlı bir kral yaşamış. Onun bir Bodhisattva parçası olan, merhametli, cömert ve hünerli bir veziri varmış. Nāgārcuna adlı bu vezir, ilaçların kullanımını ve iksir yapmayı bilirmiş. Uzun ömürlü kral da bu sayede yaşlanmadan yaşamaktaymış.

Bir gün Vezir Nāgārcuna'nın en çok sevdiği oğlu, daha bebek yaştayken ölüvermiş. Vezir üzüntüden perişan olmuş ve sıra dışı bilgisini kullanarak bir ölümsüzlük iksiri hazırlamaya koyulmuş. İlacı oğluna uygulayacağı o hayırlı anı beklerken İndra onun çabalarını fark etmiş.

Tanrılara danışan İndra, iki Aşvin tanrısına demiş ki: 'Yeryüzüne gidin ve Nāgārcuna'ya şu mesajımı iletin: Sen sadece bir vezirsin, neden böyle bir ölümsüzlük iksiri hazırlamaya kalkıştın? İnsanları ölümsüz kılmaya çalışarak, onları ölümün eline vermiş olan Yaratıcı'ya kafa mı tutuyorsun? Eğer böyle olursa tanrılarla insanlar arasında ne fark kalır? Kurban sunan ve kurbanı kabul eden kalmayacağı için tüm evrenin yapısı çöker. Bu yüzden ölümsüzlük iksirini hazırlamaktan vazgeç, aksi halde öfkelenen tanrılar sana lanette bulunacaklar. Üzülüp, uğruna bu işlere kalkıştığın oğlun ise şimdi cennette.' İndra Aşvinlere bu mesajı iletmelerini söylemiş. Onlar da Nāgārcuna'nın evine gelmişler, gelişlerinden çok memnun kalan Nāgārcuna tarafından ağırlandıktan sonra, ona İndra'nın mesajını iletmişler ve oğlunun şu anda cennette tanrılarla birlikte olduğunu bildirmişler.

Üzüntülü olan Nāgārcuna şöyle düşünmüş: 'Tanrıları boş ver de, eğer İndra'nın emrine karşı gelirsem bu Aşvinler bana bir lanet bulaştırırlar. İyisi mi şu ölümsüzlük iksirinden vazgeçeyim. Madem oğlum bir önceki yaşamımdaki iyi işlerimden dolayı cennete gitti, ben de isteğimi bir yana bırakayım.'

Böyle düşünen Nāgārcuna iki Aşvin tanrısına şöyle demiş: 'İndra'ya itaat ediyorum. Ölümsüzlük iksirinden vazgeçeceğim. Eğer gelmeseydiniz beş gün içinde ölümsüzlüğü sağlayıp yer-

yüzünü yaşlılık ve ölümden kurtarmış olacaktım.' Bunları söyleyen Nāgārcuna tanrıların önerisiyle, hemen hemen tamamlamış olduğu ölümsüzlük iksirini onların gözleri önünde toprağa dökmüş. Sonra Aşvinler gitmişler, cennette İndra'ya işin başarıyla tamamlandığını bildirmişler, tanrılar kralı İndra çok memnun olmuş.

Bu sırada Nāgārcuna'nın efendisi Çirāyus, oğlu Cīvahara'yı uygun törenlerle veliaht ilan etmiş. Kraliçe Dhanaparā, oğlu veliaht ilan edilince onun yanına gitmiş, sevinçle onu selamlamış ve demiş ki: 'Veliaht ilan edilmeye sevinmenin gereği yok ki oğul, bu krallık yolunda hiçbir şey ifade etmiyor! Babanın birçok oğlu daha önce veliaht ilan edildi de ne oldu? Hepsi tahta çıkamadan öldü, hayal kırıklığını miras bıraktı. Çünkü baban Vezir Nāgārcuna'nın iksiriyle öyle uzun yaşadı ki, şu anda sekiz yüz yaşında. Daha kaç yüz yıl yaşayacağını kimse bilmez, kısa ömürlü oğullarının yanında o daha çok yaşar.'

Bunu işiten oğlan üzülmüş, annesi sözlerine devam etmiş: 'Eğer tahtı istiyorsan şu yolu izle. Vezir Nāgārcuna her gün günlük tapınmalarını bitirdikten sonra, yemek zamanı hediyeler dağıtır ve 'Bir şey isteyen var mı, ihtiyacı olan, yalvaran var mı? Her kim ne isterse vereceğim,' diye bağırır. O anda hemen, "Bana başını ver," demelisin. O dürüst bir insan olduğu için başını kesecektir. Ona üzülen baban kral da ya kederinden ölecek veya ormana çekilecektir. Böylece taht sana kalacaktır. Bunun başka yolu yok.'

Annesinden bu sözleri işiten prens sevinmiş, tavsiyesini kabul edip uygulamaya karar vermiş, zira iktidar tutkusu öyle bir şeydir ki insanı insanlığından çıkarır.

Ertesi gün prens, tam yemek zamanı Nāgārcuna'nın evine gitmiş. Vezir, 'Bir isteği olan var mı, söyleyin ne vereyim?' diye bağırınca hemen içeri girip onun başını istemiş.

Vezir demiş ki: 'Bu çok tuhaf evlat! Başımı ne yapacaksın ki? O et, kemik ve saçtan oluşan bir şey. Onu nerede kullanacaksın? Yine de eğer işine yarayacaksa kes, al onu!' Bu sözler-

le boynunu kesmesini istemiş. Ancak prensin vurduğu bütün kılıçlar iksirin etkisiyle kırılmış ve uzun süre uğraşmasına rağmen kesmeyi başaramamış.

O sırada kral gelmiş ve vezire başını vermemesini söylemiş, ancak Nāgārcuna demiş ki: 'Daha önceki yaşamlarımı hatırlıyorum, daha önce doksan dokuz kez başımı vermiştim. Bu defa yüzüncü olacak. Bana engel olmaya çalışma, çünkü bugüne kadar hiç kimseyi geri çevirmedim. Şimdi oğluna başını sunacağım. Sırf sizin yüzünüzü göreyim diye geciktirdim.' Böyle söyleyip krala sarılmış, gidip küçük bir odadan bir toz getirmiş, onunla prensin kılıcını sıvazlamış. Sonra prens o kılıçla Vezir Nāgārcuna'nın kafasını bir lotus sapını kopartır gibi rahat koparmış. Derken bir ağlama sesi yükselmiş, kral tam kendi yaşamına son verecekken gökten bir ses işitilmiş: 'Sakın yapma kral! Arkadaşın Nāgārcuna için üzülme, çünkü o artık bir daha hiç doğmayacak, Buddhalık mertebesine erişti.'

Bunu işiten Kral Çirāyus intihardan vazgeçmiş, hediyeler dağıtıp üzüntüyü bir kenara bırakarak tahtını terk etmiş ve ormana çekilmiş. Orada zaman içinde çile yoluyla sonsuz mutluluğa erişmiş. Krallık oğlu Cīvahara'ya kalmış. Oğlan tahta çıktıktan sonra ülkede karışıklık baş göstermiş ve Vezir Nāgārcuna'nın oğulları onu öldürmüşler. Oğlunun ölümünden büyük üzüntü duyan annesinin kalbi dayanmamış, o da ölmüş. Onursuzca yürünen yolda kim başarılı olmuş ki?

Tahta Çirāyus'un başka bir karısı olan Şatāyus'dan doğan oğlu geçmiş ve vezirleriyle ülkeyi yönetmiş.

(A) İşte böyle, tanrılar Nāgārcuna'nın ölümü yenmesine izin vermediler, tersine o ölüme boyun eğdi. Bu dünya Yaratıcı tarafından geçici ve kederle dolu olarak yaratılmıştır, canlılar Yaratıcı'nın istemediği bir şey için ne kadar çabalasalar da başarılı olamazlar."

Marubhūti bu öyküyü anlattıktan sonra susmuş, Naravāhanadatta da vezirleriyle birlikte kalkıp günlük işlerini yerine getirmiş.

XLII. Bölüm

(A) Ertesi gün Naravāhanadatta, babası ve dostlarıyla birlikte avlanmak için fillerle ormana gitmiş. Gitmeden önce endişeli olan sevgili eşi Ratnaprabhā'ya çabuk döneceğini söyleyip onu rahatlatmış.

Av sahası güzel sarmaşıklarla süslü bir bahçe gibiymiş. O bahçenin incileri fillerin kafasını yaran aslanların pençelerinden düşüyormuş. Sonra yere tohum saçar gibi biçilen hayvanlar ölüm uykusuna yatıyorlarmış. Kaplanların başı ucu ay biçimli oklarla deliniyormuş. Geyiklerin kanları oluk oluk akıyor, yaban domuzları balıkçıl tüyüyle süslü oklarla devriliyormuş. Şarabhalar* öldürülüyormuş. Okların havada uçarken çıkardığı ses arı vızıltısı gibiymiş.

Prens bir süre sonra yorulmuş, avdan vazgeçmiş, atına atlayıp Vezir Gomukha ile birlikte başka bir ormana gitmiş. Orada top oynamaya başlamış. O sırada bir çileci kadın geçiyormuş. Top elinden kayıp kadının başına çarpmış. Çileci kadın gülmüş ve "Bu kadar küstahsan Karpūrikā'yı eş olarak aldığında ne yapacaksın?" demiş.**

Bunu işiten Naravāhanadatta atından inmiş, kadının ayaklarına kapanmış ve demiş ki: "Sizi görmedim, top yanlışlıkla kafanıza çarptı. Beni affedin efendim ve kusurumu bağışlayın." Çileci kadın bunun üzerine, "Oğlum, sana kızgın değilim," demiş, hiç öfke göstermeden oğlanı yatıştırmış.

Her zaman doğruyu söyleyen çilecinin sözleriyle aklı çelinen Naravāhanadatta saygıyla sormuş: "Saygıdeğer efendim, bu sözünü ettiğiniz Karpūrikā kimdir? Eğer beni seviyorsanız ne olur söyleyin, çok merak ettim."

Önünde eğilerek böyle deyince çileci kadın cevap vermiş: "Denizin karşı kıyısında Karpūrasambhava adlı bir şehir var.

---

* Sekiz bacaklı olduğu düşünülen hayali bir yaratık. (ç.n.)

** Bu masalla ilgili Walter Ruben'in bir makalesi mevcuttur. (ç.n.)

Orada Karpūraka adlı bir kral hüküm sürer. Onun Karpūrikā adlı çok tatlı bir kızı vardır. O ikinci bir Tanrıça Lakshmī'dir. İlk Lakshmī'nin çalkalandıktan sonra götürüldüğünü gören okyanus, orada onu güven altında tutmaktadır. Bu kız erkeklerden nefret ettiği için hiç evlenmemiştir, ama seni görseydi evlenmek isterdi. Git ve o güzeli elde et evladım. Oraya giderken ormanda birtakım zorluklar yaşayabilirsin, ama buna kafanı yorma, işin sonu çok güzel olacaktır." Çileci kadın bunları söyledikten sonra gökyüzüne uçmuş ve gözden kaybolmuş.

Aşkın dayanılmaz sesi Naravāhanadatta'yı çağırıyormuş artık, dostu Gomukha'ya demiş ki: "Gel, Karpūrasambhava şehrindeki Karpūrikā'yı görmeye gidelim, zira onu görmeden bir an bile yaşayamıyorum." Bunu işiten Gomukha şöyle söylemiş: "Prensim, acele davranmayın. Denizden ve o şehirden ne kadar uzakta olduğunuzu unutmayın. Belki o kız uğruna değer, ama yine de iyi düşünün. Neden göksel eşlerinizi bırakıp sadece adını duyduğunuz ve bilmediğiniz bir kadının peşine düşüyorsunuz? Üstelik onun sizin hakkınızda ne düşündüğünü de bilmiyorsunuz."

Gomukha böyle deyince Vatsa kralının oğlu cevap vermiş: "Dindar çilecinin sözleri yanlış olamaz. O prensesi bulmaya mutlaka gideceğim." Böyle deyip atına atlamış ve hemen yola koyulmuş. Onun isteğine karşı olduğu halde, Gomukha da sessizce Naravāhanadatta'yı izlemiş. Efendileri hizmetçilerinin öğütlerini dinlemezse, hizmetçilere efendilerini izlemek düşer.

O sırada avlanmayı bitiren Vatsa kralı, oğlunun da yanındakilerle birlikte döndüğünü düşünerek şehre dönmüş. Prensin arkadaşları Marubhūti ve diğerleri onun babasının silahlı adamlarıyla birlikte döndü sanıyorlarmış. Ama şehre geldiklerinde onun olmadığını fark etmişler ve her yerde aramışlar. Vatsa kralı ve diğerleri hep birlikte Ratnaprabhā'nın dairesine gitmişler. Kadın önce habere çok üzülmüş, fakat doğaüstü gücünü kullanarak kocasının başına gelenleri öğrenmiş ve olanları kederli kayınpederine anlatmaya başlamış: "Kocam orman-

da bir çileci kadından Prenses Karpūrikā'nın adını işitmiş ve onu elde etmek üzere Karpūrasambhava şehrine gitmiş. Amacına ulaştıktan sonra Gomukha'yla birlikte buraya geri dönecek. Bu yüzden kederlenmeye gerek yok." Bu sözlerle Vatsa kralını ve beraberindekileri yatıştırmış. Üstelik yine sihir gücüyle kocasına hizmet edip, yorgunluğunu giderecek bir güç göndermiş, zira iyi kadınlar kıskançlığa kapılmadan kocalarına hizmet ederler.

O sırada Naravāhanadatta ile Gomukha at sırtında uzun bir yol kat etmişlermiş. Derken, yolda önlerine aniden bir kız çıkmış ve konuşmuş: "Ben Ratnaprabhā tarafından gönderilmiş bir gücüm, adım Māyāvatī'dir. Yol boyunca görünmeden sizi koruyacağım, onun için korkusuzca ilerleyin." Bedenlenmiş olan güç gözden bunu söyledikten sonra kaybolmuş.

Bu sayede Naravāhanadatta hiç açlık ve susuzluk hissetmeden yolculuğunu sürdürmüş ve bunun için sevgilisi Ratnaprabhā'ya şükretmiş. Akşamleyin içinde temiz bir göl bulunan bir ormana varmışlar. Gomukha'yla birlikte yıkandıktan sonra lezzetli meyvelerle sudan oluşan yemeklerini yemişler. Geceleyin otla doyurdukları atlarını kalın bir ağacın altına bağlayıp uyumak üzere ağacın tepesine çıkmışlar. Ağacın kalın dallarında yatarlarken birden atların korku dolu kişnemeleriyle uyanmışlar ve bir aslanın geldiğini görmüşler. Prens atları kurtarmak için aşağı inmek istemiş, fakat Gomukha şöyle seslenmiş: "Eyvah! Tedbiri elden bırakıp kendinizi tehlikeye atıyorsunuz. Kralların ilk görevi kendilerini korumaktır, tedbir hükümdarlığın temelidir. Nasıl olur da dişleri ve pençeleri olan vahşi hayvanlarla çarpışırsınız? Biz zaten onlardan korunmak için bu ağaca çıkmadık mı?"

Prens, Gomukha'nın bu sözlerinden sonra aşağı inmekten vazgeçmiş. Aslanın bir atı öldürdüğünü görünce kılıcını fırlatmış. Kılıç vücuduna saplandığı halde aslan ölmemiş ve öteki atı da öldürmüş. Bunun üzerine Vatsa kralının oğlu, Gomukha'nın kılıcını fırlatıp aslanı ortadan ikiye bölmüş. Aşağıya inip

aslanın bedeninden kılıcını çekip almış, uyumak üzere tekrar ağaca çıkmış ve geceyi orada geçirmiş.

Sabahleyin Naravāhanadatta kalkmış, Karpūrikā'yı bulmak için Gomukha'yla birlikte tekrar yola koyulmuş. Aslan atlarını öldürdüğü için yayan gidiyorlarmış. Gomukha eğlence olsun diye şöyle demiş: "Prensim, dinleyin, size şimdiki duruma uygun olan bir öykü anlatayım.

Yeryüzünde, Zenginlik Tanrısı Kuvera'nın şehri Alakā'dan bile daha üstün, İrāvatī adlı bir şehir varmış. Orada Kral Parityāgasena hüküm sürermiş. Onun canından çok sevdiği iki karısı varmış. Birisi vezirinin kızı Adhikasangamā, diğeri de kral soyundan gelen Kāvyālankārā imiş. Kral bu ikisinden çocuk yapmak için Tanrıça Dūrgā'ya yalvarmış, oruç tutmuş ve darbha otlarının üstünde uyumuş.

İnananlarına karşı şefkatli olan Tanrıça Dūrgā, çile ve tapınmalarından hoşnut kalıp ona rüyasında görünmüş ve iki göksel meyve verip şöyle emretmiş: 'Git bu iki meyveyi karılarına yedir, iki tane kahraman oğlun olsun.'

Bunları söyleyen tanrıça* gitmiş, kral sabah uyanmış ve elindeki meyvelere mutlulukla bakmış. Rüyasını anlatıp eşlerini sevindirmiş, sonra yıkanıp tanrıçaya tapınmış ve orucunu bozmuş. Gece olunca önce karılarından Adhikasangamā'yı ziyaret etmiş ve ona meyvenin birini vermiş, o da hemen yemiş. Kral geceyi onun odasında geçirmiş. Kayınpederi olan vezirine saygısından böyle yapması gerekiyormuş. Öteki kraliçeye vermesi gereken meyveyi de yatağın başucuna koymuş.

Kral uyuduğu sırada Adhikasangamā kalkmış ve birbirine benzeyen iki oğul istediğinden, başucundaki öteki meyveyi de alıp yemiş. Zira kadınlar rakiplerine karşı kıskançlık duyarlar. Sabah olup da kral uyanınca öteki meyveyi aramaya başlamış. Kadın, 'Ben o meyveyi de yedim,' demiş.

---

* Bir önceki paragrafta Dūrgā için Bhavanī adı kullanılmış, burada da Gaurī adı verilmiştir. (ç.n.)

Kral üzülerek oradan ayrılmış, gün bitmiş, tekrar gece olduğunda ikinci kraliçenin odasına gitmiş. Kadın meyveyi isteyince kral, 'Ben uyurken öteki karım hainlik edip onu da yemiş," demiş. Çocuk edinmesi için gerekli meyveyi yiyemeyen Kraliçe Kāvyālankārā keder içinde sessizliğe gömülmüş.

Bir süre sonra Kraliçe Adhikasangamā gebe kalmış ve zamanı gelince de iki oğul doğurmuş. Çok mutlu olan Kral Parityāgasena büyük bir ziyafet düzenlemiş, zira muradına ermişmiş. Kral, büyük oğlana İndīvarasena adını vermiş. Bu, gözleri mavi lotus gibi olan harikulade bir çocukmuş. İkincisine de annesi ihtirasla meyveyi yediği için Aniççhasena adını vermiş.

Kralın ikinci eşi Kāvyālankārā bu durumu görüp öfkelenmiş ve şöyle düşünmüş: 'Rakibim olan bu kadın tarafından aldatılarak çocuksuz bırakıldım. Ondan intikam almalıyım. Onun çocuklarını ortadan kaldırayım.' Böyle düşünerek amacı üzerinde düşünceye dalmış. İki prens büyürken, onun da kalbindeki düşmanlık büyümüş.

Büyüyüp birer yetişkin olan oğlanlar, elleri silah tutar hale gelince ülkeler fethetmek isteğiyle babalarına demişler ki: 'Baba, biz yetişkin olduk. Silah kullanmayı biliyoruz. Güçlü kollarımız bir işe yaramadan durmanın ne yararı var? Genç bir savaşçı zafer kazanmak istemez de ne yapar? İzin ver, gidip ülkeler fethedelim.' Kral Parityāgasena oğullarının bu isteklerinden memnun kalmış, kabul edip hazırlıklar yaptırmış ve onlara demiş ki: 'Eğer zorluklarla karşılaşırsanız keder giderici Tanrıça Dürgā'ya dua edin, zira sizi de bana o kazandırmıştı.' Anneleri de çocuklarının başarısı için birtakım dinsel törenler yaptıktan sonra, kral yanlarına derebeylerini ve askerlerini vererek oğullarını uğurlamış. Onların arkasından oğlanların dedesi olan bilge veziri Prathamasangama'yı da göndermiş.

İki güçlü prens ordularıyla birlikte ilkönce doğuya yönelip oradakilere boyun eğdirmişler. Birçok kralın kendilerine katıldığı karşı konulmaz kardeşler güneye uzanıp orayı da zapt et-

mişler. Anne babaları onlardan gelen haberlere çok seviniyorlarmış. Ancak diğer anneleri nefret ateşiyle yanıyormuş.

Hilekâr kadın rüşvet verdiği dışişleri kâtibine prensin ordugâhındaki derebeyine göndermek üzere kralın ağzından sahte bir mektup yazdırmış: 'Güçleriyle tüm dünyaya boyun eğdiren oğullarım, beni öldürüp krallığıma el koymak istiyorlar. Bana sadıksanız hiç tereddüt etmeden oğullarımı öldürün.' Kāvyālankārā bu mektubu bir haberciyle gizlice göndermiş. Haberci gizlice prenslerin ordugâhına varmış ve mektubu derebeylerine vermiş. Mektubu okuduktan sonra hepsi de kralın kararının çok zalimce olduğunu düşünmüşler. Yine de efendilerine karşı gelemeyecekleri için, güçlükle de olsa, başka çıkar yol kalmadığına hükmedip oğlanları öldürmeye karar vermişler. Ancak derebeyleri içinde dostu olan dedeleri vezir ondan durumu öğrenmiş, prenslere hemen haber uçurup onları süratli atlara bindirerek ordugâhtan uzağa, güvenli bir yere kaçırmış.

Vezir tarafından uzaklaştırılan iki prens, geceleyin yolu şaşırıp Vindhya ormanına dalmışlar. Gece geçmiş, yollarına devam ederken öğleye doğru susuzluktan atları ölmüş. Açlık ve susuzluktan dili damağına yapışan yaşlı dedeleri de gözlerinin önünde can vermiş. Onlar da bitip tükenmişler. Sonra keder içinde şöyle yakınmaya başlamışlar: 'Neden suçsuz olduğumuz halde, babamız kötü kalpli ikinci annemizin kışkırtmasına kapılıp bizi bu hale soktu ki?' Bu ağlaşıp yakınma sürerken, babalarının koruyucuları olduğunu söylediği Tanrıça Dūrgā'yı* akıllarına getirmişler. Koruyucu tanrıçanın sayesinde o anda açlık, susuzluk ve yorgunlukları gitmiş, tekrar güçlü hale gelmişler. İnançları sayesinde rahatlamışlar ve yolculuk onları yormaz olmuş. Böylece Vindhya ormanında barınan tanrıçayı ziyaret etmeye gitmişler. Oraya vardıklarında iki kardeş, tanrıçayı hoşnut etmek için oruç tutup katı bir çileciliğe başlamışlar.

---

* Bu paragrafta Ambikā adı kullanılmış. (ç.n.)

O esnada, ordugâhtaki derebeyleri toplanıp prenslere kötülük yapmayı görüşmüşler, ancak her yeri aradıkları halde onları bulamamışlar. 'Prensleri dedeleri kaçırmış,' demişler ve her şeyin duyulmasından korkup Kral Parityāgasena'ya gelerek mektubu göstermişler, olup bitenleri anlatmışlar. Duydukları karşısında altüst olan kral öfkeyle şöyle söylemiş: 'Ben böyle bir mektup göndermedim, bu bir hile. Aptal yaratıklar, katı çilecilikler sonucu elde ettiğim oğullarımı nasıl ölüme gönderebilirim, bunu hiç düşünmediniz mi? Neyse ki kendi erdemleri ve dedelerinin üstün devlet adamlığı sayesinde sizin elinizden kurtulmuşlar.' Derebeylerine böyle söyleyen kral, hemen o haince mektubu yazan kâtibi getirtmiş, bütün meseleyi enine boyuna öğrenmiş ve ona hak ettiği cezayı vermiş. Oğullarını öldürtmeye kalkışan kötü kalpli karısı Kāvyālankārā'yı da zindana attırmış. Aşırı nefretle kör olup zalimce işler yapanlar bu işlerinin karşılığını almazlar mı? Kral, oğullarıyla birlikte giden ve geri dönen derebeylerini görevden alıp yerlerine yenilerini getirmiş. Anneleri ise üzüntü içinde Dūrgā'ya dua edip oğullarından gelecek bir haberi beklemeye başlamış.

O sırada Vindhya dağlarındaki tapınağında olan tanrıça, Prens İndīvarasena ile kardeşinin çileciliklerinden hoşnut kalmış. Rüyasında görünüp İndīvarasena'ya bir kılıç vermiş ve şöyle söylemiş: 'Bu kılıçla, yenilmesi güç düşmanları yola getirebilirsin ve ne düşünürsen onu elde edersin, onun sayesinde her türlü başarıya kavuşursun.'

Bunu söyledikten sonra tanrıça kaybolmuş ve uyanan İndīvarasena elinde bir kılıç olduğunu görmüş. Kılıcı kardeşine göstermiş, rüyasını anlatıp onun içini ferahlatmış. Sabahleyin o ve kardeşi yabani meyvelerle oruçlarını bozmuşlar. Sonra yorgunluklarını gideren tanrıçaya tapınıp ellerinde kılıçla tekrar yola koyulmuşlar.

Kardeşiyle birlikte uzun bir yol kat eden İndīvarasena, Meru dağının tepesinde evleri altından yapılmış, büyük ve görkemli bir şehre varmış. Orada, anayolun başındaki kapıda korkunç

bir Rākshasanın durduğunu görmüş. Kahraman prens şehrin adını ve kralının kim olduğunu sormuş. Rākshasa şöyle cevap vermiş: 'Bu şehrin adı Şailapura'dır, kralı da düşmanları öldüren Rākshasalar kralı Yamadanshtra'dır.'

Rākshasa böyle söyleyince İndīvarasena, Yamadanshtra'yı öldürmek için içeri girmek istemiş, fakat kapıda duran Rākshasa prensi engellemeye kalkışmış. Yiğit İndīvarasena bir kılıç vuruşuyla kellesini uçurmuş, onu öldürdükten sonra kralın sarayına girmiş ve tahtında oturan Yamadanshtra'yı bulmuş. İfritin yaban domuzu dişli çirkin bir ağzı varmış. Solunda güzel bir kadına, sağında ise göksel güzellikte bir bakireye sarılmaktaymış. İndīvarasena elinde Dūrgā'nın verdiği kılıçla yaklaşıp onu dövüşe davet etmiş. İfrit de kılıcını çekip meydan okumuş. Dövüş sırasında prens ifritin başını defalarca kestiği halde, yerine yeni başlar çıkmış. Bu sihir karşısında afallayan prens, ilk görüşte ona âşık olan bakire kızın yaptığı işaretle ifritin başına bir yerine hızla iki darbe indirmiş, Rākshasanın başı bu karşı sihir hamlesiyle kopmuş, bir daha da baş çıkmamış ve Rākshasa ölmüş.

İfrit ölünce güzel kadın ve prenses çok mutlu olmuşlar, prens ve kardeşi onları oturup şu soruları sormuşlar: 'Rākshasanın neden tek bekçisi vardı? Siz kimsiniz? Onun ölümüne neden sevindiniz?' Bu sorulara bakire kız şöyle cevap vermiş: 'Bu Şailputra şehrinde Vīrabhuca adlı bir kral yaşadı, bu onun karısı Madanadanshtrā'dır. Rākshasa sihir gücüyle onu yuttu. Tüm hizmetçilerini yedi, ama çok güzel olduğu için Madanadanshtrā'yı yemedi, onu kendine eş yaptı. Şehri altın evlerle donattı, adamlarına yol verdi ve Madanadanshtrā ile zevk içinde yaşamayı sürdürdü. Ben bu Rākshasanın kız kardeşi Khadgadanshtrā'yım. Hiç evlenmedim ve görür görmez sana âşık oldum. Bu nedenle o kadın ve ben onun ölümüne sevindik. Şimdi benimle hemen burada evlen ve kendimi sana vereyim.'

Khadgadanshtrā böyle konuşunca, İndīvarasena onunla Gandharva evliliği yapıvermiş. Dūrgā'nın verdiği kılıç sayesin-

de, düşündüğü her şeyi yaparak kardeşi ve eşiyle birlikte o şehirde kalmış. Sonra kılıcın gücü sayesinde, düşünceyle yaratılan bir uçan araç yaratmış. Onun gücü istek taşı gibiymiş. Yiğit kardeşi Aniççhasena'yı uçan araca bindirmiş ve olan biteni ailesine anlatmak üzere göndermiş. Aniççhasena bu araçla havadan yol alıp babasının İrāvatī şehrine varmış. Ay nasıl kekliklerin aşk acısını giderirse, o da ortaya çıkmakla anne ve babasının kederini öyle gidermiş. Onlara yaklaşıp ayaklarına kapanmış, anne ve babası da onu kucaklamışlar. Ağabeyi hakkındaki endişeleri gidermiş. Kötü başlayan ama mutlu biten maceralarını başından sonuna kadar anlatmış. Anne ve babası da öteki kraliçenin onları kıskançlık yüzünden öldürtmek istediğini anlatmışlar.

Aniççhasena orada sevgili anne ve babasıyla bir süre kalmış, halkı da ona saygı göstermiş. Ancak bir süre sonra korkunç bir rüyayla huzuru kaçmış ve ağabeyini görme isteğiyle dolmuş. Babasına demiş ki: 'Ben gidiyorum, ağabeyim İndīvarasena'ya sizin endişe içinde beklediğinizi söyleyeceğim ve onu alıp geleceğim. Gitmek için bana izin ver baba.'

Bunu işiten babası oğlunu görme isteğine kapılmış. Karısıyla birlikte Aniççhasena'nın gitmesine izin vermiş. Oğlan hemen aracına atlamış ve gökten Şailapura şehrine varmış. Oraya varınca hemen ağabeyinin sarayına girmiş. Bir de bakmış ki ağabeyi, Khadgadanshtrā ve Madanadanshtrā'nın önünde cansız yatıyor. Kadınlar ağlaşıyorlar. Çok şaşırmış ve 'Bu da ne demek?' diye sormuş. Khadgadanshtrā gözlerini yere dikmiş ve öteki kadını suçlayarak konuşmuş: 'Sen yokken bir banyo yapmaya gitmiştim, o sırada ağabeyin Madanadanshtrā ile birlikte oldu. Banyodan döndüğümde onları birlikte buldum ve İndīvarasena'ya sövüp saydım. Ağabeyin beni yatıştırmak istedi, ama kıskançlıkla şöyle düşündüm: "Hah! Beni bir kenara atıp başkasıyla ilgileniyor. Bu küstahlığı yapmasının sebebi, sahip olduğu o sihirli kılıç olsa gerek, ben de onu saklarım o zaman." İşte böyle düşünerek bir delilik yaptım ve gece

o uyurken kılıcı ateşe attım. Kılıç karardı ve ağabeyin de bu duruma düştü. Madanadanshtrā beni azarladı, olanlara çok üzüldüm. Kederden iyice bunaldığımız ve ölmeyi düşündüğümüz sırada sen geldin. Irkımın kötü olduğunu kanıtlarcasına rezil davrandığım için al şu kılıcı ve beni öldür.'

Ağabeyinin karısı böyle yalvarsa da pişman olduğunu gören Aniççhasena, onu öldürmek yerine kendi başını kesmeye hazırlanmış. Ancak o sırada gökten bir ses işitilmiş: 'Yapma prens! Ağabeyin ölmedi, sadece Dūrgā tarafından bilinçsiz hale getirildi. Çünkü kılıca gereken önemi göstermedi, Tanrıça da buna kızdı. Khadgadanshtrā'yı suçlama, zira bütün bu olanların nedeni, hepimizin bu dünyaya bir lanetle doğmuş olmamızdır. Onların her ikisi de ağabeyinin bir önceki yaşamdan karılarıdır. Amacına ulaşmak için Dūrgā'ya tapınmalısın.'

Aniççhasena kendini öldürmekten vazgeçmiş. Ateşte kararmış kılıcını alıp uçan aracına atladığı gibi, tapınmak üzere Vindhya dağlarının sakini Tanrıça Dūrgā'nın yolunu tutmuş. Orada oruç tutmuş, sonra Dūrgā'yı memnun etmek için başını kesmeye kalkışmış. O sırada gökten bir ses gelmiş: 'Acele etme oğlum! Git, ağabeyin yaşıyor. Bana olan bağlılığından memnun kaldığım için kılıç da artık üzerindeki lekeden kurtulup saflaştı.'

Aniççhasena tanrıçanın bu sözleri üzerine kılıca bakmış, elindeki kılıcın eski parlaklığına kavuştuğunu görmüş. Sağ elini üstüne koyarak tanrıçanın çevresinde dönmüş, sonra istediği her yere gidebilen sihirli arabasına binip onu endişe içinde beklemekte olan Şailapura şehrine dönmüş. Orada ağabeyinin bilincini kazanıp ayağa kalkmış olduğunu görmüş. Ağlayarak ayaklarına kapanmış, o da kollarını kardeşinin boynuna dolamış. İndīvarasena'nın iki karısı da Aniççhasena'nın ayaklarına kapanmışlar ve demişler ki: 'Kocamızın hayatını sen kurtardın.' Ne olduğunu sorması üzerine kardeşi ağabeyine bütün olan biteni anlatmış. Ağabey kardeşinin yaptıklarını takdir etmiş, Khadgadanshtrā'ya da kızmamış.

Kardeşinden, anne ve babasının kendisini görmek istedikleri haberini ve diğer annesinin çevirdiği dolabı ve bu yüzden ayrı kaldıklarını işitince kılıcı onun elinden almış, kılıcın gücüyle altından sarayları olan büyük bir araba peyda olmuş. İndīvarasena, iki karısı ve kardeşiyle birlikte kendi şehirleri Irāvatī'ye geri dönmüş. Gökten yere inmiş, halkın şaşkın bakışları arasında saraya girmiş ve hizmetçiler eşliğinde kralın huzuruna çıkmış. Babasının ve annesinin ayaklarına kapanıp onları gözyaşlarıyla yıkamış. Onlar da İndīvarasena ile kardeşini bağırlarına basıp, bedenlerini gözyaşlarıyla yıkamışlar ve kederden kurtulmuşlar.

İndīvarasena'nın eşleri de anne babanın ayaklarına kapanmışlar, onlar da gelinleri mutlulukla kabul etmişler. Göksel bir ses tarafından bir önceki yaşamda eş olduklarını öğrenmek onları daha da mutlu etmiş. Oğullarının gökten uçarak gelmesi, altın saraylar getirmesi ve benzeri işlere de pek sevinmişler.

İndīvarasena, anne babası, iki karısı ve hizmetçileriyle birlikte, halkına huzur vererek yaşamış. Bir süre sonra babası Parityāgasena'dan ayrılıp kardeşiyle birlikte tekrar ülkeler fethetmeye gitmiş. Güçlü kollu kahraman, kılıcın sayesinde tüm yeryüzünü fethetmiş ve beraberinde zapt ettiği krallıklardan kazandığı altınlar, filler, atlar ve mücevherlerle geri dönmüş. Arkasında yeryüzünün korkudan savrulan tozlarıyla birlikte başkentine ulaşmış. Sarayda onu ve kardeşini babaları karşılamış, anneleri Adhikasangamā da onların dönüşünden pek memnun olmuş. Krallar tarafından onurlandırılan İndīvarasena, karıları ve yanındakilerle birlikte o günü zevk içinde geçirmiş.

Ertesi gün prens, krallardan aldığı toprakları babasına hediye olarak sunarken, aniden önceki yaşamını hatırlamış. Uykudan uyanan bir insan gibi babasına şöyle söylemeye başlamış: 'Baba, ben önceki yaşamımı hatırlıyorum. Dinle bak, anlatayım. Himālayalar'da bir düzlükte kurulu Muktāpura adlı bir şehir vardı. Orada Vidyādharalar kralı Muktāsena yaşardı. Kambuvatī adlı bir kraliçeden Padmasena ve Rūpasena adlı

iki oğlu olmuştu. Sonra bir Vidyādhara kralının Ādityaprabhā adlı kızı, kendi isteğiyle Padmasena'yı koca olarak seçti. Bunu işiten ve oğlana âşık olan Çandravatī adlı bir başka Vidyādharī de oraya geldi ve o da Padmasena'yı koca olarak seçti.

İki karısı olan Padmasena, Ādityaprabhā'nın ikinci karısını sürekli kıskanmasından bıkmıştı. Karısının kıskançlık huyundan bıktığını, bu beladan kurtulmak için ormana çileci yaşamı sürdürmeye gitmek istediğini babasına defalarca söyledi.

Babası onun bu isteğini kızgınlıkla karşıladı. Ona ve karılarına şöyle lanet okudu: "Ormana çile doldurmaya gitmeye ne gerek var? Ölümlülerin dünyasına git. Orada senin bu huysuz karın Ādityaprabhā, Rākshasa soyundan gelen bir kadın olarak doğup karın olsun. Erdemli ve sana bağlı olan öteki karın Çandravatī, Rākshasanın sevgilisi olup sevgili olarak seni seçsin. Hep senin yanında olan kardeşin Rūpasena da o dünyada yine kardeşin olsun. Sen orada da karılarının yarattığı sorunlardan dert çekesin." Bunları söyledikten sonra lanetin sonunu da şöyle belirledi: "Bir prens olarak tüm dünyayı zapt edip babana sunduğun zaman, sen ve diğerleri bir önceki yaşamınızı hatırlayıp lanetten kurtulacaksınız."

Padmasena babasının bu sözlerinden sonra diğerleriyle birlikte insanların dünyasına inmiş. İşte ben İndīvarasena adıyla doğmuş olan Padmasena'yım ve öngörülen her şeyi yerine getirdim. Diğer Vidyādhara prens olan Rūpasena, kardeşim Aniççhasena olarak doğdu. Karılarım Ādityaprabhā ve Çandravatī de Khadgadanshtrā ve Madanadanshtrā olarak doğdular. Şimdi hepimiz üzerimizdeki lanetin sona erdiği noktaya geldik. Şimdi artık bırak kendi Vidyādhara ülkemize gidelim baba.'

Bunları söyleyen prens, önceki yaşamlarını hatırlayan kardeşi ve karılarıyla birlikte, insan bedenlerini bırakıp Vidyādhara biçimine girmişler. Prens babasının ayaklarına kapandıktan sonra iki karısını kollarına almış ve kardeşiyle birlikte havadan kendi ülkesi Muktāpura'ya gitmiş. Orada prens, babası Muktāsena ve sevinç dolu annesi tarafından karşılanmış. Kar-

deşi Rūpasena, artık kıskançlık yapmayan karısı Ādityaprabhā ve öteki karısı Çandravatī ile mutluluk içinde yaşamış."

(A) Yolda bu öyküyü anlatan Gomukha, Naravāhanadatta'ya demiş ki: "Büyük insanların dertleri de neşeleri de büyük olur, diğer insanların acıları da neşeleri de küçüktür. Fakat siz Ratnaprabhā'nın olağanüstü gücüyle korunarak bu Prenses Karpūrikā'yı zahmetsizce elde edeceksiniz."

Naravāhanadatta güzel konuşan Gomukha'dan bunları dinlerken hiçbir yorgunluk duymadan yolda ilerlemiş. Akşamleyin tertemiz suyu olan bir göle varmışlar. Soğuk suyu abıhayat gibiymiş ve her tarafta tamamen açılmış lotuslar varmış. Kıyıları nar, ekmek ağacı ve sıra sıra mango ağaçlarıyla süslüymüş, dallarında kuğular tatlı tatlı şarkı söylüyorlarmış. O gölde yıkanmışlar, sonra Himālayalar'ın kızı Tanrıça Pārvatī'ye tapınmışlar, sonra da çeşitli hoş kokulu, lezzetli meyvelerle karınlarını doyurmuşlar. Vatsa kralının oğlu ve arkadaşı geceyi o gölün kıyısında, taze otların üzerinde uyuyarak geçirmişler.

XLIII. Bölüm

(A) Ertesi sabah Naravāhanadatta gölün kıyısında uyanmış, yola koyuldukları sırada veziri Gomukha'ya demiş ki: "Dostum, gecenin sonuna doğru gördüğüm rüyada beyaz elbiseli göksel güzellikte bir prenses bana yaklaştı ve dedi ki: 'Hiç endişe etme, sen deniz kenarında bir ormanda kurulmuş harika şehre çabucak varacaksın. Orada bir süre dinlendikten sonra Karpūrasambhava şehrinde Prenses Karpūrikā'yı kolayca bulacak ve elde edeceksin.' Bunları söyleyip hemen kayboldu, ben de hemen uyandım." Bunları işiten Gomukha sevinmiş ve demiş ki: "Prensim, size tanrılar lütufta bulundu, sizin için zor ne var ki? Bu yüzden çabanız mutlaka başarıyla sonuçlanacaktır."

Gomukha böyle deyince Naravāhanadatta daha bir hızlanmış. Bir süre sonra deniz kenarında büyük bir alana yayılan bir şehre varmış. Dağ gibi yüksek evleri, caddeleri, kemerleri,

her tarafı altından yapılmış Meru dağı gibi sarayıyla ikinci bir yeryüzü gibi duruyormuş. Bu şehre pazar caddesinden girmiş ve görmüş ki bütün insanlar, tüccarlar, kadınlar, tüm şehir sakinleri tahtadan yapılmış kukla gibiymişler, canlıya benziyorlarmış, ama canlı olmadıkları konuşma tarzlarından anlaşılıyormuş. Bu duruma çok şaşırmış. Çok geçmeden Gomukha'yla birlikte kralın sarayına varmış, orada tüm atların ve fillerin de aynı şekilde yapılmış olduğunu görmüş. Veziriyle birlikte hayretler içinde yedi sıra altın binadan oluşan saraya girmiş. Orada, etrafı tahta kuklalardan oluşan muhafızlar ve kadınlarla çevrili heybetli bir adam görmüş. Buradaki bütün kuklalara, tıpkı duyulara hükmeden ruh gibi, canlılık veren kişiymiş, buradaki tek canlı varlıkmış. Naravāhanadatta'daki soyluluğu görünce hemen ayağa kalkıp karşılamış, onu kendi koltuğuna oturtup kendisi de karşısına otururak sormuş: "Kimsiniz siz? Tek canlının dahi yaşamadığı bu ıssız şehre niçin ve nasıl geldiniz?"

Naravāhanadatta kendi öyküsünü baştan sona anlattıktan sonra, önünde eğilen bu kişiye sormuş: "Saygıdeğer efendim, siz kimsiniz ve sizin bu harikalar şehriniz neyin nesidir? Anlatın bana." Bunun üzerine adam da kendi öyküsünü anlatmaya başlamış:

"Yeryüzünü gelin kuşağı gibi sararak süsleyen Kāñçī adlı harika bir şehir vardı. Oraya Bāhubala adlı ünlü bir kral hükmediyordu. Başıboş gezen bir kadına benzeyen şansı yakalayıp güçlü kollarıyla hapsetmiş bir kişi gibiydi. Biz onun krallığında yaşayan iki hünerli marangozduk. Sihir gücü olan Maya'nın yaptığı gibi, ağaçtan ve çeşitli malzemelerden kendi kendine işleyen şeyler yapardık. Ağabeyim Prānadhara maymun iştahlı bir kadına âşıktı, ben Rācyadhara da her zaman ona bağlıydım. Ağabeyim babamızın ve kendisinin tüm mal varlığını yiyip bitirdiğinden acıdım ve kazandığımın bir kısmını ona verdim.

Sonra ağabeyim çılgınca aşkı yüzünden hırsızlık yapmak niyetlendi, çeşitli düzenekleri olan bir çift tahta kaz yaptı. Ge-

celeyin kazları gerilmiş yaylarla fırlattı. Onlar da hareketli düzenekleriyle pencereden kralın hazinesine girdiler ve gagalarıyla mücevherleri sepetlere doldurup geri döndüler. Ağabeyim mücevherleri satıp sevgilisi için gereken parayı kazandı, bu yolla her gece kralın hazinesini soydu. Bu kötü işten caydırmaya çalıştım, ama beni dinlemedi. Tutkudan körleşen kişi doğruyu yanlışı ayırt edebilir mi?

Hazinenin kilidine dokunulmadan her gece soyulması hazine bekçisini çok şaşırttı. İçeride fare de yoktu. Bekçi korkudan kimseye bir şey söyleyemeden merak içinde günler geçirdi. Sonunda dayanamadı ve gitti durumu krala bildirdi.

Kral, ne olup bittiğini anlamaları için hazine dairesinde bekçiyle birlikte başka muhafızlar da görevlendirdi. Bu muhafızlar geceleyin hazine dairesine gittiler. Orada ağabeyimin yaylarla sevk edilen kazlarının pencereden girdiğini gördüler. Kazlar hareketli düzenekleriyle gelip mücevherleri topladılar. Muhafızlar tellerini kesip sabahleyin kazları krala gösterdiler. Ağabeyim şaşkınlık içinde dedi ki: 'Kardeşim, hazine muhafızları kazlarımı keşfetti, çünkü telleri gevşedi ve düzenekleri bozuldu. Şimdi hemen buralardan kaçmalıyız. Çünkü kral bizi hırsızlıkla suçlayacaktır. Bu hareketli düzenek işini bilen sadece biz varız. Düğmesine bastığın zaman hemen yüzlerce yocana uzaklığa giden bir hava aracım var. Sürgünde olmak iyi bir şey değilse de hemen bugün başka bir diyara gitmeliyiz. Kötü bir iş kime mutluluk getirmiş ki? Bütün bunlar sözlerini dinlemediğim için oldu, üstelik suçsuz olan seni de zora soktum.'

Ağabeyim Prānadhara böyle konuştuktan sonra ailesiyle birlikte arabaya binip uçtu gitti. Binmem için bana da ısrar etti, ama araba yeterince yüklü olduğu için ben binmedim ve o gökyüzünde uçarak başka uzak bir diyara gitti.

Adı gibi olan Prānadhara* gittikten sonra yalnız kaldım ve kralın tek hedefi durumuna düştüm. Hemen kendi yaptığım

* "Can taşıyan" (ç.n.)

başka bir hava aracına binip iki yüz yocana yol aldım. Sonra o noktadan ayrılıp havadan tekrar iki yüz daha yocana gittim. Deniz kenarına geldiğimi görüp korktum ve yola yayan devam ettim, boş olan bu şehre ulaştım. Meraktan bu saraya girdim. Burası elbiseler, mücevherler, arabalar ve kralların kullandığı birçok eşyayla doluydu.

Akşamleyin bahçedeki havuzda yıkandım ve meyve yedim. Sonra tek başıma krallık yatağına yatarken şöyle düşündüm: 'Kimsenin yaşamadığı burada ne yaparım? Yarın başka bir yere giderim, çünkü artık Kral Bāhubala'dan korkmama gerek kalmadı.' Böyle düşünüp uykuya daldım. Gecenin sonuna doğru, göksel görünüşlü ve tavus kuşuna binmiş yiğit bir kişi rüyamda görünüp dedi ki: 'Efendim, sizin burada yaşamanız gerekir, başka yere gitmeyin. Yemek zamanı sarayın orta salonuna gidip orada bekleyin.' Böyle söyleyip kayboldu, ben de uyandım ve şunu düşündüm: 'Kuşkusuz bu göksel yeri Tanrı Kārttikeya yapmış, önceki yaşamımdaki iyiliklerimden dolayı da lütfedip rüyamda göründü. Madem öyle bu şehirde kalayım.'

Bu umutla kalktım ve günlük duamı ettim. Yemek zamanı sarayın orta salonuna gittim. Orada beklerken altın tabaklar önümde belirdi ve içlerine gökten tereyağı, süt, pilav ve bir sürü başka yiyecek düştü. Ayrıca neyi düşünürsem o yiyecek önümde belirdi. Tanrının lütfuyla hepsini yedim doydum. İşte efendim, böylece istediğim her şeyin anında yerine geldiği krallık şatafatı içinde burada yaşadım. Sadece kadın ve halkı isteğimle edinemedim, bu yüzden de onları tahtadan yaptım. Bir marangoz olmama rağmen gelip de burada her türlü krallık zevkini tattığım için adım Rācyadhara'nın* hakkını vermiş oldum.

(A) Şimdi tanrıların inşa ettiği bu şehirde bir gün kalın ve ben de elimden geldiğince size hizmet edeyim." Bunları söyleyen Rācyadhara, Naravāhanadatta ve Gomukha'yı şehir bahçesine götürmüş. Prens orada gölde yıkanmış ve Şiva'ya lo-

* "Krallık taşıyan, krallık sahibi" (ç.n.)

tuslar sunmuş, sonra sarayın orta salonuna götürülmüş, orada veziriyle birlikte yemekler yemiş. Rācyadhara da karşılarına oturmuş ve istedikleri her şeyi düşünce yoluyla sağlamış. Yemek yenilen yer, görülmeyen bir el tarafından süpürülmüş, sonra betel çiğnemişler ve şarap içip çok mutlu olmuşlar.

Rācyadhara da yedikten sonra prens muhteşem bir yatağa uzanmış ve bir istek taşı* gibi duran olağanüstü şehre hayranlıkla bakmış. Karpūrikā'nın hayaliyle prensin uyuyamadığını gören Rācyadhara ne olduğunu sorup şöyle seslenmiş: "Efendim, neden uyumuyorsunuz? İstediğiniz kadına kavuşacaksınız. İyi bir kadın kendi isteğiyle cesur bir erkeği seçebilir. Bunu size şu öyküyle kanıtlayabilirim. Anlatayım size.

Size sözünü ettiğim Kāncī kralı Bāhubala'nın Arthalobha adlı zengin bir kapı muhafızı vardı. Bu muhafız Mānaparā adlı güzel bir kadınla evliydi. Tüccarlık yapan Arthalobha hizmetçilerine güvenmez, işiyle karısının ilgilenmesini isterdi. Kadın da sevmediği halde, kocasına itaat eder, tüccarlarla pazarlık yapar, güzelliği ve tatlı konuşmalarıyla onları etkilerdi. Arthalobha da satılan fillerden, atlardan, mücevherlerden ve kumaşlardan elde edilen kârdan pek memnun olurdu.

Bir gün uzaklardan çok sayıda at ve çeşitli mallarla Sukhadhana adlı bir tüccar çıkageldi. Onun geldiğini duyan Arthalobha karısına dedi ki: 'Sevgilim, yabancı bir ülkeden Sukhadhana adlı bir tüccar gelmiş. Yirmi bin at ve sayılamayacak kadar çok olağanüstü güzellikte Çin malı elbise getirmiş. Git ve ondan beş bin atla on bin çift elbise satın al, onları da binlerce atıma katayım, kralı ziyaret ederek ticari gücümü artırayım.'

Bu sözlerle aşağılık Arthalobha tarafından görevlendirilen Mānaparā, Sukhadhana'ya gitmiş. Onu görünce güzelliğinden adamın gözleri kamaşmış ve kadını mutlulukla karşılamış. Mānaparā belli bir fiyata atları ve elbiseleri istemiş.

---

* "Çintāratna" sözcüğü "düşünce mücevheri, her isteği yerine getiren taş" anlamındadır. (ç.n.)

Kadının güzelliğine çarpılan tüccar onu yanına oturtup şöyle demiş: 'Sana para karşılığı tek bir at veya tek bir elbise bile vermem. Ama benimle bir gece geçirirsen beş yüz at ve beş bin elbise veririm.' Güzel kadına bunları söyleyen adam para da teklif etmiş. Serbest dolaşan kadınlara kim âşık olmaz ki? Kadın cevap vermiş: 'Bunu kocama sormam gerekir, çünkü onun açgözlülük yaparak beni buraya gönderdiğini biliyorum.'

Bunu söyledikten sonra eve gitmiş ve Tüccar Sukhadhana'nın söylediklerini anlatmış. Açgözlü Arthalobha demiş ki: 'Sevgilim, bir gecede beş yüz at ve beş bin çift elbise kazanmanın ne zararı var? Git ona, sabah olur olmaz da dönersin.'

Kişiliksiz kocasının lafını işiten Mānaparā şöyle düşünmüş: 'Onurunu satan bu kişiliksiz kocama yazıklar olsun! Sürekli kazanç düşünmekten tüm hayatı ticaret olmuş. Beni bir gece için beş yüz at ve beş bin Çin ipeğine satın alan adam kocamdan daha iyi.' Böyle düşünüp basit kocasını bırakmış ve 'Bu benim suçum değil,' diyerek Sukhadhana'nın evine gitmiş. Adam onu buyur etmiş, olup biteni sormuş. Kocasının rezil tavrını işitince çok şaşırmış ama kadını elde ettiği için de ne kadar şanslı olduğunu düşünmüş. Anlaşmaya uyarak hemen kocasına atları ve kumaşları göndermiş. Geceyi kadınla geçirmiş. Muradına ermiş, çünkü o zenginlik ve talihin bedenlenmiş hali gibiymiş.

Sabahleyin sefil Arthalobha, utanmadan, hizmetçileri vasıtasıyla Mānaparā'yı çağırmış. Ancak Mānaparā onlara şöyle demiş: 'Beni başkasına satana nasıl döneyim? Ben onun kadar utanmaz olamam. Şimdi gidin buradan. Beni satın alan kimse kocam odur.'

Hizmetçilere böyle söyledikten sonra adamlar gitmiş ve sözlerini boyunları bükük halde Arthalobha'ya aktarmışlar. Bu sözleri işiten basit adam, kadını zorla geri getirmeye niyetlenmiş. Harabala adlı bir arkadaşı ona şöyle söylemiş: 'Karını Sukhadhana'dan geri alamazsın, o çok yiğit biridir. Senin aynı ölçüde yiğitliğin olduğunu sanmıyorum. Kadın, cömertliğine âşık

olduğu adamı bir kahraman yaptı, adam da güçlü ve başka güçlü adamlarla birlikte. Sen ise karısı tarafından terk edilmiş birisin, çünkü onu basitlik göstererek sattın. Erkekçe davranmadığın için utanmalısın. Üstelik güçlü değilsin, güçlü adamların da yok, onu nasıl alt edebilirsin ki? Ayrıca karını sattığını öğrenirse kral seni cezalandırır. Bu yüzden sesini çıkarma, aptalca bir iş yapma."

Arkadaşı bu sözlerle onu caydırmaya çalıştıysa da Arthalobha öfkesini yenememiş ve gidip adamlarıyla Sukhadhana'nın evini kuşatmış. Ancak Sukhadhana ve adamları Arthalobha'nın bütün kuvvetlerini dağıtıp bu kuşatmayı kolayca kırmışlar.

Arthalobha kaçıp kralın yanına gitmiş. Kendi kötü davranışını gizleyerek krala demiş ki: 'Kralım, Tüccar Sukhadhana karımı kaçırdı.' Öfkelenen kral, Sukhadhana'nın tutuklanmasını istemiş. Sandhāna adlı bir vezir krala demiş ki: 'Efendim, onu güçlendiren on bir arkadaşı varken ve yüz bin attan fazlasına sahipken tutuklamak olmaz. Böyle gerçeği de anlayamazsınız, çünkü neyi nasıl yaptığını bilmek zor. En iyisi birisini gönderip bu adamın yalanını ortaya çıkarmaktır.'

Bunun üzerine Kral Bāhubala bir adamını Sukhadhana'ya gönderip ne olup bittiğini sordurmuş. Kralın emriyle gelen elçi soruşturmaya başlayınca Mānaparā başına gelenleri bir bir anlatmış.

Olanları işiten Bāhubala büyük bir meraka kapılıp kalkmış, Mānaparā'nın güzelliğini görmek için Sukhadhana'nın evine gitmiş. Sukhadhana onun önünde yerlere kadar eğilmiş ve kral güzelliğiyle Yaratıcı Tanrı'yı bile şaşırtan Mānaparā'yı görmüş. Kadın da kralın ayaklarına kapanmış. Kral kadının ağzından olan biteni tekrar dinlemiş. Arthalobha da oradaymış ve onun sessiz kalmasından anlamış ki anlatılanlar doğru. Kral kadına ne yapmak gerektiğini sormuş. O da kararlı bir şekilde, 'Beni hiç düşünmeden başka bir erkeğe satan açgözlü ve korkak bir adama nasıl geri dönebilirim ki?' demiş. Kral da, 'İyi söyledin,' diye onaylamış.

Hırs, öfke ve utançla çalkalanan Arthalobha bağırmış: 'Kralım, bırakın taraflar olarak adamlarımızı yanımıza alıp çarpışalım, görelim bakalım kim cesur kim korkak.' Bunu işiten Sukhadhana, 'Adamlara ne gerek var, teke tek dövüşelim, Mānaparā kazananın olsun,' diye cevap vermiş. Kral da, 'Çok güzel, tamam, öyle olsun,' demiş. Böylece kralın ve Mānaparā'nın gözleri önünde atlarına binip er meydanına çıkmışlar. Sukhadhana atına vurduğu mızrak darbesiyle Arthalobha'yı yere sermiş. Arthalobha üç kez daha yere düşmüş, iyi bir savaşçı olan Sukhadhana onu öldürmemiş. Ancak Arthalobha'nın beşinci kez düştüğünde atı onu ezmiş ve hizmetçileri cansız bedenini alıp götürmüşler.

Orada bulunan izleyiciler Sukhadhana'yı alkışlamışlar ve Kral Bāhubala onu onurlandırmış, kadına da hediyeler vermiş. Arthalobha'nın haksızca kazandığı mallarına el koymuş. Onun görevine başkasını atamış ve kral sarayına mutlu dönmüş. Zira iyi insanlar kötülerden kurtulmakla mutlu olurlar. Hakkını gücüyle kazanan Sukhadhana, sevgili karısı Mānaparā ile mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte böyle, kadın ve zenginlik aşağılık insanlardan uzaklaşır, soylu insanların ayağına gelir. Bu yüzden endişeyi bırakın, gidin uyuyun. Prenses Karpūrikā'yı kısa bir süre sonra elde edeceksiniz." Naravāhanadatta, Rācyadhara'nın bu sözlerini dinledikten sonra Gomukha ile birlikte uyumaya çekilmiş.

Sabahleyin prens yemeğini yemiş beklerken Gomukha, Rācyadhara'ya şöyle söylemiş: "Efendime şu mucizevi araçlardan bir tane yap da onunla Karpūrasambhava şehrine gidip sevgilisine kavuşsun." Bu rica üzerine Rācyadhara hemen, daha önce yaptığı o havada giden araçlardan bir tane yapıvermiş. Prens düşünce kadar hızlı olan bu araca Gomukha'yla birlikte binmiş ve göğe yükselip ilerlemiş. Aşağıda canavarların yaşadığı yerler aracın rüzgârından sallanmış. Çok geçmeden Karpūrasambhava şehrinin kıyısına varmışlar. Araçla gökten yere inmişler, arabadan ayrılıp merak içinde şehirde dolaşma-

ya başlamışlar. İnsanlara sordukları zaman doğru yere geldiklerini anlamışlar, memnun olmuşlar, prens sarayın yakınına gitmiş. Orada, yaşlı bir kadının yaşadığı görkemli bir eve rastlamış. Kalmak üzere eve girmiş, kadın da onu saygıyla karşılamış. Bir oyuna başvurmak isteğiyle kadına sormuş: "Soylu hanım, buranın kralının adı nedir ve çocuğu var mıdır? Biz yabancıyız, biraz bilgi verir misiniz?"

Bunu işiten yaşlı kadın, onun fazlasıyla soylu görünüşüne bakıp cevap vermiş: "Görkemli efendim, dinleyin, anlatayım size. Bu Karpūrasambhava şehrinin Karpūraka adlı bir kralı vardır. Hiç çocuğu olmadığından karısı Buddhikārī ile birlikte Tanrı Şiva için çok çile doldurmuş. Oruç tuttuğu üçüncü gece Şiva rüyasında görünmüş ve şöyle söylemiş: 'Senin bir oğlandan daha üstün bir kızın olacak ve onun kocası Vidyādharaların hükümranlığını kazanacak. Uyan!' Tanrıdan bu sözleri duyan kral uyanmış, mutluluk içinde gidip rüyasını karısı Buddhikārī'ye anlatmış, kadın da oruca son vermiş. Bir süre sonra kadın kraldan hamile kalmış, zamanı gelince her yönüyle güzel bir kız doğurmuş. Güzelliği odada yanan lambaların ışıltısını bastırıyormuş. Babası çok sevinmiş ve kendi adından hareketle Karpūrikā adını koymuş. İnsanlara ay ışığı gibi güzel görünen Prenses Karpūrikā büyümüş ve gençliğinin en görkemli zamanına erişmiş. Babası onu evlendirmek istemiş, ancak kendini beğenmiş kız erkeklerden nefret edip onları istememiş. Onunla arkadaş olan kızım sormuş: 'Canım, bir kızın dünyaya gelişinin tek meyvesi olan evliliği neden istemiyorsun?' O da cevap vermiş: 'Hayatım, ben önceki yaşamımı hatırlıyorum ve sebebi orada yatıyor. Dinle:

Okyanusun kıyısında büyük bir sandal ağacı vardır. Onun yakınında mavi çiçekleriyle süslü bir göl vardır. Önceki yaşamımdaki işlerimden dolayı, o gölde dişi bir kuğuydum. Bir keresinde denizden korktuğum için kuğu kocamla beraber sandal ağacında bir yuva yapmıştım. Orada yaşarken oğullarım oldu, ama denizden gelen ani bir dalga onları aldı gö-

türdü. Çocuklarım suya kapılıp gidince kederimden ağladım, yemeden içmeden kesildim ve deniz kenarındaki Şivalingam'ın önünde öyle hareketsiz kaldım. Derken kuğu kocam geldi ve şöyle söyledi: "Boş ver, çocukların öldü diye neden ağlayıp duruyorsun? Yenilerini yaparız. Hayat sürdükçe her şeyi elde etmek mümkün." Onun sözleri kalbimi bir ok gibi deldi ve şöyle düşündüm: "Erkekler işte böyle çocuklarını bile düşünmezler ve ne kadar bağlı olsalar da eşlerine sevgi ve şefkat göstermezler, heyhat! Öyleyse kocanın bana ne faydası var? Acıdan başka bir şey getirmeyen şu bedenin ne faydası var?" Böyle düşünüp kendimi Tanrı Şiva'nın önüne attım ve onu inançla kalbime yerleştirdim. Onun önünde, kocamın bakışları arasında şu duayı ettim: "Bir sonraki yaşamımda bir öncekini hatırlayan bir prenses olarak doğayım." Sonra kendimi denize fırlattım ve işte bu yaşamımda gördüğünüz gibi doğdum. Bir önceki yaşamımdaki kocamı hatırladıkça erkeklerden nefret eder oldum. Evlenmek istemedim. Gerisi kaderin bileceği iştir.' demiş.

(A) Bunu prenses gizlice kızıma anlatmış, o da bana anlattı. İşte evladım, ben de sana anlattım. Hiç kuşku yok, bu kız senin karın olmak üzere alnına yazılmış, çünkü Tanrı Şiva onu çok zaman önce Vidyādharaların kralına eş olarak biçmiş. Şu benekten ve diğer işaretlerden senin bu kral olduğun belli. Seni buraya tanrı göndermiş olmalı. Haydi, şimdi evde yemek için neler varmış bir bakalım."

Bunları söyleyen yaşlı kadın yemek getirmiş, sonra prens ve Gomukha geceyi burada geçirmişler. Sabahleyin prens yapacaklarını en ince ayrıntısına kadar Gomukha ile birlikte düşünmüş, sonra bir Pāşupata çilecisi kılığına girerek Gomukha'yla beraber kralın kapısına varmış, orada ağlamaya başlamış: "Ah benim dişi kuğum! Vah benim dişi kuğum!" İnsanlar ona bakmışlar. Kadın hizmetçiler de şaşkınlıkla onu izlemişler ve gidip Prenses Karpūrikā'ya şöyle haber vermişler: "Efendimiz, sarayın önünde bir Pāşupata çilecisi var, kaba bir görünüşü olma-

sına rağmen kendisi hiç de kaba değil. Sürekli olarak, 'Ah benim dişi kuğum, vah benim dişi kuğum,' diye ağlıyor ve kadınların aklını karıştırıyor."

Önceki yaşamında kuğu olan prenses bu sözleri işitince merakla dolmuş ve çileciyi hizmetçileri aracılığıyla huzuruna getirtmiş. Prenses onun, Tanrı Şiva'yı yatıştırmaya çalışan yeni bir Aşk Tanrısı gibi olan sonsuz yakışıklılığını görmüş. Merakla açılmış gözleriyle sormuş: "Neden sürekli olarak, 'Ah benim dişi kuğum, vah benim dişi kuğum,' diyorsun?" O böyle sorduğu halde adam, 'Ah benim dişi kuğum!' diye ağlamaya devam etmiş.

Prensesi Gomukha cevaplamış: "Bunu birkaç sözcükle şöyle açıklayabilirim. Dinleyin efendim. Bu kişi önceki yaşamında daha öncekindeki işleri yüzünden bir kuğu olarak doğmuştu. Sonra deniz kıyısının yakınında, büyük bir gölün kenarındaki sandal ağacına yuva yapmıştı. Orada karısıyla birlikte yaşıyordu. Büyük bir dalga geldi ve bütün yavrularını aldı götürdü. Üzüntüden kahrolan eşi kendini denize attı. Sonra eşinden ayrılmanın verdiği acıyla kuşluğundan tiksindi ve bu bedenden ayrılmak isteyerek dindarca bir duyguyla şöyle bir dilekte bulundu: 'Bir sonraki yaşamında bir öncekini hatırlayan bir prens olayım ve benim bu erdemli karım önceki yaşamımı hatırlayarak yine benim karım olsun.' Sonra Şiva'yı düşündü, keder ateşiyle yanarak bedenini denizin sularına fırlattı. Böylece güzel hanımım, Kauşāmbī'de Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta olarak doğdu ve bir önceki yaşamını hatırladı. O doğduğunda gökten bir ses dedi ki: 'Bu prens bütün Vidyādhara krallarının imparatoru olacaktır.'

Tahta çıkma sırası geldiğinde, babası onu bir sebeple sıradan bir kadın olarak doğmuş olan Tanrıça Madanamançukā ile evlendirdi. Sonra Vidyādharalar kralı Hemaprabha'nın kızı olan Ratnaprabhā onu kendi isteğiyle koca olarak seçti. Ama o yine de kuğu eşini düşünmekten huzura erişemedi. Bu derdini çocukluğundan beri dostu olan bana anlattı.

Sonra bir gün avda o ve ben ormanda bir çileci kadına rastladık. Konuşma sırasında kadının ağzından hayırlı sözler çıktı ve dedi ki: 'Evladım, yaptığı işlerden dolayı Aşk Tanrısı bir kuğu olarak bedenlendi. Sonra lanete uğramış bir dişi, deniz kenarındaki sandal ağacında yaşayan onun karısı oldu. Fakat dalgalar yavrularını sürükleyince dişi kuş kederinden kendini denize attı. Erkek kuğu da onun peşinden sulara atladı. Şimdi yavrum, Şiva'nın lütfuyla Vatsa kralının oğlu olarak doğdun ve önceki yaşamını hatırlıyorsun. O dişi kuğu da Karpūrikā adıyla deniz kenarındaki Karpūrasambhava şehrinde bir prenses olarak doğdu. Oraya git ve onu elde et.'

Çileci kadın bunları söyledikten sonra göğe yükseldi ve kayboldu. Bunları işitmiş olan efendim de benimle birlikte yola çıkıp buralara kadar geldi. Sizin aşkınızla çarpıldıktan sonra yaşamını tehlikeye attı, yüzlerce zorluğu aşarak deniz kenarına ulaştı. Orada Hemapura'da yaşayan Rācyadhara adlı marangozla tanıştı, o bize müthiş bir araba verdi. Cesaretimizin cisimleşmiş hali gibi olan bu korkunç araçla tehlikeli deniz akıntılarını geçerek bu şehre vardık. İşte prensesim, bu nedenle efendim sizin huzurunuza gelene kadar sürekli, 'Ah benim dişi kuğum,' deyip durdu. Şimdi sizin ay gibi güzel soylu görüntünüz sayesinde, üzerindeki karanlığın dağılmasının zevkini yaşıyor. Şimdi bu soylu misafirinizi mavi lotus gibi bakışlarınızla onurlandırın."

Karpūrikā, Gomukha'nın kendi anılarıyla bire bir uyuşan bu sahte sözlerinin doğruluğuna inanmış. Kalbi aşkla erimiş ve şöyle düşünmüş: "Demek ki kocam bana kalpten bağlıymış, öyleyse üzülmeme gerek yok." Sonra şöyle demiş: "Ben de o dişi kuğuyum ve ne talihliyim ki kocam benim için iki yaşamında da acı çekmiş. Şimdi sizin âşığınız, sizin cariyenizim artık." Bunları deyip Naravāhanadatta'ya banyo yaptırmış, misafirperverlik göstermiş. Hizmetçileri aracılığıyla babasını haberdar etmiş, o da duyar duymaz gelmiş.

Kral şanslı olduğunu düşünmüş, çünkü kızı kendine uygun olan, her türlü büyük imparator işaretleri taşıyan Naravāha-

nadatta gibi biriyle evlenmeyi düşünmekteymiş. Kızı Karpūrikā'yı onurla bütün gerekleri yerine getirerek Naravāhanadatta'ya vermiş. Ateşin çevresinde soldan sağa evlilik dönüşü yapan damadına kırk milyon altın ve içi kâfuru* dolu lambalar vermiş. Bir sürü insan Pārvatī'nin evliliğini izlemeye gelmiş gibi bu evliliği görmek için Meru ve Kailāsa dağı misali toplanmışlardır.

Bundan başka, isteğine kavuşmuş olan Kral Karpūraka, Naravāhanadatta'ya yüz milyon mükemmel elbise, süslü üç yüz cariye vermiş. Evlilikten sonra Naravāhanadatta sevginin cisimleşmiş hali gibi olan Karpūrikā ile kalmış. Evlilik bahar sarmaşığıyla bahar bayramı gibi olur da kim böyle bir birleşmeden mutluluk duymaz?

Ertesi gün amacına ulaşmış olan Naravāhanadatta, sevgilisi Karpūrikā'ya demiş ki: "Gel, Kauşāmbī'ye gidelim." Kadın ona şöyle cevap vermiş: "O zaman neden senin şu uçan aracınla bir an önce gitmiyoruz? Eğer bu küçükse daha büyüğünü yaptırırım. Böyle hareketli araçlar yapan bir usta var. Adı Prānadhara. O başka bir ülkeden geldi ve böyle bir araç yaptırabilirim." Böyle dedikten sonra kapıda bekleyen muhafızı çağırmış ve demiş ki: "Git ve usta Prānadhara'ya bizim için uçan büyük bir araç yapmasını söyle."

Muhafızı gönderen Prenses Karpūrikā, bir kölesini yollayarak babasına ayrılma isteğini iletmiş. Kral oraya gelmekteyken Naravāhanadatta şöyle düşünmüş: "Kralından korkup anavatanından kaçmış olan Prānadhara hiç kuşkusuz Rācyadhara'nın kardeşi olmalı."

O böyle düşünürken kral gelivermiş ve usta Prānadhara da muhafızla gelmiş, şöyle söylemiş: "Binlerce kişiyi rahatça taşıyabilecek çok büyük bir aracı zaten yapmıştım." Ustanın bu sözüne, "Tebrikler," diyen Naravāhanadatta nazikçe sor-

---

* Kâfuru: Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, çok ıtırlı bir madde. (ç.n.)

muş: "Siz büyük ve çeşitli hareketli araçlar yapmakta usta olan Rācyadhara'nın ağabeyi misiniz?" Prānadhara onun önünde eğilerek cevap vermiş: "Evet, ağabeyiyim, fakat bunu nasıl bildiniz efendim?"

Bunun üzerine Naravāhanadatta, Rācyadhara'yı nasıl gördüğünü ve ondan duyduklarını anlatmış. Sonra Prānadhara sevinç içinde arabayı getirmiş, o da kayınpederi krala elveda deyip nezaketle iznini aldıktan sonra Gomukha ile birlikte araca binmiş. Ama daha önce köleleri, kâfuruyu ve altınları koymuş. Kraldan ayrılmış, Prānadhara, başmuhafız ve yeni eşi Karpūrikā ile beraber yola koyulmuş. Kayınvalidesi onlara dua etmiş, Brahmanlara hediyeler ve yüzlerce elbise dağıtmış. Naravāhanadatta, Prānadhara'ya demiş ki: "Önce deniz kenarında bulunan Rācyadhara'ya gidelim, sonra eve."

Sonra aracı Prānadhara kullanmış, prens ve karısıyla birlikte, tıpkı uçarı istekleri gibi kolayca göğe uçmuş. Bir anda denizi geçmişler ve Rācyadhara'nın kaldığı, kıyıdaki Hemapura şehrine varmışlar. Ağabeyini gören Rācyadhara mutlu olmuş ve onun önünde eğilmiş, hiç cariyesi olmadığı için prens ona hediye olarak birkaç tane vermiş.

Ağabeyinden ayrılmaya güçlükle dayanan ve hüngür hüngür ağlayan Rācyadhara'dan ayrıldıktan sonra prens aynı araçla Kauşāmbī'ye varmış. Beraberindekilerle ve yeni eşiyle beklenmedik şekilde gökten inişini gören halk çok şaşırmış. Halkın sevinç gösterilerinden oğlunun geldiğini anlayan babası Vatsa kralı, kraliçe, vezirler, gelini ve diğer kişilerle birlikte, sevinç içinde oğlunu karşılamaya koşmuş. Kral, oğlunun yeni eşiyle birlikte ayaklarına kapandığını görünce çok mutlu olmuş ve böyle uçan bir araçla gelmesinin ileride tüm göksel varlıkların hükümdarı olacağının bir belirtisi olduğunu düşünmüş.

Annesi Vāsavadattā, Padmāvatī ile birlikte ona sarılmış ve boğazında düğümlenen acıyı gözyaşları dökerek çözmüş. Karıları Ratnaprabhā ve Madanamançukā da kıskançlık göstermeden, sevgiyle ayaklarına kapanmışlar. Prens başta Yaugand-

harāyana olmak üzere babasının vezirlerini ve başta Marubhūti olmak üzere kendi vezirlerini görüp sevinmiş, önlerinde eğilen bu insanları birer birer ödüllendirmiş.

Başta Vatsa kralı olmak üzere, hepsi de yeni eş Karpūrikā'ya "Hoş geldin," demişler, Karpūrikā da onların önünde eğilmiş. Bu haliyle güzel bir kolye gibi duran deniz kıyısını geçip gelmiş ve etrafı yüzlerce "periyle çevrili Şans Tanrıçası gibiymiş. Amrita'nın kız kardeşi gibi duruyormuş. Vatsa kralı, arabayla gelmiş olan muhafızı da kâfuru, elbiseler ve altınlarla onurlandırmış. Kral, arabayı yapan ve oğlu Naravāhanadatta'ya büyük iyilikte bulunmuş olan Prānadhara'yı da onurlandırmış. Sonra Gomukha'yı da onurlandırmış ve ona neşeyle şöyle sormuş: "Bu prensesi nasıl kazandınız? Buradan nasıl ayrıldınız?"

Gomukha Vatsa kralına, karıları ve vezirlerine, başından itibaren tüm maceralarını anlatmış. Nasıl ormana avlanmaya gittiklerini, çileci kadınla karşılaşmalarını, Rācyadhara'nın sağladığı araçla nasıl denizi geçtiklerini, evliliğe karşı olduğu halde Karpūrikā'yı nasıl kazandıklarını ve Prānadhara'yı bularak sağladıkları araçla gittikleri yoldan nasıl geri döndüklerini güzelce anlatmış.

Sonra herkes başlarını şaşkınlık ve mutlulukla sallayarak demiş ki: "Avı, çileci kadını, deniz kıyısında hareketli araçlar icat eden Rācyadhara'yı ve onun yaptığı araçla denizi geçmeyi, sonra bir başka mucit sayesinde denizin öteki yakasına ulaşmayı ve diğer bütün şartları düşündüğünüzde, kaderin nasıl zorlukları kaldırıp başarı sağlamakta etkili olduğunu anlıyoruz."

Sonra herkes efendisine bağlılığından dolayı Gomukha'ya övgüler yağdırmış. Yolculuk boyunca kocasını koruyan Ratnaprabhā'yı da övmüşler, zira bir kadının nasıl kocasına bağlı kalacağını çok güzel göstermişmiş.

Yaptığı hava yolculuğunun yorgunluğunu unutan Naravāhanadatta, babası, annesi, karıları ve öteki akrabalarıyla sarayına girmiş. Hazinesi, onu görmek için gelen dostları ve akra-

baları tarafından ağzına kadar altınla doldurulmuş, o da Prānadhara'yı ve kayınpederinin muhafızını zenginliğe boğmuş.

Prānadhara yemeğini yer yemez ondan saygıyla şu ricada bulunmuş: "Prensim, Kral Karpūraka bana, 'Kızımın kocasının evine varır varmaz hemen geri gel ki onun sağ salim vardığını öğreneyim,' diye emir verdi. Bu yüzden hemen ayrılmam ve oraya dönmem gerek. Bana Prenses Karpūrikā'nın kendi el yazısıyla krala yazdığı bir mektup verin. Çünkü kalbi kızı için atan kralın başka türlü rahat etmesine imkân yok. O, hayatında hiçbir hava aracına binmediği için düşmekten korkuyor. Mektubu verin ve arabaya binip ayrılmak için can atan bu başmuhafızla gitmemize izin verin. Ancak ey taht vârisi prens, buraya ailemle birlikte yine geleceğim, çünkü sizi bir daha görmemeye dayanamam."

Prānadhara'nın bu sözleri üzerine Vatsa kralının oğlu hemen Karpūrikā'yı oturtup bir mektup yazdırmış. Mektup şöyleymiş: "Babacığım, sevgili kocamla aşkı ve mutluluğu paylaşmaktayım, beni merak etme. Tanrıça Lakshmī gelin olduğunda okyanus hiç onun için endişe duydu mu?" Kız bu mektubu kendi eliyle yazıp verdikten sonra, Vatsa kralının oğlu, Prānadhara ve muhafızın gitmelerine izin vermiş. Onlar herkesin şaşkın bakışları arasında araca binmişler ve göğe yükselip denizi geçerek Karpūrasambhava şehrine ulaşmışlar. Orada Kral Karpūraka'ya kızının kocasının sarayına sağ salim ulaştığını bildiren mektubu okumuşlar ve onu sevindirmişler.

Ertesi gün Prānadhara kraldan ayrılmış, Rācyadhara'yı ziyaret ettikten sonra ailesiyle birlikte Naravāhanadatta'nın yanına gitmiş. Prens ona sarayının yakınında bir ev vermiş ve yüksek bir maaş bağlamış. Onun yaptığı hava araçlarıyla uçarak kendisini ve karılarını eğlendirmiş. Bu gelecekteki Vidyādharalar hükümdarlığı için de bir alıştırma niteliğindeymiş.

Vatsa kralının oğlu, Ratnaprabhā ve Madanamançukā'dan sonra üçüncü karısı Karpūrikā'yı da eş olarak almış ve hep birlikte günlerini mutluluk içinde geçirmişler.

VIII

SŪRYAPRABHA

XLIV. Bölüm

Dua

Salladığı kulaklarıyla kırmızı boyayı gökyüzüne dağıtıp gün batımında göğü kızıllaştıran fil başlı Tanrı Ganeşa'ya nice zaferler.

(A) İşte böyle, Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta, kazandığı eşleriyle birlikte babasının evinde mutluluk içinde yaşamış. Bir gün babasının toplantı salonundayken havadan gelen göksel görünüşlü bir adam görmüş. O ve babası adamı buyur etmişler, adam da onların önünde eğilmiş. Ona, "Kimsin sen ve neden buraya geldin?" diye sormuşlar, şöyle cevap vermiş: "Bu dünyada, Himālayalar'ın üstünde her şeyin elmastan yapılmış olduğu Vacrakuta adlı bir şehir vardır. Ben orada yaşayan Vidyādharaların kralıyım. Vücudum elmaslarla kaplı olduğu için adım Vacraprabha'dır.* Sofuluğumu beğenen Tanrı Şiva bana şunları söyledi: 'Zamanı geldiğinde, benim tarafımdan yaratılan imparatora sadakatini gösterirsen düşmanların tarafından asla yenilmeyen birisi olursun.' Zaman kaybetmeden kralıma saygılarımı sunmak üzere buraya geldim, çünkü görüş gücüm sayesinde üstün nitelikleri olan Vatsa kralının oğ-

* "Elmas görünüşlü" (ç.n.)

lunu çoktan görmüş bulunuyorum. O bir ölümlü olmasına rağmen iki dünyanın da mutlak hâkimidir. Şiva'nın lütfuyla Sūryaprabha adlı kral, tanrıların bir kalpası boyunca güney bölgesinin yöneticisi oldu. Kuzeyinki de Şrutaşarman adlı bir kraldı. Ancak ne mutlu ki siz efendimiz tüm gökte dolaşanların imparatoru olacaksınız ve krallığınız bir kalpa boyu sürecek."

Vidyādharanın bu sözleri üzerine meraka kapılan Naravāhanadatta, babası Vatsa kralının huzurunda ona sormuş: "Bir insan olduğu halde Sūryaprabha eski zamanlarda nasıl Vidyādharaların kralı oldu? Anlat bize!" Kral Vacraprabha, kral, kraliçe ve vezirlerin önünde anlatmaya başlamış:

"Eski zamanlarda, Marda halkının ülkesinde Şākala adlı bir şehir varmış. Angāraprabha oğlu Çandraprabha* oranın kralıymış. Kişiliğini yansıtan adıyla o tüm dünyayı aydınlatan bir ışıkmış. Ancak düşmanları için kavurucu bir ateş gibiymiş. Bu kralın karısı Kīrtimati'den bir oğlu olmuş. Bu oğlanın gelecekte ne denli şanlı biri olacağı taşıdığı alametlerden belliymiş. Çocuk doğduğunda gökten Kral Çandraprabha'ya abıhayat gibi gelen şu ses işitilmiş: 'Şu an doğmuş olan Sūryaprabha adlı bu çocuk, Tanrı Şiva tarafından Vidyādharaların gelecekteki kralı olarak belirlenmiştir.' Sonra Prens Sūryaprabha babasının evinde büyümüş ve Tanrı Şiva'ya düşman olanlara karşı çıkmasıyla sivrilmiş. Bir çocuk olmasına rağmen öylesine akıllıymış ki hocasının dizleri dibinde oturup her türlü bilgiyi ve beceriyi öğrenmiş. On altı yaşına geldiğinde yetenekleriyle halkını büyülemiş. Babası Çandraprabha onu tahtın gelecekteki sahibi ilan etmiş ve Bhāsa, Prabhāsa, Siddhārtha, Prahasta olmak üzere bütün vezirlerinin oğullarını onun emrine vermiş.

Oğlan artık tahtın gelecekteki sahibi olmanın sorumluluğunu omuzlarında hissediyormuş. Bir gün Māyā adlı bir Asura oraya gelmiş ve toplantı salonunda bulunan Kral Çandrap-

---

* "Ay ışığı" (ç.n.)

rabha'nın huzuruna çıkmış. Kral onu Prens Süryaprabha'nın önünde güzelce ağırlamış. Asura şöyle demiş: 'Kralım, oğlunuz Süryaprabha Şiva tarafından Vidyādharaların gelecekteki imparatoru olarak belirlendi. Onun şanına uygun olarak sihir güçleri edinmesi gerekmektedir. Ben bu amaç için Tanrı Şiva tarafından gönderildim. İzin verin ona Vidyādharalar hükümdarlığını kazanmasına yardımcı olacak bilgileri aktarayım. Çünkü Şrutaşarman adlı, gökte uçan bir rakibi var, onu da Şiva belirledi. Ama gerekli bilgileri edindikten sonra, bizim de yardımımızla oğlunuz tüm Vidyādhara krallarının üzerinde bir imparator olacaktır.'

Maya'nın bu sözlerine Kral Çandraprabha şöyle karşılık vermiş: 'Şanslıyız doğrusu, bu iyi yaratık sizi istediği yere götürsün.' Kral gitmelerine izin verince Māyā, Süryaprabha ve vezirlerini hemen Pātāla'ya götürmüş. Orada prense öyle çile uygulamaları öğretmiş ki bu sayede prens ve vezirler hemen bütün bilimleri öğrenmişler. Ona ayrıca sihirli arabalar edinme sanatını öğretmiş ve Bhūtāsana adlı bir araba edinmesini sağlamış.

Maya bütün bilimleri öğrettikten sonra Süryaprabha ile vezirleri bu arabaya oturtmuş ve Pātāla'dan ayrılıp hep birlikte şehre geri gelmişler. Prensi anne ve babasının huzuruna götürüp ona şöyle söylemiş: 'Şimdi gidiyorum. Ben gelene kadar burada sihir bilginizle oyalanın.' Oğlunun bilgi edindiğini gören Kral Çandraprabha çok mutlu olmuş ve Asura Maya'yı en güzel şekilde onurlandırmış. Sonra Maya oradan ayrılmış.

Sonra Süryaprabha edindiği bilgileri kullanarak, vezirleriyle birlikte eğlenmek amacıyla arabasına binip sürekli ülkeler geziyormuş. Nerede hangi prenses onu görse hemen âşık oluyor ve kocası olarak seçiyormuş. Bunlardan birincisi Tāmraliptī kralı Vīrabhata'nın körpe kızı, dünya güzeli Madanasenā imiş. İkincisi batı sınırı hükümdarı Subhata'nın kızı Çandrikāvatī imiş. O Siddhalar tarafından kaçırılıp bir yerlere bırakılmışmış. Üçüncüsü Kāncī şehrinin kralı Kumbhīra'nın kızı gü-

zel Varunasenā imiş. Dördüncüsü Lāvānaka'nın hükümdarı Kral Paurava'nın güzel gözlü kızı Suloçanā imiş. Beşincisi Çin ülkesinin kralı Suroha'nın bedeni altın gibi büyüleyici olan kızı Vidyunmālā imiş. Altıncısı Şrīkantha ülkesinin yöneticisi Kral Kāntisena'nın güzellikte peri kızlarından bile üstün olan kızıymış. Yedincisi ise Kauşāmbī şehrinin efendisi Kral Canamecaya'nın güzel sesli kızı Parapushtā imiş.

Umulmadık şekilde kazandığı bu kadınlar yoluyla olup biteni anlıyor, doğaüstü güçleri sayesinde, kamış gibi bükülebilen eşlerine hükmediyormuş. Eşleri de o bilimlerden öğrenmişler. Sūryaprabha hep onlarla birlikteymiş, sihir gücüyle bedenini çoğaltıp aynı anda hepsiyle birlikte olabiliyormuş. Prens karılarıyla birlikteyken zevk aldığı gibi, Prahasta ve öteki vezirleriyle birliktelikten, aracıyla havada gezinmekten, şarkı dinlemekten, içkili ziyafetlerden ve benzeri eğlencelerden de zevk alıyormuş.

Resim yapma yeteneği sayesinde Vidyādharīlerin resimlerini yapıyor, şakacı ve alaycı konuşmalarıyla onları kızdırıyor, çatılan kaşlarından, kızaran gözlerinden, titreyen dudaklarından dökülen sözlerinden zevk alıyormuş. Prens, karılarıyla birlikte Tāmraliptī'ye gitmiş ve havada dolaşarak bahçelerde Madanasenā ile eğlenmiş.

Karılarını orada bırakmış ve arabası Bhūtāsana ile oradan ayrılmış. Veziri Prahasta ile birlikte Vacrarāja şehrini ziyaret etmiş. Orada kendisine âşık olan ve aşk ateşiyle yanan, Kral Rambhā'nın kızı Tārāvalī'yi kazanmış. Sonra Tāmraliptī'ye geri dönmüş ve Vilāsinī adlı başka bir prensesi daha elde etmiş. Prensesin küstah erkek kardeşi Sahasrāyudha, Sūryaprabha'yı kızdırmış, o da doğaüstü gücüyle oğlanı felç etmiş. Sahasrāyudha'nın birlikte geldiği dayısını da, hizmetçilerini de felç etmiş ve onun saçlarını kestirmiş, çünkü sevgililerini elde etmek istiyormuş. Ama çok öfkeli olmasına rağmen canlarını bağışlamış, çünkü onlar karısının akrabalarıymış. Onları aşağılamış, gururlarını kırmış ve göndermiş. Etrafı dokuz kadınla çevrili

Sūryaprabha, babası tarafından çağrılınca arabasına binip Şākala şehrine geri dönmüş.

Sonra Kral Vīrabhata, Sūryaprabha'nın babası Kral Çandraprabha'ya Tāmraliptī'den bir elçi gönderip şu mesajı iletmesini istemiş: 'Oğlun iki kızımı aldı. Bu mesele değil, zira o her kızın istediği bir koca, üstelik doğaüstü güçleri var. Fakat bizi seviyorsa hemen buraya gelsin, dostlukla, güzellikle uygun evlilik törenlerini yapalım.'

Bunun üzerine Kral Çandraprabha elçiyi ödüllendirmiş ve hemen ertesi gün oraya gitmeye karar vermiş. Ama önce içtenliğinden emin olmak için Kral Vīrabhata'ya Vezir Prahasta'yı göndermiş, yolculuk için de Bhūtāsana adlı aracı vermiş. Prahasta hemen gitmiş ve Kral Vīrabhata ile görüşmüş, ona ne yapılacağını sormuş. Kral veziri en iyi şekilde ağırlamış, gülümseyerek güven vermiş ve ertesi gün sabah erkenden efendilerinin gelmesini istemiş. Prahasta oradan ayrılıp uçarak Çandraprabha'nın yanına gelmiş. Kral Vīrabhata'nın onu karşılamaya hazır olduğunu söylemiş. Kral memnun olmuş ve oğlunun vezirini onurlandırmış. Sonra Kral Çandraprabha, Kraliçe Kīrtimatī, Sūryaprabha, yanlarında Vilāsinī ve Madanasenā ile birlikte Bhūtāsana adlı araca binmişler, hizmetçiler ve vezirlerle birlikte ertesi gün yola çıkmışlar. Herkesin şaşkın bakışları arasında uçarak bir çırpıda Tāmraliptī'ye varmışlar. Gökten indikten sonra, kendilerini karşılamaya gelmiş olan Kral Vīrabhata ile birlikte yan yana şehre girmişler. Şehrin güzel caddeleri baştan aşağı sandal ağacı suyuyla yıkanmışmış ve kadınlarının bakışlarıyla her tarafa mavi lotuslar saçılmış gibiymiş. Vīrabhata dünürünü ve damadını onurlandırdıktan sonra kızlarının düğün törenlerine geçmiş. Kral Vīrabhata kızları için binlerce saf altın, yüz deve yükü mücevher, beş yüz deve yükü kumaş, elli bin at, beş bin fil ve mücevherlerle süslü bin güzel kadın vermiş. Vezir Prahasta ve diğerlerini de gerekli şekilde onurlandırmış. Tüm şehrin eğlendiği bir tören düzenlemiş. Sūryaprabha orada anne babası ve sevgili karılarıyla birlikte, yiyecek, içecek ve müzikten zevk almış.

O sırada Vacrarātra'daki Kral Rambhā'dan bir elçi gelmiş ve toplantı salonunda bulunan krala şu mesajı iletmiş: 'Sihirli güçleri olan geleceğin kralı Sūryaprabha kızımızı kaçırarak bizi küçük düşürdü. Bugün öğrenmiş bulunuyoruz ki aynı dertten mustarip olan Kral Vīrabhata onunla bir araya gelip durumunu kurtarmış. Şimdi Sūryaprabha hemen bizimle de bir araya gelmezse bu utanç verici durumdan bizi ölüm kurtaracak.' Bunu duyan Kral Çandraprabha vezirini onurlandırmış ve demiş ki: 'Rambhā'ya git ve şu cevabı bildir: "Sebepsiz yere neden kederleniyorsunuz? Çünkü Sūryaprabha'nın Vidyādharaların gelecekteki kralı olacağı Tanrı Şiva tarafından söylendi ve ermişler sizin kızınızla diğerlerinin onun karıları olacağını bildirdiler. Kızınızın kendisine yakışan yeri hazır, sinirli olduğunuz için ona sormadınız. İçiniz rahat olsun, bizim dostumuzsunuz. Sizin evinize de geleceğiz."'

Prahasta, kralından bu mesajı alınca havadan yola çıkmış ve göz açıp kapayana kadar Vacrarātra'ya varmış. Mesajı Rambhā'ya iletmiş, o da çok memnun olmuş. Vezir geri dönüp Kral Çandraprabha'ya bunu bildirmiş. Sonra Çandraprabha Vezir Prahasta'yı Kral Rambhā'nın kızı Tārāvalī'yi Şākala'dan getirmesi için göndermiş, Kral Vīrabhata ve diğerlerinin de yüksek izinleriyle Sūryaprabha ile birlikte hava aracına binip ayrılmış. Vacrarātra'ya varmış. Burası onun gelmesini bekleyen insanlarla doluymuş. Sonra Rambhā ile karşılaşmış ve onun sarayına gitmiş.

Rambhā, kızının evliliği için çok büyük bir kutlama töreni yaptırmış, kızını filler, atlar, mücevherler ve paha biçilmez eşyalarla vermiş. Damadı Sūryaprabha'yı öyle müsrifçe memnun etmiş ki oğlan tüm servetini unutmuş. Onlar orada törenlerle, kutlamalarla eğlenirken Kāñçī şehrinden bir elçi Rambhā'ya gelmiş. Onun mesajını işiten Rambhā, Kral Çandraprabha'ya demiş ki: 'Kralım, Kāñçī'nin Kumbhīra adlı kralı benim ağabeyimdir. Bugün bana şunları söylemesi için önemli bir elçisini göndermiş: "Sūryaprabha önce benim kızımı aldı,

sonra seninkini. Duyduğuma göre bugün onunla ve babasıyla dostluk kuruyormuşsun. Benim de onlarla dost olmamı sağla. Benim evime de gelsinler ve kendi ellerimle kızım Varunasenā'yı Sūryaprabha'ya vereyim." Ağabeyimin isteği benim için çok önemlidir.' Rambhā'nın sözlerini duyan Çandraprabha onu sakinleştirmiş, sonra Varunasenā'yı hemen Şākala şehrinden babası Kumbhīra'ya götürmesi için Vezir Prahasta'yı göndermiş. Ertesi gün o, Sūryaprabha, Rambhā, Vīrabhata ve hepsinin hizmetçileri Kāncī şehrine gitmişler. Kumbhīra ile karşılaştıktan sonra, yeryüzünün beşiği gibi olan, mücevherlerle süslü şehre girmişler. Sonra Kumbhīra uygun törenlerle, büyük bir zenginlik içinde kızını Sūryaprabha'ya vermiş.

Evlilik törenleri yapıldıktan sonra, yemeğini yemiş olan Prahasta mutluluk içindeki Çandraprabha'ya herkesin önünde demiş ki: 'Kralım, Śrīkantha ülkesinde bu ülkenin kralıyla görüştüm. Kral Kāntisena dedi ki: "Kızımı alıp götürmüş olan Sūryaprabha kızımla birlikte evime gelsin. Uygun törenlerle kızımı ona vereceğim. Yok eğer bunu reddederse, kızına olan sevgisinden perişan olmuş bu bedeni ortadan kaldıracağım." Bana böyle söyledi ve ben de bildirmek için uygun zamanı bekledim.' Prahasta böyle deyince Çandraprabha cevap vermiş: 'Git o zaman, Kāntimatī'yi ona götür. Biz de oraya gidelim.' Kral böyle söyleyince vezir hemen o anda uçup gitmiş ve emredildiği gibi yapmış. Ertesi sabah Çandraprabha, Kumbhīra ve herkes hava aracıyla yolculuk yaparak Śrīkantha şehrine varmışlar. Orada Kral Kāntisena onları karşılamış, sarayına götürmüş ve uygun törenlerle kızını evlendirmiş. Kızı Kāntimatī ve damadı Sūryaprabha'ya bütün kralları heyecanlandıracak kadar çok mücevher vermiş.

Onlar orada her türlü zevkin içinde yaşamaktayken Kauśāmbī'den bir elçi gelmiş ve demiş ki: 'Kral Canamecaya efendilerimize şu mesajı gönderdi: "Geçenlerde kızım Parapushtā birisi tarafından kaçırıldı. Bugün onu kaçıranın Sūryaprabha olduğunu öğrendim. Korkmadan hemen evime gelsinler. Uy-

gun ve gerekli evlilik törenlerini yaptırıp onları salacağım. Aksi halde siz benim düşmanım olursunuz, ben de sizin.'" Efendisinin mesajını ileten elçi susmuş. Sonra Kral Çandraprabha demiş ki: 'Böylesine kibirli mesajlar gönderen bir kralın evine nasıl gidebilirim ki?' Kralın Siddhārtha adlı veziri bu söz üzerine şöyle söylemiş: 'Kralım, yanlış anlamayın, onun konuşma tarzı böyledir. Çünkü bu kral çok cömert, bilgili, soylu ve kahramandır. Kimse tarafından yenilemeyen, Aşvamedha töreni yaptırmış bir kraldır. Bu şartlarda ondan nasıl konuşması beklenir ki? Tehditkâr davranışı kendisini Tanrı İndra gibi görmesindendir. Tasarladığını uygulayan birisi olduğu için evine gitmelisiniz. Yine de nabzını yoklamak için birisini gönderirseniz iyi olur.' Siddhārtha'nın bu sözleri uygun bulunmuş. Kral Çandraprabha veziri ödüllendirmiş ve hemen Prahasta'yı Canamecaya'ya göndermiş. Prahasta gitmiş, Kauşāmbī kralıyla bir anlaşma yapmış, ondan bir mektup getirerek Çandraprabha'yı rahatlatmış.

Kral, Prahasta'yı tekrar göndermiş, o da Parapushta'yı Şākala'dan alıp Canamecaya'ya götürmüş. Sonra Çandraprabha ve öteki krallar, Sūryaprabha ve Kāntisena ile birlikte arabayla Kauşāmbī'ye gitmişler. Kral Canamecaya damadını, yanındakileri ve herkesi çeşitli törenlerle nazikçe onurlandırmış. Düğün töreninin ardından beş bin fil, yüz bin safkan at, beş bin deve yükü mücevher, altın, kıymetli elbiseler, kâfuru ve öd ağacı vermiş. Öyle bir şölen, öyle bir eğlence düzenlemiş ki dans ve müzik sadece Ölüm Tanrısı Yama'nın ülkesine ulaşmamış. Brahmanlara ziyafet çekilmiş, tüm krallar memnun edilmiş.

O sırada gökyüzü kana boyanmış gibi kıpkırmızı olmuş. Gökyüzünde düşman ordularının yaklaştığını belirten gürültüler kopmaya başlamış. Yeryüzünde oturanlarla gökyüzü sakinleri arasında çıkacak savaşa işaret eden güçlü bir rüzgâr esmiş. Ufukta oluşan bir parlaklık ve gürültüyle birlikte aniden büyük bir Vidyādhara ordusu görünmüş. Sūryaprabha ve diğerleri bu ordunun içinden yakışıklı göksel bir gencin öne çıktığını görmüş-

ler. Vidyādharaların habercisi, adı Dāmodara olan bu gencin önünde yüksek sesle şunları söylemiş: 'Zafer, Kral Āshādha'nın oğlu, geleceğin kralı Dāmodara'nın olsun! Ey yeryüzü sakini ölümlü Sūryaprabha, onun ayaklarına kapan! Ona biat et ey Canamecaya! Sen neden kızını onu hak etmeyene veriyorsun ki? Bu tanrıyı yatıştırın, yoksa kızgınlığı geçmeyecek.' Bu sözleri işiten Sūryaprabha çok öfkelenmiş, eline kılıcını ve kalkanını alıp sihir gücüyle gökyüzüne fırlamış. Onun ardından bütün vezirler, Prahasta, Prabhāsa, Bhāsa, Siddhārtha, Pracnādhya, Sarvadamana, Vītabhīti ve Şubhankara ellerinde silahlarla fırlamışlar. Vidyādharalar onlarla müthiş bir savaşa girişmişler. Bir tarafta Sūryaprabha, diğer tarafta Dāmodara, kalkanlarıyla kendilerini savunup kılıçlarıyla düşmanlarını öldürerek birbirlerine doğru ilerlemişler. Bu savaşta yeryüzünün birkaç kişisine karşılık gökyüzü savaşçıları yüz binleri buluyormuş. Kana bulanan kılıçların ucundan yiğit savaşçıların kafaları düşüyormuş, ölüm tanrısı gibi bakan kafalar! Çandraprabha'nın ayaklarının dibine Vidyādharaların başları ve gövdeleri yuvarlanıyormuş. Bilindiği üzere, Sūryaprabha dünyada Vidyādhara zaferiyle parlamaya başlamış. Gökyüzü kanla boyanmış. Sonunda Sūryaprabha elinde kılıç ve kalkan bulunan Dāmodara ile yüz yüze dövüşecek yakınlığa gelebilmiş. Dövüş sırasında yaptığı başarılı hareketlerle düşmanını savunmasız bırakıp yere sermiş ve kılıcıyla kalkanını ikiye bölmüş. Tam kafasını uçuracakken Tanrı Vishnu yetişmiş ve gökten tehdit edici bir ses gelmiş. Bu sesi duyan Sūryaprabha, Tanrı Vishnu'yu görmüş, önünde yere kapanmış ve tanrıya duyduğu saygı yüzünden Dāmodara'yı öldürmekten vazgeçmiş. Vishnu onu başka yere taşımış ve ölümden kurtarmış, zira ulu varlıklar sadık inananlarını bu dünyada da gelecektekinde de korurlar. Sonra Dāmodara'nın orduları dört bir yana dağılmış. Sūryaprabha gökten babasının yanına inmiş. Çandraprabha onu ve hiç yara almadan geri gelmiş olan vezirleri memnuniyetle karşılamış. Damatlarının yiğitliğini gören krallar ona övgüler düzmüşler.

Onlar yapılan savaş hakkında konuşurlarken, Subhata'nın bir elçisi oraya gelmiş. Çandraprabha'nın huzurunda bir mektup vermiş. Siddhārtha mektubu açıp herkesin içinde okumaya başlamış. Mektupta şunlar yazılıymış: 'Soylu ırkın mücevheri yüce kral Çandraprabha'dan, Concan kralı Subhata saygıyla bir dilekte bulunmaktadır. Kızımız geceleyin bazı yaratıklar tarafından kaçırılmıştı, neyse ki onun oğlunuzun eline geçtiğini öğrendik. Bir zahmet oğlunuz Sūryaprabha'yla beraber evimize geliniz. Kızımızı yeniden görmek bize öbür dünyadan dönmesi gibi gelecek. Onun evlilik törenini yapmak için can atıyoruz.' Siddhārtha tarafından mektup okunduktan sonra Kral Çandraprabha bu isteği kabul etmiş, elçiyi ödüllendirmiş. Hemen Prahasta'yı batı sınırına göndermiş ve kızı Çandrikāvatī'yi babası Subhata'ya ulaştırmasını istemiş. Ertesi sabah Sūryaprabha önde olmak üzere, Canamecaya dahil herkes arabayla batı sınırına gitmiş. Orada kızına kavuşan Kral Subhata çok sevinmiş, misafirlerini çok iyi ağırlamış ve kızının evlilik törenini yapmış. Çandrikāvatī'yi damadına öylesine cömert hediyelerle vermiş ki, Vīrabhata ve diğerleri kendi verdiklerini az bulup utanmışlar. Sūryaprabha kayınpederinin evinde kalmaktayken Lāvānaka'dan Kral Paurava'nın bir elçisi gelmiş. Çandraprabha'ya efendisinden getirdiği şu haberi iletmiş: 'Şanslı prens Sūryaprabha kızım Suloçanā'yı kaçırdı. Buna üzülmüyorum, ama neden onu evime getirmiyor? Getirse evlilik törenini yapacağım.' Kral Çandraprabha bunu işitince elçiyi mutlulukla onurlandırmış ve Suloçanā'yı Prahasta ile babasına göndermiş. Subhata ve diğerleri Sūryaprabha ile birlikte, düşünce kadar hızlı bir arabayla Lāvānaka'ya gitmişler. Orada Paurava neşeyle düğün törenlerini yapmış. Sūryaprabha ve Suloçanā'ya sayısız mücevher vermiş, kralları da onurlandırmış. Orada zevk içinde eğlenirlerken Çin kralı Suroha bir elçi göndermiş. Bu kral da diğerleri gibi elçisi aracılığıyla, kaçırılmış olan kızının sarayına getirilmesini istiyormuş.

Kral Çandraprabha memnun olmuş ve Çin kralının kızı Vidyunmālā'yı Prahasta ile babasının evine göndermiş. Ertesi gün Çandraprabha, Paurava dahil olmak üzere herkes, Sūryaprabha ve maiyetini de yanlarına alarak Çin ülkesine gitmişler. Kral onları karşılayıp hazine odasına götürmüş. Hemen kızının düğününü yaptırmış. Vidyunmālā ve Sūryaprabha'ya pek çok altın, fil, at, mücevher ve ipekli kumaş vermiş. Suroha'nın ricası üzerine Çandraprabha ve diğerleri birkaç günü orada zevk ve eğlenceyle geçirmişler. Gençliğinin baharındaki Sūryaprabha bulutlarla örtülü yağmur mevsimi nasıl şimşekle süslenirse, bunun gibi Vidyunmālā* ile süslenmiş.

Sūryaprabha akrabaları ve hayranlarıyla birlikte kayınpederinin evinde zevk ve eğlence içinde yaşamış. Sonra Siddhārtha ve öteki vezirlerine danışmış, Vīrabhata ve diğer bütün kralların sayılamayacak kadar çok atla birer birer kendi ülkelerine gitmelerine izin vermiş. Kral Suroha'nın iznini alıp kızıyla oradan ayrılmış. Anne babası ve yanındakilerle birlikte Bhūtāsana adlı hava aracına binip muzaffer bir edayla kendi şehri Şākala'ya dönmüş. Onun gelişiyle şehirde müthiş bir sevinç kopmuş. Bir köşede dans edenler, bir köşede müzik çalanlar, bir köşede içkiden sarhoş olanlar, bir başka yerde süslenmekle meşgul güzel gözlü dilberler ve bir yerde de isteklerine ulaşmak için ilahiler okuyan şairler varmış. Sonra babalarının evinde kalmış olan bütün eşlerini getirtmiş, babalarının verdiği sayısız at ve fil ile değerli mücevherler yüklenmiş sayılamayacak kadar çok deve de getirtilmiş. Dünyanın fethinden sağladığı zenginliği ortaya serince halkın şaşkınlığı arttıkça artmış.

Tanrıların, Kuvera'nın müritlerinin, yılanların başı gibi olan bu şanlı prens sayesinde Şākala şehri müthiş bir zenginliğin yatağı haline gelmiş. Sūryaprabha orada Madanasenā ile birlikte her isteği yerine gelerek, anne ve babası, vezirleri, öteki karılarıyla beraber ve döneceğine söz vermiş olan Maya'yı bekleyerek yaşamış.

---

* "Şimşek kolyesi" (ç.n.)

XLV. Bölüm

Bir gün Kral Çandraprabha, oğlu Sūryaprabha ve bütün vezirleri toplantı salonunda oturmaktaymışlar. Siddhārtha'nın uygun sözleri eşliğinde akıllarına Maya'yı getirmişler. Yer aniden açılmış, müthiş bir gürültü kopmuş ve açılan delikten yüzeye serin bir esinti yükselmiş. Buradan Asura Maya çıkmış. Geceleyin görünen bir dağ gibiymiş. Kara rengi üzerinde saçları parıldıyormuş. Koca kafası dağların yamaçlarında yetişen güçlü bitkiler gibiymiş. Üzerindeki kızıl elbise de akıp giden kırmızı boyaya benziyormuş.

Kral Çandraprabha tarafından gerektiği şekilde onurlandırılan Dānavalar kralı, oturduğu mücevherlerle dolu tahttan konuşmuş: 'Yeryüzünün zevkleriyle yeterince oyalandınız, artık başka zaferler peşine düşme zamanıdır, buna hazır olun. Elçilerinizi gönderin ve size bağlı kralları, dostlarınızı ve müttefiklerinizi bir araya toplayın. Sonra Vidyādharalar prensi Sumeru ile birleşelim. Şrutaşarman'ı alt edelim ve gök gezginlerinin hükümranlığını kazanalım. Sumeru bizim dostumuz ve müttefikimizdir, zamanında Tanrı Şiva'dan Sūryaprabha'yı desteklemek için emir aldı ve ona kızını verdi.'

Asura Maya'nın bu sözleri üzerine Çandraprabha bütün krallara vezirlerini göndermiş. Prahasta ve öteki vezirler uçarak gitmişler. Ayrıca yine Maya'nın önerisiyle Sūryaprabha edindiği bütün sihir bilgisini, karılarına ve vezirlerine aktarmış.

Onlar bu işlerle meşgulken, Ermiş Nārada bütün ufku aydınlatarak gökyüzünden yere inmiş. Gerekli saygı gösterildikten sonra oturmuş ve Çandraprabha'ya demiş ki: 'Buraya Tanrı İndra tarafından gönderildim. Siz yüce krala şu mesajı gönderdi: "Öğrendiğime göre, Şiva'nın teşviki ve Asura Maya'nın yardımıyla, cehaletten kör olmuş bir halde, ölümlü Sūryaprabha önderliğinde Vidyādharaların büyük imparatorluğuna göz dikmişsiniz. Bu olanaksız, çünkü ben onu Şrutaşarman'a verdim, ayrıca Vidyādharalar kendi ırksal gelenekleriyle böy-

le bir hakka sahipler. Bana ve doğruluğa karşı gelmeniz halinde bu sonunuz olacaktır. Ayrıca, siz kralımıza Rudra Şiva'ya bir kurban töreni yaptırmadan önce bir Aşvamedha töreni yaptırmanızı söylemiştim, ama öyle yapmadınız. Kibirli tavırlarla tanrıları saymadınız ve sadece Şiva'ya bel bağladınız, bu size mutluluk getirmeyecek."'

Nārada, İndra'nın mesajını iletince Maya ona gülmüş ve demiş ki: 'Büyük ermiş, tanrılar kralı güzel konuşmamış. Ölümlü Sūryaprabha hakkında söyledikleri hiç doğru değil. Onu Dāmodara ile savaşırken görseydi böyle konuşmazdı. Çünkü cesareti olan ölümlüler her türlü güce sahip olurlar. Nahusha ve eski çağların insanları İndra'nın onuruna layık olmadılar mı? İmparatorluğu Śrutaşarman'a verdiğini söylüyor, bu miras olarak gördüğü bir hak olabilir, ama yanlıştır, çünkü asıl bağışlayıcı Şiva'dır. Ayrıca, en büyük olarak hakkı olduğu halde, tanrıların hükümranlığını Hiranyāksha'dan alıp götürmedi mi? Üstelik bizi suçladığı, karşı geldiğimiz konularda kendisini sert ve bencil şekilde önümüze koyuyor. Zaten de neye karşı çıkmışız ki? Tek çabamız düşmanımıza boyun eğdirmek. Biz bir ermişin karısını kaçırmıyoruz! Yahut Brahmanları öldürmüyoruz! Önce Aşvamedha töreni yaptırmama ve tanrıları küçümseme iddiası da doğru değildir, çünkü Şiva'ya kurban sunulunca başka tanrıya kurban sunmaya gerek var mı? Tanrılar tanrısı Şiva'ya tapınılınca başka tanrıya tapınmaya gerek kalır mı? Sadece Şiva'ya bel bağladığımız iddiasına da şu cevabı veririm: Şiva'nın ordusunun olduğu yerde başka hangi tanrının önemi var? Güneş doğduğu zaman başka bir ışığa gerek kalır mı? Ey ermiş, bu sözlerimi tanrıların kralına aynen ilet, biz amacımızdan sapmayacağız. Ne yapacaksa yapsın.'

Kendisine Asura Maya tarafından böyle söylenen Ermiş Nārada, 'Pekâlâ' deyip oradan ayrılmış ve bu mesajı tanrılar kralına iletmek üzere gitmiş. Ermiş gittikten sonra Asura Maya, İndra'nın mesajı üzerine endişe duyan Kral Çandraprabha'ya demiş ki: 'İndra'dan korkma! Eğer o tanrı gruplarıyla savaş-

ta Şrutaşarman'ın yanında yer alacaksa, biz de Prahlāda'nın önderliğinde, korkunç sayıda Daityalar ve Dānavalar olarak sizin tarafınızda yer alacağız. Eğer Tripura'nın yok edicisi Tanrı Şiva lütfeder bizim yanımızda yer alırsa, üç dünyada bile bize kafa tutacak tek yaratık çıkamaz karşımıza. Bu umudu tüm kahramanlara yay!'

Maya'nın bu konuşması herkesi sevindirmiş ve söylediklerinin doğru olduğunu düşünmüşler. Elçilerin götürdüğü mesajlar doğrultusunda, zamanla bütün krallar, Vīrabhata ve diğerleri, Çandraprabha'nın bütün dostları ve akrabaları bir araya toplanmışlar. Kralları ve askerleri uygun biçimde karşıladıktan sonra Asura Maya, Çandraprabha'ya tekrar şöyle demiş: 'Ey kral, bu akşam Şiva için büyük bir kurban töreni yaptır, sonra benim söyleyeceklerimi uygularsın.' Maya'nın bu sözleri üzerine Kral Çandraprabha hemen Şiva onuruna bir kurban töreni yaptırmak için hazırlıklara başlamış. Sonra geceleyin ormana gitmiş, Maya'nın yönlendirmeleriyle Şiva'ya bir kurban sunmuş.

Kral orada ateşe kurban sunarken aniden Bhūtaların başı Nandin ortaya çıkmış. Sevinen kral tarafından gerektiği gibi ağırlandıktan sonra konuşmuş: 'Tanrı Şiva benimle şu mesajı yolladı: "Benim lütfum seninle olduğu sürece karşına bin tane İndra çıksa bile korkma, Sūryaprabha gökyüzünde dolaşanların imparatoru olacaktır."' Bu mesajı verdikten ve sunulardan bir parça aldıktan sonra Nandin, Bhūtalarla beraber ortadan kaybolmuş. Çandraprabha da oğlunun gelecekteki yükselişine daha çok inanır olmuş. Kurban törenini bitirmiş ve Maya ile birlikte şehre geri dönmüş.

Ertesi sabah Kral Çandraprabha, kraliçe, oğlu, krallar ve vezirlerle gizli bir toplantı yapmaktayken Asura Maya ona şöyle söylemiş: 'Dinleyin kralım, bugün size uzun süredir sakladığım bir sırrı açıklayacağım. Sen benim Sunītha adlı güçlü Dānava oğlumsun ve bu Sūryaprabha da senin Sumundīka adlı kardeşindir. Siz tanrılarla yaptığınız savaşta öldünüz ve baba oğul

olarak tekrar doğdunuz. Sizin Dānava bedenlerinizi birtakım göksel ilaçlar ve yağlarla mumyalayıp sakladım. Bu yüzden, genişçe bir mağaradan yeraltı dünyası Pātāla'ya gidin ve size öğreteceğim sihirle kendi bedenlerinize kavuşun. Bedenlerinize girdiğiniz zaman ruhen ve bedenen öyle güçlü olacaksınız ki gökyüzü sakinlerini yenecek hale geleceksiniz. Eski bedeniyle yenisi aynı güzellikte olan Sumundīka'nın yeniden bedenlenmesi olan Sūryaprabha, sonunda göğün sakinlerinin efendisi olacaktır.'

Bu sözleri işiten Çandraprabha inanmış ve memnun olmuş, ancak Siddhārtha demiş ki: 'Ey müthiş Dānava! Öldükten sonra kral başka bir bedene niçin girsin? Ayrıca, tıpkı başka bir ülkeye göçmüş bir kişi gibi bizi hatırlayabilecek mi? O kimdir ve biz kimiz? Bu gibi sorularla şüphe duymamız nasıl önlenecek?'

Siddhārtha'nın sözleri üzerine Asura Maya şöyle cevap vermiş: 'Bir sihir uygulamasıyla başkasının bedenine girmeyi kendi gözlerinle görmeli ve onun sizi neden unutmayacağını işitmelisin. Bir kimse kendi isteğiyle ölmemişse ve başka bir rahimde doğmuşsa, belleği yaşlılık ve benzeri etkenlerle harap olduğunda hiçbir şey hatırlamaz. Öte yandan, kendi isteğiyle başkasının bedenine organlarını ve duyularını, aklını ve bilincini zarara uğratmadan geçirenler, bir evden diğerine geçen insanlara benzerler. Bu Yogilerin prensi de böyledir ve olağanüstü bilgisiyle her şeyi hatırlar. O nedenle şüpheye hiç gerek yok, bu kral yaşlılık ve hastalıktan uzak, göksel bir bedene sahip olacaktır. Bundan başka, hepiniz Dānavasınız, sadece Rasātala'ya* girmekle ve abıhayat içmekle hastalıktan uzak kutsal bedenler kazanacaksınız.'

Vezirler, Maya'nın bu sözleri üzerine, 'Öyle olsun,' deyip teklifini kabul etmişler ve şüphelerinden sıyrılıp güven duymuş-

---

* Yedi tane yeraltı dünyası var: Mahātala, Atala, Sutala, Vitala, Talātala, Pātāla, Rasātala. (ç.n.)

lar. Onun önerileri doğrultusunda, ertesi gün Çandraprabha ve bütün krallar, Çandrabhāgā ve Airāvati nehirlerinin birleştiği noktaya gitmişler. Çandraprabha, Sūryaprabha'nın karılarını krallara emanet etmiş, onlar dışarıda kalmışlar. Kral yanına Sūryaprabha'yı, kraliçeyi ve Siddhārtha'nın başkanlık ettiği vezirleri alarak Maya'nın gösterdiği suda açılan noktadan içeri girmiş. Girdikten sonra uzun süre yol alarak göksel bir tapınak görüp hep birlikte içeri girmişler.

O sırada Vidyādharalar dışarıda beklemekte olan kralların yanına gökten ordular halinde inmişler. Doğaüstü güçleriyle onları uyuşturup Sūryaprabha'nın karılarını kaçırmışlar, hemen o anda gökten bir ses işitilmiş: 'Kötü kalpli Şrutaşarman, eğer imparatorun karılarına dokunursan yanındakilerle birlikte geberip gidersin. Bu yüzden onları nezaketle koru, onlara annenmiş gibi davran. İstesem sizi hemen öldürürüm, ama sizi hemen öldürüp onları kurtarmayışımın bir nedeni var, bu yüzden onları kıllarına bile dokunmadan koru.' Vīrabhata ve öteki krallar, kadınların kaçırılması üzerine birbirleriyle ölümüne kavgaya tutuşmuşlar. Ancak gökten gelen bir ses onları engellemiş: 'Kadınların kaçırılmasından ötürü siz suçlu değilsiniz, onları yeniden kazanacaksınız. Bu yüzden, böyle kavga etmeyin, her şey yoluna girecek!' Böylece krallar yatışıp orada beklemeyi sürdürmüşler.

O sırada Çandraprabha çevresindekilerle beraber Pātāla'daki tapınaktaymış ve Maya ona demiş ki: 'Kral, dikkatle dinle, sana başkasının bedenine geçmeyi sağlayan olağanüstü beceriyi göstereceğim.'

Bunu söyledikten sonra Samkhya ve Yoga öğretisinden gizli cümleler okumaya başlamış ve başkasının bedenine geçme sanatını öğretmiş. Yogilerin başkanı demiş ki: 'Bu meşhur bir olağanüstü güçtür, bilginin özgürlüğüdür. Aydınlıkla ve bazı gizemli uygulamalarla ayırt edilen bir konu hâkimiyetidir. Bu güce sahip olan tanrıların başı daha fazla özgürlük aramaz. Bu güce sahip olmak için birçok kişi, zorlu dua edişlere ve katı bir

çileciliğe katlanmak zorundadır. Buna kavuşan yüce gönüllü insanlar cennetin zevklerinden hoşlanmazlar. Bunu size açıklayan bir öykü anlatayım, dinleyin.

Bir önceki kalpada* Kāla adlı bir Brahman varmış. Bu Brahman kutsal yıkanma yeri Pushkara'ya gitmiş ve gece gündüz dua etmiş. O böyle dua ederken, tanrıların on binlerce senesi geçmiş. Sonra onun başında, Siddhaları hareketsiz kılan, üç dünyayı ateşe koyan, ufku delip geçen on bin güneş gücünde bir ışık peyda olmuş.

Derken, Brahma, İndra ve diğer tanrılar ona yaklaşıp şöyle söylemişler: "Brahman, dünyalar senin parlaklığınla yanıyor. Dile bizden ne dilersen." O cevap vermiş: "Dua etmekten başka bir şey istemiyorum. İsteğim budur, başka bir şey istemiyorum." Onu zorladıkları zaman, okuduğu dualar çok uzaklara, Himālaya'nın kuzey tarafına kadar ulaşmış.

Brahmanın bu olağanüstü parlaklığı dayanılmaz ölçüde artınca, Tanrı İndra onu ayartması için gökten bir peri göndermiş. Kendini her şeyden çekmiş olan adam perinin ayartmalarına zerre kadar değer vermemiş. Bunun üzerine tanrılar Ölüm Tanrısı'nı göndermişler. Ölüm Tanrısı demiş ki: "Brahman, ölümlüler fazla uzun yaşamazlar, hayatından vazgeç, doğanın kurallarına karşı gelme." Bunu işiten Brahman şöyle söylemiş: "Eğer yaşamım sona erdiyse neden beni almıyorsun? Neyi bekliyorsun? Ey elinde kement tutan tanrı, ben yaşamımdan vazgeçemem, kendi isteğimle böyle bir şey yaparsam kendimi öldürmüş olurum." Bu sözleri duyan Ölüm Tanrısı onu alamamış ve geldiği gibi gitmiş.

Sonra pişman olan İndra, zamanı elinde tutan yok edici Kāla'yı kullanarak Brahmanı zorla cennete koymuş. Adam orada da tensel zevklere karşı koymuş ve dua etmekten vazgeçmemiş. Tanrılar tekrar aşağı indirmişler ve o Himālayalar'a geri dönmüş.

---

* Bin Yuga'dan oluşan bir Brahma günü. (ç.n.)

Bütün tanrılar onu çeşitli iyiliklerle kandırmaya çalışırken Kral İkshvāku gelmiş. Olanları işitince dua eden adama demiş ki: "Tanrılardan gelen hiçbir lütfu kabul etmiyorsun, bari benden kabul et." Dua eden adam bunu duyunca gülmüş ve demiş ki: "Ben tanrılardan bile lütuf kabul etmezken, böyle bir şeye senin gücün nasıl yeter?" İkshvāku, Brahmana cevap vermiş: "Madem gücüm yetmez, o zaman sen bana bir lütufa bulun." Dua eden adam demiş ki: "Dile benden ne dilersen." Kral düşünmüş: "Dileğim aslında benim vereceğim şey olmalı, o da kabul etmeli. Böylece işi tersine çevirmek bu, verdiğini kabul etmeliyim."

Kral bu zorlu durumu düşünerek karar vermekte geciktiği sırada, iki Brahman tartışarak yaklaşmış ve kralın bir dilekte bulunmak üzere olduğunu görmüşler. Biri demiş ki: "Bu Brahman kurban ücreti olarak bana bir inek verdi. Onu geri vermek istediğimde neden kabul etmiyor?" Diğeri demiş ki: "Ben kabul etmedim, ona layık değildim, neden almam için beni zorluyor?" Bunu işiten kral demiş ki: "Bu şikâyetiniz doğru değil, geri vermek üzere almadığınız ineği neden adama zorla veriyorsunuz ki?" Kral böyle söyleyince fırsat yakalayan İndra ona demiş ki: "Kral, doğru olanı biliyorsan niçin dua eden Brahmandan lütfunu dilemiyorsun?" Verecek cevabı olmayan kral, dua eden Brahmana seslenmiş: "Saygıdeğer efendim, bana okuduğunuz duanın meyvesinin yarısını verin." Dua eden Brahman demiş ki: "Pekâlâ, duamın getirisinin yarısı senin olsun." Böylece, krala bu lütufta bulunmuş. Kral bu lütuf sayesinde tüm dünyalara kabul edilmiş, duacı Brahman da tanrıların Şivalar denilen tüm dünyalarını kazanmış. Orada sayısız kalpa geçirmiş, sonra yeryüzüne dönmüş ve meditasyona dalarak özgürlük kazanmış, sonsuza kadar yetecek olağanüstü güç elde etmiş.

(A) İşte cennete ve böyle aşağılık zevklere değer vermeyen bilge insanların olağanüstü güçleri bu şekildedir. Ey kral, siz de onu kazandınız, özgür olarak kendi bedeninize girin.' Maya olağanüstü güç veren düşünceye dalma öğretisini anlattıktan

sonra Kral Çandraprabha'ya bunları söyleyince o, karısı, oğlu ve vezirleri fazlasıyla sevinmişler.

Sonra kral, oğlu ve yanındakilerle birlikte Maya tarafından ikinci bir yeraltı şehrine götürülmüş ve görkemli bir şehre sokulmuş. Orada muhteşem bir yatağın üzerinde uyur gibi yatmakta olan devasa bir yiğit görmüş. Kuvvetli bitkiler ve yağlarla ovuşturulan yiğidin korkunç bir yüzü varmış. Çevresi lotus yüzlerine kasvet çökmüş Daitya krallarının kızlarıyla çevriliymiş. Maya, Çandraprabha'ya demiş ki: 'Etrafı daha önceki eşlerinle çevrili olan beden senin bedenin, haydi içine gir.' Kral, Maya'nın öğrettiği sihir öğretisini kullanmış ve kendi bedeninden ayrılarak o kahramanın bedenine girmiş.

Sonra o yiğit kişi yavaşça esnemiş, gözlerini açıp uykudan uyanır gibi doğrulmuş. O anda Asura gelinlerden bir sevinç feryadı kopmuş: 'Yaşasın, kocamız Tanrı Sunītha bugün yeniden yaşama kavuştu.' Fakat Sūryaprabha ve yanındakiler Çandraprabha'nın cansız yatan bedenine bakarak çok üzülmüşler. Öte yandan Çandraprabha-Sunītha, canlandırıcı uykudan kalkar kalkmaz babası Maya'yı görmüş ve ayaklarına kapanıp onu onurlandırmış. Babası da onu kucaklamış ve herkesin içinde şöyle sormuş: 'Oğlum, yaşamlarını hatırladın mı?' O da, 'Hatırladım,' demiş ve Çandraprabha olduğu zamanki yaşamını da, Sunītha olduğu zamanki yaşamını da anlatmış. Sūryaprabha ve diğerlerini tek tek adlarıyla çağırarak, kraliçelerini, ilk yaşamından karıları olan Dānavaları birer birer yatıştırmış. Sonra Çandraprabha bedenini dikkatlice yere yatırıp çeşitli ilaçlar ve yağlarla mumyalayıp şöyle söylemiş: 'Bu bana lazım olabilir.' Ona yeniden güvenen Sūryaprabha ve diğerleri önünde eğilmişler ve neşeyle kutlamışlar.

Sonra büyük bir mutlulukla onları şehrin dışına çıkaran Maya, altın ve mücevherlerle donanmış başka bir şehre götürmüş. Oraya gittiklerinde içi abıhayatla dolu, zümrüt gibi bir göl görüp hep birlikte kıyısına oturmuşlar. Sunītha'nın eşleri tarafından getirilen mücevherlerle süslü taslardan, o yaşam su-

yundan bile güzel sudan içmişler. Bu su sayesinde ölüm uykusundan kalkar gibi kalkmışlar, büyük bir güç ve cesaretle birlikte göksel bedenlere de sahip olmuşlar.

Sonra Asura Maya, Çandraprabha-Sunītha'ya şöyle söylemiş: 'Gel oğlum, uzun zamandır ayrı olduğumuz anneni görelim.' Sunītha, 'Tamam,' demiş, Maya onu, Sūryaprabha ve beraberindekileri dördüncü yeraltı şehrine götürmüş. Orada çeşitli metallerden ustalıkla yapılmış şehirler görmüşler, sonunda bütünüyle altından bir şehre varmışlar. Orada mücevherlerle kaplı bir sütunun üzerinde Maya'nın karısı, Sunītha'nın annesi Līlāvatī durmaktaymış. Cennetin perilerinden bile daha güzelmiş, her türlü mücevherle süslenmişmiş ve çevresi Asura kızlarla doluymuş. Sunītha'yı görür görmez hayretle ayağa kalkmış. Oğlan annesinin ayaklarına kapanmış. Kadın da uzun bir aradan sonra gördüğü oğluna gözyaşlarına boğularak sarılmış. Onu kendisine getiren kocası Maya'ya bir kez daha şükranlarını sunmuş.

Maya demiş ki: 'Kraliçem, öteki oğlun Sumundīka da oğlun olarak yeniden doğdu, şimdi Sūryaprabha adıyla burada. Tanrı Şiva tarafından Vidyādharaların gelecekteki imparatoru olarak belirlendi ve kaderi onları şu anda sahip olduğu bedenle yönetmek üzere çizildi.'

Bu sözleri işittiği sırada annesine özlem dolu gözlerle baktıktan sonra vezirleriyle birlikte ayaklarına kapanmış. Līlāvatī onu kutsamış ve demiş ki: 'Sevgili oğlum, Sumundīka'nın bedenini alma, bu bedenin içinde yeterince görkemlisin.' Oğullarıyla iftihar eden Maya, aklına kızı Mandodarī'yi ve Vibhīshana'yı getirmiş, onlar da hemen gelmişler. Vibhīshana coşkulu sözlerle selamlayıp demiş ki: 'Ey Dānavalar kralı, eğer dinlerseniz size bir öğüt vereyim. Siz Dānavalar arasında erdemli ve başarı dolu olansınız, tanrılara nedensiz yere düşmanlık beslemeyin, aksi halde onlardan kazanacağınız ölümden başka bir şey olmaz. Çünkü meşhur savaşta Asuralar tanrılar tarafından yenildi, tanrılar Asuralar tarafından değil.'

Bunu işiten Maya konuşmuş: 'Biz savaşa meraklı değiliz, ancak İndra bizi savaşa zorlarken nasıl ses çıkarmadan durabiliriz ki? Tanrılar Bali'yi ve diğerlerini öldürebildiler mi?' Maya'nın buna benzer sözlerine maruz kalan Rākshasaların kralı, karısı Mandodarī'yi alarak çekip evine gitmiş.

Sonra Sunītha, Sūryaprabha ve diğerleriyle birlikte Kral Bali'yi ziyaret etmek için üçüncü yeraltı şehrine götürülmüş. Cennetten bile güzel olan bu dünyada zincir ve türbanla süslenmiş, çevresi Daityalar ve Dānavalarla dolu Bali'yi görmüşler. Sunītha ve beraberindekiler ayaklarına kapanmışlar, o da gelenleri uygun şekilde karşılamış. Bali, Maya'nın verdiği haberlere sevinmiş ve hemen Prahlāda ile diğer Dānavaları toplamış. Sunītha ve diğerleri onların da ayaklarına kapanmışlar, onlar da mutlu olup eğilerek karşılarındakileri kutlamışlar. Sonra Bali demiş ki: 'Sunītha yeryüzünde Çandraprabha olmuştu, şimdi eski bedenine kavuşarak bize hayat verdi. Sumundīka'nın bir bedenlenmesi olan Sūryaprabha'yı da kazandık. Tanrı Şiva onu Vidyādharaların gelecekteki hükümdarı olarak belirledi ve Çandraprabha'nın uyguladığı kurbanın gücüyle bağlarım gevşedi. Hiç şüphe yok, bunları yeniden kazanmakla başarı sağladık.'

Dānavaların ruhsal önderi Şukra, Bali'nin bu sözlerini işitmiş ve demiş ki: 'Elbette, doğrulukla davrananlar her konuda başarılı olurlar. Bu yüzden doğrulukla davran ve şimdi sana öğrettiğim gibi hareket et.' Orada toplanmış olan yedi yeraltı şehrinin Dānava prensleri, işittikleri bu sözleri kabullenip kendilerini öyle davranmakla yükümlü saymışlar. Bali, Sunītha'yı yeniden kazanmış olmanın aşkıyla bir şölen düzenletmiş.

O sırada Ermiş Nārada tekrar oraya gelmiş, kendisine nezaketle ikramda bulunulmuş, sonra oturmuş ve Dānavalara seslenmiş: 'Buraya İndra tarafından gönderildim, size şunları söylüyor: "Sunītha'nın yeniden yaşama dönmesine çok sevindim, bana karşı nedensiz bir düşmanlığa kalkışmamalısınız ve müttefikim Şrutaşarman'la savaşmamalısınız."'

Ermiş, İndra'nın mesajını böyle ilettikten sonra Prahlāda ona demiş ki: 'Elbette İndra, Sunītha'nın yaşama dönmesinden mutlu olmuştur, bunun aksi düşünülebilir mi? Ancak bizim sebepsiz bir düşmanlık içinde olduğumuz söylenemez. Bugün ruhsal önderimizden de dersimizi aldık. Ancak İndra kendisini Şrutaşarman'nın yandaşı olarak öne sürüp bize de şiddetle karşı çıkıyorsa bunu nasıl ayıplamayalım? Ayrıca tanrılar tanrısı Şiva çok önceden Sūryaprabha'nın görevini belirlemişti. Şiva tarafından belirlenmiş bir konuda ne yapabiliriz? İndra'nın dediği gibi, bu açık bir şekilde sebepsiz ve yanlış.'

Dānavalar kralı Prahlāda böyle söyleyince, Nārada ona katılarak İndra'yı ayıplamış ve sonra ortadan kaybolmuş. O gidince Uşanas*, Dānavalar kralına demiş ki: 'İndra bu konuda bize açıkça karşı. Ancak beline leopar postu sarmış Şiva bizim yanımızda olduktan sonra onun gücü ya da Vishnu'dan medet umması neye yarar ki?'

Bu sözü işiten ve ona katılan Dānavalar, Bali ve Prahlāda'dan ayrılarak kendi evlerine gitmişler. Sonra Prahlāda, evi olan dördüncü yeraltı dünyasına çekilmiş, Kral Bali de toplantıyı bitirmiş. Maya, Sunītha, Sūryaprabha ve herkes Bali'nin önünde saygıyla eğildikten sonra kendi evlerine gitmişler.

Bir güzel yiyip içtikten sonra, Sunītha'nın annesi Līlāvatī oraya gelmiş ve demiş ki: 'Oğlum, bildiğin gibi karıların hep güçlü kişilerin kızları, Tecasvatī Zenginlik Tanrısı'nın, Mangalāvatī Tumburu'nun, Çandraprabha'yken evlendiğin Kīrtimatī de Vasu Prabhāva'nın. Bu üçüne eşit davranmalısın.' Böylece ona eşlerini göstermiş. Sunītha o gece yatağa en büyük olan Tecasvatī ile girmiş.

Öte yandan, başka bir odada vezirleriyle birlikte kalmakta olan Sūryaprabha yanında hiçbir karısı olmadan, bir yatakta boylu boyunca uzanmış yatıyormuş. Uyku Tanrıçası oralı bile değilmiş. Yalnızmış ve kendi kendine, 'Karılarını dışarıda

* Şukra, yani Asuralar'ın ruhsal önderi. (ç.n.)

bırakıp aşksız kalan bir erkek ne işe yarar ki?' diye söyleniyormuş. İşine düşkünlüğü yüzünden kıskançlık duyan Prahasta'nın karısı da veziri yalnız bırakıyormuş, Sūryaprabha'nın öteki vezirleri ise rahatça uyumuşlar.

O sırada Sūryaprabha ve Prahasta, yanında bir kadın dostuyla kusursuz bir kızın içeri girdiğini görmüşler. Kız o kadar güzelmiş ki, Tanrı adeta peri kızları yanında sönük kalmasın diye onu yeraltına koymuş gibiymiş.

Sūryaprabha kim olduğunu düşünürken, kız yaklaşıp onun bütün arkadaşlarına tek tek bakmış. Hiçbirinde herhangi bir hükümdarlık alameti görememiş, onları bırakmış, bu alametlere sahip olan Sūryaprabha'yı görüp vezirlerin arasında yatmakta olan prense yaklaşmış. Arkadaşına demiş ki: 'İşte arkadaşım, o burada, su gibi soğuk ellerinle ayaklarına dokunup onu uyandır.' Bunu işiten arkadaşı öyle yapmış ve uyur gibi yapmakta olan Sūryaprabha gözlerini açıp kızlara bakarak sormuş: 'Kimsiniz ve buraya neden geldiniz?'

Bunu işiten kızın arkadaşı şöyle söylemiş: 'Dinleyin efendim, ikinci yeraltı dünyasında Amīla adlı, Hiranyāksha oğlu, Daityalar kralı, muzaffer bir kral var. Bu, onun canından çok sevdiği kızı Kalāvatī'dir. Bugün babası, Bali'nin sarayından döndü ve dedi ki: "Bugün yeniden yaşam bulan Sunītha'yı ve Şiva tarafından geleceğin Vidyādhara imparatoru olarak belirlenmiş olan Sumundīka'nın yeniden bedenlenmesi olan genç Sūryaprabha'yı gördüğüm için çok şanslıyım. Ona minnettarlık duygularımı sunacağım. Kızım Kalāvatī'yi Sūryaprabha'ya vereceğim, onu Sunītha'ya veremem, çünkü kızım aynı aileden, Sūryaprabha ise onun oğlu, doğuş itibariyle Asura değil, Sunītha'ya sunulacak her türlü saygı oğluna da sunulmalı." Arkadaşım babasının bu sözlerinden sonra sizin için yanmaya başladı ve kalkıp merak içinde sizi görmeye buraya geldi.'

Kızın arkadaşının bu sözleri üzerine Sūryaprabha, duygularını gizlemek için uyur gibi yapmayı sürdürmüş. Kız uyanık

olan Prahasta'ya yavaşça yaklaşmış ve arkadaşının ağzından her şeyi anlattıktan sonra gitmiş. Prahasta Sūryaprabha'ya yanaşmış ve demiş ki: 'Efendim, uyuyor musunuz, uyanık mısınız?' Sūryaprabha gözünü açıp şöyle demiş: 'Dostum, uyumuyorum, yalnızken nasıl uyuyabilirim ki? Sana garip bir şey söyleyeceğim, çünkü senden hiçbir şey saklayamam. Az önce bir arkadaşıyla buraya gelen bir kız gördüm. Güzelliğine üç dünyada bile rastlanamaz. Kalbimi de alarak gitti. Onu bana bulur musun, buralarda bir yerlerde olmalı.'

Sūryaprabha'nın bu sözleri üzerine Prahsta gidip kızla arkadaşını bulmuş ve demiş ki: 'Efendim uyandı, lütfen bir kez daha görüşerek onu onurlandırır mısınız? Gözlerinizi kutsayan varlığına bir kez daha bakın, bırakın ilk görüşünde size kapılmış olan efendim bir kez daha kapılsın. Uyanır uyanmaz bana, "Her neredeyse onu bul ve bana getir, yoksa yaşayamam," dedi. Bu yüzden size geldim, lütfen gelip ona bir daha bakın.'

Prahasta'nın bu sözlerinden sonra, kadınlara özgü çekingenliği yüznden kız nazlanmış, Prahasta da onu kolundan tutup Sūryaprabha'nın yanına götürmüş. Kalāvatī'nin yanına geldiğini gören Sūryaprabha şöyle demiş: 'Ey güzel, ben uyurken buraya gelerek kalbimi çalıp gitmen doğru mu? Ey hırsız, bugün seni cezalandırmadan bırakmam.'

Onun sırdaşı ve arkadaşı olan kız demiş ki: 'Babası durumu bildiğine ve bu hırsızı cezalandırmak için size ayırdığına göre kim bu işten sizi caydırabilir? Böylesi bir hırsızlığı cezalandırmak için daha ne duruyorsunuz?' Bu sözleri işiten Sūryaprabha sarılmak istemiş, ancak utangaç Kalāvatī, 'Yapmayın, ben bakireyim,' demiş. Prahasta öne atılmış: 'Korkmayın prensesim, Gandharva usulü evlilik dünyadaki en güzel evlilik biçimidir.' Prahasta böyle dedikten sonra oradaki herkesi dışarı çıkarmış ve Sūryaprabha yeraltı dünyasının bakire kızı Kalāvatī'yi karısı yapmış.

Gece sona ermiş, Kalāvatī kendi evine dönmüş, Sūryaprabha da Sunītha ve Maya'nın yanına gitmiş. Hepsi bir araya ge-

lip Prahlāda'nın huzuruna çıkmışlar. Toplantı salonunda oturmakta olan Prahlāda onları nezaketle karşılamış ve Maya'ya demiş ki: 'Bu mutlu günde Sunītha için bir şeyler yapmak gerek. Gelin bir şölen düzenleyelim.' Maya, 'Bunda ne zarar var, yapalım.' demiş.

Prahlāda elçiler göndermiş ve yeraltı dünyalarının bütün Asuraları sırayla çıkıp gelmişler. İlkin çevresi bir sürü Asura ile çevrili Kral Bali gelmiş. Onun ardından Amīla, cesur Durāroha ve Sumāya, sonra Tantukaççha, Vikatāksha, Prakampana, Dhūmaketu ile Mahāmāya ve diğer Asura önderleri gelmişler. Hepsinin de çevresinde binlerce derebeyi varmış. Salon birbirini selamlayan birçok kahramanla dolmuş, sıralarına göre oturmuşlar, Prahlāda hepsini onurlandırmış. Yemek zamanı geldiğinde Maya ve herkes Gangā nehrinde yıkandıktan sonra büyük yemek salonuna geçmişler. Burası bin yocana genişliğinde, yolu ve sütunları altın ve mücevherlerle süslü, bütün kap kacağı işlemeli bir yermiş. Asuralar, Prahlāda, Sunītha, Maya, Sūryaprabha ve vezirler sayısız çeşitte göksel yemekler yemişler. Bütün yemeklerde altı çeşit tat varmış, ayrıca tatlılar yiyip şarabın en güzelini içmişler. Yeme içme faslı bittikten sonra mücevherlerle kaplı başka bir salona geçmişler, Daitya ve Dānava kızlarının yaptığı dansları izlemişler.

Bu sırada Sūryaprabha, Prahlāda'nın kızı Mahallikā'yı görmüş. Babası kızından dans etmesini istemiş. Kız güzelliğiyle her yeri aydınlatıyormuş, gözleri yıkayan bir abıhayatmış ve merakından yeraltı dünyasına gelmiş Ay Tanrıçası gibiymiş. Alnında peçesi, ayaklarında halhalları ve gülen yüzüyle sanki Yaratıcı onu dans etmek için yaratmış gibiymiş. Saçları lüle lüle, dişleri sivri sivriymiş, memeleri göğsünü tamamen kapatıyormuş ve dansta adeta yeni bir tarz yaratmaktaymış. Sūryaprabha, herkesin arzuladığı bu güzeli görür görmez gönlünü kaptırmış. Kız da Asura prensler arasında oturan Sūryaprabha'yı görünce onu Yaratıcı'nın yarattığı ikinci bir Aşk Tanrısı sanmış, çünkü birinci Aşk Tanrısı'nı Şiva yakmışmış. Onun cüret-

kâr haline adeta öfkeyle bakan prensi gören kız, dans hareketlerini sadece onun için yapar gibi olmuş. İzleyiciler ikisi arasındaki duygu alışverişini fark etmişler ve 'Prenses yoruldu,' diyerek izlemeye bir son vermişler.

Sūryaprabha'ya şüpheyle bakan Mahallikā'nın babası kızının gitmesine izin vermiş, kız da Daityaların kralı babasını eğilerek selamlayıp gitmiş. Daityalar kralı ve Sūryaprabha da kendi evlerine gitmişler.

Gece yaklaşırken Kalāvatī ziyaretine gelmiş ve Sūryaprabha kimse görmeden onunla birlikte uyumuş. Beraberindekiler dışarıda uyuyorlarmış. O sırada onu görmeye iki sırdaşıyla birlikte Mahallikā da çıkıp gelmiş. Sūryaprabha'nın vezirlerinden uykusu kaçmış olan Pracnādhya kızın geldiğini görmüş. Onu tanımış ve doğrulup konuşmuş: 'Prenses, ben içeri girip geri gelinceye kadar burada bekleyin.' Kız telaşlanmış: 'Neden bekliyoruz? Sen neden dışarıdasın?' demiş. Pracnādhya tekrar konuşmuş: 'Aniden içeri girip uyuyan bir insanı korkutmamak lazım, değil mi? Ayrıca efendim yalnız uyumak istediği için dışarıdayım.' Prahlāda'nın kızı utanmış ve 'Tamam, sen gir o zaman,' diye cevap vermiş. Pracnādhya içeri girmiş.

Kalāvatī'nin yanında uyuduğu Sūryaprabha'yı uyandırıp Mahallikā'nın geldiğini haber vermiş. Sūryaprabha kalkıp dışarı çıkmış ve yanında iki kadınla birlikte Mahallikā'yı görmüş, ona demiş ki: 'Gelişinizle beni kutsadınız, bu yer de kutsansın, lütfen oturun.'

Mahallikā arkadaşlarıyla birlikte oturmuş, Sūryaprabha ve Pracnādhya da birlikte oturmuşlar. Prens konuşmuş: 'Güzel kız, toplantı salonunda bana her ne kadar küçümseyici gözlerle bakmış olsanız da gözlerim dansınızla ve güzelliğinizle kutsandı.'

Sūryaprabha'nın bu sözleri üzerine Prahlāda'nın kızı şu cevabı vermiş: 'Bu benim kusurum değil efendim, bu dans ederken salonda hareketlerimle benliğimi ayırarak utandıranın kusurudur.'

Bunu işiten Sūryaprabha gülmüş ve 'Teslim oluyorum,' demiş. Sonra prens kızın elini tutmuş, bu sıkı kavrayıştan dolayı titreyip terleyen kız demiş ki: 'Bırakın gideyim efendim. Ben babasının sorumluluğu altında olan bir kızım.'

Pracnādhya, Asuraların kralının kızına şöyle söylemiş: 'Kızların Gandharva usulüyle evlendiklerine dair bir şey duymadınız mı? Babanız zaten sizi bu prensten başkasına vermeyecek, bu yüzden utangaçlığı bırakın. Böyle bir karşılama kaçırılamaz.'

Pracnādhya, Mahallikā'ya bunları söylerken Kalāvatī uyanmış ve Sūryaprabha'yı yatakta görememiş. Bir süre bekledikten sonra endişelenmiş ve dışarı çıkmış. Âşığını Mahallikā ile birlikte görünce korkmuş, öfkelenmiş ve utanmış. Onu gören Mahallikā da aynı duyguları hissetmiş. Sūryaprabha ise boyalı bir resim gibi donakalmış. Kalāvatī, 'Artık görüldüm, kaçamam, acaba utanmalı mıyım, yoksa kıskanmalı mıyım?' diye düşünerek ona yaklaşmış. Kinini belli eden bir sesle Mahallikā'ya demiş ki: 'Nasılsın arkadaşım? Nasıl oldu da gece gece buraya geldin?' Mahallikā cevap vermiş: 'Bu ev benim. Sen ise yeraltı dünyasının başka bir evinden buraya misafir geldin.'

Bunun üzerine Kalāvatī gülmüş ve şöyle demiş: 'Evet, şurası çok açık ki sen buraya gelen her misafire gerekli misafirperverliği gösteriyorsun.' Mahallikā cevap vermiş: 'Seninle nazikçe konuştuğum halde neden böyle kinli ve kaba konuşuyorsun utanmaz kız? Ben senin gibi miyim? Annem ve babam tarafından evlendirilmeden, uzak bir yerden gelip gece yabancı bir yerde yabancı bir adamın yatağında yatar mıyım? Ben babamın misafirine iki arkadaşımla birlikte gerekli nezaket ziyaretinde bulundum. Bu vezirle karşılaşınca durumu anlayamamıştım, ama şimdi sen açıklamış oldun.'

Mahallikā'nın bu sözlerinden sonra gözleri öfkeden kızaran Kalāvatī, sevgilisine güvensizliğini ifade eden bakışlarla oradan ayrılmış. Mahallikā, Sūryaprabha'ya öfkeyle, 'Pek çok sevgilisi olan prensim, ben şimdi gidiyorum,' demiş ve oradan ayrılmış. Sūryaprabha da kırık bir kalple orada kalakalmış.

Sonra gidip veziri Prabhāsa'yı uyandırmış ve öfkeyle ayrılan Kalāvatī'yi bulması için göndermiş. Öteki Vezir Prahasta'yı da Mahallikā'nın peşine göndermiş, kendisi de gelecek haberleri beklemek üzere Pracnādhya ile birlikte kalmış. Derken Prabhāsa, Kalāvatī'den haberler getirmiş ve kendisine sorulunca şunları söylemiş: 'Buradan ayrılınca, sihir gücümle gizlenip Kalāvatī'nin ikinci yeraltı dünyasındaki dairesine gittim. Orada dışarıdan iki hizmetçi kızın konuşmalarını işittim. Birisi, "Arkadaşım, Kalāvatī bugün neden üzgün?" dedi. Öteki şöyle konuştu: "Sebep şu dostum, şu anda dördüncü yeraltı dünyasında Sumundīka'nın bir bedenlenmesi olan, Aşk Tanrısı'ndan bile daha yakışıklı Sūryaprabha burada bulunuyor. Kalāvatī gizlice oraya gitti ve kendisini ona sundu. Geceyi onunla geçirirken, Prahlāda'nın kızı Mahallikā'nın oraya geleceği tuttu. Hanımımız onunla kıskançlık dolu bir tartışma yaptı ve sonra kendisini öldürmeye kalkıştı, kız kardeşi Sukhāvatī gördü de onu kurtardı. Sonra odasına koşup kendisini yatağa attı. Olup biteni öğrenen kız kardeşi onu yalnız bırakmıyor." İki hizmetçinin bu konuşmaları üzerine odaya girdim ve tıpatıp birbirine benzeyen Kalāvatī ve Sukhāvatī kardeşleri gördüm.'

Prabhāsa bunları Sūryaprabha'ya anlatırken Prahasta çıkagelmiş, sorulması üzerine şunları anlatmış: 'Buradan çıkıp Mahallikā'nın özel dairesine gittiğimde onu iki yakın arkadaşıyla içeri girerken gördüm. Ben de görünmez olup içeri girdim, orada Mahallikā'ya benzeyen on iki arkadaşı vardı. Muhteşem biçimde süslenmiş, divanda yatan kızın çevresine dizilmişlerdi. Birisi dedi ki: "Bugün aniden çöktün, neden? Evliliğinin yaklaştığı şu sırada bu kederin anlamı nedir?" Prahlāda'nın kızı arkadaşına cevap verdi: "Ne evliliği? Ben kiminle nişanlandım ki? Kim söyledi bunu?" O böyle deyince hepsi birden bağırdılar: "Sabahleyin evleneceksin, Sūryaprabha'ya verildin. Siz yokken annen kraliçe seni evlilik töreni için süslememizi emretti. Onu koca olarak kazandığın için çok şanslısın, çünkü birçok genç kız onun hayaliyle geceleri uyku uyuyamıyor. Biz ise

üzülüyoruz, çünkü seninle aramızda uçurumlar olacak. Onunla evlenince bizi unutacaksın." Bu sözleri işiten Mahallikā şöyle dedi: "Siz de görünce kalbinizi ona kaptırdınız mı?" Kızlar cevap verdiler: "Onu sarayın terasından gördüğünde kalbini kaptırmayan bir tek kadın yoktur." Sonra o dedi ki: "Öyleyse ben de babamın gönlünü eder, hepinizi ona vermesini sağlarım. Böylece ayrılmamış oluruz." Bunu işiten kızlar şaşırıp şöyle dediler: "Lütfen öyle bir şey yapma. Bu uygun olmaz, bizi utandırırsın." Asuralar kralının kızı onlara şu cevabı verdi: "Neden uygun olmasın? Ben onun tek karısı olmayacağım ki! Bütün Daityalar ve Dānavalar kızlarını ona veriyorlar, yeryüzünün birçok prensesi onunla evlendi ve yine birçok Vidyādharī onunla evlenmekte. Bunların arasına katılmanızda ne zarar var? Dostluk içinde mutlu mutlu yaşarız. Ötekiler düşmanım olduğu sürece onlarla nasıl iyi ilişkiler kurabilirim ki? Bunda utanacak ne var? Ben her şeyi ayarlarım." Kalbini size kaptırmış olan kızlar böyle konuşurlarken ben oradan ayrıldım ve huzurunuza geldim.'

Sūryaprabha, Prahasta'nın ağzından bunları işitince uyku tutmamış ve geceyi tatlı duygular içinde geçirmiş. Sabahleyin yanında Sunītha, Maya ve vezirlerle birlikte, ziyaret için Asuralar kralı Prahlāda'nın sarayına gitmiş. Ona saygılarını sunduktan sonra Prahlāda, Sunītha'ya demiş ki: 'Kızım Mahallikā'yı Sūryaprabha'ya veriyorum, çünkü size layık olduğunuz misafirperverliği göstermem gerekiyor.'

Sunītha bunu memnuniyetle kabul etmiş. Sonra Prahlāda, Sūryaprabha'yı ortasında ateş yanan bir sekiye çıkarmış. Alevler, mücevherlerle süslenmiş sütunları aydınlatıyormuş. Orada kızını Asuralara yakışır bir görkemle vermiş. Tanrıları yenerek elde ettiği sayısız mücevheri kızına ve damadına verirken Meru dağının dorukları gibi heybetliymiş.

O anda Mahallikā cesur bir atakla Prahlāda'ya, 'Baba, çok sevdiğim on iki arkadaşım var, onları da verir misin?' demiş. Fakat kral şöyle cevap vermiş: 'Kızım, onlar kardeşime ait, çünkü onları kardeşim kazandı, benim onları verme hakkım yok.'

Evlilik töreni tamamlandıktan sonra, Sūryaprabha geceleyin Mahallikā ile damat odasına girmiş.

Ertesi sabah Prahlāda adamlarıyla birlikte toplantı salonuna vardığında Dānavalar kralı Amila, Prahlāda ve yanındakilere demiş ki: 'Eğer kabul ederseniz bugün benim evime gelin, çünkü Sūryaprabha'yı ağırlamak ve ona kızım Kalāvatī'yi vermek istiyorum.' Onun bu sözlerini, 'Tamam,' diyerek kabul etmişler. Sonra Sūryaprabha, Maya ve diğerlerini alarak yaşadığı ikinci yeraltı dünyasına gitmiş. Amīla uygun törenleri yaptırdıktan sonra, aslında daha önceden kendisini ona sunmuş olan kızını Sūryaprabha'ya vermiş. Evlilik töreninden sonra Sūryaprabha, çevresi Asuralarla dolu olan Prahlāda'nın evine gitmiş ve orada bütün günü zevk ve eğlence içinde geçirmiş.

Ertesi gün Asuralar kralı Durāroha onları kendisine ait olan beşinci yeraltı şehrine davet etmiş. Orada, gerekli törenlerle kızı Kumadāvatī'yi herkesin yaptığı gibi Sūryaprabha'ya vermiş. Sūryaprabha orada da günü eğlenceyle geçirmiş. Gece olunca Kumadāvatī'nin dairesine girmiş. Geceyi bu güzel kadınla aşk içinde geçirmiş.

Ertesi gün Tantukaççha başta Prahlāda olmak üzere onu yanındakilerle birlikte kendisine ait olan yedinci yeraltı dünyasına davet etmiş. Asuralar kralı orada dökme altınlar gibi parlak görkemli mücevherlerle süslü kızı Manovatī'yi Sūryaprabha'ya vermiş. O da hoş bir akşamın sonunda geceyi Manovatī'yle geçirmiş.

Ertesi gün Asuralar kralı Sumāya bir davetle gelmiş ve herkesi kendisine ait altıncı yeraltı dünyasına götürmüş. Orada kızı Subhadrā'yı Sūryaprabha'ya vermiş. Kız, durva otu gibi kara bir bedene sahipmiş ve Aşk Tanrısı'nın dişi hali gibiymiş. Sūryaprabha geceyi bu ay yüzlü güzelle geçirmiş.

Ertesi gün Asuralar kralı Bali aynı şekilde, Sūryaprabha'yı kendisine ait üçüncü yeraltı dünyasına götürmüş. Orada Sundarī adlı, taze bir filiz gibi olan, madhavi çiçekleri gibi güzel kızını vermiş. Sūryaprabha günü bu kızlar incisiyle göksel zevkler içinde geçirmiş.

Ertesi gün Maya, prensi kendisine ait dördüncü yeraltı dünyasındaki sarayına götürmüş. Sarayın terasları mücevherlerle süslüymüş, kendi sihir gücüyle yaptığı bu saray hep yeni kalan haliyle muhteşemmiş. Orada ona dünya harikası olan kızı Sumāyā'yı vermiş. Kız, kendi gücüyle bedenlenmiş de kendini bu ölümlüye ayırmış gibi duruyormuş. Şanslı Sūryaprabha orada onunla kalmış. Sonra prens, bedenini sihir gücüyle çoğaltmış ve aynı anda bütün Asura kızlarıyla birlikte olmuş, fakat asıl bedeni en çok sevdiği Asura Prahlāda'nın kızı Mahallikā ile birlikte kalmış.

Bir gece, yanında yaşamaktan mutlu olduğu Mahallikā'ya konuşma sırasında sormuş: 'Sevgilim, şu seninle birlikte gelen iki kız nerede? Onları hiç görmedim. Onlar kimdi, nereye gittiler?' Mahallikā demiş ki: 'İyi ki hatırlattın. Onların sayısı iki değil on ikidir, amcam onları İndra'nın cennetinden getirdi. Birincisinin adı Amritaprabhā, ikincisinin adı Keşinī'dir ve bunlar Ermiş Parvata'nın kızlarıdır. Üçüncüsünün adı Kālindī, dördüncünün adı Bhadrakā, beşincinin adı da Kamalā'dır, güzel gözlü, soylu Kamalā. Bu üçü de büyük Ermiş Devala'nın kızlarıdır. Altıncı Saudāminī, yedinci Uccvalā'dır ve bunlar da Gandharva Hāhā'nın kızlarıdır. Sekizincisi Gandharva Huhu'nun kızı Pivarā'dır. Dokuzuncu güçlü Kāla'nın kızı Ancanikā'dır. Onuncu Gana Pingala'dan doğan Keşarāvalī'dir. On birinci Kambala kızı Mālinī, on ikinci de Vasu kızı Mandāramālā'dır. Bunların hepsi de Apsaraslardan doğmuş perilerdir. Ben evlenince onları birinci yeraltı dünyasına götürdüler. Onların da seninle evlenmelerini istiyorum, çünkü onlardan ayrılmam. Onları çok sevdiğim için buna söz vermiştim. Babama da söyledim, ama o bunu kardeşinin hatırı için reddetti.'

Bunları işiten Sūryaprabha boynunu eğerek demiş ki: 'Sevgilim, çok geniş yüreklisin, ama ben ne yapabilirim ki?' Mahallikā öfkelenmiş: 'Gözümün önünde bir sürü kadınla evlendin, ama arkadaşlarımı istemiyorsun! Ben onlardan ayrı kaldığım sürece bir an bile mutlu olamam.' O böyle deyince Sūryap-

rabha mutlu olmuş, istediği gibi yapacağını söylemiş. Prahlāda'nın kızı onu hemen birinci yeraltı şehrine götürmüş ve on iki kızı ona vermiş. Sūryaprabha da Amritaprabhā'dan başlamak üzere bütün bu göksel perilerle tek tek evlenmiş. Mahallikā'dan ayrılmasını istedikten sonra, Prabhāsa ile birlikte onları alıp dördüncü yeraltı dünyasına saklamış. Sūryaprabha, Mahallikā ile birlikte gizlice oraya gitmiş, ama önce yemek yemeye Prahlāda'nın salonuna uğramış.

Prahlāda orada, Asuralar kralı Sunītha ve Maya'ya şöyle demekteymiş: 'Hepiniz gidin ve Tanrıça Diti ile Danu'yu ziyaret edin.' Onlar da, 'Pekâlâ' demişler. Maya, Sunītha, Sūryaprabha, Asuralar önde, onlar arkada, aşağı dünyadan ayrılmışlar, akla getirilince ortaya çıkan Bhūtāsana adlı araca binip Kaşyapa'nın Sumeru dağındaki çile yerine gitmişler. Çileciler geldiklerini bildirince misafirperverlikle karşılanmışlar. İçeri girip Diti ve Danu'yu görmüşler ve ayaklarına kapanmışlar. Asuraların anaları onlara ve beraberindekilere şefkatle bir göz attıktan sonra gözyaşı dökmeye başlamışlar ve başlarından öperek kutsamışlar, sonra Maya'ya demişler ki: 'Bugün oğlun Sunītha'nın yeniden yaşam bulduğunu gören gözlerimiz kutsandı, senin üstünlüklerinin ona geçtiğini görüyoruz. Sūryaprabha olarak doğmuş olan Sumundīka'ya da en kalpten duygularla bakıyoruz. Ne kadar göksel bir güzelliği ve olağanüstü bir erdemi var. Gelecekte büyük bir insan olacağının işaretlerini taşıyan şanlı, şerefli bu kişiyi açıkça övüyoruz. Şimdi hemen gidin, kocamız Pracāpati'yi ziyaret edin. Ondan yapacağınız işlerde başarılı olacak gücü alın, o işlerinizde size yardımcı olacak öğütler verecektir.'

Maya ve diğerleri tanrıçaların bu sözleri üzerine hemen gitmişler, göksel çile yerindeki Ermiş Kaşyapa'yı görmüşler. Parlak bir altın külçesi gibiymiş. Keçeleşmiş alev sarısı saçlarıyla yakıcı bir ateşe benziyormuş. Yaklaşıp ayaklarına kapanmışlar. Ermiş onları alışıldık şekilde kutsamış, gelişlerine sevinerek oturmuş ve şöyle demiş: 'Hepinize evladım gözüyle bakan

ben çok memnunum. Bütün bilimleri bilen, doğru yoldan hiç ayrılmayan Maya övgüye layıktır. Sen kaybettiği yaşamını kazanan şanslı Sunītha ve sen göksel varlıkların kralı olacak şanslı Sūryaprabha! Doğruluk yolunda yürümeye devam edin ve talihinizin açık olması için sözüme kulak verin. Zevkiniz daim olsun, düşmanlarınız sizden uzak olsun. Kanun tanımayan Asuralar, Mura'yı yenenin diskine kurban oldular. Yine Asuralar, tanrıların bedenlenmeleri olan insan kahramanlar tarafından öldürüldüler. Ey Sunītha, kardeşin Sumundīka, Sūryaprabha olarak yeniden bedenlendi. Diğer Asuralar da onun yardımcısı ve dostları olarak doğdular. Mesela, Şambara adlı büyük Asura, onun veziri Prahasta olarak doğdu. Trişiras adlı Asura vezir Siddhārtha olarak, Vātāpi adlı Dānava Vezir Pracnādhya olarak, Ulūka adlı Dānava, Şubhankara adlı arkadaşı olarak doğdu. Şu anda arkadaşı olan Vītabhīti eskiden tanrıların düşmanı Kāla idi. Şu Vezir Bhāsa, Vishaparvan adlı Daitya'nın bedenlenmesidir. Şu Vezir Prabhāsa da Prabala adlı Daitya'nın bedenlenmesidir. Bu Daitya çok yüce gönüllüydü. Bedeni mücevherlerle kaplıydı ve düşmanı oldukları halde tanrılar istedi diye bedenini parçalara ayırdı ve başka bir varlık haline geçti. Dünyadaki bütün mücevherlerin kaynağı odur. Tanrıça Dūrgā bu durumdan çok memnun kaldı ve ona bir lütufta bulunmak isteyerek, düşmanlarının yenemediği güçlü Prabhāsa olarak bedenlenmesini sağladı. Eskiden Sunda ve Upasunda olan Dānavalar, şimdi Vezir Sarvadamana ve Vezir Bhayankara olarak bedenlendiler. Vikatāksha ve Hayagrīva adlı Asuralar, şimdi iki vezir olan Sthirabuddhi ve Mahābuddhi'dir. Ona bağlı olan şu kayınpederler, dostlar, vezirler de hep İndra ve tayfası tarafından bozguna uğratılan Asuralardır. Şimdi birliğiniz gitgide güç kazanıyor. Cesur olun. Doğruluktan ayrılmazsanız en büyük başarıya kavuşacaksınız.'

Ermiş Kaşyapa bunları söylerken, Daksha'nın kızları olan karıları gün ortası kurbanına gelmişler. Maya'ya saygılarını sunup kocalarının emirlerini yerine getirmekle meşgulken, ermi-

şi ziyaret etmek üzere Lokapālalarla* birlikte Tanrı İndra çıkagelmiş. İndra, Kaşyapa ve karılarını selamlayıp Maya ve ötekilerin selamını aldıktan sonra, öfkeyle Sūryaprabha'ya bakıp konuşmuş: 'Sanırım Vidyādharalar hükümdarı olmak isteyen oğlan bu! Neden bu kadar azla yetinmiş? Neden tüm cennetin tahtını istemiyor?'

Bunu işiten Maya atılmış: 'Cennetin tahtı Şiva tarafından size verildi, ona ise gökyüzü sakinlerinin hükümranlığı öngörüldü.' Bunu işiten İndra öfkeli bir kahkaha atarak konuşmuş: 'Bu gencin üzerindeki hayır işaretleri bu iş için yeterli görünmüyor!' Maya cevap vermiş: 'Eğer Şrutaşarman Vidyādharalar hükümdarı olmaya layıksa, bu genç de tahta çıkmaya layık demektir.'

Maya böyle söyleyince iyice öfkelenen İndra doğrulup şimşeğini kaldırmış, ama Ermiş Kaşyapa öfkeyle bağırıp ortalığı titretmiş. Diti ve bütün kadınlar öfkeden kıpkırmızı olmuşlar ve hep birlikte bağırmışlar: 'Ayıp!' Lanete uğramaktan korkan İndra, silahını bırakıp boynunu bükerek oturmuş. Sonra tanrıların ve Asuraların atası olan Ermiş Kaşyapa'nın ayaklarına kapanmış. Çevresi karılarıyla dolu olan ermişi yatıştırmaya çalışmış. Ellerini kavuşturup şunları söylemiş: 'Saygıdeğer kişi, bu Sūryaprabha benim Vidyādharalar kralı yaptığım Şrutaşarman'ı alaşağı etmeye kalkışıyor. Maya da her yolla ona yardım ediyor.'

Diti ve Danu ile birlikte oturan Pracāpati cevap vermiş: 'Ey İndra, sen Şrutaşarman'ı seviyorsun, ama Şiva da Sūryaprabha'yı seviyor ve onun sevgisi karşılıksız kalmayacak, o çok zaman önce yapılması gerekenleri Maya'ya söyledi. Bu yüzden Maya'dan şikâyet etmen anlamsız, onun bir kusuru yok. O ruhsal önderine itaat eden, doğruluktan ayrılmayan, bilge, ağırbaşlı bir insandır. Eğer bir kusur işleseydin seni öfkemin ateşiyle küle çevirirdim ve ona karşı bir gücün kalmazdı. Sen onun gücünü biliyor musun?'

---

* Dünya koruyucuları. (ç.n.)

Karılarıyla birlikte oturan ermiş böyle konuşunca, İndra utanmış ve korkmuş. Aditi demiş ki: 'Bu Şrutaşarman neyin nesidir? Buraya getirin ve bize gösterin.'

Bunu işiten İndra hemen arabacısı Matali'yi göndermiş ve gök sakinlerinin kralı Şrutaşarman'ı getirtmiş. Kaşyapa'nın karıları kendisini onların ayaklarına atan Şrutaşarman'a ve Sūryaprabha'ya bakıp Kaşyapa'ya şöyle demişler: 'Güzellik ve uğurlu işaretler yönünden bu ikisinden hangisi daha iyi?' Ermişlerin başı şöyle demiş: 'Şrutaşarman daha Vezir Prabhāsa'nın bile dengi değil ki o benzersiz insanın dengi olsun! Sūryaprabha öyle mükemmel işaretlerle, öyle göksel belirtilerle donatılmış ki istese İndra'nın tahtını bile kolaylıkla ele geçirebilir.' Kaşyapa'nın bu sözlerini işiten oradakiler, 'Evet, öyle,' diyerek onaylamışlar.

Ermiş, Maya'ya İndra'nın duyacağı şekilde şöyle bir lütufta bulunmuş: 'Evladım, sen İndra'nın silahına karşı da, hastalık ve yaşlılığa karşı da şimşek gibi sağlam kalasın. Ayrıca sana benzeyen muhteşem iki oğlun düşmanlarına karşı görünmez olabilsin. Benim sonbahar bulutu gibi görkemli oğlum Suvasakumāra da aklına getirdiğin anda yanında bitiversin ve karşılaştığın belalarda sana yardım etsin.'

Ermişin sözleri üzerine karıları, diğer ermişler, Lokapālalar da Maya'ya ve diğerlerine çeşitli lütuflarda bulunmuşlar. Aditi, İndra'ya demiş ki: 'Ey İndra, bu yanlış davranışından vazgeç ve Maya'nın gönlünü al, bugün ağırbaşlı davranışını ve nasıl lütuflarla ödüllendirildiğini gördün.'

Bunun üzerine İndra, Maya'nın elini tutup gönlünü almış. Sūryaprabha tarafından kibri boşa çıkarılan Şrutaşarman, gün ortası çıkan ay gibi kalakalmış. Tanrılar kralı, ruhsal önderi Kaşyapa'nın ayaklarına kapanmış, Lokapālalarla birlikte geldiği gibi gitmiş. Maya ve diğerleri de yüce ermişin emirleriyle kaldıkları yere dönüp görevlerini üstlenmek üzere oradan ayrılmışlar.

XLVI. Bölüm

Maya, Sunītha ve Sūryaprabha, Kaşyapa'nın çile yerinden ayrılmışlar, kralların, dostlarının ve yandaşlarının beklemekte olduğu Çandrabhaga ve Airavati nehirlerinin birleştiği yere dönmüşler. Onun için ölmeye hazır olan krallar, Sūryaprabha'yı görünce kederden gözleri yaşla dolu olarak ayağa kalkmışlar. Çandraprabha'yı göremedikleri için üzüldüklerini düşünen Sūryaprabha, olan biten her şeyi onlara anlatmış. Hâlâ üzgün duran krallara bunun sebebini sormuş, onlar da Şrutaşarman'ın karılarını nasıl kaçırdığını anlatmışlar. Bu saldırıdan duydukları üzüntüyle intihara kalkıştıklarını, fakat gökten gelen bir ses tarafından durdurulduklarını söylemişler. Öfkelenen Sūryaprabha şu sözü vermiş: 'Onu Brahma'yla birlikte bütün tanrılar korusa bile, başkasının kadınlarını kaçıran alçak Şrutaşarman'ı mutlaka haklayacağım.' Böyle söyledikten sonra kâhinlerin belirlediği yedinci günde onun üzerine yürümeye karar vermiş.

Sūryaprabha'nın düşmanını alt etmeyi kafasına koyduğunu gören Maya, şöyle söylemiş: 'Gerçekten kararlıysan sana bir şey söylemeliyim. Eşlerini sihir gücüyle kaçıran bendim. Onları yeraltı dünyasına koydum. Çünkü kahramanlık seferine çıkmak için bütünüyle kararlı olman gerekiyordu, ne demişler, körüklenen ateş daha çok alev verir. Haydi gel, şimdi yeraltı dünyasına gidelim, orada sana eşlerini göstereyim.'

Maya'nın bu sözlerinden sonra herkes sevinmiş ve daha önce girdikleri delikten geçerek Maya'nın önderliğinde dördüncü yeraltı dünyasına doğru ilerlemişler. Maya, Sūryaprabha'nın karılarını bir barınma yerinden çıkartıp kendisine teslim etmiş. Sūryaprabha karılarına kavuştuktan sonra, öteki karıları olan Asura kızlarıyla birlikte Maya'nın önerisine uyarak Prahlāda'yı ziyarete gitmiş. Maya'dan Sūryaprabha'nın kazandığı iyilikleri işiten Prahlāda, onu denemek için kızmış gibi yapıp, önünde eğilmiş olan prense bağırmış: 'Seni melun, kardeşimin kaçırdığı on iki kızı nasıl alırsın, şimdi seni geberteceğim.'

Bunu işiten Sūryaprabha ifadesi hiç değişmeden şöyle demiş: 'Bedenim sizin emrinizdedir, eğer yanlış davrandıysam cezamı çekerim.' Bunun üzerine Prahlāda gülmüş ve demiş ki: 'Seni denedim ve sende kibirden eser yok, seni sevdim, bir lütuf dile.'

Sūryaprabha büyüklerine ve Tanrı Şiva'ya bağlılıktan başka bir şey dilememiş. Prahlāda ona Yāminī adlı diğer kızını ve yardımcı olarak da Asura önderleri olan iki oğlunu vermiş. Sonra Sūryaprabha herkesi alıp Amīla'nın huzuruna çıkmış. O da onun kazançlarını işittikten sonra diğer kızı Sukhāvatī'yi vermiş, iki oğlunu da yardımcı olarak teslim etmiş.

Derken Sūryaprabha Asuraların krallarıyla işbirliği içinde, karılarıyla beraber orada kalmış. Maya ve diğerleriyle birlikteyken Sunītha'nın üç karısının ve kendi karılarının hamile olduğunu öğrenmiş. Onlara ne istediklerini sorunca hepsi de büyük savaşı görmek istediklerini söylemişler. Eski zamanlarda öldürülen Asuraların yeniden hayat bulduğunu gören Asura Maya çok sevinmiş. 'İsteklerimin nedeni bu işte,' demiş.

Altı gün geçmiş, yedinci günde Sūryaprabha, karıları ve maiyetiyle birlikte yeraltı dünyasından çıkmış. Düşmanların yarattığı hayali engeller akla getirilince ortaya çıkan Suvāsakumāra tarafından dağıtılmış. Sonra yeryüzünün kralı Çandraprabha oğlu Ratnaprabha'yı tahta çıkarmışlar. Bhūtāsana adlı araca binip Maya'nın tavsiyesiyle hep birlikte Vidyādharalar kralı Sumeru'nun barınağı olan doğu Ganj kıyılarındaki çileci ormanına gitmişler. Dostlukla gelenleri dostlukla karşılayan Sumeru'ya Maya olanları anlatmış ve Şiva'nın önceki emrini hatırlatmış. Çandraprabha ve diğerleri oradayken onlar kendi güçlerini, akraba ve dostlarını toplamış. İlkönce Sūryaprabha'nın kayınpederlerinin oğulları gelmiş. Bunlar Maya sayesinde savaş için gerekli donanımı yüklenmişlermiş. Haribhata başkanlığında on altı kişiymişler. Her birinin arkasında on bin savaş arabası, yirmi bin piyade varmış. Onlardan sonra anlaşma gereğince Sūryaprabha'nın dostları, kayınpederleri, ka-

yınbiraderleri ve ona bağlı olanlardan oluşan Daityalar ve Dānavalar gelmişler.

Hrishtaroman, Mahāmāya, Sinhadamshtra, Prakampana, Tantukaççha, Durāroha, Sumāya, Vacrapancara, Dhumaketu, Paramathana, Dānava Vikataksha ve daha birçoğu yedinci yeraltı dünyasının dibinden çıkıp gelmişler. Kimi yetmiş bin savaş arabası, kimi seksen, kimi altmış veya otuz bin, en az olanı on bin savaş arabasıyla oraya gelmiş. Kiminin üç yüz bin piyadesi, kiminin iki yüz bin, kiminin yüz bin ve en az olanın da elli bin piyadesi varmış. Her birinin bunlar kadar atı ve fili bulunuyormuş. Maya ve Sunītha'ya ait başka birçok ordu da gelmiş, bundan başka Vasudatta'nın, Sumeru'nun ve öteki kralların orduları da gelmiş.

Derken Asura Maya, aklına getirdiği anda Sūryaprabha ve herkesin gözleri önünde peyda olan Ermiş Suvāsakumāra'ya şu soruyu sormuş: 'Soylu efendim, her tarafa yayılmış olan bu orduyu denetleyip düzenleyemiyoruz, bunu nasıl yapacağımızı söyler misiniz?' Ermiş cevap vermiş: 'Buradan bir yocana bile uzakta olmayan Kalāpagrāma adlı bir yer var. Oraya gidin ve oradan sıraya sokup düzenleyin.'

Ermişin sözleri üzerine, bütün prensler onunla ve Sumeru'yla birlikte Kalāpagrāma'ya gitmişler. Oradan Asuraların ve kralların ordularını düzenlemişler. Yüksek bir yere çıkıp hepsini denetlemişler. Sumeru demiş ki: 'Şrutaşarman'ın ordusu çok büyük, çünkü onun yüz bir tane Vidyādhara kralı var. Onların her biri de iki yüz otuz krala sahip. Önemli değil! Onların bir kısmını alır senin tarafına katarım. Şimdi, sabah olunca Valmika denilen yere gidelim. Çünkü yarın çok önemli bir gün olan, Phālguna'nın ayın siyah yarısında olduğu sekizinci gün. O günde gelecekteki imparatoru gösteren bir işaret olur ve bu nedenle Vidyādharalar oraya hücum eder.'

Sumeru bu aklı verdikten sonra o günü orduyu düzenlemekle geçirmişler, ertesi gün orduları ve arabalarıyla Valmika denilen yere gitmişler. Himālayalar'ın güney düzlüğünde gürül-

tülü bir şekilde konaklamışlar ve pek çok Vidyādhara kralın geldiğini görmüşler. Vidyādharalar ateş çukurlarında ateşler yakmışlar ve kurbanlar sunup dualar mırıldanmaya başlamışlar. Sūryaprabha bir ateş çukuru hazırladığında ise, sihir gücünden dolayı ateş parlayıvermiş.

Bunu gören Sumeru memnun olmuş, fakat Vidyādharalar çok kıskanmışlar. Bir tanesi ona demiş ki: 'Ayıp Sumeru, ayıp! Kendi sınıfını terk edip bu dünyalı Sūryaprabha'nın peşinden gidiyorsun!' Bunu duyan Sumeru onu öfkeyle azarlamış. Sūryaprabha bu Vidyādhara'nın adını sorunca demiş ki: 'Bhīma adlı bir Vidyādhara vardı, Tanrı Brahma onun karısını sevdi. O birleşmeden bu doğdu. Gizli bir yolla Brahma'dan olduğu için ona Brahmagupta dediler. O da doğumuna uygun bir üslupla konuşuyor.'

Bunu dedikten sonra Sumeru da bir ateş çukuru hazırlamış. Sūryaprabha onda Ateş Tanrısı'na kurban sunmuş. O anda çukurdan devasa boyutta korkunç bir yılan çıkmış. Sumeru tarafından azarlanmış olan Vidyādhara kralı küstah Brahmagupta onu yakalamaya kalkışmış. Yılan tıslayarak ağzından çıkardığı havayla onu yüz adım öteye fırlatmış ve yere öyle bir çalmış ki Brahmagupta kuru bir yaprak gibi savrulup gitmiş. Sonra Tecahprabha adlı bir başka Vidyādhara kralı yılanı yakalamaya kalkışmış, fakat onun da başına aynısı gelmiş. Sonra Dushtadamana adlı bir başka Vidyādhara kralı denemiş, yılan onu da ağzından çıkardığı havayla savurup atmış. Sonra Virupaşakti adlı bir başka göksel yaratık denemiş, o da bir tutam ot gibi savrulup gitmiş. Derken Angāraka ve Vicrimbhaka adlı iki kral birlikte saldırmışlar, ama yılanın nefesiyle savrulup uzaklaşmışlar. Böyle böyle bütün Vidyādhara prensleri birbiri ardı sıra savrulmuşlar ve yara bere içindeki vücutlarıyla zar zor ayağa kalkmışlar.

Derken, kibirli Şrutaşarman yılanı yakalamaya kalkışmış, fakat o da diğerleri gibi yılanın nefesiyle savrulup gitmiş. Yakına düşmüş, kalkıp yeniden saldırmış. Bu kez daha uzağa uç-

muş. Yara bere içinde kalan Şrutaşarman utanarak yerden doğrulmuş. Sonunda Sumeru ve Sūryaprabha yılanı yakalamaya kalkışmışlar. Vidyādharalar, 'Şuna bak, yılanı yakalamaya kalkıştılar, bu insanlar maymun gibi aptal oluyorlar, her gördüklerini taklit ediyorlar,' diyerek alay etmişler.

Onlar öyle alay ederlerken Sūryaprabha gitmiş ve ağzı kapalı olan yılanı tutup deliğine geri tıkmış. Fakat o anda yılan paha biçilmez değerde bir ok kılıfı haline gelmiş ve Sūryaprabha'nın başına gökten çiçek yağmuru yağmış. Göksel bir ses işitilmiş: 'Sūryaprabha, bu sihirli güce eşit ölümsüz ok kılıfı senindir, al onu.' Böylece Vidyādharaların keyifleri kaçmış, ok kılıfını alan Sūryaprabha ile Maya, Sunītha ve Sumeru ise mutlu olmuşlar.

Şrutaşarman Vidyādharaları alarak oradan uzaklaşmış, sonra elçisi Sūryaprabha'ya gelip şunları söylemiş: 'Yüce efendimiz Şrutaşarman, eğer canınıza değer veriyorsanız ok kılıfını vermenizi emrediyor.' Sūryaprabha, 'Ey elçi, git, oklarım vücudunu deldiği zaman bedeninin zaten ok kılıfı olacağını söyle ona,' diye cevap vermiş. Bunu işiten elçi dönüp gitmiş, herkes Şrutaşarman'ın gönderdiği mesaja gülmüş ve Sumeru neşeyle Sūryaprabha'ya sarılarak şöyle demiş: 'Şiva'nın sözlerinin gerçekleşmekte olduğunu görmekten çok mutluyum, çünkü imparatorluğu kazanmanı sağlayacak olan bu muhteşem ok kılıfını elde ettin. Şimdi gidip korkusuzca görkemli yayı ele geçirelim.'

Sumeru bu sözlerinden sonra yol göstermiş ve Sūryaprabha ile birlikte herkes Hemakuta dağına gitmiş. Dağın kuzey yönünde Mānasa adlı bir göle varmışlar. Suda eğlenen göksel perileri, rüzgârda dalgalanan tamamen açılmış altın lotuslarıyla adeta tanrının ilk deniz denemesi yaptığı mükemmel bir gölmüş bu. Onlar gölün güzelliğine bakarken Şrutaşarman ve adamları oraya gelmişler.

Sūryaprabha lotuslar ve tereyağıyla bir kurban töreni yaptırmış, hemen o anda gölün üstünde korkunç bir bulut belir-

miş. Bulut gökyüzünü tamamen örtmüş ve müthiş bir yağmur bırakmış. Yağmur damlalarıyla birlikte bir de karayılan düşmüş. Sumeru'nun önerisiyle Sūryaprabha doğrulmuş ve yılanı sıkıca kavramış. Direnmeye çalışan yılan bir yay haline gelmiş. Derken gökten ikinci bir yılan daha düşmüş. Gök sakinlerinin korkunç zehirlerinden korktuğu yılan birincisi gibi Sūryaprabha tarafından yakalanmış ve o anda bir yay teli haline gelmiş. Bulut hızla kaybolmuş. Bir çiçek yağmurundan sonra gökten bir ses işitilmiş: 'Sūryaprabha, Amitabala adlı yayı ve asla kopmayan teli kazandın. Bu değer biçilmez hazine senin.' Sūryaprabha yayı ve yay telini almış. Şrutaşarman üzüntü içinde kendi çile ormanına dönmüş, Sūryaprabha, Maya ve diğerleri çok sevinmişler.

Sumeru'ya yayın kökenini sormuşlar, o da anlatmış: 'Burada büyük ve harika bir bambu ormanı vardı. Kamışlar kesilip göle atılınca büyük ve muhteşem yaylar oluştu. Bu yayları sizden önce tanrılar, Asuralar, Gandharvalar ve seçkin Vidyādharalar aldılar. Onların çeşitli adları vardır, fakat Amitabala denilen yaylar imparatorlara layıktır ve eski çağlarda tanrılar tarafından gölde saklanmışlardır. Bunlar Şiva'nın lütufta bulunması sayesinde imparator olması öngörülmüş olan erdem sahibi kişiler tarafından kazanılır. Bugün bunu elde etme sırası Sūryaprabha'dadır. Onun adamları da kendilerine uygun yayları alabilirler. Çünkü bilim sahibi kahramanlar olarak yayları almaya hakları var, onları ancak değerli insanlar alabilirler.'

Sūryaprabha'nın arkadaşları, Prabhāsa ve ötekiler, Sumeru'nun bu sözleri üzerine bambu ormanına dalmışlar, orayı korumakta olan Kral Çandradatta'yı etkisiz hale getirip bambuları getirmişler ve göle atmışlar. Gölün kenarında oruç tutan, dualar edip kurbanlar sunan bu kahraman adamlar yedi gün içinde yaylarına kavuşmuşlar. Geri dönüp yaşadıklarını anlatınca Sūryaprabha, Maya ve diğerleri onlarla birlikte Sumeru'nun yaşadığı çileci ormanına dönmüşler.

Sonra Sumeru ona demiş ki: 'Çok garip, adamların bambu ormanını koruyan Kral Çandradatta'yı yenilmez olduğu halde alt ettiler. Onun sersemletme gücü vardır, bu yüzden yenmek zordur. Gücünü daha önemli düşmanları için saklamış olmalı ki arkadaşların için harcamamış, zira o güç bir kez kullanılır, tekrar tekrar kullanılmaz. Çandradatta ruhsal önderine karşı o gücü kullanmış ve bu lanete uğramıştı. Bu konu üzerinde düşünmek gerek, çünkü güç kazanmak pek zordur, bunu soylu Maya'ya danışmalısın. Ben onun huzurunda ne söyleyebilirim ki? Güneşin yanında kandilin ne önemi olur?'

Sumeru, Sūryaprabha'ya bunları söyledikten sonra Maya konuşmuş: 'Sumeru gerçeği birkaç cümleyle söyledi. Şimdi benim diyeceklerimi dinle. Bu dünyada gelişmemiş maddeden çeşitli ana güçler ve ikincil güçler doğmuştur. Bunlardan Anusvāra denilen ses, soluma gücünden doğar ve en yüce gerçek öğretisiyle birleştirildiğinde bir güç büyüsü haline gelir. Bu tür büyülü hecelerle ortaya çıkan ya da doğaüstü yeteneklerle, çilecilik veya kutsal kişilerin kutsal emirleriyle kazanılan güçlere karşı durmak oldukça zordur. Şimdi evladım, ikisi hariç bütün güçleri elde ettin, edemediklerin sersemletici ve bertaraf edici güçlerdir. Ancak bunları Yācnavalkya biliyor, o nedenle git ve bunları ondan öğren.' Maya böyle deyince Sūryaprabha o ermişin huzuruna varmış.

Ermiş onu yılanlı gölde yedi gün alıkoymuş ve ateşin ortasında üç gün çile çektirmiş. Yedi günü yılan ısırıklarıyla geçirdikten sonra sersemletme gücünü, ateşin içinde üç gün kalmakla da bertaraf edici gücü elde etmiş. Bunları elde ettikten sonra ermiş onu tekrar ateşe sokmuş, Sūryaprabha da kabul edip dediğini yapmış. Bunun üzerine ermiş ona lotus biçiminde, sahibinin istediği yere doğru hareket eden, yüz sekiz kanatlı, aynı sayıda odası olan, değerli taşlar ve mücevherlerle bezeli, uçabilen bir araç vermiş. Gökten bir ses bu azimli adama seslenmiş: 'İmparatorlara layık bu araba senin oldu, odalarına karılarını yerleştirirsin, böylece düşmanlarına karşı güvende olurlar.' Sūryap-

rabha saygıyla eğilip hocası Yācnavalkya'ya, 'Size borcumu nasıl ödeyeceğimi söyleyin,' diye ricada bulunmuş. Ermiş şöyle cevap vermiş: 'İmparator olduğun zaman beni hatırla yeter. Şimdi ordunun yanına git.' O da ermişi saygıyla selamlayıp arabasına binmiş ve Sumeru'nun kaldığı yerde konaklamış olan ordusunun yanına dönmüş. Orada bulunan Maya'ya, Sunītha'ya, Sumeru'ya ve diğerlerine yaşadıklarını anlatmış, onlar da sihirli bir araba kazanmış olan Sūryaprabha'yı kutlamışlar.

Sunītha aklına Suvāsakumāra'yı getirmiş, o da hemen gelip Maya ve ötekilere şöyle söylemiş: 'Sūryaprabha arabayı ve tüm sihirli güçleri elde etti, artık düşmanlarınızı haklamakta neden yavaş davranıyorsunuz?' Bunun üzerine Maya şöyle demiş: 'Soylu efendim, doğru söylüyorsunuz, ancak önce bir elçi gönderip uzlaşmayı deneyelim.' Maya böyle deyince ermişin oğlu, 'Öyle olsun,' demiş ve eklemiş: 'Bunda ne zarar var? Prahasta gitsin. O güzel konuşan, disiplinli, sabırlı, kısaca bir vezirde olması gereken tüm niteliklere sahip birisidir.' Bunu herkes kabul etmiş ve gerekli talimatları aldıktan sonra Prahasta elçi olarak Şrutaşarman'a gitmiş.

O gidince Sūryaprabha adamlarına şöyle söylemiş: 'Size gördüğüm garip rüyayı anlatayım. Gecenin sonuna doğru büyük bir selle sürüklendik, sürüklenirken dans ediyorduk, hiç batmadık. Bu sele karşı bir rüzgâr oluştu. Sonra ateş gibi parlak bir adam bizi ateşe attı, fakat yanmadık. Sonra bir bulut doğdu ve kan yağdırdı, bu kan tüm gökyüzünü kapladı. Sonra uyandım.'

Bunun üzerine Suvāsakumāra şöyle demiş: 'Bu rüya büyük bir mücadeleden sonra kazanılan zafere işaret ediyor. Sel savaştır, suyla sürüklenirken batmayıp dans etmeniz cesaret ve yiğitliğe delalet ediyor. Sele karşı çıkan rüzgâr, kurtarılmayı bekleyen insanlara gelen yardımdır. Sizi ateşe atan parlak adam da Şiva'nın bedenlenmiş biçimidir. Ateşe atması sizi büyük bir savaşa sokması anlamına geliyor. Bulutların doğması yine korkunun geri gelmesi, bulutun kan yağdırması korkunun giderilmesi, tüm gökyüzünün kanla kaplanması da kazanacağınız

başarı anlamındadır. Rüyalar çok çeşitlidir: İçeriği zengin olanlar, gerçekçi olanlar ve anlamsız olanlar. Anlamını hemen ortaya koyan rüyalar içeriği zengin olanlardır, hoşnut edilmiş tanrıların emir verdiği rüyalar gerçekçi olanlar, meditasyon ve endişeyle birlikte görülen de anlamsız olanlardır. Kişi uykunun etkisi altında tutkuyla sersemlemiş ve dış nesnelerden kendini çekmişken çeşitli nedenlerle rüya görür. Herhangi bir zamanda görülen rüya şöyle ya da böyle gerçekleşir, fakat gecenin sonuna doğru görülen rüya hemen gerçekleşir.' Ermişin ağzından bunları duyan Sūryaprabha ve arkadaşları çok sevinmişler, sonra kalkıp günlük işlerini yapmışlar.

Bu sırada Şrutaşarman'ın sarayından dönen Prahasta, Maya ve diğerlerinin sorması üzerine başından geçenleri anlatmış: 'Trikūta dağında kurulmuş, altından Trikūtapatākā adlı şehre vardım. Kapı muhafızı beni içeri aldı, girdim ve çevresi bir sürü Vidyādhara kralı, babası Trikūtasena, kahramanlar Vikramaşakti ve Dhurandhara ile çevrili olan Şrutaşarman'ı gördüm. Dāmodara da aralarındaydı. Oraya oturarak Şrutaşarman'a dedim ki: "Ben hükümdar Sūryaprabha tarafından gönderildim. Size onun şu emrini iletmekle görevliyim: 'Tanrı Şiva'nın lütfuyla çok değerli güçler, kadınlar ve müttefikler edindim. Sen de gel ve gök sakinlerinin önderleriyle birlikte bana katıl. Ben karşı gelenleri yok ederim, bana bağlananları ise korurum. Ayrıca Sunītha'nın kızı olan, akrabalarından çaldığın Kāmaçūdāmani'yi derhal serbest bırak, çünkü bu çok utanç verici bir iştir.'" Ben böyle söyleyince çok öfkelendi ve dedi ki: "Bize böyle kibirle emir veren de kimmiş? Vidyādharalarla kıyaslanmayanlar ancak ölümlülere emir verebilirler. Böyle gurura kapılan zavallı bir ölümlü bile olsa, öldürülmelidir." Bunu duyunca dedim ki: "Ne? Bunu yapacak olan da kimmiş? Dinle. O, Şiva tarafından gelecekteki imparatorun olarak yaratıldı. Eğer o bir ölümlüyse ölümlüler kutsallık kazanmış demektir ve Vidyādharalar onların yiğitliğini gördüler. Ayrıca o buraya gelirse hangi tarafın mahvolacağını göreceğiz." Ben öfkeyle böyle konuşunca top-

lantı dağıldı. Şrutaşarman ve Dhurandhara öldürmek için üzerime yürüdüler. Onlara, "Gelin, cesaretinizi görelim," dedim. Derken Dāmodara doğruldu ve "Sakin olun, bir elçi ve bir Brahman asla öldürülmemelidir," diyerek onları sakinleştirdi. Sonra Vikramaşakti dedi ki: "Ey elçi, git, biz de efendin gibi Şiva tarafından yaratıldık. Buraya gelsin bakalım, onu ağırlayıp ağırlayamayacağımızı göreceğiz." O böyle kibirli bir edayla konuşunca güldüm ve dedim ki: "Kuğular gökyüzünü kararan bulutlar gelene kadar lotus bahçelerinde öter dururlar." Böyle dedikten sonra mağrur bir tavırla kalktım ve saraydan ayrılıp buraya geldim.' Prahasta'dan bunları işiten Maya ve diğerleri memnun olmuşlar. Sūryaprabha ile birlikte herkes savaş için hazırlanmaya başlamış ve iyi savaşan Prabhāsa'yı ordu komutanı yapmışlar. Suvāsakumāra'dan gelen emirle herkes o günü kendini savaşa adamakla geçirmiş.

Geceleyin Sūryaprabha tek başına bir divanda uzanmış uykusuz yatarken, fevkalade güzel bir kızın odaya girdiğini görmüş. Kız çevresinde vezirlerinin uyumakta olduğu adamı da uyuyor sanarak ona doğru cesaretle yürümüş ve yanındaki sırdaşına demiş ki: 'Bu adam uyurken bu kadar yakışıklı ve bedeni böylesine diri ise uyandığında nasıl olur acaba? Öyleyse uyandırmayalım. Gözlerim yeterince doydu. Ona neden kalbimi kaptırayım ki? Şrutaşarman ile savaşacak, "Bunun sırası mıydı?" diyebilir. Zira savaş ziyafeti nice yiğitleri midesine indirir. Onun iyiliği için başka türlü davranmamak lazım. Gökyüzünde dolaşırken Kāmaçūdāmani'yi görmüş bir erkeği benim gibi birisi nasıl olur da cezbedebilir ki?'

Bunun üzerine sırdaşı cevap vermiş: 'Neden böyle söylüyorsunuz? Ey güzel insan, kalbinizin kaymasını engellemek neden sizin göreviniz olsun ki? Kāmaçūdāmani'ye kalbini kaptıran birisi, neden Arundhatī kadar güzel olan başka bir kadına da kalbini kaptırmasın? Hem siz bilmiyor musunuz ki o sihirli güçleriyle zaten muzaffer olacak? İmparator olduğunda aynı aileden olan siz, Kāmaçūdāmani ve Suprabhā onun karıları ola-

caksınız, ermişler böyle söylüyor. Şu günlerde Suprabhā ile evlendi bile. Savaşta başarısız olması da mümkün değil. Kâhinlerin öngörüleri asla yanlış çıkmaz. Suprabhā'nın kalbini çaldığı bir adamın siz mi kalbini çalamayacaksınız? Ey lekesiz insan, siz ondan çok daha güzelsiniz. Eğer akrabalarınızdan çekiniyorsanız biliniz ki iyi kadınların tek akrabaları kocalarıdır.'

Sırdaşının sözlerini duyan bu eşsiz kadın demiş ki: 'Doğru söylüyorsun dostum, başka akrabaya gerek yok. Biliyorum ki kocam güçleriyle savaşı kazanacaktır. Her türlü cevhere ve güce sahip olduğu halde onun için endişeleniyorum, çünkü gerekli şifalı otları edinmedi. Bu otlar Çandrapāda dağındaki bir mağarada. Onlar bir imparatorun mutlaka edinmesi gereken şeyler. Bu yüzden, oraya gidip otları alırsa, savaşta kendisi için çok yararlı olur.'

Uyur gibi yapmakta olan Sūryaprabha bu sözleri duyunca yataktan fırlamış ve saygıyla konuşmuş: 'Güzel gözlü kız lütfettiniz, oraya gideceğim, bana kim olduğunuzu söyleyin lütfen!' Kız Sūryaprabha'nın konuşulan her şeyi duyduğunu düşünerek utanmış ve suskun kalmış. Onun yerine sırdaşı konuşmuş: 'Bu Vidyādharalar kralı Sumeru'nun kızı Vilāsinī. Size bakıyordu.' Arkadaşı böyle deyince Vilāsinī, 'Haydi, gidelim,' demiş ve odadan çıkıp gitmişler.

Sūryaprabha, Prabhāsa ve öteki vezirlerini uyandırmış, kadının anlattığı şifalı otları nasıl elde edebileceklerini sormuş. Bu işe uygun olan Prabhāsa'yı Sunītha, Sumeru ve Maya'nın yanına göndermiş. Onlar da gelip bunun iyi olacağını söylemişler. Sūryaprabha vezirlerini toplamış ve geceleyin Çandrapāda dağına gitmiş. Onlar yaklaştıkça çeşitli silahlarla donanmış olan Yakshalar, Guhyakalar, Kumbhāndalar onları engellemeye çalışmışlar. Sūryaprabha ve arkadaşları o silahlarla sersemlemişler, titremişler, fakat sonunda Çandrapāda dağına varmayı başarmışlar. Mağaranın ağzına geldiklerinde Şiva'nın hizmetçileri Ganalar tuhaf görünüşlere bürünerek içeri girmelerini engellemişler. Suvāsakumāra, Sūryaprabha ve diğerlerine demiş

ki: 'Bunlarla dövüşmemeliyiz, çünkü büyük Tanrı Şiva kızabilir. Gelin o tanrıya sekiz bin adıyla yalvaralım ve Ganaların bize izin vermesini sağlayalım.'

Hepsi de kabul edip Şiva'ya tapınmışlar, Ganalar efendilerine yakarıldığını duyunca bundan hoşlanmışlar ve demişler ki: 'Mağaraya girmenize izin veriyoruz, içeridekileri alabilirsiniz. Fakat Sūryaprabha girmemeli, Prabhāsa girsin, çünkü onun girmesi daha kolaydır.' Prabhāsa girer girmez daha önce kapkaranlık olan mağara ışıl ışıl aydınlanmış. Orayı beklemekte olan dört korkunç Rākshasa doğrulup önünde eğilmişler ve "Girin," demişler. Prabhāsa girmiş, şifalı yedi kutsal otu alıp çıkmış ve otları Sūryaprabha'ya vermiş. O anda gökten bir ses duyulmuş: 'Sūryaprabha! Bugün elde ettiğin yedi şifalı bitkinin gücü çok büyüktür.'

Sūryaprabha ve diğerleri bu sesi işitince çok sevinmişler, ordularına ulaşmak için Sumeru'nun kaldığı yere doğru hemen geri dönmüşler. Sonra Sunītha, Suvāsakumāra'ya sormuş: 'Ey ermiş, Ganalar neden mağaraya Sūryaprabha'nın değil de Prabhāsa'nın girmesini istediler, neden hizmetçiler tarafından o buyur edildi?' Bunun üzerine ermiş herkesin duyacağı şekilde konuşmuş: 'Açıklayayım. Prabhāsa, Sūryaprabha'nın başyardımcısıdır, adeta ikinci bir bedenidir, aralarında bir fark yoktur. Ayrıca güç ve cesarette Prabhāsa'ya denk kimse de yoktur. Bu mağara bir önceki yaşamdaki iyi işlerinden dolayı ona verilmiştir. Dinle, bir önceki yaşamında onun nasıl bir insan olduğunu anlatayım.

Eski zamanlarda Namuçi adlı eşsiz bir Dānava vardı. Çok cesur ve yardımsever birisiydi. Düşmanı bile olsa kendisine yalvaranı asla geri çevirmezdi. On bin yıl boyunca duman soluyarak çile doldurdu, Tanrı Brahma'dan demire, taşa ve tahtaya karşı koyan bir ödül kazandı. İndra'yı yendi ve onu kaçırttı. Ermiş Kaşyapa ona yalvarıp tanrılarla barış yapmasını sağladı. Sonra tanrılar ve Asuralar düşmanlığa son vererek Mandara dağını kullanıp okyanusu çalkalamak üzere bir ara-

ya geldiler. Vishnu, Lakshmī'yi ve her tanrı da payına düşeni kazandı. Namuçi'nin payına at Uççaihşravas düştü. Diğer tanrılar ve Asuralar da Brahma tarafından belirlenen, okyanustan çıkan şeyleri paylaştılar. Çalkalamanın sonunda abıhayat ortaya çıktı ama tanrılar onu çaldılar. Böylece Asuralarla aralarında yeniden bir kavga patladı. Tanrılar bir Asurayı öldürdüğü zaman Uççaihşravas onu koklayarak tekrar yaşama döndürüyordu. Sonuçta tanrılar Dānavaları ve Daityaları yenemeyeceklerini anladılar. Derken Brihaspati keder içindeki İndra'ya gizlice dedi ki: "Tek bir yol kaldı, hemen onu uygula. Namuçi'ye git ve bu eşsiz atı iste. Onun doğuştan gelen bir cömertliği vardır. Düşmanı bile olsan, reddetmektense atı vermeyi tercih edecektir."

Tanrıların hocası böyle dedikten sonra yüce İndra diğer tanrılarla birlikte gitti ve Namuçi'ye yalvararak Uççaihşravas'ı istedi. Yüce gönüllü Namuçi düşündü: "Yalvaran birisini geri çeviremeyeceğime göre İndra'yı da geri çeviremem. Ben Namuçi'yim, nasıl olur da bu atı vermem? Elde ettiğim cömertlik şanına gölge düşüreceksem şan ve şerefin ya da yaşamın ne anlamı kalır?" Böylece, vereceğine emin olup olmadığını sormasına aldırmadan atı İndra'ya verdi. İndra atı elde ettikten sonra başka hiçbir silahla öldürülemeyen Dānava'yı şimşeğiyle Ganj'ın köpüklü sularında öldürdü. Heyhat! Tanrı bile olsa bu dünyada zevk susuzluğuna kapılıp kötülüğe sürüklenmek ne kadar korkunç!

Namuçi'nin annesi Danu olanları öğrenince kedere boğuldu ve kederden kurtulmak için çilecilik gücünü kullanarak bir dilekte bulundu, "Güçlü Namuçi yeniden rahmime girsin ve tanrılara karşı savaşta yine yenilmez olsun," dedi. O tekrar rahme düştü ve mücevherlerle donanmış, Prabala adlı güçlü bir Asura olarak yeniden doğdu. Sonra çile doldurdu, kendisine yalvaranları canı pahasına geri çevirmedi ve bu Dānava prensi yüzlerce kez İndra'yı yenmeyi başardı. Tanrılar bir araya geldiler ve hep birlikte ona gidip dediler ki: "Ne yap yap, bize bir

insan kurbanıyla şu bedenini ver." Soylu insanlar kendilerine yalvaranı asla geri çevirmezler, canları pahasına istenileni yaparlar, bu yüzden o da bedenini verdi. Böylece Dānava Prabala tanrılar tarafından parçalara ayrıldı ve bu dünyaya Prabhāsa'nın bedeninde yeniden doğdu.

İşte böyle, Prabhāsa ilkönce Namuçi'ymiş, sonra Prabala ve sonra da Prabhāsa olmuş. İşte bu özelliği yüzünden düşmanları onu yenemez. Bu şifalı ot mağarası Prabala'ya ait olduğu için Prabhāsa'nın mülkiyetindedir, hizmetçileri de onun emrindedir. Aşağıda Prabala'ya ait Pātāla adlı bir barınak bulunur, orada mücevherlerle muhteşem biçimde süslenmiş on iki karısı, çeşitli silahlar, bir istek taşı, yüz bin savaşçı, atlar ve kahramanlar vardır. Bütün bunlar şimdi Prabhāsa'nındır, o bunları bir önceki yaşamından kazanmıştır. Prabhāsa böyle bir kahramandır, onunla ilgili düşünülecek hiçbir şey tuhaf olmaz.'

Bunları ermişin oğlundan işiten Sūryaprabha, Maya, Prabhāsa ve beraberindekiler, diğerleriyle birlikte hemen Prabhāsa'ya ait mağaraya gitmişler. Oradan bir yol Pātāla'ya varırmış. Prabhāsa tek başına oradan gitmiş, eski karılarını, istek taşını, atları ve Asura yiğitlerini alıp tüm zenginliğiyle geri gelmiş ve Sūryaprabha'yı çok memnun etmiş. Tüm isteklerine kavuşmuş olan Sūryaprabha, Maya, Sunītha, Prabhāsa, Sumeru, öteki krallar ve vezirlerle birlikte ordugâhına dönmüş. Asuralar, krallar ve herkes kendi yerine gitmiş, o da yine savaşa odaklanmış, tutkularından arınmış ve gecenin kalanını kuşa otlarından yapılmış yatağında geçirmiş.

XLVII. Bölüm

Sūryaprabha ertesi sabah erkenden, Şrutaşarman'ı ele geçirmek üzere kuvvetleriyle Sumeru'nun çile yerinden yola çıkmış. Onun bulunduğu Trikūta dağına vardığında durmuş, düşmana oradan saldıracakmış. Sumeru, Maya ve ötekilerle birlikte karargâh kurup toplantı yaptıkları sırada Trikuta'nın efen-

disinden bir elçi çıkagelmiş. Elçi Vidyādhara kralı Sumeru'ya şöyle demiş: 'Kralım, Şrutaşarman'ın babası size şu mesajı gönderdi: "Bize uzak olduğunuzdan sizi hiçbir zaman ağırlayamadık, ancak şimdi bizim bölgemize geldiniz, sizi uygun biçimde ağırlamalıyız."' Sumeru iki anlama gelen bu küçümseyici mesaja şöyle cevap vermiş: 'Çok güzel! Bizden daha uygun bir misafir bulamazdınız. Misafirperverliğin meyveleri öteki dünyada değil bu dünyada toplanır. Biz buradayız, ağırlayın.' Sumeru böyle dedikten sonra elçi geldiği gibi gitmiş.

Sūryaprabha ve diğerleri yüksek bir yere çıkıp, oradan ordularını izlemişler. Sunītha, Asura Maya'ya demiş ki: 'Bana ordumuzdaki kahramanları tanıtır mısın?' Dānavaların her şeyi bilen kralı, 'Tanıtayım,' dedikten sonra parmağıyla göstererek saymaya başlamış: 'Şu krallar, yani Subāhu, Nirghāta, Mushtika, Gohara, Pralamba, Pramātha, Kankata, Pingala, Vasudatta ve diğerleri yarım güçlü savaşçılar olarak kabul edilirler. Ankurin, Suvişāla, Dandin, Bhūshana, Somila, Unmattaka, Devaşarman, Pitrişarman, Kumāraka, Haridatta ve diğerleri tam güçlü savaşçılar olarak kabul edilirler. Prakampana, Darpita, Kumbhīra, Mātripālita, Mahābhata, Vīrasvāmin, Surādhara, Bhāndhīra, Simhadatta, Gunavarman, Kītaka, Bhīma, Bhayankara çift güçlü savaşçılar olarak bilinirler. Viroçana, Vīrasena, Yacnasena, Khuccara, İndravarman, Şevaraka, Krūrakarman, Nirāsaka üç kat güçlü savaşçılardır. Suşarman, Bāhuşālin, Vişākha, Krodhana, Praçanda dört kat gücü olan savaşçılardır. Cuncarin, Vīraşarman, Pravīravara, Supraticna, Marārāma, Çandadanta, Cālika, Simhabhata, Vyāghrabhata, Şatrubhata beş kat güçlü olan savaşçılardır. Şu Prens Ugravarman altı kat güçlüdür. Vişoka, Sutantu, Sugama, Narendraşarman yedi kat güçlü prenslerdir. Kral Sahasrāyu büyük bir savaşçıdır. Şu Şatānīka büyük savaşçıların efendisidir. Sūryaprabha'nın dostları Subhāsa, Harsha, Vimala ile Mahābuddhi, Açalabuddhi, Priyankara, Şubhankara büyük savaşçılardır. Yacnaruçi ve Dharmaruçi de öyle. Sūryaprabha'nın üç veziri olan

Vişvaruçi, Bhāsa, Siddhārtha da büyük savaşçıların önderidirler. Vezir Prahasta ve Mahārtha aşkın savaşçıların önderleridirler. Savaşçı gruplarının grup önderleri olan Pracnādhya, Sthirabuddhi, aşkın savaşçıların önderleri olan Dānava Sarvadamana, Pramathana, Dhūmraketu, Pravahana, Vacrapancara, Kālaçakra, Marudvega büyük savaşçılardır. Mahāmāya, Kāmbalika, Kālakampana, Prahrishtaroman adlı bu dört Asura kral aşkın savaşçıların önderleridirler. Sūryaprabha'ya eşit olan ordu komutanı Prabhāsa ve Sumeru oğlu Kuncarakumara büyük savaşçı taburlarının büyük komutanlarıdırlar. Bizim ordunun savaşçıları işte böyle kahramanlardır. Düşman ordusunda bundan daha çoğu var, ama Tanrı Şiva bize yardım ettiği için onların bizim karşımızda dayanması olanaksızdır.'

Asura Maya, Sunītha'ya bunları söylerken Şrutaşarman'ın babasından başka bir elçi gelmiş ve şöyle demiş: 'Trikuta'nın kralı size şu mesajı gönderdi: "Bu kahramanlar için savaşla birlikte gelen büyük bir ziyafettir. Yalnız bu iş için bu alan çok dar, gelin daha geniş olan Kalāpagrāma'ya gidelim.' Sunītha, diğer komutanlar ve askerler kabul etmişler, Sūryaprabha ile birlikte Kalāpagrāma'ya gitmişler. Şrutaşarman ve adamları da Vidyādharalarla birlikte oraya gitmiş. Sūryaprabha ve adamları Şrutaşarman'ın ordusundaki filleri görünce, uçan araçlarıyla kendi fillerini getirtmişler. Sonra eşsiz Vidyādhara Dāmodara, ordusunu bir iğne biçimine sokmuş. Şrutaşarman da vezirleriyle birlikte kendi yerini almış. Dāmodara önde, diğer büyük savaşçılar başka yerlerdeymiş. Sūryaprabha'nın ordusunun önderi Prabhāsa da orduyu hilal biçimine sokmuş. Kendisi merkezde durmuş, Kuncarakumara ve Prahasta da hilalin iki ucunda yer almış. Sūryaprabha, Sunītha ve diğer komutanlar geride kalmışlar. Sumeru ile Suvāsakumāra da onların yanında durmuş. Sonra her iki ordudan davul sesleri yükselmeye başlamış.

Bu sırada gökyüzü savaşı izlemeye gelen İndra ve diğer tanrılarla, Lokapālalarla ve Apsaraslarla dolmuş. Her şeyin efen-

disi olan Şiva da eşi Pārvatī ile oraya gelmiş. Ganalar, ifritler ve Analar da gelmişler. Gayatrī ile başlayan bedenlenmiş Vedalar ile Tanrı Brahma, Şāstralar ve bütün büyük ermişler de gelmişler. Yanında tanrıçalar, elinde diskiyle kuşların kralına binmiş Vishnu da gelmiş. Karılarıyla birlikte Kaşyapa, Ādityalar, Vasular, Yakshaların ileri gelenleri, Rākshasalar, yılanlar, Prahlāda'nın başını çektiği Asuralar da gelmişler. Gökyüzü görünmez olmuş, korkunç silah sesleri ve naralarla iki ordu arasında savaş başlamış. Bütün gökyüzü fırlatılan oklarla kararmış ve çarpışan oklar şimşek gibi parıltılar çıkartmaya başlamış. Yaralanmış fillerin ve atların kanlarıyla kan dereleri akmaya başlamış. Kahramanların bedenleri bunların içinde timsahlar gibi debeleniyormuş. Bu savaş, kan içinde bata çıka ilerleyen, dans eden ve nara atan kahramanlara, çakallara ve gulyabanilere büyük zevk veriyormuş.

Sayısız askerin öldüğü karışık göğüs göğse çarpışmalar azalınca, Sūryaprabha ve diğer ileri gelenler kendi ordularındaki ve düşman ordusundaki farkı görmeye başlamışlar ve Sumeru'dan düşman önünde çarpışan komutanların adlarını ve soylarını duymak istemişler. Önce Kral Subāhu ile Vidyādhara kralların dan Attahāsa arasında teke tek dövüş yapılmış. Subāhu'yu uzun süre oklarıyla kalbura çevirdikten sonra, ay uçlu okuyla Attahāsa onun kafasını uçurmuş. Subāhu'nun öldürüldüğünü gören Mushtika öfkeyle saldırmış, ancak o da Attahāsa'nın fırlattığı okun kalbine saplanmasıyla ölmüş. Mushtika ölünce buna öfkelenen Kral Pralamba ok yağdırarak saldırmış, ancak onun yardımcılarını öldüren Attahāsa, Pralamba'yı ölümcül bir yerinden vurup arabasından aşağı düşürmüş. Pralamba'nın öldüğünü gören Mohana adlı bir kral, Attahāsa'ya oklarıyla saldırmış. Attahāsa onun yayını kırmış, arabacısını öldürmüş, onu yere serip korkunç bir vuruşla öldürmüş. İşini iyi bilen Attahāsa'nın galip gelmeyi bekleyen dört savaşçıyı öldürdüğünü gören Şrutaşarman'ın ordusu sevinç çığlıkları atmış. Bunu gören Sūryaprabha'nın dostu Harsha çok öfkelenmiş ve

adamlarıyla birlikte Attahāsa'ya ve adamlarına saldırmış. Oklarıyla oklarını savuşturmuş, adamlarını ve arabacısını öldürmüş, iki üç defa yaylarını ve bayrağını parçalamış, sonunda ay uçlu oklarıyla kafasını uçurmuş. Attahāsa arabasından yere düşmüş ve bir ırmak gibi kan akmış. Onun ölümüyle sadece yarısı kalan iki ordu telaşa kapılmış. Atlar, filler ve piyadeler düşüp düşüp ölüyormuş, savaş alanında dik duran sadece insanların kesilmiş bedenleriymiş.

Sonra Vidyādhara krallarından Vikritadamshtra, Attahāsa'nın ölümüne çok sinirlenmiş ve Harsha'yı ok yağmuruna tutmuş. Fakat Harsha okları bertaraf etmiş, onun arabasını çeken atlarını düşürüp sancağını parçalamış, arabacısını öldürüp Vidyādharanın kulaklarından küpeler sallanan kafasını uçurmuş. Vikritadamshtra öldürülünce Çakravāla adlı başka bir Vidyādhara kral saldırıya geçmiş ve kırık yayıyla, parçalanmış silahlarıyla savaşmaktan yorulmuş olan Harsha'yı öldürmüş. Buna öfkelenen Kral Pramātha ona saldırmış, fakat Çakravāla onu da öldürmüş. Bu şekilde Kankata, Vişala, Praçanda, Ankurin gibi birçok değerli kral onun tarafından öldürülmüşler.

Bunu gören Nirghāta öfkelenmiş ve Çakravāla'ya saldırmış. İkisi uzun süre dövüşmüşler. Sonunda birbirlerinin arabalarını parçalayıp piyade olarak çarpışmayı sürdürmüşler. Ellerinde kılıç ve kalkanla birbirlerine girişmişler ve kılıç darbeleriyle birbirlerinin kafalarını uçurmuşlar, ölüp yere devrilmişler. Bu savaşçıların öldüğünü gören iki ordunun da keyfi kaçmış, yine de Kālakampana adlı bir Vidyādhara kral savaşmak için öne çıkmış. Prakampana adlı bir prens onu karşıladıysa da karşı tarafın saldırısıyla hemen öldürülmüş. O ölünce beş savaşçı, Cālika, Çandadatta, Gopaka, Somila, Pitrişarman, Kālakampana'ya karşı hücuma geçmişler ve hepsi de aynı anda ok atmışlar. Ancak Kālakampana, bu arabasız savaşçıları attığı oklarla kalplerinden vurup öldürmüş.

Bu durum Vidyādharaları sevinçle coşturmuş, insanlar ve Asuralar ise üzülmüşler. Derken Unmattaka, Praşasta, Vilam-

baka, Dhurandhara adlı dört savaşçı aynı anda saldırmışlar, ama Kālakampana onları da kolayca öldürmüş. Kendisine saldıran ve birçok yandaşı olan altı savaşçıyı, Tecika, Geyika, Vegila, Şakhila, Bhadrankara ve Dandin'i öldürüp, yine kendisiyle savaşmaya kalkan Bhīma, Bhishana, Kumbhīra, Vikata, Viloçana'yı da ortadan kaldırmış.

Savaşta kendilerine büyük zarar verdiğini gören Sugana adlı kral, Kālakampana'ya saldırmış. Dövüş sırasında atlar ve arabacılar ölünce arabasız dövüşmeye mecbur kalmışlar. Yerde dövüşen Kālakampana bir kılıç vuruşuyla Sugana'yı yere yapıştırmış. Güneş, Vidyādharaların bu insanlar karşısındaki beklenmedik dövüşüne bakıp kedere gömülmüş. Kızıla boyanan sadece kanla yıkanan savaş alanı değil, aynı zamanda akşamın ayak izlerini bıraktığı gökyüzüymüş de. Cesetler ve hayaletler akşam dansına başlamışlar, iki taraf savaşmayı bırakıp ordugâhlarına çekilmiş. Bugün Şrutaşarman'ın ordusunda üç yiğit ölmüş, buna karşılık Sūryaprabha'nın ordusunda otuz üç yiğit yaşamını yitirmiş.

Akrabalarını ve dostlarını yitirmiş olan Sūryaprabha, geceyi karılarından ayrı ve hiç uyumadan, vezirleriyle çeşitli savaş taktiklerini konuşarak geçirmiş. Akrabaların kaybından üzgün olan kadınlar da bir yerde toplanıp hep birlikte yas tutmuşlar. Fakat bu acılı ortamda bile çeşitli konulardan konuşmaya başlamışlar, doğrusu kadınların konuşamayacağı hiçbir an yoktur. Bu konuşmalar sırasında prenseslerden biri şöyle söylemiş: 'Harika! Nasıl oldu da kocamız bu gece hiçbir karısını yanına almadan yattı acaba?' Bunu işiten bir başkası şöyle demiş: 'Kocamız bugün savaşta ölen yakınları için üzgün, şimdi kadınlarla eğlenmekten nasıl zevk alsın ki?' Bir başkası şöyle söylemiş: 'Yeni bir güzelin tadına baksa kederi mederi hemen unuturdu.' Bir diğeri şöyle demiş: 'Öyle söylemeyin, kadınlara ne kadar düşkün olsa da böylesine üzgünken öyle davranmaz.' Böyle konuşurlarken bir tanesi merakla demiş ki: 'Birisi bana yanında bu kadar karısı varken kocamızın neden

sürekli olarak prenseslerle evlendiğini ve hiç doymadığını, kadınlara neden bu kadar düşkün olduğunu açıklasın.'

Aklı başında kadınlardan biri olan Manovatī konuşmuş: 'Kralların neden çok sevgilisi olduğunu anlatayım. Bir kadın bütün iyi nitelikleri tek başına barındıramaz. Ülkeleri, güzellikleri, yaşları, hal ve hareketleri, yetenekleri farklı farklıdır. Karnāta, Lāta, Saurāshtra ve Madhyadeşa ülkelerinin kadınları kendi ülkelerinin özelliklerini yansıtırlar. Bazı güzeller yüzlerini sonbahar ayı gibi saklar, bazıları altın ibrik gibi sert ve dolgun göğüslerini, bazıları da büyüleyici güzellikteki uzuvlarını gizler. Bazısı sarı renkli, bazısı kara, kırmızı veya beyaz olan organlarını bakışlardan saklar. Bazısı yeni tomurcuklanmış çiçek gibidir, bazısı gençliğinin doruğundadır, bazısı tam erişkin, bazısı da çok cilvelidir. Bazısı gülümserken sevimlidir, bazısı öfkeli haliyle bile cezbedici, bazısı fil gibi yürürken alımlı, bazısı da kuğu gibi zariftir. Bazısı gevezelik bile etse kulakları abıhayatla yıkar, bazıları kaşlarını bir kaldırmayla doğal güzelliklerini sergiler. Bazısı dans ederek, bazısı şarkı söyleyerek, bazı güzeller de vīnā veya benzeri çalgıları çalarak erkekleri cezbeder. Bazısı iyi huyuyla, bazısı sanatkârlığıyla, bazısı da kocasının aklından geçenleri okumasıyla belirginleşir. Kısaca her kadının bir iyi tarafı vardır, her kadın belli özellikler gösterir, fakat bütün nitelikleri barındıran bir kadın üç dünyada bile bulunmaz. O nedenle, birçok karısı olsa bile krallar bütün güzellikleri tecrübe etmek isterler, bu yüzden de hep yeni güzeller ararlar. Ancak soylu bir kişi hiçbir şart altında başkalarının karılarına bakmaz. Demek ki bu bizim kocamızın kabahati değil, kıskançlık etmemeliyiz.'

Manovatī'nin bu sözlerinden sonra, Madanasenā'dan başlayarak Sūryaprabha'nın bütün eşleri aynı şeyi vurgulamışlar. Ardından çekingenliği bir kenara bırakıp eğlence içinde birbirlerine her türlü sırrı açmışlar. Ne yazık ki kadınlar bir araya geldiklerinde bütün sırları ortaya dökerler, kafaları da konuşma boyunca hep bununla meşgul olur. Sonunda uzun ko-

nuşmaları sona ermiş, sabah olmuş, Sūryaprabha'nın düşmanlarını haklama zamanı yaklaşmış, zira o tek başına karanlığın dağılmasını beklemekteymiş.

XLVIII. Bölüm

Ertesi sabah Sūryaprabha ve Şrutaşarman yandaşlarıyla birlikte, silahlanmış olarak savaş alanına gelmişler. Tanrılar ve Asuralar, İndra, Brahma, Vishnu, Rudra, Yakshalar, Nāgalar ve Gandharvalar da savaşı izlemek için her zamanki yerlerini almışlar. Dāmodara, Şrutaşarman'ın ordusunu halka biçiminde düzenlemiş, Prabhāsa da Sūryaprabha'nın ordusunu şimşek biçiminde düzenlemiş. Sonra iki ordunun kulakları sağır eden davul sesleri ve naralarıyla savaş yeniden başlamış. Güneş savaşçıların silahlarından yaralanacakmış gibi, uçuşan oklar arasında adeta kendisini gizlemiş. Sūryaprabha'dan emir alan Prabhāsa düşmanın oluşturduğu, kimsenin açamayacağı halkayı yarmış ve tek başına içine dalmış. Dāmodara gelip yarılan noktayı korumaya çalışmış, Prabhāsa kimseden yardım almadan ona karşı çarpışmış. Bunu gören Sūryaprabha onun yardımına on beş büyük savaşçı göndermiş. Bunlar Prakampana, Dhūmraketu, Kālakampana, Mahāmāya, Marudvega, Prahasta, Vacrapancara, Kālaçakra, Pramathana, Simhanāda, Kambala, Vikatāksha, Pravahana, Kuncarakumāraka ve büyük Asura prens Prahrishtaroman imiş. Bütün bu yiğitler halkadaki açıklığa koşmuşlar. Dāmodara cesaretini gösterip bu on beşine karşı savaşmış.

Bunu gören Tanrı İndra, yanı başında duran Ermiş Nārada'ya şöyle söylemiş: 'Sūryaprabha ve arkadaşları Asuraların bedenlenmeleri, Şrutaşarman ise benden bir parça, bu Vidyādharalar da diğer tanrılardan parçalar. O nedenle bu savaş tanrılarla Asuralar arasında yapılan bir savaştır, ey ermiş iyi izle! Vishnu her zaman tanrıların müttefikidir. Şurada dövüşen Dāmodara da onun bir bedenlenmesidir.'

İndra böyle söyleyince on dört büyük savaşçı komutan Dāmodara'ya yardıma koşmuşlar. Bunlar Brahmagupta, Vāyubala, Yamadamshtra, Suroshana, Roshvāroha, Atibala, Tecahprabha, Dhurandhara, Kuveradatta, Varunaşarman, Kambalika, Dushtadamana, Dohadana, Ārohana imiş. Bu yiğitler Sūryaprabha'nın adamlarını karşılayarak hattın önünde savaşmak suretiyle Dāmodara'ya katılmışlar.

Aralarında teke tek dövüşler başlamış. Prakampana ile Dāmodara, Dhumraketu ile Brahmagupta, Mahāmāya ile Atibala, Dānava Kālakampana ile Tecahprabha, büyük Asura Marudvega ile Vāyubala, Vacrapancara ile Yamadamshtra, yiğit Asura Kālaçakra ile Suroshana, Pramathana ile Kuveradatta, Daityalar kralı Simhanāda ile Varunaşarman dövüşmüş. Pravahana ile Dushtadamana, Dānava Prahrishtaroman ile Roshāvaroha, Vikatāksha ile Dhurandhara, Kambala ile Kambalika, Kuncarakumāraka ile Ārohana, Prahasta ile Mohatpāta da denilen Dohana dövüşmüşler.

Bu savaşçılar hattın önünde teke tek dövüşürlerken Sunītha Maya'ya demiş ki: 'Eyvah! Bizim savaşçılara bak! Çok çeşitli silahları ne kadar marifetle kullansalar da düşmanları onların hatlarına girmesine engel oluyor. Prabhāsa ise pervasızca girmişti, orada başına ne gelir bilinmez.'

Bunu işiten Suvāsakumāra demiş ki: 'Üç dünyada tanrılar, ifritler ve insanlar arasında eşsiz Prabhāsa'ya denk bir tek canlı yoktur. Bu Vidyādharalar da ne ola ki? Öyleyse neden korkuyorsun, bunu hâlâ anlamadın mı?'

Ermişin oğlu bunları söylemekteyken Vidyādhara Kālakampana dövüşmek için Prabhāsa'nın karşısına çıkmış. Prabhāsa şöyle demiş: 'Hah ha! İşimi kolaylaştırıyorsun, haydi bakalım cesaretini görelim.' Bunu dedikten sonra Prabhāsa ardı arkası kesilmeyen oklar fırlatmış, Kālakampana da aynı biçimde karşılık vermiş. Bu Vidyādhara ve bu insan dünyalara hayret veren ok atışlarını sürdürerek savaşmışlar. Derken Prabhāsa keskin bir okla Kālakampana'nın sancağını dü-

şürmüş. İkinci bir okla arabacısını öldürmüş, sonra dört okla dört atını vurmuş. Bir okla yayını ikiye bölmüş, iki okla ellerini koparmış, iki okla kollarını, iki okla kulaklarını koparmış ve ay uçlu bir okla da düşmanının kafasını uçurmuş, böylece çok büyük bir hüner sergilemiş. Prabhāsa ordusundaki birçok savaşçıyı öldürmüş olan Kālakampana'yı böyle cezalandırmış. Vidyādhara kralının öldüğünü gören insanlar ve Asuralar sevinçle bağırmışlar, Vidyādharalar ise derin bir kedere boğulmuşlar.

Sonra Kalancara dağının efendisi Vidyutprabha adlı bir Vidyādhara öfkeyle Prabhāsa'ya saldırmış. Dövüşürlerken Prabhāsa onun önce bayrağını kırmış, sonra yayını ikiye bölmüş. Bu durumdan utanç duyan Vidyādhara görünmez olup göğe yükselmiş, oradan aşağıya kılıçlar, topuzlar ve çeşitli silahlar yağdırmış. Prabhāsa bunları kendi silahlarıyla süpürüp atmış ve aydınlatıcı bir silahla Asurayı görünür kılmış, ateşli bir silah kullanarak Vidyutprabha'yı onunla yakmış, havadan yere düşürmüş.

Bunu gören Şrutaşarman savaşçılarına demiş ki: 'Bakın, bu adam bizim iki büyük önderimizi öldürdü. Buna nasıl dayanıyorsunuz? Hadi onu öldürün.' Bunu işiten sekiz savaşçı öfkeyle Prabhāsa'nın çevresini sarmış. Bunlardan biri Vankataka dağında yaşayan savaşçıların önderi Urdhvaroman, bir başkası da Dharanidhara dağının kralı, Vidyādharalar önderi Vikroşana imiş. Üçüncüsü birçok seçkin savaşçının önderi olan ve Līlā dağında yaşayan kahraman İndramalin imiş. Dördüncü Malaya dağında yaşayan savaşçıların eşsiz Vidyādhara kralı Kākandaka imiş. Beşinci Niketa dağının sahibi Darpavāha, altıncı Ancana dağının efendisi Dhūrtavyayana imiş ve bunların ikisi de eşsiz savaşçılara önderlik ediyorlarmış. Arabası eşekler tarafından çekilen ve Kumunda dağının kralı olan Varāhasvamin yedinciymiş ve büyük savaşçılara başkanlık ediyormuş. Sekizinci savaşçı da tıpkı onun gibi olan Dundubhi kralı Medhāvara imiş.

Prabhāsa bunlardan gelen okları savuşturmuş ve o da ok göndererek onları yaralamış. Birinin atını, birinin arabacısını öldürmüş, birinin sancağını, birinin de yayını ikiye bölmüş. Medhavāra kalbine yediği dört okla cansız yere yığılmış. Diğerleriyle de dövüşü sürdürmüş, ay uçlu okuyla Urdhvaroman'ın lüle lüle saçlı kafasını uçurmuş. Kalan diğer altısının da atlarını ve arabacılarını öldürdükten sonra ay uçlu oklarla hepsinin kafalarını uçurup yere sermiş. Bunun üzerine Asuraları coşturan, Vidyādharaları ise mutsuz eden bir çiçek yağmuru yağmış gökten.

Derken Şrutaşarman dört savaşçı daha göndermiş ve onlar da Prabhāsa'nın etrafını sarmışlar. Bunlardan birincisi Kuranda dağının efendisi Kāçaraka imiş, ikincisi Pançaka dağında yaşayan Dindimālin, üçüncüsü Cayapura dağında yaşayan Vibhāvasu, dördüncüsü de Bhūmitundika'nın yöneticisi Dhavala imiş. Büyük savaşçıların başı olan bu dört eşsiz Vidyādhara, Prabhāsa'nın üstüne beş yüz ok göndermiş. Ancak Prabhāsa onlardan kolaylıkla kurtulmuş ve her birine gönderdiği sekizer okla onları haklamış. Bir ok sancağı düşürmek, bir ok yaylarını kırmak, bir ok arabacıyı öldürmek, dört ok atları öldürmek, bir ok da savaşçının kafasını kesip düşürmek içinmiş. Bütün bunların sonunda bir zafer narası atmış.

Şrutaşarman'ın emriyle başka dört Vidyādhara, Prabhasa'yla dövüşmek için toplanıvermiş. Birincisi su zambağı gibi mavi renkli, Vişvāvasu'nun Merkür evinden çıkmış Bhadrankara imiş. İkincisi ise ateş gibi parlak, Cambaka'nın Mars evinden çıkan Niyantraka'ymış. Üçüncüsü çok siyah derili ve kumral saçlı, Dāmodara'nın Satürn evinden çıkmış olan Kālakopa imiş. Dördüncüsü de altın renginde olan, Ay evindeki Satürn gezegeninden çıkmış olan Vikramaşakti imiş. İlk üçü seçkin savaşçı topluluklarının efendilerinin efendisiymiş, dördüncüsü ise yiğitlikte bunlardan da fazlaymış. Bu kibirli savaşçılar göksel silahlarla Prabhāsa'ya saldırmışlar. Prabhāsa onların silahlarını Nārāyana silahıyla etkisiz hale getirmiş ve her

birinin yayını sekizer parçaya bölmüş. Onların attıkları okları ve gürzleri de savuşturup, atlarını ve arabacılarını öldürerek hepsini yaya bırakmış.

Bunu gören Şrutaşarman on savaşçı önder daha göndermiş. Savaşçıların savaşçısı bu önderlerden ikisinin adı Dama ve Niyama imiş. Bunlar Ketumala'nın efendisinin evinde Aşvinlerden doğmuş birbirinin tıpatıp aynısı çocuklarmış. Diğer ikizler, Makaranda'nın evinde doğmuş Vasuların sekiz benzer oğlu olan Vikrama ve Sankrama, Parākrama ve Ārkama, Sammardana ve Mardana, Pramardana ve Vimardana imiş. Bunlar önceki dört savaşçıyı da arabalara bindirmişler. On dördünün birden ok yağmuruna tutmasına rağmen Prabhāsa hayret verici bir şekilde korkusuzca savaşmaya devam etmiş. Derken, Sūryaprabha'nın emriyle Kuncarakumāra ve Prahasta göğüs göğse dövüşü bırakmış ve ellerinde silahlarla tıpkı Rāma ve Krishna gibi biri beyaz biri siyah, ön safa fırlamışlar. Yayan dövüşmelerine rağmen Dama ve Niyama'nın yaylarını kırıp arabacılarını öldürerek onları tedirgin etmişler. Korkudan göğe uçtuklarında, Kuncarakumāra ve Prahasta da ellerinde silahlarla göğe uçmuşlar.

Bunu gören Sūryaprabha hemen vezirleri Mahābuddhi ve Açalabuddhi'yi arabacılık yapmaları için göndermiş. Sonra sihirli göz yıkama suları sayesinde Prahasta'nın ve Kuncarakumāra'nın yerleri saptanmış, iki Vidyādhara evladı Dama ve Niyama, ne kadar sihir güçleriyle görünmez olsalar da ok yağmurlarına dayanamayıp kaçmışlar. Prabhāsa diğer on ikisiyle savaşırken onların oklarını parçalamış, onlar yenilerini çıkardıkça yeni okları da parçalamış. Prahasta gelmiş ve hepsinin arabacısını öldürmüş, Kuncarakumāra da atları öldürmüş. Bu üç kahraman tarafından perişan edilen arabalarını yitirmiş on iki Vidyādhara savaş alanından kaçmışlar.

Keder, öfke ve utanç içinde olan Şrutaşarman, seçkin savaşçı taburlarının iki Vidyādhara önderini daha göndermiş. Birincisi ikinci bir ay gibi güzel olan büyük Çandrakula da-

ğının efendisinin evinde doğmuş olan Çandragupta imiş. İkincisi Dhurandhara dağının efendisinin evinde doğmuş olan veziri, görkemli Narangama imiş. Onlar da ok yağmuru yağdırmışlar, ama Prabhāsa ve arkadaşları tarafından alaşağı edilince ortadan kaybolmuşlar.

İnsanlar ve Asuralar sevinçle bağırmışlar. Bunun üzerine Şrutaşarman, yanında Mahaugha, Ārohana, Utpāta ve Vetravat adlı dört büyük savaşçıyla gelmiş. Bunlar, Malaya dağını yönetmekte olan Çitrapada ve benzeri dört Vidyādhara kralın evlerinde doğmuş, sırasıyla Tanrı Tvashtri'nin, Bhaga'nın, Aryaman'ın ve Pūshan'ın çocuklarıymışlar. Öfkeden gözü görmez olan Şrutaşarman, yanındaki dört kişiyle birlikte Prabhāsa ve iki arkadaşına karşı dövüşmeye başlamış. Birbirine fırlatılan oklar o kadar çokmuş ki bunların gökyüzündeki yoğunluğu kızgın güneşin sıcağını kesen bir tente gibi oluyormuş. Arabalarını kaybeden ve savaş alanından kaçan Vidyādharalar da savaşa geri dönmüşler.

Sūryaprabha, Şrutaşarman'ın önderliğiriıde karşı tarafın çoğaldığını görünce, Prabhāsa ve adamlarını desteklemek üzere başka yiğit savaşçılar göndermiş. Bunlar, başta Pracnādhya olmak üzere Şatānīka ve Vīrasena imişler. Bunlar uçarak gitmişler ve Sūryaprabha diğer savaşçıları da Bhūtāsana adlı arabasıyla havadan göndermiş. Bu savaşçılar havadan gelirken, Şrutaşarman'ın tarafındaki diğer Vidyādhara krallar da oraya gelmişler. Böylece Vidyādhara krallarla Prabhāsa ve adamları arasında bir savaş cereyan etmiş, askerler kılıçtan geçirilmiş. Birçok savaşçı teke tek dövüşmüş, bunun sonunda insanlardan, Asuralardan ve Vidyādharalardan birçok kahraman ölmüş. Vīrasena, Dhūmraloçana ve adamlarını öldürmüş ancak arabası olmadığı için Harişarman tarafından öldürülmüş. Vidyādhara kahraman Hiranyāksha, Abhimanyu tarafından, Abhimanyu ise Haribhata ve Sunetra tarafından öldürülmüş. Sunetra'nın da kafasını Prabhāsa uçurmuş. Cvalamalin ve Mahayu birbirlerini öldürmüşler. Kumbhīraka ve

Nirāsaka kolları uçurulana kadar savaşmışlar, Kharva ve Suşarman da öyle yapmış. Şatrubhata, Vyāghrabhata ve Simhabhata, Vidyādhara kral Pravahana tarafından öldürülmüş. Pravahana da Suroha ve Viroha adlı iki savaşçı tarafından öldürülmüş. Bu ikisi ise mezarlıkta yaşayan Simhabala tarafından öldürülmüş. Arabası hayaletler tarafından çekilen Simhabala, Kapilaka, Çitrāpīda, Cagaccvara, Kāntāpati, güçlü Suvarna, iki Vidyādhara kral Kāmaghana ve Krodhapati, Kral Baladeva ve Viçitrāpīda, toplam on kişi, Prens Şatānīka tarafından öldürülmüş.

Vidyādhara kahramanlarının öldürüldüğünü gören Şrutaşarman öfkeyle Şatānīka'ya saldırmış. İkisi arasında gün bitene kadar, birçok askerin ölümüne neden olan ve tanrıları bile hayrete düşüren korkunç bir mücadele cereyan etmiş. Bu, yüzlerce ceset göğe yükselip ifritlerle eşleşerek neşeli akşam dansı yapana kadar sürmüş. Gün biterken, ordularının perişan olmasından ve dostlarının ölümünden dolayı Vidyādharalar keder içindeymişler, sağlam kuvvetleri olan insanlar ve Asuralar ise savaşa son verip geri dönmüşler.

O sırada savaşçı birliklerinin başında yer alan Şrutaşarman'dan kaçmış olan iki Vidyādhara gelmiş, Sumeru'nun aracılığıyla önünde eğildikleri Sūryaprabha'ya şöyle söylemişler: 'Biz Mahāyāna ve Sumāya'yız, üçüncümüz Simhabala idi. Büyük bir mezarlığı yönettiğimiz için kazandığımız sihirli güçler var, diğer Vidyādharalar bize saldıramaz. Biz mezarlığın bir köşesinde geçinirken, hep iyi davranan, tanrılar gibi güçlü, sevgili cadı Şarabhānanā yanımıza geldi. Önünde eğilip sorduk: "Saygıdeğer hanım, nerelerdeydiniz? Yolunda gitmeyen bir şey mi vardı?" Bunu üzerine şu öyküyü anlattı:

"Cadılarla birlikte efendimiz Tanrı Mahākāla'yı ziyarete gitmiştik ve ben oradayken bir Vetāla gelip şunu bildirdi: 'Efendim, Vidyādhara krallar başkomutanımız Agnika'yı öldürdüler ve Tecahprabha adlı biri onun güzel kızını kaçırdı. Oysa kâhinler onun Vidyādharalara imparator olacak kişinin ka-

rısı olacağını söylemişlerdi. Lütfen onu daha uzağa kaçırmadan kurtarılmasını sağlayın.'

Tanrı, kederli Vetāla'nın bu sözleri üzerine bana dedi ki: 'Git ve onu kurtar.' Ben de havadan gittim ve tam kızı kurtarırken Tecahprabha, 'Bu kızı imparatorumuz Şrutaşarman için kaçırıyorum,' dedi. Ben de onu sihir gücümle sersemlettim ve kızı geri alıp efendime teslim ettim. O da ailesine teslim etti. İşte böyle garip bir macera yaşadım. Sonra orada birkaç gün kaldım, tanrıya saygılarımı sunup buraya geldim."

Cadı Şarabhānanā böyle deyince sorduk: "Gelecekte Vidyādharaların imparatoru kim olacak, söyle bize, sen her şeyi bilirsin?" Dedi ki: "Elbette Sūryaprabha olacak." Bunun üzerine Simhabala bize dedi ki: "Bu doğru değil, çünkü İndra ve diğer tanrılar Şrutaşarman'ın başarılı olacağını bildirdiler." Soylu kadın bu sözler üzerine dedi ki: "Buna inanmayın, beni dinleyin. Çok geçmeden Sūryaprabha ile Şrutaşarman arasında savaş olacak, Simhabala savaşta bir insan tarafından öldürüldüğünde bu işareti göreceksiniz ve söylediklerimin doğru olduğunu anlayacaksınız." Bize bunları söyleyen cadı çekti gitti, günler geçti, Simhabala'nın öldürüldüğünü gözlerimizle gördük. Bildik ki siz gerçekten Vidyādharaların belirlenmiş imparatorusunuz ve biat edip lotus gibi olan ayaklarınıza kapanıyoruz.'

Mahāyāna ve Sumāya adlı Vidyādharalar bunları söyleyince, yanında Maya ve diğerleri bulunan Sūryaprabha onlara çok iyi davranıp onurlandırmış, onlar da mutlu olmuşlar. Şrutaşarman bunu işittiğinde korkuya kapılmış, fakat Tanrı İndra, görevlendirdiği Viṣvāvasu aracılığıyla şu mesajı gönderip onu rahatlatmış: 'Yüreğini ferah tut! Yarınki savaşta bütün tanrılarla sana yardım edeceğim.' İndra onu bu sözlerle yatıştırmış. Sūryaprabha ise düşman hatlarındaki bu çatlak yüzünden sevinçliymiş, kendisine zevk veren her şeyden uzak durarak vezirleriyle birlikte istirahata çekilmiş.

XLIX. Bölüm

Savaş için istekle dolu ve eşlerinden ayrı olan Sūryaprabha geceleyin yatağında yatmaktayken veziri Vītabhīti'ye demiş ki: 'Uyuyamıyorum dostum, bana cesaret ve dayanıklılıkla ilgili öyle bir öykü anlat ki rahatlayayım.' Sūryaprabha'nın bu isteğini duyan Vītabhīti, 'Emredersiniz,' deyip başlamış anlatmaya.

'Sayısız berrak suyuyla bu dünyanın mücevheri olan Uccayinī adlı bir şehir varmış. Bu şehirde, güneşin ve ayın her ikisinin de güzelliğine sahip, erdemli, her türlü başarının eşsiz hazinesi olan Kral Mahāsena yaşamış. Onun canından çok sevdiği, Aşokavatī adlı bir karısı varmış. Güzellikte üç dünyada bile ona eşdeğer kimse yokmuş. Kral, ülkesini bu kraliçeyle ve bir de Gunaşarman adlı, sevip saydığı bir Brahmanla birlikte yönetiyormuş. Bu Brahman çok cesur ve yakışıklıymış, genç olmasına rağmen Vedaları bellemiş, bütün Şāstraları bilen, her türlü beceriye sahip, iyi silah kullanan ve her zaman kralına hizmet eden bir kimseymiş.

Bir gün sarayda dans üzerine bir konuşma geçmiş. Kral ve kraliçe, Gunaşarman'a demişler ki: "Her şeyi bildiğinden hiç şüphemiz yok. Ama dans edip edemeyeceğini merak ettik. Biliyorsan bize bütün hünerini gösterir misin?" Bunun üzerine Gunaşarman gülümseyerek şöyle demiş: "Nasıl dans edildiğini biliyorum, ancak o sarayda olacak bir iş değildir. Aptalca yapılan dans Şāstra bilgi kitaplarında komik ve ayıp olarak nitelendirilmiştir. Ben de şimdi kral ve kraliçenin huzurunda utanılacak bir duruma düşmek istemem." Kraliçe'yle birlikte merak içinde olan kral, Gunaşarman'a ısrar etmiş: 'Bu sahnede ya da benzeri bir yerde yapılan bir dans değil ki utanasın. Bu sadece dostlar arasında beceri göstermedir. Şu anda ben kralın değilim, sadece dostunum. Bugün danstaki becerini görmedikçe yemek yemeyeceğim."

Kral böyle ısrar edince Brahman kabul etmiş. Israr eden bir efendinin isteğini bir hizmetkâr nasıl reddedebilir ki? Gunaşar-

man öyle güzel dans etmiş ki kralla kraliçenin kalpleri de onunla birlikte dans etmiş. Dans bitince kral çalması için ona bir vīnā vermiş, Brahman tellere bir dokunup şöyle demiş: "Bu vīnānın akordu bozuk, başka bir tane verin. Bunun içinde bir enik var efendim, bu yüzden teller tın tın ediyor." Bunu söyleyen Gunaşarman vīnāyı elinden bırakmış. Kral onu sallamış, kurcalamış ve içinden bir enik çıkmış. Kral Mahāsena, Gunaşarman'ın kehanetine çok şaşırmış, onu takdir edip başka bir vīnā vermiş. Brahman bu vīnāyı akan Ganj nehri gibi kulakları yıkarcasına çalmış. Böylece kral ve kraliçenin şaşkın bakışları arasında soylu işlerdeki hünerini sergilemiş. Sonra kral ona demiş ki: "Eğer dövüş sanatında da ustaysan göster bakalım, elinde silah yokken düşmanını nasıl bağlayıp etkisiz hale getirirsin?" Brahman cevaplamış: "Kralım, bir silah alıp bana vurun, ben de göstereyim." Kral hemen bir kılıç alıp ona doğru sallamış, Gunaşarman ise hiç yara almadan silahtan kurtulup onun ellerini ve ayaklarını bağlayıp etkisiz hale getirmiş. Sonra kral onun siyasette de becerikli olduğunu görünce, çok övmüş ve yüksek derecede onurlandırmış.

Ancak Brahmanın yakışıklılığına ve yeteneklerine hayran kalan Kraliçe Aşokavatī ona âşık oluvermiş. Düşünmüş: "Eğer ona sahip olamayacaksam yaşamımın ne anlamı var ki?" Sonra kocası krala demiş ki: "Kocacığım, bana bir iyilik yap, Gunaşarman'a bana vīnā çalmayı öğretmesini emret. Bugün vīnādaki ustalığını görünce içimde müthiş bir vīnā çalma isteği belirdi." Bunu işiten kral, Gunaşarman'a, "Kraliçeye vīnā öğret," demiş. Gunaşarman şöyle karşılık vermiş: "Elbette hükümdarım, hayırlı bir günde başlarız." Böylece kraldan ayrılıp evine gitmiş. Ancak kraliçedeki değişikliği fark ettiği için, bir aksilik olmasından korkarak bir türlü derslere başlayamamış.

Bir gün kral yemek yerken onun yanında duruyormuş ve aşçı yemeğe sos dökerken, "Dur dur," diyerek kralı engellemiş. Kral bunun nedenini sorunca o şöyle cevaplamış: "Bu sos zehirli, bunda zehir belirtileri görüyorum. Çünkü aşçı yemeğini-

ze sosu dökerken bana baktı, korkuyla titredi, göz bebekleri döndü. Bunun doğru olup olmadığını anlayabiliriz. Bu sosu bir başkasına tattıralım, sonra zehrin etkisini yok ederim." Bunun üzerine kral sosu aşçıya yedirmiş. Aşçı yer yemez bilincini yitirmiş. Gunaşarman sihirli bir sözle zehrin etkisini gidermiş. Kral aşçıya bunu neden yaptığını sorunca aşçı anlatmış: "Kralım, düşmanınız Gauda kralı Vikramaşakti size zehir vermem için beni buraya gönderdi. Siz efendimize kendimi yemek pişirme uzmanı olarak tanıtıp mutfağınıza girmeyi başardım. Fakat bu cingöz adam yüzünden size zehri verirken yakalandım. Artık takdir efendimizindir." Aşçı bunu söyledikten sonra kral onu cezalandırmış. Yaşamını kurtaran Gunaşarman'a ise bin tane köy bağışlamış.

Ertesi gün kraliçenin baskıları yüzünden kral, bir an önce Gunaşarman'dan eşine vīnā öğretmesini istemiş. Vīnā öğretmeye başladığında Kraliçe Aşokavatī işve yapmaya, kıkırdayıp şımarmaya başlamış. Bir gün aşktan iyice çarpılan kadın, adamı sıkıştırıp, kendisini istemeyen iffetli Gunaşarman'a şöyle demiş: "Ey yakışıklı, senden vīnā dersi almak istedim, çünkü sana fena halde âşığım, benim arzumu doyur." O böyle deyince Gunaşarman şöyle cevap vermiş: "Böyle konuşmayın, siz benim efendimin eşisiniz, ona böyle bir ihanette bulunamam. Böylesine sorumsuz davranmaktan vazgeçin." Brahman bunları söyleyince kraliçe şöyle demiş: "Bu yakışıklılığın ve becerilerin boşuna mı? Seni bu kadar çok seven bena nasıl tutkudan uzak gözlerle bakarsın?"

Gunaşarman alay edercesine cevap vermiş: "Doğru. Yakışıklılık ve beceriklilikle başkasının kadınını ayartıp lekelemenin, hem bu dünyada hem de gelecektekinde cehennem okyanusuna düşmenin ne gereği var?" O böyle söyleyince öfkelenen kraliçe şöyle demiş: "Söylediğimi yapmazsan kendimi öldürürüm, ölmeden önce de seni öldürürüm." Gunaşarman demiş ki: "Öyle olsun. Binlerce yıl onursuzca yaşamaktansa tek bir an erdemli yaşamayı tercih ederim. Adıma leke sürüp kral

tarafından ölüme mahkûm edilmektense lekesiz bir şekilde ölmeyi tercih ederim."

Bunu işiten kraliçe konuşmayı şöyle sürdürmüş: "Kendine de bana da ihanet etme. Sana bir şey söyleyeceğim, dinle. Olanaksız bile olsa kral kendisinden istediğim her şeyi yapar. Sana toprak vermesini söyleyeceğim, hizmetçiler vereceğim, sen kral olacaksın, zira üstün niteliklerle farklılaşmış birisin. Neden korkuyorsun? Seni kim, nasıl alt edebilir? Şimdi benim isteğimi gider, yoksa hayatını kaybedersin."

Kralın karısının çok kararlı olduğunu gören Gunaşarman, ondan o anda kurtulmak için yalandan şöyle konuşmuş: "Madem ısrar ediyorsun, öyleyse istediğini yapacağım. Ancak hemen yapmak doğru olmaz, bunun korkusuzca olması gerek. Birkaç gün bekle ve bana güven. Seninle düşman olup hayatımı kaybetmek istemem." Gunaşarman bu sözlerle onun güvenini kazanmış, kadın da bu isteği kabul etmiş ve gönül rahatlığı içinde oradan ayrılmış.

Aradan birkaç gün geçmiş, Kral Mahāsena gidip Kral Somaka'nın şehrini kuşatmış. Bunu öğrenen Gauda kralı Vikramaşakti de gelip Kral Mahāsena'nın şehrini kuşatmış. Kral Mahāsena, Gunaşarman'a demiş ki: "Biz bir düşmanı kuşatırken başkası geldi bizi kuşattı, gücümüz eşit değilken iki düşmanla birden nasıl savaşalım? Savaşçı ruhumuzla savaşmadan nasıl duralım? Bu işin içinden nasıl çıkalım?"

Kralın sağ kolu olan Gunaşarman şöyle cevap vermiş: "Cesur olun kralım, bu zor durumdan bir çıkış yolu bulacağım." Kralı böyle yatıştırdıktan sonra gözlerine kendisini görünmez kılan bir yağ sürmüş, gece olunca da kimseye görünmeden Vikramaşakti'nin ordugâhına sızmış. Uyumakta olan kralı uyandırıp şöyle demiş: "Ey kral, ben tanrılardan gelen bir elçiyim. Kral Mahāsena'yla barış yapıp hemen geri çekil, yoksa burada orduların perişan olacak. Eğer bir elçi gönderip barış istediğini söylersen bunu kabul edecektir. Beni sana büyük Tanrı Vishnu gönderdi. Çünkü sen onun inananısın ve o inananlarını korur."

Bu sözleri işiten Vikramaşakti düşünmüş: "Söyledikleri doğru galiba, öyle olmasaydı bu kadar iyi korunan çadırıma nasıl girebilirdi ki? Bu bir insanın yapabileceği bir iş değil." Böyle düşünen kral cevap vermiş: "Tanrıdan bu haberi aldığım için çok şanslıyım, benden istediğini yapacağım." Kraldan bu şekilde bir güvence aldıktan sonra, Gunaşarman gözüne sürdüğü yağın etkisiyle yine görünmez olup oradan ayrılmış. Gelip Kral Mahāsena'ya yaptıklarını anlatmış. Kral kolunu onun boynuna dolamış, yaşamını ve tahtını kurtaran birisi olarak kutlamış. Ertesi sabah Vikramaşakti, Kral Mahāsena'ya bir elçi göndermiş, onunla barış yaptıktan sonra ordusuyla ülkesine geri dönmüş. Somaka'yı kuşatmış olan Mahāsena ise kazandığı filler ve atlarla muzaffer bir şekilde Uccayinī'ye geri dönmüş, Gunaşarman'a teşekkür etmiş. O sıralarda Gunaşarman onu nehirde yüzerken bir timsahtan kurtarmış, bahçedeyken de bir zehirli yılandan kurtarmış.

Bir süre sonra ordusunu toplayan Kral Mahāsena, düşmanı Vikramaşakti'nin üzerine yürümüş. Bunu duyan öteki kral da onun üzerine yürümüş. Büyük bir savaş cereyan etmiş. Savaş sırasında karşı karşıya gelen krallar birbirlerinin savaş arabalarını etkisiz hale getirmişler. Sonra ellerinde kılıçlarla birbirlerine saldırmışlar. Dikkatsizliğinden Kral Mahāsena tökezleyip yere düşmüş. Kral Vikramaşakti tam ona kılıçla vuracakken Gunaşarman bir diskle onun kolunu kesmiş, demir bir gürzle kalbine vurup öldürmüş. Yerden kalkan Kral Mahāsena düşmanının öldüğünü görünce çok sevinmiş ve Gunaşarman'a şöyle demiş: "Sana ne diyeceğimi bilmiyorum. Beşinci keredir benim hayatımı kurtarıyorsun ey kahraman Brahman!" Sonra Mahāsena, Gunaşarman'ın öldürdüğü Vikramaşakti'nin bütün ordusuna ve krallığına el koymuş, onun yardımıyla başka kralları da dize getirdikten sonra Uccayinī'ye dönmüş ve orada mutlulukla yaşamış.

Ancak Kraliçe Aşokavatī istediğinden vazgeçmemiş. Gece gündüz demeden Gunaşarman'ı rahatsız ediyormuş. O ise bu

günahı işlemekten kaçınıyormuş. İyi insanlar erdemsiz davranmaktansa ölmeyi tercih ederler. Ona karşı iyice düşmanlaşan Aşokavatī kararını vermiş. Mutsuz görünerek ağlamaklı bir tavır takınmış. Mahāsena onu bu durumda görünce sormuş: "Sevgilime ne oldu? Sana kim karşı geldi? Bana adını söyle ki onu cezalandırayım." Beklediği fırsatı yakalayan kraliçe, isteksiz gibi görünerek krala şöyle demiş: "Beni inciten adamı cezalandıracak gücün yok, o senin cezalandıracağın birisi değil, bu yüzden söylediklerinin bir anlamı yok." O böyle deyince kral ısrar etmiş ve kurnaz kadın sözünü şöyle sürdürmüş: "Kocacığım, madem bilmek istiyorsun anlatayım. Sadık adamın Gunaşarman, Gauda kralıyla bir anlaşma yaptı, ondan alacağı para karşılığında sana zarar verecek. Kötü kalpli Brahman, sırdaşını mücevher ve para alması için gizlice Gauda'ya gönderdi. Sonra kralın bir adamı onu üzüntülü görünce, 'Ben şu işi bir araştırayım, paranızı boşa harcamayın,' dedi. Gauda kralı bunun üzerine Gunaşarman'ın elçisini hapse attırdı. Sonra aşçı zehri size yedirmek için buraya geldi. Aynı zamanda Gunaşarman'ın elçisi hapisten kaçtı ve buraya geldi. Onu mutfağınıza giren aşçıdan haberdar etti. Bu alçak Brahman zehri biliyordu, size öyle söyledi ve aşçıya ceza verdirdi. Aşçının annesi, karısı ve kardeşi, buraya onun başına gelenleri öğrenmeye geldi, fakat bunu anlayan Gunaşarman anneyle kadını öldürttü, kardeş her nasılsa kaçtı ve benim daireme saklandı. Bana sığınmış, olup bitenleri anlatıyordu ki Gunaşarman'ı görünce kaçıp gitti, nereye gitti bilmiyorum. Daha önce hizmetçilerinin göstermiş olduğu aşçının kardeşini görünce Gunaşarman utandı ve bir şeyler düşünüyor gibi oldu. Ben neler olduğunu merak ederek sordum: 'Gunaşarman, bugün sende bir değişiklik mi var?' O da beni kendi tarafına çekmek ve gerçeği saklamak için şöyle söyledi: 'Kraliçem, sizi çok arzuluyorum, isteğimi yerine getirin yoksa yaşayamam. Bana yaşamı Brahman ücreti olarak bağışlayın.' Oda boştu, bunları diyerek ayaklarıma kapandı. Ben ayaklarımı çekip şaşkınlıkla doğruldum. Ayağa kalk-

tığımda, zayıf bir kadın olan beni kucakladı. O anda hizmetçim Pallavikā içeri girdi. Onu görür görmez telaşla odadan kaçtı. Eğer Pallavikā gelmeseydi alçak adam bana tecavüz edecekti. İşte bugün beni inciten budur."

Kraliçe bu uydurma öyküyü anlattıktan sonra susmuş ve ağlamaya başlamış. Zira kötü kadın yalandan çıkmadır. Kral bunu duyduğu anda öfkeyle yanmaya başlamış, çünkü kadınların sözüne güvenmek büyük kişilerin bile değerlendirme gücünü ortadan kaldırır. O karısına demiş ki: "Üzülme sevgilim, o sahtekârı ölümle cezalandıracağım. Ancak, onu kurnazca öldürmek lazım ki kimse bizi ayıplamasın, çünkü onun beş kez yaşamını kurtardığını herkes biliyor. Ayrıca sana karşı işlediği suçu da kimseye duyurmamalıyız." Kralın bu sözlerine kraliçe cevap vermiş: "Bu suçu duyurmaz da başka bir şey yayarsak, mesela Gauda kralıyla yakınlığını, herkes onun bir hain olduğunu düşünecektir." Kral, "Evet, haklısın," demiş. Sonra Kral Mahāsena resmi görüşme salonuna gitmiş.

Bütün krallar, prensler, derebeyler kralı ziyarete gelmişler. O sırada Gunaşarman da saraya gitmek üzere evinden çıkmış. Yol üzerinde birçok kötü belirti görmüş. Sol tarafında bir karga varmış, bir köpek solundan sağına doğru koşmuş, sağında bir yılan belirmiş ve sol koluyla omzunda bir seğirme oluşmuş. Düşünmüş: "Bu uğursuz belirtiler başıma bir şeyler geleceğini gösteriyor, umarım kraldan bana bir kötülük gelmez." Bu düşüncelerle saraya varmış ve kralın resmi görüşme salonuna girip sadakatle selamını vermiş. Fakat eğilip oturduğu sırada kralın kendisini selamlamadığını ve öfkeyle baktığını fark etmiş. Gunaşarman anlamını çözemediği bu durumdan rahatsız olmuş. Kral yargı koltuğundan kalkıp onun yanına oturmuş ve şaşkınlık içindeki saray halkına şöyle demiş: "Gunaşarman'ın bana yaptığını dinleyin!"

Gunaşarman demiş ki: "Ben bir hizmetçiyim, siz ise efendisiniz, nasıl olur da eşit konumda konuşuruz? Önce yargı koltuğunuza oturun, sonra istediğiniz emri verin." Sadık adamı-

nın bu sözünü vezirlerin önerileri izlemiş ve kral yargılama koltuğuna çıkmış ve oradan saraylılara tekrar hitap etmiş: "Bu Gunaşarman'ı pek çok soylu vezire yeğledim de kendimle eşit tuttum. Bana ihanet etti, bunu bilin. Oraya buraya elçiler göndererek Guada kralıyla birlik oldu." Daha sonra kral, Aşokavatī'yle kararlaştırdığı uydurma öyküyü anlatmış. Kalabalık dağıldıktan sonra, vezirlerine Gunaşarman'ın kraliçeye sarkıntılık ettiğini söylemiş.

Gunaşarman demiş ki: "Kralım, size bu yalanı kim söyledi, bu uydurma resmi kim çizdi?" Bunu işiten kral şöyle demiş: "Alçak adam, eğer doğru değilse yemekte zehir olduğunu nasıl anladın?" Gunaşarman, "Bunu bilim yoluyla düşünerek anladım," dediyse de, kendisini kıskanan vezirler, "Bu imkânsız," demişler. Gunaşarman demiş ki: "Kralım! İşin eğrisini doğrusunu araştırmadan karar vermemelisiniz, değerlendirme yeteneğini yitirmiş bir kralı siyaseti iyi bilenler hoş karşılamazlar." Bunları tekrar tekrar söylediyse de nafile, kral onun alçak bir suçlu olduğunu ilan etmiş ve kılıçla kafasının kesilmesini emretmiş. Ancak Gunaşarman savrulan kılıçtan ustalıkla kurtulmuş. Kralın diğer adamları saldırmışlar, fakat kılıç sanatını iyi bildiği için karşısındakilerin tüm çabalarını boşa çıkarmış. Onları birbirinin saçlarıyla birbirine bağlamış, müthiş bir savaşçılık hüneri göstermiş ve kralın sarayından kaçmayı başarmış. Kendisini kovalayan askerlerden yüz kadarını öldürmüş. Sonra elbisesinin bir yanında duran, göze sürüldüğünde görünmez yapan yağı gözüne sürüp görünmez olmuş, bu sayede kimseye görünmeden ülkeyi terk etmiş. Güneye, Dekkan'a doğru yönelmiş ve yolda giderken şöyle düşünmüş: "Anlaşılan bu aptal kral, Aşokavatī tarafından kandırılmış. Yazıklar olsun! Aşklarına karşılık bulamayan kadınlar bir zehir gibi tehlikelidir. Ve yazıklar olsun ki gerçeği araştırmayıp doğruluğa hizmet etmeyen krallar var!"

Bu düşünceler içinde Gunaşarman bir köye varmış. Orada bir banyan ağacının altında öğrencilerine ders veren değer-

li bir Brahman görmüş. Ona doğru yürümüş ve selamlamış. Misafirini hoş karşılayan Brahman sormuş: "Ey Brahman, söyle bana Vedaların hangi bölümlerini okudun?" Gunaşarman cevap vermiş: "On iki bölüm okudum. Sāma Veda'dan iki, Rigveda'dan iki, Yacurveda'dan yedi ve Atharvaveda'dan bir." Brahman, "Sen bir tanrı olmalısın," demiş ve sonra görünüşünden mükemmel bir insan olduğu anlaşılan Gunaşarman'a şöyle söylemiş: "Söyleyin bana, orada doğup süslediğiniz ülke ve aile hangisidir? Adınız nedir ve nasıl bu kadar bilgili olabiliyorsunuz?" Gunaşarman şöyle cevaplamış:

"Uccayinī şehrinde bir Brahmanın Ādityaşarman adlı bir oğlu varmış. O daha çocukken babası ölmüş, annesi de kendisini kocasının cenaze ateşine atmış. Ādityaşarman bu şehirde amcasının yanında Veda okuyarak, bilgi edinip yeteneklerini geliştirerek büyümüş. Böyle bilgi edinip dualar ederken gezgin bir çileci ermişle dostluk kurmuş. Bu çileci ermiş bir Yakshinīyi hâkimiyeti altına alabilmek için Ādityaşarman'la birlikte mezarlıkta kurban töreni yapmış. Altından bir arabada, etrafı genç ve güzel kızlarla çevrili, süslü püslü, göksel bir kız ortaya çıkmış. Kız tatlı bir sesle konuşmuş: 'Çileci ermiş, ben Vidyunmālā adlı bir Yakshinīyim, bunlar da diğer Yakshinīler. Bunlardan istediğini karın olarak alabilirsin. Ama büyü gücün yetmediği için beni alamazsın.'

Yakshinī böyle söyleyince çileci ermiş memnun olmuş ve bir Yakshinīyi seçmiş. Sonra Vidyunmālā ortadan kaybolmuş. Ādityaşarman çileci ermişin kazandığı Yakshinīye sormuş: 'Vidyunmālā'dan daha üstün bir Yaksha var mı?' Yakshinī cevaplamış: 'Evet yakışıklı adam, tabii ki var. Vidyunmālā, Çandralekhā ve Suloçanā, bütün Yakshinīler içinde en üstünleridir. Bunlar içinde en üstünü de Suloçanā'dır.'

Bunu dedikten sonra Yakshinī gitmiş, çileci ermişle Ādityaşarman da evlerine dönmüşler. Güzel Yakshinī her gün ermişi belirli bir saatte ziyaret eder, onun her isteğini yerine getirirmiş. Bir gün Ādityaşarman ermişe şu soruyu sordurmuş:

'Kim Suloçanā'yı elde etmek için uygun büyülü sözleri bilir?' Yakshinī de yine ermiş aracılığıyla şu cevabı göndermiş: 'Güneyde Cambuvana adlı bir yer var. Orada Veni nehri kıyılarında gezinen Vishnugupta adlı bir çileci ermiş var. O en iyi Buddhist keşiştir, büyülü sözleri en iyi o bilir.'

Yakshinīden bunu öğrenen Ādityaşarman büyük bir istekle hemen o ülkeye gitmiş, çileci ermiş dostu da onu izlemiş. Her yerde aradıktan sonra Buddhist keşişi bulmuş ve ona hizmet ederek üç yıl geçirmiş. Çileci ermişin emrine amade olan Yakshinīnin yardımıyla Buddhist keşişin her isteğini yerine getirmiş. Bu durumdan çok hoşnut kalan keşiş, Ādityaşarman'a Suloçanā'yı elde edebileceği büyülü sözleri ve uygulayacağı törenleri öğretmiş.

Büyülü sözleri öğrenen Ādityaşarman tenha bir yere gitmiş ve öğrendiklerini orada her gün uygulamış, sonunda güzelliğiyle tüm dünyayı etkileyen Yakshinī Suloçanā bir hava aracı üstünde belirip şöyle demiş: 'Gel, beni kazandın. Ancak bil ki, bilgili, güzel işaretlerle dolu bir çocuk istiyorsan, altı ay bekledikten sonra beni eş edinmelisin.'

Ādityaşarman kabul etmiş ve Suloçanā onu arabasına alıp Alakā'ya götürmüş. Ādityaşarman orada Yakshinī'nin yanından hiç ayrılmadan, bıçak sırtında oturur gibi altı ay geçirmiş. Sonunda Zenginlik Tanrısı hoşnut kalmış ve göksel kurallara uygun olarak Suloçanā'yı Ādityaşarman'a vermiş. İşte ben bu Brahmanın oğluyum, iyi niteliklerimden dolayı Gunaşarman adını koymuşlar. Ben de orada Vedaları okudum, Manidara adlı bir Yaksha kralından bir sürü bilim öğrendim, yetenek edindim.

Sonra bir gün Tanrı İndra, Zenginlik Tanrısı'nın yanına gelmiş. Onu gören herkes ayağa kalkmış. Fakat kader bu ya babam Ādityaşarman başka bir şey düşündüğü için hemen kalkamamış. Öfkelenen İndra, 'Defol aptal!' diyerek onu lanetlemiş. Oradan kovup dünyaya göndermiş. Suloçanā onun ayaklarına kapanıp yalvarınca İndra şöyle demiş: 'O zaman tek ba-

şına gitmesin, şu oğlunu da alsın, çünkü evlat insanın ikinci bir kendisi gibidir. Bu sözü boşa söylemiş olmayayım.'

İndra böyle deyince o memnun olmuş. Sonra babam beni alıp getirdi ve Uccayinī'deki amcamın evine yerleştirdi. Kaderde din adamı olmak varmış. Zamanla oranın kralıyla tanıştım. Daha sonra başıma gelenleri anlatayım da dinle."

Sonra baştan sona her şeyi anlatmış, Aşokavatī'nin yaptıklarını, kralın tutumunu ve yaptığı kavgaları. Konuşmayı şöyle sürdürmüş: "İşte böyle, başka bir ülkeye kaçarken seni gördüm." Brahman, Gunaşarman'a şöyle demiş: "Sizinle karşılaşmaktan çok mutlu oldum. Şimdi evime gelin. Benim adım Agnidatta. Bu köy bana kral tarafından bağışlandı, orada keyfinize bakın."

Bunu söyledikten sonra Gunaşarman'ı inekler, boğalar ve atlarla dolu görkemli evine buyur etmiş. Misafirine banyo yaptırmış, yağlamış, elbiseler ve mücevherlerle donatıp çeşit çeşit yiyecek sunmuş. Sonra ona güzelliğini tanrıların bile beğendiği kızı Sundarī'yi göstermiş. Kızın müthiş güzelliğini gören Gunaşarman şöyle demiş: "Ona rakip birçok kadın olacak. Burnunda bir ben var. Buna göre göğsünde de ikinci bir ben olmalı. Böyle iki noktası olanlar bu sonuçla karşılaşırlar." O böyle deyince babasının emriyle erkek kardeşi kızın göğsünü açıp bakmış ve orada da bir ben olduğunu görmüşler.

Agnidatta şaşkınlık içinde Gunaşarman'a demiş ki: "Sen her şeyi biliyorsun, fakat onun bu benleri bize iyi talih getiriyor. Koca talihliyse kadınların genellikle rakipleri olur, yoksul bir erkek ise birini bile geçindiremezken birden fazlasıyla ne yapsın?" Gunaşarman buna şöyle cevap vermiş: "Dediğin doğru. Böylesine iyi belirtiler taşıyan bir bünyeye kötü talih nasıl ulaşsın?" Bu fırsatla Agnidatta bedendeki benlerin ve diğer işaretlerin anlamlarını sormuş, Gunaşarman da bedendeki benleri ve diğer işaretlerin erkeklerde ve kadınlarda ne anlama geldiğini anlatmış.

Sonra Sundarī, tıpkı dişi kekliğin aşkla aya baktığı gibi gözleriyle içercesine Gunaşarman'a bakmış. Agnidatta, Gunaşarman'a demiş ki: "Ey mümtaz kişi, kızım Sundarī'yi sana veriyorum. Başka ülkelere gitme, burada benim evimde kal." Bu sözleri duyan Gunaşarman şöyle demiş: "Öyle yaparsam mutlu olurdum, ancak kralın iftirası ve aşağılamasını düşünerek için için yanarken pek de rahat edemem. Sevgi dolu bir kadın, yükselen ay ve vīnānın bam teli mutluluk verir, belayı yok eder. Bir kadının kendi isteğiyle bir erkeğe âşık olması çok iyidir, ancak o istemediği halde babası tarafından veriliyorsa işte o zaman Aşokavatī gibi olur. Ayrıca Uccayinī şehri buraya çok yakın, kral burada olduğumu öğrenirse beni rahat bırakmaz. Bu yüzden kutsal yerleri dolaşacağım, doğduğumdan beri edindiğim lekelerden arınıp bu bedenden ayrılacağım ve huzura ereceğim."

Agnidatta gülümseyerek şöyle cevap vermiş: "Sen bile bu kadar düşünüyorsan biz ne yapalım? Bir budala, temiz kalpli bir insanı küçümsese ne olur ki? Çamur, atanın başına düşer. Kral eninde sonunda cahilliğinin cezasını çekecektir, çünkü kader bir körün görmesini uzun süre beklemez. Ayrıca sırf Aşokavatī yüzünden bütün kadınlardan tiksinemezsin, işaretlerinden de gördüğün üzere iyi kadınlar da var ve onlara saygı duymalısın. Uccayinī'nin buraya yakınlığı bir gerçek, burada olduğunun anlaşılmaması için her türlü önlemi alırım. Ama mutlaka kutsal yerleri gezeceğim diyorsan da şunu söylerim: Bu, bilge kişilerce Vedalardaki bilgiyi edinme mutluluğundan yoksun olanlar için uygun görülmüştür. Eğer kişi tanrılara, atalara, ateşe bir şeyler sunup dualar mırıldanarak değer kazanabiliyorsa hac yerlerini ziyaret etmenin ne anlamı var ki? Bir hacı, elini yastık gibi kullansa, yerlerde yatsa, dilenerek yaşasa ve sadece su içip çilecilerin düzeyine erişse bile kaygıdan uzak kalamaz. Yaşamaktan vazgeçmeye gelince, bu da doğru yoldan ayrılmak demektir ve intihar edenler öte dünyada acılara boğulurlar. Genç ve akıllı kişiler kötü hatalar işlemezler, karar ver

ve dediğimi yap. Sana gizli ve ferah bir yaşam yeri sunuyorum, Sundarī ile evlen ve huzur içinde yaşa."

Agnidatta tarafından böyle ikna edilmeye çalışılan Gunaşarman bu öneriyi kabul etmiş ve demiş ki: "Kabul ediyorum, Sundarī gibi bir kadını kim eş olarak almaz ki? Ancak isteğimi tamamlayana kadar kızınla evlenemem. O adaletsiz kraldan intikam almak için tanrıları hoşnut etmem gerek."

Bunu Agnidatta memnuniyetle kabul etmiş, Gunaşarman geceyi rahatça dinlenerek geçirmiş. Ertesi gün Agnidatta onun rahat ve huzuru için, Pātālavasati adlı gizli bir ev inşa ettirmiş.

Gunaşarman, Agnidatta'ya gizlice şunu sormuş: "Söyler misin bana, burada hangi tanrıya tapınırsam ve hangi kutsal sözleri kullanırsam lütfa ererim?" Agnidatta cesur adama cevap vermiş: "Bana hocamın öğrettiği, Tanrı Svāmikumara için kullanılan kutsal sözler biliyorum, bu tanrıların çoğunu hoşnut eder. Bu, Savaş Tanrısı Şiva'dan, bir ateş çukurundan, çalılardan veya Krittikālardan doğmuştur derler. O, doğar doğmaz karşı konulmaz gücüyle tüm dünyayı önünde eğdirmiştir ve yenilmesi zor olan ifrit Tāraka'yı öldürmüştür."

Gunaşarman, "Bana o kutsal sözleri öğret," demiş. Agnidatta öğretmiş. Onunla Gunaşarman Savaş Tanrısı Skanda'yı hoşnut etmiş. Altı yüzlü tanrı belirmiş ve şöyle demiş: "Senden memnun kaldım, lütfuma hak kazandın. Sana tükenmez bir hazine vereceğim ve Mahāsena'yı dize getirip tüm dünyayı yöneteceksin." Bu lütufta bulunduktan sonra Skanda ortadan kaybolmuş. Gunaşarman'ın hiç tükenmeyen bir hazinesi olmuş.

Sonra Brahman Agnidatta'nın her geçen gün daha çok âşık olduğu güzel kızıyla kurallara uygun olarak evlenmiş. Bu sanki gelecekteki iyi talihinin bedenlenmiş biçimi gibiymiş.

Hiç tükenmeyen hazinesi sayesinde atlar, filler, piyadelerden oluşan bir ordu kurmuş ve tüm krallık topraklarını çiğneyerek Uccayinī üzerine yürümüş. Orada Aşokavatī'nin alçakça davranışını herkese duyurduktan sonra Kral Mahāsena'yı savaşta yenmiş, onu tahtından indirerek tüm yeryüzünün kra-

lı olmuş. Artık Kral Gunaşarman imiş ve Sundarī'den başka daha birçok kral kızıyla evlenmiş. Emirleri okyanus kıyılarına kadar geçerli olmuş ve eşi Sundarī ile birlikte mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte böyle, eski zaman krallarından Mahāsena, eğriyle doğruyu ayıramayınca aptal bir kişi olarak felakete sürüklendi, temiz kalpli Gunaşarman ise sağlam kişiliğiyle en büyük başarıları kazandı.'

Geceleyin veziri Vītabhīti'den bu kahramanlık öyküsünü dinleyen Sūryaprabha, geçmesi gereken önündeki büyük savaş denizi karşısında kendine güvenini tazelemiş ve yavaş yavaş uykuya dalmış.

L. Bölüm

Sūryaprabha ve vezirleri sabah erkenden kalkmışlar, Dānava ordularını ve müttefiklerini toplayıp savaş alanına gitmişler. Şrutaşarman da Vidyādhara kuvvetlerini toplayıp gelmiş. Bütün tannlar ve Asuralar da izlemek için yerlerini almışlar. Her iki ordu hilal şeklini alıp savaşmaya başlamış. Tüylerden kanatları olan hızlı oklarla birbirlerini delmeye, yaralamaya başlamışlar. Kınlarından çıkan ve sağa sola savrularak kan içen uzun kılıçlar, ölümün dili gibi görünüyormuş. Savaş alanı birçok yiğidin yüzünün tamamen açmış lotuslara benzediği bir göl gibiymiş. Disk yağmuru, Brahman ördeklerinin inip krallık kuğularını yok etmesine benziyormuş. Birçok kahramanın havada uçan ve yerde yuvarlanan başı ölümün kendisini eğlendirdiği bir top oyunu gibiymiş. Kan çiseltilerinin tozu bastırdığı savaş alanında öfkeli yiğitlerin teke tek dövüşleri başlamış. Sūryaprabha ile Şrutaşarman, Prabhāsa ile Dāmodara, Siddhārtha ile Mahotpāta, Prahasta ile Brahmagupta, Vītabhī ile Sangama, Pracnādhya ile Çandragupta, Priyankara ile Ākrama, Sarvadamana ile Atibala, Kuncarakumāraka ile Dhurandhara ve diğer kahramanlar da birbirleriyle dövüşe tutuşmuşlar.

Önce Mahotpāta, Siddhārtha'nın oklarını savuşturmuş ve yayını kırıp atlarıyla arabacısını öldürmüş. Arabasını kaybeden Siddhārtha öfkeyle demir bir gürz kapmış ve onun arabasını, atlarını parçalara ayırmış. Mahotpāta ve Siddhārtha yayan dövüşmeye başlamışlar ve yerlerde debelenmişler. O tam Vidyādharayı öldürecekken babası Bhaga gelip kurtarmış ve savaş alanını bırakıp göğe uçmuşlar. Prahasta ve Brahmagupta birbirlerinin arabalarını parçalamışlar, sonra kılıçlarla dövüşe başlamışlar. Kılıçta bütün ustalıklarını sergilemişler. Prahasta bir hamleyle hasmının kalkanını düşürüp onu yere sermiş. Tam başını kesecekken babaları Tanrı Brahma'nın uzaktan yaptığı bir işaretle engellenmiş, buna bütün Dānavalar gülmüşler ve tanrıları küçümseyerek, "Hey tanrılar, öyle uzaktan bakmayın, gelin evlatlarınızı kurtarın," diye bağırmışlar.

O esnada Vītabhaya, Sankrama'nın yayını ikiye bölmüş, arabacısını öldürmüş ve Kāma'nın silahıyla onun kalbini delmiş. Pracnādhya kılıç kılıca dövüştüğü Çandragupta'nın başını keserek öldürmüş. Oğlunun ölümünü görüp çok sinirlenen ay gelip Pracnādhya ile dövüşmeye başlamış. Bunlar aynı düzeyde eşleşmiş savaşçılar olmuşlar. Arabası yok olan Priyankara rakibini bir kılıç vuruşuyla ikiye bölmüş. Sarvadamana yayını parçaladığı Atibala'yı kalbine fil kancası saplayarak öldürmüş. Silahlar karşılıklı olarak uçuşurken Kuncarakumāraka, Dhurandhara'nın arabasını yok etmiş, Vikramaşakti ona yeni bir araba getirmiş, öfkelenen Kuncarakumāraka, Vikramaşakti'nin arabasının üzerine koca bir kaya fırlatıp atmış. Vikramaşakti parçalanan arabasıyla kaçmış, o aynı kaya parçasıyla Dhurandhara'yı da parçalamış.

Viroçana'nın ölümüne üzülmüş olan ve Şrutaşarman ile çarpışan Sūryaprabha, bir ok atarak Dama'yı öldürmüş. Buna öfkelenen İki Aşvin tanrısı gökten yere inip savaşmaya başlamışlar. Sunītha onların gönderdiği okları karşılamış ve Aşvinlerle aralarında büyük bir mücadele başlamış. Sthirabuddhi bir kargıyla Parakrama'yı öldürmüş ve sonra sekiz Vasu ile savaşma-

ya başlamış. Prabhāsa arabası yok olmuş olan Bhāsa'yı görmüş, kendisi Dāmodara ile dövüşürken attığı okla Mardana'yı vurmuş. Dānava Prakampana, Tecahprabha'yı öldürmüş ve buna öfkelenen Ateş Tanrısı Agni ile savaşa tutuşmuş. Dhūmraketu, Yamadamshtra'yı öldürünce o da Ölüm Tanrısı Yama ile savaşa tutuşmuş. Simhadamshtra bir kaya parçasıyla Suroshana'yı öldürünce buna öfkelenen Tanrı Nirriti ile savaşa tutuşmuş. Kālaçakra bir diskle Vāyubala'yı ikiye bölünce buna öfkelenen Tanrı Vāyu ile savaşa tutuşmuş. Mahāmāya, yılan, dağ, ağaç, Garuda, şimşek ve ateş gibi şekillere girebilen Kuveradatta'yı öldürünce buna öfkelenen Tanrı Kuvera ile savaşa tutuşmuş. Bu şekilde bütün tanrılar kendi çocukları öldürüldükçe savaşa dahil olmaya başlamışlar. Öne çıkan birçok Vidyādhara, insanlar ve Dānavalar tarafından öldürülmüş.

Aynı esnada Prabhāsa ile Dāmodara arasındaki korkunç mücadele sürüyormuş. Yayı kırılan ve arabacısı ölen Dāmodara dizginleri eline alıp başka bir yayla savaşı sürdürmüş. Brahma bu durumu alkışlayınca İndra demiş ki: 'Saygıdeğer tanrı, kötü dövüşen birisini neden alkışlıyorsun?' Brahma cevap vermiş: 'Prabhāsa ile bu kadar uzun dövüşebilen birisinden nasıl memnun olmam? Vishnu'dan bir parça olan Dāmodara bunu başarıyor. Zira tanrılar bile Prabhāsa ile başa çıkamazlar. Tanrıların yenemediği Asura Namuçi, mükemmel bir mücevher olan Prabala olarak doğmuştu. O da daha sonra Bhāsa oğlu yenilmez Prabhāsa olarak doğdu. Bhāsa da daha önceki yaşamında Asura Kalanemi, sonra Hiranyakaşipu, sonra da Kapincala olarak doğmuştu. Sūryaprabha, Sumundīka denilen Asura idi. Daha önce Hiranyāksha olan Asura, şimdi Sunītha'dır. Prahasta ve bütün bu Daityalar, Dānavalar bir zamanlar sizin tarafınızdan öldürülmüş olan Asuralardır, onlar Maya ve diğer Asuralar olarak doğdular. Bak, Şiva'ya sunduğu büyük kurbanlar sayesinde bütün bağlarını kırmış olan Bali buraya geldi. Sūryaprabha ve diğerlerinin de her gün tapındığı tanrıya bağlılığıyla, sizin bölümlere ayrılmış devriniz tamam-

lanana kadar Pātāla ülkesinde mutlu yaşadı. Sonra o da İndra haline gelecek. Bunları hep Şiva sağladı. Şimdi sizin zafer zamanınız değil, düşmanlarınızla barış yapın.'

Brahma'nın tanrılar kralı İndra'ya bunları söylediği sırada, Prabhāsa büyük Şiva silahını göndermiş. Bu her şeyi yok eden korkunç silahın gönderildiğini gören Vishnu da kendi diski Sudarşana'yı göndermiş. İyice görünür biçim alan bu iki göksel silah arasında üç dünyayı titretip tüm canlıları tehdit eden bir mücadele başlamış. Vishnu, Prabhāsa'ya demiş ki: 'Silahını geri çağır, ben de geri çağırayım.' Prabhāsa cevap vermiş: 'Silahımı boşuna göndermedim, Dāmodara dövüşten vazgeçip dönsün, ben de silahımı geri çağırayım.' Vishnu karşılık vermiş: 'Diskimi onurlandır, diğer silahlar yararsız görünsün.' Prabhāsa bunu kabul etmiş ve 'Peki, diskin arabamı parçalasın,' demiş. Vishnu da Dāmodara'yı savaştan çekmiş, Prabhāsa da kendi silahını çekmiş, arabası parçalanmış. Başka bir arabaya binip Sūryaprabha'nın yanına gitmiş, Dāmodara da Şrutaşarman'ın yanına gitmiş.

İndra'nın oğlu olduğu için sürekli pohpohlanan Şrutaşarman ile Sūryaprabha arasındaki teke tek dövüş giderek korkunç bir hal almaya başlamış. Şrutaşarman hangi silahı gönderirse Sūryaprabha onu başka bir silahla savuşturyormuş. Şrutaşarman yaptığı her hileye karşılık buluyormuş. Sonunda Şrutaşarman korkunç bir hınçla Brahma silahını göndermiş ve yiğit Sūryaprabha da Şiva silahını sallamış. Güçlü Şiva silahı Brahma silahını püskürtmüş. Şrutaşarman'ın yenildiğini gören İndra ve Lokapālalar, gazaba gelip şimşekten başlamak üzere kendi silahlarını göndermeye başlamışlar. Ancak Şiva silahı bütün bunları yok etmiş ve Şrutaşarman'ı öldürmek isteğiyle coştukça coşmuş. Sūryaprabha ona Şrutaşarman'ı öldürmemesi için yalvarmış, silah da onu yakalayıp Sūryaprabha'nın eline vermiş ve hapse attırmış. Derken bütün tanrılar savaşa hazırlanmışlar, Asuralar da öyle yapmışlar ve her iki taraf savaş için toplanmış.

Sonra Şiva'nın gönderdiği Virabhadra adlı bir Gana, İndra'ya şu mesajı getirmiş: 'Siz buraya savaşı izlemeye geldiniz, savaşma hakkınız var mı? Ayrıca haddinizi aşmakla başka kötü sonuçlara neden olacaksınız.' Bunu işiten tanrılar şöyle demişler: 'Burada bizim evlatlarımız öldürüldü ve öldürülüyor, nasıl savaşmayalım ki? Bir kimsenin kendi nesline duyduğu sevgiyi bastırmasına olanak var mıdır? Onları öldürenlerden mutlaka intikam almalıyız, bunda ne yanlışlık var?'

Tanrılar böyle dedikten sonra Virabhadra gitmiş ve tanrılarla Asuralar arasında korkunç bir savaş cereyan etmiş. Sunītha ile iki Aşvin, Pracnādhya ile ay, Sthirabuddhi ile Vasular, Kālaçakra ile Vāyu, Prakampana ile Agni, Sihadamshtra ile Nirriti, Pramathana ile Varuna, Dhūmraketu ile Yama, Mahāmāya ile Kuvera, diğer Asuralar da diğer tanrılarla savaşa tutuşmuşlar ve birbirlerine karşılıklı silah yağdırmışlar. Bir tanrı hangi silahı gönderirse göndersin, Tanrı Şiva öfkeli bir kükremeyle onu etkisiz hale getiriyormuş. Silahı yok olan tanrılar savaş alanından kaçıyorlarmış, Şiva sadece Kuvera'yı tatlı dille vazgeçirmiş. Nihayet öfkeli İndra Sūryaprabha'ya bizzat saldırmış, oklardan ve çeşitli silahlardan bir fırtına yaratmış. Sūryaprabha bunları kolayca etkisiz hale getirmiş, İndra'ya yüzlerce okla karşılık vermiş.

Tanrılar kralı öfkelenip şimşeğine sarılmış, Şiva da öfkeyle kükreyip onun şimşeğini parçalamış. İndra dönüp kaçmış, Nārāyana keskin oklarla Prabhāsa'ya saldırmış. Prabhāsa onun silahlarını kendilerininkilerle korkusuzca savuşturmuş ve atlarını, arabasını kaybettiği halde yenisine binerek Daityaların bu düşmanıyla başa baş dövüşmüş. Öfkelenen tanrı alevli diskini göndermiş. Prabhāsa da sihirli sözlerle kutsadığı göksel bir kılıcı göndermiş. İki silah karşılaştığında, kılıcın disk karşısında duramayacağını gören Tanrı Şiva, öfkeli bir nara atmış. Bu nara diskin ve kılıcın her ikisinin de yok olmasını sağlamış.

Asuralar keyiflenmişler, tanrılarsa üzülmüşler, Sūryaprabha zafer kazanırken Şrutaşarman mahkûm olmuş. Tanrılar Şi-

va'ya yalvarıp yakarmışlar, Tanrı Şiva hoşnut kalmış ve tanrılara şunu söylemiş: 'Sūryaprabha'ya verdiğim söz hariç, dileyin benden ne dilerseniz. Kavrulmuş kurbanlar üzerine verilen sözden kim dönebilir?' Tanrılar demişler ki: 'Fakat efendim, bizim Şrutaşarman'a verdiğimiz sözler de yerine gelsin, çocuklarımız ölmesin.' Böyle deyip susmuşlar. Kutlu tanrı onlara demiş ki: 'Barış yapıldığında istediğiniz olsun bakalım. Barışın özelliği budur zaten. Şimdi Şrutaşarman ve adamları Sūryaprabha'ya biat etsinler. Daha sonra her iki tarafın da iyiliğine bir karar açıklarız.'

Tanrılar Şiva'nın dediklerini kabul etmişler ve Şrutaşarman'a Sūryaprabha'ya biat etmesini söylemişler. Sonra düşmanlıklar bir tarafa bırakılmış, herkes birbirine sarılmış, tanrılar ve Asuralar da düşmanlığı unutup barış yapmışlar. Sonra Şiva, tanrıların ve Asuraların işiteceği şekilde Sūryaprabha'ya şöyle söylemiş: 'Sen kurban sunağının güney yarısını yönet, Şrutaşarman da kuzey yarısını yönetsin. Çünkü evladım, sen çok geçmeden bütün gök canlılarının, Kinnaraların ve diğerlerinin dört katlı hükümdarlığını sürdüreceksin. Bu ayrıcalıklı konumu kazandığında, kurban sunağının güney yarısını Şrikuncarakumara'ya vereceksin. Ayrıca savaşta her iki taraftan da ölmüş olanlar hiçbir yara izi taşımadan dirilsinler.' Bunları söyleyen Şiva ortadan kaybolmuş, bütün savaşçılar sanki uykudan uyanır gibi sapasağlam ayağa kalkmışlar.

Sonra düşmanlarına boyun eğdiren Sūryaprabha, Şiva'nın sözlerine itaat ederek genişçe bir yere çıkıp bütün saray erkânıyla oturmuş, Şrutaşarman'ı da tahtın diğer yarısına oturtmuş. Başta Prabhāsa olmak üzere arkadaşları ve Dāmodara başta olmak üzere Şrutaşarman'ın arkadaşları iki prensin yanlarına dizilmişler. Sunītha, Maya ve öteki Dānavalar ve Vidyādharaların kralları önem sırasına göre yerlerini almışlar. Başını Prahlāda'nın çektiği yedi Pātāla'nın kralları olan Daitya ve Dānava kralları neşeyle oraya gelmişler. İndra, en başta Brihaspati olmak üzere bütün Lokapālalarla, Vidyādhara Sumeru da

Suvāsakumāra ile birlikte gelmiş. Danu'nun başı çektiği Kaşyapa'nın bütün karıları ve Bhūtāsana adlı hava aracıyla Sūryaprabha'nın bütün karıları gelmiş. Birbirlerine sevgi, saygı gösterdikten sonra Danu'nun Siddhi adlı bir arkadaşı Danu adına şöyle konuşmuş: 'Ey tanrılar ve Asuralar, Tanrıça Danu size diyor ki: "Söyleyin, bu dostça toplantıdan aldığınız zevki ve tatmini daha önce almış mıydınız? Bir daha herkesi tarifsiz acılara boğan korkunç savaşlara kalkışmamalısınız. Cennetin imparatorluğunu elde etmeye kalkışan Hiranyāksha ve öteki Asuralar göçüp gittiler ve İndra şu anda en büyük, bu yüzden düşmanlığa ne gerek var? Artık düşmanlığı bırakın ve mutlu olun, ben de mutlu olayım ve dünyaların her şeyi bizim olsun."'

Siddhi'nin ağzından Danu'nun sözleri işitilince İndra, Brihaspati'ye dönerek demiş ki: 'Onların düşmanca bir tavrı olmadıkça, tanrılar Asuralara karşı düşmanca davranmazlar.' Tanrılar kralı İndra böyle deyince Dānavalar kralı Maya da şöyle söylemiş: 'Eğer Asuralar düşmanca tavır sergiledilerse, nasıl oldu da Namuçi ölüyü dirilten at Uççaihşravas'ı İndra'ya verdi? Nasıl oldu da Prabala kendi bedenini tanrılara sundu? Nasıl oldu da Bali kendini hapsederken üç dünyayı Vishnu'ya verdi? Yine Ayodeha bedenini bizzat Viśvakarman'a sunmadı mı? Daha ne diyeyim ki? Asuralar her zaman cömert olmuşlardır, onlara karşı hile yapıldığında düşmanca bir tavır içine girmişlerdir.' Asura Maya böyle konuştuktan sonra Siddhi onları barışa teşvik eden bir konuşma yapmış ve tanrılarla Asuralar birbirlerini kucaklayıp barış yapmışlar.

Bu sırada Tanrıça Dūrgā'nın gönderdiği Cayā adlı bir hizmetçi kız oraya gelmiş. Herkes ona 'Hoş geldin,' demiş, kız Sumeru'ya şunları söylemiş: 'Beni Tanrıça Dūrgā gönderdi ve size şunu emretti: "Bakire kızın Kāmaçūdāmani'yi* hemen Sūryap-

* Sumeru'nun kızı Kāmaçūdāmani'den daha önce Sunītha'nın kızı olarak söz ediliyor. Eğer ikisi farklı kızlar değilse, bu yüzyıllar içinde yapılan derlemeler sırasında oluşmuş bir hatadır. (ç.n.)

rabha'ya ver, zira o benim sadık inananımdır.'" Cayā böyle söyleyince Sumeru eğilmiş ve cevap vermiş: 'Dūrgā'nın emirlerini yerine getirmek görevimdir, çünkü bu benim için bir iyiliktir, zaten bunu bana daha önce Tanrı Şiva emretmişti.' Sumeru, Cayā'ya böyle deyince Cayā, Sūryaprabha'ya dönüp şöyle demiş: 'Kāmaçūdāmani'yi bütün karılarından üstün tutup hepsinden daha çok özen göstereceksin. Bugün Dūrgā'nın sana verdiği emir budur.'

Sūryaprabha'nın ağırladığı Cayā bunları söyledikten sonra ortadan kaybolmuş. Sumeru hemen aynı gün evlilik için uygun zaman ayarlamış, mücevherlerle süslü sütunları ve içinde yanan ateşiyle bir tören yeri hazırlatmış. Sonra güzelliğini tanrıların ve Asuraların açgözlülükle içtikleri Kāmaçūdāmani'yi oraya getirtmiş. Güzelliği Tanrıça Umā gibiymiş. Pārvatī, Himālaya'nın kızıysa o da Sumeru'nun kızıymış. Tepeden tırnağa süslü haliyle evlilik töreninden bile daha görkemli olan kızı tören yerine çıkarmış. Sūryaprabha, Danu ve diğer kadınların kollarına bilezikler taktığı kızı lotus ellerinden tutmuş. Ateşe bir avuç pirinç atıldıktan sonra Cayā gelmiş ve Dūrgā'nın ona gönderdiği çiçekleri hiç solmayan kolyeyi vermiş. Sonra Sumeru paha biçilmez mücevherlerle Airāvata soyundan gelme kusursuz bir göksel fil vermiş. İkinci avuç pirinç atıldığında Cayā boyna takıldığında insanı açlık, susuzluk ve ölümden koruyan bir kolye vermiş. Sumeru da yine paha biçilmez mücevherler ve Uççaihşravas soyundan gelme bir at vermiş. Üçüncü avuç pirinç atılışında Cayā tek bir ipe dizili mücevherler vermiş, bu insanı her daim genç tutarmış. Sumeru da yine öncekiler kadar değerli mücevherler ve ayrıca sahibine her türlü sihir gücü kazandıran göksel bir inci tanesi vermiş.

Düğün tamamlanınca Sumeru oradaki herkese hitaben demiş ki: 'Tanrılar, Asuralar, Vidyādharalar, tanrıların anaları ve herkes! Bugün benim evimde yiyin, için, bana bu onuru verin. Ellerimi kavuşturarak size yakarırım.' Sumeru'nun bu davetini reddetmeye kalkışmışlar, fakat hemen Nandin gelmiş. Şiva'nın

öküzü hepsinin önünde eğilerek şöyle demiş: 'Şiva size Sumeru'nun evinde yemenizi buyuruyor, çünkü o tanrının bir hizmetçisidir. Eğer orada yerseniz hepiniz kutsanacaksınız.' Nandin'den bu sözleri işitince hepsi de daveti kabul etmiş.

Derken oraya Şiva tarafından gönderilen Vināyaka, Mahākāla, Vīrabhadra ve diğerlerinin önderliğinde bir sürü Gana gelmiş. Bir ziyafet hazırlamışlar, konukları tanrılar, Vidyādharalar ve insanlar olmak üzere sırayla oturtmuşlar. Göksel varlıklar olan Vīrabhadra, Mahākāla, Bhringin ve diğerleri, Sumeru'nun sihir gücüyle hazırladığı yiyecekleri sunmuşlar. Diğer yiyecekler Şiva'nın emriyle hareket eden inek Kamadhenu tarafından karşılanmış. Her bir konuğa önem sırasına göre hizmet edilmiş. Sonra göksel periler bir dans gösterisi yapmış Vidyādhara ozanlar şiirlerle şölene renk katmışlar. Ziyafetin sonunda Nandin ve diğerleri, konuklara göksel kolyeler, elbiseler ve mücevherler sunmuşlar. Böyle onurlandırılan tanrılar, Gana şefleri, Nandin ve beraberindekiler, bütün Ganalar, geldikleri gibi gitmişler. Sonra bütün tanrılar ve Asuralar, onların anaları, Şrutaşarman ve adamları Sumeru'dan ayrılıp kendi evlerine gitmişler. Ancak Sūryaprabha ve karısı, diğer kadınlarla birlikte arabayla Sumeru'nun çile ormanına gitmişler. Orada dostu Harsha'yı başarılarını bildirmesi için krallara ve kardeşi Ratnaprabha'ya göndermiş. Gün biterken, eşi Kāmaçūdāmani'nin çok güzel inşa edilmiş ve içi görkemli mücevherlerle süslenmiş yataklarla dolu özel dairesine girmiş. Orada, 'Şimdi diğer kadınlar dışarıda dursun, sadece sen kal sevgilim,' diyerek yeni eşine ayrıcalıklı davranmış.

Sabahleyin Sūryaprabha kalkmış, gidip bir arada bulunan diğer eşlerine iltifatlar etmiş. Onlar yeni eşi yüzünden kendisine naz yapıp iğneleyici laflar söylerken oraya Sushena adlı bir Vidyādhara gelmiş. Muhafız gelişini haber vermiş. İçeri girip saygısını gösterdikten sonra muzaffer krala şöyle hitap etmiş: 'Efendimiz, buraya Trikuta'nın kralı başta olmak üzere bütün Vidyādhara kralları tarafından gönderildim. Size şu ha-

beri gönderdiler: "Taç giymenizin üçüncü gün, Rishabha dağında yapılması çok hayırlı olur. Bu haber herkese bildirilsin ve gerekli hazırlıklara başlansın."'

Bunu işiten Sūryaprabha elçiye cevap vermiş: 'Trikuta kralına ve diğer Vidyādharalara de ki: "Değerli krallar hazırlıklara başlansın ve başka ne yapılacaksa bana söyleyin. Ben hazırım. Taç giyme gününü herkese bildireceğim."' Bu cevabı alan Sushena gitmiş. Sūryaprabha, Prabhāsa başta olmak üzere bütün dostlarını büyük taç giyme törenine tanrıları, çilecileri, Yājnavalkya'yı, kralları, Vidyādharaları, Asuraları davet etmeleri için bir bir göndermiş.

Kendisi ise Tanrı Şiva ve eşi Tanrıça Ambikā'yı bizzat davet etmek üzere dağların kralı Kailāsa dağına gitmiş. Dağa tırmanırken kendisinin Siddhalar, ermişler ve tanrılar tarafından tapınılan ikinci bir Şiva gibi parladığını fark etmiş. Yolu yarıladığında, yukarıya tırmanmanın zor olduğunu düşünürken bir tarafta mercandan bir kapı olduğunu fark etmiş. Bunun doğaüstü güçlerden geldiğini düşünerek içeri girmek yerine Şiva'ya dua etmeye başlamış. Sonra fil yüzlü bir adam kapıyı açıp, 'Buyurun, kutlu Ganeşa sizden çok hoşnut kaldı,' diyerek onu içeri davet etmiş. Sūryaprabha şaşkınlık içinde içeri girmiş ve parıldayan bir mücevher parçası üzerinde oturmakta olan tanrıyı görmüş. Tek dişli, hortumlu, sarkık göbekli, üç gözlü, parlak baltalı ve değnekli, çevresi birçok Gana ile sarılı tanrının ayaklarına kapanmış, ona tapınmaya başlamış. Engelleri ortadan kaldıran fil başlı Tanrı Ganeşa memnun olmuş ve onun geliş nedenini öğrendikten sonra şefkatli bir sesle, 'Şu yoldan çık,' demiş.

Sūryaprabha o yoldan tırmanmaya başlamış, beş yocana yol aldıktan sonra rubi taşından yapılmış bir başka kapı görmüş. Oraya da girmek için bütün adlarını sayarak bin adlı Şiva'ya dua etmiş. Skanda'nın oğlu Viśākha kapıyı açmış, adını haykırarak kralı içeri buyur etmiş. İçeri giren Sūryaprabha, ateş gibi parlayan Tanrı Skanda'yı görmüş. Çevresinde Śākha, Viśāk-

ha ve diğer kardeşleriyle beş oğlu bulunuyormuş, büyük ve küçük gezegenler varmış, on milyon Ganeşa ayaklarına kapanmaktaymış. Hoşnut kalan Tanrı Skanda* onun geliş nedenini öğrendikten sonra dağa çıkacağı yolu göstermiş.

Bu şekilde, mücevherle kaplı beş kapı daha geçmiş. Bunları da sırasıyla Bhairava, Mahākāla, Vīrabhadra, Nandin, Bhringin korumaktaymış. Sonunda sekizinci kapıya varmış. Şiva'ya dua ettikten sonra dağın tepesindeki kristal kapıyı Rudralardan biri açmış ve onu içeri buyur etmiş. İçeri girip Şiva'nın muhteşem dünyasına bakmış. Göksel rüzgârlar hoş kokular yayıyormuş, ağaçlar hep çiçekli ve meyveliymiş. Gandharvalar şarkılar söylüyor, Apsaraslar dans ediyorlarmış. Sūryaprabha sonunda, bir köşede kristal bir tahtta oturmakta olan, üç gözlü, üç uçlu mızrağı elinde, keçeleşmiş saçlı, başında hilal taşıyan ve yanında kendisine müthiş bir sevgiyle bağlı eşi bulunan yüce Tanrı Şiva'yı görmüş. İlerleyip onun ve tanrıçanın ayaklarına kapanmış. Tanrı Şiva elini onun omzuna koymuş, yerden kaldırıp oturtmuş ve geliş nedenini sormuş. Sūryaprabha demiş ki: 'Taç giyme törenim için siz efendimizi davet edecektim.' Şiva demiş ki: 'Neden bunca zahmete girdin? Neden beni aklına getirmedin? Beni düşünseydin oracıkta biterdim. Tamam, törenine geleceğim.'

İnananlarına karşı müşfik olan tanrı, orada duran Ganalardan birine şu emri vermiş: 'Taç giyip imparator olacak bu kişiyi hemen büyük imparatorların taç giydiği Rishabha dağına götür.' Şiva'nın çevresinde dolanan Gana bu emir üzerine Sūryaprabha'yı nazikçe kucağına almış. Onu sihirli gücüyle Rishabha dağına götürüp bırakmış, sonra da ortadan kaybolmuş.

Sūryaprabha oraya vardığında, dostları, Kāmaçūdāmani ve öteki karıları, Vidyādhara krallar, İndra ve diğer tanrılar, Maya ve diğer Asuralar, Şrutaşarman, Sumeru ve Suvāsakumāra onu karşılamışlar. Sūryaprabha onların hepsini onurlan-

* Kārttikeya. (ç.n.)

dırmış, onlara Şiva ile nasıl görüştüğünü anlattığında hepsi de onu kutlamışlar.

Sonra Prabhāsa ile diğerleri, mücevherlerden ve altınlardan yapılmış kaplarda erkek ve dişi nehirlerden, denizlerden ve kutsal yerlerden toplanmış, çeşitli bitkilerle karıştırılmış suları taç giyme töreni için getirmişler. O sırada Dürgā ile birlikte Şiva gelmiş. Tanrılar, Asuralar, Vidyādharalar, krallar ve büyük ermişler onun ayaklarına kapanmışlar. Sonra bütün tanrılar, Dānavalar, Vidyādharalar, 'Bugün kutlu olsun,' diye bağırırlarken, ermişler Sūryaprabha'yı tahta oturtmuşlar, bütün suları başından aşağı döküp onu Vidyādharaların imparatoru ilan etmişler. Akıllı Asura Maya ona onur türbanını ve tacını giydirmiş. Apsaraslar dans ederken tanrıların davulları, yeryüzünün zillerine karışıyormuş. Ermişler taç giyme töreni suyundan Kāmaçūdāmani'ye de dökmüşler ve onu Sūryaprabha'nın birinci eşi saymışlar.

Tanrılar ve Asuralar gittikten sonra Sūryaprabha, akrabaları, dostları ve tanıdıklarıyla ziyafeti sürdürmüş. Birkaç gün sonra, Şiva'nın söylediği gibi kuzey yarı yönetimini Şrutaşarman'a vermiş. Vidyādharalar kralı olarak diğer eşleriyle, dostlarıyla birlikte çok uzun bir zaman mutluluk içinde yaşamış.

(A) İşte böyle, Sūryaprabha bir insan olmasına rağmen Şiva'nın lütfuyla Vidyādharalar imparatorluğunu elde etmiş."

Vatsa kralının huzurunda bu öyküyü anlatan ve Naravāhanadatta'nın önünde eğilen Vidyādharalar kralı Vacraprabha ayrılıp göğe yükselmiş. O gittikten sonra babası Vatsa kralının evinde eşi Madanamançukā ile kalmakta olan yiğit Naravāhanadatta Vidyādharalar imparatoru olmayı beklemeye başlamış.

IX

ALANKĀRAVATĪ

LI. Bölüm

Dua

Dağların bile önünde eğildiği dans eden Ganeşa'nın önünde eğiliriz. Bu dağlar ki Nişumbha'nın ağırlığıyla eğilen yeryüzüne borçlu olduklarından eğilmek zorundadırlar.

(A) Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta böylece babasının Kauşāmbī'deki sarayında Vidyādharalar kralının şaşırtıcı öyküsünü dinlemiş. Sonra bir keresinde avlanmaya çıktığı sırada ordusundan ayrılmış ve yanında sadece dostu Gomukha ile büyük bir ormana girmiş. Sağ gözünün seğirmesi iyi bir şey olacağına delaletmiş ve göksel bir vīnā eşliğinde bir şarkı duymuş. Sesin geldiği yöne doğru biraz ilerlediğinde bir Şivacı Svayambhū tapınağı görmüş, atını bağlayıp içeri girmiş. Orada çevresi birçok güzel kızla çevrili göksel bir genç kızın vīnā çalarak Şiva'ya dua ettiğini görmüş. Onu gördüğü anda, nasıl ay denizin kalbini altüst ederse, tıpkı onun gibi, kızın kalbinden taşan sevgi akıntılarıyla altüst olmuş. Kız da onu görünce sevgi dolu gözlerle utanarak bakmış, aklı karışıp çalacağı parçayı unutmuş.

Efendisinin ruhunu okuyan Gomukha, kızın hizmetçilerine sormuş: "Bu kız kimdir, kimin kızıdır?" Fakat tam o sırada olgun yaşta başka bir Vidyādharī altın ışıklar saça-

rak gökten yere inmiş. Gelip kızın yanına oturmuş, kız ayağa kalkıp onun ayaklarına kapanmış. Olgun kız diğer kızı kutsamış ve demiş ki: "Bütün Vidyādharaların kralı olacak bir kocayı engelsizce kazanasın." Sonra Naravāhanadatta bu nazik görünüşlü kadına yaklaşmış, önünde eğilip onun tarafından kutsandıktan sonra şöyle sormuş: "Ey ana, bu kız kimdir? Lütfen söyleyin." Vidyādharī şöyle söylemiş: "Dinle, anlatayım.

Himālaya dağlarında Śrīsundarapura adlı bir şehir varmış. Orada Alankāraşīla adlı bir Vidyādhara kral yaşarmış. Bu yüce ruhlu kralın Kāñcanaprabhā adlı bir karısı varmış. Bir süre sonra kralın ondan bir oğlu olmuş. Tanrıça Umā çocuğun dindar olacağını babasına rüyasında söylediğinden adı Dharmaşīla* konmuş. Zamanla bu oğlan büyüyüp genç bir adam olmuş, kral da bütün bilgileri edinen oğlunu tahtın idarecisi ilan etmiş. Tahta geçen prens olan erdemli ve kendine hâkim Dharmaşīla, halkını aynı babası gibi mutlu edecek şekilde yönetmiş.

Kral Alankāraşīla'nın eşi Kraliçe Kāñcanaprabhā yeniden hamile kalmış ve bir kız doğurmuş. Sonra göksel bir ses işitilmiş: 'Bu kız İmparator Naravāhanadatta'nın karısı olacaktır.' Babası ona Alankāravatī adını vermiş ve kız ay gibi safha safha büyümüş. Zamanla olgun bir genç kız olmuş, babasından bütün bilgileri edinmiş, Tanrı Şiva'ya olan bağlılığı yüzünden tapınak tapınak dolaşmaya başlamış.

Bu sırada gençliğinin baharını yaşamakta olan erdemli Dharmaşīla, babasına gizlice şöyle söylemiş: 'Babacığım, zevkler gelip geçici, beni mutlu etmeye çalışma, bu dünya nihayetinde bir sona ermiyor mu? Bu konuda Ermiş Vyāsa'nın sözlerini işitmedin mi? "Bir araya gelen her şey dağılır, tüm yükselenler devrilir, birleşenler ayrılır, yaşam ölümle son bulur." O halde bilge kişi gelip geçici şeylerden nasıl zevk alabilir? Ayrıca zevkler ve zenginlikler insanın öbür dünyada hiçbir işine yaramaz,

* "Dindarlık kayası" (ç.n.)

erdem ise kişinin yanından asla ayrılmayan bir dosttur. Bu nedenle ormana gidip sonsuz mutluluğu yakalamak üzere çile dolduracağım.'

Kralın oğlu Dharmaşīla böyle söyleyince altüst olan babası Alankāraşīla yaşlı gözlerle şu cevabı vermiş: 'Evladım, daha çocukken aldığın bu karar ne kadar da yanlış! İyi insanlar iyice gençliklerini yaşadıktan sonra hayattan el etek çekerler. Şimdi senin evlenmen, krallığını yönetmen, zevk ve sefa sürmen gerekir, yaşamdan kaçman değil.' Babasının sözlerini işiten Dharmaşīla cevap vermiş: 'Nefsini denetim altında tutmanın yaşı yoktur, eğer tanrı isterse bir kimse çocukken de özüne hâkim olabilir, öte yandan yaşlı olup da nefsini bir türlü terbiye edemeyen de vardır. Ben hükümdarlıktan ve evlilikten hoşlanmıyorum, benim hayattaki amacım Tanrı Şiva uğruna çile doldurmaktır.'

Oğlunu kararından döndürmesinin olanaksız olduğunu gören baba ağlayarak şöyle demiş: 'Sen genç olarak tutkudan kurtulup özgür olabiliyorsan, ben yaşlı biri olarak neden aynısını yapamayayım? Ben de ormana çekileceğim.' Böyle söyleyip insanların dünyasına gitmiş, Brahmanlara ve yoksullara sayısız altın ve mücevher bağışlamış. Şehre dönünce karısı Kāñçanaprabhā'ya demiş ki: 'Eğer sözümün bir değeri varsa sen burada kal ve kızımız Alankāravatī'ye göz kulak ol. Bir yıl sonra onun evliliği için hayırlı bir gün gelecek. Onu eş olarak Naravāhanadatta'ya vereceğim, damadım imparator olacak ve şehrimize gelecek."

Karısından söz aldıktan sonra onu kızıyla şehre gönderen kral, oğluyla birlikte ormana gitmiş. Kāñçanaprabhā kızıyla şehirde yaşamayı sürdürmüş. Erdemli kadınlar kocalarının sözünden çıkarlar mı? Böylece Alankāravatī sevgili annesiyle birlikte tapınak tapınak dolaşır olmuş. Bir gün Pracnapti adlı bir sihir kuvveti, Keşmir'deki Svayambhū Şiva tapınağında tapınmasını, orada bütün Vidyādharaların kralı olacak olan müstakbel kocası Naravāhanadatta ile tanışacağını bildirmiş.

Kız bunu işitir işitmez annesiyle birlikte Keşmir'e gitmiş, orada Nandikshetra, Mahadevagiri, Amaraparvata, Sureşvari dağı, Vicaya ve Kapateşvara'daki Şiva'ya ait bütün kutsal yerleri gezmiş. Vidyādharī prenses buralarda Pārvatī'nin kocası Şiva'ya iyice tapındıktan sonra annesiyle birlikte evine geri dönmüş.

(A) İşte sevgili evladım, bu kız Alankāravatī'dir ve ben de onun annesi Kānçanaprabhā'yım. Bugün bu Şiva tapınağına benden habersiz gelmişti. Bunu Pracnapti sihir kuvvetiyle fark edince buraya geldim. Sizin buraya geleceğinizi de bu sayede öğrendim. Tanrının size verdiği bu kızı eş olarak alın. Yarın babasının evlilik için söylediği uygun gündür, sonra kendi şehriniz Kauşāmbī'ye dönersiniz. Biz şimdi gideceğiz, fakat yarın Kral Alankāraşīla çile ormanından gelip kızını sana kendisi verecek."

Bu sözlerden sonra Alankāravatī ve Naravāhanadatta tuhaf bir ruh haline girmişler, gözleri yaşla dolmuş, çünkü bir gece için de olsa ayrılacak olmak onları çok üzmüş. Ayrılık acısı çeken çakravāka kuşları gibi olmuşlar. Onların bu halini gören Kānçanaprabhā şöyle söylemiş: "Neden bu kadar üzülüyorsunuz, topu topu bir gece için ayrı kalacaksınız? İnsanlar sonu belli olmayan ayrılıklara katlanıyorlar. Bunu size Rāmabhadra ve Sītā öyküsüyle anlatayım.

Bir zamanlar Ayodhyā kralı Daşaratha'nın Rāma adlı bir oğlu varmış. Rāma, Bharata, Şatrughna ve Lakshmana'nın ağabeyleriymiş ve ifrit Rāvana'yı ortadan kaldırmak için dünyaya gelmiş olan Tanrı Vishnu'dan bir parçaymış. Kral Canaka'nın kızı Sītā onun sevgili karısıymış. Kaderin bir oyunuyla Bharata tahta çıkmış, Rāma da Sītā ve Lakshmana ile birlikte ormana sürgüne gitmiş. Rāvana sihir ve hileyle Sītā'yı kaçırıp ülkesi Lankā'ya götürmüş, yolda da akbaba Catayus'u öldürmüş. Rāma, Bāli adlı maymunu öldürerek onun kardeşi Sugrīva ile ittifak kurmuş ve Hanumān'ı karısından haber almak üzere Lankā'ya göndermiş. Denizin üstünde köprü kurmuşlar, Rāvana'yı öldürüp Lankā'nın idaresini Vibhīshana'ya vermiş-

ler ve Sītā'yı kurtarmışlar. Orman sürgününden Ayodhyā'ya dönmüşler, Bharata krallığı ağabeyine devretmiş ve Sītā hamile kalmış.

Kral Rāma birkaç adamıyla şehirde dolaşıp halkının durumunu gözlemlerken, bir adamın karısını tartakladığını ve evden kovduğunu görmüş. Nedeni kadının başka bir adamın evinde kalmış olmasıymış. Rāma, kadının kocasına şöyle dediğini duymuş: 'Karısı bir ifritin evinde kaldığı halde Kral Rāma onu terk etmedi. Kocam olacak adam ondan daha üstün, çünkü başkasının evine giden beni istemeyip kovuyor.' Rāma keder içinde eve gitmiş ve halkın dedikodusundan korktuğu için Sītā'yı ormana sürgüne göndermiş. Namı olan insanlar, adlarının karalanmasındansa ayrılık acısı çekmeyi tercih ederler. Sītā hamilelikten bitkin halde Ermiş Valmīki'nin çile yerine gelmiş, ermiş onu evine kabul ederek rahat ettirmiş. Diğer ermişler aralarında konuşmaya başlamışlar: 'Bu Sītā mutlaka suçludur, yoksa kocası onu terk eder miydi? Ona baktıkça biz kirleneceğiz. Valmīki acıdı ve onu yanına aldı, büyük bir ermiş olduğu için kirlilik ona erişemiyor. Fakat biz artık bu çile yerinde daha fazla duramayız.' Bunu gören Valmīki seslenmiş: 'Brahmanlar, siz konuyu bilmiyorsunuz, ben duru görü gücümle onun temiz olduğunu görebiliyorum.' Onların kendisini suçladığını gören Sītā konuşmuş: 'Saygıdeğer efendiler, benim saflığımı bildiğiniz her yöntemle deneyin, kirli çıkarsam başımı keseceğim.'

Merhamete gelen ermişler şöyle demişler: 'Ormanda Tithibhasaras adlı bir yıkanma yeri var. Oraya bu adın verilme nedeni Tithibhi adlı iffetli kadındır. Kocası onu haksız yere kirlilikle suçlamıştı, kadın Yeryüzü Tanrıçası'na ve Lokapālalara yalvararak sudan geçip iffetini kanıtlamıştı. Rāma'nın karısı da oradan geçsin.'

Bu söz üzerine Sītā onlarla birlikte o göle gitmiş. İffetli kadın orada şöyle konuşmuş: 'Toprak ana, hayatımda kocamdan başkasını düşündüysem, şu kıyıdan karşı kıyıya geçemeyeyim.' Bunu söyledikten sonra göle girmiş, Toprak ana belir-

miş ve onu kucağına alarak karşı kıyıya taşımış. Bütün ermişler temizliğini kabul edip ona tapınmışlar, terk etti̇ği için Rāma'ya kızmışlar ve lanet okumak istemişler. Ancak kocasına bağlı olan Sītā, 'Kocam hakkında kötü düşünmeyin, edecekseniz benim kötü özüme lanet edin,' diyerek onları vazgeçirmiş. Ermişler bu davranışını çok takdir etmişler, güzelce doğum yapması ve bir oğul doğurması için onu kutsamışlar. Zamanı gelince bir oğul doğurmuş ve Ermiş Valmīki ona Lava adını vermiş.

Bir gün Sītā çocuğunu alıp yıkanmaya gitmiş, onun kulübede olmadığını gören ermiş şöyle düşünmüş: 'Çocuğu bırakıp yıkanmaya gitmiş, çocuğa ne oldu acaba? Mutlaka vahşi bir hayvan götürmüştür. Hemen yeni bir tane yaratayım, yoksa Sītā geri döndüğünde kederinden ölür.' Bu düşüncelerle ermiş, kuşa otlarından Lava'ya benzer bir çocuk yaratıp oraya koymuş. Sītā gelip onu görünce ermişe demiş ki: 'Oğlum benimle birlikte, bu nereden çıktı?' Valmīki şöyle cevap vermiş: 'Kusursuz insan, bunu doğaüstü gücümle kuşa otlarından yarattım, adı Kuşa'dır, lütfen kabul buyur.' Sītā, Valmīki'nin kutsamasından sonra Kuşa ve Lava'yı birlikte büyütmeye başlamış. Kshatriya sınıfının bu iki prensi, çocukluktan itibaren her türlü bilimi ve göksel silahı kullanmayı Ermiş Valmīki'den öğrenerek büyümüşler.

Bir gün iki çocuk çile yerine ait bir ceylanı yemişler ve bir lingayı oyuncak olarak kullanmışlar. lingaya tapan Valmīki buna çok içerlemiş, ancak Sītā oraya girince çocuklara büyük bir ceza vermek yerine şöyle bir cezayı uygun bulmuş: 'Lava gitsin, Kuvera gölünden altın lotuslar, Kuvera bahçesinden mandara çiçekleri getirsin, bu ikisi onlarla lingaya tapınsınlar. Ancak böyle yaparlarsa suçları affedilebilir.'

Bunu işiten Lava, çocuk haliyle Kailāsa dağına gitmiş, Kuvera gölüne ve bahçesine girerek Yakshaları öldürmüş, lotusları ve çiçekleri alıp yola koyulmuş. Yolda yorgunluktan bir ağacın dibine oturup kalmış. O sırada yoldan gelmekte olan Lakshmana, Rāma'nın insan kurban törenine uygun işaretler

taşıyan genci görmüş. Kshatriya geleneği gereğince Lava'yı savaşa davet etmiş. Sersemletici silahıyla sersemletip esir etmiş ve Ayodhyā şehrine götürmüş.

O sırada Valmīki, Lava'nın geri dönmeyişinden endişe eden Sītā'yı yatıştırmaya çalışmaktaymış ve Kuşa'ya demiş ki: 'Lakshmana, Lava'yı esir aldı ve Ayodhyā'ya götürdü. Git ve şu silahlarla Lakshmana'yı yenerek onu kurtar.'

Ermiş böyle deyip göksel silahları verdikten sonra Kuşa gitmiş ve Ayodhyā şehrini kuşatmış. Göksel silahlar yardımıyla Lakshmana'yı etkisiz hale getirmiş. Sonra Rāma oraya gelip Kuşa'yı yakalamış, kim olduğunu ve buraya neden geldiğini sormuş. Kuşa demiş ki: 'Lakshmana ağabeyimi esir edip buraya getirdi. Ben de onu kurtarmaya geldim. Biz Rāma'nın oğulları Kuşa ve Lava'yız. Bunu bize Canaka'nın kızı olan annemiz söyledi.' Sonra ona annesinin öyküsünü anlatmış. Rāma gözyaşlarına boğulmuş, her ikisine de sarılarak demiş ki: 'O kötü kalpli Rāma benim.' Herkes toplanıp yiğit gençlere bakarak Sītā'yı övgüyle anmış, Rāma bu çocukların oğulları olduğunu ilan etmiş. Sītā'yı kraliçe olarak Valmīki'nin çile yerinden saraya getirtmiş ve krallığın yükünü oğullarının omzuna vererek karısıyla birlikte mutluluk içinde yaşamış.

(A) Bu soylu insanlar o kadar uzun zaman ayrı kaldılar, bunun yanında sizin bir gece ayrı kalmanız ne ki?" Kāñcanaprabhā, kızı Alankāravatī ve Naravāhanadatta'ya bunu anlattıktan sonra, uçup geri gelmek üzere kızını da alıp gitmiş. Naravāhanadatta da düşünceli düşünceli Kauşāmbī'ye geri dönmüş.

Uyku tutmayınca Gomukha onu rahatlatmak için şöyle söylemiş: "Prensim, size Prithvīrūpa öyküsünü anlatayım, dinleyin.

Dekkan'da Pratishtana adlı bir şehir varmış. Burada çok yakışıklı bir kral olan Prithvīrūpa yaşarmış. Günün birinde, gerçeği fark eden iki Buddhist keşiş gelmiş ve kralın çok yakışıklı olduğunu görerek ona şöyle demişler: 'Ey kral! Biz dünyayı dolaştık, Muktipura adasında Kral Rūpadhara ile Kraliçe Hemalatā'nın kızı Rūpalatā hariç, güzelliğinize eş değerde ne

bir kadın gördük, ne de bir erkek. Sadece o kız size, siz de ona uygun bir eş olursunuz. Onunla evlenseniz çok iyi olurdu.' Kulağına işleyen bu sözlerle aşk okları saplanmış kralın kalbi aşk ateşiyle çarpmaya başlamış.

Bundan sonra Kral Prithvīrūpa, Kumāridatta adlı olağanüstü yetenekli ressamına içi özlemle dolu olarak şu emri vermiş: 'Benim resmimi çiz, iki elçiyle birlikte Muktipura adasına gidip resmi bir şekilde Kral Rūpadhara ve kızı Rūpalatā'ya göster. Kral kızını bana verecek mi vermeyecek mi öğren ve Rūpalatā'nın resmini de bana getir.' Kral bunu söyledikten sonra, ressama bez üzerine resmini yaptırmış ve elçilerle birlikte adaya göndermiş. Böylece ressam ve elçiler yola çıkmışlar, bir süre sonra deniz kenarında Putrapura şehrine varmışlar. Oradan bir gemiye binmişler ve denizde yol alarak beş günde Muktipura adasına varmışlar. Ressam gitmiş, kralın sarayının kapısına dünyada kendisi gibi bir ressamın olmadığına dair bir yazı asmış. Kral Rūpadhara bunu duyunca onu huzuruna çağırtmış, ressam da gitmiş, kralın huzurunda eğilerek şöyle demiş: 'Ey kral! Tüm dünyayı gezdim, benim gibi bir ressam göremedim. Söyleyin bana, tanrılar, ölümlüler ve Asuralar arasında kimin resmini yapmamı istersiniz?' Kral bunu duyunca kızı Rūpalatā'yı huzuruna çağırtmış, ressama şu emri vermiş: 'Kızımın resmini yap ve bana göster.'

Sonra ressam Kumāridatta bez üstüne prensesin resmini çizmiş ve göstermiş. Resim aslının tamı tamına aynısıymış. O zaman Kral Rūpadhara memnun kalmış, onun akıllı birisi olduğunu düşünerek, ressama bir damat aradığını açıklamış ve şöyle demiş: 'İyi kişi, sen yeryüzünü dolaştın, söyle bana, kızım kadar güzel bir kadın veya erkek gördün mü?' Ressam cevap vermiş: 'Ona eş güzellikte ne bir kadın ne bir erkek gördüm, sadece Pratishtana ülkesinde Prithvīrūpa adlı kral hariç. Bu kral kendisine eş güzellikte bir prenses bulamadığı için gençliğinin baharında olmasına karşın hâlâ bekârdır. Ey kral hazretleri, ben bu yakışıklı kralın resmini çizdim, çünkü onun görünüşüne hayranım.'

Kral, 'O resim yanında mı?' diye sormuş. Ressam, 'Evet,' deyip resmi göstermiş. Bunun üzerine Kral Rūpadhara, Kral Prithvīrūpa'nın resminden çok etkilenerek şöyle söylemiş: 'Resimde bile olsa o kralı gördüğümüz için şanslıyız. Onu canlı görenlere ne mutlu!' Babasının sözlerini duyan ve resmi gören Rūpalatā özlemle dolmuş, artık ne bir şey işitiyor, ne de bir şey görebiliyormuş. Kızının aşktan perişan olduğunu gören Kral Rūpadhara, ressam Kumāridatta'ya şöyle demiş: 'Resimleriniz tam olarak asıllarına uyuyor. Bu yüzden Kral Prithvīrūpa'nın kızıma uygun olduğunu düşünüyorum. Şimdi kızımın bu resmini al ve hemen yola çık. Resmi Prithvīrūpa'ya göster, olanları anlat, o da memnun kalırsa evlenmek için buraya gelsin.' Kral böyle dedikten sonra ressamı hediyelerle onurlandırmış, elçisiyle ve keşişlerle birlikte göndermiş.

Ressam, elçi ve keşişler denizi aşmışlar, Prithvīrūpa'nın Pratishtana'daki sarayına varmışlar. Başlarından geçenleri anlatmışlar, Rūpadhara'nın mesajını iletmişler. Sonra ressam Kumāridatta krala Rūpalatā'nın resmini göstermiş. Kral resme bakınca güzellik denizinde boğulmuş ve bir daha da bu denizden çıkamamış. Kızı öyle çok istiyormuş ki sadece içini çekmekle doymuyormuş. Keklik de ay ışığına bakar, içine çeker de doymaz. Ressama hemen şöyle demiş: 'Dostum, bu güzelliği yaratan kişi övgüye layıktır, Kral Rūpadhara'nın önerisini kabul ediyorum. Muktipara adasına gideceğim ve kızıyla evleneceğim.' Bunları söyledikten sonra kral, ressamı, elçiyi ve keşişleri onurlandırmış, gözleri ise resimde çakılı kalmış.

Rūpalatā'nın yokluğuyla perişan olan kral, o günü bahçelerde ve diğer yerlerde oyalanarak geçirmiş. Ertesi gün uygun bir zamanda yola çıkmış. Kral büyük fili Mangalaghata'ya binmiş. Birçok fil ve süvari onu izlemiş. Onunla birlikte ileri gelenler, Rācpūtlar, ressam, keşişler ve Rūpadhara'nın elçisi de varmış. Birkaç gün içinde Vindhya ormanına varmışlar, geceyi geçirmek için konaklamışlar.

Ertesi gün Kral Prithvīrūpa, Şatrumardana adlı bir file binmiş ve yoluna devam ederek ormana girmiş. Ağır ağır ilerlerken önü sıra gitmekte olan ordusunun dağıldığını görmüş. Şaşkınlık içinde bakarken bir filin sırtında Nirbhaya adlı bir Rācput yanına gelmiş ve şöyle demiş: 'Kralım, büyük bir Bhilla ordusu saldırdı, oklarıyla elli filimizi, bin piyademizi, üç yüz süvarimizi öldürdüler. Ancak adamlarımız iki bin Bhillayı yere serdi, öyle ki bizdeki bir ölüye karşılık onlar iki ölü verdi. Ama sonra kuvvetlerimiz yıldırıma benzeyen oklarla bozguna uğratıldı.'

Kral bu habere kızmış ve ileri atılıp tıpkı Arcuna'nın Kauravalara saldırması gibi saldırmış ve düşmanları katletmiş. Diğer haydutlar da Nirbahaya ve adamları tarafından öldürülmüşler. Kral, ay uçlu okuyla Bhillaların reisinin kellesini uçurmuş.

Ok yaralarıyla her tarafından kanlar akan kralın fili Şatrumardana, kırmızı boya gibi akan, dağ gibi büyük bir gözyaşı damlasına benziyormuş. Bundan sonra dağılmış olan ordu yeniden toparlanmış, zafer kazanan taraf onlar olmuş. Katliamdan kurtulan Bhillalar her yöne dağılmışlar. Kral Prithvīrūpa savaşı sona erdirdikten sonra Rūpadhara'nın elçisi onun gücünü övmüş. Orman bölgesinde konaklayıp güç toplamaya çalışmışlar.

Sabahleyin Kral Prithvīrūpa tekrar yola çıkmış, yavaş yavaş ilerleyerek deniz kıyısındaki Putrapura şehrine varmış. bir gün dinlenmiş, oranın kralı Udaraçarita'nın konukseverliğiyle eğlendirilmiş. Sonra Kral Udaraçarita'nın sağladığı gemilerle denizi aşmış ve sekiz günde Muktipura adasına ulaşmış.

Bunu duyan Kral Rūpadhara onu karşılamaya çıkmış. İki kral karşılaşıp kucaklaşmışlar. Sonra Kral Prithvīrūpa onunla birlikte şehre girmiş. Şehrin kadınları gözleriyle adeta onu içmişler. Kral Rūpadhara ve Kraliçe Hemalatā onun kızlarına uygun bir koca olduğunu fark ederek çok sevinmişler. Kral Prithvīrūpa bir süre orada kalmış ve Kral Rupadhara onu layık olduğu görkemle ağırlamış.

Ertesi gün uzun zamandır arzulanan Rūpalatā uygun bir anda tören yerine gelmiş, büyük bir coşku içinde kralın elini tutup onunla evlenmiş. Birbirlerine baktıklarında gözleri parlıyormuş. Pirinç taneleri savrulmuş. Kral Rūpadhara mutlu çifte o kadar çok mücevher vermiş ki insanlar onun bir mücevher madeni olduğunu düşünmüşler. Kızının düğünü yapılınca kral ressamı ve iki elçiyi elbiselerle, süs eşyalarıyla onurlandırmış. Diğerlerine de hediyeler vermiş. Sonra Kral Prithvīrūpa orada kalmış, zevkle yiyip içerek, günü dans edip şarkı söyleyerek geçirmişler. Aşk dolu kral geceleyin Rūpalatā'nın mücevherlerle süslü özel dairesine gitmiş. Burası mücevherlerle süslü sütunları olan ve mücevherli lambaların aydınlattığı bir yermiş. Sabah olunca ozanlar tarafından uyandırılmış. Ayağa kalkmış ve gökyüzündeki ay gibi görünmüş. Prithvīrūpa o adada böylece on gün kalmış. Kayınpederinin her an bir yenisi düzenlenen eğlenceleriyle vakit geçirmiş. Kâhinlerin onayıyla on birinci gün Rūpalatā'yı da alarak yola çıkmış. Hareketten önce bir uğurlama töreni düzenlenmiş. Kayınpederi krala deniz kıyısına kadar refakat etmiş, uğurlayıcılar karısıyla onu gemiye bindirmişler. Prithvīrūpa ile Rūpalatā sekiz günde denizi aşmışlar, sahilde bekleyen ordusu krala katılmış, Kral Udaraçarita da onu karşılamaya gelmiş. Bundan sonra Kral Prithvīrūpa, Putrapura'ya gitmiş, orada birkaç gün kral tarafından ağırlanmış ve dinlenip tekrar yola çıkmış. Sevgili Rūpalatā'yı Cayamangala adlı file bindirmiş, kendisi de Kalyanagiri adlı file binmiş.

Kral aralıksız yoluna devam etmiş ve nihayet güzelim şehri Pratishtana'ya gelmiş. Şehirde bayraklar ve sancaklar dalgalanıyormuş. Rūpalatā'yı gören kadınlar kendi güzelliklerine olan güvenlerini kaybetmişler, gözlerini kırpmadan hayretle onu izlemişler. Sonra Prithvīrūpa sarayına gitmiş. Mükemmel bir şölen düzenlemiş, ressama köyler ve bir servet vermiş. İki keşişi de layık oldukları şekilde ödüllendirmiş. Ayrıca bakanlara, yöneticilere, Rācputlara hediyeler dağıtmış. Amacına ulaşan kral, Rūpalatā ile dünya mutluluğunun tadını çıkarmış."

(A) Gomukha, Naravāhanadatta'yı eğlendirmek için bu öyküyü anlattıktan sonra, sabırsızlık gösteren prense şöyle demiş: "Prensim, görüyorsunuz acı dolu uzun bekleyişler var, siz ise bir gece bile dayanamıyor musunuz? Yarın Alankāravatī ile evleneceksiniz." Gomukha bunları söylerken Yaugandharāyana'nın oğlu Marubhūti çıkagelmiş ve demiş ki: "Bunlar ne saçma sözler böyle, siz hiç aşk acısı çekmediniz mi? Bir erkek aşk oklarını yemedikçe sağlamlığını, basiretini ve direncini asla kaybetmez. Bu dünyada Sarasvatī, Skanda ve Buddha'ya şükürler olsun. Bunlar aşkı elbisenin ucuna takılmış bir ot gibi, savurur atarlar."

Marubhūti'nin bu sözlerinden Gomukha'nın üzüldüğünü gören Naravāhanadatta, onun üzüntüsünü gidermek için şöyle demiş: "Gomukha beni rahatlatmaya çalışıyordu, yanlış bir şey yapmadı, zira dostlar ayrılık acısı çekenleri rahatlatmaya çalışırlar. Ayrılık acısı çeken bir kimse dostları tarafından ellerinden geldikçe yatıştırılmalıdır ki Aşk Tanrısı'nın oklarından kurtulabilsin."

Naravāhanadatta konuşarak ve adamlarından çeşitli öyküler dinleyerek geceyi geçirmiş. Sabah olup da gerekli günlük görevlerini tamamladıktan sonra, Kāñcanaprabhā'nın kocası Alankāraşīla, oğlu Dharmaşīla ve kızı Alankāravatī ile birlikte gökten indiğini görmüş. Arabadan inip yaklaşınca onları selamlayıp gerektiği şekilde karşılamışlar. Aynı zamanda ellerinde sayısız altın, mücevher ve değerli eşyayla binlerce Vidyādhara da gökten inmiş. Bunu işiten Vatsa kralı, vezirleri ve kraliçeleriyle birlikte oğlunun mürüvvetini görmeye gelmiş. Vatsa kralı gerekli misafirperverliği gösterdikten sonra Kral Alankāraşīla eğilerek ona şöyle demiş: "Kral, bu benim kızım Alankāravatī'dir. Doğduğu zaman gökten bir ses geldi ve geleceğin Vidyādharalar kralı olan oğlunuz Naravāhanadatta ile evleneceğini bildirdi. Lütfedilen bu anda kızımı ona veriyorum, buraya bunun için geldim." Vatsa kralı, Vidyādhara kralını, "Bu benim için onurdur," diyerek memnuniyetle cevaplamış.

Sonra Vidyādhara yöneticileri avuç içlerindeki boşluktan avluya sihir güçleriyle su serpmişler. Orada hemen altın bir sunak, mücevherlerle kaplı bir tören yeri oluşmuş. Kral Alankāraşīla, Naravāhanadatta'ya demiş ki: "Haydi, kutlu an geldi, yıkan!" O yıkandıktan ve evlilik ipi bağlandıktan sonra Kral Alankāraşīla yürek ferahlığıyla, evlilik giysisi içindeki kızını sunak yerinin başına getirmiş. Burada ateşe pirinç taneleri serpilmiş, o ve oğlu kızına binlerce mücevher, altın, elbise, ziynet eşyası ve peri vermiş. Evlilik töreni bittikten sonra herkes onurlandırılmış, Kral Alankāraşīla, karısı ve oğluyla birlikte havadan geldiği gibi gitmiş. Vatsa kralı, oğlunun Vidyādhara kralları tarafından onurlandırıldığını gördükçe memnun olmuş ve şöleni uzattıkça uzatmış. Alankāravatī'yi elde etmiş olan Naravāhanadatta, tıpkı usta bir ozanın ölçüsüne, usulüne uygun yazdığı mükemmel bir şiir gibi olan erdemli, iyi huylu, büyüleyici karısıyla mutluluk içinde yaşamış.

LII. Bölüm

Vatsa kralının oğlu Naravāhanadatta yeni eşi Alankāravatī'yi elde ettikten sonra, babasının evinde vezirlerine ziyafetler vererek kızların göksel dans ve şarkılarıyla yaşamını sürdürmüş.

Bir gün Alankāravatī'nin annesi Kāñcanaprabhā gelip prense demiş ki: "Sundarapura şehrine gelip sarayımızı görün, sarayın bahçelerinde Alankāravatī ile eğlenin." Prens kabul etmiş, babasına söylemiş, onun önerisiyle Vasantaka'yı yanına almış, kayınvalidesinin sihir gücüyle yarattığı bir araca binip karısı ve vezirleriyle birlikte havadan yolculuk etmiş. Uçan arabadan aşağıdaki dağlar tepecik gibi, denizler su birikintisi gibi görünüyormuş. Sonunda kayınvalidesi, karısı ve hizmetçileriyle birlikte Himālayalar'a varmış. Orada Kinnarīler şarkı söylemiş, göksel periler çevresini sarmış, pek çok olağandışı şey görmüş ve nihayet Sundarapura şehrine varmış. Mücevherlerle kaplı altın sarayları olan bu şehir her ne kadar Himālaya-

lar'da kurulmuş ise de bakınca Meru dağındaymış hissini veriyormuş. Gökten inmiş, bir araçla, ipek bayrakları dalgalanan şehre girmiş. Kayınvalidesinin gerekli törenlerle karşıladığı saraya Alankāravatī, beraberindekiler ve Vasantaka ile birlikte girmiş. Orada kendisine sunulan eğlencelerle günü geçirmiş.

Ertesi gün kayınvalidesi Kāñcanaprabhā şöyle söylemiş: "Bu şehirde Tanrıça Umā'nın eşi Tanrı Şiva'nın bir heykeli vardır. Gidip tapınılırsa mutluluk ve kurtuluş veriyor. Onun çevresine Alankāravatī'nin babası büyük bir bahçe yaptırdı ve kutsal Ganj suyunu getirtti. Bugün oraya gidip tapın ve mutlu ol."

Kayınvalidesi böyle deyince Naravāhanadatta karısı Alankāravatī ve hizmetçileriyle birlikte Şiva bahçesine gitmiş. Altın gövdeli, mücevherli dalları olan ağaçlarıyla, incilerden beyaz çiçekleriyle çok hoş bir bahçeymiş bu. Orada Ganj suyunda yıkanmış ve Şiva'ya tapınmış, mücevherle ve altın lotuslarla süslü küçük gölü gezmiş. Büyüleyici kıyılarda ve sarmaşıklardan yapılmış çardaklarda Alankāravatī ve beraberindekilerle eğlenmiş. Yemiş, içmiş, Marubhūti'nin içtenliğiyle şarkılar, eğlenceler ve şakalar içinde gülüp coşmuş. Naravāhanadatta bu şekilde orada bir ay geçirmiş ve bunun için kayınvalidesine teşekkür etmiş. Kāñcanaprabhā da ona, karısına ve vezirlerine tanrılara layık elbiseler, mücevherler vermiş, sonra Naravāhanadatta, kayınvalidesi, hizmetçileri ve karısıyla aynı araca binip Kauşāmbī'ye dönmüş, anne ve babasını sevindirmiş.

Orada Alankāravatī'ye Vatsa kralının huzurunda annesi tarafından şöyle söylenmiş: "Kıskançlık ve öfkeyle kocanı mutsuz etme kızım, çünkü böyle hatalar ayrılık belasını doğurur. Ben zamanında kıskançlık ettim ve kocamın ormana gitmesine neden olduğum için pişmanlıkla eridim gittim." Böyle söyledikten sonra gözleri yaşla dolmuş, kızına sarılmış, ardından göğe uçup kendi ülkesine gitmiş.

O gün sona erip ertesi gün doğmuş, günlük olağan işlerini bitirmiş olan Naravāhanadatta vezirleriyle otururken bir kadın içeri girmiş ve Alankāravatī'nin huzurunda şöyle konuş-

muş: "Prensesim, korku içindeyim. Ne olur koruyun beni! Bir Brahman beni öldürmeye geldi, şimdi dışarıda bekliyor. Onun korkusundan kaçıp buraya sığındım." Prenses cevap vermiş: "Korkma. Başından geçenleri anlat. Kim o adam? Seni neden öldürmek istiyor?" Böyle sorulan kadın anlatmaya başlamış.

"Efendim, bu şehirdeki Balasena adlı Kshatriyanın Aşokamālā adlı kızıyım. Bakire bir kızken babam beni güzelliğime vurulmuş olan Hathaşarman adlı bir Brahmana vermeye kalkıştı. Babama dedim ki: 'Bu kirli suratlı, çirkin adamı istemiyorum. Eğer beni verirsen onun evinde asla kalmam.' Bunu işiten Hathaşarman, babam beni ona verene kadar kapımızda ölüm orucuna yattı, babam da bir Brahmanı öldürmüş olmaktan çok korktu. Sonra Brahman benimle evlendi ve istemediğim halde alıp götürdü. Ondan kaçtım ve bir Kshatriyanın oğluna vardım. Fakat Hathaşarman onu zenginliğiyle perişan etti, ben de daha zengin bir Kshatriyaya kaçtım. Brahman bir gece gelip onun evini yaktı. Kshatriya beni bırakınca bu sefer başka bir Kshatriyaya kaçtım, ancak Brahman onun da evini yaktı. O da beni bıraktı, ben de korkuyla kaçıp duran bir insan haline geldim, tıpkı çakaldan kaçan koyun gibi oldum. Hathaşarman öldürmek için adım adım beni izliyor. Bu şehirde hizmetçiniz olan ve yardıma muhtaçları koruyan Vīraşarman adlı bir Rācput var, gidip onun hizmetine girdim. Kötü kalpli Hathaşarman beni ele geçiremeyeceğini anlayınca bir deri bir kemik kaldı. Rācput Vīraşarman onu hapse attıracaktı, fakat vazgeçirdim. Bugün evden dışarı çıktığımda tesadüfen beni gördü, elinde kılıçla saldırdı, ben de buraya doğru kaçtım, hizmetçiniz bana acıdı ve kapıyı açıp içeri aldı. Fakat biliyorum ki o şimdi dışarıda beni bekliyor."

(A) Kadın bunları anlatınca prens, Brahman Hathaşarman'ı huzuruna çağırtmış. Adam Aşokamālā'ya öfkeyle bakıyormuş. En suratsız haliyle, elinde kılıç, bütün organları titriyormuş. Prens şöyle demiş: "Kötü Brahman, bir kadını öldürmeye mi çalışıyorsun? Komşularının evlerini ateşe mi veriyorsun? Neden bu

kadar kötüsün?" Brahman şöyle cevap vermiş: "O kanunen benim karım. Beni terk edip başka yerlere gitti. Buna nasıl tahammül edeyim?" Aşokamālā oradan haykırmış: "Ey dünyanın koruyucuları, söyleyin, o benimle rızamı alarak mı evlendi? Ben onunla aynı evde yaşayamayacağımı söylemedim mi?" O böyle deyince gökten bir ses işitilmiş: "Aşokamālā doğru söylüyor. Fakat o bir insan değildir. Onunla ilgili gerçek şudur: Aşokakara adlı yiğit bir kral vardı. Onun hiç oğlu yoktu. Bir kızı oldu. Babasının evinde büyüyen bu kızın adı Aşokamālā idi. Yetişkin olduğunda evlenmek istedi, fakat güzelliğinin verdiği burnu büyüklükten bir koca bulamadı. Bu yüzden babası çok kızdı ve şöyle lanet etti: 'Bir ölümlü olasın, aynı adı taşıyasın. Çirkin bir Brahmanla zorla evlenesin. Ondan kaçıp sırayla üç koca değiştiresin. O işkence etsin, sen güçlü bir Kshatriyanın kölesi olasın, fakat Brahman sana işkence etmekten vazgeçmesin. Seni gördüğünde öldürmek istesin, kaçıp kralın sarayına sığınasın ve bu lanet de o zaman sona ersin.' İşte bir zamanlar babası tarafından lanetlenen Vidyādharī Aşokamālā, aynı adla insan olarak böyle doğmuştu. Şimdi artık lanet sona erdi. Artık kendi evine dönüp kendi bedenine girebilir. Orada Abhiruçita adlı Vidyādhara prensle evlenip mutlu yaşayabilir."

Gökten gelen ses bunları söyledikten sonra kaybolmuş, Aşokamālā da oracıkta düşüp ölmüş. Kral, Alankāravatī ve saraylılar bunu görünce gözyaşlarına boğulmuşlar. Öfkesi geçen Hathaşarman ağlamaya başlamış. Sonra gözleri sevinçle açılmış. Oradaki insanlar sormuşlar: "Neler oluyor?" Brahman demiş ki: "Önceki yaşamımı hatırlıyorum, anlatayım, dinleyin.

Himālayalar'da Madanapura adlı görkemli bir şehir vardı. Orada Pralambabhuca adlı bir Vidyādhara yaşamaktaydı. Sthūlabhuca adlı bir oğlu oldu, bu çocuk zamanla genç ve yakışıklı bir prens haline geldi. Sonra Surabhivatsa adlı bir Vidyādhara kral, kızıyla birlikte Kral Pralambabhuca'nın sarayına gelip şöyle söyledi: 'Kızım Surabhidattā'yı oğlunuz Sthūlabhuca'ya veriyorum. Bırakalım gençler evlensinler.'

Bunu işiten Pralambabhuca kabul etti ve oğlunu çağırtıp onunla konuştu. Ancak yakışıklılığından burnu büyük davranan Sthūlabhuca dedi ki: 'Onunla evlenmem, çok güzel değil.' Babası bunun üzerine dedi ki: 'İçtenliğin bir önemi yok mu? O soylu bir sınıftan, sırf bu yüzden onurlandırılmalı. Babası onu teklif etti, ben de kabul ettim, gel reddetme."

Babası böyle ısrar ettiyse de Sthūlabhuca evlenmeyi kabul etmedi. Öfkelenen baba ona şöyle lanet okudu: 'Bu kendini beğenmişliğine ceza olarak koca ağızlı, çirkin bir insan olarak bedenlenesin. Senin gibi lanete uğramış Aşokamālā adlı bir kadını zorla kaçırarak evlenesin. O seni sevmeyeceği için senden hep kaçsın ve sen hep ayrılık acısı çekesin. O başkasına kaçtığı için kıskançlıktan çılgına dönüp, kundakçılık dahil, çeşitli suçlar işleyesin.'

Pralambabhuca bu laneti okuyunca erdemli Surabhidattā ayaklarına kapanmış ve ağlayarak şöyle yalvarmış: 'Bana da lanet edin, onunla kaderimiz bir olsun, kocam benim yüzümden çekeceği cefayı tek başına çekmesin.' Bundan memnun olan Pralambabhuca, erdemli kadının hatırına oğluna ettiği lanete bir son belirlemiş: 'Aşokamālā kendi üzerindeki lanetten kurtulduğu zaman, o da önceki yaşamını hatırlasın ve lanetten kurtulsun, eski bedenine geri dönsün, bu çektiklerini hatırlayıp kibri bir kenara atsın ve seninle evlensin. Sonra seninle mutluluk içinde yaşasın.' Kendisine böyle söylenen erdemli kadın yatışmış.

(A) İşte ben o lanet sonucu yeryüzüne gelen Sthūlabhuca'yım, kibrim yüzünden çok eziyet çektim. Kibirli insan önceki veya şimdiki yaşamında mutlu olabilir mi? Şimdi üzerimdeki lanet kalktı." Bunu söyledikten sonra Hathaşarman bedeninden ayrılmış ve genç bir Vidyādhara olmuş. Sonra sihir gücüyle Aşokamālā'nın bedenini alıp Ganj nehrine atmış. O nehrin sularıyla Alankāravatī'nin sarayını yıkamış, gelecekte kralı olacak olan Naravāhanadatta'nın önünde diz çöktükten sonra ait olduğu gök dünyasına yükselmiş.

Herkes şaşkınlık içindeyken Gomukha, duruma uygun olan Anangaratī öyküsünü anlatmış:

"Yeryüzünde Şūrapura adlı bir şehir varmış. Onun kralı düşmanlarını yok eden Mahāvarāha imiş. Bu kral, Tanrıça Gaurī'ye çok bağlı olduğu için, karısı Padmaratī'den Anangaratī adlı bir kızı olmuş, başka da çocuğu olmamış. Zaman içinde kız büyümüş, güzelliğiyle gururlanan bir kadın olmuş. Pek çok kral istediyse de evlenmeye yanaşmamış. Hep şöyle söylemiş: 'Ben cesur, yakışıklı ve göz alıcı bir işi olan birisine verilmeliyim.'

Derken onun bu isteğini işiten dört kahraman, Dekkan'dan çıkıp gelmiş. Bunlar kızın istediği niteliklere sahiplermiş. Muhafız gelişlerini duyurmuş. Kral Mahāvarāha onları Anangaratī'nin huzuruna çıkarıp sormuş: 'Adınız nedir? Soyunuz nedir ve ne biliyorsunuz?' Kralın söylediklerini işitenlerden biri cevap vermiş: 'Ben Pançaphuttika adlı bir Şūdrayım, özel bir hünere sahibim, her gün beş elbise dokurum. Birini bir Brahmana veririm, diğerini Tanrı Şiva'ya sunarım, üçüncüyü kendim giyerim. Eğer karım olsaydı dördüncüyü ona verirdim. Beşinciyle de satıp geçimimi sağlarım.' Sonra ikinci adam konuşmuş: 'Ben Bhashacna adlı bir Vaişyayım. Bütün hayvanların ve kuşların dilinden anlarım.' Üçüncüsü sözü almış: 'Ben Khadgadhara adlı bir Kshatriyayım. Kimse beni kılıçla dövüşte yenemez.' Dördüncüsü ise şöyle söylemiş: 'Ben Cīvadatta adlı soylu bir Brahmanım. Gaurī'nin lütfuyla edindiğim bilgiler sayesinde ölü bir kadını diriltebilirim.' Bunlardan Şudra, Vaişya ve Kshatriya birbiri peşi sıra kendi yakışıklılıklarını, cesaret ve kuvvetlerini övmüşler, Brahman ise kuvvet ve yiğitliğini övmekle birlikte yakışıklılığı hakkında bir şey söylememiş.

Derken Kral Mahāvarāha muhafızına, 'Bunları al evine götür, dinlensinler,' demiş. Muhafız emir üzerine onları evine götürmüş. Kral da kızı Anangaratī'ye sormuş: 'Kızım, bu dört yiğitten hangisini seçersin?' Bunu işiten kız cevap vermiş: 'Baba, bunlardan hiçbirini sevmedim. Birincisi bir Şudra ve aynı za-

manda bir dokumacı, onun niteliklerinin ne faydası var? İkincisi bir Vaişya, onun sığırlarla bilmem neyle konuşmasının ne yararı var? Ben bir Kshatriya kızıyken onlara nasıl varabilirim? Üçüncüsü doğrusu değerli bir Kshatriya. Soy olarak benimle eşit, ancak o fakir bir adam ve hayatını ortaya koyarak hizmet ediyor. Ben bir kralın kızı olduğuma göre nasıl onun karısı olabilirim ki? Dördüncüsü, yani Brahman Cīvadatta'yı sevmedim. O çirkin ve kendini kötü işlere adamış bir insan. Vedaların yolundan ayrılarak yüksek mevkiinden düşmüş birisi. Beni teklif etmek yerine, ona ceza vermen gerekir. Çünkü babacığım, sen bir kral olarak, kastların ve yaşam dönemlerinin koruyucususun. Dini koruyan bir kral, sadece elinde kılıç olan bir kraldan daha üstündür. Dinsel yönden kahraman olan kişi kılıçlı binlerce kahramanın efendisidir.' Kız böyle söyledikten sonra kral onu dairesine göndermiş, banyosunu yapıp diğer işlerini görmüş.

Ertesi gün dört kahraman, muhafızın evinden ayrılmış, merakla şehirde dolaşmaya başlamış. O sırada Padmakabala adlı hırçın bir fil, bağlarını kopartıp ahırından kaçmış, insanları ayaklarının altında ezerek koşmaktaymış. Bu büyük fil dört kahramanı görünce öldürmek için onların üstüne doğru koşmuş, onlar da ellerinde silahlarla file doğru yürümüşler. İçlerinden Kshatriya olan diğerlerini durdurup file tek başına saldırmış, kükreyen filin hortumunu bir vuruşla kesip koparmış. Bu onun için bir lotus kopartmak kadar kolaymış. Sonra çevik bir hareketle filin ayaklarından kurtulup arkasına geçmiş ve ikinci bir darbe indirmiş. Üçüncü hamlesiyle filin iki ayağını koparmış. Fil inleyerek yere düşmüş ve ölmüş. Onun yiğitliğini seyreden herkes hayran kalmış. Olayları anlattıkları zaman Kral Mahāvarāha'da hayranlığını gizleyememiş.

Ertesi gün kral bir filin üstünde ava çıkmış. Başlarında Khadgadhara'nın bulunduğu dört kahraman da onunla birlikteymiş. Av sırasında fillerin bağrışını duyan kral, öfkeyle üstlerine koşan kaplanları, geyikleri, domuzları ve aslanları ordusunun da

yardımıyla öldürmüş. Khadgadhara, üstüne saldıran aslanlardan birini kılıç vuruşuyla öldürmüş. Diğerini ise sol eliyle ayağından yakalayıp yere çarpmış. Öte yandan Bhashacna, Cīvadatta ve Pançaphuttika da birer aslanı yere vurup parçalamışlar. Bu kahramanlar kralın gözleri önünde aslan, kaplan gibi pek çok hayvanı öldürmüşler. Kral hayranlığını gizleyememiş. Avlanmayı bitirdikten sonra şehre geri dönmüş, kahramanlar da muhafızın evine gitmişler.

Kral hareme gitmiş ve yorgun olmasına rağmen hemen kızını çağırtmış. Adamların av sırasında yaptıkları kahramanlıkları bir bir anlatmış ve şöyle söylemiş: 'Pançaphuttika ve Bhashacna aşağı kasttan, Brahman Cīvadatta da çirkin ve dinden çıkmış dedin, peki bu yakışıklı ve soylu Kshatriya Khadgadhara'nın nesi var? Cesur ve yiğit birisi, bir fili öldürdü ve aslanları kaldırıp kaldırıp yere vurdu, kılıcıyla doğradı. Onun fakir ve bir hizmetçi olduğunu söylemiştin. Öyleyse hemen yüksek bir konuma getirip onu bu durumdan kurtarırım. Bence kızım, sen bu adamı koca olarak seç.' Babasının sözlerini duyan Anangaratī, 'Öyleyse o adamların hepsini şuraya getir ve kâhine danış, bakalım ne söyleyecek?' diye cevap vermiş. Kız böyle deyince kral kahramanları çağırtmış ve onların yanında, çevresinde karıları da varken kâhine sormuş: 'Yıldız haritasına göre bunlardan hangisinin Anangaratī'ye uygun olduğunu bul ve evliliği için uygun zamanı belirle.'

Bunu duyan hünerli kâhin yıldızlara danışmış, uzun süre düşünüp taşındıktan sonra krala demiş ki: 'Eğer bana kızmazsanız kralım, doğruyu söyleyeceğim. Kızınız bunlardan hiçbirine uygun değil. O asla evlenemez, çünkü o bir lanet sonucu insana dönüşmüş bir Vidyadharī'dir. Üzerindeki lanet üç ay sonra kalkacak. Şimdi bunlar üç ay burada beklesinler, kızınız kendi dünyasına dönmezse evlenebilir.' Kahramanların hepsi de kâhinin önerisini kabul etmiş ve üç ay orada beklemişler.

Kral üç ay sonra kâhini, kahramanları ve Anangaratī'yi huzurunda toplamış. Kızının aniden aşırı derecede güzelleştiğini

görüp sevinmiş, fakat kâhin onun ölüm saati geldiğini bilmekteymiş. Kral kâhine, 'Üç ay geçip gitti, şimdi ne yapmak gerekir,' diye soruyormuş ki Anangaratī önceki yaşamını hatırlayıp yüzünü elbisesiyle kapatmış ve insan bedenini terk etmiş. Kral, 'Bu kız niçin böyle yapıyor?" diye düşünmüş. Sonra yüzündeki örtüyü kaldırınca onun ölmüş olduğunu görmüş. Yüzü donmuş bir lotus gibi solgun, gözleri hareketsizmiş. Tatlı sesi kuğuların seslerinin kaybolması gibi kaybolmuşmuş. Kral, soyunun yok oluşu anlamına gelen bu keder yıldırımıyla çarpılmış ve yere yığılmış. Kraliçe Padmarati de bayılıp yere yıkılmış, üzerindeki mücevherler bir filin çiçek demetlerini dağıtması gibi etrafa saçılmış. Etraftaki hizmetçiler ağlamaya başlamışlar, yiğit kişiler kedere gömülmüşler. Ancak çok geçmeden kral kendine gelmiş ve Cīvadatta'ya demiş ki: 'Bu konuda diğerleri bir şey yapamazlar, ama bu senin için bir fırsattır. Ölü bir kadını diriltebileceğini söyleyerek övünüyordun, gerçekten böyle bir gücün varsa kızımı yaşama döndür. Bunu başarırsan bir Brahman olan sana kızımı vereceğim.'

Cīvadatta kralın bu sözlerini işitince dualar eşliğinde prensesin üstüne su serpmiş ve şu duayı etmiş: 'Ey korkunç Tanrıça Çamundā!* Sen, yüksek sesle gülen ve insan kafatasların-dan kolyesi olan tanrıçasın, hemen bana yardım et!' Cīvadatta'nın bu çabasına rağmen kız dirilmemiş. Üzülen adam şöyle söylemiş: 'Vindhya bölgesinde yaşayan tanrıçanın vermiş olduğu sihir gücü bir işe yaramadı. Öyleyse herkesin tepeden bakacağı bir yaşamı ne yapayım?' Böyle söyledikten sonra kendi kafasını uçurmak için kılıca davranmış. Tam o anda gökten bir ses duyulmuş: 'Ey Cīvadatta! Düşünmeden davranma! Dinle! Bu Anangaprabha adlı soylu Vidyādharī uzun süredir anne babasının ettiği lanet yüzünden insan biçiminde yaşıyordu. Şimdi insan bedenini bıraktı, kendi dünyasına gitti ve ken-

* Bu Tanrıça Dürgā veya Kalī'nin bir başka adlandırılışıdır. Genellikle insan kurbanı ve Tantrik uygulamalarla ilgilidir. (ç.n.)

di bedenini aldı. Şimdi tekrar Vindhya dağlarına git, oradaki tanrıçaya tapınarak bu soylu Vidyādharīyi iste. Ancak kız gök katında mutlu ise sen de kral da onun için yas tutmamalısınız.' Gökten gelen ses bunları söyleyince gerçek anlaşılmış. Kral, kızı için cenaze törenini yapmış ve karısıyla birlikte onun için yas tutmuşlar. Diğer üç kahraman da geldikleri gibi gitmişler.

Ancak Cīvadatta'nın kalbinde bir umut ışığı doğmuş ve Vindhya dağlarına gidip orada çile doldurmuş. Ondan memnun kalan tanrıça rüyasında görünmüş ve şöyle söylemiş: 'Senden memnun kaldım, şimdi ayağa kalk ve söyleyeceklerimi dinle!

Himālayalar'da Virapura adlı bir şehir var. Orada Samara adlı Vidyādharalar kralı yaşar. Onun Kraliçe Anangavatī'den doğma Anangaprabhā adlı bir kızı var. Bu kız gençlik ve güzelliğinin verdiği kibirle kimseyi koca olarak beğenmemiş. Anne ve babası bu inadına öfkelenmiş ve şöyle lanet etmişler: "Bir insan haline gelesin ve bu durumda bile evliliğin mutluluğuna kavuşamayasın. On altı yaşında bir genç kız olduğunda bedenini bırakıp buraya gelesin. Ancak bir çilecinin kızına âşık olması yüzünden uğradığı lanet sonucu çirkinleşmiş bir ölümlü elinde sihirli kılıcıyla senin kocan olsun ve karşı çıkmana rağmen seni ölümlülerin dünyasına götürsün. Orada iffetsiz olduğun için kocandan ayrılasın. Zira bu koca bir önceki yaşamında sekiz erkeğin karılarını kaçırmış ve sekiz ayrı doğum sancısıyla cezalandırılmıştı. Sen de doğaüstü güçlerini kaybetmiş bir ölümlü olarak sekiz doğumun acısını tek bir doğumda tadasın. Zira kötüyle bir olan kötülük verir. Kötü kocalarla birleşen kadınlar da kötü olurlar. Geçmişle ilgili hiçbir şey hatırlama ve orada birçok ölümlü kocan olsun. Çünkü sen sana uygun kocayı inatla reddetmiştin. Doğum yönünden sana eşit olan ve seninle evlenmek isteyen Vidyādhara Madanaprabha ölümlü bir kral olacak ve en sonunda seninle evlenecek, o zaman üzerindeki lanetten kurtulacak ve kendi ülkene geri döneceksin. Bu uygun evlilikten sonra Vidyādhara haline tekrar kavuşacaksın."

Böylece genç Anangaprabhā, yeryüzünde Anangaratī olmuş, sonra anne babasının yanına dönünce tekrar Anangaprabhā olmuş. Şimdi Virapura'ya git ve her ne kadar bilgili ve soylu da olsa, onun babasıyla dövüş, onu yen ve o kızı elde et. Şimdi şu kılıcı al, kılıcı eline alır almaz uçma yeteneğine kavuşacaksın, ayrıca görünmez de olabileceksin.' Bunu söyledikten ve kılıcı verdikten sonra tanrıça gözden kaybolmuş. Adam uyanmış ve bakmış ki elinde göksel bir kılıç var. Memnun olan Cīvadatta doğrulup Dūrgā'ya dua etmiş ve çektiği çile yüzünden oluşan tükenmişlik tanrıçanın lütfuyla giderilmiş. Elinde kılıcıyla göğe yükselmiş, Himālayalar'ı geçtikten sonra Virapura şehrinde Vidyadharalar kralı Samara'yı bulmuş. Onu dövüşte yenmiş, kızı Anangaprabhā'yı almış, onunla evlenerek mutlu olmuş. Orada bir süre yaşadıktan sonra kayınpederi Samara'ya ve sevgilisi Anangaprabhā'ya şöyle söylemiş: 'Haydi, insanların dünyasına gidelim. Zira orayı çok özledim. Doğrusu, bayağı bir yer bile olsa, bir insanın vatanı onun için çok değerlidir.'

Kayınpeder bunu işitince kabul etmiş, fakat ileriyi gören Anangaprabhā zorlukla ikna olmuş. Derken Cīvadatta, Anangaprabhā'yı kollarına alarak gökten yeryüzüne, ölümlülerin dünyasına varmış. Anangaprabha yorulduğu için, gördüğü hoş bir dağı göstererek, 'Şurada biraz dinlenelim,' demiş. Adam kabul edip oraya inmiş ve birtakım olağanüstü güçlerle yiyecek ve içecek temin etmiş. Olacak bu ya, Cīvadatta Anangaprabhā'ya, 'Sevgilim, bana güzel bir şarkı söyle,' demiş. Bunu işiten kız, Şiva'ya bir dua etmeye başlamış. Şarkının etkisiyle Brahman uyuyakalmış.

O sırada Harivara adlı bir kral, avlanmaktan yorgun düşmüş, su kaynağı arayarak oraya doğru yaklaşmaktaymış. Şarkıyı duyunca tıpkı geyikler gibi kulak kabartmış ve ondan etkilenerek arabasını bırakıp ayrılıp oraya doğru yaklaşmış. Kral önce gaipten sesler duyduğunu sanmış, ancak daha sonra Anangaprabhā'nın Aşk Tanrısı gibi güzelliğini görmüş. Şarkının ve kızın güzelliğinden başı dönen kral, Aşk Tanrısı'nın oklarıyla

vurulmuş. Onun yakışıklılığını gören Anangaprabhā da aşkın etkisine kapılarak kendi kendine sormuş: 'Bu kimdir? Süslü yayını bırakmış Aşk Tanrısı mı acaba? Yoksa söylediğim şarkıyı beğenip yeryüzünde bedenlenmiş olan Tanrı Şiva mı?' Sonra kız aşk sarhoşluğuyla, 'Siz kimsiniz ve bu ormana nasıl geldiniz?' diye sormuş. Kral kim olduğunu ve niçin geldiğini anlatmış. Sonra, 'Peki sen kimsin güzel kız ve şurada uyuyan kimdir?' demiş, o böyle sorunca kız kısaca cevap vermiş: 'Ben bir Vidyadharī'yim, bu sihirli kılıcı olan da benim kocamdır. Ben sana bir görüşte âşık oldum. Haydi gel, o uyanmadan senin şehrine gidelim, başımdan geçenleri orada uzun uzun anlatayım.'

Bunu işiten kral kabul etmiş ve üç dünyanın krallığını kazanmış kadar mutlu olmuş. Anangaprabhā içinden, 'Şu kralı kollarıma alıp hemen gökyüzüne uçayım,' diye geçirmekteymiş. Ancak o anda, kocasına ihanet ettiği için gücü kaybolmuş ve babasının ettiği laneti hatırlayarak kedere gömülmüş. Bunu gören kral, sebebini anlamaya çalışarak kıza demiş ki: 'Şimdi kederlenecek zaman değil, kocan neredeyse uyanacak. Ağlamamalısın sevgilim, bu kaderin bir oyunudur. Kim kendi gölgesinden ya da kaderin gücünden kurtulabilmiş? Haydi kalk gidelim.'

Kral Harivara böyle söyleyince kız kabul etmiş, kral da hemen onu kollarına almış. Sonra bir hazine kazanmış kadar mutlu olmuş ve çabucak oradan ayrılmış. Hizmetçileri tarafından neşeyle karşılanmış. Düşünce kadar hızlı bir şekilde sevgilisiyle birlikte ülkesine ulaşmış. Onları gören halk meraka kapılmış, Kral Harivara bu şehirde göksel eğlenceler içinde yaşamış. Anangaprabhā da doğaüstü gücünü unutmuş ve ona bağlı olarak yaşamını sürdürmüş.

Bu sırada dağda uyumakta olan Cīvadatta uyanmış, hem Anangaprabhā'nın hem de kılıcın yerinde olmadığını görmüş. Şöyle düşünmüş: 'Anangaprabhā nerede? Eyvah, kılıcım nerede? Acaba kılıcı alıp gitti mi? Ya da onları başka bir yaratık mı alıp götürdü?' Kafası böyle şüphelerle karmakarışık ol-

muş, aşk ateşiyle yanarak üç gün boyunca dağda her yeri aramış. Daha sonra on gün boyunca ormanları aramış, fakat en ufak bir iz bile bulamamış. Ağlamaya başlamış ve 'Hay kötü talih, sihirli kılıcım ve sevgilim ikisi birden kayboldu, onları ne zorluklarla kazanmıştım.'

Böyle aç susuz dolandıktan sonra bir köye gelmiş. Orada zengin bir Brahmanın evine varmış. Evin iyi giyimli ve güzel hanımı Priyadattā onu oturtup hizmetçilerine şu emri vermiş: 'Hemen Cīvadatta'nın ayaklarını yıkayın, çünkü bugün ayrılık acısıyla aç bilaç dolaştığı on üçüncü gündür.' Cīvadatta bunu duyunca çok şaşırmış ve şöyle düşünmüş: 'Anangaprabhā acaba buraya mı geldi, yoksa bu kadın bir cadı mı?' Ayakları yıkanıp, verilen yemekleri yedikten sonra Cīvadatta alçakgönüllülükle Priyadattā'ya sormuş: 'İki şey öğrenmek istiyorum, birincisi benim öykümü nereden biliyorsunuz? İkincisi kılıcım ve sevgilim nerede?' Sadık kadın Priyadattā bunu işitince şöyle söylemiş: 'Kalbimde kocamdan başkasına yer yok. Ben rüyamda bile başka erkeklere kardeş gözüyle bakarım evladım. Hiçbir misafiri ağırlamadan bırakmam. Bu erdemim sayesinde geçmişi, bugünü ve geleceği bilirim. Senin Anangaprabhā'nı Harivara adlı bir kral götürdü. Sen uyurken karının söylediği şarkıyı bu kral duyup gelmişti. Ancak kral çok güçlü, sen karını geri alamazsın. Ayrıca o namussuz kadın onu da bırakacak ve başka erkeğe gidecek. Bu kadını elde etmeni sağlayacak kılıcı sana Tanrıça Dūrgā verdi. Kadın kaçırılırken kılıç da doğası gereği tanrıçaya geri döndü. Ayrıca tanrıçanın Anangaprabhā'ya edilen laneti anlattığını nasıl unutursun. Bu yüzden başına gelen olaylara şaşırma, sürekli üzüntü yaratan günah zincirlerini kopar. Başkasına kaçıp bir ölümlü haline gelerek, sahip olduğu güçleri kaybeden kötü bir kadının sana ne yararı olabilir?'

Erdemli kadın bunları söyleyince Cīvadatta, Anangaprabhā'ya olan tüm tutkusunu kaybetmiş ve Brahman kadına şu cevabı vermiş: 'Ana, senin bu gerçek dolu konuşman üze-

rine gözümdeki perde kalktı. Erdemli davranan insanlarla kim birlik olmak istemez? Bu bela bir önceki yaşamımdaki kusurlardan kaynaklandı. Şimdi kıskançlığı bırakıyorum ve kutsal yerleri ziyarete gidiyorum. Anangaprabhā yüzünden başkalarına düşman olmakla elime ne geçebilir? Zira öfkesine hâkim olan tüm dünyaya hâkim olur.' O bunları söylerken Priyadattā'nın dürüst ve misafirperver kocası eve gelmiş. Koca ona, 'Hoş geldin,' deyip üzülmemesini söylemiş. Cīvadatta biraz dinlendikten sonra ikisini yalnız bırakıp kutsal yerleri gezmek üzere oradan ayrılmış.

Zamanla birçok badire atlatarak, bitki kökleri ve meyvelerle yaşamını sürdürerek, yeryüzündeki bütün kutsal yıkanma yerlerini dolaşmış. Bu ziyaretlerden sonra Vindhya dağlarındaki çile yerine gelmiş. Orada kuşa otlarını yatak yapmış, yemek yemeden katı bir çileciliğe girmiş. Onun bu halinden memnun kalan Tanrıça Ambikā* bedenlenerek görünmüş ve şöyle demiş: 'Kalk oğlum, çünkü sen dört Ganamdan** birisin. Diğer üçü, Pançamula, Çaturvaktra ve Mahodaramukha'dır. Dördüncü ve sonuncusu olan sen de Vikatavadana'sın. Bir keresinde eğlenmek için Ganj kıyılarına gitmiştin, orada bir çilecinin kızını yıkanırken görmüştün. O Kapilacata'nın kızı Çapalekha idi. Kızın güzelliğine kapılıp ona yaklaştınız. Kız size, "Ben bir genç kızım, gidin buradan," dedi. Diğer üçü sessiz kaldı. Fakat sen kızı zorla kollarına aldın. Kız, "Baba, baba, kurtar beni!" diye bağırdı. Yakında bulunan çileci öfkeyle geldi. Sen kolundaki kızı bıraktın, adam da size, "Kötü varlıklar, hepiniz insan olarak bedenlenesiniz," diye beddua etti. Çileciden bu lanetin süresini sordunuz. O da şöyle dedi: "Prenses Anangaratī ile evlenmek istediğiniz zaman ve o Vidyādhara ülkesine gittiğinde üçünüz lanetten kurtulacaksınız. Ancak kız bir Vidyādharī olduğunda sen Vikatavadana onu kazanacak sonra da kaybede-

* Tanrı Şiva'nın karısı Tanrıça Umā'nın bir başka adı. (ç.n.)

** Ganalar: Tanrı Şiva'nın hizmetinde çalışan bir aşağı yaratık grubudur. (ç.n.)

ceksin ve çok acılar çekeceksin. Fakat Tanrıça Dürgā adına uzun zaman çile doldurarak bu lanetten kurtulacaksın. Çapalekha'ya elinle dokunduğun için sen daha çok suçlusun, zira başkalarının karısını kaçırmak büyük suçtur." Ermişin lanet ettiği dört Ganam olan siz Dekkan'da dört kahraman oldunuz. Adlarınız Pançaputtika, Bhashacna, Khadgadhara ve Cīvadatta oldu. Şimdi Anangarati kendi yerine döndüğüne göre, ilk üçünüz buraya gelin ve lütfumla lanetten kurtulun. Bana dua edin, çünkü üzerinizdeki lanet artık sona erdi. Bundan sonra yoğun bir şekilde meditasyon yapın, bu bedeni terk edin, sekiz kez doğuşa neden olan günaha bir son verin.'

Tanrıça Dürgā böyle konuştuktan sonra onlara meditasyon gücü verip gözden kaybolmuş. Bu meditasyon gücüyle günahkâr bedenlerini yakıp lanetten kurtulmuşlar ve bir kez daha mükemmel bir Gana haline gelmişler. Başkalarının karılarıyla birlikte olmaya tanrılar bile dayanamazken daha aşağı yaratıklar ne yapsın?

Bu sırada Anangaprabhā, Kral Harivara'nın baş kraliçesi olmuş. Kral gece gündüz onunla meşgul olduğu için krallığın ağır yükünü Sumantra adlı vezirine bırakmış. Bir süre sonra oraya Madhyadeşa'dan Labdhavara adlı genç bir dans hocası gelmiş. Kral müzik ve danstaki maharetini görünce onu onurlandırmış ve harem dairesine dans hocası yapmış. Anangaprabhā ondan öylesine güzel dans öğrenmiş ki kralın öteki karıları bile hayran kalmışlar. Kadın bu usta dans hocasından ders aldığı sırada ona âşık olmuş. Kraliçenin gençlik ve güzelliğinden etkilenen usta dans hocası ona Aşk Tanrısı'na teşekkür anlamına gelen garip bir dans öğretmiş. Adama çılgınca âşık olan kraliçe, bir gün dans salonunda hocasına yaklaşarak gizlice şöyle söylemiş: 'Sensiz bir an bile yaşayamıyorum. Eğer Kral Harivara duyarsa hiç hoş karşılamaz, bu yüzden kralın bizi bulamayacağı bir yere gidelim. Senin danstan kazandığın, kral tarafından verilen altınlar, atlar ve develerin var, benim de mücevherlerim. Şimdi vakit kaybetmeden git ve güvende olabileceğimiz bir yer bul.'

Usta dans hocası memnun olmuş ve bu öneriyi kabul etmiş. Kraliçe erkek kıyafetleri giyerek, yanında kendisine çok bağlı bir kadın hizmetçiyle birlikte dans hocasının evine gitmiş. Birlikte ata binip bir deve yükü kıymetli eşyayla oradan ayrılmışlar. Kadın önce Vidyādharalığın görkemini, sonra tahtı tepti, şimdi de kendisini bir dansçının korumasına bıraktı. Ah! Kadınların kalbi ne kadar tuhaf! Anangaprabhā dans hocasıyla birlikte Viyagapura adlı uzak bir şehre varmış. Orada onunla mutlu yaşamış, Labdhavara* da onu elde etmekle adına yakışır bir iş yapmış olmuş.

Bu sırada karısının kaybolduğunu fark eden Kral Harivara derin üzüntü içindeymiş. Vezir Sumantra, kralı rahatlatmak için şöyle konuşmuş: 'Neden konuyu bilmiyormuş gibi davranıyorsunuz? Bir düşünün, görür görmez sizinle birlikte gelen ve kocasını kılıcıyla birlikte ortada bırakan bir kadının sadık olmasını nasıl bekleyebilirsiniz? O bir tutam çimle bir tutam mücevheri ayırt edemeyip çimleri tercih eden bir insan. Mutlaka dans hocası da onunla birlikte gitmiş olmalı, çünkü hiç ortalıkta görünmüyor. Sabahleyin dans salonunda birlikte olduklarını öğrendim. Şimdi söyleyin kralım, bütün bunlara rağmen onun için neden ısrar ediyorsunuz? Kararsız kadın güneşin batışı gibidir, oysa gerçek anbean herkesi aydınlatır.'

Vezir böyle söyleyince kralı derin bir düşünce almış: 'Evet, bu bilge kişi bana gerçeği söyledi. Kararsız kadın insan yaşamı gibidir. Onunla birlik olmak belirsizlik getirir. Çünkü o her an değişkendir ve korkunçtur, sonunda bezginliğe yol açar. Bilge kişi derin nehirlerin veya kadınların gücüne kapılmaz. Bunların her ikisi de zevk ve sefa gücüyle insanı aşağıya çekerler. Zevklerin yarattığı heyecandan kendisini uzak tutan insanlar kendilerinin efendisidirler. Onlar başarıyla övünmezler, tehlikelere kapılmazlar, böyle insanlar dünyayı zapt etmiş gibidirler.' Bunları söyledikten sonra Kral Harivara vezirinin de tavsiyesiyle kederden kurtulmuş, öteki karılarıyla mutlu yaşamış.

---

* "Bir ödül kazanan" (ç.n.)

Anangaprabhā, Viyagapura şehrinde dans hocasıyla bir süre yaşadıktan sonra tesadüfen Sudarşana adlı genç bir kumarbazla tanışmış. Kumarbaz Anangaprabhā'nın gözleri önünde dans hocasını kumarda soyup soğana çevirmiş. Böylece Anangaprabhā tüm servetini kaybeden kocasını terk edip kendisini Sudarşana'nın kollarına atmış. Karısını ve zenginliğini kaybeden dans hocası ise sığınacak yeri kalmadığı dünyadan el etek çekip, keçeleşmiş saçlarıyla Ganj kıyılarında çile doldurmaya başlamış. Her zaman yeni bir âşık arayan Anangaprabhā da kumarbazla birlikte kalmış. Ancak bir gece kocası Sudarşana gece karanlığında evine giren hırsızlar tarafından soyulmuş. Sudarşana, yoksul duruma düştüğü için mutsuz olan Anangaprabhā'ya demiş ki: 'Gel, seçkin bir tüccar olan dostum Hiranyagupta'dan borç alalım.' Bunları söyledikten sonra keyifsiz bir şekilde karısıyla birlikte büyük Tüccar Hiranyagupta'ya gidip borç istemiş. Tüccarla kumarbazın karısı birbirlerini görünce bir anda âşık olmuşlar. Tüccar, Sudarşana'ya nazikçe, 'Akşam yemeğini burada yiyin, istediğin altınları veririm,' demiş. Sudarşana onlardaki değişikliği fark ederek, 'Buraya akşam yemeğine gelmedim,' demiş. Bunun üzerine tüccar şöyle karşılık vermiş: 'Madem öyle karın akşam yemeğine kalsın dostum, çünkü evime ilk defa geliyor.'

Sudarşana bunu işittiği zaman bir cevap veremeyip sessiz kalmış, tüccar da onun karısıyla birlikte eve girmiş. Birlikte içki ve eğlenceye dalmışlar, şarabın yarattığı şehvetle birlikte olmuşlar. Sudarşana dışarıda karısını beklerken tüccarın hizmetçileri şu mesajı getirmişler: 'Karın akşam yemeğinden sonra eve gitti. Onu burada göremezsin. Niçin burada bekliyorsun ki? Haydi evine git.' Adam, 'Karım bu evde, hiç dışarı çıkmadı ki, buradan bir yere ayrılmayacağım,' demiş. Bunun üzerine tüccarın hizmetçileri adamı tekme tokat evin önünden uzaklaştırmışlar. Sudarşana keder içinde şöyle düşünmüş: 'Vay canına! Dostum olduğunu düşündüğüm tüccar karımı mı çalıyor? Bu benim işlediğim günahın karşılığı olsa gerek. Çünkü baş-

kalarına yaptığımın benzeri benim başıma geliyor. Madem kendi işlerimin meyvesini tadıyorum, öyleyse başkalarına kızmamın ne anlamı var ki? Bu işleri bırakırsam bir daha böyle rezil duruma düşmem.'

Böyle düşünen kumarbaz öfkesine hâkim olmuş ve Badarika'nın* çile yerine giderek orada dünya işlerinin bağlarını kıran çileler doldurmuş.

Anangaprabhā böylesine yakışıklı bir tüccarı koca olarak kazanınca çiçekten çiçeğe konan bir arı gibi mutlu olmuş. Zamanla kadın kendisine derinden âşık olan tüccarın zenginliğini önlenemez bir şekilde çarçur etmeye başlamış. Benzersiz güzelliğin yakınlarında bulunduğunu bilmesine rağmen, Kral Virabahu erdemlerini kaybetmemiş ve onu alıp gitmemiş. Zamanla Anangaprabhā'nın savurganlığı yüzünden tüccarın serveti tükenme noktasına gelmiş. Zira bir evi erdemsiz bir kadın yönetirse olacağı budur. Tüccar Hiranyagupta, yanına satılacak mallar alıp ticaret için Suvarnabhumi adlı ülkeye gitmiş. Ayrılığına dayanamayacağı için Anangaprabhā'yı da beraberinde götürmüş. Yol üstünde Sagarapura şehrine varmış. Denizin kenarında bulunan bu şehirde, oranın yerlisi olan Sagaravira adlı bir balıkçı kralıyla karşılaşmış. Bu balıkçıyla deniz kıyısına gitmiş ve adamın sağladığı bir gemiye sevgilisiyle birlikte binmiş.

Tüccar gemiye binip Sagaravira ile birlikte denizin ortasında bir süre endişe içinde yolculuk yaptıktan sonra bir gün korkunç bir bulut ortaya çıkmış. Üst üste çakan şimşekler onlarda ölüm korkusu yaratmış. Derken, gemi şiddetli rüzgârın ve yağmurun etkisiyle dalgaların arasında batmaya başlamış. Herkes ağlaşıp bağrışmaya ve gemi parçalanmaya başladığında Tüccar Hiranyagupta pelerinini beline sarmış, Anangaprabhā'nın yüzüne bakıp, 'Ah sevgilim,' diye bağırdıktan sonra kendisi-

* Ermiş Badarika'nın çile yerine Badarinatha veya Badariyaşrama denir. Himalaya dağlarında bulunan ve Tanrı Vishnu ile ilişkilendirilen kutsal bir yerdir. (ç.n.)

ni denize atmış. Ellerini kürek gibi kullanarak yüzmüş ve şansı yaver gittiği için bir başka tüccarın gemisine ulaşmış, tırmanıp o gemiye çıkmış.

Sagaravira ise birkaç tahtayı bir iple birbirine bağlamış, Anangaprabhā'yı üstüne oturtmuş. Kendisi de tahtaların üstüne oturup kadını yatıştırmış, kollarıyla dalgalara karşı koyup kürek çekmeye çalışmış. Gemi parçalara ayrıldığı sırada bulutlar gözden kaybolmuş, deniz öfkeli bir adamın sakinleşmesi gibi durulmuş. Diğer gemiye tırmanmış olan Tüccar Hiranyagupta rüzgârın yardımıyla beş gün içinde bir kıyıya varmış. Sevgilisini kaybetmenin acısıyla kıyı boyunca ilerlemiş ve kadere karşı koymanın anlamsız olduğunu düşünmüş. Yavaş yavaş kendi ülkesine dönmeye başlamış, gücünü toparlayıp eski sağlığına kavuşmuş ve rahat içinde yaşamayı sürdürmüş.

Tahtaların üzerindeki Anangaprabhā'yı ise Sagaravira kıyıya götürmüş. Balıkçıların kralı kadını orada teselli etmiş ve Sagarapura şehrindeki sarayına yerleştirmiş. Anangaprabhā hayatını kurtaran bu balıkçı kralın bir kahraman olduğunu ve zenginlik açısından herhangi bir krala eşit olduğunu düşünmüş. Genç ve yakışıklı olan, üsteklik tüm isteklerini yerine getiren bu adamı koca olarak kabul etmiş. Erdemlerini yitirmiş bir kadın, asalet ve sefaletin ne olduğunu ayırt edemez. Bu kadın balıkçı kralın yanında zenginlik ve zevk içinde yaşamış.

Bir gün sarayın terasından, yolda yürümekte olan Vicayavarman adlı yakışıklı Kshatriya genci görmüş. Ona âşık olmuş ve yanına gidip, 'Görünüşünüzden hayranlığa kapılıp âşık olan beni kabul edin,' demiş. Oğlan sanki gökten düşmüş gibi gelen bu güzel kadını kabul etmiş ve evine götürmüş. Karısının nereye gittiğini anlayamayan Sagaravira, dünyadan el etek çekmiş, Ganj nehri kıyılarına gidip çile doldurmaya başlamış. Onun bu kadar üzülmesine şaşırmamak gerekir, zira aşağı sınıftan birinin böyle bir Vidyādharīyi kazanması pek rastlanılır bir durum değildir. Anangaprabhā bu şehirde Vicayavarman ile birlikte dilediğince yaşamış.

Bir gün buraların kralı olan Sagaravarman filine binmiş, şehri dolaşmaktaymış. Kral, güzel inşa edilmiş olan şehri incelerken Vicayavarman'ın yaşadığı sokağa gelmiş. Kralın geldiğini öğrenen Anangaprabhā merak etmiş, bakmak için evin terasına çıkmış. Onu görür görmez âşık olmuş ve fil sürücüsüne küstahça şöyle bağırmış: 'Hey sürücü! Hayatımda hiç file binmedim. İzin ver biraz da ben süreyim, bakayım güzel mi?'

Bunu işiten fil sürücüsü kralın yüzüne bakmış. Kral da aynı anda kızın yüzüne bakmış. Kral öyle bir açgözlülükle bakmış ki adeta kızı içmiş. Onu elde etmek isteğiyle fil sürücüsüne, "Fili yaklaştır ve hemen bu ay yüzlü güzeli filin üstüne oturtarak isteğini yerine getir." demiş. Kral böyle söyleyince fil sürücüsü fili evin altına yaklaştırmış. Filin yaklaştığını gören Anangaprabhā kendisini Kral Sagaravarman'ın kucağına fırlatmış. Güya koca istemeyen kadın şimdi iştahla koca peşinde koşmaktaymış. Doğrusu, babasının ettiği lanet onun kişiliğinde güçlü bir değişiklik yapmış. Kadın düşmekten korkuyormuş gibi yapıp kralın boynuna sarılmış, kralın abıhayatla yıkanmış gibi olan vücudu zevkle dolmuş. Kral onun hilesine kanmış ve öpülmek isteyen kadını hemen sarayına götürmüş. Orada bu Vidyādharīyi haremine katmış. Kadın öyküsünü anlattıktan sonra kral onu baş kraliçesi ilan etmiş. Karısının kral tarafından götürüldüğünü öğrenen genç Kshatriya saraya gelip kralın hizmetçilerine saldırmış. Ancak yapılan dövüşte ölmüş. Zira cesur insanlar bir kadının kendilerini aşağılamasına izin vermezler. Tanrıların cennetinden periler gelip onu cennete götürürlerken, 'Bu aşağılık kadını ne yapacaksın? Bizimle Nandana'ya* gel ve gönül eğlendir,' demişler.

Anangaprabhā, Kral Sagaravarman'ın haremine girdiği için artık daha fazla dolaşamamış ve nehirlerin denizde son bulması gibi kralın himayesinde ihtiraslarına bir son vermiş. Kadın bir koca bulduğu için şanslı olduğunu düşünürken, adam da yaşamını bir kadınla tamamladığını düşünerek mutlu olmuş.

* Meru dağının kuzeyindeki, Tanrı İndra'nın zevk bahçesi. (ç.n.)

Kral Sagaravarman'ın karısı Kraliçe Anangaprabhā bir gün hamile kalmış ve zamanı geldiğinde bir oğlan doğurmuş. Kral, oğlunun doğumu nedeniyle bir şölen düzenlemiş ve ona Samudravarman adını vermiş. Oğlan büyüyüp genç ve kuvvetli bir delikanlı olduğunda kral onu tahta çıkarmış, sonra Kral Samaravarman'ın kızıyla evlendirmiş. Samudravarman evlenince, bir kralın bütün özelliklerine sahip cesur bir kimse olarak krallığın başına geçmiş ve babasına şöyle söylemiş: 'Baba, ben ülkeler fethetmek istiyorum. Lütfen bana izin ver. Bir kral ülke fethetmeye düşkün değilse, tam bir erkek sayılmaz. Bu dünyada sadece ülkeler zapt eden krallar şan ve şeref kazanmaya layıktırlar. Yalnızca fakir halkına baskı yapan bir kralın ne yararı vardır? Onlar sadece aç kediler gibi insanları sömürürler.'

O böyle söyleyince babası Sagaravarman cevap vermiş: 'Evladım, henüz çok genç bir yöneticisin. Önce güvenliği sağlamak gerekir. Halkını doğrulukla yöneten kişiye hiçbir şey olmaz. Kralların gücünü iyice tartıp düşünmeden savaşması doğru değildir. Bir kahraman olmana ve kalabalık bir orduya sahip olmana rağmen, belirsiz bir savaşın zaferine güvenemezsin.'

Bu ve benzeri sözlerine rağmen, Samudravarman zorlukla da olsa babasını ikna etmiş ve ülkeler fethetmek için harekete geçmiş. Belirli yerleri zapt edip birçok krala boyun eğdirdikten sonra, filler, atlar, altınlar ve pek çok ganimetle ülkesine geri dönmüş. Pek çok ülkeden kazandığı mücevherleri alçakgönüllülükle anne babasının ayakları dibine sermiş. Brahmanlara da fil, at, altın ve mücevher gibi hediyeler sunmuş. Hizmetçilere ve isteyen herkese öyle bir altın yağdırmış ki ülkedeki en fakir şey "fakir" kelimesinin kendisi olmuş. Anangaprabhā ile birlikte yaşamakta olan Kral Sagaravarman oğluna bakıp, hayatındaki bütün amacına ulaştığını düşünmüş.

Kral günlerini bayram havası içinde geçirirken, oğlu Samudravarman'a vezirlerinin önünde şöyle söylemiş: 'Oğlum, bu yaşamımda yapmam gereken şeyleri tamamladım. İmparatorluğun zevklerini tattım. Düşmanlarım tarafından hiç yenilmedim

ve seni zenginlik içinde gördüm. Daha başka ne isteyebilirim ki? Artık gücümün yettiği kadarıyla kutsal bir yere çekileceğim. Çünkü artık yaşlılık kulağıma şunu fısıldıyor: "Bu beden gelip geçicidir, neden hâlâ evde oturuyorsun?"' Bütün işlerini tamamlamış olan Kral Sagaravarman oğlunun karşı çıkmasına rağmen karısıyla birlikte Prayaga'ya* çekilmiş. Samudravarman oraya kadar babasına eşlik etmiş, sonra geri dönüp ülkesini adaletle yönetmiş.

Kral Sagaravarman karısı Anangaprabhā ile birlikte Prayaga'da çile doldurarak Tanrı Şiva'ya tapınmış. Gecenin sonunda tanrı rüyasında görünüp ona şöyle söylemiş: 'Senin ve karının çileciliğinden çok mutlu oldum. Bu yüzden size şunu söylüyorum: Evladım, sen ve Anangaprabhā, ikiniz de Vidyādhara soyundansınız. Yarın üzerinizdeki lanet sona erecek ve kendi dünyanıza döneceksiniz.'

Bunları işiten kral uyanmış, aynı rüyayı görmüş olan Anangaprabhā da aynı anda uyanmış ve birbirlerine gördükleri rüyayı anlatmışlar. Mutlu olan Anangaprabhā krala demiş ki: 'Kocacığım, şimdi önceki yaşamımı tümüyle hatırlıyorum. Ben Virapura şehrindeki Vidyādharalar kralı Samara'nın kızıyım. Adım hep Anangaprabhā idi. Babamın lanet etmesi yüzünden buraya düştüm. Olağanüstü güçlerimi kaybedip bir insan oldum ve Vidyādharī özelliğimi yitirdim. Ama artık bütün bunları yeniden kazanmış durumdayım.'

O böyle konuşurken, babası Samara gökten yere inmiş. Kral Sagaravarman onu saygıyla karşılamış, Anangaprabhā da ayaklarına kapanmış. Baba kızına, 'Gel kızım, olağanüstü güçlerini geri al, lanet sona erdi, çünkü sen bir doğumda sekiz doğumun acılarını çektin.' demiş. Bunları söyleyip onu kucaklamış, eski güçlerini geri vermiş, sonra Kral Sagaravarman'a şöyle söylemiş: 'Sen Madanaprabha adlı bir Vidyādhara prensisin. Benim adım Samara'dır ve Anangaprabhā benim kızımdır.

* Bugünkü Allahabad, Ganj ve Yamuna nehirlerinin birleştiği yer. (ç.n.)

Uzun zaman önce evlenmesi gerektiği sırada, güzelliğinin verdiği şımarıklıkla pek çok talibinin hiçbirini koca olarak istememişti. Soyca eşit olan senin tarafından da istenmiş, ama kader bu ya, seni de reddetmişti. Bu yüzden lanet edip ölümlülerin dünyasına göndermiştim. Kalbini lütuflarda bulunan Şiva'ya bağlamış olan sen kızımı derinden sevdin, ölümlüler dünyasında karın olmasını kabul ettin ve sihir gücünle Vidyādhara bedenini terk ettin. Sonra bir insan oldun, o da karın oldu. Şimdi birlikte kendi dünyanıza geri dönün.'

Samara, Sagaravarman'a böyle söyleyince o da önceki yaşamını hatırlayarak bedenini Prayaga'nın suyunda bırakıp hemen Madanaprabha haline gelmiş. Anangaprabhā yeniden kazandığı gücüyle parlamış ve hemen göksel değişikliklere uğrayarak bir Vidyādharī haline gelmiş. Birbirlerinin göksel bedenlerini gören Madanaprabha ve Anangaprabhā tutkuyla bağlanmışlar, Samara ile birlikte Vidyādharaların şehri Virapura'ya doğru gitmek üzere göğe yükselmişler. Orada Samara kızı Anangaprabhā'yı kurallara uygun biçimde Vidyādhara kralı Madanaprabha'ya vermiş. Madanaprabha sevgilisini alıp kendi şehrine gitmiş ve orada diledikleri gibi yaşamışlar.

(A) İşte böyle, göksel varlıklar işledikleri kötü işleri yüzünden lanete uğrayıp insanların dünyasında bedenleniyorlar ve bedelini ödedikten sonra eski yüksek konumlarına geri dönüyorlar."

Naravāhanadatta, veziri Gomukha'nın anlattığı bu öyküyü Alankāravatī ile birlikte zevkle dinlemiş ve sonra günlük işlerine dalmış.

LIII. Bölüm

(A) Ertesi gün Naravāhanadatta, Alankāravatī ile birlikteyken, dostu Marubhūti ona demiş ki: "Bakın prensim, şu sadık kulunuz yarım yamalak giysisi, keçeleşmiş saçları, zayıf ve kirli haliyle, soğuk sıcak, gece gündüz demeden sarayınızın ka-

pısından ayrılmıyor. Neden ona iyiliğinizi göstermiyorsunuz? Zira zamanında verilen az, zamanı geçtikten sonra verilen çoktan daha iyidir. Ölmeden ona merhametinizi gösterin." Bunu işiten Gomukha şöyle demiş: "Marubhūti güzel konuşuyor prensim, ancak bu konuda kabahatli olan siz değilsiniz. Bir kimsenin kabahati ortadan kalkmadıkça, kral ona bir şey veremez, kabahat yok olursa verebilir. Bütün bunlar bir önceki yaşama bağlı şeylerdir. Ey prens, buna uygun olarak size Kral Lakshadatta ve kölesi Labdhadatta öyküsünü anlatayım, dinleyin.

Yeryüzünde Lakshapura adlı bir şehir varmış. Orada cömertler cömerti Kral Lakshadatta yaşarmış. O isteyene binden az, konuştuğu herhangi bir insana da beş binden az altın vermezmiş. Fakirleri zenginleştirdiği için ona Lakshadatta* demişler. Onun Labdhadatta adlı sadık kölesi, belinde yarım yamalak sarılı bir bezle, gece gündüz sarayın kapısında beklermiş. Keçeleşmiş saçlarıyla gece gündüz, sıcak soğuk, yağmur çamur demeden oracıkta bekler, kral da onu görürmüş. Kral merhametli ve cömert biri olduğu halde, oradaki sefil haline rağmen ona hiçbir şey vermemiş.

Bir gün kral avlanmak için ormana gitmiş, sadık kölesi de elinde değnekle onu izlemiş. Kral fil üstünde, elinde yay ve oklarla, peşinden gelen ordusunun önünde kaplanları, ayıları, geyikleri öldüre öldüre ilerlerken, sadık kölesi de elindeki değnekle birçok yaban domuzunu ve geyiği öldürerek önden gidiyormuş. Bunu gören kral, 'Vay canına, bu adam gerçek bir kahraman,' diye düşünse de ona bir şey vermemiş. Avlanmayı bitiren kral, dinlenmek ve eğlenmek için şehre dönmüş, sadık kölesi de yeniden saray kapısının önünde beklemeye başlamış.

Bir keresinde Lakshadatta aynı aileden komşu bir kralı kuşatmaya gitmiş, aralarında çok çetin bir savaş olmuş. Bu savaşta sadık köle, akasya ağacından yapılmış sert sopasıyla birçok düşmanı yere sermiş. Düşmanlarını dize getirdikten son-

* "Binlerce veren" (ç.n.)

ra kendi şehrine dönen kral, sadık kölesinin cesaretini gördüğü halde ona yine bir şey vermemiş. Labdhadatta hep aynı durumda kalmış ve böylece yıllar geçmiş.

Altı yıl sonra bir gün Kral Lakshadatta onu görmüş ve acıyarak şöyle düşünmüş: 'Bu kadar uzun zamandır cefa çeken şu adama bugüne kadar hiçbir şey vermedim. Neden kılık değiştirip ona bir şeyler vermeyeyim? Bakalım günahı temizlendi mi temizlenmedi mi, talih ona bir nefes aldıracak mı aldırmayacak mı?'

Böyle düşünen kral hazineye girip bir kavunu sanki bir şapkaymış gibi mücevherle doldurmuş. Bütün saraylıları çağırıp sarayın dışında bir toplantı düzenlemiş, toplantıya bütün halk, derebeyleri ve vezirler katılmışlar. Sadık köle oraya gelince, kral şefkatli bir sesle, 'Gel buraya,' demiş. Bunu işiten sadık kul sevinmiş ve gelip kralın önünde oturmuş. Kral ona demiş ki: 'Bize kendine ait bir şey oku.' Sadık köle şunu okumuş: 'Talih hep zengine çalışır, tıpkı nehirlerin denize çalıştıkları gibi, gözleri fakiri hiç görmez.'

Kral bunu beğenmiş, tekrar ettirmiş ve içi mücevher dolu kavunu vermiş. İnsanlar, 'Kral fakirleri zengin etme işine bir son verdi anlaşılan, baksanıza beğendiği halde şu garibana vere vere bir kavun verdi, meşhur istek ağacı ola ola zalim bir palāşa ağacı oldu,' demişler. Orada toplananlar gerçeği bilmedikleri için birbirlerine böyle söylemişler.

Sadık köle kavunla birlikte çıkıp gitmiş, üzgün üzgün dururken önünde bir dilenci belirmiş. Racavandin adlı dilenci kavunu beğenmiş, bir elbise karşılığında onu sadık köleden almış. Sonra gidip toplantının orta yerinde kavunu krala vermiş. Kral kavunu tanımış ve dilenciye sormuş: 'Bu kavunu nereden buldun?' O da sadık köleden aldığını söylemiş. Kral kölenin günahının yine silinmediğini düşünerek üzülmüş. Kavunu alıp toplantıdan ayrılmış ve günlük işlerine dalmış. Sadık köle elbiseyi satmış, yiyip içtikten sonra her zamanki yerinde beklemeye başlamış.

İkinci gün kral yine insanları toplamış, herkes oraya gelmiş. Kral sadık kölesinin geldiğini görünce, çağırıp yanına oturtmuş. Aynı beyiti okutmuş ve içinde mücevher saklı kavunu vermiş yine. Oradakiler şöyle demişler: 'Al buyur, efendimiz yine beğendiği halde doğru dürüst bir şey vermiyor.' Sadık köle kralın iyilik yapma âdetinin sona erdiğini düşünerek üzüntü içinde kavunu alınış. O sırada kralı görmek için toplantı yerine doğru gitmekte olan bir memur ona rastlamış. Taze meyvenin şans getireceğini düşünerek iki elbise karşılığında kavunu almış, sonra kralın sarayına gidip ayaklarına kapanarak kavunu ona vermiş. Kral meyveyi tanıyınca nereden bulduğunu sormuş. O da sadık köleden aldığını söylemiş. Kral kölenin günahının silinip talihin ona nefes aldırmayışına çok üzülmüş. Kavunu almış, kalkıp toplantıdan ayrılmış, sadık köle bir çift elbiseyle pazarın yolunu tutmuş. Birini satıp yiyecek içecek almış, diğerini ikiye bölüp iki elbise haline getirmiş.

Üçüncü gün kral yine toplantıyı açmış, herkes gelmiş. Sadık köle de gelince yine yanına çağırmış, oturtup aynı beyiti okuttuktan sonra aynı kavunu vermiş. Herkes şaşırmış, sadık köle kavunu alıp kralın karısına vermiş. Kadın da ona altın vermiş. Adam altınla o günü zevk içinde geçirmiş. Kralın karısı gidip kavunu krala vermiş, kral meyveyi tanıyınca nereden bulduğunu sormuş. O da sadık kölenin verdiğini söylemiş. Bunu işiten kral şöyle düşünmüş: 'Talih ona gülmedi. Yapmaya çalıştığım iyiliği boşa çıkardığına göre önceki yaşamındaki işleri kötü olmalı. Şu güzelim mücevherler ha bire bana geri geliyor.' Kral toplantıdan ayrılmış, kavunu güvenli bir yere koymuş ve günlük işlerine bakmış.

Dördüncü gün kral yine insanları toplamış ve yine halk, derebeyleri, vezirler, herkes gelmiş. Sadık köle de gelince, kral onu önüne oturtmuş, önünde eğilen adama yine aynı beyiti okutmuş, sonra kavunu vermiş. Sadık kul kavunu iyi kavrayamayınca kavun yere düşüp ikiye bölünmüş. Değerli mücevherler parlayarak etrafa saçılmış. İnsanlar bunu görünce, 'Nasıl da ya-

nıldık, biz bilmiyorduk, işte kral böyle lütufta bulunur,' demişler. Bunu işiten kral demiş ki: 'Talih ona gülsün diye böyle bir oyun ettim. Fakat üç keresinde suçunu sildiremedi, şimdi ise silinmiş oldu. Artık talih ona derin bir nefes aldıracaktır.'

Böyle konuşan kral, sadık kölesine mücevherleri vermiş, ayrıca köyler bağışlamış, filler, atlar, altınlar vermiş, onu derebeyi yapmış. Alkışlar arasında toplantıdan ayrılmış ve yıkanmaya gitmiş. Muradına eren sadık köle de evine gitmiş.

(A) İşte böyle, bir hizmetçi kendi günahını silmedikçe, ne kadar çabalasa da efendisinin iyiliğini kazanamaz."

Başvezir Gomukha bu öyküyü anlattıktan sonra, efendisi Naravāhanadatta'ya şöyle söylemiş: "Bu yüzden prensim, sadık kölenizin günahı, siz ondan memnun kalmadıkça silinmez."

Vatsa kralının oğlu, Gomukha'dan bu sözleri işitince, "Peki öyleyse," demiş. Sonra Karpatika adlı sadık kölesine köyler, filler, atlar, altınlar, muhteşem kumaşlar ve mücevherler vermiş. Bunları alan sadık köle kral gibi olmuş. Mükemmel bir saray erkânına sahip değer bilir bir krala hizmet eden kişi karşılıksız kalır mı?

Naravāhanadatta iş güçle uğraşırken, bir gün Dekkan'dan ona hizmet etmek için Pralambabāhu adlı bir Brahman çıkagelmiş. Bu yiğit kişi prense şöyle demiş: "Hükümdarım, ününüzü duyup geldim, yeryüzünde fille, atla veya arabayla da gitseniz, sizi her zaman adım adım izleyeceğim, sadece havadan gidemem. Bir gün Vidyādharalar imparatoru olacağınız için bunu söylüyorum. Bana maaş olarak her gün yüz altın verin."

Karşılaştırılmaz bir gücü olan Brahman böyle deyince Naravāhanadatta ona maaşını ödemiş. Gomukha demiş ki: "Efendim, kralların böyle hizmetkârları olur. Buna uygun olan şu öyküyü dinleyin.

Bu ülkede Vikramapura adlı büyük ve görkemli bir şehir varmış. Orada bir zamanlar Kral Vikramatunga yaşamış. Bu kral tam bir devlet adamıymış. Kılıcı keskin, adalet sopası ise dengeliymiş. Aklında her zaman dürüstlük varmış, kadın, av

gibi şeyler değil. O kralken kötülük toprağın zerreleri gibi darmadağınmış. Erdemli olmaktan ancak oklar yayı terk ettiğinde ayrılır, adaletten ise hiç ayrılmazmış.

Bir keresinde Mālava ülkesinden Vīravara adlı yiğit ve yakışıklı bir Brahman, kralın hizmetine girmek üzere çıkagelmiş. Ailesi karısı Dharmavatī, kızı Vīravatī ve oğlu Sattvavara'dan ibaretmiş. Yardımcıları ise bir kılıç, bir kalkan ve bir hançermiş. Daha yeni olduğu halde, kraldan her gün için beş yüz dinar istemiş. Onun gözü pekliğine güvenen kral bu maaşı vermiş ve "Ne yapabileceğini ölçmek istiyorum," diye düşünmüş. Kral, sadece iki eli olan bu adamın bunca parayı ne yaptığını öğrenmek için casuslar göndermiş.

Vīravara her gün paraların yüzünü yiyecek ve başka ihtiyaçlar için karısına veriyormuş, yüzünü kumaş, kolye gibi eşyalar almak için, yüzünü yıkanma, Vishnu ve Şiva'ya tapınma için, kalan iki yüzünü de Brahmanlara, yoksullara dağıtmak için kullanıyormuş. Böylece her gün beş yüz dinar harcıyormuş. Günün ilk yarısında saray kapısında bekliyormuş, sonra günlük işlerini, tapınmalarını tamamlıyor, ardından geri gelip gece boyunca bekliyormuş. Casuslar onun bu durumunu krala bildirmişler, kral memnun olmuş ve casuslara artık onu izlememelerini söylemiş. Vīravara, sadece yıkanma ve öteki ihtiyaçları için oradan ayrılıyor, onun dışında hep sarayın kapısında bekliyormuş.

Derken, sanki Vīravara'yı ele geçirmek ister gibi gürleyen bulutlar ortaya çıkmış. Bulutlar yağmur damlalarını ok yağdırırcasına aşağı saldığı halde, o bir sütun gibi durup saray kapısından hiç ayrılmamış. Bunu gören Kral Vikramatunga, sarayın terasına çıkıp onu sınamak istemiş. Bağırmış: 'Saray kapısında bekleyen kimdir?' Vīravara, 'Benim,' demiş. Kral şöyle düşünmüş: 'Doğrusu, bu soylu kişi yüksek bir mertebeyi hak ediyor, böylesi bir yağmurda bile saray kapısını terk etmedi.'

Kral bu düşünceler içindeyken uzaktan, acı acı ağlayan bir kadın sesi duymuş ve 'Benim ülkemde acı çeken biri mi

var, bu kadın neden ağlıyor?' demiş. Sonra Vīravara'ya seslenmiş: 'Hey Vīravara, uzaktan ağlayan bir kadın sesi geliyor, git bak bakalım, kimmiş ve neden ağlıyormuş?' Bunu işiten Vīravara, bir elde kılıç, bir elde hançer ilerlemiş. Kral da merakından ve merhametinden, yer gök yağmur ve şimşekle doluyken araştırmaya giden Vīravara'yı elinde kılıçla, kimseye görünmeden izlemiş.

Vīravara peşindeki kraldan habersiz, sese doğru ilerlemiş ve şehrin dışında bir göle varmış. Orada ağlamakta olan bir kadın görmüş. 'Ah efendim, ah merhametli kişi! Kahramanım! Ben senden ayrı nasıl yaşarım?' diyormuş. Vīravara sormuş: 'Kimsin sen? Hangi efendi için ağlıyorsun?' Kadın cevap vermiş: 'Evladım, ben Toprak Ana'yım. Kral Vikramatunga benim dürüst efendimdir ve o üç gün sonra ölecek. Öyle bir efendiye bir daha nasıl sahip olurum? Zira iyi ve kötüyü kutsal görüşle anlarım, tıpkı tanrı oğlu Suprabha'nın cennette yaptığı gibi.

O da kutsal görüş gücüyle, yedi gün içinde yararlı işlerinin tükenmesi yüzünden cennetten yeryüzüne bir domuz olarak atılacağını öğrenmiş. Cennet zevklerinden uzak, domuz bedeni içinde çamurda dolaşırken, bu tanrı oğlu şöyle hayıflanmış: "Yazıklar olsun cennete, Apsaraslara, Nandana'ya! Bu çamurda bu domuz bedeninde ben nasıl yaşayacağım?"

Tanrılar kralı İndra böyle ağladığını duyunca, gelip onun kederini öğrenmiş. İndra demiş ki: "Bu işten kurtulmanın bir yolu var. 'Om Şiva'ya taparım,' diye Tanrı Şiva'ya yalvar. Eğer koruyucu olarak ondan medet umarsan günahından kurtulur, cennetten kovulmaz, domuz olarak da doğmazsın." Tanrılar kralının sözünü dinleyen Suprabha öyle yapmış. "Om Şiva'ya taparım," diyerek kendini onun korumasına bırakmış. Böylece altı gün geçirmiş ve sonunda bedeninden kurtulmuş, Svarga'dan da yüksek mekânlara ulaşmış. Yedinci günde İndra onu cennette göremeyince aramış ve bir de bakmış ki daha yüksek bir dünyada yaşıyor.

İşte ben de kralın öleceğini ve gelecek karanlığı gördüğüm için ağlıyorum.' Toprak Ana böyle söyleyince Vīravara şöyle cevap vermiş: 'İndra nasıl Suprabha'yı bir tavsiyeyle kurtardıysa, kralı kurtarmak için de bir yol var mıdır acaba? Varsa söyle!' Toprak Ana cevap vermiş: 'Evet, bir çare var ve bu sana bağlı.' Brahman Vīravara sevinçle bağırmış: 'Söyle bana tanrıça, benim canımın veya karımın, oğlumun canının karşılığında efendim kurtulur mu? Eğer öyle ise boşuna doğmamışım demektir.' Vīravara böyle deyince Toprak Ana cevap vermiş: 'Saraya yakın bir yerde bir Dūrgā heykeli var. Eğer onun önünde oğlun Sattvavara'yı kurban edersen kral ölümden kurtulur. Kralı kurtarmanın başka yolu yok.' Sadık Vīravara Toprak Ana'nın bu sözüne şöyle karşılık vermiş: 'Hemen gidip dediğini yapacağım." Tanrıça, 'Efendisine bu kadar bağlı başka birisi var mı? Git ve başar,' demiş. Onu izlemekte olan kral bütün konuşmaları duymuş.

Sonra Vīravara, gece yarısı aceleyle evine gitmiş, kral da gizlice onu izlemiş. Hemen karısı Dharmavatī'yi uyandırmış, ona kralı kurtarmak için oğlunu kurban etmesi gerektiğini, bunu kendisine Toprak Ana'nın söylediğini anlatmış. Bunu duyan kadın şöyle karşılık vermiş: 'Kralımız için ne gerekiyorsa yapmalıyız. Oğlumuzu uyandır ve ona söyle.' Vīravara oğlunu uyandırmış, kralın yaşamı uğruna canını feda etmesi gerektiğini, bunu Toprak Ana'nın söylediğini anlatmış. Bunu işiten Sattvavara babasına demiş ki: 'Hayatta olmamın krala bir faydası yok. Yediğim şeylerin karşılığını da ona ödemem gerekir. Alın götürün beni ve tanrıçaya kurban edin.' Sattvavara böyle deyince babası Vīravara, 'Sen gerçekten benim oğlumsun,' demiş. Dışarıdan olan biteni izleyen Kral Vikramatunga işittiği sözler üzerine şöyle tepki düşünmüş: 'Bu ailenin bütün üyeleri aynı cesarette.'

Sonra Vīravara oğlunu omzuna almış, karısı Dharmavatī de kızları Vīravatī'yi sırtına almış, geceleyin Dūrgā tapınağına doğru yola çıkmışlar.

Kral Vikramatunga gizlice onları izlemeyi sürdürmüş. Tapınağa varınca babasının omzundan inen cesaret abidesi Sattvavara, tanrıçanın önünde diz çökerek şöyle hitap etmiş: 'Tanrıçam, başımı verdiğim zaman efendimizin hayatı kurtulsun. Kral Vikramatunga hiç düşmanı olmadan yeryüzünü yönetsin.' Oğlan böyle konuşunca babası, 'Aferin oğlum,' demiş. Sonra kılıcını çekip kafasını keserek Tanrıça Dūrgā'ya sunarken, 'Yaşasın kral!' diye bağırmış. Efendilerine bağlı insanlar ne kendilerinin, ne de evlatlarının hayatını sakınırlar. Sonra gökten bir ses gelmiş: 'Aferin Vīravara! Oğlunun hayatını feda etmekle kralınkini kurtardın.'

Kral, olup biteni şaşkınlık içinde izlerken, Vīravara'nın kızı Vīravatī kardeşinin kesik başına sarılıp öpmüş ve 'Ah kardeşim, vah kardeşim,' diyerek ağlamaya başlamış, sonra da kalbi durup ölmüş. Kızının öldüğünü gören Vīravara'nın karısı Dharmavatī ellerini kavuşturup kocasına şöyle demiş: 'Kralın yaşamını kurtardık, şimdi izin ver, iki çocuğumun ölüsüyle ateşe gireyim. Küçücük kızım ağabeyine üzülmekten öldü, iki çocuğum da gitti, artık yaşamamın ne anlamı var?' Vīravara demiş ki: 'Buna ne diyebilirim? Dilediğini yap. İki çocuğunun acısıyla geçecek bir yaşamın sana vereceği nasıl bir mutluluk olabilir ki? Yalnız biraz bekle, cenaze ateşini hazırlayayım.' Böyle dedikten sonra tapınağın yakınında tahtalardan bir cenaze yeri hazırlamış, çocukların cesetlerini oraya koymuş ve ateşe vermiş. Erdemli kadın Dharmavatī kocasının ayaklarına kapanmış, 'Kocam gelecek yaşamımda da benim kocam olsun ve kralımız çok yaşasın,' diyerek sanki serin bir göle girer gibi alevlerin içine dalıvermiş. Gizlenip olanları izlemekte olan Kral Vikramatunga, bunun karşılığında nasıl bir ödül verebileceğini düşünüyormuş.

Sonra sadık Vīravara şöyle düşünmüş: 'Efendime karşı görevimi tamamladım, gökten gelen sesi açık bir şekilde işittik, onun bize yedirmiş olduğu ekmeği ödedim. Fakat tüm ailemi kaybettim, şimdiden sonra yalnız yaşamaya dayanamam. Neden kendimi feda ederek Tanrıça Dūrgā'yı hoşnut etmeyeyim?'

Doğruluktan şaşmaz Vīravara bu kararı verdikten sonra, bir duayla lütuflarda bulunan Tanrıça Dūrgā'ya doğru yaklaşmış: 'Ey büyük tanrıça, sana taparım. Sen ki inananlarına huzur verensin! Beni bu dünyanın kirinden kurtar. Sen yaşamdaki canlıların temelisin, dünya seninle canlanır. Yaratılışın başlangıcında Şiva seni dünyaya bakılamayacak şiddette ışık saçan yüzlerce küçük güneş gibi, ufku kaplayan kollarında kılıç, sopa, yay, ok ve mızrak taşıyan bir tanrıça olarak gördü. Şiva sana Çandī, Çāmundā, Mangalā, Tripurā, Cayā, Ekānamşā, Şivā, Dūrgā, Nārāyanī, Sarasvatī, Bhadrakālī, Mahālakshmī, Siddhā ve Ruru'yu öldüren adlarıyla seslendi. Sen Gāyatrī'sin, Mahārācnī'sin, Revati'sin, Vindhya dağlarında yaşayansın. Sen Umā'sın, Kātyāyanī'sin, Şiva'nın dağı Kailāsa'da yaşayansın. Sana bu ve diğer adlarla yakarıldığını duyduklarında Skanda, Vasishtha ve Brahma da yakarmış olurlar. Ey tapınılası tanrıça, ölümlüler, ermişler, insanlar senden iyilik bulurlar. Ey lütuflarda bulunan, bu kurban ettiğim bedenimi kabul et, kralım çok yaşasın!'

Sözlerini bitirdikten sonra tam başını kesiyormuş ki gökten bir ses gelmiş: 'Acele etme evladım, cesaretin hoşuma gitti. Dile benden ne dilersen.' Vīravara şöyle demiş: 'Eğer benden hoşnutsanız Kral Vikramatunga yüz yıl daha yaşasın. Ayrıca karım ve çocuklarım yeniden hayata dönsünler.' Gökten gelen ses, 'Pekâlâ' demiş ve Dharmavatī, Sattvavara ve Vīravatī hemen sapasağlam dirilivermişler. Vīravara çok sevinmiş, ailesini eve götürmüş, kendisi de hemen gelip sarayın kapısındaki yerini almış.

Bütün bu olanları şaşkınlık ve sevinç içinde izlemiş olan kral gizlice gelip sarayın terasında yerini almış. Oradan aşağıya bağırmış: 'Saray kapısında nöbet tutan kimdir?' Bunu duyan Vīravara şöyle cevap vermiş: 'Benim. Ağlayan kadının kim olduğuna bakmaya gittim, ama onu görür görmez bir tanrıça gibi gözden kayboluverdi.' Olup biten her şeyi bilmen Kral Vikramatunga şöyle düşünmüş: 'Bu adam tarif edilmez derecede bü-

yük bir kahraman. Onca mucizeden sonra bile tek bir söz etmedi. İçinde barındırdığı koca canavarlarla derin ve engin deniz dahi bu adamın yarattığı fırtına karşısında ne ki! Karısını ve oğlunu kurban edip de hiçbir şey belli etmeyen bu adama ne verebilirim acaba?'

Böyle düşünen kral, sarayın terasından inmiş, özel dairesine geçmiş ve gece boyunca gülümsemiş. Sabahleyin Vīravara'nın da bulunduğu toplantıda gece olup bitenleri anlatmış. Herkes Vīravara'yı tebrik etmiş, kral da ona ve oğluna onur türbanı takmış. Topraklar, atlar, mücevherler, filler, on bin altın ve maaşının altmış katını vermiş. Brahman Vīravara, çok geçmeden şişkin şemsiyesiyle, ailesiyle birlikte refah içinde yaşayan bir kral haline gelmiş."

(A) Bu öyküyü anlatan Gomukha, konuyu toparlamak için Naravāhanadatta'ya tekrar demiş ki: "İşte böyle prensim, bazı hizmetçiler efendileri için hayatlarını verirler, soylu ruhlarıyla iki dünyayı da kazanırlar. Şu size gelen yiğit Brahman Pralambabāhu da çok dürüst ve kişilik sahibi biri." Soylu prens Naravāhanadatta akıllı veziri Gomukha'dan bunları işitince yüreğinde bir ferahlık hissetmiş.

LIV. Bölüm

(A) Böylece Naravāhanadatta babası Vatsa kralının evinde sevgili vezirleri Gomukha ve diğerleri ve aşkıyla kıskançlığını giderdiği sevgili eşi Alankāravatī ile zevk içinde yaşamış. Bir gün Gomukha ile birlikte, arabayla vahşi hayvanların yaşadığı ormana gitmiş. Kahraman Brahman Pralambabāhu yardımcılarıyla birlikte önden gidiyormuş. Prensin atları dörtnala gittiği halde, Pralambabāhu süratiyle hep onların önünde kalmayı başarıyormuş. Prens arabadan attığı oklarla aslanları, kaplanları ve her türlü vahşi hayvanı öldürürken, Pralambabāhu aynı işi yaya olarak kılıcıyla yapıyormuş. Bunu gören Naravāhanadatta şaşkınlıkla, "Bu ne cesaret, bu ne hız?" demiş.

Prens avlanmaktan yorulup susayınca, su bulmak için arabasından inmiş, Gomukha ve arabacısıyla birlikte Pralambabāhu'nun önderliğinde uzaktaki bir başka ormana ulaşmış. Orada üzerindeki açılmış lotuslarla serpiştirilmiş yıldızlardan oluşan ikinci bir gökyüzü gibi duran büyüleyici bir göle varmış.

Orada su içmiş, yıkanmış, arkadaşları da yıkanıp ihtiyaçlarını gidermişler. Prens gölün uzak ucunda göksel elbiseler ve süsler içinde göksel görünümlü dört adamın göldeki altın lotusları topladığını görmüş. Merak edip yanlarına yaklaşmış. Sormaları üzerine, onlara soyunu sopunu anlatmış. Onu görmekten memnun olan adamlar da kendi öykülerini anlatmışlar.

"Okyanusun ortasında dünyaca ünlü, görkemli mi görkemli Nārikela adlı bir ada vardır. Orada Maināka, Vrishabha, Çarka ve Balāhaka adlı dört dağ yükselir. Biz o dağlarda yaşarız. Rūpasiddhi'nin çeşitli biçimlere girme yeteneği vardır. Pramānasiddhi, en küçük ve en büyük şeyleri ölçebilir. Cnānasiddhi, geçmişi, bugünü ve geleceği bilir. Devasiddhi de bütün tanrıları yardıma çağırma gücüne sahiptir. Bu altın lotusları Şvetadvīpa'daki Tanrıça Şrī'nin kocası Vishnu'ya sunmak üzere topluyoruz. Biz onun inananlarıyız, onun lütfuyla kendimize ait dağları yönetiyoruz ve onun sayesinde doğaüstü güçlere sahibiz. Gel, sana Şvetadvīpa'daki tanrımız Vishnu'yu gösterelim, olur dersen seni havadan oraya götürürüz."

Tanrı oğulları böyle deyince Naravāhanadatta kabul etmiş, Gomukha ve diğerlerini suyla ve meyvelerle baş başa bırakarak oradan ayrılmış, Şvetadvipa'ya uçmuş. Dört kardeşten biri olan Devasiddhi onu kucağında taşımış. Havadan oraya inmiş, Vishnu'yu görmüş, dört tanrı oğluyla birlikte ona yaklaşmış. Tanrı, yılan Şesha'nın üzerinde yatıyormuş, önünde Garuda, bir yanında denizin kızı olan Şrī, ayakucunda da Toprak Ana varmış. Ellerinde disk, kabuk borazan, topuz ve bir lotus varmış. Başta Nārada olmak üzere, Gandharvalar ona dindarca ilahiler okumaktaymışlar. Tanrılar, Siddhalar ve Vidyādhara-

lar onun önünde eğilmişler. Kim iyi olanla bir olup da kendini yükseltmez ki?

Tanrıların oğulları, Kaşyapa ve diğerleri tanrıya tapındıktan sonra, Naravāhanadatta ellerini kavuşturup şöyle dua etmiş: "Sana selam olsun soylu tanrı, sen bedenine bütün istekleri karşılayan Tanrıça Lakshmī'den bir sarmaşığın sarıldığı istek ağacısın! Sen bütün arzuları karşılarsın, selam sana! Sen iyilerin Manasa gölünde oturanısın, her zaman gökte süzülen ve şarkı söyleyen en yüce ruhsun. Her şeye nüfuz eden, her şeyde barınansın, bütün niteliklerden üstün olan sana selam olsun! Biçimin altı krallık ölçüsünü de kapsar.* Ey tanrı, Brahma Vedalar okuyarak bir lotusun içinde senin göbeğinden çıkar. Ayağın yeryüzüdür, gökyüzü başındır, yönler kulakların, güneş ve ay gözlerin, göbeğin Brahma'nın yumurtası dünya yuvarlağıdır. Sana sonsuz ruh olarak ilahi okurlar. Ey tanrı, ışık, parlaklığın barınağı olan senden tüm canlılara yayılır, tıpkı ateşten sıçrayan kıvılcımlar gibi. Yok oluş zamanı geldiğinde, onlar yine senin özüne karışırlar, tıpkı kuşların barındıkları büyük ağaca dönmeleri gibi. Sen okyanusun akıntı ve dalgaları yaratması gibi, bu dünyanın efendilerini yarattın. Bu dünya senin biçiminde olduğu halde, senin biçimin yok, bu dünya senin çalışmanın eseri olduğu halde, sen çalışmaktan uzaksın, dünyayı desteklediğin halde, senin desteğin yok. Senin gerçek doğanı bilen kimdir? Tanrılar senin bakışlarındaki lütufla bir yerlere geldiler. Bu yüzden, merhamet et, bana şefkatle bak."

Naravāhanadatta bu sözlerle Vishnu'ya dua edince, Vishnu ona lütufkâr bir ifadeyle bakmış ve Nārada'ya demiş ki: "Git ve uzun zaman önce okyanus çalkalanırken çıkmış olan Apsarasları İndra'dan iste, onları emanet olarak ona vermiştim. Bu Apsarasları İndra'nın arabasına bindir ve hemen buraya getir."

---

* Altı krallık ölçüsü: Savaşma, barış yapma, sevkiyat, ordugâh kurma, düşman güçlerini bölme, çok güçlü bir kralla ittifak yapma. (ç.n.)

Vishnu'dan bu emri alan Nārada, "Tamam," demiş ve Mātali'nin sürdüğü arabayla Apsarasları getirmiş. Eğilip onları Vishnu'ya sunmuş. Tanrı, Vatsa kralının oğluna şöyle demiş: "Naravāhanadatta, bu Apsarasları Vidyādharalar kralı olacak olan sana veriyorum. Sen onlara uygun kocasın, onlar da sana uygun eşler, zira sen Tanrı Şiva tarafından Aşk Tanrısı'nın bir bedenlenmesi olarak yaratıldın." Vishnu böyle deyince Vatsa kralının oğlu sevinçle onun ayaklarına kapanmış. Vishnu arabacı Mātali'ye demiş ki: "Apsaraslarla birlikte Naravāhanadatta'yı sarayına geri götür."

Tanrı bu emri verince Naravāhanadatta, Apsaraslar ve tanrı oğulları, Mātali'nin sürdüğü arabaya binmişler ve tanrıların bile kıskandığı Nārikela adasına gitmişler. Orada tanrı oğulları olan Rupasiddhi ve kardeşleri tarafından onurlandırılmış, İndra'nın arabasıyla ve Apsaraslarla birlikte, onların yaşadıkları Mainaka, Vrishabha ve diğer dağları sırasıyla ziyaret edip oralarda eğlenmiş. Bahar ayına denk geldiği için çiçek açmış ağaçların arasında, zevk bahçelerinde dolaşmış durmuş. Tanrı oğulları ona demiş ki: "Bak! Şu ağaçlardaki salkımlar, sevgilisi baharın geldiğini gören bir âşık gibi gözlerini iri iri açmış. Bak! Göldeki tamamen açmış lotuslar sanki onu güneşin sıcağından korumaya çalışır gibiler. Bak! Arılar görkemli karnikara çiçeğinden bir koku alamayınca, iyi insanların zengin fakat kötü kişilik sahibi insanlardan ayrılması gibi, onu terk ediyorlar. Bak! Kinnarīlerin, guguk kuşlarının ve vızıldayan arıların mevsimlerin kralı için yarattıkları müzik boşluğa yayılıyor."

Bu tür sözlerle, tanrı oğulları Naravāhanadatta'ya zevk bahçelerini iyice göstermişler. Vatsa kralının oğlu, bahar bayramının onuruna dans edip eğlenenleri izleyerek onların şehirlerinde de eğlenmiş. Apsaraslarla tanrılar gibi eğlenmiş. Erdemli kişi her nereye giderse talihi de onunla gider.

Orada dört gün kaldıktan sonra, Naravāhanadatta dostları tanrı oğullarına şöyle demiş: "Babam için endişeleniyorum, artık kendi ülkeme gitmek istiyorum. Siz de benim ül-

keme gelin ve ziyaretinizle orayı kutsayın." Onlar demişler ki: "Seni bu şehirde seçkin bir mücevher olarak gördük, daha ne isteyebiliriz ki? Fakat Vidyādharaların bilimini kazandığında bizi sakın unutma!" Onu bu sözlerle uğurlamışlar. Naravāhanadatta kendisini İndra'nın görkemli arabasıyla getirmiş olan Mātali'ye demiş ki: "Kıyısına Gomukha'yı ve diğerlerini bıraktığım göl üzerinden beni Kauşāmbī şehrine götür." Mātali hemen davranmış, prens Apsaraslarla birlikte arabaya binmiş ve o göle varmışlar. Prens, Gomukha ve diğerlerini görünce onlara demiş ki: "Gelin çabuk, eve dönünce size her şeyi anlatacağım."

Bunu dedikten sonra İndra'nın arabasıyla Kauşāmbī'ye gitmiş. Gökten yere indikten sonra Mātali'ye teşekkür edip onu göndermiş ve Apsaraslarla birlikte sarayına girmiş. Onları orada bırakarak gitmiş, kendisini gelişinden pek memnun olmuş olan babasının ve yine gözleri onu görmeye doyamayan Vāsavadattā ile Padmāvatī'nin ayakları dibine atmış. O sırada Gomukha, arabacıyla, arabayla ve Brahman Pralambabāhu ile birlikte çıkagelmiş. Sonra babasının sorması üzerine Naravāhanadatta bütün vezirlerin önünde garip macerasını anlatmış. Oradakiler, "Tanrı bu dürüst insanı iyi dostlarla birlik ederek korusun," demişler.

Herkes böyle söyleyince kral memnun olmuş ve Tanrı Vishnu'nun oğluna gösterdiği lütufkâr davranıştan dolayı, oğlu adına bir şölen düzenlemiş. O ve karıları, Vishnu sayesinde sağlanan Apsaras gelinleri görmüşler. Gomukha onları getirip göstermiş. Hizmetçilerinden öğrendiklerine göre adları Devarūpā, Devarati, Devamālā ve Devapriyā imiş. Dalgalanan al renkli bayraklarıyla kırmızıya boyanmış gibi duran Kauşāmbī şehri, "Bu Apsaraslar bende mi kalacaklar? Ne mutlu bana ki Prens Naravāhanadatta beni yeryüzünde göksel bir şehir yaptı," der gibiymiş.

Babasını sevindirdikten sonra Naravāhanadatta kendisini endişeyle bekleyen ve dört günü dört yıl gibi yaşayıp ayrılık

acısı çekmiş olan diğer eşlerini de ziyaret etmiş. Gomukha, ormanda kaldıkları sürece aslanları ve diğer vahşi hayvanları öldürerek atları koruyan cesur Pralambabāhu'yu anlatmaktaymış. Bunları zevkle dinleyen, eşlerinin güzelliğini gözleriyle yudumlayan, iltifat edip şarap içen Naravāhanadatta vezirleriyle birlikte zamanı mutluluk içinde geçirmiş.

Bir keresinde vezirleriyle birlikte Alankāravatī'nin dairesindeyken, dışarıdan gelen davul seslerini duymuş. Komutanı Harişikha'ya, "Dışarıdaki gürültünün sebebi nedir?" diye sormuş. Harişikha dışarı çıkıp bakmış ve hemen geri gelip Vatsa kralının oğluna şöyle söylemiş: "Bu şehirde Rudra adlı bir tüccar var, ticaret için Suvarnadvīpa'ya gitmişti. Dönüşte gemisi batmış ve bütün kazancı suyun dibini boylamış. Denizden sadece kendisini kurtarabilmiş. Bugün evine dönüşünün altıncı günü. Burada keder içinde yaşarken, bahçesinde tesadüfen büyük bir hazine bulmuş. Vatsa kralı bunu işitmiş, tüccar gelip durumu ona anlatmış. Demiş ki: 'Binlerce altın ve değerli mücevher buldum. Efendimiz izin verirlerse onlar benim olsun.' Bunun üzerine Vatsa kralı tüccara şöyle buyurmuş: 'Şimdi denize battığın gibi tekrar batmana kim razı olabilir ki? Git ve bahçende bulduğun hazinenin tadını çıkar.' Tüccar sevinçle kralın ayaklarına kapanmış. İşte bu gürültü o tüccarın neşeyle evine dönerken hizmetkârlarına çaldırdığı davulların gürültüsü."

Harişikha bunları söyleyince, Naravāhanadatta babasının adaletini övmüş ve hayretler içinde vezirlerine şöyle demiş: "Kader bazen zenginliği alır, bazen verir. İnsanları batırıp çıkararak garip bir şekilde oynar." Gomukha bunu duyunca şöyle demiş: "Kaderin oyunu böyledir! Bunu gösteren Samudraşūra öyküsünü anlatayım size.

Eski zamanlarda, Kral Harshavarman'ın Harshapura adlı görkemli bir ülkesi varmış. O ülkesini çok iyi yönetirmiş. Bu ülkede iyi bir soydan gelen, cesur ve zengin bir tüccar olan Samudraşūra yaşarmış. Bir gün iş için Suvarnadvīpa'ya gitmesi gerekmiş, kıyıya varıp bir gemiye binmiş. Deniz yolculuğu-

nun sonlarına doğru korkunç bir bulut ortaya çıkmış ve şiddetli bir rüzgâr başlamış. Rüzgârın kabarttığı dalgalar gemiye çarpmış ve bir deniz canavarı gemiyi parçalara ayırmış, tüccar da denize düşmüş. Cesur adam yüzmüş ve öleli çok olmuş birinin oraya buraya savrulan cesedine rast gelmiş. Cesedin üzerine çıkıp ellerini kürek gibi kullanarak rüzgârın da yardımıyla Suvarnadvīpa'ya varmış. Cesedi sahilde bırakmış, o sırada cesedin belinde düğümlenmiş bir bez parçası gözüne ilişmiş. Bezi çözünce içinden mücevherlerle bezeli bir kolye çıkmış. Onun paha biçilmez derecede kıymetli olduğunu fark etmiş, öyle ki geminin batmasıyla kaybettiği servet bunun yanında hiç kalıyormuş.

Sonra Kalaşapura şehrine gitmiş ve elinde kolyeyle büyük bir tapınağın bahçesine girmiş. Orada gölge bir yere oturmuş, sudaki boğuşmalarının verdiği yorgunlukla sızıp kalmış. O uyurken muhafızlar gelmiş ve elindeki kolyeyi görmüşler. 'Prenses Çakrasenā'nın kayıp kolyesi bu, çalan hırsız da bu olmalı,' demişler. Tüccarı uyandırıp saraya götürmüşler. Kral sormuş, o da olanları anlatmış. Kral kolyeyi eline almış ve saray halkına şöyle demiş: 'Bu adam yalan söylüyor, o bir hırsız, şu kolyeye bakın.' O sırada bir atmaca, kolyenin parıltısını görüp gökten aşağı dalışa geçmiş ve kaptığı gibi alıp götürmüş, gözden kaybolmuş. Çok öfkelenen kral tüccarın öldürülmesini emretmiş, tüccar da kendisini koruması için keder içinde Tanrı Şiva'ya yalvarmış.

Gökten bir ses işitilmiş: 'Bu adamı öldürmeyin. O sizin ülkenize Harshapura'dan gelen, Samudraśūra adlı saygın bir tüccardır. Gerçek hırsız kaçarken denize düşüp öldü. Bu tüccar parçalanan gemiden suya düştüğünde onun cesedine tutundu ve denizi o şekilde geçerek kıyılarınıza vardı. Kolyeyi hırsızın beline bağlanmış bezin içinde buldu, onu evinizden çalmadı. Ey kral, hırsızlıkla ilgisi olmayan bu tüccarı serbest bırakın.' Bunları söyledikten sonra ses kesilmiş. Kral bundan tatmin olmuş, suçlamalarını geri almış ve tüccarı zenginlik vererek onur-

landırmış. Mallarını alan tüccar gemiye binip ülkesine dönmek üzere o korkunç okyanusu tekrar geçmiş.

Denizi geçtikten sonra bir kervanla yoluna devam etmiş ve bir akşam bir ormana varmış. Kervan gece ormanda konaklamış, Samudraşūra henüz uyumamışken bir haydut çetesi saldırmış. Haydutlar kervancıları öldürürken Samudraşūra mallarını bırakıp kaçmış ve kimseye görünmeden bir banyan ağacına tırmanmış. Bütün mallarını alan haydutlar oradan ayrılmışlar, tüccar da geceyi korku ve keder içinde geçirmiş. Sabahleyin başını ağacın tepesine doğru kaldırdığında, orada yaprakların arasında ışık saçan bir şey olduğunu fark etmiş. Şaşkınlıkla tırmanmış ve bir de bakmış ki bir atmaca yuvası ve yuvanın içinde de parıldayan mücevherler var. Onları almış, aralarında Suvarnadvīpa'da bulduğu kolyenin de olduğunu görmüş. Bu atmacanın kaçırdığı kolyeymiş. Yuvadan aldığı paha biçilmez hazineyle birlikte ağaçtan inmiş, neşeyle yola koyulmuş ve Harshapura şehrine varmış. Tüccar Samudraşūra, orada ailesiyle birlikte artık daha fazla zengin olmak istemeden, gönlünce eğlenerek yaşamış.

(A) İşte tüccarın denize düşmesi, servetini yitirmesi, kolyeyi bulması, sonra onu tekrar kaybetmesi, hak edilmemiş kayıplara uğrama, kralın ona servetini geri vermesi, denizden dönüş yolculuğu, yolculuk sırasında haydutların saldırıp servetini yok etmesi, ağaçta tekrar kıymetli mücevherleri bulması böyledir. İşte prensim, kaderin oyunları! Ancak iyi insanlar acı çekseler de sonunda mutlu olurlar."

Gomukha'dan bunları işiten Naravāhanadatta, anlatılanları doğru bulmuş, sonra kalkmış, yıkanma ve benzeri günlük işlere dalmış.

Ertesi gün toplantı salonundayken, çocukluğundan beri hizmetinde olan Prens Samaratunga gelip ona demiş ki: "Prensim, Sangrāmavarsha dört oğluyla birlikte benim sınırlarıma tecavüz etti. Gidip onların beşini de yakalayıp buraya getireceğim. Haberiniz olsun efendimiz."

Bunu söyledikten sonra yola çıkmış. Vatsa kralının oğlu, Samaratunga'nın kuvvetlerinin az, diğerinin çok olduğunu bildiğinden, ordusuna onu izlemeleri emrini vermiş. Ancak gururlu adam bunu reddetmiş ve gidip o beşini kendi elleriyle yakalayıp getirmiş, orada hapsetmiş. Naravāhanadatta kendisine bağlı adamını onurlandırmış, övmüş ve demiş ki: "Ne güzel! Bu adam sınırlarına saldıran beş düşmanını kendi gücüyle etkisiz hale getirdi. Bu bir kimsenin dışarıdaki dünya varlığını yenerek ruhunu kurtuluşa eriştirmesine benziyor." Bunu işiten Gomukha şöyle demiş: "Prensim, eğer Kral Çamarabāla'nın öyküsünü duymadıysanız anlatayım, dinleyin.

Hastinapura şehrinde bir hazinesi, bir kalesi ve ordusu olan Çamarabāla adlı bir kral yaşıyormuş. Onunla sınır komşusu olan ve aynı aileden gelen bir sürü krallık varmış. Bu krallıklar Samarabāla'yı kendilerine baş seçip aralarında şöyle konuşmuşlar: 'Kral Çamarabāla hepimizi tek tek hakladı, biz de birleşip ona karşı koyalım.' Bu beş kral böyle bir işe kalkışmak üzereyken, hareket için en uygun zamanı öğrenmek için kâhine danışmışlar. Uygun bir zaman ve belirti göremeyen kâhin şöyle demiş: 'Bu yıl için uygun bir zaman yok. Hangi şartlarda saldırırsanız saldırın, başarılı olamazsınız. Onun zenginliğini almak için neden bu kadar isteklisiniz? Sonuçta eğlenceyi zenginliğin meyveleri sağlar, zenginliğin kendisi değil. Bununla ilgili iki tüccarın öyküsünü anlatayım.

Eskiden ülkenin birinde Kautukapura adlı bir şehir varmış. Burada Bahusuvarnaka olarak bilinen bir kral yaşamış. Bu kralın Yaşovarman adlı genç bir Kshatriya uşağı varmış. Aslında doğası gereği eli açık olan kral, bu adama hiçbir şey vermezmiş. Sıkıntılı anlarında kraldan ne zaman bir şey istese, kral güneşi göstererek, "Vermek isterdim, fakat şu yüce tanrı sana bir şey vermeme izin vermiyor, ben ne yapayım?" dermiş. Yine bir gün çok ihtiyacı olan bir zamanda, bir şeyler istemek için fırsat kollarken güneş tutulmuş. Her daim kralın hizmetinde olan Yaşovarman onun huzuruna çıkmış ve o anda

yine son derece değerli hediyeler dağıtmakta olduğunu görüp, "Yüce efendim, size bir şey verdirmeyen şu güneş düşmanın eline geçmişken ne olur bana bir şeyler verin," demiş. Bunu duyan kral gülmeye başlamış ve ona giysi, altın ve daha birçok şey vermiş.

Kral başka bir şey vermediğinden, zamanla bu servet tükenmiş. Servetiyle birlikte karısını da kaybeden adam, perişan bir durumda, Vindhya tepelerinde yaşayan tanrıçanın tapınağına gitmiş. "Yaşarken bile ölü olan bu bedenimin ne anlamı var? Tanrıçadan istediğim nimeti alamazsam, tapınağın önünde bu bedeni terk edeceğim," demiş. Tanrıça'nın huzurunda darbha otlarının üstüne uzanmış, oruç tutarak aklını tanrıçaya yönlendirmiş. Tanrıça, rüyasında görünüp, "Senden hoşnut kaldım, söyle bakalım, servet olarak zenginlik mi istersin yoksa eğlence mi?" demiş. Yaşovarman, "İkisi arasındaki farkı bilmiyorum," diye karşılık vermiş. Bunun üzerine tanrıça, "Ülkene dön, orada Tüccar Arthavarman ve Bhogavarman'ın servetlerine bak, bunlardan hangisinin seni mutlu ettiğini düşün, sonra buraya gelip kendin için benzer bir servet iste," demiş. Bu cevabı alan Yaşovarman uyanmış, bir sonraki sabah orucunu bozarak ülkesi Kautukapura'ya dönmüş.

Yaşovarman önce Arthavarman'ın evine gitmiş. Arthavarman'ın serveti ticaretten kazandığı altın ve mücevher gibi değerli şeylerden oluşuyormuş. Yaşovarman çok zengin olduğunu görünce, nezaketle ona yaklaşmış. Arthavarman da onu misafir etmiş ve yemeğe kalmasını söylemiş. Yemekte yan yana oturmuşlar. Yaşovarman, misafire yakışır yemekler olan baharatlı et yemiş, süt içmiş. Arthavarman ise sadece arpa lapası, süt, çok az pilav ve çok az baharatlı et yemiş. Yaşovarman merak edip ünlü tüccara sormuş: "Sayın tüccar, neden bu kadar az yiyorsunuz?" Bunun üzerine tüccar şu cevabı vermiş: "Bugün sana olan saygımdan biraz pilav, et ve arpa lapası yedim ve süt içtim. Aslında kural olarak çok daha az yerim. Sindirim sorunum var, fazlasını midem sindiremiyor."

Bunu duyan Yaşovarman konuyu iyice düşünmüş ve Arthavarman'ın servetinin bir işe yaramadığı sonucuna varmış. Akşam olduğunda Tüccar Arthavarman, Yaşovarman'a pilav ve süt ikram etmiş. Yaşovarman yine hepsini silip süpürmüş, Arthavarman ise sadece bir bardak süt içmiş ve aynı yere yataklarını serip uykuya dalmışlar.

Gece Yaşovarman uykusunda eli sopalı, korkunç görünüşlü adamların içeri girdiğini görmüş. Adamlar öfkeyle haykırmışlar: "Vay, nasıl olur da bugün yemen gereken miktardan fazlasını yersin?" Sonra Arthavarman'ı ayaklarından sürükleyip sopalarla dövmüşler. Bu da yetmemiş, yemesi gerekenden fazla sütü, eti, pilavı midesinden çıkarmışlar. Yaşovarman rüyadan uyanıp etrafına bakınmış, bir de ne görsün? Arthavarman uyanmış, mide ağrısı çekiyormuş. Acı içinde kıvranan Arthavarman hizmetçilerine midesini ovdurup yediği her şeyi kusmuş. Tüccarın mide ağrısı dindiğinde Yaşovarman şöyle düşünmüş: "Böyle zenginlik olmaz olsun. Sağlık olmadan bunun ne anlamı var ki?" Bütün geceyi bu düşünceler içinde geçirmiş.

Sabah olur olmaz Arthavarman'dan izin isteyip diğer Tüccar Bhogavarman'ın evine gitmiş. Orada yine gerektiği gibi davranmış ve karşılığında Bhogavarman tarafından nezaketle karşılanıp yemeğe davet edilmiş. Tüccar eşya yönünden zengin olmasa da güzel bir evi, hoş giysileri ve süs eşyaları varmış. Yaşovarman orada beklerken Tüccar Bhogavarman kendi işini yapmaya devam etmiş. Bir adamdan mal alıp bunu hemen başkasına satmış ve hiç zahmet çekmeden paralar kazanmış. Bu paraları her çeşit yiyecek ve içecek alması için hizmetçisiyle karısına yollamış. Kısa bir süre sonra tüccarın arkadaşlarından İççhabharana içeri dalıp, "Akşam yemeğimiz hazır, haydi gel, herkes toplandı seni bekliyorlar," demiş. Tüccar, "Bugün gelmeyeceğim, misafirim var," diye cevap vermiş. Bunun üzerine arkadaşı, "O zaman misafirin de bizimle gelsin, o bizim de arkadaşımız sayılır, değil mi? Haydi, hemen kalkın," demiş.

Böylece arkadaşı tarafından içtenlikle davet edilen Bhogavarman, yanında Yaşovarman ile davete gitmiş. Orada mükemmel yemekler yemişler, şarap içtikten sonra eve dönüp her tür yemeğin ve içkinin keyfini çıkarmaya devam etmişler. Gece olduğunda Bhogavarman hizmetçilerine sormuş: "Gecenin ilerleyen saatlerinde içmek için şarabımız kaldı mı?", "Hayır efendim," diye cevap vermişler. Tüccar haykırmış: "Gecenin kalan bölümünde su mu içeceğiz o zaman?"

Böylece uykuya dalan Yaşovarman rüyasında birkaç adamın odaya girdiğini görmüş. Ellerinde sopalar olan birkaç adam da bunların arkasından odaya dalmış. Sopalı olanlar ilk girenlere, "Sizi namussuzlar, gece içmesi için nasıl olur da Bhogavarman'a şarap bulmazsınız?" deyip dövmeye başlamışlar. Dayak yiyen adamlar, "Ne olur hatamızı affedin," demişler. Sonra hepsi birden odadan çıkmış. Rüyadan uyanan Yaşovarman şöyle düşünmüş: "Bhogavarman'ın eğlence serveti Arthavarman'ın zenginlik servetine göre çok daha iyi, zira nimetleri daha bol. Zenginlik bolluk demek bile olsa eksik." Yaşovarman gece boyunca bunları düşünmüş.

Sabah erkenden bu mükemmel tüccarın iznini alarak Vindhya dağlarında yaşayan Tanrıça Dürgā'nın huzuruna çıkmış. Tanrıçanın önermiş olduğu iki servetten eğlenceyi seçmiş. Sonra evine dönmüş ve tanrıçanın sunduğu bu servet sayesinde mutlu bir yaşam sürmüş.

İşte böyle, zenginlik az ama eğlence çoksa, bu durum zenginliğin çok eğlencenin az olmasından daha iyidir. Şimdi neden Kral Çamarabāla'nın zenginliğine göz dikip, kendi az ama çok daha fazla zevk veren zenginliğinize razı olmuyorsunuz? Bu yüzden ona saldırmanızı salık vermiyorum ve hayırlı bulmuyorum, bu işin sonunda zafere ulaşamazsınız.' Beş kral, kâhinin bu uyarılarına aldırış etmemişler ve Kral Çamarabāla'ya karşı saldırıya geçmişler.

Bunu duyan Kral Çamarabāla sabahleyin yıkanmış, Tanrı Şiva'ya günahı yok eden ve istekleri karşılayan hayırlı adla-

rıyla ve altmış sekiz organına atıfta bulunarak tapınıp sınıra gitmiş. Sonra gökten bir ses işitilmiş: 'Ey kral, korkmadan savaş, düşmanlarını yeneceksin.'

Kral Çamarabāla sevinmiş, ordusuyla savaş vaziyeti almış ve düşmanlarına yönelmiş. Düşman ordusunda otuz bin fil, üç yüz bin at ve on milyon piyade varmış. Kendi ordusunda ise iki milyon piyade, on bin fil ve yüz bin at varmış. İki ordu arasında büyük bir savaş cereyan etmiş. Kral Çamarabāla cesur muhafızı Vīra'nın önderliğinde, Vishnu'nun domuz biçimiyle okyanusa girmesi gibi savaş alanına girmiş. Küçük bir orduya sahip olmasına rağmen, düşman ordusunun fillerini, atlarını ve piyadelerini bölük bölük öldürmüş. Kral Samarabāla demir mızrakla kendisine saldırdığında, onu bir kementle yakalayıp tutsak etmiş. Aynı şekilde, ikinci Kral Samaraşura'yı da kementle yakalamış ve hapsetmiş. Üçüncü Kral Samaracita'yı muhafızı Vīra yakalayıp getirmiş. Komutanı Devabala dördüncü Kral Pratapaçandra'yı yakalayıp kralın önüne atmış. Beşinci Kral Pratapasena öfkeyle Kral Çamarabāla'nın önüne fırlamış. Attığı oklarla kralı yaralamış, ancak talih Çamarabāla'nın yüzüne gülmüş ve onu da boynundan kementle yakalayıp sürükleyerek götürmüş.

Beş kral bu şekilde yakalanınca onların askerleri kılıçtan geçirilmeye başlanmış ve birçoğu sağa sola kaçmışlar. Kral Çamarabāla bir yığın altın ve mücevherin sahibi olmuş. O kralların kalan kadınlara el koymuş. Onlardan biri Kral Pratapasena'nın baş kraliçesi güzel Yaşolekhā imiş.

Sonra şehre girmiş, orada muhafız Vīra'ya ve komutan Devabala'ya onur türbanı takmış, mücevherler vermiş. Kral, Kshatriya geleneğine uygun olarak, Kral Pratapasena'nın karısı Yaşolekhā'yı haremine kapatmış. Kadın da buna boyun eğmiş, çünkü kral onu bileğinin gücüyle kazanmışmış. Aşk sarhoşluğu geldiğinde mertlik kaybolur. Bir süre sonra Kral Çamarabāla, Kraliçe Yaşolekhā'nın ricası üzerine hapisteki beş mahkûm kralı, Pratapasena ve diğerlerini biat etmek şartıyla serbest bı-

rakıp ülkelerine göndermiş. Kral Çamarabala zengin ülkesini uzun yıllar yönetmiş, ona kimse karşı çıkamamış ve düşmanlarına karşı zafer bayrağı gibi duran, Apsaraslar kadar güzel Yaşolekhā ile zevk ve sefa içinde yaşamış.

(A) İşte böyle, cesur kişi destek almasa bile önüne çıkan herkesi yener, kendinin veya düşmanının olanaklarına bakmaz, cesaretiyle düşmanların kibrine ve hilelerine bir son verebilir."

Naravāhanadatta, Gomukha'dan bu öğretici öyküyü dinledikten sonra ona övücü sözler söylemiş, ardından yıkanıp günlük işlerine dalmış. Geceyi cennetten Tanrıça Sarasvatī'nin ona ve sevgili eşlerine verdiği mutlulukla şarkı söyleyip eğlenerek geçirmiş.

LV. Bölüm

(A) Ertesi gün Naravāhanadatta, Alankāravatī'nin dairesinde otururken, Sauvidalla'nın kardeşi, Marubhūti'nin hizmetçisi prensin harem muhafızıyla gelmiş ve bütün vezirlerin huzurunda şöyle konuşmuş: "Prensim, ben Marubhūti'ye iki yıldır hizmet ediyorum, o bana ve karıma yiyecek ve giysi verdi, ama söz verdiği senelik elli dinarı vermedi. İstediğim zamansa beni tekmeledi. Bu yüzden hakkımı aramak için siz efendimizin kapısında oruca başlayacağım. Eğer efendimiz adaleti sağlamazsa kendimi ateşe atacağım. Daha ne söyleyeyim? Siz benim hükümdarımsınız."

Bunları söyleyip sustuktan sonra Marubhūti demiş ki: "Evet, ona dinarları vermeliydim, ama o anda param yoktu." Buna bütün vezirler gülmüşler. Naravāhanadatta Vezir Marubhūti'ye demiş ki: "Ey budala, sen ne diyorsun? Saçmalamanın lüzumu yok! Çabuk ona parasını ver." Marubhūti hükümdarının bu sözünü işitince utanmış ve hemen parasını getirtip hizmetçisine vermiş. Sonra Gomukha demiş ki: "Marubhūti'yi suçlamamak gerek, çünkü Yaratıcı'nın elinden çıkan işler çok farklı biçimlerde düşünmeye neden olur. Siz Kral Çiradātri ve hizmetçisi Prasanga'nın öyküsünü duymadınız mı?

Bir zamanlar Çirapura şehri hükümdarı Kral Çiradātri varmış. O kusursuz bir insan olmasına rağmen, adamları fazlasıyla kötüymüş. Bir de iki arkadaşıyla birlikte başka bir ülkeden gelmiş olan Prasanga adlı bir hizmetçisi varmış. Adam beş yıl hizmet etmiş, fakat kral ona hiçbir şey vermemiş. Şölen veya eğlence düzenlediğinde bile onu eli boş göndermiş. Arkadaşları onu sürekli destekleseler de Prasanga kötü kalpli sarayların engellemesi yüzünden durumunu krala anlatamamış.

Bir gün kralın küçük oğlu ölmüş. Bütün hizmetçiler gelip kederli kralın etrafında toplanmışlar. Arkadaşlarının engellemesine aldırış etmeyen Prasanga, kederinin yarattığı ruh haliyle krala şöyle demiş: 'Efendimiz, uzun zamandır size hizmet ediyoruz, bize hiçbir şey vermediniz. Yine de oğlunuz bir şey verir diye umarak yaşıyorduk. Siz vermediğinize göre o mutlaka verir demiştik. Kader onu alıp götürdüğüne göre, artık burada kalmanın bir anlamı kalmadı. Biz buradan ayrılıyoruz.' Böyle söylemiş, kralın ayaklarına kapandıktan sonra iki arkadaşıyla oradan ayrılmış. Kral düşünmüş: 'Bu adamlar umutlarını oğluma bağladıklarına göre bunlar sadık hizmetçiler olmalılar, onları bırakmamalıyım.' Sonra Prasanga'yı ve arkadaşlarını çağırtmış, onlara mal mülk vererek kendine bağlamış.

(A) İşte görüyorsunuz, insanlar nasıl değişik huylara sahip. Kral olağan zamanlarda bir şey vermedi, felaket anında kesenin ağzını açtı." Güzel öykü anlatan Gomukha, Naravāhanadatta'nın da isteğiyle şu öyküyü anlatmaya başlamış:

"Çok eskiden Ganj kıyısında Kanakapura adlı mükemmel bir şehir varmış. Bu şehrin insanları nehrin sularında arınırlarmış. Yönetimden dolayı, şehir çok hoş bir yermiş. Burada şimdiye kadar hapsedilen tek şey şairlerin kâğıtlara sıkıştırılan sözleri, tek yenilgi kadınların bir türlü tutmayan bukleleri ve tek rekabet ise mahsulü tahıl ambarına koyma yarışıymış.

Bu şehirde eskiden Kanakavarsha adlı, adı dillere destan bir kral yaşarmış. Kralın babası yılanlar kralı Vāsuki'nin oğlu Priyadarşana, annesi ise Prenses Yaşodharā'ymış. Bütün dün-

yanın yükünü taşımak zorunda olsa da bu kral sayılamayacak kadar çok erdeme sahipmiş. Zenginlik yerine şan şöhret istermiş, düşmanından değil günahtan korkarmış. Asla komşusuna iftira etmeyen bir kimseymiş, bilim kitaplarına çok ilgi gösterirmiş. Yüce gönüllü bu kahraman öfkesini engeller, iyilik duygusunu salıverirmiş. Kararlı bir kişiliğe sahipmiş. Lanet okurken cimri, hediye dağıtırken cömertmiş. Bütün dünyaya egemenmiş ve muhteşem güzelliği, kadınları daha ilk bakışta aşk acısıyla kıvrandırırmış.

Sıcağın filleri çılgına çevirdiği, kuğu sürülerinin akın ettiği ve halkın sevince boğulduğu bir sonbahar günü kral rüzgârın beyaz lotus kokusuyla serinlettiği bir resim dükkânına gitmiş. Resimleri inceleyip övgüler yağdırırken içeri bir muhafız girmiş ve krala, 'Efendimiz, Uccayinî'den bir ressam geldi, resim sanatında eşi benzeri olmadığını söylüyor, adı Roladeva, bugün saray kapısına kendini öven bir ilan astı,' demiş.

Bu sözler üzerine kral ressama büyük saygı duymuş ve kendisine takdim edilmesini emretmiş. Muhafız hemen gidip ressamı getirmiş. İçeri giren ressam, o sırada güzel kadınların kucağında yatarken kendisine ikram edilen yemişleri yiyen ve resimleri inceleyen Kral Kanakavarsha'yı bir süre izlemiş. Kralın huzurunda saygıyla eğilen ressam Roladeva, onun tarafından nezaketle karşılanmış. Kralın yanına oturarak yavaşça, 'Kral hazretleri, yeteneğime güvendiğimden değil, ayaklarınıza kapanabilmek için o ilanı astım, lütfen bu davranışımı bağışlayın. Nasıl bir resim yapmamı istersiniz? Ne olur, resim sanatında bu başarıya ulaşmak için gösterdiğim çabanın heba olmasına izin vermeyin kralım,' demiş. Bunun üzerine kral cevap vermiş: 'Üstat, istediğin bir şeyi boya, yeter ki gözlerimize şenlik olsun. Senin yeteneğinden şüphe duymak ne haddimize?'

Kralın bu sözleri üzerine yanında bulunanlar, 'Kralın resmini yap, kralımız dururken çirkin birinin resmini ne diye yapasın ki?' demişler. Bunu duyan ressam son derece memnun ol-

muş ve kralın resmini yapmış. Kartalsı bir burun, ateş gibi parlayan badem gözler, siyah kıvırcık saçların döküldüğü geniş bir alın, ok ve çeşitli silahların açtığı yara izleriyle dolu muhteşem, geniş bir göğüs, fil hortumuna benzeyen güçlü kollar çizmiş. Elle karışlanabilecek kadar ince bir bel, yavru filleri bağlamak için kullanılan sütunlara benzeyen bir kalça ve Aşoka filizlerine benzeyen güzel ayaklar çizmiş ressam. Kralın gerçeğe çok benzeyen resmini görenler, ressama hayran kalmışlar ve 'Resimde kralı yalnız görmek istemiyoruz, yanına ona yakışacak bir kraliçe yap, gözlerimizin şenliği tam olsun,' demişler.

Bunu duyan ressam resme bakıp şöyle demiş: 'Birçok kraliçe olduğu halde, aralarında krala layık olanı yok. Sanırım dünyada, güzellikte krala eş olabilecek bir kadın yoktur. Fakat bir prenses var ki size ondan bahsetmeden edemeyeceğim.

Vidarbha'da Kundina adlı zengin bir şehir var. Burada Devaşakti adlı bir kral yaşıyor. Bu kralın Anantavatī adlı, canından çok sevdiği bir kraliçe var. Bu kraliçeden Madanasundarī adlı bir kızı olmuş. Benim gibi birisi onun güzelliğini tek bir dille nasıl anlatabilir ki? Fakat şunu söyleyebilirim, Yaratıcı onu yarattığında büyük zevk almış ve onun gibi bir tane daha yaratmak istemiş, ancak yuga* devirleri boyunca bile bunu başarması mümkün olmamış. Yeryüzünde tek olan bu prenses, şekil, güzellik, saflık, yaş, soy bakımından kralın adeta bir eşidir. Oradayken hizmetçisi aracılığıyla bir kez beni huzuruna çağırdı. Onu dikkatle inceledim, sandal ağacı yağıyla yeni yağlanmıştı, boynunda beyaz lotus tellerinden bir kolyeyle sanki beyaz lotus denizinde yatıyor gibiydi. Kadın hizmetçilerin salladığı büyük yapraklarla serinliyor, aşk ateşiyle yanıp tutuştuğu, solgun ve zayıf olmasından anlaşılıyordu. Kendisini yelpazeleyen kadınlara, "Dostlarım, yağlamayı ve yelpazelemeyi kesin, bunlar beni serinleteceğine kavurup yakıyor," dedi.

---

* Yuga dünyanın devirleridir. Krita Yuga, Treta Yuga, Dvapara Yuga, Kali Yuga.

Onu bu durumda görünce nedenini çok merak ettim. Saygıyla selamladıktan sonra önünde oturdum. Bana, "Üstat, şunun resmini çiz de bana ver," dedi. Sonra titreyen eliyle yere bir şekil çizmeye başladı, bitirdiğinde ortaya son derece yakışıklı bir genç çıktı. Kendi kendime şöyle dedim: "Bu resimle bana elinde yayı olmayan Aşk Tanrısı'nı gösterdi. Ancak elinde çiçeklerle kaplı yayı olmadığına göre bu Aşk Tanrısı olamaz. Onun kadar yakışıklı bir genç olmalı bu adam, aşk hastalığına yakalanmasının nedeni de bu adam olmalı. Bir an önce buradan ayrılsam iyi olur, zira babası Kral Devaşakti çok katıdır. Bu yaptığımı duyarsa asla bağışlamaz." Böylelikle Prenses Madanasundarī'yi selamlayıp yanından ayrıldım.

Fakat kralım, hizmetçiler aralarında konuşurlarken duydum, prenses sadece adınızı duyduktan sonra size âşık olmuş. O zaman gizlice bir resmini yapıp hemen size geldim. Efendimizi gördüğümde artık hiç şüphem kalmamıştı. Prensesin bana çizdirdiği kişi kuşkusuz sizdiniz. Her ne kadar güzellikte denginiz olsa da, ikinci kez çizmem mümkün olmadığı için, yanınıza onun resmini yapamayacağım.'

Roladeva sözlerini bitirince kral şöyle demiş: 'O zaman yaptığın resmini göster bana." Ressam çantasından dikkatle çıkarıp Madanasundarī'nin resmini krala göstermiş. Kral Kanakavarsha, resimde bile müthiş bir güzelliğe sahip olduğunu gördüğü prensese hemen âşık olmuş. Ressamı altına boğmuş ve sonra sevgilisinin resmini alarak özel odalardan birinde kendi kabuğuna çekilmiş. Artık aklı fikri hep ondaymış. Bütün işlerini bırakmış, gözleri artık bu güzelliğe bakarak tatmin olamıyormuş. Sanki Aşk Tanrısı bakışlarını kıskanıyor gibi geliyormuş. Oklarıyla vurup bütün benliğini elinden aldıktan sonra ona eziyet etme fırsatını yakalamış. Yakışıklılığıyla kadınlara yaşattığı aşk acısını kendisi yüz kat fazla yaşıyormuş.

Birkaç gün içinde rengi solmaya ve zayıflamaya başlamış. Nedenini soran bakanlarından güvendiklerine kalbindeki duyguları açıklamış. Aralarında görüştükten sonra güvenilir bir Brah-

man olan Sangamasvāmin'i kızını istemesi için Kral Devaşakti'ye elçi olarak göndermiş. Sangamasvāmin bu tür işlerde tecrübeli, yol yordam bilen, hoş ve güzel konuşabilen bir kimseymiş. Sangamasvāmin, Vidarbha'ya büyük bir maiyetle gitmiş ve Kundina şehrine girmiş. Burada Kral Devaşakti ile resmi bir görüşme yaptıktan sonra efendisi adına kraldan kızını istemiş.

Devaşakti, 'Kızımı nasıl olsa birine verecektim, Kral Kanakavarsha'nın bana denk biri olduğunu duydum, kızımı istediğine göre ona vereceğim,' demiş ve Sangamasvāmin'in dualarını kabul etmiş. Madanasundarī'nin dansındaki zarafeti gören elçi şaşkına dönmüş ve prensesin güzelliği karşısında büyülenmiş.

Sangamasvāmin'i onurlandırıp kızını verme vaadinde bulunan kral elçiyi bu şekilde uğurlamış. Yalnız, elçinin yanına kendi elçisini vermiş ve krala şu mesajı iletmesini istemiş: 'Uygun bir zaman belirleyip düğün için buraya gelin.' Böylelikle Sangamasvāmin, yanında Devaşakti'nin elçisiyle geri dönmüş, Kral Kanakavarsha'ya kişiliğinin etkili olduğunu söyleyip mesajı iletmiş. Bunun üzerine kral uygun bir zaman düşünmeye başlamış. Onurlandırdığı elçiden, Madanasundarī'nin ona ne kadar âşık olduğunu tekrar tekrar dinlemiş.

Bir süre sonra Kral Kanakavarsha, evlenmek üzere Kundina şehrine doğru yola çıkmış. Kimsenin karşı koyamadığı cesareti sayesinde huzur içindeymiş. Atı Asikala'ya atlayıp sınır ormanlarında yaşayan Şavaralarla çarpışmış. Bu ormanlarda aslanlarla ve vahşi hayvanlarla boğuşup, sonunda Vidarbha'ya ulaşmış ve Kral Devaşakti'nin şehri Kundina'ya girmiş. Şehirde onu hayran hayran izleyen kadınları kendinden mahrum bırakarak, düğün hazırlıkları yapılan saraya gitmiş. Burada maiyetindekilerle birlikte bir gün dinlenmiş. Kral Devaşakti tarafından onuruna verilen kraliyet toplantısından son derece memnun kalmış. Nihayet ertesi gün Devaşakti, kendine sadece krallığını alıp, Madanasundarī'yi bütün servetiyle birlikte ona vermiş.

Kral Kanakavarsha yedi gün orada kaldıktan sonra gelinle birlikte kendi şehrine geri dönmüş. Dünyaya renk katan ve ay ışığı gibi parlayan bu ay yüzlü sevdiğiyle şehir artık neşe ve mutluluk içindeymiş. Birçok karısı olduğu halde, Rukmini, Vishnu için ne ise, Kraliçe Madanasundarī de kral için öyle değerliymiş. Evli çift, aşk oklarını andıran güzel kirpikli gözlerini birbirlerinin yüzünden ayırmaz, kilitlenir kalırlarmış.

Bu arada yerlere kadar uzanan yelesiyle ilkbahar aslanı, kış filini parçalayarak gelmiş ve Aşk Tanrısı'nın yayıyla bahçeler mango ağaçlarının açması için hazırlanmışlar. Sıra sıra arılar bu yayın teli sayesinde sıkı sıkı bitkilere sarılmışlar ve rüzgâr Malaya dağından eserken, yabancı topraklarda dolaşan erkeklerin karıları aşk ateşiyle tutuşuyor ve kalpleri rüzgârla birlikte pırpır ediyormuş. Tatlı tatlı öten guguk kuşları erkeklere sanki, 'Dere kenarları, ağaçlardaki çiçekler, ayın gövdesi küçülür ve büyür, gençliği, çekingenliği ve kavgayı bırakıp sevdiklerinizle eğlenmeye bakın,' der gibiymişler.

İşte tam bu zamanda Kral Kanakavarsha bütün karılarını almış ve eğlenmek için bahar bahçesine gitmiş. Yanındakilerin kırmızı elbiseleri aşoka ağaçlarının güzelliğini gölgede bırakıyor, sevgili eşlerinin şarkıları guguk kuşlarının ve arıların şarkılarını bastırıyormuş. Kral bütün karılarını yanına alıp, zamanının çoğunu Madanasundarī ile çiçek toplayarak ve başka eğlencelerle geçiriyormuş. Orada uzun bir süre aylak aylak dolaştıktan sonra kral yıkanmak için karılarıyla birlikte Godavari nehrine girmiş ve su oyunlarına başlamış. Kadınlar yüzleriyle beyaz lotusları, gözleriyle mavi su zambaklarını, göğüsleriyle Brahman ördek çiftlerini ve kalçalarıyla kum yığınlarını gölgede bırakıyorlarmış. Su oyunlarından bunalan nehir, öfkesini küçük dalgalar oluşturarak gösteriyormuş. Kanakavarsha su sıçratma oyunu oynarken vücutlarının bütün hatlarını gösteren kadınları izledikçe büyük zevk alıyormuş ve oyunun hararetiyle kraliçelerden birinin göğsüne avucuyla su sıçratmış.

Bu durum karşısında kıskançlığa ve öfkeye kapılan Madanasundarī, sonunda patlayarak krala, 'Nehri bulandırmaya daha ne kadar devam edeceksiniz?' demiş ve sudan çıkıp elbiselerini giymiş, koşar adımlarla sarayına gitmiş. Yanındaki kadınlara sevgilisinin yaptıklarını anlatmış. Madanasundarī'nin bu halini gören Kanakavarsha su oyununu bırakarak, arkasından dairesine girmiş. Odaya yaklaştığında kafesteki papağanlar bile onu kraliçenin gazabına karşı uyarmışlar. Odaya girdiğinde kraliçenin içine yerleşen öfkeyi fark etmiş. Beyaz lotusa benzeyen mahzun yüzünü sol elinin içine aldığında, gözyaşları saydam inciler gibi dökülüyormuş. Hıçkırıklarla kesilen Prakrit dilindeki şarkısını kulağa hoş gelen şivesiyle söylerken, şu bölümü tekrarlayıp duruyormuş: 'Ayrılığa dayanamıyorsan neşeli bir şekilde öfkeni terk etmelisin. Kalbinde ayrılığa dayanabiliyorsan daha çok öfkelenmelisin. Bunu iyice anlamalı, birini veya ötekini seçmelisin. Eğer her ikisi de diyorsan, ikisini de yapamazsın.'

Onu gözyaşları içinde gören kral, biraz çekinerek yanına yaklaşmış. Kraliçe yüzünü diğer tarafa çevirdiği halde onu kucaklamış ve öfkesini yatıştırmak için kulağına aşk dolu güzel sözler fısıldamış. Emrindekiler kraliçenin üzüntüsünü imalı bir şekilde dile getirince, kral ayaklarına kapanıp kendini suçlamaya başlamış. Bunun üzerine kraliçe gözyaşlarıyla ıslattığı kralın boynuna sarılıp onunla barışmış. Buna memnun olan kral günü kraliçeyle geçirmiş ve gece orada yatmış.

Kral o gece rüyasında çirkin bir kadının boynundaki kolyeyi aldığını ve tacını kapıp kaçtığını görmüş. Bunun ardından birçok hayvanın kol ve bacaklarından oluşan vücuduyla Vetāla'yı görmüş. Vetāla ile boğuşmuş, onu yere fırlatıp sırtına çıkmış. Vetāla, sırtında kralla birlikte kuş gibi uçup göğe yükselmiş, sonra kralı denize atmış. Güçlükle kıyıya çıkmayı başaran kral, kolyesinin tekrar boynunda, tacının da başında olduğunu görmüş.

Sabah bu rüyanın etkisiyle uyanan kral, eski bir dostu olan ve kendisini ziyarete gelen bir Buddhist keşişe bu rüyanın an-

lamını sormuş. Keşiş açıklamış: 'Hoş olmayan şeyler söylemek istemiyorum, fakat madem sordun, söylemek zorundayım. Kolyenin ve tacının alındığını görmen, eşinden ve oğlundan ayrılman demek, fakat denizden kurtulmuş olman, onları tekrar bulup buraya getireceğin ve felaketlerin sona ereceği anlamına geliyor.' Kral karşılık vermiş: 'Henüz oğlum yok, önce bir doğsun bakalım.' Bunun ardından kral, sarayı ziyarete gelen Rāmāyana destancısından, Kral Daşaratha'nın oğul edinmek için ne kadar uğraştığını duymuş ve o anda oğlu olup olmayacağı konusunda endişelenmeye başlamış. Keşiş saraydan ayrılır ayrılmaz, Kral Kanakavarsha o günü karamsarlık içinde geçirmiş.

Gece olduğunda yatağında yalnız ve uykusuz uzanırken, bir kadının kapıyı açmadan içeri girdiğini görmüş. Sade ve kibar görünümlü bir kadınmış. Önünde eğilen kralı kutsadıktan sonra şöyle demiş: 'Evlat, ben yılanlar kralı Vāsuki'nin kızı ve babanın büyük kız kardeşi Ratnaprabhā'yım. Seni korumak için her zaman yanında dururum, fakat beni görmezsin. Bugün bu kadar mutsuz görünce sana göründüm. Seni bu denli üzgün görmeye dayanamıyorum, lütfen nedenini söyle.'

Kral üzüntüsünün nedenini soran halasına şöyle karşılık vermiş: 'Bana bu kadar şefkatli davrandığın için çok şanslıyım. Endişemin nedeni oğlumun olmaması. Daşaratha gibi kahramanlar eskiden cenneti nasıl istedilerse, benim gibi insanlar da bir erkek evladı öyle isterler.' Kralın sözlerini duyan Nāgī Ratnaprabhā, yeğenine şöyle demiş: 'Oğlum, sana güzel bir çözüm yolu göstereceğim, bunu yap. Oğlun olması için Tanrı Kārttikeya'ya git ve sevgisini kazan. Ben senin vücuduna gireceğim ve bu sayede Kārttikeya'nın seni engellemek için başına yağdıracağı yağmura dayanabileceksin, fakat buna dayanabilmek gerçekten çok zordur. Diğer engelleri de bu şekilde aştıktan sonra isteğine ulaşacaksın.' Nāgī bunları söylemiş ve ortadan kaybolmuş. Kral geceyi huzur içinde geçirmiş.

Ertesi sabah ülkesini bakanlarının yönetimine bırakmış ve oğul istemek için Kārttikeya'yı ziyaret etmeye gitmiş. Orada

vücuduna giren Nāgīnin gücünü kullanarak tanrısının gönlünü kazanmaya çalışmış. Yağmur yıldırım gibi başına düşüyor ve hiç durmadan devam ediyormuş. Fakat kral, vücuduna giren Nāgī sayesinde buna dayanabiliyormuş. Daha sonra Kārttikeya, saldırısını şiddetlendirmek için Ganeşa'yı yollamış. Ganeşa bu yağmur altında çok zehirli ve son derece korkunç bir yılan yaratmış. Fakat kral bundan da korkmamış. Bunun üzerine tanrıların bile yenemediği Ganeşa görünür olmuş ve göğsünü ısırmaya başlamış. Ganeşa'nın ele geçirilemeyecek bir düşman olduğunu düşünen Kral Kanakavarsha bu çetin sınavı da verdikten sonra Ganeşa'yı övgülerle yatıştırmaya çalışmış.

'Selam olsun sana, bedeni başarılarla dolu şişkin bir testiye benzeyen ve fil süsleriyle bezeli, çıkık karınlıların onurlu tanrısı! Zafer seninle olsun! Brahma'yı bile korkutan, eğlenceyi bırakmış gövdesiyle tahtı beyaz lotusu bile titreten fil yüzlü tanrı! Tanrılar, ermişler ve ifritler sen istemeden bir şey yapamazlar. Dünyadaki tek sığınak sensin. Şiva'nın sevgili oğlu! Tanrıların başı seni günahtan arıtan altmış sekiz adla çağırır, sana testi karınlı, yelpaze kulaklı, Ganaların şefi, vahşi fil, kement elli Yama, Güneş, Vishnu ve Şiva der. Vücudunun çeşitli yerlerine karşılık gelen altmış sekiz adla seni överler. Biri seni anıp ululadığında, savaş alanında, kralın huzurunda, kumar oynarken, hırsız, yangın, vahşi hayvan ve başka tehlikelerle karşılaşıldığında hissedilen korkudan eser kalmaz.'

Övgü dolu bu sözler ve buna benzer daha birçok ululamayla Kral Kanakavarsha engeller fatihi tanrıyı onurlandırmış. Bunun üzerine tanrı, 'Artık seni engellemeyeceğim, oğlun olacak,' demiş ve ortadan kaybolmuş.

Bunun üzerine Kārttikeya, yağmura dayanabilen krala, 'Hırslı adamsın, seni sevdim, dile benden ne dilersen,' demiş. Çok sevinen kral tanrıdan şu dilekte bulunmuş: 'İzninizle bir oğul istiyorum.' Bunun üzerine tanrı, 'Benim Ganalarımdan biri senin oğlun olarak insan biçiminde doğacak ve yeryüzündeki adı da Hiranyavarsha olacak,' diye karşılık vermiş, sonra özel bir

lütufta bulunmak üzere onu tapınağına davet etmiş. Dişiler Kārttikeya'nın evine giremediklerinden, Nāgī görünmeden Kanakavarsha'nın vücudundan çıkmış. Kral yalın insan biçimiyle tapınağa girmiş. Tanrı, bedeni Nāgī tarafından terk edilmiş olan kralın mükemmellikten yoksun olduğunu görünce, 'Bu da ne demek oluyor?' demiş.

Tüm zorluğa Nāgī sayesinde katlandığını anlayınca öfkelenen Kārttikeya, 'Hile yaptığın için, oğlun doğar doğmaz ondan ve kraliçenden ayrı kalacaksın,' diye onu lanetlemiş. Bir yıldırım kadar güçlü olan bu laneti duyunca kral afallamış ve iyi bir şair olduğundan tanrıya övgüler yağdırmaya başlamış. Kralın sözlerinden memnun kalan altı yüzlü Tanrı Kārttikeya demiş ki: 'Kral, bu övgülerin hoşuma gitti, sana ettiğim lanet kalksın, eşinden ve oğlundan sadece bir yıl süreyle ayrı kalacaksın. Karşına çıkacak üç büyük tehlikeden kurtulduğun takdirde bu ayrılık sona erecek.' Altı yüzlü tanrı bunları söyledikten sonra susmuş ve bu iyiliğinden dolayı ona minnettar kalan kral, önünde eğilip ülkesine dönmüş.

Bir süre sonra kralın Madanasundarī'den bir oğlu olmuş. Bu, ayın soğuk ışığından bir nektar deresinin doğması gibiymiş. Oğullarının gülen yüzüne baktıklarında, ikisinin de sevinçten içi içine sığmamış. Kral hemen bir ziyafet vermiş ve servetini yağmur gibi akıtmış. Kanakavarsha adını yeryüzüne bir gerçek olarak yazdırmış.

Aradan beş gece geçmiş. Altıncı gece loğusa evinde nöbet tutulurken, birdenbire bir bulut çıkmış ortaya. Başıboş kalan bir ordunun kötü bir kralın ülkesini ezip geçmesi gibi, bulut da bütün gökyüzünü yavaş yavaş yutmaya başlamış. Sonra rüzgâr öyle korkunç esmiş ki gökyüzünden iri yağmur damlaları yağdırmaya başlamış, ağaçları kökünden sökmüş. Aynı anda elinde kılıçla korkunç bir kadın, kilitli olduğu halde kapıyı açmış ve loğusa odasına girmiş. Kraliçenin emzirmekte olduğu bebeği elinden almış ve hizmetçilerin şaşkın bakışları altında koşarak dışarı çıkmış. Çılgına dönen kraliçe, 'Eyvahlar olsun,

dişi bir ifrit yavrumu alıp götürdü,' diyerek karanlıkta kadının peşine düşmüş. Kadın kucağında bebekle bir havuza girmiş, onu izlemekte olan kraliçe de yavrusunu geri almak için havuza dalmış. Birdenbire bulut kaybolmuş ve gece sessizliğe bürünmüş. Loğusa odasından hizmetçilerin feryatları yükselmiş.

Olanları duyan Kral Kanakavarsha loğusa odasına gelmiş, karısıyla oğlunun orada olmadığını görünce çılgına dönmüş. Kendine geldiğinde, 'Eyvah kraliçem, eyvah oğlum,' diye ağlayıp sızlanmaya başlamış. Sonra bu lanetin bir yıl süreceğini hatırlamış ve haykırmış: 'Kutlu Kārttikeya, nasıl olur de benim gibi bir bahtsıza zehirle karışık abıhayat verir gibi lanetli bir nimet verirsin? Eyvahlar olsun, kendi hayatımdan daha değerli olan Kraliçe Madanasundarī olmadan bin yıl gibi gelecek olan bu bir yıla nasıl dayanırım?' Kral, vezirlerinin çabalarına rağmen, kraliçeyle birlikte yitirdiği bilincine bir daha kavuşamamış.

Aşk nöbetiyle çılgına dönmüş, bir süre sonra şehri terk etmiş ve ne yaptığını bilmeksizin Vindhya ormanında gezinmeye başlamış. Genç ceylanların gözlerine baktığında sevgili karısının güzel gözlerini hatırlıyor, onların sık ve gür kuyrukları ise kraliçenin güzel, gür saçlarını hatırlatıyormuş. Dişi bir filin yürüyüşünü gördüğünde karısının zarif yürüyüşü gözünün önüne gelmiş. Böylelikle ona duyduğu aşkın ateşi daha yakıcı bir aleve dönüşüvermiş. Ormanda yürürken susuzluk ve sıcaktan bitkin bir halde Vindhya dağlarının eteklerine ulaşmış. Bir dereden su içtikten sonra bir ağacın altına oturuvermiş.

Bu sırada Vindhya dağlarındaki bir inden uzun yeleli bir aslan çıkmış, onu öldürmek üzere korkunç bir kükremeyle atılmış. O anda gökten bir Vidyādhara inmiş ve aslanı bir kılıç vuruşuyla ikiye bölmüş. Sonra kralın yanına gelip, 'Kral Kanakavarsha, bu topraklara nasıl geldiniz?' diye sormuş. Bunu duyan kral bilincine tekrar kavuşmuş, 'Ayrılık rüzgârıyla savrulmuş olan benim gibi bir garibi nereden tanıyorsun?' diye karşılık vermiş. Vidyādhara demiş ki: 'Eskiden ben sizin şeh-

rinizde yaşayan, Bandhumitra adlı, sadakayla geçinen bir din adamıydım. Ne zaman yardım istesem bana yardım ederdiniz. Çirkin ve kötü huylu bir ifriti kendime köle yaptım, bu sayede Vidyādhara mertebesine eriştim. Burada sizi tanıdım ve yardımlarınızın karşılığını ödeyebilmek için, size saldırırken gördüğüm aslanı öldürdüm. Şimdiki adım Bandhuprabha'dır.'

Vidyādhara bunları anlatınca kral kendini acındırmaya çalışmış: 'Ah, hatırladım, bu dostluk için gerekeni fazlasıyla yerine getirdiniz. Şimdi karıma ve oğluma ne zaman kavuşacağımı söyleyin,' demiş. Vidyādhara Bandhuprabha, tanrılara özgü sezgisiyle kralın niyetini anlamış, 'Vindhya dağlarındaki Dūrgā tapınağına git, böylece eşine ve oğluna kavuşacaksın, bu yolculuk sana refah ve mutluluk getirecek, ben şimdi kendi dünyama dönüyorum,' diye cevap vermiş ve bunu söyler söylemez oradan ayrılmış. İradesine ve benliğine kavuşan Kral Kanakavarsha, Dūrgā tapınağına doğru ilerlemiş.

Yolda tek başına yürürken, büyük ve azgın bir fil, gövdesini yaymış, başını sallayarak üzerine doğru koşmaya başlamış. Kral fili görünce çukurlarla dolu bir yola kaçmış. Onu izleyen fil derin bir çukura düşüp ölmüş. Yorgunluktan bitkin düşen kral, yavaşça yürümeye devam etmiş ve dik saplı beyaz lotuslarla dolu büyük bir göle varmış. Burada yıkanmış, göl suyundan içip beyaz lotusların liflerini yemiş. Bir ağacın dibinde uyuyarak biraz güç toplamış. Avdan dönmekte olan birkaç Şavara, uyumakta olan kralı görmüş, elini kolunu bağlayarak onu reisleri Muktaphala'ya kurban olarak götürmüş.

Şavaraların reisi, kralın uygun bir kurban olduğunu düşünerek alıp Dūrgā tapınağına götürmüş ve tanrıçaya sunmak istemiş. Kral tanrıçayı görünce önünde eğilmiş, tanrıçanın merhameti ve Kārttikeya'nın iyiliği sayesinde bağları çözülüvermiş. Şavaraların reisi bu mucizeyi görünce bunun tanrıçanın krala karşı bir lütfu olduğunu düşünüp hayatını bağışlamış. Böylelikle Kanakavarsha üçüncü tehlikeyi de atlatmış ve bu lanetli yılı başarıyla tamamlamış.

Bu sırada kralın halası Nāgī, yanında Kraliçe Madanasundarī ve oğluyla çıkıp gelmiş ve ona demiş ki: 'Kralım, Kārttikeya'nın lanetini duyar duymaz, bir oyun kurarak onları kendi kaldığım yere götürdüm ve orada sakladım. Kanakavarsha, artık lanet sona erdi. Karını ve oğlunu al. Onlarla birlikte yeryüzündeki imparatorluğun keyfini çıkar.'

Nāgī bunları söyledikten sonra ortadan kaybolmuş, kral da karısıyla çocuğunun gelişini bir rüya izler gibi izlemiş. Uzun bir süre ayrı yaşamak zorunda kalmış olan kral ve kraliçenin üzüntüsü mutluluk gözyaşlarıyla uçup gitmiş. Şavaraların reisi Muktaphala kralın bütün dünyanın ve kendisinin de efendisi olduğunu anlayınca ayaklarına kapanmış. Kralın gönlünü aldıktan sonra, onları şehrini ziyaret etmeye ikna etmiş. Kralın karısı ve oğluna verebileceği her türlü görkemli hediyeyi sunmuş.

Kral Kanakavarsha orada kalmış ve kayınpederi Devaşakti'ye haberciler göndererek ordusuyla birlikte gelmesini istemiş. Sonra önde dişi bir filin üzerine bindirdiği sevgili karısı Madanasundarī ile Kārttikeya tarafından Hiranyavarsha adı verilen oğlu olmak üzere, kayınpederiyle birlikte Devaşakti'nin sarayına doğru hareket etmişler. Birkaç gün içinde önce kayınpederinin ülkesindeki ermiş kulübesine, sonra da zengin şehir Kundina'daki sarayına varmışlar. Burada karısı, oğlu ve ordusuyla birlikte birkaç gün kalmışlar ve kayınpederi tarafından hoş bir şekilde ağırlanmışlar. Sonra tekrar yola koyulmuşlar, nihayet kralın şehri Kanakapura'ya ulaşmışlar. Burada her zamanki gibi kadınlar gözleriyle onu içmişler ve uzun süre hasret kaldıkları bu güzel görüntüyü içlerine çekmişler. Kral yanında oğlu ve Madanasundarī ile neşe ve görkem içinde sarayına gitmiş. Madanasundarī'ye onur türbanı verdikten sonra onu birinci karısı yapmış. Bu zafer gününde halkına hediyeler dağıtmış. Kral Kanakavarsha, karısı ve oğluyla beraber hiç ayrılık acısı çekmeden ve hiçbir rakibi olmadan her tarafı denizlerle çevrili bu dünya yuvarlağını yönetmiş ve hep mutlu yaşamış."

(A) Prens Naravāhanadatta, güzel eşi Alankāravatī ile birlikte, veziri Gomukha'nın ağzından bu büyüleyici öyküyü dinleyince fazlasıyla keyiflenmiş.

LVI. Bölüm

(A) Yanında sevgili eşiyle Gomukha'nın öykülerini dinlemekte olan Prens Naravāhanadatta, Marubhūti'nin bir kenarda sessizce durduğunu görünce, ona değer verdiğini göstermek için şöyle demiş: "Marubhūti, neden sen de bir öykü anlatmıyorsun?" O da "Pekâlâ, anlatayım," demiş ve sevinmiş, sonra başlamış anlatmaya.

"Kral Kamalavarman'a ait Devakamalapura şehrinde Çandrasvāmin adlı kusursuz bir Brahman yaşarmış. Karısı da ona layık bir insanmış, iffetiyle Tanrıça Sarasvatī veya Lakshmī gibiymiş. Bu Brahmanın iyi işaretler taşıyan bir oğlu olmuş. O doğduğunda gökten bir ses işitilmiş: 'Çandrasvāmin, oğluna Mahīpāla* adını koymalısın, çünkü o bir kral olup uzun süre yeryüzünü yönetecek.'

Çandrasvāmin oğluna Mahīpāla adını koymuş ve bir şölen düzenlemiş. Mahīpāla büyümüş, silah kullanmayı, teke tek dövüşü öğrenmiş ve her türlü bilgiyi edinmiş. O sırada karısı Devamati, her tarafı pek güzel olan bir kız doğurmuş. Oğlan ve kız, Mahīpāla ve Çandravatī, babalarının evinde birlikte büyümüşler.

Derken, yağmur yağmamış, güneş bütün ürünü kavurmuş ve ülkede kıtlık baş göstermiş. Kral, servetini halkından kaçırmaya, doğruluktan ayrılmaya başlamış. Ülke hızla harap olmuş. Çandrasvāmin'in karısı kocasına demiş ki: 'Bu ülkeyi terk edip babamın evine gidelim, yoksa burada çocuklarımız ölüp gidecek.' Çandrasvāmin cevap vermiş: 'Olmaz! Kıtlık zamanı insanın kendi ülkesini terk etmesi büyük günahtır. Sen

* Yeryüzünü koruyan, kral. (ç.n.)

burada kal, ben çocukları babanın evine götüreyim, sonra geri geleyim.' Kadın kabul etmiş, Çandrasvāmin onu evde bırakıp çocukları Mahīpāla ve Çandravatī'yi yanına alarak kayınpederinin evine gitmek üzere şehirden ayrılmış. Gide gide kurumuş birkaç ağaç dışında hiçbir şey olmayan, güneşin kumlarını kavurduğu bir çöle gelmiş. Orada susuzluktan tükenmiş olan çocuklarını bırakıp su aramak için uzaklaşmış.

Sonra, gezinmekte olan haydut kabilesi Şavaralardan Simhadamshtra adlı bir kabile reisiyle adamlarına rastlamış. Haydut onu görünce sormuş, su aradığını öğrenince adamlarına, 'Ona su verin,' demiş ve bir de işaret yapmış. Şavara reisinin iki üç adamı ne demek istediğini anlamışlar, zavallı Çandrasvāmin'i köye götürüp orada bağlamışlar. Çandrasvāmin kurban edilmek üzere bağlandığını öğrenince çölde bıraktığı çocukları için ağlamaya başlamış: 'Ah Mahīpāla, vah Çandravatī! Neden aptal gibi sizi çölde bırakıp aslanlara, kaplanlara yem ettim, kendimi de şu duruma düşürdüm? Bu haydutlar kesin beni öldürürler, kaçacak halim de yok.'

Böyle korkuyla ağlarken, gözü güneşe takılmış. 'Şaşkınlığı bırakayım da efendimize sığınayım,' diyen Brahman şu şekilde güneşe yalvarmaya başlamış: 'Selam sana efendi! Işığın uzakta ve yakındadır, içerideki ve dışarıdaki karanlığı dağıtır. Sen üç dünyayı kaplayan Vishnu'sun, sen kutsamalar hazinesi Şiva'sın, sen uyuyan evreni harekete geçirensin, yaratıkların en yüce efendisisin. Sen ışığını ateşe ve aya da verirsin ve "Bu iki zavallı da parlasın," diyerek karanlığın dağılmasını sağlarsın. Sen doğduğun zaman Rākshasalar dağılır, Dasyular gücünü yitirir ve erdem galip gelir. Üç dünyayı da aydınlatan sen beni bu durumdan kurtar. Bana merhamet et, keder karanlığını dağıt.'

Brahman güneşe böyle içtenlikle dua edince gökten bir ses gelmiş: 'Ey Çandrasvāmin, senden hoşnut kaldım. Ölmeyeceksin, lütfumla çocuklarına ve karına kavuşacaksın.' Tanrının sesi böyle gelince Çandrasvāmin'in içi rahatlamış, Şavaraların verdiklerini yiyip içerek sükûnetle beklemiş.

Bu sırada çölde beklemekte olan Mahīpāla ve kız kardeşi, babaları dönmeyince başına kötü bir şey geldiğini düşünerek ağlamaya başlamışlar. Derken yoldan Sarthadhara adlı bir tüccar çıkagelmiş ve neler olup bittiğini sormuş. Merhametli tüccar çocukları yatıştırmış, oğlanın iyi işaretler taşıdığını görünce onu ve kız kardeşini yanına alarak kendi ülkesine götürmüş. Orada Mahīpāla tüccarın evinde kalmış. Tüccar ona kendi oğlu gibi bakmış, oğlan da bir çocuk olmasına rağmen, kutsal ateş törenlerini başarıyla yapmış.

Bir gün Tārāpura şehrinde yaşayan Kral Tārāvarman'ın veziri kusursuz Brahman Anantasvāmin, iş için çıktığı yolda filleri, atları ve askerleriyle gelip dostu tüccarın evine uğramış. Orada dinlendikten sonra yakışıklı oğlan Mahīpāla'yı dualar ederken ve ateşe tören yaparken görmüş, çocuğun başına gelenleri sorup öğrenmiş. Brahman vezir, oğlanın kendisiyle aynı sınıftan olması ve hiç çocuğu olmaması nedeniyle onları tüccardan istemiş. Bir Vaişya olan tüccar çocukları vermiş, Anantasvāmin de onları alıp Tārāpura'ya gelmiş. Mahīpāla orada kral sayesinde çok zengin olmuş olan vezirin evinde kalmış, vezir de ona oğlu gibi davranmış.

O sırada haydutların reisi Simhadamshtra, köyde bağlı duran Çandrasvāmin'e demiş ki: 'Brahman, rüyamda Güneş Tanrısı seni öldürmeyip serbest bırakmamı emretti. Kalk, istediğin yere git.' Böyle demiş, ona inci ve misk vermiş, yanına da ormanda rahat yol alabilmesi için yardımcı vermiş.

Serbest kalan Çandrasvāmin, oğlunu ve kızını bulamayınca aramaya başlamış, geze geze, deniz kıyısında bir şehir olan Calapura'ya gelmiş, orada bir Brahmanın evine misafir olmuş, dinlenmiş ve yaşadıklarını anlatmış. Ev sahibi Brahman şöyle demiş: 'Bir süre önce Kanakavarman adlı bir tüccar geldi. Ormanda bir oğlanla kız kardeşini bulmuş, o güzel çocuklarla birlikte Nārikela adasına gitti, fakat oğlanın adını söylemedi.' Bunu işiten Çandrasvāmin onların kendi çocukları olduklarını düşünerek o adaya gitmeye karar vermiş.

Geceyi geçirdikten sonra, Nārikela'ya gitmek üzere olan Vishnuvarman adlı bir tüccarla ahbaplık kurmuş. Onunla birlikte bir gemiye binip çocuklarının özlemi içinde adaya doğru yola çıkmış. Orada soruşturmaya başlamış, adadaki tüccarlar, 'Evet doğru, Tüccar Kanakavarman ormanda bulduğu iki güzel Brahman çocukla buraya geldi, fakat buradan Katāha adasına gitti,' demişler. Bunu duyan Brahman, Dānavarman adlı bir tüccarla birlikte Katāha adasına gitmiş. Orada Kanakavarman'ın Karpūra adlı başka bir adaya gittiğini öğrenmiş. Karpura'ya da gitmiş, sonra Suvarna ve Simhala adalarına da gitmiş, ama yok, aradığı tüccarı bulamamış. Simhala halkından, Tüccar Kanakavarman'ın kendi şehri Çitrakūta'ya gittiğini öğrenmiş.

Çandrasvāmin, Kotişvara adlı tüccarla denizi geçerek Çitrakūta'ya gitmiş. Orada Tüccar Kanakavarman'ı bulmuş, çocuklarının özlemiyle ona başından geçenleri anlatmış. Onun ne kadar kederli olduğunu gören Kanakavarman ormanda bulduğu çocukları göstermiş. Ancak Çandrasvāmin bu çocukların kendi çocukları olmadığını görmüş. Keder içinde ağlamaya başlamış: 'Aah! O kadar dolaştım, oğlumu ve kızımı bulamadım. Kötü kader tıpkı kötü bir efendi gibi bana boş umut verdi ve boş yere onca yerde dolandırdı.'

Böyle ağlayıp Kanakavarman tarafından güçlükle yatıştırılırken şöyle söylemiş: 'Eğer çocuklarımı bir yıl içinde bulamazsam Ganj nehri kıyısında çile çekerek kendimi ölüme terk edeceğim.' Oradan bir kâhin ona şöyle demiş: 'Git, Tanrıça Nārāyanī'nin lütfuyla çocuklarını bulacaksın.' Brahman bunu duyunca, güneşin kendisine gösterdiği şefkati de hatırlayarak memnun olmuş, tüccarlar tarafından ağırlandıktan sonra o şehirden ayrılmış.

Yeryüzünün her köşesini arayarak, kasabalardan, köylerden geçerek ilerlerken, bir akşam çok yüksek ağaçların olduğu bir ormana gelmiş. Orada meyveler yiyip su içerek karnını doyurmuş, aslan, kaplan ve diğer vahşi hayvanlardan kork-

tuğu için, geceyi geçirmek üzere bir ağaca çıkmış. Uyku tutmamış, ağacın dibinde Nārāyanī başkanlığında tanrıçaların Tanrı Şiva'yı çeşitli hediyelerle beklemek üzere toplandıklarını görmüş. Tanrıçalar Nārāyanī'ye tanrının neden geciktiğini sormuşlar, ancak o bir cevap vermemiş, sadece gülmüş. Onlar ısrarla sorunca şöyle cevap vermiş:

'Bu öykü, anlatırken beni utandırıyor dostlarım. Burada, Surapura şehrinde Surasena diye bir kral vardı. Onun güzelliğiyle meşhur Vidyādharī adlı bir kızı vardı. Kızının evlilik zamanı geldiğinde, kral işitti ki Kral Vimala'nın oğlu Prabhākara ona uygun bir eştir. Vimala da Surasena'nın kızının oğluna uygun olduğunu işitmiş. Vimala bir elçiyle Surasena'nın kızı Vidyādharīyi oğluna istetmiş. Surasena da isteğine ulaştığı için memnun olup uygun törenlerle kızını Prabhākara'ya vermiş.

Kayınpederinin şehri Vimalapura'ya giden Vidyādharī, gece olunca kocasının yatağına yatmış. Kocası Prabhākara ona sarılmadan sızıp kalınca kız anlamış ki bu iktidarsız bir erkektir. "Eyvah ben ne yaptım? İktidarsız bir insanı nasıl efendim olarak benimserim?" diye tasalanarak geceyi geçirmiş. Sonra babasına, "Neden araştırmadan beni bir iktidarsıza verdiniz?" diye bir mektup yazıp göndermiş. Mektubu okuyan baba aldatıldığını düşünerek Vimala'ya kızmış ve gücüne güvenerek Kral Vimala'ya şöyle bir mektup göndermiş: "Madem kızımı iktidarsız oğluna alarak beni aldattın, o zaman bunun sonucuna katlanırsın. Bekle, seni öldürmeye geliyorum."

Vimala ile vezirleri mektubu incelemişler, konuyu tartışmışlar ve Surasena ile karşılaşmanın iyi olmayacağına karar vermişler. Sonra Pingadatta adlı bir vezir demiş ki: "Bir yol var, onu deneyin efendim. Sthulaşiras adlı bir Yaksha var. Ona yalvararak istediklerimi yaptırabiliyorum. Bu yalvarma büyüsüyle Yakshadan üreme organlarını iste, onları oğluna versin, böylece didişme de bir sona erer."

Vezir böyle deyince, kral ondan yalvarma büyüsünü öğrenmiş, Yakshaya yalvarıp oğlu için üreme organlarını istemiş. Yaks-

ha vermiş ve böylece Prabhākara erkek olmuş, Yaksha ise hadım olmuş. Kocasının erkek olduğunu gören Vidyādharī zevkten dört köşe olup şöyle düşünmüş: "Kibrim beni yanılttı, kocam iktidarsız değilmiş, bundan hiç kuşku yok. "Böyle düşünerek babasına tekrar bir mektup yazıp sakinleştirmiş.

Bu olayı öğrenen Tanrı Şiva, Sthulaşiras'ı yanına çağırmış ve şöyle lanet okumuş: "Madem üreme organlarını verip hadım oldun, o halde ömür boyu böyle kalasın ve Prabhākara da erkek olarak kalsın." Böylece Yaksha keder içinde hadım olarak kalmış, Prabhākara ise zevk içinde erkek olmuş. Bu yüzden bir gecikme olmuştur, ama eninde sonunda gelecektir.'

Nārāyanī tanrıçalara bunu anlatırken Şiva çıkagelmiş. Tanrıçalar onu hediyelerle onurlandırmışlar, bir süre dans edip eğlenmişler. Çandrasvāmin ağacın tepesinden dikkatle bakarken Nārāyanī'nin bir kölesini görmüş, köle kadın da onu görmüş. Talih bu ya, birbirlerine âşık olmuşlar ve Nārāyanī de bunu fark etmiş. Şiva gittikten sonra Tanrıça Nārāyanī, Çandrasvāmin'i yanına çağırmış, ona ve kölesine, 'Birbirinizi seviyor musunuz?' diye sormuş. Onlar da sevdiklerini itiraf edince tanrıçanın öfkesi geçmiş ve Çandrasvāmin'e demiş ki: 'Doğruyu söylediğin için senden memnun kaldım, sana lanet etmeyeceğim, bu köle kızı vereceğim. Mutlu yaşayın.'

Bunu işiten Brahman demiş ki: 'Ey tanrıça, benim baştan çıkmamam gerek, yabancı bir kadına dokunamam. Bedensel günahtan sakınmak için aklı iyi denetlemek gerek, bu aklın doğasıdır.' Sağlam kişilikli Brahman böyle deyince tanrıça şöyle cevap vermiş: 'Senden hoşlandım, sana çocuklarını bulmayı bahşediyorum. Şu zehri ortadan kaldıran lotusu da al.' Tanrıça lotusu verip gözden kaybolmuş.

Brahman lotusu alıp yola çıkmış, uzun süre yol aldıktan sonra, gecenin sonuna doğru Tārāpura şehrine varmış. Oğlu Mahīpāla ve kızı da orada Brahman vezir Anantasvāmin'in evinde kalıyorlarmış. Gidip iyiliksever olduğunu öğrendiği vezirin kapısında yiyecek dilenmiş. Kapı muhafızları onu içeri almışlar,

vezir bilgili bir insan olduğunu görünce Çandrasvāmin'i yemeğe davet etmiş. Bu davet üzerine gidip günahlarından arınmak için Anantahrada gölünde yıkanmış. Yıkanmadan dönerken etraftan kederli ağlaşmalar işitmiş. Nedenini sorunca insanlar şöyle demişler: 'Bu şehirde Tüccar Sarthadhara tarafından ormanda bulunmuş Mahīpāla adlı bir Brahman çocuk var. Vezir iyi işaretler taşıdığını görünce onu ve kız kardeşini tüccardan istemiş, alıp buraya getirmişti. Oğlu olmadığından çocuğu yanına almış, oğlan güzel nitelikleri yüzünden Kral Tārāvarman ve halkı tarafından pek sevilmişti. Bugün bir zehirli yılan bu çocuğu ısırdı, işte bu yüzden bütün şehir ağlaşıyor.'

Bunu işiten Çandrasvāmin kendi kendine, 'Bu benim oğlum olmalı,' diye mırıldanmış. Sonra olabildiğince hızlı bir şekilde vezirin evine gitmiş. Orada çevresinde kalabalık bulunan oğlunu görüp sevinmiş. Elindeki panzehir lotusla yaklaşmış ve oğlunun burnuna tutmuş, o anda Mahīpāla ayağa kalkmış. Oğlan uykudan uyanır gibi kalkınca kral ve halk sevinçle bağırmış. 'Bu bir tanrının bedenlenmiş hali olmalı,' diyen kral Brahmanı ödüllendirmiş. Halk da öyle düşünmüş. Çandrasvāmin, vezirin evinde büyük bir rahatlık içinde kalmış, oğlunu ve kızını doya doya görmüş. Üçü birbirlerini tanısalar da bir şey söylememişler. Çünkü bilge kişiler, kendilerini açığa vurmak yerine, işin mükemmeliyetine bakarlar.

Erdemli Mahīpāla'dan pek memnun kalmış olan Kral Tārāvarman, ona kızı Bandhumati'yi vermiş. Sonra kral, başka kimsesi olmadığı için, krallığın bütün yükünü onun omuzlarına bırakmış. Mahīpāla krallığın başına geçince babasına da yakınında bir iş vermiş ve mutlulukla yaşamışlar.

Bir gün baba Çandrasvāmin ona demiş ki: 'Gel, anneni almak üzere şehrimize gidelim. Eğer senin tahta oturduğunu duyarsa, "Oğlum neden beni unuttu?" diye düşünerek öfkeyle lanet okuyabilir. Birisi anne ve babası tarafından lanetlenirse asla iflah olmaz. Bunun kanıtı olarak bir zamanlar tüccar oğlunun başına gelenleri dinle.

Dhavala şehrinde Çarka adlı bir tüccar oğlu yaşarmış. Anne ve babası istemediği halde, Suvarnadvīpa'ya ticarete gitmiş. Orada beş yılda çok zengin olmuş ve dönüş için gemiyi mücevherlerle doldurmuş. Yolculuğun sona ermesine yakın, bulutlar, yağmur ve rüzgârın artmasıyla deniz korkunç bir hal almış. Denizin dalgalarıyla gemiyi parçalamasının nedeni, anne babasını dinlemediği için sanki ona kızmış olmasıymış. Yolcular suda boğulmuşlar, bir kısmını da deniz canavarları yemiş. Çarka ise, daha vadesi dolmamış olacak ki, sürüklenmiş ve dalgalar onu kıyıya atmış. Orada bitkin halde yatarken, rüya görüyormuş gibi, kara renkli, korkunç görünüşlü bir adamın elinde bir kementle yaklaştığını görmüş. Adam onu kementle yakalayıp sürüklemiş ve tahta oturan bir adamın yönettiği bir saraya götürmüş. Tüccarın oğlu tahttaki adamın emriyle götürülüp demirden bir hücreye atılmış.

Hücrede başının üstünde hiç durmadan dönen bir demir tekerlek olan, işkence altında bir adam görmüş. Çarka ona, "Bu cezayı çekmekte olan sen kimsin ve nasıl hayatta kalabildin?" diye sormuş. Adam cevap vermiş: "Ben Khadga adlı bir tüccar oğluyum, anne ve babamın sözünü dinlemediğim için bana kızıp şu laneti okudular: 'Kötü bir evlat olduğun için kafanda dönen sıcak bir tekerlekle acı çekesin.' Bunu söyleyip kayboldular, ben ağlamaya başlayınca da, 'Ağlama, cezan sadece bir ay sürecek,' dediler. Bütün günü keder içinde geçirdim, gece olunca rüyamda korkunç bir adam geldi. Beni alıp bu demir hücreye attı, başımın üstüne de yanan ve sürekli dönen bu demir tekerleği koydu. Bu anne ve babasının lanetiydi, bu yüzden ölmedim. Ama bugün bir ay dolduğu halde serbest kalamadım."

Khadga böyle söyleyince Çarka acıyarak şöyle söylemiş: "Ben de anne ve babamın sözünü dinlemeyip ticaret için başka ülkeye gittim. Onların lanetinden gemi battı, tüm servetim kayboldu. Ben de yabancı bir adaya düştüm. Durumum seninle aynı. Artık yaşamımın bir anlamı yok. O tekeri be-

nim başımın üstüne koy, sen lanetten kurtul." Çarka böyle deyince gökten bir ses gelmiş: "Khadga, sen kurtuldun, o tekerleği Çakra'nın başına koy." Khadga tekerleği Çakra'nın başının üstüne koymuş ve görünmeyen bir güç tarafından anne babasının evine götürülmüş. Orada onlara itaat ederek yaşamış.

Başında tekerlek olan Çarka ise şöyle demiş: "Dünyadaki diğer günahkârlar da günahlarından kurtulsunlar. Bütün günahlar silinene kadar bu tekerlek benim kafamda dönsün." Cesur Çarka böyle söyleyince cennetteki tanrılar çok sevinmişler ve gökten çiçek yağdırıp ona şöyle demişler: "Aferin soylu insan! Bu merhamet senin günahını sildi. Senin hiç tükenmeyen bir hazinen var, git artık." Tanrıların bu sözünden sonra Çakra'nın başındaki demir tekerlek ortadan kaybolmuş. Sonra genç bir Vidyādhara gökten inmiş ve onun kendini feda etmesinden hoşnut kalan Tanrı İndra'nın gönderdiği değerli mücevher hazinesini sunmuş, sonra Çakra'yı kollarına almış, Dhavala şehrine götürüp bırakmış, sonra da geldiği gibi gitmiş. Çarka, ailesi ve akrabalarıyla mutlu olmuş ve başından geçenleri anlattıktan sonra, doğruluktan hiç sapmayarak orada yaşamayı sürdürmüş.'

Çandrasvāmin bu öyküyü anlattıktan sonra tekrar Mahīpāla'ya demiş ki: 'Oğlum, işte anne baba sözü dinlememenin sonuçları böyledir. Onlara itaat etmek ise bolluk ineğini elde etmek gibidir. Bunu anlaman için de şu öyküyü anlatayım.

Bir zamanlar ormanda dolaşan ve katı biçimde çilecilik yapan bir ermiş varmış. Bir gün bir ağacın gölgesinde otururken, dişi bir karga üzerine kakasını yapmış ve ermiş ona öfkeli gözlerle bakmış. Karga o anda küle dönmüş, ermiş de çilecilik gücüyle övünüp şişinmiş.

Bir gün ermiş bir şehre varmış, dilenmek için orada bir Brahmanın evine gitmiş ve onun karısından bir şeyler istemiş. Kocasına bağlı kadın, "Biraz bekle, kocama bir sorayım," demiş.

Ermiş, kadına öfkeli gözlerle bakmış, kadın ise ona gülüp şöyle demiş: "Unutma, ben karga değilim." Bunu duyan ermiş şaşkınlık içinde oturmuş ve karganın başına geleni kadının nasıl bildiğini düşünmeye başlamış. Kadın ateşe sunu sunup tören yapmakta olan kocasına danışmış, sonra sadakasını alıp ermişin yanına gelmiş. Ermiş, ellerini kavuşturup erdemli kadına sormuş: "Ormanda kargayla yaşadığım olayı nasıl bildin? Önce bunu söyle, sonra sadakayı ver." Kocasına tapan kadın şöyle demiş: "Kocama bağlı olmaktan daha büyük bir erdem tanımıyorum, onun sayesinde bu güce sahibim. Git ve balık satarak geçinen Dharmavyādha adlı adamı gör, ondan bencillikten ayrı olan kutluluğun sırrını öğren." Ermiş, her şeyi bilen sadakatli kadından bunu öğrendikten sonra misafire sunulan şeyleri almış, kadının önünde eğilip oradan ayrılmış.

Ertesi gün Dharmavyādha'yı aramaya çıkmış, onu dükkânda balık satarken bulmuş. Dharmavyādha onu görür görmez, "Seni sadakatli kadın mı buraya gönderdi, ey Brahman?" demiş. Brahman şaşkınlık içinde, "Bir balıkçı olduğun halde bunu nasıl bilebildin?" diye karşılık vermiş. Dharmavyādha cevaplamış: "Ben anneme ve babama çok bağlıyımdır, bu yaşamımdaki biricik amaçtır. Onlar yıkanmadan ben yıkanmam, onların yediğini görmeden ben yemem, onlar yatağa girmeden ben yatmam. İşte bu bilgi bundan kaynaklanıyor. Ben sadece geçimim için, başkaları tarafından öldürülmüş olan balık, geyik gibi hayvanları satıyorum, zengin olmak istediğimden değil. Ben ve o sadakatli kadın kendimizi bilginin engelleyicisi olan bencilliğe kaptırmayız. O nedenle bir ermiş olarak işini bencilliğe geçit vermeden yap, saflıkla yaptığın işinin sonunda en yüce ihtişamı kazanacaksın."

Dharmavyādha böyle dedikten sonra ermiş evine gitmiş ve çileye dalmış, daha sonra tatmin olmuş olarak ormana dönmüş. Bu tavsiyeyle mükemmelliğe ulaşmış, sadakatli kadın ve Dharmavyādha da işlerindeki düzgünlükle mükemmelliğe ulaşmışlar.

İşte kocaya, anneye, babaya sadık olanların gücü böyle olur. Bu yüzden seni bekleyen annenin yanına gidelim.' Babası Çandrasvāmin böyle söyleyince, Mahīpāla ülkesine, annesinin yanına gitmeye söz vermiş. Babalığı Anantasvāmin'e durumu anlatmış, krallığı bırakarak gerçek babasıyla geceleyin yola çıkmış. Sonunda kendi ülkesine varmış ve orada ilkbahar nasıl dişi guguk kuşunu mutlu ederse, o da görünüşüyle annesini öyle mutlu etmiş. Mahīpāla bir süre annesiyle, babasıyla ve akrabalarıyla kalmış, onlara başından geçen maceraları anlatmış.

Bu sırada Tārāpura şehrinde, evinde uyumakta olan karısı Prenses Bandhumatī, gece yarısı aniden uyanmış. Kocasının yanında olmadığını görünce kendisini çok yalnız hissetmiş ve onu sarayda, bahçede, her yerde aramış, ama bulamamış. O kadar ağlamış ki gözyaşları ikinci bir kolye gibi duruyormuş. Ölmek istemiş. Ancak Vezir Anantasvāmin gelmiş ve umut veren sözlerle onu yatıştırmış. Demiş ki: 'Kocan gitmeden önce bana, bir iş için gittiğini ve hemen döneceğini söyledi. Bu yüzden ağlama kızım.'

Kız zorlukla da olsa kendini toparlamış. Sonra kocasından haber almak amacıyla başka ülkelerden gelen Brahmanlara sürekli hediyeler dağıtmış. Sonra Sangamadatta adlı fakir bir Brahmana kocasının adını söyleyip onu görüp görmediğini sormuş. Brahman şöyle demiş: 'Böyle bir kimseyi görmedim, fakat kraliçem, bu konuda çok fazla endişe duymamalısınız. Erdemli işler yapan insanlar sevdikleriyle yeniden kavuşurlar. Size bunu kanıtlayan bir öykü anlatayım, dinleyin.

Kutsal yerleri gezerken Himālayalar'daki Mānasa gölüne geldim ve orada bir mucize gibi mücevherlerle kaplı bir ev gördüm. Elinde kılıçla ve bir sürü göksel kadınla birlikte aniden bir adamın evden çıkıp göl kıyısına geldiğini gördüm. Adam orada içki içip kadınlarla eğlendi, ben de görünmeden ilgiyle onları izledim. O sırada bir yerlerden çekici bir yolcu çıkageldi. Benimle karşılaşınca ona gördüklerimi anlattım. Çok ilgilenince yolcuya uzaktan o adamı gösterdim, adamı görünce bana kendi öyküsünü anlatmaya başladı.

"Ben Tribhuvana şehrinin kralı Tribhuvana'yım. Uzun süre önce bir Pāşupata çilecisi sarayıma geldi. Bir mağarada saklı olan bir kılıcı elde etmemi sağlayarak, benimle dost olmak istediğini söyledi. Sonra geceleyin beraber gittik, çeşitli törenler yardımıyla yerde bir açıklık bulduk, çileci bana dedi ki: 'Ey kahraman, önce sen gir, kılıcı aldıktan sonra gel beni içeri sok, bunun için ant iç.' Ben de ant içtim, hemen delikten içeri girdim ve mücevherden bir sarayla karşılaştım. Orada yaşayan Asura kızlar dışarı çıktılar, beni sevdikleri için, bir kılıç verdiler. Asura kız dedi ki: 'Uçma yeteneği veren bu kılıcı al, kılıç her türlü sihirli gücü de sağlar.' Sonra ben o kızla orada kaldım. Ancak andı hatırlayıp elimde kılıçla dışarı çıktım, çileciyi de içeri sokup Asuraların sarayına getirdim.

Orada çevresi hizmetçileriyle dolu birinci Asura kızla kaldım, o ise ikincisiyle. Bir gün içkiden sarhoş olduğum sırada, çileci bir hileyle kılıcı alıp kaçmış. Büyük güçlere sahip olduğu için beni yakaladı ve mağaranın dışına attı. Onu on iki yıl belki bulurum diye aradım. Bugün o alçağı bana ait olan Asura kızla eğlenirken gördüm."

Ey kraliçe, Kral Tribhuvana bana bunları anlatırken, o çileci de içkinin verdiği sersemlikle uyudu kaldı. Kral da gitti, kılıcı onun elinden alıp göksel güçlere sahip oldu. Sonra çileciyi bir tekmeyle uyandırdı, onu azarladı fakat öldürmedi. Ardından Asura kız ve onun hizmetçileriyle sarayına gitti. Çileci ise sihirli güçlerini kaybettiği için çok üzüldü. Kötülük uzun süre başarılı görünse de sonunda kötülükle sonuçlanır.

Ey kraliçe, bunu kendi gözlerimle gördükten sonra buraya geldim, emin olun sevdiğinize kavuşacaksınız, tıpkı Tribhuvana gibi, zira doğru kişi asla yıkılmaz.' Bandhumatī Brahmandan bunları işitince çok sevinmiş ve ona çok para vermiş.

Ertesi gün uzak bir ülkeden bir Brahman gelmiş, Bandhumatī bu Brahmana da kocasının adını söyleyip görünüşünü anlatmış ve onu görüp görmediğini sormuş. Brahman demiş ki: 'Kraliçem, kocanızı hiçbir yerde görmedim, ama bendeniz Brah-

man Sumanas* kısa zamanda rahatlayacağınızı söylüyorum. İçimde böyle bir his var. Birleşmeler uzun ayrılıklardan sonra olabilir. Bunu kanıtlamak için şu öyküyü anlatayım size, dinleyin kraliçem.

Bir zamanlar Nala adlı bir kral yaşamış. O kadar yakışıklı biriymiş ki, güzel görünüşüyle Tanrı Şiva'nın öfkelenip küle çevirdiği Aşk Tanrısı'ndan bile daha hoş görünüyormuş. Karısı yokmuş ve araştırmalarının sonucunda Vidarbha kralı Bhīma'nın kızı Damayantī'nin kendisine uygun bir eş olacağını öğrenmiş. Bhīma da araştırmış ve tüm yeryüzünde kızına en uygun eşin Nala olduğunu anlamış.

Bu sırada Damayantī kendi ülkesinde eğlenmek için bir göl kenarına gitmiş. Orada mavi ve beyaz lotusları yiyen bir kuğu görmüş, sırf eğlenmek için tuzağa düşürüp onu yakalamış. Göksel kuş dile gelip şöyle söylemiş: "Prensesim, beni bırakırsan sana bir iyilikte bulunacağım. İyi niteliklerden bir kolye gibi olan, cennetteki perilerin bile âşık olduğu Nala adlı bir kral var. O sana uygun bir koca, sen de ona uygun bir eşsin. Ben de sizi birleştirmeye çalışan bir aşk elçisiyim." Kız bunu işitince, "Pekâlâ" demiş ve kuğuyu serbest bırakmış. Sonra, "Nala'dan başkasını koca olarak kabul etmeyeceğim," diyerek işittiği bu sözle aklını ona kaptırmış.

Kuğu uçup Nala'nın eğlendiği göle konmuş. Nala merak edip güzel görünüşlü kuğuyu yakalamış. Kuğu dile gelmiş: "Kralım, beni bırakırsanız size iyiliğim dokunur. Dinleyin. Vidarbha ülkesinde Kral Bhīma'nın kızı Damayantī var, o yeryüzünde Peri Tilottamā gibidir, tanrılar dahi onu isterler. Ben ona seni anlattım, o da sana âşık oldu, sonra da bunu söylemeye buraya geldim."

Nala da bu olağanüstü kuğunun sözlerinden çarpılmış, Aşk Tanrısı'nın keskin oklarıyla vurulmuşa dönmüş. Kuğuya demiş ki: "Ey kuşların en iyisi, onun tarafından seçildiğim için

---

* "Yardımsever, yürek ferahlatan" (ç.n.)

çok şanslıyım, bu isteklerimin bedenlenmesi gibi bir şey." Kuğu ileteceğini iletip uçmuş gitmiş, olanları Damayantī'ye anlatmış, sonra ayrılıp dilediği yere uçmuş.

Damayantī, Nala için yanıp tutuşmaktaymış. Annesini gönderip babasından bir eş seçimi töreni olan Svayamvara yaptırmasını istemiş. Bhīma kabul etmiş ve elçiler göndererek yeryüzündeki bütün kralları davet etmiş. Çağrıyı duyan bütün krallar Vidarbha'ya doğru yola çıkmışlar, tabii Nala da büyük bir istekle hemen arabasına atlamış.

Bu sırada Tanrı İndra ve diğer Lokapālalar, Ermiş Nārada'dan Damayanti'nin eş seçimi törenini ve Nala'ya duyduğu aşkı öğrenmişler. İndra, Vāyu, Agni, Yama ve Varuna, hepsi de Damayantī'yi istedikleri için Nala'ya gitmişler, onu yola çıkarken yakalamışlar ve önlerinde yerlere kapanan Nala'ya şöyle demişler: "Ey Nala, git ve Damayantī'ye söyle, beşimizden birini eş olarak seçsin. Nala'yı seçmesin, o bir ölümlü, bir ölümlü neye yarar? İnsanlar ölürler, tanrılar ise hiç ölmezler. Bizim sayemizde, kimseye görünmeden oraya gireceksin." Nala, "Tamam," deyip tanrıların isteğini kabul etmiş. Görünmeden Damayantī'nin dairesine girmiş ve tanrıların dediklerini iletmiş. Ancak erdemli kadın şöyle karşılık vermiş: "Tanrılar öyle olsa bile benim kocam Nala olacaktır. Benim tanrıya ihtiyacım yok." Nala kim olduğunu açıkladıktan sonra, gidip bu soylu cevabı İndra ve diğer tanrılara bildirmiş. Tanrılar memnun kalıp şu lütufta bulunmuşlar: "Bu andan itibaren hizmetindeyiz, sana yardım edeceğiz, ey dürüst adam."

Sonra Nala mutluluk içinde Vidarbha'ya gitmiş, İndra ve öteki tanrılar da Damayantī'yi yanıltmak için Nala kılığına girmişler. Ölümlüler gibi davranarak Bhīma'nın sarayına gitmişler, Svayamvara töreni başladığında Nala'nın yanına oturmuşlar. Damayantī gelmiş, kardeşinin yüksek sesle tek tek adlarını saydığı tanrıları geçip doğruca Nala'ya gelmiş. Karşısında altı tane Nala görüyormuş. Hepsinin de gölgesi varmış, gözlerini kırpıştırıyorlarmış. Şöyle düşünmüş: "Hiç şüphe yok, tan-

rılar beni aldatmaya çalışıyorlar, fakat sanırım Nala bu altıncısı. Buradan bir yere kıpırdamayacağım."

Erdemli kız böyle düşündükten sonra yüzünü güneşe dönmüş, aklı Nala'dayken şöyle konuşmuş: "Ey dünya koruyucuları, uykumda bile Nala'dan başkasını düşünmüyorum, ben ona bağlıyım, bana gerçek biçiminizi gösterin. Önceden kararımı verdim, siz bana yabancı kalmışken neden böyle bir aldatmaya kalkışıyorsunuz?" Bunu duyan tanrılar gerçek biçimlerine dönmüşler, Nala ise insan biçimiyle kalmış. Prenses gözlerini kralın mavi lotus gibi gözlerine dikip, seçim kolyesini onun boynuna takmış. Gökten çiçek yağmuru yağmış. Kral Bhīma kızıyla Nala'nın evlilik törenini tamamlamış. Vidarbha kralı layıkıyla ağırladıktan sonra bütün krallar ve tanrılar geldikleri gibi gitmişler.

İndra ve diğer tanrılar yol üzerinde Kālī ve Dvāpara adlı iki ifriti görmüşler, onlar da eş seçimi törenine gitmekteymiş. Tanrılar onlara demişler ki: "Boşuna Vidarbha'ya gitmeyin, biz oradan geliyoruz. Svayamvara bitti, Damayantī Kral Nala'yı seçti." Kötü kalpli Kālī ve Dvāpara bunu duyunca öfkeyle bağırmışlar: "Tanrıların önünde bir insanı seçiyor ha! Öyleyse biz de onları ayırırız." Böyle dedikten sonra dönüp gitmişler.

Nala kayınpederinin evinde yedi gün kaldıktan sonra karısı Damayantī ile birlikte Nishāda'ya doğru yola koyulmuş. Aşkları Şiva ile Pārvatī'nin aşkı gibi büyümüş. Doğrusu, Pārvatī, Şiva'nın yarısı kadardır, Damayantī ise Nala kadarmış. Damayantī bir süre sonra Nala'ya İndrasena adlı bir oğul ve İndrasenā adlı bir kız doğurmuş.

Bu sırada Kālī söz verdikleri fesatlık için, dinsel kitaplara uygun yaşayan Nala'ya karşı bir fırsat aramaktaymış. Bir gün Nala sarhoş olup bilincini yitirmiş, akşam duasını etmeden ve ayaklarını yıkamadan yatağa girmiş. Gece gündüz fırsat kollayan Kālī bu anı yakalayınca Nala'nın bedenine girivermiş. Kālī onun bedenine girince Nala doğruluk yolundan sapmış ve keyfince yaşamaya başlamış. Zar atmaya ve kumar oyna-

maya, cariyelere sarkıntılık etmeye, yalan söylemeye, gündüz uyumaya, gece uyanık kalmaya, nedensiz öfkelenmeye, haksız kazanç sağlamaya, iyiyi kötüleyip kötüyü övmeye başlamış.

Öte yandan Dvāpara da bir fırsat bulup Nala'nın kardeşi Pushkara'nın bedenine girmiş ve o da onu doğru yoldan çıkarmış. Bir gün Nala kardeşi Pushkara'nın evinde Dānta adlı güzel bir beyaz öküz görmüş. Kardeşinden istemiş, ancak Dvāpara'nın etkisindeki kardeşi saygıyı yitirdiği için, onu ağabeyine vermemiş. Demiş ki: "Eğer öküzü istiyorsan kumar oynayıp onu benden kazanmalısın." Nala bu meydan okumayı kabul etmiş, iki kardeş birbirlerine karşı oynamaya başlamışlar. Pushkara öküzü, Nala da filleri ve başka şeyleri ortaya sürmüş. Pushkara sürekli kazanmış. Nala hep kaybetmiş. Oyun iki üç gün sürmüş, bu süre zarfında Nala bütün ordusunu ve hazinesini yitirmiş, çünkü içindeki Kālī onun kumardan vazgeçmesini engellemekteymiş. Krallığın yok olduğunu gören Damayantī çocuklarını görkemli bir arabaya koyup babasının evine göndermiş. Bu sırada Nala tüm krallığı kaybetmiş. İkiyüzlü Pushkara şöyle demiş: "Her şeyi kaybettiğine göre, öküzüme karşılık Damayantī'yi ortaya koyabilirsin."

Pushkara'nın bu sözü Nala'nın içine bir ateş gibi işlemiş, fakat bir şey diyememiş, karısını da ortaya koymamış. Pushkara demiş ki: "Karını ortaya koymuyorsan ülkeni onunla birlikte bana bırak." Nala ülkesini bırakmış, kralın memurları da onu sınıra kadar izlemişler. Heyhat! Eğer Kālī, Nala gibi birini bu hale sokabiliyorsa, Nala ile kıyaslandığında solucan gibi kalan diğer insanlar ne yapsın? Kālī ve Dvāpara'nın çok sevdiği kumara, kanunsuzluğa, krallığın başına gelen belalara lanet olsun!

Nala krallığı kardeşine kaptırdıktan sonra Damayantī ile birlikte başka bir diyara gitmek için yola çıkmış. Gide gide açlıktan tükenmiş halde bir ormanın ortasına düşmüşler. Narin ayakları darbha otlarından çizilmiş olan karısıyla birlikte bir nehir kenarında dinlenirken iki kuğunun geldiğini görmüş. Ye-

mek için giysisinin üstüyle onları yakalamak istemiş, ama kuğular giysiyi alıp kaçmışlar. Nala gökten bir ses duymuş: "Onlar kuğu kılığına girmiş kumar zarları, senin elbiseni almaya gelmişlerdi."

Kral üzgün ve yarı çıplak halde, Damayantī'ye babasının evine giden yolu gösterip şöyle söylemiş: "Sevgilim, şu Vidarbha'ya, babanın evine giden yol, şu yol Angaların ülkesine, şu yol da Koşala'ya giden yol." Bu sözleri duyan Damayantī korkmuş ve şöyle düşünmüş: "Kocam neden beni terk edecekmiş gibi konuşuyor?" Sonra karı koca karınlarını bitki kökleri ve meyvelerle doyurmuşlar, gece olunca da yorgun argın kuşa otlarından yapılmış yatağa yatmışlar. Damayantī yolculuktan bitap düştüğü için sızmış kalmış. Nala ise, Kālī tarafından aldatıldığı için oradan ayrılmak isteğiyle uyumamış. Derken, üzerindeki bir parça elbiseyle doğrulmuş, Damayantī'nin elbisesinden bir parça kesip onu giymiş ve karısını orada bırakarak uzaklaşmış. Gece sona ererken Damayantī uyanmış, kendisini ormanda terk eden kocasını göremeyince bir süre öylece kalmış, sonra ağlamaya başlamış: "Eyvah, iyi kalpli kocam! Düşmanına bile acıyan kocam! Beni her zaman sevmiştin, neden bu kadar merhametsiz oldun? Tek başına bu ormanlarda nasıl yaşayacaksın, kim yorgunluğunu giderecek? Bir zamanlar kralların başını süsleyen çelenklerin çiçeklerindeki tozlarla boyanan ayakların yolculuğun tozuna mı bulanacak? Sarı sandal ağacının tozuna dayanamayan vücudun gün ortasında yakıcı güneşin sıcağına nasıl dayanacak? Oğlumla nasıl ilgilenirim? Kızıma nasıl bakarım? Kendime nasıl bakarım? Eğer ben iffetli bir kadınsam tanrılar talihini açık etsin!"

Damayantī yalnızlık içinde böyle ağladıktan sonra kocasının gösterdiği yollardan yürümeye başlamış. Kocasına olan bağlılığından hiç sapmadan, güçlükle ormanlar, nehirler, dağlar geçmiş. Yol üzerinde onu bir yılandan kurtaran avcı Damayantī'ye âşık olmuş. Bu durumda da sarsılmaz iffeti kadını korumuş. Sonra yol üstünde rastladığı bir tüccar kervanıyla Kral Subā-

hu'nun ülkesine varmış. Orada kralın kızı Damayantī'yi saraydan görmüş, güzelliği dikkatini çekmiş, onu getirtip annesine hediye olarak sunmuş. Böylece Damayantī orada ana kraliçenin yanında kalmış, saygı görmüş ve sorulduğunda sadece, "Kocam beni terk etti," demiş.

O sırada Kral Bhīma, Nala'nın başına gelen felaketi işiterek kızıyla kocasını aramak üzere her tarafa güvenilir kişiler göndermiş. Onlardan biri olan Suvena adlı vezir Brahman kılığında dolaşırken Subāhu'nun sarayına gelmiş. Orada her zaman misafirlerle ilgilenen Damayantī'yi görmüş. Kız da babasının üzgün vezirini görmüş. Birbirlerini tanıyarak ağlaşmışlar, Subāhu'nun karısı kraliçe de onların konuşmalarını duymuş. Yanına çağırtmış, konunun iç yüzünü öğrenmiş ve Damayantī'nin kız kardeşinin kızı olduğunu anlamış. Sonra kocasına haber vermiş, kızı onurlandırarak Suvena ve bir orduyla birlikte onu babasının evine göndermiş. Damayantī orada çocuklarına kavuşmuş ve kocasını bulmak için babasının yaptıklarını izleyerek beklemeye başlamış. Babası, kızının yemek pişirmek ve araba sürmekte olağanüstü yeteneklerle donanmış olan kocasını bulmaları için casuslar göndermiş. Bhīma onlara şöyle demelerini emretmiş: "Ey ay yüzlü! Beyaz lotuslardan bir demet gibi olan ve ormanda uyuyan karını, üzerindeki elbiseden bir parça keserek terk edip de insafsızca nereye saklandın?" Bu sözleri Nala'nın varlığından şüphelendikleri her yerde söylemelerini istemiş.

O sırada Kral Nala, yarım bir giysiyle geceleyin ormanda uzun bir yol almış ve sonunda bir orman yangını görmüş. Oradan birinin bağırdığını duymuş: "Ey iyi kalpli insan, çaresiz durumdayım, beni bu ateşten kurtar, yoksa yanacağım." Nala bunu işitince etrafına bakmış, ateşin yakınında kıvrılmış bir yılan görmüş. Yılanın tacında parlayan mücevherlerin yaydığı ışıkla halelenmiş başı, sanki elinde alevden korkunç silahlar olan bir orman yangınıyla kuşatılmış gibiymiş. Nala onu şefkatle alıp omzuna koymuş, uzak bir yere götürmüş ve tam yere ko-

yuyormuş ki yılan dile gelip, "Ona kadar say, on adım at, beni yere öyle koy," demiş.

Sonra Nala adım atıp saymaya başlamış: Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on. Tam on dediği anda* yılan onu alnından ısırmış. Bu ısırık, kralın kollarını kısaltmış, şeklini bozmuş ve rengini karartmış. Kral yılanı omzundan yere indirmiş ve demiş ki: "Kimsin sen ve bu iyiliğime nasıl bir karşılık böyle?" Bunu duyan yılan Nala'ya cevap vermiş: "Ey kral, ben Karkotaka adlı yılanlar kralıyım ve seni iyiliğin için ısırdım. Anlayacaksın. Büyük kişiler yaşadıklarını gizlemek istedikleri zaman, değişik bir görünüşte olmak onlara yardımcı olur. 'Ateşte ağarmış' anlamına gelen şu bir çift elbiseyi al, gerçek şekline kavuşmak istediğin zaman bunları giyersin." Karkotaka bunları söylemiş ve giysiyi verip oradan ayrılmış. Nala da ormandan çıkmış ve bir süre sonra Koşala şehrine varmış.

Hrasvabāhu adıyla aşçı olarak Koşala hükümdarı Kral Rituparna'nın hizmetine girmiş. Yemek yapmak ve araba sürmekteki yeteneğiyle ün kazanmış. Nala orada Hrasvabāhu adıyla çalışırken Vidarbha kralının casuslarından biri gelmiş. İnsanların, "Burada benzersiz yetenekleri olan, araba sürmekteki hüneri Nala'ya benzeyen Hrasvabāhu adlı yeni bir aşçı var," dediklerini duymuş. Casus bunun Nala olduğunu düşünmüş ve onun kralın yargı divanında olduğunu işiterek oraya gitmiş. Efendisinden öğrendiği şu sözleri tekrarlamış: "Ey ay yüzlü! Beyaz lotuslardan bir demet gibi olan ve ormanda uyuyan genç karını, üzerindeki elbiseden bir parça keserek terk edip de insafsızca nereye saklandın?"

Yargı divanındakiler bu sözlerin bir çılgına ait olduğunu düşünmüşler, ancak aşçı kılığındaki Nala ona cevap vermiş: "Giysisinin bir parçası gittikten sonra o başka bir ülkeye vardığına göre, ay yüzlünün beyaz lotuslardan demeti bırakıp kaybolmasında neden zalimlik olsun?"

---

* Daşa sözcüğü hem "on", hem de "ısır" demektir. (ç.n.)

Casus bunu işitince şüphelendiği kişinin bir talihsizlik sonucu şekil değiştirmiş olan Nala olduğunu tahmin etmiş ve oradan ayrılmış. Vidarbha'ya vardığı zaman Kral Bhīma'ya, kraliçeye ve Damayantī'ye görüp işittiği her şeyi anlatmış.

Damayantī babasına demiş ki: "Şüphesiz, bu adam aşçı kılığına girmiş olan kocamdır. Gelin, onu eğlenceli bir hileyle buraya getirelim. Kral Rituparna'ya bir haberci gönderelim, oraya vardığında krala desin ki, 'Nala ortadan kayboldu, ondan hiç haber alınamıyor, bu yüzden Damayantī yarın sabah yeniden bir Svayamvara düzenleyecek, aynı gün hemen Vidarbha'ya gelin.' Kral bunu işittiği anda, araba sürmekte rakipsiz olan kocam Nala ile birlikte bir gün içinde buraya gelecektir."

Babasıyla böyle görüştükten sonra Damayantī yukarıdaki mesajı aynen iletmek üzere Koşala şehrine bir elçi göndermiş. Elçi gitmiş ve Rituparna'ya kendisine söylenilenleri olduğu gibi bildirmiş, kral bunun üzerine aşçı kılığındaki hizmetçisi Nala'ya sevgiyle şöyle demiş: "Hrasvabāhu, 'Araba sürmekte çok ustayım,' demiştin. Haydi bakalım, yapabiliyorsan beni Vidarbha'ya götür." Bunu işiten Nala, "Tamam, seni oraya götüreceğim," demiş. Sonra çok süratli atlarını bağlamış ve görkemli bir araba hazırlamış. Kendi kendine demiş ki: "Damayantī bu Svayamvara haberini beni ele geçirmek için yaymıştır, onu tanırım, rüyasında bile böyle davranmaz. Oraya gidip neler döndüğüne bir bakayım."

Bu düşüncelerle Rituparna'ya arabayı hazırlamış. Kral arabaya binmiş, Nala arabayı Tanrı Vishnu'nun binek kuşu Garuda'dan bile daha hızlı sürmeye başlamış. Rituparna giysisini düşürmüş, almak için arabayı durdurmak istemiş, ancak Nala, "Kralım araba şu anda giysinizi çok çok gerilerde bıraktı," demiş. Bunu duyan Rituparna demiş ki: "Pekâlâ! Bana bu araba sürme yeteneğini kazandır, ben de sana zar oyunundaki becerimi kazandırayım, öyle ki zarlar emrin altına girsin ve sayılarla hükmedebilesin. Bak şimdi sana kanıtlayayım. Şu önümüzdeki ağaca bak. Sana onun yapraklarının ve mey-

velerinin sayısını söyleyeceğim. Sonra sen onları sayıp doğru olduğunu anlayacaksın." Böyle diyen kral, ağacın yaprak ve meyve sayılarını söylemiş. Nala saymış ve tamı tamına kralın söylediği gibi çıktığını görmüş. Nala, Rituparna'ya araba sürme yeteneğini, Rituparna da Nala'ya zar ve sayıya dair beceriyi kazandırmış.

Nala bu becerisini başka bir ağaçta denemiş ve ağaçtaki meyve ve yaprakların tahmin ettiği kadar olduğunu görmüş. Tam buna sevinirken vücudundan kara bir adam çıkmış. Nala ona kim olduğunu sormuş. O da şöyle demiş: "Ben Kālī'yim. Sen Damayantī tarafından seçildiğin zaman kıskançlıkla bedenine girdim, bu yüzden sen oyundaki şansını yitirdin. Karkotaka ormanda ısırdığı zaman sana bir şey olmadı, ama gördüğün gibi ben yandım. Çünkü o haince davranana zarar, iyi olana ise yarar veren bir şeydi. Şimdi gidiyorum, çünkü başkalarına kötülük yapmam lazım." Bunu söyledikten sonra Kālī ortadan kaybolmuş. Nala ruhen eski haline dönmüş ve eski görkemini kazanmış. Geri dönüp arabaya binmiş, Kral Rituparna'yı aynı gün içinde Vidarbha'ya getirmiş, herkes geliş nedenini birbirine sorup gülmüş, sonra onu sarayın yakınına yerleştirmişler.

Nala oraya vardığı zaman Damayantī onun geldiğini arabasının çıkardığı müthiş gürültüden anlamış ve çok sevinmiş. Öğrenmesi hizmetçisini için göndermiş. Kadın araştırıp geri dönmüş ve kocasını özlemiş olan hanımına demiş ki: "Kraliçem, araştırdım, Koşala kralı sahte Svayamvara törenini duyup buraya gelmiş, onu aşçısı ve arabacısı Hrasvabāhu getirmiş. Mutfağa gittim ve o aşçıyı gördüm. Kara renkli, şekli bozuk, fakat olağanüstü güçlere sahip bir kişi. Hayret ettim, su kaplara, testilere kendiliğinden doluyordu. Ateş daha tutuşturmadan yanıyordu ve pek çok kek bir anda hazır oluyordu. Bu büyük mucizeyi görüp geldim."

Damayantī hizmetçisinden bunları işitince düşünmüş: "Ateşe ve suya hükmeden, araba sürmenin sırlarını bilen bu

aşçı, kocamdan başkası olamaz. Sanırım benden ayrı kaldığı için biraz şekli bozulmuş ve değişmiş olmalı, fakat onu deneyeceğim." Bu kararı vererek bir hileye başvurmuş. Aynı hizmetçiyle birlikte iki çocuğunu ona göndermiş. Uzun bir ayrılıktan sonra çocuklarını gören Nala, onları dizlerinin üstüne oturtup ağlamaya başlamış. Hizmetçiye demiş ki: "Büyük babalarının evinde böyle iki çocuğum var. Onları hatırlayarak kederlendim." Hizmetçi çocuklarla birlikte geri dönmüş ve gördüklerini anlatmış. Bunun üzerine Damayantī daha da umutlanmış.

Sabah erkenden hizmetçisine şu emri vermiş: "Git ve Rituparna'nın aşçısına benden şunu söyle: 'Dünyada senden daha iyi aşçının olmadığını işittim, öyleyse gel de bugünkü yemeğimi sen hazırla.' Hizmetçi, Nala'ya duyguları okşayan bu isteği duyurunca Nala, Rituparna'dan ayrılmış ve Damayantī'nin yanına gelmiş. Kadın demiş ki: "Bana gerçeği söyle, sen aşçı kılığına girmiş Kral Nala mısın? Ben endişe denizine düşmüş biriyim ve artık beni bugün kıyıya çıkarmalısın." Bunu işiten Nala, sevinç, üzüntü ve utançla dolmuş, yüzünü yere eğip gözyaşlarıyla ve titreyen bir sesle duruma uygun şu sözleri söylemiş: "Ben çılgınlığa kapılıp seni kederle yakan bir ateş gibi davranan, kötü kalpli Nala'yım." Damayantī sormuş: "Öyleyse nasıl şekil değiştirdin?" Bunun üzerine Nala Karkotaka'yla arkadaş olmasından bedeninden Kālī'nin ayrılışına kadar bütün macerasını anlatmış. Sonra Karkotaka'nın verdiği "ateşte ağarmış" adlı bir çift elbiseyi giymiş ve oracıkta eski biçimine kavuşmuş.

Damayantī, Nala'nın eski şekline kavuştuğunu görünce yüzünde çiçekler açmış, sanki kederden oluşan orman yangını gözyaşlarıyla söndürülmüş gibi yatışmış ve tarifi olanaksız bir mutluluğa ulaşmış. Vidarbha kralı Bhīma, bu zeki oyunu hizmetçilerinden işitip oraya gelmiş, kendisine saygı gösteren Nala'yı anlayışla karşılamış. Şehirde kutlamalar yaptırmış. Sonra Kral Rituparna, insanların sahte nezaket davranışlarını ve kendisini gülmemek için zor tutan Bhīma'nın ağırlamasını or-

tama uyum sağlayarak kabul etmiş. Nala'yı kutladıktan sonra Koşala'ya geri dönmüş. Nala, Kālī yüzünden başına gelen talihsizliği kayınpederine anlatarak orada karısıyla beraber mutluluk içinde yaşamış. Birkaç gün içinde de kayınpederinin askerlerinin refakatinde Nishadha'ya dönmüş. Zar oyunundaki ustalığıyla kardeşi Pushkara'nın üstünlüğüne son vermiş, fakat dürüst bir kişi olduğu için, Dvāpara bedeninden çıktıktan sonra krallığının yarısını kardeşine bırakmış. Pushkara da onunla Damayantī'nin kavuşmalarına sevinmiş ve krallığını doğrulukla yönetmiş.'

Brahman Sumanas, Tārāpura'da kocasından ayrı olan Prenses Bandhumatī'ye bu öyküyü anlattıktan sonra tekrar konuşmuş: 'İşte kraliçem böyle, büyük insanlar uzun süre ayrı kalsalar da yeniden kavuşurlar, düşseler de tekrar kalkarlar. Ey kusursuz insan, sen de kocana sonunda kavuşacaksın. Sabırlı ol, kedere yenilme, kendini rahat tut, istediğin olacak, kocan gelecektir.' Erdemli Brahman bu sözleri söyledikten sonra kadın ona çok para vermiş, sabırla sevdiğini beklemeye başlamış. Birkaç gün sonra kocası Mahīpāla, babası ve annesiyle birlikte uzak diyarlardan çıkıp gelmiş. Ay nasıl okyanusun suyunu sevindirirse, o da gözlere şenlik olan görünüşüyle Bandhumatī'yi sevindirmiş. Kayınpederinin krallığın yükünü devrettiği Mahīpāla, eşiyle birlikte krallık zevkleri içinde yaşamış."

(A) Vatsa kralının oğlu Prens Naravāhanadatta karısıyla birlikte Vezir Marubhūti'den bu eşsiz, güzel ve duygusal öyküyü dinleyince fazlasıyla mutlu olmuş.

Genel Yayın: 2211

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

Somadeva: XI. yüzyılda yaşayan şair, Masal Irmaklarının Okyanusu *adını verdiği eseriyle eski Hint halk kültürünün çağımıza ulaşmasında çok önemli bir rol oynamıştır. MS 1-6. yüzyıllar arasında bir tarihte yaşadığına ilişkin değişik görüşler bulunan Gunādhya'nın zamanımıza ulaşmayan* Brihatkathā *adlı eserinden derleyerek oluşturduğu* Masal Irmaklarının Okyanusu *çerçeve öykü içinde iç içe geçmiş masal tekniği ile kurulmuştur. Eserde* Rāmāyana *ve* Mahābhārata*'dan alınmış efsanelerden Pançatantra ve Vetālapançavimşati masallarına kadar çok sayıda öyküye yer verilmiştir.* Binbir Gece Masalları*'nın bir kaynağı olduğu düşünülen* Masal Irmaklarının Okyanusu*'nun Avrupa edebiyatında Boccaccio, Goethe, La Fontaine, Chaucer ve Shakespeare'e kadar uzanan etkileri olduğu ileri sürülmektedir.*

Korhan Kaya (1959): Ankara Üniversitesi DTCF Hindoloji Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde 1985'de yüksek lisans, 1990'da doktora öğrenimini tamamladı. 1985'de araştırma görevlisi, 1996'da doçent oldu. 2000 yılında Hindistan'da Delhi Sanskrit Üniversitesi, Sahitya Akademisi, Allahabad Üniversitesi'nde incelemelerde bulundu. 2003 yılında profesörlüğe yükseltildi. 2005 yılında Hindistan'da Delhi Jawaharlal Nehru Üniversitesi'nde, Benares Hindu Üniversitesi'nde, Kolkata Üniversitesi'nde, Asiatic Society'de ve Jadavpur Üniversite'sinde incelemeler yaptı. Puri'de yerli halkları inceledi. Hint dili, edebiyatı ve felsefesi konularında pek çok telif ve çeviri eser yayımladı.

9 786053 602347